

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AHMET FASÎH'İN MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÜL ADLI ESERİNİN
BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ**

Fuat ÖZDEMİR

**Aralık-2024
BATMAN**

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET FASÎH'İN MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÛL ADLI ESERİNİN
BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Fuat ÖZDEMİR

Danışman
Prof. Dr. Ahmet İÇLİ

Diğer Jüri Üyeleri

Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ALGÜL

Aralık 2024
BATMAN

TEZ KABUL VE ONAYI

Fuat ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “Ahmet Fasîh’in Münazara-i Gül ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü” adlı tez çalışması 29/11/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Prof. Dr.İsmail Hakkı AKSOYAK

.....

Danışman

Prof. Dr. Ahmet İÇLİ

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ALGÜL

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Murat ÖTER
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan eder, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sorumluluğu kabullendiğimi bildiririm.

ETHICAL DECLARATION

I declare that all the information in this thesis has been obtained within the framework of ethical behavior and academic rules, and that the source of any statements and information that do not belong to me in this study prepared in accordance with the thesis writing rules has been fully cited, and I declare that I accept all kinds of legal responsibility in case of any contrary situation.

Fuat ÖZDEMİR
Tarih:29/11/2024

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET FÂSİH'İN MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÜL ADLI ESERİNİN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Fuat ÖZDEMİR

Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ahmet İÇLİ

2024, 660 Sayfa

Divan edebiyatı, Türk edebiyatı tarihi içinde önemli bir yere sahiptir. Eski Türk veya klasik Türk edebiyatı olarak bilinen bu dönem, kökeni çok eski zamanlara dayanan kesintisiz bir kültürel mirastan etkilenir. 17. yüzyılda birçok şâirin yetiştiği bir dönemde en parlak dönemini yaşamıştır. Bu edebiyat geleneği, divan edebiyatının önde gelen şahsiyetlerinden biri olan Ahmet Fâsîh'in eserlerinde en derin şekilde yansıtılmıştır. Fâsîh'in eserlerindeki söz varlığı, divan edebiyatının zenginliğini ve derinliğini günümüze taşırken, eserlerinde manzum-mensur karışık yapıtlarıyla edebiyatımızın ne denli zengin bir mirasa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışmayla Ahmet Fâsîh'in eserinin işlevsel sözlüğünü hazırlanması amaçlanmıştır. Onun eserlerindeki kullanımlar, anlamların bağlama göre nasıl değiştiğini ve çağrışımlarını anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Klasik edebiyatı doğru bir şekilde kavrayabilmek için, dönemin kültürel arka planını dikkate alarak metinleri incelemek büyük önem taşır. Böylece belli bir dönemde yaşamış ve eserler vermiş şâir ve yazarlarımızın sanat anlayışları, üslupları ve dönemin kültür özellikleri daha iyi anlaşılacak, gelecek nesiller tarafından da değerlendirilebilecektir. 'Gül ü Mül'ün bağlamsal sözlük açısından incelenmesi, Ahmet Fâsîh'in dil kullanımının ortaya konulmasını ve onun günümüze daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü), klasik Türk edebiyatı eserlerinin anlamını açığa çıkarmak amacıyla sözlük formatında geliştirilmiş bir elektronik veri sistemidir. Bu proje, klasik Türk edebiyatı ve tarih metinlerini günümüz okuyucusu için anlaşılır hale getirmeyi ve kültürel mirası daha erişilebilir kılmayı hedefler. Önceki analiz ve açıklama çalışmalarının yanı sıra, TEBDİZ bu bilgileri sistematik bir şekilde sözlük formunda derleyerek internet üzerinden sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca herhangi bir kelime veya ifadenin tüm anlamlarını aynı anda göstererek kullanıcıya büyük kolaylık sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Fâsîh, 17. yüzyıl, Bağlamsal Dizin, İşlevsel Sözlük

ABSTRACT

MASTER THESIS

CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY OF AHMET FÂSİH'S WORK NAMED MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÜL

Fuat ÖZDEMİR

Batman University Graduate Education Institute

Department of Turkish Language and Literature

Advisor: Prof. Dr. Ahmet İÇLİ

2024, 660 Pages

Divan literature has an important place in the history of Turkish literature. This period, known as old Turkish or classical Turkish literature, is influenced by an uninterrupted cultural heritage that dates back to very ancient times. It experienced its brightest period in the 17th century, when many poets were raised. This literary tradition is most deeply reflected in the works of Ahmet Fâsîh, one of the leading figures of divan literature. While the vocabulary in Fâsîh's works carries the richness and depth of divan literature to the present day, his works reveal how rich a heritage our literature has with his mixed verse-prose works. The aim of this study is to prepare a functional dictionary of Ahmet Fâsîh's works. The uses in his works help us understand how meanings change according to context and their connotations.

In order to properly understand classical literature, it is of great importance to examine the texts by taking into account the cultural background of the period. In this way, the artistic understanding, styles and cultural characteristics of our poets and writers who lived and produced works in a certain period will be better understood and will be evaluated by future generations. The examination of 'Gül ü Mül' in terms of contextual dictionary will reveal Ahmet Fâsîh's use of language and provide a better understanding of him today.

TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts) is an electronic data system developed in dictionary format to reveal the meaning of classical Turkish literature works. This project aims to make classical Turkish literature and history texts understandable for today's readers and to make cultural heritage more accessible. In addition to previous analysis and explanation studies, TEBDİZ aims to systematically compile this information in dictionary form and present it over the internet. In addition, it provides great convenience to the user by showing all the meanings of any word or expression at the same time.

Keywords: Ahmet Fâsîh, Contextual Index, Functional Dictionary, 17th Century.

ÖN SÖZ

Fâsîh Dede, 17. yüzyılda divan edebiyatı şairleri arasında önemli bir yere sahiptir. Padişahların şiiri sevdikleri, yazdıkları ve şairleri destekledikleri, hatta şeyhülislamların bile ünlü şairler arasında yer aldığı bir dönemde, Fasîh Dede sadece şiir alanında değil, aynı zamanda hat, resim ve müzik gibi sanat dallarında da başarılı olmuş ve özellikle Mevlevî şairleri arasında saygı gören bir üne kavuşmuştur. Fasîh Dede, Köprülü Ahmet Paşa'nın kâtipliğini yapmıştır. İyi bir hattat olan şair, resimle de ilgilenmiştir ve eserlerini kendi hattıyla yazmıştır. Ayrıca farklı şairlere ait divanları, gazelleri, kasideleri ve mesnevileri de zaman zaman istinsah etmiştir. Sebkihindi üslubunun önemli temsilcilerinden biri olarak bilinir. ‘Gül ü Mül’ adlı eserinde özellikle sebkihindi üslubuyla Türk-Fars şairlerinden alıntılar yapmıştır. Bu çok yönlü kişiliğin eseri, kültürel zenginliğin arka planını ortaya koymak bakımından dönemin edebî anlayışı ve genel olarak klasik edebiyat hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

Divan edebiyatında münazara formu veya tarzında yazılmış birçok metin vardır. Bunlardan biri de Fasîh'in Gül ü Mül'üdür. Dini, ahlaki ve tasavvufi konuları ele alarak manzum-mensur şekilde kaleme alınmış olan eserin tam adı “Münâzara-i Gül-i Ra'nâ bâ-Mül-i Hamrâ” şeklindedir. Gül ü Mül, akustik imgelem olarak, kafiye/secileri birbirine uyumlu olan gül ile şarabın münazarası konu edilmiştir. Sanatkârane üslup ile yazılmış olup kahramanları değişik unsurlardan oluşmuş alegorik münazaralar arasında telakki edilebilir. Eserin sunulduğu kişi, hem Kalemîyye’de hem de eserin sebep-i telif bölümünde geçen bilgilere göre çok açık ve net bir şekilde ifade edilmektedir. Fasîh bu eserini Sadrazam Köprülü Fazıl Ahmed Paşa’ya 97 beyitlik Kalemîyye mesnevisi ile birlikte sunmuştur.

“Ahmet Fasîh'in Münazara-i Gül ü Mül adlı eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü” adlı çalışma, TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanmış detaylı bir çalışmadır. Eser üzerine yapılan bitirme tezi ve elde edilebilen metinlerin tenkitli çalışmasını yapmış tahlille zenginleştirilmiş kapsamlı kitap çalışması vardır. Çalışma, Gül ü Mül eseri temel alınarak hazırlanmıştır. Bu eserin amacı, klasik edebiyatın çeşitli seviyelerdeki okuyucular tarafından doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlamak ve böylece günümüz okuyucusunun bu metinlerle olan bağını güçlendirmektir. Bu çalışmanın hedefleri şu şekilde özetlenebilir: Eserin anlamını okuyucuya düzenli bir biçimde sunmak, klasik metinler üzerine yapılacak üslup incelemeleri için Gül ü Mül eseri özelinde bir veri kaynağı oluşturmak amaçlanmıştır. TEBDİZ projesinin bir parçası olarak Türkçenin tarihsel sözlüğüne katkıda bulunmak, Gül ü Mül'ün tüm kelime hazinesini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak, eserin temel kültürel unsurlarını belirlemek ve bu unsurların anlam dünyasına katkılarını incelemektir. Bu şekilde kültürel sürekliliğe katkıda bulunmak hedeflenmektedir.

Çalışmamın her aşamasında üstün bilgi birikimi ve tecrübesinden yararlandığım; çalışmama başladığım günden bu yana benden desteğini esirgemeyen, yol gösteren, olumlu eleştirileri ile katkı sağlayan çok kıymetli hocam tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ahmet İÇLİ’ye, katkılarından ve emeğinden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Fuat ÖZDEMİR
BATMAN-2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ÖN SÖZ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Konusu	2
1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	2
1.3. Çalışmanın Önemi	2
1.4. Çalışmanın Yöntemi	3
1.2. Ahmet Fâsîh'in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri	4
1.2.1. Hayatı	4
1.2.2. Edebî Kişiliği	5
1.2.3. Eserleri	5
2. BÖLÜM	9
2.1. Bağlamlı Dizin (Concordance) ve İşlevsel Sözlük	9
2.1.1. Ahmet Fasîh Gül ü Mül Mesnevisinin Anlam Dünyası	10
2.2. Ses Olayları	12
2.3. Fiiller	14
2.3.1. Basit fiiller	14
2.3.2. Türemiş fiiller	15
2.3.3. Birleşik fiiller	15
2.4. Ünlemler	23
2.5. Bağlaçlar	24
2.6. Edatlar	27
2.7. İkilemeler	28
2.8. İsimler	29
2.8.1. Özel isimler	30
2.8.2. Sevgiliye Ait İsimler	34
2.9. Somutlama	34
2.10. Soyutlama	36
2.11. Tamlamalar	36
2.11.1. Farsça tamlamalar	36
2.11.2. Türkçe tamlamalar	42
2.11.3. Arapça tamlamalar	44
2.12. Âyet, Hadîs, Kelâm-ı Kibar	44
2.13. Deyimler	46
2.14. Zamirler	47
2.14.1. Şahıs zamirleri	47
2.14.2. İşaret zamirleri	48
2.14.3. Belirsizlik zamirleri	49
3. BÖLÜM	50

3.1. Ahmet Fasîh'in Münazara-İ Gül Ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü	50
A.....	50
B.....	78
C.....	125
Ç.....	141
D.....	147
E.....	174
F.....	194
G.....	204
H.....	229
İ.....	275
J.....	306
K.....	306
L.....	342
M.....	350
N.....	406
O.....	436
Ö.....	451
P.....	452
R.....	470
S.....	486
Ş.....	532
T.....	550
U.....	576
Ü.....	577
V.....	598
Y.....	631
Z.....	638
4. SONUÇLAR.....	655
KAYNAKLAR	658

SİMGELER VE KISALTMALAR

Transkripsiyon harfleri

Arap Harfli	Latin Harfli
آ	A, a, Ā, ā, E, e
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ṭ, ṣ
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ṣ, ṣ
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ع	*
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Q, q
ك	G, g, K, k, ñ
گ	G, g
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	V, v, o, ö, u, ū, ü
ه	H, h
ی	y, ı, i, ī, yı, yi

KISALTMALAR

A.	:Atasözü
Bkz.	:Bakınız
D.	:Deyim
G.	:Gazel
Haz.	:Hazırlayan
K.	:Kalıp İfade
K1.	:Kıta
Mat.	:Matla
Mrb.	:Murabba
N.	:Nazm
Tas.	:Tasavvuf
TDK	:Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	:Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
vs.	:Vesaire
YÖK	:Yükseköğretim Kurulu

1. GİRİŞ

Klasik Türk Edebiyatı, İslam ile tanışan Türklerin duygu, düşünüş ve algılarının, bu medeniyetlerin edebî formlarıyla aktarıldığı güzide bir süreçtir. Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada 17. yüzyılda Ahmet Fasîh tarafından kaleme alınan temsili kahramanlar olan Gül ile Mül'ün arasında geçen münazaranın dizini oluşturulmuş ve söz varlığı incelenmiştir.

17. yüzyılda şiirinde hem içeriğinde hem de biçiminde yaşanan değişiklikler ve yenilikler, şairler arasında üslup sorunlarına yol açmış ve bunun sonucunda çeşitli üslup çeşitleri ortaya çıkmıştır. Sebkihindi şairlerinden olan Fasîh'in, divanlarının yanı sıra mesnevileri, münazaraları ve çeşitli konularda makale tarzında yazdığı eserleri vardır. Fasîh'in nesir alanındaki ustalığı Gül ü Mül'ünde kendini gösterir, tezkirelerde geçen bilgilere göre önemli inşa örnekleri arasında yer alır. Divan edebiyatında münazara formu ve tarzında yazılmış birçok metin vardır. Bunlardan biri de Fasîh'in Gül ü Mül'üdür. Konu, tür olarak bitki/çiçek olan gül ve keyif verici içeceklerden olan mül arasındaki tartışmadır. Eserde Gül ve Mül, erdemlerini, üstün taraflarını, karşı tarafın ise eksiklerini, secili ve münşiyane bir tarzda ayet, hadis, hikâye, şiir, fıkra, atasözü, kelam-ı kibarlarla dile getirirler. Tartışma taraftarlarının konuşmalarında, edebiyatımızda gül ve mül etrafında oluşmuş mazmun, imge ve mecazlar görülür.

Münazaraya edebî bir tür olarak bakıldığında, tartışma usulünün farklı sembolik nesneler arasında gerçekleştiği görülmektedir. Münazaralar, varlığı anlama ve adlandırma çabasında olan insanın ifade araçlarından biridir. İnsanoğlunun yaşam hakkındaki düşüncelerini barındıran bu metinlerde, varlıklar konuşturulup tartışılır. Konuşturulan nesneler birbirlerine kendi üstünlüklerini ispat etmeye ve karşıdakinin zayıflıklarını ortaya dökmeye çalışır. Taraflar akla ve ilme dayanarak fikirlerine ifade ederken her varlık, sembolik olarak kendisini ifade eder. Fasîh'in Gül ü Mül eserinde 'münazara ve muhavere etmek' ifadesi geçmektedir. Burada, 'muhavere' kelimesi karşılıklı konuşma veya diyalog anlamına gelirken, 'münazara' ile de bu karşılıklı konuşmanın benzerliği bulunmaktadır. Ancak münazaralar, tarafların bir gerçeği ispatlamak amacıyla yaptıkları tartışmalardır ve bu süreçte taraflar, birbirlerini delillerle ikna etmeye çalışır. Bu nedenle münazara, sıradan bir konuşmadan farklıdır (İçli, 2014,s.15).

Gül ü Mül, akustik imgelem olarak, kafiye/secileri birbirine uyumlu olan iki kavramın münazarasıdır. Her iki kelimenin ses ve mana değerleri birbirini tamamlamaktadır. Herkes tarafından bilinen ve herkesçe mazmunu da yorumlanabilen iki imgenin ses ve söz değerleri de ayrıca önemlidir.

1.1. Çalışmanın Konusu

17. yüzyıl şairlerinden Ahmet Fasîh'in Gül ü Mül adlı eserinin TEBDİZ projesi çerçevesinde "Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü" nün hazırlanmasıdır. Eserin incelenip anlam verilerek bağlamlı dizini oluşturulmuş, işlevsel bir sözlük hazırlanmış ve eserinin anlam dünyası üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmanın amacı, Ahmet Fasîh'in "Gül ü Mül" adlı eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğünü oluşturmak ve eserinin anlam dünyası üzerine değerlendirmeler yapmaktır. Ahmet Fasîh'in bağlamlı dizinini ve işlevsel sözlüğünü oluşturarak dil öğelerini bütün olarak ele almak ve bu öğelerin anlamlandırmaya katkılarını ortaya koymak, çalışmanın temel hedefini oluşturmaktadır. Bu çalışma kapsamında seçilen tanıkların/örneklerin yorumlanmasıyla birlikte, şairin edebî şahsiyetini ve şairlik yeteneğini daha iyi tespit edebilmek, böylelikle şairin anlam, hayal, duygu ve düşünce dünyasını gün yüzüne çıkarmak amaçlanmaktadır.

1.3. Çalışmanın Önemi

TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) adıyla başlatılan proje kapsamında hazırlanan uygulamalar vesilesiyle bireysel veya ortak çalışmalar tek bir çatı altında birleştirilerek kelime/kelime grupları, cümle veya şiir içinde kazanmış oldukları bağlam etrafında çözümlenmektedir. Aynı zamanda kelimenin ilk kullanılış şekli ile zaman içinde geçirmiş olduğu farklılıklar da gözlemlenmiş olacaktır. Çalışmamız TEBDİZ projesinin altyapısından yararlanırken projenin temel hedefleri doğrultusunda ve eserle birlikte ortaya çıkabilecek yeni ve farklı hedefleri içermeye yönelik önem arz etmektedir. Tarihsel ve tanıklı bir Türkçe sözlüğün hazırlanması; üslup ve söz varlığı mukayesesinin araştırma konusu yapılabilmesi, şerh çalışmaları ve Osmanlı kültür

tarihi araştırmalarının daha somut veriler ve örneklerle desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu tez çalışması, bir sözlük çalışması olmanın ötesinde, bu alanda yapılmış sadece tespiti dayalı veya sadece dil çalışmalarına katkı sağlayan çalışmalardan farklıdır. Çalışma, hem dil çalışmalarına hem de içerik analizlerine katkıda bulunacak şekilde tasarlanmıştır. Tek tek ayrıştırılan kelimeler ve terkipler üzerinden Ahmet Fasîh'in anlam, hayal, duygu ve düşünce dünyasını ortaya koyacaktır. Bu alışma sayesinde, özellikle Ahmet Fasîh'in münazarasının söz varlığı belirlenerek metinler üzerine detaylı analizler yapılabilmesi mümkün olacaktır. Eserdeki kelimelerin/kelime gruplarının ek-kök bilgileri, nazım şekil ve türleri, ayet-hadis, atasözü-deyim, kalıplaşmış ifadeler, dua ifadeleri gibi birçok detaylı bilgiye ulaşılacaktır. Bu alışma ile ibarelerin kullanımı, beytin anlam çerçevesine nasıl katkıda bulunduğu ve şiirlerin daha iyi anlaşılması, şairlik yeteneğinin daha iyi tespit edilmesine yardımcı olabilecektir. Bu tez çalışması ile dönemin ruhunu yansıtan terennümleri dolayısıyla edebiyat tarihinin aydınlanmasına, barındırdığı dil ve üslup özelliklerinin belirlenmesiyle Türk dilinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Bu alışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, Ahmet Fasîh'in hayatını, edebî kişiliğini ve eserlerini kapsamaktadır. İkinci bölümde, Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük bulunur. Üçüncü bölüm ise Dizin, Sonuç ve Kaynakça ile tamamlanmaktadır.

Birinci bölümde, Gül ü Mül üzerinde durulmuştur. Kaynaklardan hareketle Ahmet Fasîh'in hayatı, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bilgiler ortaya konulmuştur.

İkinci bölümde, 'Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük' kısmında Gül ü Mül'ün söz varlığından seçilen ifadelerle anlamın bağlama göre nasıl değiştiği ve çağrışım imkânları kazandığı gösterilmiştir. Bu sayede, işlevsel bir sözlük oluşturma amacı güdülmüştür.

Sonuç bölümünde, divan edebiyatının önemli isimlerinden Ahmet Fasîh'in söz varlığının ortaya konulmasının ve bu varlığın günümüze taşınarak daha iyi anlaşılmasının ne denli önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, anlamın bağlama göre nasıl değiştiği ve çeşitli çağrışım imkânları kazandığı sonucuna da varılmıştır. Bu çalışmanın sözlük kısmında, daha önce yayımlanmış ve bilimsel çevrelerce onaylanmış sözlük çalışmaları temel alınmış ve projenin tercihi de bu yönde belirlenmiştir.

Gül ü Mül'ün içerik olarak ne tür bir eser olduğu, bitiş bölümünde müellifi tarafından dile getirilir. Buna göre eser okuyucuya bilgi vermek, onu eğitmek, terbiye etmek ve yetiştirmek amacı güden 'Ahlaki' eserler arasında sayılabilir.

Gül ü Mül Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü'nün hazırlanmasında, daha önce yapılmış bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları temel alınmıştır. Gül ü Mül tenkitli metin dikkate alınarak bu çalışma gerçekleştirilmiş ve Fasîh'in tanınmasına ve anlaşılmasına katkıda bulunulması hedeflenmiştir (İçli, 2014). Ayrıca, Fasîh'in eserlerine bütünsel bir bakış açısı kazandırarak, gelecekte yapılacak araştırmalar için bir temel oluşturması amaçlanmıştır.

1.2. Ahmet Fâsîh'in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri

1.2.1. Hayatı

17. yüzyılda yaşamış klasik edebiyatımızın Mevlevî şairlerinden biri olan mutasavvıfın asıl adı Ahmed'dir. Tezkirelerde adı "Nami Ahmed'dir (Dede, E. 2000). Şiirlerinin anlaşılır ve açık olmasından dolayı kendisine Fasîh mahlası verilmiş ve şiirlerinde bu mahlası kullanmıştır. İstanbul'da doğmuş, kaynaklarda doğum tarihi ile ilgili bilgi yoktur. Fakat 17. yüzyılın ilk çeyreğinde dünyaya geldiği zannedilmektedir. Tahsiline dair bilgi bulunmamakla birlikte hakkındaki övgülü ifadelerden, Arapça ve Farsça'ya hâkimiyetinden, şiir ve inşâdaki ustalığıyla hat, resim ve minyatür sahalardaki maharetinden iyi bir tahsil gördüğü anlaşılmaktadır. Bir müddet Dîvân-ı Hümâyûn kâtipliği yapan Fasîh, daha sonra Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın hazine kâtipliğini yapmıştır Köprülüzâde'nin hazine kâtipliğinden ayrıldıktan sonra 1670'li yılların başlarında dönemin üstadı. Derviş Ali'den sülûs ve nesih öğrenen Fasîh hurde ta'lik hattını ilk yazan hattat olarak anılmaktadır. Daha sonraki yıllarda tasavvufa meyletmiş, Galata Mevlevihane'sinde Gavsî Dede'ye intisap ederek Mevlevîlik yoluna girmiştir. Melamî-Hamzavî (İçli, 2014b) meşrep bir şair olduğu kaynaklarda verilen bilgiler arasındadır. Ömrünün son otuz yıla yakın kısmını geçirdiği bu Mevlevihane'de "dede" unvanını almış ve yaşamının sonuna kadar burada ikamet etmiştir.

1.2.2. Edebî Kişiliği

Fasîh Dede, klasik dönem şairlerinin ele aldıkları konu ve hayalleri kendine has üslubuyla yansıtmış bir divan şairidir. Özellikle usta şairlere yazdığı nazireleriyle şiir alanındaki kudretini ortaya koymaya çalışmıştır.

Fasîh Dede, mahlasının anlamını yansıtan şekilde dilini fevkalade güzel kullanmıştır. Kusursuz söyleyişi, özgün mazmun ve benzetmeleriyle kendine özgü bir üslup ortaya koymuştur. Şiirlerinde hat, resim ve musiki unsurlarına sıkça yer vermiş, deyim ve atasözlerini ustalıkla kullanmıştır.

Mensur eserlerinde dinî-tasavvufî temayüller görülmektedir. Farsça ile eserler kaleme alabilecek kadar ileri düzeyde bir Farsça bilgisi olan şair, divan şiirinin İran edebiyatından aldığı hayal ve mazmunlara son derece vakıftır. Bunun yanında Türkçeyi kullanmadaki becerisi, şiir diline hâkimiyeti ve yeni hayaller üretmesi onu başarılı bir divan şairi yapmıştır.

Fasîh Ahmed Dede, sayıları üç yüze yaklaşan Mevlevî şairler zümresinde hatırı sayılır bir ünü vardır. Fasîh'in etkilendiği şairler arasında Necâtî, Fuzûlî, Nefî, şeyhülislam Yahyâ gibi kudretli isimler gelirken, üzerinde tesiri olduğu düşünülen isimler arasında da Nedim ve Şeyh Galip gibi iki büyük şiir ustası vardır.

Necâtî ve Fuzûlî başta olmak üzere otuz beş şairin yüzden fazla gazelini büyük bir başarıyla tanzîr etmiş, hatta bazı gazelleri bestelenmiştir. Ahmed Fasîh, sebkihindi üslubuyla yazdığı şiirlerde, ressamlığı ve hattatlığıyla önemli bir etki yaratmıştır.

1.2.3. Eserleri

- i. **Türkçe Divan:** Fâsîh'in klasik divan şiiri zevkini en belirgin şekilde yansıtan ve eserleri arasında en hacimli olan eseri Divan'ıdır. Mürettep bir divan hüviyeti taşıyan eser, Fasîh Divan'ı (İnceleme-Tenkidli Metin) başlığıyla Mustafa Çıpan tarafından doktora tezi olarak hazırlanmış, daha sonra kitap olarak da basılmıştır. Hattat olan şairin, divanını kendi hattıyla yazdığı bilinmektedir, döneminde beğenilerek okunması istinsah sayısını artırmıştır (Çıpan, 1991). Geçimini yazdığı divanlarla sağlayan Fasîh Dede her defasında yeni yazdığı şiirleri de ekleyerek yazmıştır. Şairin Divanın'da olmayan bazı şiirler de İçli tarafından tespit edilmiş yayınlanmıştır (İçli, 2016). Divan üzerine TEBDİZ çalışmamızın bir benzeri bitirme tezi olarak çalışılmıştır (Ünsal Topçu, 2021).

- ii. **Farsça Dîvânçe:** Esrar Dede'nin "elsiney-i selâseyi havi divan-ı mürettebleri (Dağlar, 2008) ve Ali Enver'in "Elsine-i selasede mükemmel divanı" (Erdem, s.194) açıklamalarına göre Fasîh'in Farsça'ya olan hâkimiyetini ortaya koyması açısından değerlidir. Türkçe Divan'ın farklı nüshalarında başında ve sonunda yer alan Farsça şiirler, çeşit ve sayı açısından bir divançe hacmini bulduğundan, bu şiirler çalışma kapsamından çıkarılarak ayrı bir eser olarak ele alınmıştır.
- iii. **Mecmua(Münşeât):** Fasîh Dede Mecmuası adıyla da anılan ve onun süslü nesir alanındaki kabiliyetiyle zevkini gösteren bu eserde Türkçe ve Farsça bazı şiirler, tarihî hikâyeler, tarihler, fıkralar, risâleler, hal tercümeleri ve çeşitli eserlerden örnekler bulunmaktadır. Elimizde beşi de bulunan ve münşeât olarak tanıtılan eserler birer mecmua olarak değerlendirmektedir (İçli, 2014b). Bunlardan üçü Fasîh'in hatt-ı desti olan mecmualardır. Diğer ikisi de Çıpan tarafından onun münşeâtı olarak tanıtılmıştır.
- iv. **Münâzara-i Rûz u Şeb:** Rûz u Şeb Ahmed Fasîh'in tıpkı Gül ü Mül'de olduğu gibi temsîlî bir münâzaradır. "Rûz/Gündüz" ve "Şeb/Gece"yi münâzara tekniğiyle ele alınan ağırlıklı mensur bir eserdir. İçerisinde Farsça manzumeler de bulunmaktadır. Dış görünüşü temsil eden Rûz ile Allah aşkını simgeleyen Şeb arasında geçen sohbetler eserin içeriğini oluşturur. Eserin Arap harflerinden Latin harflerine aktarımı bir makale olarak hazırlanıp yayınlanmıştır (İçli, 2014a).
- v. **Tenbâkûnâme:** Çıpan eserin bir nüshasından hareketle "Münşeât'ın içerisinde yer alan bu eserin tam adı "Makâle ist der-Tercîh-i Tenbâkûy-ı Hoş -bûy ber-Bâde-i Sitîze - cûy" şeklinde belirtir (Çıpan, 2003). Eserin bugüne kadar tespit edilen 4 nüshasından ikisi Fâsîh'in münşeâtında bulunmaktadır. Mensur bir eser olmakla birlikte küçük manzum parçalar da barındıran bir makaledir (İçli, 2014c). Tütün ve içki hakkında bilgi verilen eserde tütün/tömbeki/nargile hakkında değerlendirmeler yapılırken "şarap" ile karşılaştırılmasına yer verilmiştir.
- vi. **Kalem Makalesi:** Mensur küçük bir makale formatında olan bu eser üzerine biri makale (İçli, 2016) diğeri de ansiklopedi maddesi bağlamında iki yayını vardır. (İçli, 2022). İçli, eser üzerinde yaptığı geniş değerlendirmeler sonucunda eserin tamamlanmamış, peygamberlerin hayatını anlatan bir metin olduğunu tespit etmiştir. Hz. Âdem ve Hz. İbrahim'in hayatlarında kesitlerin bulunduğu metnin üst kısmında kaleme övgünün yer aldığı görülür. Fasîh, kalemi tanıtmış, onun gücünü belirtmiş, kalem ile kendi duygularını aktarmıştır. Ardından

peygamberlerin her birinin hikâyesinde örneklik teşkil eden hususlarının olduğunu vurgulamıştır (İçli, 2023b).

- vii. **Behişt-âbâd:** Eser hakkında tek bilgi Osmanlı Müelliflerinde vardır (Tahir, 2009,s366).Bu eser üzerine yüksek lisans tezi hazırlanmıştır (Sevindik, 2011). Eser hakkında detaylı bilgi, İçli'nin (2023a) ilgili makalesinde yer alır. Bu makalede eserin Ahmed Fasîh'e aidiyeti konusunda bazı değerlendirmelere yer verilmiştir.
- viii. **Mahmûd u Ayâz/Hâs (u) Ayâs:** . Eserin muhtevası ile ilgili net bilgi yoktur.Eserin bir basma veya yazma nüshası da henüz tespit edilmemiştir.
- ix. **Hüsrev ü Şîrîn:** Eserin içeriği ve hacmi hakkında bir bilgi yoktur. Ayrıca basma veya yazma herhangi bir kopyasına henüz ulaşılammıştır.
- x. **Münâzara-i Gül ü Mül:** Ahmed Fasîh'in Divan'ı ile birlikte en çok bilinen eseridir. Münazara tarzında yazılmış alegorik eserin tam adı “Münâzara-i Gül-i Ra'nâ bâ-Mül-i Hamrâ” şeklindedir. Eser okuyucuya bilgi vermek, terbiye etmek, onu eğitmek ve yetiştirmek amacı güden “Ahlaki” eserler arasında sayılabilir. Mensur yazılan eserde araya bazı Farsça manzum parçalar yerleştirilmiştir. Bundan dolayı ağır ve sanatlı bir dile sahiptir. Önemli inşa örneklerinden birisi olarak kabul gören eser hem Kalemîyye’de hem de eserin sebeb-i telif bölümünde geçen bilgilere göre Köprülü Fazıl Ahmet Paşa’ya sunulmuştur. Kütüphanelerde tespit edilmiş 18 yazma bir de matbaa baskısı olmak üzere 19 nüshası bulunmaktadır. Elde edilebilen metinlerle kapsamlı kitap çalışması yapılmıştır (İçli,2014b).

Türk edebiyatında tahkiyeli eser olarak bilinen tek Gül ü Mül, Fasîh’e aittir. Fars edebiyatında ise iki farklı Gül ü Mül örneği bulunmaktadır: Bunlar Türmüzî’ye ve Zengî Buhârî (18. yüzyıl) veya Kumrî (18. yüzyıl)’ye aittir. İçli’nin tespitine göre, Fasîh Ahmet Dede’nin bu eseri, diğer benzer eserleri üslup, hacim ve içerik bakımından geride bırakmaktadır (İçli, 2014b,s.26-35).

Gül ile Mül arasında geçen konuşmalardan meydana gelen, tasavvufi, dini düşüncelere yer verilen bu temsili eserde Gül “Zahid”i, Mül ise “ilahi aşkı” temsil eder. Eserin konusu kısaca şöyledir:

Eser mukaddime niteliğinde olan manzum 97 beyitten oluşan Kalemîyye mesnevisiyle başlar. Eserin konusunu oluşturan olayların geçtiği bahar mevsiminin betimlemesiyle birlikte mensur bir dibace sunulur. Münazara, bahar mevsiminin geldiği bir dönemde ilk sözü Gül’ün alması ile başlar. Gül türlü

özelliklerin kendisinde bulunduğuna inanarak şeyhlik iddia eder ve kendisini övüp Mül'ün olumsuzluklarını sayar. Gül kendisini renkler ülkesinin şahı ve tedavi amaçlı bitkiler barındıran pazarın attarı olarak tanıtır. Mül'ün ise tadının ve kokusunun kötü olduğunu, aklını kullanmadığını, herkesin kucağına girdiğini, pis ve çirkin olduğunu söyler.

Tartışmanın diğer tarafında bulunan Mül, hakkında söylenenlerin aslında Gül'ün kendi vasıflarını ifşa ve itiraf olarak yorumlar. Mül daha sonra kendisini övüp Gül'ün olumsuzluklarını sıralar ve Gül'den daha yüce olduğunu açıklar.

Tartışmanın başında ikili, kendilerinde bulunan cevherleri tarif etmekte ve kendi özelliklerini tanıtmaktadır. İkilinin konuşmaları nükteli, renkli ve esprilidir. Edebî münazaraların “hayali münazaralar” başlığıyla incelenebilir. Tüm münazara, Fasîh'in hayalinde canlandığı bir bahar mevsiminin başlangıcında Gül ve Mül'ün görüntü seviyelerinin dışavurumudur. Sonuç olarak, Gül ü Mül, sanatkârane üslup ile yazılmış olup, kahramanları değişik unsurlardan oluşmuş alegorik münazaralar arasında telakki edilebilir (İçli, 2014b, s.54).

2. BÖLÜM

2.1. Bağlamlı Dizin (Concordance) ve İşlevsel Sözlük

Kelimeler, kullanıldıkları duruma göre farklı anlamlar kazanabilirler. Bu, kelimenin bulunduğu bağlamla doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla, bir metni doğru şekilde anlamamanın en etkili yolu, kelimeleri bağlamlarına göre değerlendirmektir. Çünkü her kelimenin hem bir temel anlamı vardır hem de kullanıldığı yerin etkisiyle kazandığı ek anlamlar ve değerler bulunur. Bağlamlı dizin “Sözcük bilgisinde, bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge.”olarak tanımlamaktadır (Vardar, 2002). Bağlamlı sözlükleri diğer bildiğimiz sözlüklerden ayıran en önemli özelliği, kelimelerin bağlamıyla birlikte yer almasıdır. Bu sözlüklerin işlevsel sözlük olarak da tanımlanması, sözcüğün bağlı olduğu ortamdaki yerine göre anlamlandırılırken aynı zamanda işlevinin de belirlenmesiyle ilgilidir.

Klasik Türk şiirini anlamlandırma çabaları sonucu ortaya çıkan mahsullerden biri de bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarıdır. Batı’da “concordance” olarak adlandırılan bu çalışmalar, Türkiye’de ise daha önce aynı tarzda yapılan çalışmalarda “bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük” olarak nitelendirilmiştir. Batı edebiyatında başlangıçta sadece kutsal kitaplar üzerine uygulanan bu çalışma, başarı sağladığı görülünce zamanla farklı türdeki eserler üzerinde de uygulanmaya başlamıştır. William Shakespeare’den Marcel Proust’a kadar birçok şairin yapıtlarının bağlamlı dizinleri ortaya çıkarılmıştır. Doğu edebiyatında ise yalnız Hafız Dîvânı’nın bağlamlı dizininin çıkarıldığı tespit edilmiştir

Bağlamlı dizin tarzında oluşturulan sözlükler, sözcüğün nesirde veya nazımda kullanıldığı yere göre kazandığı anlamı tespit edebilmek için, onu diğer kullanımları arasında mukayese imkânı sunmaktadır. Bu da sözcüğün sözlük anlamından ziyade bağlamıyla kazandığı anlamı ortaya koyması bakımından son derece önemlidir. Klasik Türk şiirinin güç anlaşılması, zaman içerisinde dilde meydana gelen farklılıklar bu tarz sözlüklerin oluşturulmasını zorunlu hâle getirmiştir. Türkiye’de bu tarzda yapılmış ilk kapsamlı çalışma Furkan Öztürk’e aittir. Furkan Öztürk, Bâkî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük) isimli çalışmasını Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak’ın

danışmalığında divânın bağlamsal sözlüğünü çıkararak Bâkî şiirlerindeki söz varlığının ortaya çıkarılmasına katkıda bulunmuştur (Öztürk, 2000).

2.1.1. Ahmet Fasîh Gül ü Mül Mesnevisinin Anlam Dünyası

Bir şairin anlam dünyasını belirlemede önemli unsurlar arasında nazım birimi, nazım şekilleri ve türleri ile kelimeler, kelime grupları, ünlemler, tamlamalar, dua ifadeleri, ayet ve hadis alıntıları, atasözleri ve deyimler, isimler, fiiller, zamirler, edatlar ve bağlaçlar yer alır. Ayrıca, şairin şiirlerinde bu unsurları kullanırken uyguladığı anlatım ve teknikler de kritik öneme sahiptir; bunlar arasında benzetmeler, semboller, somutlaştırma ve soyutlama gibi üslup ve tarz özellikleri bulunur.

Ahmet Fasîh'in Gül ü Mül eseri münazara tarzında yazılmış bir eserdir ve dili oldukça ağırdır. Eserde ayrıca bazı manzum parçalar da bulunmaktadır. Divan edebiyatının derin gelenekleri, Ahmet Fasîh'in eserinde belirgin bir şekilde kendini göstermektedir. Münazara biçimi, kullanılan benzetmeler, mecazlı ifadeler, etkili teşbihler, alegorik anlatımlar ve bunlar etrafında oluşturulan yapılar, Ahmet Fasîh'in hayal gücünü ve anlam dünyasının zenginliğini gözler önüne sermektedir.

Eser, "inşa" tarzında yazıldığı için, yazarın bu alandaki ustalığını gösteren ve oldukça sanatlı bir dil kullanılarak kaleme alınmıştır. Aynı dönemde sebkihindi üslubunun etkisinin de eserin yazarına yansıdığı bir zamanda yazılmıştır. Eserde, ahlaki ve hikemî bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Gül ü Mül'de üçlü, dördü terkipler çok fazla kullanılmıştır. Bu şairin sebkihindiden etkilendiğini göstermektedir. Sebkihindi etkisindeki şairler günlük konuşma dilinden uzaklaşıp açık, anlaşılır bir dil yerine kapalı, mecazlı bir dille şiir söylemeyi tercih etmişlerdir. Ayrıca üçlü, dördü tamlamalara yer vererek anlaşılmaz olmayı amaçlamışlardır. Bunun aksine Fasîh'in, Farsça'yı akıcı ve anlaşılır kullandığı söylenebilir.

Fasîh'in en önemli özelliklerinden biri sözcükleri kullanmadaki ustalığıdır. Bir sözcüğü bir yere yerleştirirken bunu gelişigüzel oraya koymayıp o sözcüğün beyitte geçen diğer birçok kelimeyle anlam bakımından ilişkili olmasına dikkat etmiştir. Eserde yer alan üçlü, dördü terkiplerin yanı sıra beşli hatta zaman zaman altılı terkipler de kullanmıştır. Eserde geçen tamlamalar şairin dile hâkimiyetini göstermektedir. Bu kullanımlar tamlamalar başlığında ele alınmıştır. Sözü edilen eserde özellikle üçlü ve dördü terkiplerin çok fazla olması işimizi zorlaştırsa da kelimelerin tek tek ifade ettiği anlamları farklı sözlüklerden bularak en makul anlam verilmeye çalışılmıştır. Eserde, deyimlere ve

ikilemelere sıkça rastlanmıştır. Fasîh, âyet ve hadîslerden de yararlanmıştır. Bunlar şairin anlatımına akıcılık katması bakımından önemlidir.

Fasîh Ahmet Dede'nin eserinde diğer şairlerde de olduğu gibi zamirlere, sıfatlara, edatlara, bağlaçlara oldukça fazla yer vermiştir.

Eserinde somutlama ve soyutlama tekniklerini kullanarak soyut olanın görülebilir veya hayal edilebilir olmasını sağlamaya çalıştığı görülmektedir.

Ayet, hadis alıntıları ve dua ifadelerinde Farsça unsurların ustaca kullanımı, onun dini ve tasavvufi anlayışını yansıtır ve bu özellik, hikmetli ve öğüt verici bir dil kullanımıyla kendini gösterir.

Bağlamlı dizin, edebî metinlerde geçen dil unsurlarını temel anlamları, mecaz anlamları ve de bağlamları çerçevesinde incelenmesidir. Düşüncelerimizi ve hislerimizi aktarmada kullanmış olduğumuz kelimeler kullanılan ortam, zaman ve şartlara göre zaman zaman farklı anlamlar taşıyabilmektedirler. Sözcüklerin bu özelliği genel olarak o sözcüğün hangi bağlamda kullanıldığı ile alakalıdır. Bundan dolayı da yazarın bir eserini yahut bir metnini daha doğru anlayabilmek için o metnin hangi zaman diliminde, hangi şartlar altında ve hangi amaçla yazıldığının tespit edilmesi gerekmektedir. Daha genel ve kapsayıcı bir ifade ile belirtecek olursak, bu metni yazılmış olduğu tarihteki bağlamına göre anlamlandırmamız gerekir.

Klasik Türk şiirini anlama ve anlamlandırma yolunda sarf edilen çabalar neticesinde şüphesiz ki elde edilen en büyük kazanımların başında bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları gelmektedir. Batı edebiyat çalışmalarında ilk zamanlarda sadece kutsal kitapların yorumlanmasında uygulanan bu çalışma neticesinde iyi sonuçlar alındığı gözlemlenince farklı türdeki edebî eserler üzerinde de bu çalışma uygulanma alanı bulmuştur. Bir sözcüğün nazım türünde kazandığı anlam ile nesir türünde kazandığı anlam arasındaki farkı bulabilmek ve kullanılan diğer anlamlar ile kıyaslama imkânını da bizlere dizin tarzında oluşturulan sözlükler sunabilmektedir. Dolayısıyla dizin tarzında oluşturulan sözlükler ile sunulan bu imkân çerçevesinde, bir metni semantik anlamı ile yorumlayabilmek ve o metin yazarının anlatmak istediği hususu anlayabilmek açısından son derece önemli ve gereklidir.

Dilimizin zaman içinde geçirdiği sadeleşme, yabancı kökenli kelimelerin kullanımının azalması ve dildeki köklü değişiklikler, Klasik dönem Türk şiirinin dil yapısının günümüzde kullanılan dil yapısından oldukça farklı olmasına yol açmıştır. Bu farklılık, ağır ve ağıdalı bir dil kullanımının tercih edilmesiyle, günümüz okuyucularının

bu şiirleri anlamakta güçlük çekmesine neden olmuştur. Bu durum, bu tür sözlüklerin oluşturulmasını bir zorunluluk haline getirmiştir.

Neredeyse her sözcüğün birçok farklı anlamının bulunması ve kullanıldığı yere, zamana ve bağlama göre farklı anlamları ihtiva edebilmesinden dolayı bir metnin içindeki bir sözcüğü yorumlarken aklımıza gelen ilk anlamını değil de metnin bütünlüğü içerisinde ifade ettiği anlamı göz önünde bulundurmalıyız. Bir sözcüğü sadece lafzi olarak yorumlamak bizlere her zaman eser sahibinin kastetmek istediği anlamı veremeyeceğinden dolayı bir sözcüğü metnin bütünlüğü ve özüne uygun olacak şekilde yorumlamamız gerekmektedir. Sözcükleri lafzıyla sınırlı kalmayarak, içerisinde bulunmuş olduğu metnin özüyle ve bir bütünlük içerisinde yorumladığımız zaman bu sayede o sözcükte gerçek ve kastedilen anlamını bulabilecektir.

13. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasında neredeyse 6 asır boyunca etkisini sürdürmüş klasik Türk edebiyatı, dil ve düşünce dünyamızın gelişerek zenginleşmesi açısından çok ciddi bir miras bırakmıştır bizlere. Fakat dilin zaman içerisindeki değişim ve dönüşümleri neticesinde günümüzde bu klasik dönem eserlerini anlamada zorluklar yaşanmaktadır. Bu zorlukları aşmak amacıyla son yıllarda hazırlanmaya başlanan bağlamlı dizin ve sözlük çalışmaları bu kültür yelpazesinin ve eserlerinin geniş kitlelere ulaşmasında çok önemli bir rol oynamaktadır.

2.2. Ses Olayları

Tarihi metinlerde yer alan ve yazım nedeniyle ortaya çıkan ses olayları dilin tarihsel süreç içinde yazılı metinlerde yaşanan ses değişimlerine işaret eder. Bu, bir dilin geçmişteki kullanımıyla, o dilin yazılı metinlerdeki ses özelliklerinin zamanla nasıl değiştiğini anlatan bir kavramdır. Bu ses olayları, *Gül ü Mül* adlı metinde de gözlemlenmektedir.

Ünlü Daralması: Geniş ünlülerin dar ünlülere dönüşmesi şeklinde gerçekleşen ses olayıdır. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Diyü: Diye, diyerek.

“*Gamgīnligüñde şād olurlar*

Merhem diyü cāna zaḥm ururlar” (277-3)

Virür: Vermek

“*Ammā ki gelince rāh-ı Hakkā*

Bir ḥabbe virür mi müsteḥakkā” (277-27)

Yumuşama: “p,ç,t,k” ünsüzleri ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında yumuşayarak “b,c,d,g” ünsüzlerine dönüşürler. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Açmağa: Kapalı şeyi açık hale getirmek

“*Ġamla o kadar za ‘if-hālum*

Yok ağzımı açmağa mecālum” (277-7)

Şunduğı: Sunmak, İkrâm etmek

“*Telh itmede kām-ı cān-ı zārı*

Şunduğı şarāb-ı bed-güvārı” (278-3)

Sızıcılaşma: Bir süreksiz ünsüzün, sürekli bir ünsüze ya da akıcı bir ünsüzün, sızıcı bir ünsüze dönüşmesine sızıcılaşma denir. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Uyhu: Uyku

“*Āsāyiş idüp nigāhbānlar*

Uyhu yüzi gördi pāsbānlar” (278-27)

Ünsüz benzeşmesi: “b,c,d,g” ünsüzlerinin “p,ç,t,k” ünsüzlerine dönüşmesine denir. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Niçe: Çok, birçok, hayli, nice

“*Geldi niçe feyz-i nev-bahārī*

Kim gülşen iderdi hārzarı” (279-25)

Yokdur: Yoktur, yok

“*Yokdur keremüñde bûy-ı minnet*

Ey pādşeh-i serîr-i ‘izzet” (276-31)

Ses düşmesi: Eserde, iki sözcüğün birleşmesi nedeniyle ses düşmesi olmuştur. Bazı örnekler şu şekildedir:

K’olurdu : ki olmak

“*Ol şadr-ı güzîn k’olurdu der-bān*

Dergāhına ruhşat olsa Keyvān” (278-18)

N’ola: Nolsa, nolsa gerek

“*Saňa n’ola ey Mesîh-güftār*

Ey feyz-nişār u mu ‘ciz-āşār” (276-3)

“*Yokdur bu hünerde saňa hem-reng*

Haclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng” (275-8)

2.3. Fiiller

Bağlamsal sözlük çalışmalarında dikkate alınması gereken önemli unsurlardan biri fiillerdir. Özellikle yapmak, etmek, eylemek, geçmek, demek, söylemek gibi yaygın fiiller, dilde farklı bağlamlarda çeşitli anlamlar kazanabilir. Bu bölümde, bu fiillerin dildeki anlam çeşitliliğini örneklerle açıklamaya çalışılmıştır. Konunun kapsamı nedeniyle, fiiller yalnızca yapıları açısından sınıflandırılmıştır. Yapılarına göre fiiller, basit, türemiş ve birleşik fiil olarak üç kategoriye ayrılır.

2.3.1. Basit fiiller

Kök haliyle kullanılan ve basit fiiller olarak tanımlanan bu fiiller, tek heceli olup, daha küçük birimlere ayrılabilen fiiller değildir. Gül ü Mül'de bu tür fiiller yer almaktadır. Bu fiillerin ses yapıları şu şekilde incelenebilir:

Ur-: Vermek.

“Ğamgīnligüñde şād olurlar
Merhem diyü cāna zaḥm ururlar” (277-23)

Vir-: Vurmak.

“Ammā ki gelince rāh-ı Hakkā
Bir ḥabbe virür mi müsteḥakkā” (277-27)

Gör-:Görmek.

“Āsāyiş idüp nigāhbānlar
Uyḡu yüzi gördi pāsbanlar” (278-27)

Çek-:Katlanmak,tahammül etmek.

“Gördüm nice miḥnet-i sipihri
Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri”(281-1/2)

Göster-:Göstermek.

Mir'āt-ı felek çok itdi devrān
Göstermedi rüy-ı mihr bir ān” (281-5)

İt-:Etmek,eylemek,yapmak.

“İtmiş seni Fāṭiru's-semāvāt
Sulṭān-ı kalem-rev-i kemālāt” (275-10)
“Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz”(288-22)
“Tā-key yeter ey Faşīḡ tekşīr

İt sāk-ı du ‘āyī tırma teşmīr” (281-9)

“hengāme-i sitīzi, germ ü tīz itme”(307-22)

Eyle-Eylemek.

“tergīb-i rindān-ı mey-gūsārān eylerler.”(291-19)

Çık-:Çıkmak.

“Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül”(298-18)

“Çıkardı erba ‘ının tekye-gāh-ı gülsitān içre

Dil-i lāle n’ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī”

Ol-:Olmak.

“Kāmeti kim oldı bāğ-ı lā-mekān pīrāyesi”

“bister gelüp leb-ā-leb olam”(308-18)

Düş-:Düşmek

“Nūrdan bir servdür düşmez zemīne sāyesi”(300 -11-12)

2.3.2.Türemiş fiiller

İsim veya fiil kök ve gövdelerine türetme ekleriyle kurulan fiillerdir. Gül ü Mül’de tespit edilen türemiş fiiller vardır. Türemiş fiile örnek aşağıda belirtilmiştir.

“Şahn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna” (289-11)

“berī vü ‘ātılsın”(302)

“cilā-yı mücellā-yı dāniş ü bīniş”(300-15)

“Zinhār:diyü “(301-20)

2.3.3. Birleşik fiiller

Bir isim veya isim soylu bir Türkçe ya da yabancı kelime ile etmek, edilmek, olmak, kılmak, yapmak, eylemek gibi yardımcı fiillerin kurallı bir şekilde birleşmesiyle oluşan fiillere birleşik fiil denir. Bu tür fiiller, Gül ü Mül’de genellikle Farsça veya Arapça kökenli isim ve isim soylu kelimelerle kurulmuştur. Eserde tespit edilen birleşik fiiller, tamlama yoluyla oluşturulanlar ve ikileme biçiminde olanlar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Bu fiiller, it-, kıl-, ol-, eyle- gibi köklerle sınıflandırılmış ve beyit örnekleriyle açıklanmıştır. Tamlamayla oluşturulan fiiller ve varsa ikileme biçimindeki

örnekler de verilmiştir. Sayılarının çok olması nedeniyle yalnızca birkaç örnekle yetinilmiştir. Bu bölümde “etmek, olmak, eylemek, kılmak, buyurmak” fiillerine ve bağlamda kazanmış oldukları anlam değerlerine yer verilmiştir. Kısa tutulan bu örneklerle sözlük kısmında genişçe yer verilmiş olup birleşik fiiller

Birleşik fiiller dört grupta incelenmektedir:

Birinci grup: Bir isim / sıfat + et-, ol-, bul-, bulun-, buyur-, eyle-, kıl-, yap-fiillerinin birleştirilmesiyle kurulanlardır. Gül ü Mül’de şu örnekler bulunmaktadır:

Eserde it- yardımcı fiiliyle oluşturulmuş bazı birleşik fiiller:

İt-: Etmek, eylemek

Arapça kelime ile it- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Hengām-ı keremde ol seḥā-kīṣ*

Sīm ü zeri bezl ider kem ü bīṣ” (279-6)

bezl Arapça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*‘Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb it*

‘Arz itmege ḥālūmi şitāb it” (278-10)

‘Azm Arapça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Arz Arapça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Şitāb Farsça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Yukarıda görüldüğü gibi aynı cümlede Türkçe-Farsça-Arapça kelimeleri Türkçe yardımcı fiile bağlamıştır.

Örnek 3: “*Dergāhuña itdüm istinādı*

Redd itme bu ‘abd-ı nā-murādı”(280-18)

Redd ve istinād Arapça kelimelerdir, it-fiili ile birleşik fiil olmuştur.

Aşağıda diğer örneklerle de yer verilmiştir.

“*Dergāh-ı Hudāya ilticā it*

Şimden girü devlete du ‘ā it” (281-14/15)

“*Ve bir dem qarīn-i bed-āyinüñi ḥāṭıra it*”(307-6)

“*berg ü nevāyı benden aḥz u celb iderler.*”(303-4)

Farsça kelime ile it- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Gencīne miyüm ki ḥūkm-i Bārī*

Cāy itdi baña ḥarābezārı” (280-2)

Cāy Farsça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “Çeşm-i keremüñle bir nigāh it” (279-16/17)

Nigāh Farsça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklerle de yer verilmiştir.

“şīve vü nāz ve ğunc u delāl idersün.”(307-2)

“Pest ider qadrini āhır kişinün ser-keşlük”(302-10)

“maḥşūra ki saña yegān yegān mevzū-ı tabakçe-i beyān itdüm”(301-15)

“ḥod-fürüşī zann idüp, istib ‘ād u istikşār itme”(301-21)

“tanīn-endāz-ı heftümīn-kıbāb-ı sipihr-i berīn ider.”(301-10)

“Ammā ol kimse ki senden bir cūr ‘a nüş ider”(301-11)

“Ve bir şāhid-i zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm.”(299-14)

“dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür”(298-14)

“hem-vāre du ‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider”(297-11)

“maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aḥz-ı nükhet ü şemīm ider”(297-21)

“tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u bī-gāh ” (293-18)

“Ve kimi pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı tarab-efzāya ser-āğāz itmekle ki”(291-6)

“etrāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler”(295-5)

“vird-i zebān ider.”(296-12)

Eserde eyle- yardımcı fiiliyle oluşturulan birleşik fiiller:

Arapça kelime ile eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “Ol şadr-ı güzīn ki tīg-ı tizi

Qat ‘eyledi fitne vü sitizi” (278-21)

Qat ‘Arapça kelime ile eyle- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “Luṭf eyleseler sitem-fezādur

Merhemleri zaḥm-ı cān-gezādur” (277-18)

Luṭf Arapça kelime ile eyle- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 3: “nīkū-encāmuma kırā‘at eyler”(297-4)

kırā‘at Arapça kelime ile eyle- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklerle de yer verilmiştir.

Örnek 4: “vāḥidde cem ‘ü derc eyleye”(301-23)

Arapça cem ile derc kelimesiyle bir atıf tamlaması oluşturup Türkçe eyle- fiiliyle birleşik fiil oluşturmuş.

“Ey şadr-ı güzīn Hıdv-i zī-şān

Sen zātuña lāyık eyle iḥsān” (280-27)

“Cevr eylemede ‘adū-yı bī-dād

Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād” (281-6)

“vāhıdde cem ‘ü derc eyleye” (301-23)

“Her kim ki bir dem beni şemm eyleye” (300-7)

“benüm nām-ı bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma kırā`at eyler” (297-4)

Farsça kelime ile eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*h̄vīş-bīnīden ictināb u perhīz eyle*” (307-19)

Arapça *ictināb* kelimesi ile Farsça *perhīz* kelimesini tamlama oluşturup Türkçe eyle-yardımcı fiiline birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*aña tamām eşer ü kār eylemişdür.*” (305-27)

Arapça *eşer* kelimesi ile Farsça *kār* kelimesini, Türkçe eyle-yardımcı fiiline birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 3: “*Bir miqdār tāvusvār, pāy-ı zīst ü siyāhuña nigāh eyle*” (306-22)

nigāh Farsça kelime ile eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 4: “*iktisāb-ı şad gūne şerr ü şūr eyler*” (301-13)

Arapça *şerr* ile Farsça *şūr* kelimesi atıf tamlaması yapıp eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklere de yer verilmiştir.

“*gūş eyledi*” (304-8)

“*Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı*” (294-8)

Eserde ol- yardımcı fiili ile oluşturulan bazı birleşik fiiller:

Arapça kelime ile ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*hebā vü tebāh olur*” (308-10)

Arapça *hebā* ile Farsça *tebāh* kelimesi atıf tamlaması yapıp ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*‘ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm*” (308-6)

Arapça ‘ömr ile Farsça *bisyār-dīde* kelimeleriyle oluşturulan Farsça tamlamayla ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Farsça kelime ile ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Gül sāğarın pūr itdi gelüñ pūr-hurūş oluñ*” (291-10)

hurūş Farsça kelime ile ol- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i h̄ired dahī gūş-zedüñ olsun*” (307-13)

gūş-zedüñ Farsça kelime ile ol- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklere de yer verilmiştir.

“*leb-i belāgat-senc-i şu ‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmuştur*”(307-14)

“*Müşāhede itdüñ mi*”(305-26)

“*āteş-zen-i fenā olmamıştır*.”(305-25)

“*bir şevb-i nazîfe, resîde ola*”(303,13)

“*bir libās-ı pākîze çekide ola*”(303-14)

“*māni ‘-i ikāmet-i şalāt olur*”(303-18)

“*dîde-i ‘ibret-bînle nazar-sāz-ı müşāhede ol*”(304-3)

“*Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya ‘nî senüñle germ-ülfet ü mahrem oldu*”(302-22)

“*gedā-yı bî-nevā oldu*”(302-25)

“*Gülşen pür oldu bāng-ı şalāt-ı hezārdan*”(301-8)

“*bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı*”

“*Şū ‘leden olsa nîgeh āteş-i ruhsāresine*”(297-27)

“*mışdākına mā-sadağ vākı ‘ olmuştur*”(294-29)

“*bu gūne gonçe-güşā-yı gül-bāğçe-i maḳāl oldu*”(295-26)

“*bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḥāl olur*”(296-19)

“*Gül sāğarın pür itdi gelüñ pür-ḥurūş oluñ*”(291-10)

“*Ya ‘nî irişdi vakt-ı tarab bāde-nūş oluñ*”(291-11)

“*bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḥāl olur*”(296-16)

“*Elṭāfuña olmaz ise mazhar*

Aḥvāl-ı dilüm olur mükedder”(280-17)

“*Bir naḳş-ı dil-keş oldu uydı zemīn zamāna*”(289-12)

Eserde kıl- yardımcı fiili ile oluşturulan bazı birleşik fiiller:

Arapça kelime ile kıl- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Ve nīm-lahza bed-siriştî-i celīsüñi mülāhaza kıl*”(307-4)

mülāhaza Arapça kelime ile kıl- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*nişār-ı sīm-i nāb ve iṣār-ı zer-i kem-yāb kılurlar*”(288-25)

iṣār Arapça kelime ile kıl- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Farsça kelime ile kıl- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Ve sen ḥod, pāyān-ı kārdan mülāhaza ve endîşe kılmazsın.*”(308-23)

endîş Farsça kelime ile kıl- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*Bād-ı şabā, seylī-i dest-i sahtla, bī-hūde dehen-i perīşān-suhanuñı, çāk u derīde kılmamışdur çāk u derīde kılmamışdur*”(305-23)

Farsça tamlama oluşturup ile Türkçe kıl- yardımcı fiiliyle birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 3: “*vecd ü cūşa gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk u pāre pāre kılmışum*”(299-23)

Farsça tamlama oluşturup ile Türkçe kıl- yardımcı fiiliyle birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

İkinci grup: Karmaşık fiil denilen birleşik fiiller sıfat-fiiller + ol- yardımcı fiilinin birleşmesiyle kurulanlardır. Sıfat fiilin bulunduğu zamana göre öncelik, alışkanlık, niyet fiilleri diye üç gruba ayrılırlar. Gül ü Mül’de bu gruptan fiillerin örnekleri mevcuttur.

“*terğīb-i rindān-ı mey-güsārān eylerler*”(291)

“*eṭrāf-ı dā’ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler.*”(295)

“*bu sāhire-i gāmire-i gābrādan ser-zede vü āşkār olan*”(291)

“*ve nazar-endāz-ı te’emmül ü i’tibār olduklarınca*”(292)

“*ṭarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan*”(295)

“*vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan*”(296)

“*huşk-mānde-i nihān-ḥāne-i laḥd-i zemīn olan*”(298)

“*pīrāye-i mesāmi’-i cemī’-i cihāniyān olmuşdur*”(307)

Üçüncü grup: İki fiilin birleşiminden oluşmuşlardır. Birinci fiil zarf-fiil dir sonra gelen tasvir edici, anlam özelliği katan yardımcı fiildir. Bunlar: bil-, ver-, gör-, kal-, yaz-, dur- ...Bu fiiller işlevlerine göre yeterlik, tezlik, süreklilik, yaklaşma ve uzaklaşma diye beş gruba ayrılırlar. Gül ü Mül’de bu gruptan örnekler şu şekildedir:

“*İrḥā-yı inān idüp şitāba*

Var var o *Ḥidīv-i Cem-cenāba*” (275-10)

“*İcād ideli cihānı Bārī*

‘*Ālemlere ḥükmüñ itdi cārī*” (275-12)

“*Āsāyiş idüp nigāhbānlar*

Uyhu yüzi gördi *pāsbānlar*” (278-26)

“*leb-rīz ü ser-şār idüp*”(290-9)

“kelām-ı mu ‘ciz-nizāmın yād idüp”(308)
 “pirāhen-pūş-ı āl idüp”(295)
 “belki bürde-i perde-i nizā‘ u cidāl idüp”(295)
 “ālūde-i ālāyış-i dūrūğ-ı bī-fürūğ-ı hod-fürüşī zann idüp”(301)
 “ser-i bī-hūşuñ rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bī-ḡaber ü ḡāfilsin”(302)
 “şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i ḡaḡab u kīni, perīşān iderek”(304)
 “ber-ā-berī idüp hengāme-i sitizi”(307)
 “Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü faḡl u ‘adli
 Ref‘ eyledi cevri ü ḡulm u cehli”(279-3)
 “cūş u ḡurūşı peyveste-i muḡa‘ ‘ar-ı ḡarḡ-ı vālātārem eyleyüp”(294)
 “şūret-i sūrḡ ü sebzūñe nazar-endāz-ı i tibār olup ḡod-bīn ü ḡırıra olursuñ.”(305)
 “Ḥıfzı o ḡadar ki tā kıyāmet
 Fitne ola mest-i ḡ‘āb-ı rāḡat”(278-23)
 “Ve senüñ ‘ömr-i kūtāhuñ ḡod yek māha müntehī olmayup”(308)
 “bişter gelüp leb-ā-leb olam”(308)
 “ser-şār u memlū ola ki”(308)
 “meşşāta-i ‘arūs-ı duḡter-i rez olup”(294)
 “vaşf-ı kemāl u midḡat-i cemālümde ebkem ü lāl olup”(296)
 “‘Acemden şudūr idüp mengūş-ı ḡūş-ı cihāniyān olmuşdur”(298)
 “dest-i taḡammüliden rübūde-i ḡayret ü ‘ār olup”(304)
 “cılve-ger-i ḡayyız-i zuḡūr olup”(307)
 “senden birkaç ḡatre ki bir libās-ı pākīzece çekīde ola nā-pāk u müḡmelāt olup”(303)
 “zencīr-i ḡirih-ḡirīn keşīde ḡılarak”(290-7)
 “ḡayrān ḡalup bu nazm-ı lūlū-nizām-ı münāsibü ‘l-maḡāmı”(296)
 “Ben şeyḡ-i seccāde-nişīn-i ḡānḡāḡ-ı ḡülşenīyüm ki tekmīl-i erba‘īn idüp ḡalvet-ḡāne-i
 ḡonḡeden ḡıḡmışum”(299)
 “pāşīde ḡılup mu ‘aḡtar iderler”(303)
 “Luḡfuñ durur ey şefīḡ-i ‘ālem
 ḡüḡtār-ı Mesīḡ ile hem-dem”(280-12)

Dördüncü grup: İkili birleşik fiiller yer alır. Anlamca birbirine yakın veya zıt olan iki ayrı fiilin belirli biçim kalıplarıyla biraya gelip kaynaşmasıyla oluşturulmuşlardır. Asıl fiil –(y)Ip zarf-fiil olup: sayıp dök-, düşüp kalk-, yürüyüp git-, alıp ver- vb. şeklinde olur. Eserde bu grupta ikili birleşik fiil örnekleri şunlardır:

“bir ter-zebān-ı ‘azbu‘l-beyān olup”(291)

“*pür-nāle vü zārī idüp*”(292)

Yapılan araştırma, tespit ve değerlendirmeler sonucunda elde edilen bulgular, incelenen eserin söz varlığı bakımından zengin olduğunugöstermektedir. Birleşik fiiller şu şekilde tasnif edilmiştir:

Taradığımız eserleri de göz önünde bulundurarak birleşik fiilleri:

1. İsim + yardımcı fiilden oluşan birleşik fiiller
2. Fiilimsi + yardımcı fiilden oluşan birleşik fiiller olmak üzere iki genel gruba ayırabiliriz. Bu genel gruplandırmadan başka her iki grubun alt başlıkları incelenmiştir. Tanımlardan ve tasnifden yola çıkılarak eserin, fiil kullanımı bakımından da oldukça zengin olması, metnin hareketli bir yapısının olduğunu gösterir.

Şairin manzumelerinde 17. yüzyılda Klasik Türk şiiri dünyasına dâhil olan sebkihindi etkisiyle bu üsluba özgü birçok hayal ve orijinal ifadeye rastlanmaktadır. Gül ü Mül’de Farsça-Türkçe fiiller, tamlamlar eserin hatırı sayılır kısmını oluşturmaktadır. Buradan yola çıkarak Gül ü Mül’ün dilini günümüz şartlarıyla değerlendirdiğimizde oldukça süslü ve ağır olarak nitelendirebiliriz. Fasîh’in eserlerinde sebkihindi üslubunun etkisinin ne derecede olduğunu tespit etmek ancak müstakil bir çalışma ile mümkündür, fakat şairin yaşadığı yüzyıl, bulunduğu edebî ortam ve en önemlisi şiirlerinde kullandığı sebkihindiye ait özellikler söz konusu olduğunda bu üslubun farkında olduğu ve bu yeni üsluba kayıtsız kalmadığı anlaşılmaktadır.

Metnin zamir, edat, bağlaç gibi dil bilgisi öğelerinin kullanımı bakımından zengin olması, kaleme alındığı dönemin dil öğeleri hakkında bilgi vermesi bakımından önemlidir. Metinde kullanılan kelimelerin ağırlıklı olarak sırasıyla Farsça, Türkçe ve Arapça kökenli olduğu görülmektedir. Bu yönüyle eser kaleme alındığı dönemin dil özelliğini taşımaktadır

17. yüzyıl klasik Türk edebiyatı şairlerinden Fasîh’in eseri üzerine yapılan bağlamli dizin ve işlevsel sözlük çalışması vasıtasıyla; devrin edebî zevkinin ortaya konulması, kültür unsurlarının tespiti kolaylaştıracaktır. Bu çalışmanın en önemli yanı ise klasik Türk edebiyatı metnlerinin 17. yüzyıldaki Türkçede kullanılan bazı kelime, deyim, atasözü ve kalıp ifadelerinin üslubun da etkisiyle şiire etkisini gözler önüne sermesi olacaktır. Çalışmanın Klasik Türk Edebiyatı metnlerinin doğru anlaşılmasına önemli katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

2.4.Ünlemler

Seslenme amacıyla kullanılan, insanın acı, sevinç, korku gibi her türlü duygusunu ve heyecanını en canlı ve doğal şekilde ifade etmesini sağlayan kelimeler veya kelime gruplarıdır. Ahmet Fâsîh'in eserinde çok sayıda nida örneği vardır.

V'ey: Ve bağlacı ile ey nidasının birleşimi

"Ammā senüñ ey huceste-güftār

Ey sihr-beyān u mu 'ciz-āşār" (276-19-20)

"Yoğdur keremüñde bñy-ı minnet

Ey pādşeh-i serir-i 'izzet" (276-32)

"Ey vākıf-ı rāz-ı cān-ı şeydā

Senden bunu iderüz temennā" (277-2)

"Sen var iken ey huceste-ta 'bır

Ahvāl-i dili kim ide tahrir" (277-10)

"Ey merhem-i zaħm-ı sine-rişān

Senden olur olur ise dermān" (278-8)

"Ey kān-ı kerem yem-i 'ināyet

V'ey Aşaf-ı Bermekī-sahāvet" (279-10)

"Ben güm-şode-nām u bī-nişānī

Ey şadr-nişīn-i kām-rānī" (279-18)

"Ey şadr-ı güzīn Hıdīv-i zī-şān

Sen zātuña lāyık eyle ihsān" (280-27)

"Gör ey yem-i cūd u 'ayn-ı ihsān

Tevcīh-i nigāh-ı lutfā şāyān" (280-31)

"Tā-key yeter ey Faşih tekşir

İt sāk-ı du 'āyı turma teşmīr" (281-8)

"Ey hāme-i dūr-nişār-ı ma 'nā

Mānī-i şuver-nigār-ı ma 'nā" (275-6)

"Benüm sākīyā ol güvārende āb

Ki āb-ı hayāt benden eyler hicāb" (312)

"Benüm sākīyā āteş-i āb-sūz

Benüm sākīyā āb-ı āteş-fürüz" (312)

2.5. Bağlaçlar

Klasik Türk şiirinin günümüz okuyucusu tarafından anlaşılmasını zorlaştıran bir diğer etken ise bağlaçlardır. Özellikle Arapça ve Farsça'nın cümle yapılarını benimsemiş olan klasik şairler, bu dillerin etkisiyle bağlaçları Türkçe cümle yapısından farklı bir şekilde kullanmışlardır. Bu durum, günümüz okurlarının eserlerin kültürel arka planını anlamakta zorluk çekmelerine neden olabilir. Bağlaçlar, Göktürk yazıtlarından günümüze kadar kullanılan dil öğelerindendir ve hem nesir hem de nazım türlerinde yer almışlardır. Edebî dilin oluşumunda geleneksel kaynaklardan beslenen bağlaçlar, farklı şekillerde kullanılmıştır. Gül ü Mül'de “u, ü (ve), vü, kim, ki, ile, amma, dahi, ya” gibi bağlaçlar yer alır. Bu bağlaçlardan “ki” ve “kim” ise isim ve zamirleri açıklama, fiilleri pekiştirme, cümleleri açma veya ünlem, edat ve bağlaçları vurgulama gibi çeşitli işlevler üstlenir. Eserde yer alan bağlaç örneklerinin bir kısmı metne örneklerle açıklanmıştır. Eserde geçen bazı bağlaçlar şu şekildedir:

Bağlaçları vurgulamak için kullanılır:

“Ammā ki gelince rāh-ı Hakkā

Bir habbe virür mi müsteḥakkā” (277-26)

“ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı kām-kār” (287/11-12)

Edatları vurgulamak için kullanılır:

“Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki” (291-12)

“Ve her nihāl-ı nukre-pūş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne ve gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen” (288)

Cümle açıklama bağlacı:

“bisāt-ı inbisāt -efzā-yı rengīn ile ya ‘nī çemen” (289-6)

“ya ‘nī bülbülān-ı hezār-destān-ı büstān” (290)

“Ey Mül eger beni, ya ‘nī vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan ḥaşā‘il-i laṭīfe-i gün-ā-gün ve fezā‘īl-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḥaber ü āgāh iseñ”

Kim: Ki gibi kullanılan bağlaç: İsim ve zamirleri açıklamak için kullanılır.

“Ve kimi pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı tarab-efzāya ser-āgāz itmekle ki” (291)

Cümleleri açıklamak için kullanılır:

“Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārūm” (296-9)

“Bir vakt-i nüzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya ‘nī mevsim-i bahār-ı dil-güşāda ki” (288)

Ünlemleri vurgulamak için kullanılır:

“Ammā senüñ ey huceste-güftār

Ey sihr-beyān u mu ‘ciz-āşār” (276-19)

Bağlaçlara vurgu katmak için kullanılır:

“Ammā yine nahl-ı kām-ı bī-bār

Açılmadı gonçe-i dil-i zār” (279-27)

Uzun tamlamaları bileştirmek için kullanılır:

Örnek1:Aşağıdaki örnekte ve edatı *sünbül ü nesrīn* ile *nergis ü reyāhīn* ibarelerini bağlamıştır.Dikkat edilirse iki tane bağlama grubunu ayrıca “ve” edatıyla bağlamıştır.

“şükūfe-i semen ü yāsemen ve sünbül ü nesrīn ve nergis ü reyāhīn birle pūr-zīver ü tezyīn olup”(289)

“Ve mu ‘tekifān-ı cevāmi ‘-i ‘ibādet ü peygüle-güzīnān-ı şavāmi ‘-i riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı halvet ü erba ‘īn ve mürīdān-ı tevḥīd-sencān u hücre-nişīn”(291)

“berāy-ı temāşā-yı şun ‘-ı lā-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zū ‘l-celālī, gürūh-ā-gürūh, seyr-i şahrā vü çemenzāra ve geşt-i deşt ü kūhsāra çıkup”(291)

Sıfat tamlaması ve isim tamlaması arasına girerek cümle oluşturmuştur:

“Nümüne-nümā-yı sipihr-i berīn ve hevā-yı feraḥ-fezā-yı subḥ-dem”(289)

Sıfat tamlaması ve yardımcı fiil arasına girerek cümle oluşturmuştur:

“müstagraḳ-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u”(285-1)

“nişār-ı sīm-i nāb ve işār-ı zer-i kem-yāb kılurlar”(288-25)

De: Bağlaç.

“Ey eblaḳ-ı ḥāme-i sebük-rev

İt şahın-ı neşirde de tek ü dev”(281-24)

“Olduñ naḡam-ı nazımla dem-sāz

Ḳıl naḡme-i neşre de ser-āḡāz”(281-28)

Eger: Şart edatı, şayet.

“Bir kerre eger iderse iḥsān

Biñ kerre olur aña peşīmān” (277-28)

İle bağlacı: Birliktelik, işteşlik, beraberlik.

“Bir nuḡkuñ ile mişāl-i ‘İsā

Biñ mürde-dili idersin iḥyā” (276-1)

Ki: Bağlaç.

“pākīze-ma ‘ānī ile ki”(293-2)

“bāğçe-i maḳāl oldı ki”(295-26)

“Ol şadr-ı güzīn ki tīg-ı tizi

Ḳaṭ ‘eyledi fitne vü sitizi” (278-21)

Meger: Meğer, ancak.

“Bahtum meger itdi Ḥaḳ Tebārek

Bu gūne siyāh u nā-mübārek” (279-29)

“Bu zahm-ı hadeng-i zehr-ālūd

Lutfuñla ola meger ki bihbūd” (280-9)

Ü - U: Ve bağlacı, iki sözcüğü birbirine bağlama.

“Ḳoymadı dilümde derd ü miḥnet

Aḥvālūmi ‘arza tāb u ṭāḳat” (277-4-5)

“Erbāb-ı dili figār ister

Pā-māl u zelīl ü ḥ‘ār ister” (277-35)

“ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzıḳ-ı nabz-şinās u devā-sāza, ‘arz u i ‘lām ve”(285-7)

“Düstūr-ı mükerrem ü mufahḥam

Aḥmed Paşa vezīr-i a ‘zam”(286-2)

“Bāḳī anuñ ‘afv u luṭf u iḥsān

Bāḳī anuñ emr ü ḥükm ü fermān” (281-12/13)

“Ve kendüñi yād u ferāmūş eylemişsin”(302-12)

Ve: Bağlacı.

“berāy-ı müjdegāne ve gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen, be-ṭarīḳ-i şükrāne”(288-24)

“Ve basīṭ-i rūy-ı zemīn, bisāṭ-ı inbisāṭ -efzā-yı rengīn ile ya ‘nī çemen,şükūfe-i semen ü yāsemen ve sūnbül ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pür-zīver ü tezyīn olup”(289-6)

“ve gūlgūle-i fāḥitegān-ı tiz-āheng ü nevā-ḥ‘āndan”(290-6)

Vü: Bağlaç.

Örnek1: “ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı ziştī-i ef‘āl eyledüñse”(305-4)

Farsça iki farklı tamlamayı vü atıf tamlamasıyla birleştirmiştir.

“Tā-key tā-key bu şekve vü dād

Eglendi murād-ı cān-ı nā-şād” (281-11)

Daḥi: Bağlaç.

“Sen daḥi bī-hūde”(330)

“Sāķī-yi ŧīrīn-kārlar daķi, ki her birinüñ evŧāf-ı ħüsn-i dil-peżīr ve leṭāfet-i cemāl-ı ‘ālem-gīrleri”(294)

2.6. Edatlar

Edatlar, tek başlarına anlam taşımayan isim veya isim soylu kelimelerden sonra gelerek onlara hâkim olan ve aralarındaki kelimelerle farklı anlam ilişkileri oluşturan sözcüklerdir. Cümle içinde başkalık, miktar, zaman, benzerlik, vasıta, beraberlik gibi anlam ilişkileri kuran edatların işlevi geçicidir (Korkmaz, 2009,s. 1052). Gül ü Mül’de farklı türde edatlar bulunmaktadır, burada dönemin dilini ve şairin tercihini yansıtan sık kullanılan örnekler alınmıştır. Eserde eski Türkçeye ait edatlar olduğu gibi, günümüzde de kullanılan ve yabancı kökenli edatlar da yer almaktadır. Gül ü Mül’de bulunan edatlardan bazıları “gibi, çü, kerre, üzre, egerçi, gerçi” gibi örneklerdir. Farsçanın etkisiyle, özellikle cümle başlarında kullanılan “çü” gibi edatlar, bulundukları cümleyi önceki cümleyle bağlar. Eserde yer alan edat sayısının fazla olması ve sözlük kısmında da bulunduğundan, tüm edatlar burada verilmemiştir. Eserdeki edatların örneklendirildiği beyitler, yer kaplaması nedeniyle kısmen sunulmuştur. Edatların eser içinde kullanımları ise şu şekildedir:

Çü: Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

“Oldı çü le ‘āl-i nazm manzūr
Kıl pāyına dürr-i neşri menşūr” (278-27)
“Olsa çü ‘idād-ı necm bisyār
Bir elden ider mihreveş iṣār” (279-7)
“Oldı çü le ‘āl-i nazm manzūr
Kıl pāyına dürr-i neşri menşūr”(281-25)

Mişāl: Gibi, Benzetme edatı.

“Ve ey mişāl-ı dem-i serī ‘ü ‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-beķā vü bī-vücūd.”(305)
“mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı gül- ‘izārān, ‘abīr-efşān u müşg-bār”(289-20)
“Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāğ, mişāl-i kumrī”(296-25)

Kerre: Kere, defa.

“Bir kerre eger iderse iḥsān
Biñ kerre olur aña peşimān” (277-28)

Manend: Benzer, eş, gibi.

“mānend-i dem-i i ‘cāz-tev ‘em-i Mesīḥ ibn Meryem”(289-19)

“Ve ey m nend-i  afa -ı z d-fen  v  h n- l d, t -çend tezerv-m nend” (305)

 zre:  zere.

“Ba r üzre degül hab b yer yer

C du ndan idüp hic b derler” (279-12)

T  : ...-De in, dek, kadar.

“T  ki sen, p -m l u h ks r u h   re, dest-g r olup” (286).

2.7.  kilemeler

Bir veya daha fazla kelimenin, anlamı güçlendirmek veya vurgulamak amacıyla tek bir kelime gibi kullanıldığı, bu kelimelerin aynı, benzer veya zıt anlamlı olabileceği bir birle imdir.  kilemeler, anlamı vurgulamak için ardışık olarak kullanılan s z tekrarlarıdır. Fas h Ahmet ikileme seçerken kendine göre ikileme yapıyor, bilinen ikilemeleri kullanmıyor, konuya uygun ikileme seçiyor. Bu da eserin farklılıklarındandır. A a ıda G l   M l'de belirlediğimiz bazı ikilemeler, kullanım sıklıklarıyla birlikte verilmiştir.

Divan  airleri tarafından kullanılan, genellikle Arapça ve Farsça olmak üzere zaman zaman Arapça-Farsça-Türkçe veya sadece Türkçe ikilemeler, G l   M l'de de mevcuttur.  kilemeler  izelge 2.1.'de verilmiştir.

Çizelge 2.1. İkilemeler tablosu

Dil	Gül ü Mül'deki İkilemeler			
Arapça	leyl ü nehār	ḥāmid ü şenā	fevc fevc	savt u nāgām
	aḥz u celb	selām u şalāt	mevc mevc	cehalet ü delālet
	şayf u şitā	teşbīh ü tanzīr	gunc u delāl	ferāh u neşāt
	ıztırāb u ğama	nükhet ü şemīm	celle celāl	mükerrem u muāzzam
	izhār u ifhām	kemāl u midḥat	redd ü kabul	derd ü minnet
	fısk u fücūr	zu'm u kıyās	maşuk u aşık	afv u lutf u ihsan
	vecd ü cūşa	neşv ü nemā	ferih u fahur	emr ü hükm ü fermān
	şān u şevket	hisāb u ihsā	kevser ü tesnim	hakaret u h'ar
	fisk u fesād	cevr ü zulm	rahmet ü güfran	kuvvet u kudret
	hüsn ü cemāl	kābāyih u fesād	mümsik ü bahil	himmet ü mürüvvet
	gurre-i garra	kuvvetu şevket	imtizac u ulfet	Mükerrem ü mufahḥam
		Arbede vücüdāle	nebātāt u ezhāra	merküz u mevcūd
Arapça- Farsça	ķil u ķāl	şerr ü şūr	ebkem ü lāl	mütebesim ü handan
	ferah-fezā	heba vü tebāh	lam'i u tabanum	fitne vü sitiz
	zār u şeydā	meded ü yāver	sükker ü şir	tali'u nümayanum
	ḥamd u sipās	hāksār u hakire	sürur u şād	pāmāl u zelil u hār
	Hakir ü haksār	tāb u tākāt	dürüd u ṭaḥiyyāt	latif-i hoş-ter
Farsça	pāre pāre	gün-a gun	cuş u huruş	zemin ü āsmānı
	teng ü tār	suz u tabnāk	nuş-a-nuş	rūşen ü efrūhte
	çāk çāk	cihan cihan	gāh u bi-gāh	bimār u hastemi
	zār u şeydā	güruh a güruh	dem-be-dem	büstān u gülzār

2.8. İsimler

İsimler, dildeki en zengin anlam katmanlarına sahip öğelerdir. Şairler, özellikle tevriye ve benzetme sanatlarını kullanarak isimlere, ilk anlamlarının ötesinde pek çok yeni anlam yüklemişlerdir. Bu anlam katmanlarını çözümlemek, Klasik metinlerin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak okuyuculara önemli bilgiler sunar. Klasik Türk şiirinde

yaygın şekilde kullanılan ifadelerin incelenmesi, bağlamsal sözlüklerin bu şiirlerin anlam derinliğine ne kadar büyük bir katkı sağladığını açıkça gözler önüne serer.

2.8.1. Özel isimler

Eserde Hz. Muhammed, Hz. Âdem, Hz. Yakup, Hz. Yusuf, Hz. Süleyman, Hz. İsa, Hz. İbrahim, Hz. Ali gibi din büyüklerinin yanı sıra, İskender, Rüstem, Cem/Cemşid, Bih-zād, Kārūn, Hızır gibi mesnevi kahramanlarının adları kullanılmıştır.

Allah: Gül ü Mül’de Besmele’den sonra Allah övgüsünün konu edildiği mensur "tahmid" bölümü mevcuttur. Allah ismi kullanılmakla beraber Fâtıru’s-semāvāt (278-27), Hakk (277-26), Hudā(281-18), Hak Tebārek(279-29), Bārī(280-1), Cenāb-ı Perverdigār(292-3), Hazret-i İzid-i Kirdgār(292-6), Hudā-yı Āmürzgār(292-7) gibi başka kullanım şekilleri de mevcuttur.

“İtmiş seni Fâtıru’s-semāvāt
Sulţān-ı kalem-rev-i kemālāt”
“Ammā ki gelince rāh-ı Hakkā
Bir habbe virür mi müsteḥakkā”
“Devletle Hudā mu’ammer itsün
Manşūr kılsun muṣaffer itsün”
“Dergāh-ı Hudāya ilticā it
Şimden girü devlete du’ā it” (G281-14)
“Baḥtum meger itdi Hak Tebārek
Bu gūne siyāh u nā-mübārek”
“Gencīne miyüm ki ḥük-m-i Bārī
Cāy itdi baña ḥarābezārī”
“Allāh u Resūlidür güvāhum
Kim yok bu cihānda bir penāhum”(280-21)

H. Muhammed: Gül ü Mül’de Hz. Peygamber’e yönelik naat özellikleri taşıyan bölüm ile eserin yazılış sürecini anlatan ve Fasīh’in arzuhâlini dile getiren kısımlar mevcuttur. Hz. Muhammed eserde Muhammed ismi kullanılmakla beraber Seyyidü’s-şakāleyn, Muḥammedü’l-Muştafā, Muḥammedü’l-Emīn gibi başka kullanım şekilleri de mevcuttur. Eserde özellikle şefaât kavramıyla çokça zikredilmiştir.

“Seyyidü’s-sakaleyn ü mefhar-i ‘âlem, ya’nî hazret-i Muḥammedü’l-Muṣtafâ şallallâhu te‘alâ ‘aleyhi ve sellem eyyâm-ı sinn ü sâlları”

“Ya’nî rahmet-i Ḥaḳḳ ‘azze ve ‘âlâ, ümmet-i Muḥammed üzere bi’t-tamām zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser ‘âlem ü ‘âlemiyân, feyz ü rahmet-i ‘âmm-i İzzid-i ‘azîzü’l-‘allâmdan hisse-gîr ü behremend olup zuhûr-ı rahmet-i mülkü’l-ğafûr, ehl-i ma’siyyet-i ümmette, ‘ale’l-vechi’l-kemâl, nümâyân u âşkâr ola”

“peygamberimiz Muḥammedü’l-Muṣtafâ «şallâ’l-lâhu te‘alâ ‘aleyhi ve sellem» hazretlerinin müddet-i ‘ömr-i nâzenîn-i ümmet-i ‘âlî-menkıbetleri, ‘ale’l-vechi’l-etemm muṭâbık-ı kavl-ı i ‘câz-ı tev‘emleridir.”

“Ḥazret-i Muḥammedü’l-Muṣtafâda şallâ’l-lâhu te‘alâ ‘aleyhi ve ‘alâ-âlihi’t-tayyibîn ve aşhâbihi’t-tâhirîn”

“Ḥazret-i Muḥammedü’l-Emîn Şemm eyleyince tâze gül-i nev-resîdeyi Gülşen pür oldu bâng-ı şalât-ı hezârdan mazmûnınca gül-bâng-ı pey-ender-pey-i şalât u selâmı, tanîn-endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı sipihr-i berîn ider.”

Yakup: Yakup Peygamber; özellikle sabır, sadakat ve güçlü bir inançla özdeşleştirilir. O, ayrılığın acısını ve hüznünü derinden hissetmesiyle gönlün sembolü haline gelmiştir. *Beytü’l-hazen* ifadesiyle, Hz. Yakup ve Yusuf’un kıssasına gönderme yapılmıştır.

“Ya ‘kûb mıyum ki itdi zü’l-menn
Beytü’l-hazeni baña nişîmen” (279-31)

Yusuf: Hz. Yusuf güzellik ve ayrılık mefhumu olarak tanınır. Eserde Züleyha ile gömlek hadisesine telmihde bulunulmuş.

“Bil ki ol Yûsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derûn-ı ḥalvet-ḥâne-i gonçede,dest-i güstâḥ-ı Züleyhâyî-bâd, dâmen-i pâkümi çâk çâk itmişdür.”

İsa: Ölülere diriltmesiyle tanınan İsa Peygamber, eserde Mesih unvanıyla da anılmaktadır. Tıpkı divan şiirinde olduğu gibi, eserde de İsa’nın mucizelerine gönderme yapılmıştır.

“Bir nuṭkuñ ile mişâl-i ‘İsâ
Biñ mürde-dili idersin ihyâ” (276-1)

“Saña n’ola ey Mesîḥ-güftâr
Ey feyz-nişâr u mu‘ciz-âşâr” (276-3)

“Luṭfuñ durur ey şefîk-i ‘âlem

Güftār-ı Mesīh ile hem-dem” (280-13)

“mānend-i dem-i i ‘cāz-tev ‘em-i Mesīh ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyz-nişār”(289-19)

Süleyman: Hz. Süleyman, özellikle hikmetli yönetimi, adaleti, Allah'ın kudretiyle gerçekleştirdiği mucizeleri ve doğa ile olan derin ilişkisiyle tanınır. Eserde Süleyman'ın mucizelerine gönderme yapılmıştır.

“Lutfuñdur ey Āşaf-ı cihān-bān

Hem-ḥāşşa-i merhem-i Süleymān” (280-11)

Hızır: Divan edebiyatında tabip-hekim olarak şiirlerde geçmektedir. Hızır figürü; genellikle kurtuluş, yardım ve rehberlik temalarını işlemek için sıkça yer alır. Eserde zor durumda kalanların yardımına koşan ve beklenen bir kurtarıcı olarak öne çıkar.

“Lutfuñ durur ey Sikender-i ‘aşr

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızır” (280-15)

“Dirlerse eger daḳīka-sencān

Fevvāre-i āb-ı Hızra mīzān” (276-6)

İbrahim: Hz. İbrahim sadece Allah'a bir ve tek olarak iman etmesi ve teslim olmasıyla tanınır. Eserde teslimiyetine telmihde bulunulmuştur.

“Yā İbrāhīm, cenāb-ı ‘izzet-me ‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın”(344-9)

Nemrūd: İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Divan şiir ve nesrinde Hz. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır.

“hem āteş-keş-i Nemrūd-ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı dūdmān-ı Nemrūd-ı le ‘īm, Ḥalīl-i Īzīd-i Celīl ü ‘Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, ‘aleyhi ‘t-taḥiyyeti ve ‘t-teslīm itmişümdür”

Âdem: Hz. Âdem ilklerin sahibi (insan, peygamber)olarak tanınır. Eserde Şeytan'ın Hz. Âdem'e secde etmeme olayı anlatılmıştır.

“Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta‘zīm ve cebīn-i i‘zāz u tekrīmi, ḥuzūr-ı Ḥazret-i Âdem, şallallāhu te ‘ālā ‘aleyhi ve sellemde, nihāde-i şafḥa-i rūy-ı zemīn ve fūrū-güzāşte-i ḥāk-i tevāzū ‘ u teslīm itmediyse, beni gör, ki ‘alā-rağm-ı İblīs-i bed-zu ‘m u kecfelm, ferzendān-ı Âdem ‘aleyhi ‘s-selāma, kisvet-i cūr‘ada, ne güne, ser-fūrū vü ḥāk-būsī eylerüm.”

Ali: Hz. Ali İslamın dördüncü halifesi. Eserde yiğitliği üzerine gönderme yapılmıştır.

“*Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisân-ı lûlû-bār-ı düldül-süvār-ı mızâmār-ı şeca‘at ve yeke-tāz-ı meydân-ı velāyet, bedī‘ü’l-beyân u belîğü’l-lehçe, Hâzret-i ‘Alî kerreme’llāhu vechehüden, cılve-ger-i hayyiz-i zühûr olup pîrāye-i mesāmi‘-i cemî‘-i cihāniyân olmuştur. Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hured daği gûş-zedüñ olsun ki; leb-i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şādır olmuştur.*”

İblīs: Allah’a isyan ettiğine inanılan ruhani bir varlıktır. Eserde Hz.Adem’e secde etmediğinden lanetlenmiş,kovulmuş olmasına vurgu yapılmaktadır.

“*Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm*”

“*Zîrā şeytân-ı la‘în-i hod-bîn, Hâzret-i Âdem, ‘aleyhi’s-selām ki dîhîm-i ta‘zîm*”

“*delâlet-i cehâlet ü dâlâletle cādde-i hâkdan inhîrâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ‘în ile reh-revî-i küreyve-i hilâfiden*”

Ahmed Paşa: Eserin sunulduğu kişi, hem Kalemîyye’de hem de eserin sebebi telif bölümünde geçen bilgilere göre çok açık ve net bir şekilde ifade edilmektedir. Fasîh bu eserini Sadrazam Köprülü Fazıl Ahmed Paşa’ya 97 beyitlik Kalemîyye mesnevisi ile birlikte sunmuştur.

“*Ahmed Paşa edāme hü’llāh*

Bā-devlet ü ‘izz ü rif‘at-i cāh” (278-32)

“*Düstūr-ı mükerrrem ü mufahhām*

Ahmed Paşa vezîr-i a‘zam”(286-2)

Mānî: Meşhur Çinli nakkaş ve ressamdır.

“*Âşāruñı görse Mānî nā-çār*

Hayretle olurdı nakş-ı dîvār” (276-9)

Bih-zād: Edebiyatımızda sanatçı kimliği ve ressamlığıyla bilinen İran tarihinin meşhur sanatkarı, Gül ü Mül’de de bu yönüyle yer almıştır.

“*Bih-zād senüñle kām buldı*

Erjeng senüñle nām buldı” (276-15)

H‘āce Nizāmü’ d-dîn Gencevî: Fars edebiyatında hamse türünün kurucusu şair.

“*H‘āce Nizāmü’ d-dîn Gencevî, ‘aleyhi rahmetü’llāhi’l-mülki’l-kavî, benüm hâkķumda îcād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü’l-hitāma seng, pāyān-ı her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdügi*”

Sikender : Büyük İskender Gül ü Mül'de hem bir tarihi figür hem güç, zafer ve kahramanlık gibi değerlerin simgesi olarak kullanılmıştır.

“Lutfuñ durur ey Sikender-i ‘aşr

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızr” (280-14)

Faṣīḥ: Yazarın adı

“Tā-key yeter ey Faṣīḥ teksīr

İt sāk-ı du ‘āyī turma teşmīr” (281-8)

“Ne turursın Faṣīḥ-i bī-çāre

Ġarḳ olup baḥr-ı ıztırāb u ġama” (285-8)

Rüstem: İran şairi Firdevsî'nin Şehnâme adlı eserinde büyük bir kahraman olarak gösterilir.

“bir dilīr-i pūr-dildūr, ki zār u zebūn-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzūy-ı pūr-zūr u Rüstemdūr” (318)

“Zülfi bir ejderdür itmiş nice Rüstemler zebūn”

Ḳārūn: İslam ve Yahudi mitolojilerinde yer alan, zenginliği ve kibriyle tanınan bir figürdür.

“Ey çün Ḳārūn, bī-şümār zerdār u sūdāyī.”

2.8.2. Sevgiliye Ait İsimler

Sevgili ve sevgilinin vücut aksamına ait isimler şairin anlam dünyasını oluşturan unsurlardandır. Gül ü Mül’de sevgiliye ait biden fazla isim kullanılmıştır. Bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

Cārī: Yar, sevgili, eş

“İcād ideli cihānı Bārī

‘Alemlere ḥūkmūñ itdi cārī” (275-13)

Dildār: Sevgili,maşuka

“nümūdār-ı ‘izār-ı lāle-reng ü ḥūy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār” (290-17)

2.9. Somutlama

Somitlama, soyut bir kavramın veya düşüncenin somut bir şekilde ifade edilmesi, gözlemlenebilir veya duyularla algılanabilir hale getirilmesidir. Bir düşünce, duygu veya soyut bir kavram, daha anlaşılır ve somut bir şekilde anlatılmak istendiğinde somutlama yapılır. Somutlama, edebiyat ve dilde sıkça kullanılan bir tekniktir. Bir metinde soyut bir

duygu veya fikir, somut görüntüler veya olaylarla desteklenerek daha etkileyici hale getirilebilir.

Fasîh Ahmed Dede'nin "Gül ü Mül" adlı eseri, tasavvufî şiir geleneğinin önemli örneklerindendir ve şairin soyuttan-somuta, somuttan-soyuta geçişler sağladığı eserlerden biridir.

Eserdeki bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

Örnek 1: “*Pā-māluñ olur bütān-ı ma ‘nā*”(276-8)

Şair bu beyitte mana putlarından bahsediyor. “Mana”soyut bir durumdur ama “put” somuttur.Yani soyut olan “mana”yı somut olan “put”a benzetmiş, mana ile put arasındaki bağdaştırma ile mana somutlaştırılmış.

Örnek 2: “*nümūdār-ı ‘izār-ı lāle- reng ü hūy-gerde-i dildār*”(290-16)

Gülbahçesinde çiçek açmış fidanlar, gümüş bedenli ve hoş tavırlı bir dilbere benzetilmiş.

Örnek 3: “*Ammā yine nahl-ı kām-ı bī-bār*”(279-27)

Beyitte soyut olan “arzu”, somut olan “fidan”a benzetilmiştir.

Örnek 4: “*benümçün ne bir gūşe-i āsāyış üistirāhat ve ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım.*”(284-25)

“Huzur köşesi” ve “rahat yeri” ifadeleri ile soyut durumlara somut mekanlar belirlenmiş oluyor.

Örnek 5: “*dil-teşnegī-i harāret-i dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pūr sūz u tābnāk*”(284-9)

“Kuvvetli arzu”, “dil-teşneği –susamış-” şeklinde somutlaştırılmıştır.

Örnek 6: ‘*Atfār-ı dükkānce-i bāzār-ı nev-bahārum.*

Ve sipeh-sālār-ı hayl-i būstān u gülzārum.

İlkbahar pazarı soyuttur, bunu attar kelimesiyle somutlaştırmıştır.

Örnek 7: “*ser-gerdān-ı bādiye-i cehl ü hūsran olup,*”(323-16)

Cehalet ve hüsrān çölü diyerek somutlaştırmıştır.

Örnek 8: “*ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduğda dest-i taşarruf-ı rūzgārını, bürīde vü şikest ve leged-kūb-ı haķāret ü hvārī ile pest idüp,*”(327-19)

Zamanın tasarruf eli diyerek somutlaştırmıştır.

Örnek 9: “*Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālimān-ı rūşen-zāmīr ü cāhilān-ı dil-i tārīk ile ihtilāf u şohbet ve imtizāc u ülfet itmişüm.*”(339-4)

Karanlık gönül diyerek somutlaştırmıştır.

2.10. Soyutlama

Soyutlama, bir varlık ya da olgunun somut özelliklerinden ziyade onun düşsel, sembolik veya manevi yönlerinin ön plana çıkarılmasıdır. Fasîh Ahmed Dede'nin "Gül ü Mül" adlı eseri, tasavvufî şiir geleneğinin önemli örneklerindendir ve şairin soyutlama unsurunu işlediği eserlerden biridir. Fasîh Ahmed Dede'nin şiirinde soyutlama, özellikle gül ve mül gibi semboller aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Gül, Mevlevîlik ve tasavvuf edebiyatında sıkça kullanılan bir semboldür ve güzellik, aşk, ilahi sevgi ve manevi olgunlaşma gibi kavramları temsil eder. Fasîh Ahmed Dede, gülü sadece bir bitki ya da somut bir nesne olarak değil, ilahi aşk ve manevi hikmetin bir temsilî olarak kullanır.

Mül de eserde soyut bir şekilde işlenir. Tasavvufi ve felsefi bir bakış açısıyla, mül geçici olanı ve dünyasal bağlılıkları simgeler. Bu soyutlama, tasavvufî düşüncelerin estetik bir dilde vücut bulmasını sağlar ve okuyucuyu manevi bir yükselişe taşır.

Örnek 1: “*bî-hûde ‘arbedeleri cihetinden **gerden-i helâlüm** selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldu.*” (341-6)

2.11. Tamlamalar

Türkçede, en az iki kelimenin bir araya gelerek oluşturduğu terkipler önemli bir yer tutar. Divan şiirinde, şiirin veznine uygunlukları ve şiire kattıkları ahenk nedeniyle tamlamalar sıklıkla kullanılır ve bu unsurlar, şiirin temel yapı taşlarını oluşturur. Gül ü Mül’de Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli terkiplerin yanı sıra, Arapça-Farsça karışımı terkiplerin de ikili ya da üçlü biçimlerde kullanıldığını görebiliriz. Fasîh bu geniş kelime ve tamlama dağarcığını zengin düşünce dünyasıyla harmanlayarak vermiş olduğu Gül ü Mül adlı eserinde her üç dilin de kendine özgü ifade ve tamlama biçimlerinden faydalanmış ve bu sayade eserin zengin bir muhayyileye sahip olmasını sağlamıştır.

2.11.1. Farsça tamlamalar

Gül ü Mül’de Farsça tamlamaların uyum içinde bağlandığı görülür. Tamlayanın veya tamlananın Arapça veya Farsça unsurlar barındırdığı görülmüştür. Eserdeki tamlamalar sıfat ve isim tamlaması şeklinde sınıflandırılmıştır.

Tamlayanı isim tamlaması olan:

Örnek 1: “İtmiş seni *Fâtıru’s-semāvāt*

Sulţân-ı kalem-rev-i kemālāt” (275-10)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Fâtıru’s-semāvāt: Gökleri yaratan, Allah (Sıfat Tamlaması)

Sulţân-ı kalem-rev-i kemālāt: Olgunluklar ülkesinin sultanı(Farsça Tamlama)

Farsça sıfat tamlaması, Arapça isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Örnek 2: “*Vezîrân-ı cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı*

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Vezîrân-ı cihānuñ: Belirtili İsim Tamlaması (Farsça Tamlama)

Vezîrân-ı cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı: Zincirleme İsim Tamlaması

Farsça tamlama zincirleme isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Örnek 3: “*Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzide şadr-ı dīvānı*(285-20)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ: Farsça Tamlama

Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzide şadr-ı dīvānı: Belirtili İsim Tamlaması

Farsça tamlama belirtili isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Örnek 4: “*Müşirân-ı zamānuñ hüsn-i tedbîr ile meşhûrî*”(285-18)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Müşirân-ı zamānuñ: Farsça Tamlama

hüsn-i tedbîr: Farsça Tamlama

Müşirân-ı zamānuñ hüsn-i tedbîr ile meşhûrî: Zincirleme İsim Tamlaması

Müşirân-ı zamānın: İsim Tamlaması

İsim tamlaması zincirleme isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Diğer örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“*pertev-i neyyir-i kerem*”(288-1)

“*Dil-teşne-i hûn-ı cānumuzdur*

Vîrân-kün-i hānmānumuzdur” (278-5)

“*bûlbûlân-ı hezâr-destân-ı bûstân*”(290-28)

“*Ve bâde-nüşân-ı aşhâb-ı şoḥbet*”(294-1)

Tamlayanı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*mesned-ārā-yı şadr-ı sa ‘ādet ve şadr- pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret*”(287-15)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: *mesned-ārā-yı şadr-ı sa ‘ādet ve şadr*

Tamlanan: *pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret*

Tamlamanın her iki ögesi Farsça kelimelerden oluşmuştur.

Tamlama öncesinde, Farsça tamlamalarla oluşmuş zincirleme isim tamlamasının tamlayanı sıfat tamlaması olmuştur.

Örnek 2: “*Ve mu ‘tekifān-ı cevāmi ‘-i ‘ibādet ü peygūle-güzīnān-ı şavāmi ‘-i riyāzet*(291-20)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Fâsih Ahmet zincirleme isim tamlamasını tamlayan olarak bağlaçla tamlanana bağlamıştır.

Diğer örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“*Ve mu ‘tekifān-ı cevāmi ‘-i ‘ibādet ü peygūle-güzīnān-ı şavāmi ‘-i riyāzet*(291-20)

“*meşşāta-i ‘arūs-ı duḥter-i rez olup*”(294-29)

“*Bir bī-kes-i nā-murād u zārūm*

Mağdūr-ı ‘adū-yı ḥīlekārūm”(G280-33)

“*Aṭṭār-ı dükkānçe-i bāzār-ı nev-bahārūm*”(296-8)

“*Nesīm-iḥoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i şāh-ı nevrūzīdūr*”(288-16)

“*sipeh-sālār-ı manşūri*”(285-21)

“*gül-i terden cām-ı pūr-tāb-ı şarābı*”(295-2)

Tamlayanı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būkalemūn*”(288-17)

Tamlayan: *būkalemūn*

Tamlanan: *dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i*

Örnek 2: “*zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne gūne merhem-zen mürüvvet*”(285-3)

Tamlayan: *zaḥm-ı nāsūr-geşte / şikestemi*

Tamlanan: *vücūd*

Örnek 3: “*müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile ṭarāvet-efzā-yı fezā-yı gülzār olup*”(288-17)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: nev-bahārī ile tarāvet-efzā-yı

Tamlanan: fezā-yı gūlzār

Örnek 4: “*gūşūn-ı pūr-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı dırahtānda*” (290-28)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: gūşūn-ı pūr-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı

Tamlanan: dırahtānda

Örnek 5: “*Viridi peygām-ı güli bülbul-i nālāne şabā*” (288-15)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: nālāne şabā

Tamlanan: Viridi peygām-ı güli bülbul-i

Tamlayanı ve tamlananı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*na ‘ra-i bülend-i nūş-ā-nūş ve gül-bāng-ı cūş u hurūşı peyveste-i muķa ‘ar-ı çarḥ-ı vālāṭārem eyleyüp*” (294-11)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: “na ‘ra-i bülend-i nūş-ā-nūş ve gül-bāng-ı cūş u hurūşı peyveste-i muķa ‘

Tamlanan: ‘ar-ı çarḥ-ı vālāṭārem eyleyüp

Tamlayanı sıfat tamlaması olan iki farklı tamlayanı bir tamlanana bağlamıştır.

Örnek 2: “*cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan nağamāt-ı laṭīfe-engīz*” (295-16)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr

Tamlanan: nağamāt-ı laṭīfe-engīz

Örnek 3: “*mazmūn-ı belāğat-meşḥūnı üzere müṭāla ‘a- fermā-yı çeşm-i bīdār*” (292-25)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: mazmūn-ı belāğat-meşḥūnı üzere müṭāla ‘a- fermā-yı çeşm-i

Tamlanan: bīdār

Örnek 4: “*aṭlas-ı hoş-ķumāş-ı sebzgūn-ı çemeni, be-resm-i i ‘zāz-ı pāy-endāz*” (288-16)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: atlas-ı hoş-kumâş-ı sebzgün-ı çemeni

Tamlanan: be-resm-i

Örnek 5: “*edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çāpük-kademe*” (287-20)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: edhem-i müşgîn-perçem-i

Tamlanan: kalem-i çāpük-kademe

Örnek 6: “*Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ*” (285-21)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: cihān-gīrūñ

Tamlanan: Şehen-şāh

Örnek 7: “*Nümüne-nümā-yı sipihr-i berīn*” (289-18)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: Nümüne-nümā-yı sipihr-i

Tamlanan: berīn

Tamlayanı sıfat tamlaması, tamlananı isim tamlaması olan:

Örnek 1: “*Ve her nihāl-ı nukre-pūş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne ve gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen, be-ṭarīḳ-i şükrāne, dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb ve iṣār-ı zer-i kem-yāb kılurlar.*” (288-24/25)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen

Tamlanan: be-ṭarīḳ-i şükrāne

Tamlayanı sıfat tamlaması, tamlananı isim tamlaması olmuştur.

Örnek 2: “*miyān-ı sebzezārda def-i derd-i ser-i humārda*” (290-10)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: def-i derd-i

Tamlanan: ser-i humārda

Tamlayanı sıfat tamlaması, tamlananı isim tamlaması olmuştur.

Örnek 3: “*şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i şāh-ı nevrüzīdūr*”(288-16)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i

Tamlanan: şāh-ı nevrüzīdūr

Tamlayanı isim tamlaması, tamlananı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*müstaḡraḳ-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u ḥastemi*”(285-1)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: müstaḡraḳ-ı deryā-yı / derd-i dil-i

Tamlanan: endīşe / bīmār

İki farklı tamlama oluşturup fiille birleştirmiş.

Tamlayanı birleşik sıfat olan:

Örnek1: “*fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadāḳat-kīş ü āşnāyān-ı maḥabbet-endīş olup*”(308)

“ü” bağlama edatıyla iki tane birleşik fiil oluşturmuştur. Altı ismi bir fiile bağlamış tamlama üzerinden fiil oluşturmuştur.

“Oldur o vezīr-i bī-mu ‘ādil

Oldur o müşīr-i bī-mümāsil” (279-1/2)

“ nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl”(289-20)

“Ve mey-ḥ‘āregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda”(293-17)

Tamlananı birleşik sıfat olan:

Örnek 1: “*bir dil-ber-i sīmīn-endām u ḥoş-eṭvār olur*”(290-18)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: sīmīn-endām u ḥoş-eṭvār

Tamlanan: dil-ber

Tamlayanı ve tamlananı birleşik sıfat olan:

“ḥayāt-baḥş u feyz-nişār”(289-19)

Tamlayanı atıf terkihi olan:

“mazḥar-ı merḥamet ü ‘atıfet”(287-1)

“Düstūr-ı mükerrem ü mufahḥam

Aḥmed Paşa vezīr-i a ‘zam”(286-2)

“Gül ü Mülde âteş-i zebāne-keş-i münāzara vü muḥāvere iştī ‘āl”(295-14)

“Ḥaṭīb-i cāmi ‘-i gülzār ki ‘andelīb-i nāzūk-şadā vü pākīze-edādur”(297-2)

Tamlananı atıf terkibli olan:

“reşk-efgen-i ḥūrşīd-i ḥāver buyurıla.”(288-2)

“şükūfe-i semen ü yāsemen”(289-7)

“Bāḳī anuñ ‘afv u lutf u iḥsān

Bāḳī anuñ emr ü ḥükm ü fermān” (281-13)

“mızmār-ı nazm u eş ‘ārda”(287-18)

Tamlayanı birleşik sıfat, tamlananı atıf terkibi olan.

“Ben dil-fiğār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı kāmkar”(287-11)

Tamlayanı isim tamlaması, tamlananı atıf terkipli olan:

“neşīd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş-edā, gūş-zed ü sāmī ‘a-pīrā oldı”(285-5)

“dāmen-der-miyān-ı gūşiş ü ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā ‘id-i sa ‘y u iḳdām oldıgum”(287-19)

Farsça tamlamaların yardımcı fiillerle kullanımı:

“Bir nuṭkuñ ile mişāl-i ‘İsā

Biñ mürde-dili idersin iḥyā” (276-1)

“pāye-i sāye-i hem-sāyeñ ber-ā-ber-i ṭāk-ı seb ‘a-şidād ideler.”(287-9)

Tamlayan ve tamlananın yer deḡiştirdiği:

“Mu ‘cizātı cāminuñ bir cür ‘asına teşne-leb”(284-7)

“firāz-ı menābir-i serv-i bālāda ḥuṭbe-i belāgat- ‘unvānı benüm”(297-3)

2.11.2. Türkçe tamlamalar

İsim ve sıfat tamlaması olarak iki grupta ele alınan terkipler belirtili ve belirtisiz olarak da kendi içlerinde ayrılırlar. Gül ü Mül’de bulunan Türkçe tamlamalar bazen tümüyle Türkçe kelimelerden oluştuğu bazen de ya tamlayanın veya tamlananın Arapça veya Farsça unsurlar barındırdığı görülmüştür. Eserdeki tamlamalar sıfat ve isim tamlaması şeklinde Türkçe’nin söz dizimine uygunluğu dikkate alınarak sınıflandırılmıştır.

i. Sıfat Tamlaması:

Örnek 1: “Ābsın ma ‘nīde ammā āb-ı āteş-pāresin

La ‘lsın şüretde reng ü rüyla ammā nesin”(312-15)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı Türkçe, tamlananı Farsça'dır sıfat tamlamasıdır.

Diğer örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“*Ey şūh-ı bī-temkīn, mazmūn-ı meşhūrından ġāfil ü berī olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın*”(315)

“*Bahtum meger itdi Haq Tebarek*

Bu gūne siyāh u nā-mübārek”(279-29)

“*Bir nīm-nigāh-ı iltifātuñ*

Mümtāzı olur bu kā'inātuñ”(279-21)

“*Olsun bu haķīr-i kem-liyāķat*

Cārūb-keş-i der-i sa'ādet”(280-22)

“*Geldi niçe feyz-i nev-bahārī*

Kim gülşen iderdi ħārzārı”(279-25)

ii. İsim Tamlaması:

Örnek 1: “Bir kimsenüñ ħāl-i bed-melālī”(341-1)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: Bir kimsenüñ

Tamlanan: ħāl-i bed-melālī

Örnek 2: “benüm haķķumda ĩcād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü'l-ħıtāma seng”(334-32)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Türkçe isim tamlaması, Farsça tamlamayla birlikte kullanılmıştır.

Örnek 3: “Senüñ müddet-i tarāvet ü leāfetüñ”(333-17)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı Türkçe, tamlananı Farsça'dır.

Örnek 4: “Zülfi bir ejderdür”(318-6)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı düşmüş isim tamlamasıdır.

Örnek 5: “senüñ‘indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta‘bīr ve medāyih ü elkāb-ı leṭāfet-niṣābdan ki benüm ḥaḳḳumda lisāna gelmişdür”(334-17)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı Türkçe, tamlananı Farsça isim tamlamasıdır.

Örnek 6: “Çeşmi bir āhūdur” (318-7)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Belirtisiz isim tamlamasıdır.

Örnek 7: “*Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-ālūd*

Luṭfuñla ola meger ki bihbūd” (280-8)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlananı isim tamlamasıdır.

2.11.3. Arapça tamlamalar

Gül ü Mül’de Arapça tamlamaların yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir.

Arapça tamlamalar ikili ve üçlü şekilde kullanılmıştır.

Arapça bazı ikili tamlamalar:

“*bu neşīd-i dil-pesend-i münāsibü’l-maḥalle*”(294-3)

“*Ya ḳūb mıyum ki itdi zü’l-menn*

Beytü’l-ḥazeni baña nişīmen” (G279-32)

Arapça bazı üçlü tamlamalar:

“*Āşaf-ı Bermekī-kerem, şāhibü’s-seyfi ve’l-ḳalem;*”(G285-15)

2.12. Âyet, Hadîs, Kelâm-ı Kibar

Divan şiirinde sıkça kullanılan ayetler ve hadisler, şairlerin hayal gücü, anlam dünyası ve düşünce yapısını yansıtmaktadır. Seçilen ayetler ve hadisler, şairin ifade gücüne derinlik katarak şiirin özgünlüğünü ortaya koyar. Fâsîh Dede'nin Gül ü Mül mesnevisinde yer alan bazı ayet ve hadis alıntılarının beyit içindeki kullanımını incelenmiş ve bu alıntılarının nasıl anlamlandırıldığına dair değerlendirmeler yapılmıştır.

a) Ayet:

“Bi-enne llāhe leyse lehü şerīku mazmūn-ı belāğat-meşhūnı üzere müttāla ‘a-fermā-yı çeşm-i bīdār “(292-24)

“li-meni ‘l-mülki ‘l-yevm li ‘llāhi ‘l-vāhidi ‘l- kahrhār”(283-6)

Mana: Bugün mülk (hükümrancılık) kimindir? Tek olan, her şeyi kudret ve hâkimiyeti altında tutan Allah'ındır.

“İnne ‘llāhe lā yuđī‘u ecre ‘l-muhsinīn”(288-3)

Mana: “Şüphesiz Allah iyilik yapanların mükafatını elbette zayi etmez.”(Tevbe/9: 120), (Hud/11: 115), (Yusuf/12:90)

“fenzur ilā āsāri rahmeti ‘llāhi keyfe yuhyi ‘l-arde ba ‘de mevtihā”(291-23)

Mana “Allah'ın rahmetinin eserlerine bak! Yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor.” (Rum/30: 50)

“ve ‘in min şey ‘in illā yusebbihu bi-hamdihī”(292-5)

Mana Ve in» ile başlar. Metinde “ve mā” şeklinde yazılmıştır. Mana: “Her şey O'nu hamd ile tespih eder.” (İsra/17:44)

“mine ‘l-mā ‘i kulle şey ‘in hayyin”(298-5)

Mana “...bizim onları ayırdığımızı ve diri olan her şeyi sudan meydana getirdiğimizi görmediler mi” (Enbiya/21:30)

“İnnā erselnāk”(300-8)

Mana “İnnâ erselnâke” kısmı Kurân-ı Kerim’de çok fazla geçen bir kulanımdır. Peygamber için kullanılan bu tabirin geçtiği çoğu yerde peygamberin müjdeci ve şahit olarak gönderildiğine atıfta bulunulur. “(Ey Muhammed!) Şüphesiz biz seni bir şâhit, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik. (Fetih/48: 8). Ayrıca aşağıdaki ayetlere de bakılabilir. (Bakara/2: 119), (Ahzab/33: 45)

“menāfi ‘u li ‘n-nāsi”(309-24)

Mana: “insanlar için yararlar vardır...” (Bakara/2: 219)

b) Hadis:

“ene emlah”(300-14)

Hadis. Mana: Ben en melihinizim, en güzeliniz, en melahatlinizim

“ene efşah”(300-15)

Hadis. Mana: Ben en güzel konuşanıyım

“E ‘l-mü ‘minu Mir ‘ātu ‘l-mü ‘mini”(305-2)

Hadis. Mana: “Mümin müminin aynasıdır”

“İnne mine ‘s-sa ‘ādeti en yetüle ‘ömre ‘r-recüli ve yerzukehullāh”(308-8)

Hadis. Mana: Kişinin ömrünün uzun olması ve Allah'ın onu rızıklandırması saadettendir.

“Men tevāde ‘a refe ‘ehullāh”(308-14)

Hadis. İbn Mace, Zühd 16: Mana: Allah tevazu göstereni yüceltir.

“keşrete ‘d-ḡahiki tumītü ‘l-ḡalbe”(314-10)

Hadis. Mana: “Çok gülmek kalbi öldürür.”

c) Dua:

“Aḡmed Paşa edāmeḡü ‘llāh

Bā-devlet ü ‘izz ü rif‘at-i cāh”(278-33)

“Eḡālallāhu te ‘āla ‘ömrehü ve devleteḡü ilā yevmi ‘t-tenādi bi ‘n-nebiyyi ve ālihi ‘l-emcādi “

“Dergāhuḡa itdüm istinādi

Redd itme bu ‘abd-ı nā-murādi”(280-18)

“Ve muḡarrā ḡül-berg-i selām u ṡalāt ve ra ‘nā-ḡonçe-i düürüd u ṡaḡiyyāt”(284-1)

2.13. Deyimler

Deyimler, duygu, düşünce ve olaylar karşısında insanın tavır ve davranışlarını özetleyen, genellikle iki veya daha fazla kelimeyle oluşmuş kalıplaşmış sözlerdir. Her toplumun kendi kültür ve dil yapısına özgü olan deyimler, benzer kelimeler ve anlamlarla ortak olabilir. Gül ü Mül’de geçen deyimler yazıya akıcılık katması bakımından oldukça önemlidir. Bu eserde yer alan bazı deyimler aşağıda listelenmiştir.

“Ne ṡurursın Faṡīḡ-i bī-ḡāre

ḡarḡ olup baḡr-ı ızṡırāb u ḡama”(285-9)

“Pest ider ḡadrini āḡir kiṡinüḡ ser-keṡlük”(302)

“Ve kendüḡi yād u ferāmüṡ eylemiṡsin.”(302)

“Yek-bāre, ḡürüh-ı ḡübān-ı ‘iṡve-perdāza niḡeh-endāz ol, tā ma ‘lüm idinesin ki cemī‘isinden bālāter ü ser-firāzum.”(303)

“ṡütür-i ser-mest gibi cūṡ idüp keḡ-i ḡaṡab u kīni, perīṡān iderek, cevāb-ı pür-‘itāba taṡaddī”(304)

“Tevakḡuf u ṡabr eyle, tā ḡengāl-ı cidāl-ı küllābḡerān-ı bī-emānda ḡalduḡda ki āvān-ı der-māndegī vü peṡīmānīdür.”

“Herkes be-ḡadr-i himmet-i ḡod kār mī-koned”

“‘iyāzen billāhi ‘l-ḡafūr”

“Lāḡīst ki ser-be-ser ḡılāḡest”

“Mī-bāṡ pesendīde vü ḡod-rā me-pesend”

“*ṭāle beḳāhu ve nāle menāhu*”

“*mu ‘attar-sāz-ı meṣām-ı ‘ālemyān olan ṣemīm-i müşg-efṣānuma mensūb tutarlar*”(298)

2.14. Zamirler

Zamirler, isimlerin yerine geçen ve onları temsil eden sözcüklerdir. Sayıları sınırlı olmakla birlikte, her ismin yerine geçebildikleri ve her ismi işaret edip gösterebildikleri için kapsamları oldukça geniştir. Zamirler, isimler gibi çokluk ve iyelik ekleri alabilir, ayrıca çekim yaparak tamlamalar oluşturabilirler. Zamirler, yapı bakımından basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üçe ayrılır. İşlev bakımından ise şahıs, işaret, dönüşlülük, aitlik, soru, belirsizlik ve bağlama gibi gruplara ayrılır (Korkmaz,2009, s. 399-405). Aşağıda, işlev bakımından sınıflandırılan zamirler ele alınmış ve örneklerle gösterilmiştir.

2.14.1. Şahıs zamirleri

Gül ü Mül’deki zamirler benzer biçimdeki kullanımları dolayısıyla şahıs ve işaret zamirleri olarak ayrılmıştır. Şahıs zamirlerinde üçüncü tekil şahıs zamiri yerine kullanılan “o” zamirinin eski biçimi ve hal eki almış olan “*anı, anun*” ile “*ol*” şekli de kullanılmıştır. O ve ol şahıs zamirlerinin işaret zamiri biçimi de var olmakla beraber bunlar kullanımda bağlamdan anlaşılmaktadır. Şahıs zamirlerinin eserdeki kullanımları şöyledir:

Ben: Birinci tekil şahıs zamiri.

“*Ben güm-şode-nām u bī-niṣānī*

Ey ṣadr-niṣīn-i kām-rānī” (279-18)

“*Ben güm-şode-nām u bī-niṣānī*

Ey ṣadr-niṣīn-i kām-rānī”(279-18)

“*Ben bendelige revā degülsem*

Bir ḥıdmetüñe sezā degülsem”(280-25)

“*Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı*”(294-8)

“*Ben pādṣāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḥīnüm.*”(296-5)

Baña: Birinci tekil şahıs zamiri

“*Ya ḳūb mıyum ki itdi zū’l-menn*

Beytü’l-ḥazeni baña niṣīmen” (279-32)

“Gencīne miyüm ki hük-m-i Bārī
Cāy itdi baña harābezārī” (280-2)

Sen: İkinci tekil şahıs zamiri

“Ey şadr-ı güzīn Hıdīv-i zī-şān
Sen zātuña lāyık eyle ihsān” (280-28)

“Bih-zād senüñle kām buldı
Erjeng senüñle nām buldı”(276-15)

“zerrīn-kaḡeḡin ve lāle-i nu ‘mān piyālesin”(290-9)

Saňa: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi

“Yoḡdur bu hünerde saňa hem-reng
Ḥaclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng”(275-8)

Aňa: Ona

“Bir kerre eger iderse ihsān
Biñ kerre olur aňa peşīmān”(277-29)

Anuñ: onun

“Bāḡī anuñ ‘afv u luṡf u ihsān
Bāḡī anuñ emr ü hük-m ü fermān”(281-12/13)
“Erbāb-ı ṡabī‘at ehl-i dāniş
Andan göremez ruḡ-ı nevāziş”(278-7)

2.14.2. İşaret zamirleri

Bu: İşaret zamiri

“Yoḡdur bu hünerde saňa hem-reng
Ḥaclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng”(275-5)
“Ey vāḡıf-ı rāz-ı cān-ı şeydā
Senden bunu iderüz temennā”(277-3)
“Bir nīm-nigāh-ı iltifātuñ
Mümtāzı olur bu kā ‘inātuñ”(279-21)
“Olsun bu ḡaḡīr-i kem-liyāḡat
Cārūb-keş-i der-i sa ‘ādet”(280-22)
“Baḡtum meger itdi Ḥaḡ Tebārek
Bu gūne siyāḡ u nā-mübārek” (G279-29)
“Bu zaḡm-ı ḡadeng-i zehr-ālūd

Luṭfuñla ola meger ki bihbūd” (G280-8)

“bu zerre-i nā-çiz ü kem-ter” (G288-1)

“Ve kimi pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı tarab-efzāya ser-āğāz itmekle ki” (291-6)

2.14.3. Belirsizlik zamirleri

Kim: Soru zamiri

“Ol zerreye kim ḥiṭāb idersin

Reşk-āver-i āftāb idersin” (279-14)

“Allāh u Resūlidür güvāhum

Kim yok bu cihānda bir penāhum” (280-21)

“Oldur ol ser-meclis-i peygamberān kim cümlesi” (284-6)

“Geldi niçe feyz-i nev-bahārī

Kim gülşen iderdi ḥārzārı” (279-26)

“kimi bu nağamāt-ı hoş-āhenk ile” (290-30)

“her biri bir maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup” (290-29)

“kimi āl-i ṭūṭi-i lisānın” (292-26)

“şeker-ḥār ve kiminüñ ‘andelīb-zebānı” (293-1)

“ki her birinüñ evşāf-ı ḥüsn-i dil-pezir” (294-13)

3.BÖLÜM

3.1. Ahmet Fasîh'in Münazara-î Gül ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü

A

ab: Su.

- Dirlerse eger daḳīka-sencān / Fevvāre-i **ab-ı** Hızra mīzān (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*ab-ı, -i*]
- Hem-meşreb-i **ab-ı** çeşme-i Hızr / Elṭāfuḩa olmaz ise maḩhar (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8*). [*ab-ı, -i*]
- u dem-i 'ālem-i **ab** ve dem-be-dem, bu neşīd-i dil-pesend-i münāsibü'l-maḩalle / ki; (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [*ab, /*]
- Güyā leb-i cüy u bāde-i nāb / Kāt kāt dem-i 'ayş u 'ālem-i **ab** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*ab, /*]
- Sākī şun o zevraḩ-ı şarābı / Cāy eyleyelüm kenār-ı **abı** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*abı, -ı*]
- Pākān-ı merdümān-ı zamāne ḩod, benüm **ab-ı** dil-cüyümü ki gül-āb-ı ḩoş- / būdur, pirāhen-i ṭāhir ü ḩıla'-ı fāḩirelerinden mā'adā saḩḩa-i cemāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*ab-ı, -i*]
- Soḩrā-yı ḩamuḩ sikençübīni / **Ab-ı** ciger ü ḩayāt-ı cānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*ab-ı, --ı*]
- Ben reng ü rüy-ı āteşde bir **ab-ı** muşaffāyum, belki bir āteş-i feyż-baḩşum / ki çün **ab-ı** ḩayāt-ı ruh-fezāyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*ab-ı, -i*]
- Benüm sākīyā āteş-i āb-süz / Benüm sākīyā **ab-ı** āteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*ab-ı, --ı*]
- Ābsın mā' nīde ammā **ab-ı** āteş-pāresin / La'lsın şüretde reng ü rüyā ammā nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*ab-ı, -i*]
- Ābsın mā' nīde ammā āb-ı āteş-pāresin / La'lsın şüretde reng ü rüyā ammā nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*ābsın, -sın*]
- kerde-i Bermekiyyü'l mekārim-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cüd u kerem, ki 'ālem-i **ab** ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*ab, /*]
- Ve bu kıt'a-i maṭbū'adan ki **ab-ı** tılā ile taḩrīr ü imlā olmaḩ şāyān u / sezādur, mülāḩaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*ab-ı, -i*]
- ḩāḩ faẓīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve ḩāḩ kendüñi faḩr-ı / ḩanedān ve **ab-ı** rüy-ı düdmān kıyās u iz'ān idüp bālā-maḩām-ı iftiḩār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*ab-ı, -i*]
- taşarruf-ı rüzḩārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḩākāret ü ḩvārī ile pest idüp, / **ab-ı** rüy-ı 'ırz u vaḩārını rīzān-ı ḩāk-ı mezellet ü ḩāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*ab-ı, -i*]
- Senüñ buḩār-ı maḩz-ḩırās-ı ḩumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ayş u 'işret olduḩça benüm **ab-ı** pür-şafāmı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*ab-ı, --ı*]

abd: Kul, köle, hizmetkar.

- Redd itme bu 'abd-ı nā-murādı / Allāḩ u Resūlidür güvāhum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [*'abd-ı, --ı*]
- ḩāṭıra, cılve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peẓīr-i ḩāṭır-ı 'abd-ı ḩākīr oldı ki; mızmār-ı / naẓm u eş'ārda olındıḩı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı ḩüşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*'abd-ı, --ı*]

ābdār: Taze, cilālī, canlı. *Ābdār la'l:* canlı, parlak la'l taşı.

- Hezār muḩassenāt u nīküyī, benüm cevāhir-i **ābdār-ı** ḩüftārumdadur ki / senüñ kabāyih u bed-ḩulūḩında ḩiç söz ve aşlā kelām yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*ābdār-ı, --ı*]
- Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı **ābdār**, kân-ı lisān-ı lülü-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmār-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydān-ı velāyet, bedī'ü'l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*ābdār,, /*]
- bend ü zīver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı **ābdārdan** ol mertebe cevāhir-i tābdār, beẓl / ü ihdā kıldı, ki şandūḩça-i ḩüş-ı ḩüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*ābdārdan, -dan*]

‘ābidān: Abidler, ibadet edenler.

- ve şavma‘a-i ‘**ābidān**-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve hālka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*‘ābidān*-ı, -ı]

abir-efşan: Abir saçan, misk gibi kokan.

- ‘abir-efşān u müşg-bār, [...]: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 11*). [*‘abir-efşān*,]

āb-rīz: Āb-rīz: (ĀBRĪZ) i. (*Fars. āb “su” ve riz “döken” ile āb-riz*)

1. Su dökmeye yarayan kap, ibrik, testi. 2. Ayak yolu, abdesthâne, helâ. 3. Oturak, lâzımlık.

- zemīne, anlaruñ şadaqa-i seri, dīde-i teri, ne gūne **āb-rīzān** iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*āb-rīzān*, -ān]

āb-süz: Su yakan ateş.

- Benüm sākīyā āteş-i **āb-süz** / Benüm sākīyā āb-ı āteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*āb-süz*,]

ac: T. f. Kapalı şeyi açık hâle getirmek. Delmek. Kazmak. Genişletmek. Mahremâne söylemek. Cilâ vermek. (Renk hususunda) Daha güzel göstermek. Tarlayı yeni imar etmek.

- Ammā yine naḥl-ı kām-ı bī-bār / **Açılmadı** gönçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*açılmadı*, -ı, -l, -ma, -dı]

‘acem: İran’lı, Fars.

- Binā-ber-īn, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘**Acemde** nağme-serā-yı icād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*‘acemde*, -de]

‘acem: İran, Acem ülkesi.

- [...] / Ve ḥasb-ı hālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencān-ı maḳām-ı ‘**Acemden** şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*‘acemden*, -den]

‘aciz: Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.

- ‘aciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişīn-i maḳāmāt-ı ḥarābāt ve gūşe-güzīn-i cāy-ı fenā (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*‘aciz*,]

‘acibe: Şaşılacak şey.

- duḥter-i rez iken, ‘**acibe** vü ḡarībедür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*‘acibe*,]

acma: *T. f. Kapalı şeyi açık hâle getirmek. Delmek. Kazmak. Genişletmek. Mahremâne söylemek. Cilâ vermek. (Renk hususunda) Daha güzel göstermek. Tarlayı yeni imar etmek.*

- Yok ağzımı **açmağa** mecâlüm / Luṭf u kerem it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*açmağa, -ğ, -a*]

a'dā: *Düşman.*

- Bir yañasa zaḥm-ı raḥm-ı **a'dā** / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-ālūd (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [*a'dā,*

'aded: *Sayı, hesap; ebced hesabı.*

- Ey Gül, da'vî-i şāhidî eyledüñ ve ḥande-i bî-cā vü bî-ma'nāyı, ḥadd u / **'adedden** bîrûn u efzûn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*'adedden, -den*]

âdem: *1. insan 2. kişi | adam 3. insan | Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

- Niçe ḥayretde kômaz (**âdemi** ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*âdemi,*
- ve terâne-senc-i ḡurûr u kibr olup rûtbeñi, muḥāfaẓa itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la'în-i ḥod-bîn, Ḥazret-i **Âdem**, 'aleyhi's-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*âdem,,*
- saḫḫa-i rûy-ı zemîn ve fûrû-güzâste-i ḥāk-ı tevāzû' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-raḡm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı **Âdem** 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*âdem,*
- Rûzgāruñ germ ü serdin görmeyen **âdem** midür / Pes ḥāl, bu minvāl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muḥāşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*âdem,*

'adem: *Yokluk.*

- kerem-i Ḥâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, **'adem** ü vücūd-ı cūd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*'adem,*

'adîm: *Adîmü'l-misl: Eşsiz, benzersiz.*

- 'adîmü'l-mișâllerine ki zîb-kerde vü zînet-dâde-i kilik-i bî-'ayb u 'ilel / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [*'adîmü'l-mișâllerine,*

'adli: *Adalet, hakkaniyet, doğruluk, tarafsızlık.*

- Cem' eyleyüp 'ilm ü faẓl u **'adli** / Ref' eyledi cevri ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*'adli,*

'adû: *Düşman II Rakip.*

- Dîrîne **'adû-yı** kîne-cüdur / Erbâb-ı dili figâr ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*'adû-yı, -yı*]
- Bir bî-kes-i nâ-murâd u zârum / Maḡdûr-ı **'adû-yı** ḥilekârum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*'adû-yı, -yı*]
- Göstermedi rûy-ı mihr bir ân / Cevri eylemede **'adû-yı** bî-dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*'adû-yı, -yı*]

āferīde: Kimse.

- Lākin bir merde aña ıttılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakkun / u āgāhī, bīrūn-ı hadd-i imkāndur. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5). [āferīdeden, -den]

āferīniş: Yaratılış, hilkat.

- ümür-ı cumhūr, deryā-yı fażl u kân-ı dāniş, nizāmü'l-mülk-i āferīniş, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12). [āferīniş,,]
- nūr-ı dīde-i āferīniş, hıvāce-i kâ'ināt u fahrū'l-'ālemīn ya'nī / Hāzret-i Muḥammedü'l-Emīn (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9). [āferīniş,,]
- olan dü-rüze zıb ü nümāyiş-i ebleh-firīb-i āferīnişe, yüz vechle tercih / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3). [āferīnişe,, -e]

āftāb: Far. 1. Güneş. 2. Güneşin ziyası. 3. Sahib-i cemal dilber. 4. Güzel, parlak çehre.

- Reşk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i keremünle bir nigāh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [āftāb,]
- āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rahşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [āftāb-ı, --ı]
- āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rahşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [āftāb-ı, --ı]
- Ki her zerrem olmakda bir āftāb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [āftāb,]
- piyāleden lāmi' u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādiye, bir āftāb-ı cihān-tābūm, ki ufq-ı maşrıq-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [āftāb-ı, --ı]
- Ey rüşen iden cihānı tābı / Her rüz-ı siyāhuñ āftābı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1). [āftābı, -ı]
- Ve ben ol Felātūn-ı ḥum-nişinüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir'āt-ı idrākūnı (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [āftāb,,]
- Bu denlū meclisi olmazdı germ-ā-germ rindānuñ / Miyān-ı çarḥ-ı bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [āftāb-ı, --ı]
- Ve kendūne āftāb-ı cihān-tāb diyū nām-nihād olmışsın, ammā ḥurşīd-i / 'aqlı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānidür, hem-vāre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [āftāb-ı, --ı]

'afv: Af, bağışlama.

- Eglendi murād-ı cān-ı nā-şād / Bākī anuñ 'afv u lutf u iḥsān (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). ['afv,]

āgāh: Far. 1. Vâkıf, haberdar 2. Basiretli, uyanık.

- ḥaşā'il-i laṭīfe-i gūn-ā-gūn ve feżā'il-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḥaber ü āgāh / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [āgāh,]
- Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı ḥāş u micmeredār-ı iḥlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [āgāhı, -ı]
- olmağla ḥavāle-i niş-i tevbiḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u haberdār olmaduñ, ki defīne vü genc, künc-i ḥarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [āgāh,]
- 'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hüde jāj-ḥāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki güzāf u bī-ma'nā güft u gūya ser-āğāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [āgāh,]
- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve ḥümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [āgāh,]
- olmayayduñ ve āgāhı vü ḥüsyārīden, fi'l-cümle, eşer ü ḥaber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḥikmet-'unvān ki eḥādiş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [āgāhı, -ı]
- Ey Gül, hiç pes ü pişūne nigāh-endāz-ı 'ayn-ı başiret ü āgāhı / olmayup, ḥod-şināslığı ḥüy-ı müstaḥsen zann itmişsin. Belī, ber-ma'nā- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [āgāhı, -ı]
- 'arif ü āgāh olmaklık, bir kār-ı nīkū vü pesendīde idügi muttefekun / 'aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2). [āgāh,]

- [...] / **Āgāh** ol ki fütāde-i varṭa-i hürmet olmamañ hıkmelerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*āgāh*,]
- Lākin bir merde aña ıttılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḳun / u **āgāhī**, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*āgāhī*, -ı]

āgāh-dil: *Haberdar veya kalp gözü açık gönüller.*

- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürh-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger hıç haberdār degülseñ bil ve **āgāh-dil** ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*āgāh-dil*,]

aglāl: *Pranga, kelepçe. II İnsanı fani dünyaya bağlayan her şey.*

- nihād-ı ḥalīfetu'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsi, şāyeste-i / selāsīl ü **aglāl-ı** la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*aglāl-ı*,]

āgūs: *Kucak.*

- görmüş piş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā gibi, rūzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-güsārān ve ārāyış-i **āgūs-ı** rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*āgūs-ı*, --ı]
- yokdur ki baña tağallüb ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i **āgūs-ı** dāye ve cılve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*āgūs-ı*, --ı]

agz: *Ağız. II dil, konuşma.*

- Yok **agzımı** açmağa mecālüm / Luṭf u kerem it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*agzımı*, --ım, --ı]

āh: *Ah etmek.*

- perdāz-ı sipihr-i berīn ve nāle vü **āh-ı** ḥazīn-i dil-suḥtegān ve gırīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn efgen-i mesāmi'-i mütemekkinān-ı 'illiyyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*āh-ı*,]

ahadivvet: *Birlik, teklik II Allah'ın birliği.*

- [...] / ve mahrem-i bālā-nışīn-i ḥarīm-i **ahadiyyet**, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2*). [*ahadiyyet*,]
- ahadiyyet ve şadr-ārā-yı serīr-i nübüvvet. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3*). [*ahadiyyet*,]

ahd: *Ar. 1. Söz verme, icrasını üzerine alma. 2. Bir hususun icrası için verilen söz, peyman. 3. Zaman, devr: ahd-i şebāb.*

- Bi't-taḥşīş, '**ahd-i** meymenet ḳarīn, şādıḳu'l-va'dü'l-emīn, 'illet-i / ḥilḳat-i āsmān u zemīn, Ḥazret-i Muḥammedü'l-Muṣṭafāda şallā'l-lāhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*'ahd-i*, -i]

'ahd: *Ahit, söz verme, yemin, vaat.*

- Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u '**ahd-i** letāfet-āşārumda, ki mevsim-i / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña rağbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*'ahd-i*, -i]

āheñ: Demir.

- Bāzār-ı vefâyı germ idersin / **Āhende** olursa nerm idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*āhende, -de*]

ahenk: Uyum.

- āhenk ile ki (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 16*). [*āhenk,*]

āher: Başka, diğer, gayrı.

- olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i diğer, ta'biye vü / riḥte ve der-sā'at, sāğar-ı muḥāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı **āher**, vaz' (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*āher,,*]
- merd, bir bām-ı bülendden, bir **āher** merd-i derdmend üzere mānend-i / każā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*āher,*]

āhir: Sonunda, nihayet.

- [...] / Pest ider qadrini **āhir** kişinün ser-keşlük (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*āhir,*]
- Ve laḳab-ı [...] mülakḳab kılınup suḥre-i / dehr ve şöhre-i şehir, adlanmañ ḥod, seni **āhir** ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*āhir,*]

āhirü'l-emr: (Ar.) İşin sonunda. Akibet, en son.

- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldı. / Ve **āhirü'l-emr**, ḥalāb-ı şerr ü kabāyih u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*āhirü'l-emr,,*]

ahkām: Hükümler, kânunlar, emirler, buyruklar.

- Baña niçün ḥavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lumuñ degül midür ki bu ma'nā, ya'nī **ahkām**-ı ḥillüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*ahkām-ı, -+ı*]

ahmed: Ahmet.

- Düstür-ı mükerrrem ü mu'azzam / **Ahmed** Paşa edāmeḥü'llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*ahmed,*]

ahmed paşa: Özel isim.

- Ahmed Paşa vezir-i a'zam / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 2*). [*ahmed paşa,*]

ahrā: Daha layık, münasip, uygun.

- me'ābına sezāvār u elyaḳ u **ahrādur** ki meclis-i ḥoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāhte vü ārāste ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*ahrādur, -dur*]

āhū: Far. 1. Ceylan, karaca, zaby, gazal. 2. Dilber, mahbube. 3. Güzel, cazibeli göz.

- Çeşm-i siyāh ğazālāne nigāh-ı müşğīn-müdur, fitrāk- hūbān, bir **āhū-yı** ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i hūmār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*āhū-yı, -yı*]
- Çeşm-i siyāh-ġazālāne-nigāh-ı hūbān, bir **āhū-yı** müşğīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve hūmār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*āhū-yı, -yı*]
- Çeşmi bir **āhūdūr** olmuş şīrler naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*āhūdūr, -dur*]
- Çeşmi bir **āhūdūr** olmuş şīrler naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*āhūdūr, -dur*]

āhū-çeşm: *Ceylan gözlü.*

- müştākān-ı melāl-iştīmāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı **āhū-çeşm-i** şīr-şikār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*āhū-çeşm-i,]*

ahvāl: *Durum, vaziyet, hâl.*

- Ahvāl-i dili kim ide taḥrīr / Ebnā-yı zamāne bī-vefādūr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*ahvāl-i, --i*]
- Ahvāl-ı dilüm olur mükedder / Dergāhuña itdüm istinādı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [*ahvāl-ı, --ı*]
- ḥaḥkumda ne mertebe kıl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef’āl eyledüñse ma’nen kendi şūret-i **ahvāl** u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ahvāl,]*

ahvālūmi: *Durum, vaziyet, hâl.*

- Ahvālūmi ‘arza tāb u tākat / Ğamla o kadar za‘īf ḥālūm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*ahvālūmi, -ümi*]

ahvār-: *Hayırlı, iyi, faziletli kimseler.*

- ḥaberdār degülsin ve taḥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyış-i biḥīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı **ahvār-ı** pesendīde eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*ahvār-ı, -ı*]

ahz: *Ar. 1. Almak, alınmak. 2. Tutmak, tutulmak.*

- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsūnkārdan **ahz-ı** nūkhēt ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı kādīmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*ahz-ı, --ı*]
- [...] / Bülbülān-ı hoş-elḥān-ı gülistān ḥod, berg ü nevāyı benden **ahz** u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*ahz,]*

‘ākibet: *Sonunda; nihayet.*

- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥlī ü le‘īm ü denī ki nūş eyleye, / ‘**ākibet** cüz’i küll ider, ya’nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*‘ākibet,]*

ākilān: *Akıl sahipleri.*

- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u ‘**ākilān-ı** her ümmet / baña bī-ḥadd u ḡayet i’tibār u raġbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*‘ākilān-ı,]*

‘akl: *Akıl.*

- ve sitem-i hamiyyet-engizden tekaver-i saht-ser-i şabr u karar, 'inân-ı 'aql u / hüşi, (dest-i taşarruf u ihtiyardan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). ['aql,]

'aklı: Akıl.

- Ve kendüne âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşid-i / 'aqlı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). ['aqlı,, -ümdedir.]

akrân: Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

- Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i **akrânında** sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [akrânında, -um, -da]

akvâl-i: Ar. Kav'l'ler, sözler, kelâmlar.

- bed ve **akvâl-i** nâ-pesendüñle fahr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü büñgi, bî-nâmûs u nengi ki senden harâb u vîrân ve vâlih ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [akvâl-i,]

âl: Almak.

- ve sitem-i hamiyyet-engizden tekaver-i saht-ser-i şabr u karar, 'inân-ı 'aql u / hüşi, (dest-i taşarruf u ihtiyardan **alup** pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [alup, -up]

âl: Hile, düzen, aldatma.

- mazmûn-ı belâgat-meşhûmî üzere mütâla'a- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr oldıklarınca kimi **âl-i** tûfî-i lisânın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [âl-i, -i]
- [...] / gül-i terden câm-ı pür-tâb-ı şarâbı, pirâhen-püş-ı **âl** idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [âl,]

âl: 1.Aile. 2. Çocuklar. 3. Soy, sop. 4. Sülale.

- [...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i **âlüne** nigh-sâz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [âlüne, -üñ, -e]
- [...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i **âlüne** nigh-sâz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [âlüne, -üñ, -e]

âl: Kırmızı.

- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i **âle** / Odur bir düdsuz od hârsuz gül dâgsuz lâle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [âle, -e]

'alâ: Daha iyi. Pek iyi. En yüksek. Ziyâde ve mürtefi olan.

- [...] / Ya'nî rahmet-i Hakk 'azze ve '**alâ**, ümmet-i Muhammed üzere bi't- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). ['alâ,,]

'alâ: Yücelik, şeref.

- bahâne-i luṭf u merḥamet, lâ-li-garaẓi izhârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / ḳaderî'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olına. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*'alâ-,]*

ālām: *Ar. is. Elemler, kederler, acılar.*

- İtdükleri cāna hep cefādur / Pādāş-ı hezār cām-ı **ālām** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*ālām,]*
- ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı luṭfa şāyân görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i ṭāḳ-ı seb'a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*ālāmdan, -dan]*
- Keşret-i istişmāmuñ, bādî-i renc-i şudā' ve bā'ış-ı **ālām-ı** zūkām / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*ālām-ı, ---ı]*
- renciş-i ḥumār-ı mağz-ḥırāş-ı **ālāmla** bî-ḳarār u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*ālāmla, -la]*

ālāyış: *Gösteriş, debdebe, tantana.*

- [...] / diyü, pīrāmen-i dāmen-i suḥan-ı bî-ḥılāfumu, ālūde-i **ālāyış-ı** dūrüg-ı bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*ālāyış-ı, -i]*

āle: *İlaç için kullanılan ve "Hint Sünbülü" adı verilen çiçek.*

- girih-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā olarak Mül-i **āle**, bu / güne gonçe-güşā-yı gül-bāğçe-i makāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*āle.,]*

'āle'l-'āl: *En yuce.*

- Ve tā-key, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı **'āle'l-'ālūñe**, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersüñ. Bir sâ'at ziştî-i refîḳ-i nâ-cinsüñi ki ḥār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*'āle'l-'ālūñe., -üñe]*

'ale'l-vechi'l etemm: *Bir şeyi bir görüş üzerine tamamlamak.*

- menḳıbetleri, **'ale'l-vechi'l etemm** muṭābık-ı ḳavl-ı i'cāz-ı tev'emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*'ale'l-vechi'l etemm,]*

'ale'l-vechi'l-kemāl: *Bir şeyi kuvvetli görüş üzerine tamamlamak.*

- rahmet-i mülkü'l-ğafūr, ehl-i ma'şiyet-i ümmetde, **'ale'l-vechi'l-kemāl**, / nümāyān u āşkār ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*'ale'l-vechi'l-kemāl.,]*

'ālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü l yeryüzü, dünya.*

- Sensin sebab-i nizām-ı **'ālem** / Tedbîr-i cihān saña müselleḡ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7*). [*'ālem,]*
- Hem-ḥāşsa-i merhem-i Süleymān / Luṭfuñ durur ey şeffîḳ-i **'ālem** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*'ālem,]*
- ḥarābāt-ı teng ü tār, senüñ cāygāhuñdur. / Pākîze-dāmenān-ı kībār u şıḡār-ı **'ālem** ve pākān-ı ḥāş u 'ām-ı benî-Ādem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*'ālem,]*
- Māsiva'llāha nāzar kılmadı hem / Hîç 'aynında degüldi **'ālem** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*'ālem,]*
- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser **'ālem** ü 'ālemiyān, feyz ü rahmet-i / 'āmm-i İzid-i 'azîzü'l-'allāmdan ḥişşe-ḡr ü behremend olup zuhūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*'ālem,]*

'ālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü l yeryüzü, dünya.*

- u dem-i ‘**âlem-i** âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü’l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [‘âlem-i, --i]
- Güyâ leb-i cüy u bâde-i nâb / Kâṭ kâṭ dem-i ‘ayş u ‘**âlem-i** âb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [‘âlem-i, --i]
- Ve laṭîf-tab‘ân u nâzûk meşrebân-ı hoş-bütân-ı perîveşân-ı zamâne, hüy-ı / melekîyyü’l-hışâlî, mu‘attar-sâz-ı meşâm-ı ‘**âlemiyân** olan şemîm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [‘âlemiyân, -iyan]
- ki bu gülşen-sarây-ı dehr-i ḥazân-peziire ‘**âlem-i** gayb u iklîm-i lâ-reybden / irmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [‘âlem-i, --i]
- kerde-i Bermekîyyü’l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki bir cûd u kerem, ki ‘**âlem-i** âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [‘âlem-i, --i]
- vücûda gele, mü-şikâfân u daḳîka-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i ‘**âlemiyân** olan ‘uḳalâ ‘indinde saḥâ vü ‘aṭâdan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [‘âlemiyân, -iyan]
- rûḥları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İllâhî cüyân ve semt-i ‘**âlem-i** vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [‘âlem-i, --i]
- refîarûn bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘**âlem-i** pür- / şûr u ğavġâda senûnle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [‘âlem-i, --i]
- Ve hîç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bâġ-ı ḥazân- / pezîr-i ‘**âlem-i** bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerdan-firâz olduġda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [‘âlem-i, --i]
- Ve nîk u bed-i eyyâmî ve serd ü germ ve saḥt u nerm-i ‘**âlemi** daḥî / müşâhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [‘âlemi, -i]
- Ben ki ser-â-pâ ‘**âlem-i** ḥillî, seyâḥat u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / ḥürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [‘âlem-i, --i]

‘âlem: Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

- ‘Âlemlere ḥükmün itdi cārî / Feyz-i dem-i sūrî bî-muḥabâ (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [‘âlemlere, -ler, -e]

‘âlem: Herkes, bütün dünya.

- [...] / bir güzîde-i nev‘-i benî-Âdem, engüşt-nümâ-yı cümle-i ‘**âlem**, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7). [‘âlem,,]
- [...] / Seyyidü’s-saḳaleyn ü mefḥar-i ‘**âlem**, ya’nî ḥazret-i Muḥammedü’l- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5). [‘âlem,,]
- ‘âlî-makâm ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı ‘âlî-‘ilm, ḥazret-i ḥvâce-i ‘**âlem**, / şalavâtü’l-İllâhî ‘alâ-nebiyyinâ ve ‘aleyhimü’s-selâmdan, der-ḥâṭır u yâd (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [‘âlem,,]

‘âlem: Dünya.

- Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-peziir-i ‘**âlemde**, kim ḥandân u ḥurrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ġam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [‘âlemde,, -de]
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-peziir-i ‘**âlemde**, kim ḥandân u ḥurrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ġam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [‘âlemde,, -de]

‘âlem-ârâ: Dünyayı, evreni süsleyen.

- ser-efser-i mihr-i ‘**âlem-ârâ** itdün. Ve bu vechle bizüm üzerimize da‘vî-i / faẓîlet ve taleb-i meziyyet kıldün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [‘âlem-ârâ,]

âlem-aram: Dünya, evren, kainatın huzuru rahatı.

- rengîn-i bî-hem-tâ ve ‘izâr-ı nâzûkterîn-i ‘**âlem-ârâma** teşbîḥ ü tanẓîr / iderler. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15). [‘âlem-ârâma,]

alem-gir: *Dünyaya yayılan, dünyayı kaplayan.*

- Sākī-yi şīrīn-kārlar daḥi, ki her birinūn evşāf-ı ḥüsn-i dil-peḡīr ve leṭāfet-i / cemāl-ı ‘**alem-gīrleri**’ (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*‘alem-gīrleri,*]

ālemivān: *Alemler.*

- tamām ḡāhīr ü ḥüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘**ālemiyān**, feyz ü raḥmet-i / ‘āmm-i İzzid-i ‘azīzū’l-‘allāmdan ḥiṣṣe-gīr ü behremend olup ḡuhūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*‘ālemiyān,,*]

‘alevhi: *Onun üzerine, ona.*

- Hem kıdvesi hem imāmı naḡmuñ / Ḥvāce Nizāmü’ d-dīn Gencevī, ‘**alevhi** raḥmetü’ llāhī’ l-mülki’ l-ḡavī, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*‘alevhi,*]

‘alevhi’: *Onun üzerine, ona.*

- ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı dūdman-ı Nemrūd-ı le’īm, Ḥalīl-i / İzzid-i Celīl ü ‘Aḡīm, Ḥaḡret-i İbrāhīm, ‘**alevhi’ t** taḡiyyeti ve’ t-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*‘alevhi’ t, -t*]

‘alevhi ve sellemde: *(Allah’ın) selāmı onun üzerine olsun.*

- Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta’ḡīm ve cebīn-i i’zāz u tekrīmi, / ḡuḡūr-ı Ḥaḡret-i Ādem, ṣallallāhu te’ālā ‘**alevhi ve sellemde**, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*‘alevhi ve sellemde,,*]

‘alevhim: *Onun üzerine olsun.*

- Ve ṣaḡābe-i ‘ālī-maḡāmdan rıḡvānu’ l-lāhi te’ālā ‘**alevhim** ecma’īn / nice devletmend, beni dāḡil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü ṣoḡbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*‘alevhim,*]

‘alevhimü’s-selām: *Selāmı üzerine olsun.*

- ‘ālī-maḡām ve teṣrīfāt-ı ṣerīfe ki pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, ḡaḡret-i ḡvāce-i ‘ālem, / ṣalavātu’ l-llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘**alevhimü’s-selāmdan**, der-ḡaḡır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*‘alevhimü’s-selāmdan,, -dan*]

‘alevhi’s- selāma: *"Ona selam olsun."*

- selāma, kisvet-i cūr‘ada, ne ḡüne, ser-fürü vü ḡāk-būsī eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*‘alevhi’s- selāma,,*]

‘alevhi’s-selām: *Selam onun üzerine olsun.*

- ve terāne-senc-i ḡurūr u kibr olup rütbeñi, muḡāfaza itdūñ. / Zīrā ṣeyṡān-ı la’īn-i ḡod-bīn, Ḥaḡret-i Ādem, ‘**alevhi’s-selām** ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*‘alevhi’s-selām,*]

‘ālī-maḡām: *Makamı yüce, yüce makamlı.*

- ‘ālī-makām ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, hāzret-i h̄vāce-i ‘ālem, / şalavātu’l-lāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü’s-selāmdan, der-hātır u yād (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [‘ālī-makām,]

ālīmān: Alimler.

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve ‘ālīmān-ı rûşen-zāmîr ü cāhilān-ı / dil-i tārîk ile ihtilāt u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmîşüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [‘ālīmān-ı,]

‘alivvü’l-ıtlākdan: Affedicilerin en büyüğü.

- fūrūğ-ı ḥod-fūrūşî zann idüp, istib’ād u istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı ‘aliyyü’l-ıtlākdan, celle şānuhu ba’rd degüldür ki havāşş-ı cemî’- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [‘aliyyü’l-ıtlākdan,,]

‘ālî: Ulu, yüce.

- endāz-ı naḡş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi’āl oldım. / Bu ‘ālî bârgāh-ı her heft-girde-i bî-ṭnāb u sūtūnda ve bu sāḥa-i faşîḥü’l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [‘ālî,]
- budur ki, peygamberimüz Muḥammedü’l-Muṣṭafā «şallā’l-lāhu te’ālā ‘aleyhi / ve sellem» hāzretlerinin müddet-i ‘ömr-i nāzenîn-i ümmet-i ‘ālî- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [‘ālî-,]

‘ālî: İlk müslümanlardan, Hz. Peygamber’in damadı ve Hulefâ-yi Râşidîn’in dördüncüsü (656-661)..

- belîğü’l-lehçe, Hāzret-i ‘Alî kerreme’llāhu vechehüden, cılve-ger-i ḥayyiz-i / zuhūr olup pîrāye-i mesāmî’-i cemî’-i cihāniyān olmışdur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [‘ālî,]

‘ālî-şân: Şanı ve şerefi büyük olan.

- Ve İklîl-i celîl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan devletmendān-ı ‘ālî- / şân, ki sāyebān-ı ḥümāyūn-ı [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1). [‘ālî-şân,,]

‘ālî-himmet: Himmeti yüksek olan.

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārî, mazîk-i çāh-ı ka’r-ı nā-yāb-ı ḡamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālî-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [‘ālî-himmet,]

‘ālîm: İlmi ebedi ve ezeli olan Allah.

- Cenāb-ı İzzid-i ‘ālîm ü ‘allām, benî pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāh u tîz-refitārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa’at u ‘ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [‘ālîm,]

ālî-makām: Makamı yüksek.

- Ve şāḥābe-i ‘ālî-makāmdan rıdvānu’l-lāhi te’ālā ‘aleyhim ecma’in / nice devletmend, benî dāḥîl-i meclis-i kirāmî idüp müdāmî, germ-ülfet ü şoḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [‘ālî-makāmdan, -dan]

‘ālî-pervāz: Yüce kanatlı.

- ‘ayāndur. / Ve murğ-ı ‘**ālī-pervāz**-ı dil-i laṭīfān, bi’l-cümle ol şekl-i ma’kūla, (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15). [‘ālī-pervāz-ı,]

‘ālī-şān: Şanı ve şerefi büyük olan.

- hüner-i ‘**ālī-şānumdadur**. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 13). [‘ālī-şānumdadur., -umdadur]

allah: Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.

- Redd itme bu ‘abd-ı nâ-murâdı / **Allāh** u Resulidür güvāhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [allāh,]

‘allām: Her şeyi bilen (Allah, Allah'ın sıfatıdır).

- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘**allām**, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāh u tiz-reftārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [‘allām.,]

alt: Alt.

- [...] / Yāre yalvaramasa kalsa ḥicāb **altında** (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6). [altında, -da, -n, -ı]

ālud: Gaflete bulaşmış.

- Ya‘nī vücūd-ı **ġaflet-āluduında** miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu‘ūr u temyīz / kalmayup fark-ı nīk u bedden berī vü ‘aṭılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [ġaflet-āluduında,]

ālūde: Bulaşmış, karışmış, karışık, kirlî.

- [...] / diyü, pīrāmen-i dāmen-i suḥan-ı bī-ḥılāfumu, **ālūde-i** ālāyiş-i dūrūġ-ı bī- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10). [ālūde-i, --i]
- [...] / Dāmān-ı keyfi olmaya **ālūde-i** ḥumār (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15). [ālūde-i, --i]

‘ām: Halk, umum.

- ḥarābāt-ı teng ü tār, senūn cāygāhuındur. / Pākīze-dāmenān-ı kībār u şıġār-ı ‘ālem ve pākān-ı ḥāş u ‘**ām**-ı benī-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [‘ām-ı,]

‘āmil: Amel eden; bildiklerini uygulayan, ibadet ve diğer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.

- [...] / maẓmūniyla ‘**āmil** olan gūşe-gūzīnān-ı şavma‘a-i tecrīdūn giyāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7). [‘āmil,]
- [...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘**āmil** olup, sürūr ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vāzī‘ ü refī‘ ve pīr ü bernā oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [‘āmil,]

āmīhte: Karışmış, karışık olan.

- u **āmīhte** itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / **ḤİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ** (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [āmīhte,]

āmīzīş: Uyuşma, uyum II uysallık.

- Āmīzīş ider çü sükker ü şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i a ‘zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [āmīzīş,]
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile **āmīzīş** idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şād-âb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [āmīzīş,]

‘amm: Amca.

- [...] ki nûr- / ı zulmet-süz-ı mişkât-ı zât-ı şamedânîdür, ‘amm-i nevâle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [‘amm-i, --i]
- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser ‘âlem ü ‘âlemiyân, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i İzid-i ‘azîzü’l-‘allâmdan hışşe-gîr ü behremend olup zühûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [‘āmm-i, --i]

ammā: Ancak, ama.

- Ammā senûñ ey hüceste-güftâr / Ey sihr-beyân u mu‘ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [ammā,]
- Gerçi ikidür zebânûñ **ammā** / Bir söz mi çıkar hîlâf-ı ma‘nâ (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [ammā,]
- Bîñ sîm ü zeri iderler işrâf / **Ammā** ki gelince râh-ı Hakkâ (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13). [ammā,]
- Ammā yine nañl-ı kām-ı bî-bâr / Açılmadı gönçe-i dil-i zâr (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14). [ammā,]
- Ammā ol kimse ki senden bir cür‘a nûş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fîşk u fücûr ve iktisâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [ammā,]
- Ābsın ma‘nîde **ammā** âb-ı âteş-pâresin / La‘lsın şüretde reng ü rûyla **ammā** nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [ammā,]
- Ābsın ma‘nîde **ammā** âb-ı âteş-pâresin / La‘lsın şüretde reng ü rûyla **ammā** nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [ammā,]
- Ben egerçi Mülüm, **ammā** beni, her bahîl ü le‘îm ü denî ki nûş eyleye, / ‘âkıbet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dihiş ve şahâvet ü bahşîşde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ammā,]
- Ve kendüñi kerem ü sañâ ve bahşîş ü ‘atâya, mensûb tutarsın, **ammā** / hezârân şâhib-ser-mâye vü hân mânî ve bî-pâyân mâlik-i ser ü sâmanî, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [ammā,]
- Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, **ammā** hürşîd-i / ‘aqlı, ki ziyâ-bahş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [ammā,]
- pişmiş zann u hayâl idersin; **ammā** henüz tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [ammā,]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u ‘ayân ve âşkâr u beyân eyler idüm, / **ammā** hadîş-i mu‘teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [ammā,]
- Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şadî ve bezm-i ferañ u şadîye bādî olmak / üzere, nâm-nihâd olmışsın; **ammā** hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [ammā,]
- Ey Gül-i la‘lîn kabâ, egerçi zâhiren tûñî-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, **ammā** çi sūd, senûñçün bir suñan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [ammā,]
- Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / **ammā** ne fâ‘ide, seri‘ân mütevârî - i hücre-i hamûşî olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [ammā,]
- Ammā benden, şayf u şitâda, belki fîşûl-ı erba‘ada, ser-rîşte-i meyl ü / mañabbet, güsiste vü münkañı‘ ve germî-i bâzâruma gezend ü hâlel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [ammā,]
- [...] / **Ammā** belâ budur ki sen, kâr-ı bed-terûñden, vechen mine‘l-vücûhi, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5). [ammā,]
- Ammā bu mecmû‘-ı niyâzmendi vü senâ-geri, ki nizâmü’l-mülk-i / memâlik-i nazm u suñanveri ve Hüsrev-i kalem-rev-i ma‘ânî-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [ammā,]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi‘l-cümle, zâtuñda mevcûd, **ammā** çi-sūd, / hâl-i cemâl-i şâhid-i helâlûñ tamğa-yı harâm olmış ve harîta-i raķamuña (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [ammā,]
- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbûd ü sipehdârlarısın; **ammā** sende o bârû-gîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [ammā,]

āmürzgâr: Affeden, bağışlayan.

- ve zākir ü tesbīh-ıhvānān-ı Hūdā-yı **Āmürzgārdur**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4*). [*āmürzgārdur*, -dur]

ān: Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.

- Göstermedi rüy-ı mihr bir **ān** / Cevr eylemede ‘adū-yı bī-dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*ān*,]
- Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i güzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü ḥandān ve her **ān** bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*ān*,]

aña: T. Ona.

- Bīn kerre olur **aña** peşīmān / Eyler seni luḫı ile memnūn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*aña*,]
- Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər naḫçīr **aña** / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü ḥoşterīndūr ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*aña*,]
- Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər naḫçīr **aña** / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü ḥoşterīndūr ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*aña*,]
- mezellet ü ḥāksārīyüm. / Mā-cerā-yı şūret-i ḥālüm **aña** mu‘ādil ü mümāsīldūr ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*aña*,]
- Lākin bir merde **aña** ıttılā‘ ve āferīdeden bir ferde **aña** sebīl-i teyakḫun / u āgāḫī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*aña*,]
- Lākin bir merde **aña** ıttılā‘ ve āferīdeden bir ferde **aña** sebīl-i teyakḫun / u āgāḫī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*aña*,]

anberfām: Amber renkli (siyah).

- müsāfir-i şām-ı kākül-i ‘**anberfām-ı** meh-rüyān olmağla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*anberfām-ı*,]

‘anber-şemim: Anber kokusu.

- mānend-i dem-i i‘cāz-tev‘em-i Mesīḫ ibn Meryem, ḥayāt-baḫş u feyż- / nişār ve nesīm-i ‘**anber-şemīm-i** şimāl; mişāl-ı gīsū-yı sūnbül-būy-ı gül-‘izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*‘anber-şemīm-i*, --i]

andan: Ondan.

- Andan göremez ruḫ-ı nevāziş / Ey merhem-i zaḫm-ı sīne-rīşān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*andan*,]
- Çıkdı **andan** dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül / Ya‘kūb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşākda ḥār-ı dil-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*andan*,]

‘andelīb-: Bülbül II Şair.

- [...] / Ḥaṭīb-i cāmī-‘-i gülzār ki ‘**andelīb-i** nāzūk-şadā vü pākīze-edādur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*‘andelīb-i*, -i]

andelīb-zebān: Bülbül dilli.

- dur, şeker-ḫvār ve kiminūn ‘**andelīb-zebānı**, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu sec‘-i ḥoş-ta‘bīr ü pākīze-mā‘ānı ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*‘andelīb-zebānı*,]

ān-gāh: O vakit, o anda, o zaman.

- Pes **ān-gāh**, tekāver-i çapük-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [ān-gāh,,]

anı: Onu.

- refāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hīç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pūr- / şūr u gavgāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki **anı** (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [anı,]
- ı kalīl itmedi ki **anı** hezār-bār belki bī-hadd u bī-şümār, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8). [anı,]

anlar: T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

- zemīne, **anlaruñ** şadağa-i seri, dīde-i teri, ne gūne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahñ-ı çemene ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [anlaruñ, -uñ]
- [...] / Ve **anlar** dañi ber-mışdāğ-ı fermūde-i Resūl-ı rabb-ı şekūr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11). [anlar,]

anuñ: Onun.

- Eglendi murād-ı cān-ı nā-şād / Bākī **anuñ** ‘afv u luṭf u ihsān (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [anuñ,]
- Bākī **anuñ** emr ü hüküm ü fermān / Dergāh-ı Hudāya ilticā it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [anuñ,]
- anuñ ‘ayn-ı kerāmāt u kemāl-ı fezā‘il-i zātındandır. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9). [anuñ,]

ār: Utanma, çekinme, mahcup olma II Utanılacak şey, ayıp.

- Ve’y çün şāhidān-ı bāzār ve қаһbegān-ı bī-hayā vü ‘ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5). [‘ār,,]

‘ār: Utanılacak şey, ayıp.

- rübūde-i ğayret ü ‘ār olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [‘ār,]

‘arab: Arap ırkına mensup kimse.

- ve ebyāt-ı pūr-nikāt-ı belāgat-rehñ, ki üdebā-yı bedī‘ü‘l-beyān ve şu‘arā-yı / belīgü‘l-lisān-ı ‘Arab-ı zī-ħasb, ħamrīyyelerinde naķş-ı ser-levħa-i vuķū‘ (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [‘arab-ı, -ı]

‘arab: Arap halkı.

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ħired dañi gūş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmışdır: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [‘arabdan, -dan]

ārām: Durma, dinlenme, rahat, huzur.

- ārām u karar olup, zencūr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde ‘aşığ-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [ārām,]

- renciṣ-i ḥumār-ı mağz-ḥırāṣ-ı ālāmla bī-ḳarār u **ārām** eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*ārām,]*

ārâmiṣ: *Dinlenme, istirahat, huzur.*

- mesāḥa-i sāhire-i ḳīr-i kevnde, benümçün ne bir gūṣe-i āsāyiṣ ü istirāḥat ve / ne bir cāy-ı **ārâmiṣ** ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*ārâmiṣ,]*

ārâste: *Süslenmiş, bezenmiş.*

- me'ābına sezāvār u elyaḳ u aḥrādur ki meclis-i ḥoṣ-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / ṣun' u ḥikmeti, sāḥte vü **ārâste** ve nüh-mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*ārâste,]*
- me'ābına sezāvār u elyaḳ u aḥrādur ki meclis-i ḥoṣ-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / ṣun' u ḥikmeti, sāḥte vü **ārâste** ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*ārâste,]*

ārāviṣ: *Zinet, süs.*

- görmüş piṣ-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā gibi, rüzān u ṣebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve **ārāyiṣ-i** āḡuṣ-ı rindān-ı ṣahbā-keṣān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*ārāyiṣ-i,]*
- meṣṣāṭa-i ḡāzab u kīn, ruḥsāruñı ḡāḥ ḡāliye-i la'īn ve ḡāḥ ḡāze-i zerrīn ile / **ārāyiṣ** ü tezyīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [*ārāyiṣ,]*

ārāyiṣ-baḥṣ: *Süs veren.*

- Bir birāderüm dūṣ-ābdur ki ṣīrīn-sāz-ı mezāk-ı ṣeyḥ ü ṣābb-ı cihān ve / revnaḳ u **ārāyiṣ-baḥṣ-ı** dükkānçe-i ḥelvägerāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*ārāyiṣ-baḥṣ-ı,]*

ārāviṣ-cüy: *Süs ve güzellik peşinde koṣan.*

- Ey Gül-i ḥod-rüy u bī-hüde-güy, v'ey miṣāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāḥ u / **ārāyiṣ-cüy**, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*ārāyiṣ-cüy,,]*

'arbe: *Gürültü, kavga, karışıklık.*

- Gül çün müṣāhede vü temāṣā eyledi ki Mülün dīk-i āteṣdān-ı kīnesi, / cūṣ idüp buḥār-ı sitiz ü ma'reke-ṣu'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāḡ ve **'arbede** vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*'arbede, -de]*

'arbede: *Gürültü, patırtı.*

- Gül çün müṣāhede vü temāṣā eyledi ki Mülün dīk-i āteṣdān-ı kīnesi, / cūṣ idüp buḥār-ı sitiz ü ma'reke-ṣu'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāḡ ve **'arbede** vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*'arbede,]*

'arbede: *Gürültü, kavga, karışıklık.*

- gürbe ve bī-hüde peygār u **'arbedeyi**, bī-hadd u bī-pāyān itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuṣḥ u pende ser-āḡāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*'arbedeyi,,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzā'-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hüde **'arbedeleri** / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i nehy ü ḥarāma giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*'arbedeleri, -leri]*

‘arı: Utanma, çekinme.

- māni‘-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hıcāb ve izār-ı ‘arı, def‘ ü ref‘ iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [‘arı,,]

‘arif: Bilgiye sezgi yoluyla ulaşmış, gördüğünü fazla düşünmeye gerek kalmadan hemen kavrayabilecek nitelikteki kişi; zahit tipi karşıtlığında mükemmel insan [insan-ı kâmil].

- Ser-firāz olur o ‘arif ki ola efgende / Ve kendüni yād u ferāmūş cylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [‘arif,]
- ‘arif ü āgāh olmaķlık, bir kār-ı nīķū vü pesendīde idügi muttefekun / ‘aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2). [‘arif,]
- ve şavma‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [‘ārifān,]

‘arız: Yanak.

- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zühūr ider, bir hālet-i ‘arızī ola. / O maķūle kuvvet ü kudretten maķall-i iķtīzāda nesne hāşıl u zāhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [‘arızī, -ı]

‘arız: Yanak II Sevgilinin yanağı.

- Şū‘leden olsa nigh āteş-i ruķsāresine / Fi‘l-hakīķa nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm ‘arız-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [‘arız-ı, --ı]

‘ars: İslām inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

- Muttaşıl ol iki çeşm-i şehbāz / Sāha-i ‘arşa iderdi pervāz (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4). [‘arşa, -a]

‘arsa: Yer, meydan, açık ve boş alan.

- zemīne, anlaruñ şadaka-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rizān iderüm. / Gül-geşt-i ţarf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [‘arşa-i, -i]

‘arsagāh: Meydan. Dünya.

- ‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [‘arşagāh-ı,]

‘arūs: Süslenmiş gelin.

- haclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı ‘arūsa ve şahn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [‘arūsa, -a]

‘arūsān: Gelinler gibi.

- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i ‘**arūsān-ı** bağdur, ya’nī ġāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülġüne-sāy-ı çehre-i şükûfe-i ġün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [‘arūsān-ı, -ı]

‘arūs-ı: Gelin gibi.

- mışdākına mā-sadaḳ vāḳı ‘ olmuşdur, meşşāta-i ‘**arūs-ı** duḡter-i / rez olup berg-i (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15). [‘arūs-ı,]

‘arż: Sunmak, göstermek.

- Aḫvālūmi ‘**arża** tāb u tāḳat / Ğamla o ḳadar za‘īf ḫālum (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3). [‘arża, -a]

‘arż: Sunma, teşhir etme.

- müstaġrak-ı deryā-yı endişe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḫastemi, ne maḳûle ṭabīb-i ḫāzık-ı nabż-şinās u devā-sāza ‘**arż** u i‘lām ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [‘arż,]

‘arż: Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.

- ‘Arż itmege ḫālūmi şitāb it / [...] (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6). [‘arż,]
- Ḫālūñ ‘**arż** it o şadr-ı muḫtereme / Niçe şadr-ı muḫterem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [‘arż,]

‘arża-dāşt: Arz olunmak, sunulmak.

- Āşaf-ı Cem-cenāb ve ‘**arża-dāşt-ı** şadr-ı kām-bīñ ü kām-yāb ḳılına. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [‘arża-dāşt-ı,]

ārzü: İnsanın bir şeye karşı duyduğu istek, dilek.

- cilvegāhuñdur, **ārzüyī** vü raġbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germī-i ülfet ü şoḫbet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [ārzüyī, -(y)ı]

as: Aşmak, geçmek.

- ve **āştī** vü şulḥ u mā-cerāda bulınup şad-hezār cevır ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzġār geçürmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [āştī, -tı]

āşaf-ı: Kerem sahibi vezir.

- Ey kām-ı kerem yem-i ‘ināyet / V’ey **Āşaf-ı** Bermekī-saḫāvet (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5). [āşaf-ı,]
- Luṭfuñla ola meġer ki biḫbūd / Luṭfuñdur ey **Āşaf-ı** cihān-bāñ (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [āşaf-ı,]
- Āşaf-ı Bermekī kerem, şāḫibü ‘s-seyfi ve ‘l-ḳalem; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [āşaf-ı,]
- Āşaf-ı Cem-cenāb ve ‘arża-dāşt-ı şadr-ı kām-bīñ ü kām-yāb ḳılına. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [āşaf-ı,]

āsār: Eserler.

- Āşāruñı görse Mānī nā-çār / Hayretle olurdu nağş-ı dīvār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [āşāruñı, -uñ, -ı]
- şad güne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşīre vü mevfūre ve havāşş-ı nā-ma‘dūde vü maḥşūra ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [āşār-ı, --ı]

āsāvis: Rahat, huzur, sükûnet.

- Devrinde o dāver-i cihānuñ / Āsāyış idüp nigāhbānlar (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13). [āsāyış,]
- mesāḥa-i sāhire-i kır-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyış ü istirāḥat ve / ne bir cāy-ı ārāmīş ü rāḥat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [āsāyış,]

aşhāb: Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar.

- Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pūr-ṭarab-ı cūybārda, zevraḫ-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [aşhāb-ı,]

aşhāb-ı: Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar.

- Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem‘iyyet-sāz-ı aşhāb-ı şoḥbet ü ‘ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem‘iyyet-i bī-gāne vü ḥvīşüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [aşhāb-ı,]

‘aşık: Seven, aşık.

- āram u qarār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde ‘aşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [‘aşık-ı,]
- Hezār ‘aşık-ı dil-figārile, ki bülbulān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nişīn-i ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ḥīr‘bā-vücūd-ı tīre-rāyī (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [‘aşık-ı,]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf u ikrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i ‘aşık-ı zār u ma‘şūk-ı şermsārdan bürka‘-endāz-ı ḥicāb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [‘aşık-ı,]

‘aşıkān: Aşıklar.

- ‘Aşıkān-ı zār u şeydā, āteşīn-ruḥsār-ı ma‘şūkān-ı dil-ārāy, ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12). [‘aşıkān-ı, -ı]
- bī ḡıll-ı ‘aşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raḥm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārı vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [‘aşıkān-ı, -ı]

‘aşık-ı: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

- ğayretüm. / Ben miyāne-i ma‘şūk-ı şermsār ve ‘aşık-ı dem-beste vü dil-figārdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [‘aşık-ı,]

‘āsiyān: Yuva, ev, ikametgāh.

- ü gūşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu‘le-fürüz / u dil-süz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı ‘āsiyān, velvele-endāz u ḡulgüle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [‘āsiyān,,]

āsīb: Bela, felaket, zarar.

- Senüñ **āsīb** ü gezendüñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libās-ı pākîzece çekide ola nâ-pāk u mühlâat olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*āsīb*,]

ask: *Aşk.*

- Bir güft ü gūdayuz nigeñ-i çeşm-i yârile / **Aşk** olsun ol mu'âmelenuñ âşnâsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*ask*,]

âşkâr: *Gizli değil, belli, meydanda, zahir.*

- [...] / bu sâhire-i ğâmile-i ğabrâdan ser-zede vü **âşkâr** olan eşcâr-ı pür-berg ü bâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*âşkâr*,]
- âşkârdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 3*). [*âşkârdur*,]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u 'ayân ve **âşkâr** u beyân eyler idüm, / ammâ hadîs-i mu'teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*âşkâr*,]
- rahmet-i mülkü'l-ġafûr, ehl-i ma'siyet-i ümmetde, 'ale'l-vechî'l-kemâl, / nümâyân u **âşkâr** ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*âşkâr*,]
- kerem ü 'âtifet ve rahmet ü maġfiretini **âşkâr** u izhâr eyleye. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4*). [*âşkâr*,]

aslâ: *Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.*

- Kaṭ' olsa zebân-ı nükte-pîrâ / Kalmaz suhana mecâl **aslâ** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*aslâ*,]
- Hezâr muḥassenât u nikûyi, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur ki / senüñ qabâyih u bed-ḥulûguñda hîç söz ve **aslâ** kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*aslâ*,]

âsmân: *Ar. Gök, sema.*

- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâġar-ı âftâb-ı rahşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*âsmânı*,]
- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâġar-ı âftâb-ı rahşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*âsmânı*,]
- Şahn-ı zemîni sünbül beñzetdi **âsmâna** / Bir naqş-ı dil-keş oldı uydı zemîn zamâna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*âsmâna*, -a]
- dur, şeker-ḥvâr ve kiminüñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü **âsmânı**, / bu sec'-i hoş-ta'bîr ü pākîze-ma'ânî ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*âsmânı*,]
- nümâyî vü sürme-reng-i **âsmânî**, mekhûl-ı kuḥlû'l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*âsmânî*,]
- Bi't-taḥşîş, 'ahd-i meymenet qarîn, şadıku'l-va'dü'l-emîn, 'illet-i / ḥilkât-i **âsmân** u zemîn, Ḥazret-i Muḥammedü'l-Muştafâda şallâ'l-lâhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*âsmân*,]
- merd, bir bâm-ı bülendden, bir âḥer merd-i derdmend üzere mânend-i / kaṣâ-yı **âsmânî**, nâzil ü fütâde ve miyânını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*âsmânî*,]

âsmân-medâr: *Felek yörüngeli.*

- Ben dil-fiġâr-ı ḥayret ü efkâr daḥi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / **âsmân-medâr** ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı sadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*âsmân-medâr*,]

āšnā: Yabancı değil, bildik, tanıdık, dost; haberdar, ehl-i vukuf.

- Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suhan- **āšnā** vü / hoş-edānuñ, maķām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı icād ve nevā-pīrā-yı inşād (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [āšnā,]
- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsūnkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, benüm / **āšnā-yı** kadīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [āšnā-yı, --yı]
- Ve’y çün şāhidān-ı bāzār ve ḳaḥbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār **āšnā** vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5). [āšnā,]
- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u **āšnā-yı** hemyāndur, / dūdmān-ı merşūşu’l-būnyānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9). [āšnā-yı, --yı]
- Bir güft ü gūdayuz nigeh-i çeşm-i yārile / ‘Aşk olsun ol mu ‘āmelenüñ **āšnāsına** (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [āšnāsına, -s, -ı, -n, -a]

āšnāyān: Tanıdıklar.

- yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kīş ü **āšnāyān-ı** maḥabbet- / endiş olup cebn-ı sātı’u’n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [āšnāyān-ı,]

‘asr: Devr, zaman, çağ.

- Fitne ola mest-i ḥāb-ı rāḥat / ‘**Aşrında** o server-i zamānuñ (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12). [‘aşrında, -ı, -n, -da]
- Güftār-ı Mesīḥ ile hem-dem / Luṭfuñ durur ey Sikender-i ‘**aşr** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7). [‘aşr,]

āşüb: Far. 1. Kavga, kargaşalık, gürültü. 2. Bu hāle sebep olan.

- Mütāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başīret olmaduñ, ki cümleten **āşüb** u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14). [āşüb,]

āsūde-nişin: Kendi halinde, sessiz oturanlar.

- [...] sāye-i sa‘ādetinde **āsūde-nişinlerdür**, sālikī-ı tarīḳ-i / düşvār-ı zehāb-ı faḳr u fenāya hezār cānla ṭālib ü rāğib olup, naḳş-ı ber-āb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [āsūde-nişinlerdür, -lerdür]

āşüfte: 1. Baştan çıkmış, hafifmeşrep, ahlāksız kadın. 2. İşveli, çekici, oynak. 3. Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.

- bir şāḥib-devlet mülāḥaza kılmaduğımdan, ser-i şūrīde-i bī-baḥt u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı ḥayret ve dil-i **āşüfte-i** bī-tāb u ṭāḳatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [āşüfte-i,]

‘atā: Bağışlama, vergi, ihsan.

- Rūz-ı fīrūz-ı bezm-i dil-firūzda, mu‘āşirān-ı şafā-kīşāna, şıfat-ı / ‘**aṭā** vü saḥā, baḥş idertüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1). [‘aṭā,]

‘atā: Bağış, ihsan, bahşiş.

- vücûda gele, mü-şikâfân u dakîka-bînân-ı cihân ve keyfîyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i ‘âlemiyân olan ‘uqâlâ ‘indinde saḥâ vü ‘aṭâdan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [‘aṭâdan, -dan]

‘atâva: Cömertçe verme, ihsan, bağış.

- Ve kendüni kerem ü saḥâ ve bahşiş ü ‘aṭâya, mensüb tutarsın, amnâ / hezârân şâhib-ser-mâye vü ḥân mânî ve bî-pâyân mâlik-i ser ü sâmanî, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [‘aṭâya,,]

âtes: 1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.

- [...] / miyâne-i Gül ü Mülde âtes-i zebâne-keş-i münâzara vü muḥâvere işti‘âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [âtes-i, --i]
- Saña ki âtes-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezânî virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âtesle i‘tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [âtes-i,]
- Saña ki âtes-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezânî virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âtesle i‘tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [âtesle, -le]
- Ben reng ü rüy-ı âtesde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âtes-i feyz-baḥşum / ki çün âb-ı ḥayât-ı rûḥ-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [âtes-i,]
- Ben reng ü rüy-ı âtesde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âtes-i feyz-baḥşum / ki çün âb-ı ḥayât-ı rûḥ-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [âtesde, -de]
- Benüm sâkiyâ âtes-i âb-süz / Benüm sâkiyâ âb-ı âtes-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [âtes-i, --i]
- Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata niḡeh-sâz ve sa‘âdet ü kerâmet- / i mütâba‘ata naẓar-endâz ol, ki kadem-zen-i miyân-ı âtes-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [âtes-i,]
- mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki ḥilkat-ı şeytân-ı la‘îñ ü racîm, âtes-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [âtes-i,]
- ü güşâde ve derûn-ı erbâb-ı bezme bir mertebe, âtes-i şu‘le-fürüz / u dil-süz, fütâde oldı, ki feryâd u âvâz-ı ‘âşiyân, velvele-endâz u ḡulgüle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [âtes-i, --i]

âtesdân: Far. Ocak.

- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âtesdân-ı kînesi, / cüş idüp buḥâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ud-ı muḡa‘ar-ı dimâḡ ve ‘arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [âtesdân-ı, -ı]

âtes-endâz: Ateş saçan.

- ı merdûd-ı zemîm, hem âtes-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı le‘îm, Ḥalîl-i / İzîd-i Celîl ü ‘Azîm, Ḥazret-i İbrâhîm, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslîm (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [âtes-endâz-ı,]

âtes-fürüz: Ateşi tutuşturan.

- Benüm sâkiyâ âtes-i âb-süz / Benüm sâkiyâ âb-ı âtes-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [âtes-fürüz,]

ātes-i: Ateş, aşk ateşi.

- Şū‘leden olsa nighē **ātes-i** ruḥsāresine / Fi‘l-hakīka nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm ‘arız-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [ātes-i,]
- güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, **ātes-i** şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu‘ūr u temyīz olup; (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13). [ātes-i,]

ātesīn: Ateş gibi yakıcı (Aşığın ahı bağlamında) Lugatım.com.

- Ve lāle-i nu‘mān-ı çemen, süziş-i reşk-i **ātesīn-i** cemāl-ı bī-mişālūmden / dāğ-ber-derün u dil-sühtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9). [ātesīn-i,]

ātesīn-ruḥsār: Ateş gibi yakıcı ruh, yanak, yüz.

- ‘Aşıkān-ı zār u şeydā, **ātesīn-ruḥsār-ı** ma‘şukān-ı dil-ārāyı, ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12). [ātesīn-ruḥsār-ı,]

ātes-kes: Ateşe fırlayan.

- Ve āgāh olmadūn ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı **ātes-keş-i** bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [ātes-keş-i, -i]

ātes-pāre: Ateş parçası, kıpkırmızı.

- Ābsın ma‘nīde ammā āb-ı **ātes-pāresin** / La‘lsın şüretde reng ü rüyla ammā nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [ātes-pāresin,]

ātes-zen: Ateş veren, ateş saçan, yakan, yakıcı.

- ātes-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdūn mi ki şöḥbet-i ḥār-ı bed-kirdār, saña tamām (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13). [ātes-zen-i, --i]

‘atf: Atıf, isnat, yönelim. II Bağ.

- bahāne-i lutf u merḥamet, lā-li-garazi izhāri‘l-ma‘rifet, ‘**atf-i** ‘inān ve ‘alā- / ḳaderi‘l-imkān, izhār-ı tek ü tāz-ı cevelān olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [‘atf-i, --i]

‘atıfet: Karşılık beklemeden yapılan iyilik, iyilikseverlik, ihsan.

- idüp mazhar-ı merḥamet ü ‘**atıfet**, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [‘atıfet,]

- kerem ü 'aṭīfet ve rahmet ü mağfiretini āşkār u izhār eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). ['aṭīfet,]

'aṭīl: I. Anlamsız, boş II. Kullanışsız, bir işe yaramaz.

- Ya'nī vücūd-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr u temyīz / kalmayup fark-ı nīk u bedden berī vü 'aṭılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). ['aṭılsın.,]

atlas-ı: İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, üstünde motif bulunmayan değerli bir kumaş.

- nevrüzīdür, müjde-i teşrīf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būkalemün ve atlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [atlas-ı,]

'attār: Güzel kokular, iğne, iplik vs. satan; aktar.

- zemīnüm. / 'Attār-ı dükkānçe-i bāzār-ı nev-bahārum. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4). ['attār-ı,]

'avālim-i: Bütün dünya âlem.

- Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādšāh-ı refī' ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). ['avālim-i,]

āvān: Vakit, zaman II Dönem.

- Tevaḳḳuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kalduḳda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kıra'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [āvān-ı, -ı]

āvāre: Perişan, derbeder, zavallı.

- Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütāla'a-fermā-yı şāhīfe-i hāl-i perişān-me'āl ve nazar- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11). [āvāre-i, -i]

āvāz: Ses, sada.

- Ben rū-siyāhı, ma'şiyet ü günāhdan, hıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı hıred-güdāz, tanīn-endāz, şimāh-ı sāmī'ası olur, ki: (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4). [āvāz-ı,]
- ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-sūz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u gulgule- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [āvāz-ı,]

'avn: Yardım etme, yardım.

- Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / Devletle Ḥudā mu‘ammer itsūn (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*‘avn-ı, -ı*]

āvā: *Far. "Acaba?" manasına edât-ı tereddüd.*

- müstağrağ-ı deryā-yı endîşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳûle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*āyā,]*

‘avān: *Apaçık, aşikar.*

- zindegānī-i bī-şümār ile i‘tinā vü iftiḥār, ‘inde’l-‘uḳalā şāyeste vü sezāvār / olmadığı [...] ‘ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*‘ayān,]*
- tutarum, saña yegān yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadîş-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*‘ayān,]*
- i dil-pezirin ‘ayān u takrîr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥâtır-âzârdan, ḥacil ü şermsâr olurduñ ve kemāl-ı meretebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*‘ayān,]*
- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fi’l-cümle, ‘ayān u iş‘ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*‘ayān,]*
- dergāhuma, nigāhdār-ı ma‘şiyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-gāyet ve / mağfîret-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü ‘ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*‘ayān,]*

‘avāndur: *Bilinir, görünür, belli, âşikâr.*

- ‘avāndur. / Ve murğ-ı ‘ālī-pervāz-ı dil-i laṭîfān, bi’l-cümle ol şekl-i ma‘kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*‘avāndur.,]*

āvāt: *Ayetler, nişaneler.*

- [...] / berāy-ı temāşā-yı şun‘-ı lâ-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zü’l-celālī, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*āyāt-ı,]*

āyet: *Kur'anın müstakil mana ifade eden her cümlesi.*

- Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki ḥikmet-nizām-ı subḥānīdūr, celāluluḥu, kelām-ı celle benüm şān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*āyet-i,]*
- Tevakkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda ḳalduḳda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kırā‘at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*āyet-i,]*
- āyet-i ḥürmet-i ḳaṭ‘iyyü’l-ḥükmle mensūḥ olmaḳlık benden şādır u peydā / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*āyet-i,]*

āvīne: *Ayna. II Gönül.*

- Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārūm. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āvīne-i dīdār ve nihāyet ṭarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*āvīne-i, --i]*
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āvīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir‘āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*āvīne-i, --i]*

- İlkın **āyīne-i** şu 'lenāk-ı idrāki, dem-be-dem pür-jeng ü ğubār idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [*āyīne-i, --i*]

‘avn: Göz.

- Gör ey yem-i cūd u **‘ayn-ı** ihsān / Tevcīh-i nigāh-ı lutfā şāyān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*‘ayn-ı, -ı*]
- Mütālā‘a-fermā-yı **‘ayn-ı** başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūh-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*‘ayn-ı, -ı*]
- anuñ **‘ayn-ı** kerāmāt u kemāl-ı fezā‘il-i zātındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*‘ayn-ı, -ı*]
- Ey Gül, hiç pes ü pîşüñe nigāh-endāz-ı **‘ayn-ı** başiret ü āgāhī / olmayup, ħod-şināslığı ħūy-ı müstahsen zann itmişsin. Belī, ber-ma‘nā- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*‘ayn-ı, -ı*]
- ‘ayn-ı girye vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ĥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*‘ayn-ı, -ı*]

‘avn: Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

- Māsiva‘llāha nazar kılmadı hem / Hiç **‘aynında** degüldi ‘ālem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*‘aynında, -ı, -n, -da*]

‘avs: Yemek içmek.

- Bilmez misün ki erbāb-ı **‘ayş** u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ħandāniye bādī vü sebep olduğımın hezār cānla rāğib u tālībüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*‘ayş,]*

‘avs: Yiyip içme. zevk u safa.

- Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöĥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-tarab-ı cūybārda, zevrak-ı şahbāyla cihān cihān **‘ayş** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*‘ayş,]*
- Güyā leb-i cūy u bāde-i nāb / Kāt kāt dem-i **‘ayş** u ‘ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*‘ayş,]*
- Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem‘iyyet-sāz-ı aşhāb-ı şöĥbet ü **‘ayş** / ve germiyyet-endāz-ı cem‘iyyet-i bī-gāne vü ħvīşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*‘ayş,]*
- cilvegāhuñdur, ārzūyī vü rāğbet, benümle **‘ayş** u ‘işret ve germī-i ülfet ü şöĥbet / içündür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*‘ayş,]*
- Senüñ buĥār-ı mağz-ĥırāş-ı ħumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / **‘ayş** u ‘işret olduğça benüm āb-ı pür-şafāmla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*‘ayş,]*

āzād: Far. Kurtulmuş, kurtulan.

- ālāmdan **āzād**, belki bir nīm-nigāh-ı lutfā şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāk-ı seb‘a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*āzād,,]*

āzāde: Far. Kurtulmuş, kurtulan.

- Serv-i ser-keş ü **āzāde-i** bağ, mişāl-i kumrī, ğulām-ı tavk-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrāzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*āzāde-i, --i*]

a'zam: *En büyük.*

- Āmīziş ider çü sükker ü şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i **a'zam** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*a'zam,*]

âzârdur: *İncitme.*

- hemyânçe-i evhâm u enbânçe-i buhâr-ı dimâg-ı **âzârdur**, kimyâ vü iksîrta'bir / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*âzârdur,,*]

'azbu'l-bevân: *Söyleyişteki tatlılık, hoşluk.*

- nebâtât u ezhâra ki şanâyî'-i bedâyi'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir ter-zebân-ı **'azbu'l-bevân** olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*'azbu'l-bevân,*]

'azîm: *Büyük.*

- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı dūdman-ı Nemrûd-ı le'im, Halîl-i / İzîd-i Celîl ü **'Azîm**, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*'azîm,,*]

azîz: *Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.*

- kelâm idersin. Eger peder-i **'azîz-i** bozorgvârum, ki [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5*). [*'azîz-i, -i*]

'azîz: *Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.*

- ser-i **'azîzin**, kûy-ı şavlecân-ı fenâ ve gâltân tûb-ı hâk-ı ḥasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*'azîzin,, -in*]

'azîzü'l-'allâm: *Aziz ve bilgili olan Allah.*

- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzîd-i **'azîzü'l-'allâmdan** ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*'azîzü'l-'allâmdan, -dan*]

'azm-: *Yol.*

- Senden olur olur ise dermân / **'Azm-ı** der-i şadr-ı kâm-yâb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*'azm-i, -ı*]

'azze: *Aziz, yüce ve ulu Allah.*

- [...] / Ya'nî rahmet-i Hakk 'azze ve 'ālā, ümmet-i Muhammed üzere bi't- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). ['azze,]

B

bā: İle edatı.

- HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ **BĀ** MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [bā,]
- HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ **BĀ** MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1). [bā,]
- u âmîhte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ **BĀ** MÜL-İ HAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [bā,]
- didi: / HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ **BĀ** MÜL-İ HAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5). [bā,]

bā-cümle: Bütün ile.

- şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, **bā-cümle-i** dirāz -zebānî, mücādele-i bî-ḥiredānuḥdan (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7). [bā-cümle-i,]

bād: Rüzgar.

- reng ü hüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i **bād-ı** / bahār ile bir dil-ber-i sîmîn-endām u hoş-çtvār olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [bād-ı, --ı]
- Bilmez misün ki erbāb-ı 'ays u tarab, neşāt u şādmānî ve inbisāt u / ḥandāniye **bādî** vü sebep olduğundan hezār cānla rāğıb u tālībüm ve bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [bādî, -ı]
- ve rāst-revî-i şāh-rāh-ı müstakīm-i dīn-i kavīme, **bādî** vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iḳlīm, (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10). [bādî, -ı]
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḥ u şādīye **bādî** olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endiše-i cihān-gerd ü sebük- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [bādî, -ı]
- Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü münḳatı' ve germî-i bāzāruma gezend ü ḥalel ve **bād-ı** (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [bād-ı, --ı]

bāde: Şarap.

- Gūyā leb-i cūy u **bāde-i** nāb / Kāt kāt dem-i 'ays u 'ālem-i āb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [bāde-i, --ı]
- gūlgule-pīrā bir bülbul ve **bāde-i** gūlgūnla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sîr-āb olduğu eyyām-ı şafā, encāmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [bāde-i, --ı]
- [...] kelām-ı lūlū-nizāmına tevciḥ-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, **bāde-i** / nātıkasın, mutḫaḳu'l-'inān, ve her bār, mizmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [bāde-i, --ı]

bāde-hvār: Şarap içenler.

- Zehrūñe fedā hezār tiryāk / Ey gözleri nūrī **bāde-hvāruñ** (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13). [bāde-hvāruñ, -uñ]

bāde-nūs: Şarap içenler.

- Ya'nî irişdi vaqt-ı tarab **bāde-nūş** oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*bāde-nūş,*]

bāde-nūşān: Şarap içenler.

- Ve **bāde-nūşān-ı** aşhāb-ı şohbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-tarab-ı cūybārda, zevrağ-ı şahbāyla cihān cihān 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*bāde-nūşān-ı, -ı*]

bā-devlet: Saadetle, mutlulukla ve kıymet, itibar, büyüklük, yücelik ile.

- Bā-devlet ü 'izz ü rif'at-i cāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17*). [*bā-devlet,*]

ba'd-ez-în: Bundan sonra, bundan böyle.

- Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādî ve āvāre-i beriyiye-i nā- / şādî, bir şebāngāh, mütāla'a-fermā-yı şahîfe-i hāl-i perīşān-me'āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*ba'd-ez-în,,*]

bādı: Bir rüzgār.

- Nāleñ ferağ u neşāta **bādî** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9*). [*bādî,*]

bād-ı şabā: Sabah rüzgarı.

- [...] / Bād-ı şabā, seylî-i dest-i sahtla, bî-hüde dehen-i perīşān-suḥānuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*bād-ı şabā,*]

bādiye: Çölde gezen, dolaşan.

- [...] / Nice zamān, ser-gerdān-ı **bādiye-i** cehl ü hüsran olup, delālet-i cehālet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*bādiye-i,*]

bādî: Sebep, ilk başlangıç II Hz Muhammed (sav).

- ve kirāren harb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / **bādî-i** izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnî-i kudret ü cür'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*bādî-i, -i*]

bādî: I. Sebep, mücip II. Sebebolan III. İlk, başlangıç.

- Keşret-i istişmāmuñ, **bādî-i** renc-i şudā' ve bā'ış-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*bādî-i, -i*]

- [...] / Beni sebep-i bî-nevâyî ve **bâdî-i** gedâyî zu'm u kıyâs itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [*bâdî-i, -i*]
- [...] / yolından medh ü sitâyîş kıldün ve bu ma'nâyı, sebep-i fahr ve **bâdî-i** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*bâdî-i, -i*]
- guşun-ı dâniyetü'l-etrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan bir şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken **bâdî-i** irtikâb-ı fîşk u fesâd olup, perde-der-i şerm ü hicâbsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*bâdî-i, -i*]

bâ-emân: Emniyetli.

- nûş itdürüp münşerihü's-sadr-ı dîn-i mübîn ve raṭbu'l-lisân-ı imân-ı **bâ-emân** / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [*bâ-emân,]*

bâğ: Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

- Serv-i ser-keş ü âzâde-i **bâğ**, mişâl-i kumrî, gulâm-ı tavk-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrâzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*bâğ,]*
- Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i 'arûsân-ı **bâğdur**, ya'nî gâliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrâk-ı gülşen ve gülğüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*bâğdur, -dur*]
- Kâmeti kim oldı **bâğ-ı** lâ-mekân pîrâyesi / Nûrdan bir servdür düşmez zemîne sâyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*bâğ-i, -ı*]
- tûṭî-i mu'ciz-suḥan-ı çemen-i belâğ, ra'na-nergis-i **bâğ-ı** mâ-zâğ / gonçe-i rengîn-tebessüm-i bülbul-i şîrîn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*bâğ-i, -ı*]
- Ve hiç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu **bâğ-ı** ḥazân- / pezîr-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerden-firâz olduḡda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*bâğ-i, -ı*]

bâğçe: Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

- Ey bî-ma'nâ, da'vî-i ḥod-fürûşî ve ḥvîş-bîniden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i **bâğçe-i** cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*bâğçe-i,]*

bâ-gül: Gül çiçeği.

- CEVÂB-I MÛL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÛL-İ** RA'NÂ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8*). [*bâ-gül-i,]*
- CEVÂB-I MÛL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÛL-İ** RA'NÂ / Ey kûtâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne gûne ḥâlet vâkı' oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*bâ-gül-i,]*
- Ve kelimât-ı bâṭın-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâyâ, ser-âğâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÛL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÛL-İ** RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*bâ-gül-i,]*
- CEVÂB-I MÛL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÛL-İ** RA'NÂ / Mül de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*bâ-gül-i,]*

bahâne: Bahane, vesile, sebep.

- bahâne-i luṭf u merḥamet, lâ-li-garaṣi izhâri'l-ma'rifet, 'aṭf-ı 'inân ve 'alâ- / ḡaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*bahâne-i, -i*]

bahâr: Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.

- Bir vakt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, ya'nî mevsim-i **bahâr-ı** dil- / güşâda ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3). [bahâr-ı,]
- Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hârâ-yı pür mevci / Şabâ şahenşeh-i mülk-i **bahâra** itdi pây-endâz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [bahâra, -a]
- reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / **bahâr** ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [bahâr,]
- bahârdur, hem-vâre du'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebük-pây-ı nesîm-i şabâ ki, seyyâh-ı çîn-i zülf-i maḥbûbân ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [bahârdur,, -dur]
- eḫşânuma mensûb tutarlar. / Ebr-i **bahâr-ı** dil-güşâ ki ma'nîde her kaṭre-i feyz-nişârı, bir gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [bahâr-ı, --ı]
- Ve sen ḫod, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i **bahârî**, 'ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i rahmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [bahârî,, -ı]
- Hâzzuñ var ise eger fenâdan / Yegdür bu **bahâr-ı** dil-güşâdan (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5). [bahâr-ı, --ı]

bahûl: Hasis, cimri, pinti, nekes.

- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her **bahûl** ü le'im ü denî ki nûş eyleye, / 'âķibet cüz'î küll ider, ya'nî dâd u dihiş ve saḫâvet ü baḫşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [bahûl,]

bahûl: Hasis, cimri, pinti, nekes.

- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü **bahûlî**, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḫşışi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, ḫased- (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1). [bahûlî,,]

bahr: Deniz.

- [...] / **Bahr** üzre degül ḫabâb yer yer (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6). [bahr,]

bahr-ı: Deniz.

- Garķ olup **bahr-ı** ıztırâb u ğama / Sür cebîn-i niyâzı dergehüne (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5). [bahr-ı,]

bahs: Söz etmek, konuşmak.

- Rûz-ı firûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu'âşirân-ı şafâ-kîşâna, şıfat-ı / 'aṭâ vü saḫâ, **baḫş** iderüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1). [baḫş,]

bahşis: Armağan, hediye, ihsan, atıye.

- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her bahûl ü le'im ü denî ki nûş eyleye, / 'âķibet cüz'î küll ider, ya'nî dâd u dihiş ve saḫâvet ü **baḫşışde** reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [baḫşışde, -de]
- Ve kendüñi kerem ü saḫâ ve **baḫşış** ü 'aṭâya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâķib-ser-mâye vü ḫân mânı ve bî-pâyân mâlik-i ser ü sâmanı, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [baḫşış,]
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü bahûlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü **baḫşışi**, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, ḫased- (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1). [baḫşışi,,]

baht: Talih, kısmet, mutluluk.

- Bahtum meger itdi Hâk Tebârek / Bu gûne siyâh u nâ-mübârek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*bahtum, -um*]
- endâz-ı naqş-ı ser-levha-i **baht-ı** bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-înâb u sûtunda ve bu sâha-i faşîhü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*baht-ı, --ı*]

bâ'is: Sebep olan şey, sebep.

- Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ' ve **bâ'is-i** âlâm-ı zükâm / iken niçün yine şemîm-i müşg-bâruñla iftîhâr kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*bâ'is-i, --ı*]

ba'id: BAİD: (□□□□) sıf. (Ar. bu'd "uzak olmak, uzaklık"tan ba'id) 1. Uzak, irak.

- fûrûg-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istiksâr itme ki kudret-i bâliga-i cenâb-ı / hallâk-ı 'aliyyü'l-ıtlâkdan, celle şânuhu **ba'id** degüldür ki havâşş-ı cemî'- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*ba'id,]*

bâkî: Ebedî, sonsuz.

- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / **Bâkî** anuñ 'afv u luţf u ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*bâkî,]*
- Bâkî anuñ emr ü hükm ü fermân / Dergâh-ı Hudâya ilticâ it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*bâkî,]*

bâl: Arının yaptığı tatlı madde.

- Ey Gül-i la'lîn kabâ, egerçi zâhiren tûtî-i şekker-hâ gibi, perr ü **balûñ** / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senüñçün bir suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*balûñ, -üñ*]

bâlâ: Yüksek, yüce, âlî.

- firâz-ı menâbir-i serv-i **bâlâda** hutbe-i belâgat-'unvânın benüm nâm-ı / bülend-rütbe-i nikû-encâmuma kırâ' at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*bâlâda, -da*]

bâlâ-makâm: Allah'ın huzuru.

- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi fâhr-ı / hanedân ve âb-ı rüy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp **bâlâ-makâm-ı** iftîhâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*bâlâ-makâm-ı,]*

bala-nişin: Yüksek makamda olan.

- [...] / ve mahrem-i **bâlâ-nişin-i** harîm-i aḥadiyyet, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2*). [*bâlâ-nişin-i, --ı*]

bālā-pervāz: Kendini olduğundan yüksek makamda gösterip gururlanan, yüksekte uçan.

- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı **bālā-pervāz-ı** evc-i / hullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [bālā-pervāz-ı,]
- [...] / Muḳaddimen **bālā-pervāz-ı** evc-i ğurūr olup zemzeme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2). [bālā-pervāz-ı,]

bālāter: Daha yüksek, daha ali.

- Yek-bāre, ğurūh-ı hūbān-ı ‘işve-perdāza nigh-endāz ol, tā ma‘lūm / idinesin ki cemī’isinden **bālāter** ü ser-firāzum. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14). [bālāter,]

bālīga: Erişkin, ergenliğe ulaşmış.

- fūrūġ-ı ḥod-fūrūṣī zann idüp, istib‘ād u istiksār itme ki kudret-i **bālīga-i** cenāb-ı / ḥallāk-ı ‘aliyyü’l-ıtlākdan, celle şānuhu ba‘īd degüldür ki ḥavāşş-ı cemī’- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [bālīga-i, --i]

bāliş-i: Yastık.

- i dūş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişīn-i erīke-i istirāḥat-ı vaṭan u ser-nihāde-i **bāliş-i** ḥuzūr-ı ḥazar (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [bāliş-i,]

bām: Gökkuşbu.

- merd, bir **bām-ı** bülendden, bir āḥer merd-i derdmend üzere mānend-i / każā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [bām-ı, --ı]

bām: Gökyüzü.

- Bir kimsenüñ ḥāl-i bed-melālī, ne ğüne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / **bāmdan** fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [bāmdan, -dan]

bañ: Birinci teklik şahıs zamiri.

- Ya ‘kūb mıyum ki itdi zū’l-menn / Beytū’l-ḥazeni **baña** nişīmen (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [baña, -a]
- Gencīne miyūm ki ḥükm-i Bārī / Cāy itdi **baña** ḥarābezārī (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1). [baña, -a]
- Sen **baña** ne beñzersin ve ne vechle da‘vī-i müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve ‘ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [baña, -a]
- ‘āciz ü bī-zārdur. / **Baña** peygūle-nişīn-i maḳāmāt-ı ḥarābāt ve ğuşe-ġüzīn-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [baña, -a]
- Eger seni rūy-ı ğülgün ve ruḥsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pür-füsūmī, **baña** nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [baña, -a]

- [...] / **Baňa** nār-ı sūzān-ı küllābgerān ile seng-endāz-ı mancınık-ı ta'n olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [*baňa, -a*]
- yokdur ki **baňa** tağallüb ü taħakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgüş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*baňa, -a*]
- Baňa niçün havāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ degül midür ki bu ma'nā, ya'nī aħkām-ı hīllüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*baňa, -a*]
- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u 'ākilān-ı her ümmet / **baňa** bī-hadd u ğayet i'tibār u rağbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*baňa, -a*]
- [...] beni endahte-i gird-āb-ı hārām kılup, kulüb u bāṭın-ı / nāsa bīšter ü bī-šümār, **baňa** meyl ü maḥabbet ü i'tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*baňa, -a*]

bāng: Yüksek sesle bağırma II İlan etme.

- Şemm eyleyince taze gül-i nev-resideyi / Gülşen pür oldı **bāng-ı** şalāt-ı hezārdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*bāng-ı, -ı*]

bar: Yük l keder, ıztırap.

- ezhāra, feyz-baḥş-ı hayāt ve eşcār-ı bī-berg ü **bār-ı** gülzāra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*bār-ı, --ı*]
- idüm. bu dem ki nār-ı pür-nā'ire vü şerāre **bārdan** taşra vaż'-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden halāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*bārdan, -dan*]

bar: Var, mevcut.

- [...] / bu sāhire-i ğāmire-i ğabrādan ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı pür-berg ü **bār** ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*bār, ,*]
- [...] kelām-ı lülū-nizāmına tevcih-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / nātıkasın, mutlaķu'l-'inān, ve her **bār**, mızmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*bār,,*]

bārān: Yağmur.

- bārān, çok zamānlar girye-künān u eşk- efsān kalur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13*). [*bārān,,*]

bārgāh: Çadır, yüksek divan.

- esrārıdur, hāk-būsān-ı **bārgāh-ı** refī'ü'ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nūrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*bārgāh-ı, -ı*]

bārgāh-ı: Makam, huzur, yüksek divan.

- endāz-ı naķş-ı ser-levḫa-i baḥt-ı bed-fi'āl oldım. / Bu 'ālī **bārgāh-ı** her heft-girde-i bī-ṭınāb u sūtūnda ve bu sāḫa-i faşīḫü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*bārgāh-ı, ,*]

bārī: Allah, Allah ü Teâlâ.

- Sultân-ı kalem-rev-i kemâlât / İcâd ideli cihânı **Bārī** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*bārī,*]
- Gencîne miyüm ki hüküm-i **Bārī** / Cây itdi baña harâbezârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*bārī,*]
- Mahfûz u maşûn-ı ‘avn-ı **Bārī** / Devletle Hudâ mu‘ammer itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*bārī,*]

bâ-şevâb: Sevap ile.

- Ey Mül, bu cevâb-ı **bâ-şevâbı**, mengüş-ı güş-ı iz‘ân u te‘emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsü’l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*bâ-şevâbı,, -i*]

başiret: Hakikatı kalbiyle hissedip anlama II. kalp gözü ile bakma.

- Mütâla‘a-fermâ-yı ‘ayn-ı **başiret** olmaduñ, ki cümleten âşüb u fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şüh-meşreb ü şür-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*başiret,*]
- Ey Gül, hiç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı ‘ayn-ı **başiret** ü âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hüy-ı müstahsen zann itmişsin. Belî, ber-ma‘nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*başiret,*]
- Pes merd-i pâk-bîn ü hak-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nigh-sâz-ı mütâla‘a vü diğkat ve nazar-endâz-ı çeşm-i **başiret** olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*başiret,*]

basit: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basit-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basit-i, -i*]

basit: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basit-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basit-i, -i*]

basit: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basit-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basit-i, -i*]

basit: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basit-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basit-i, -i*]

bast u irâddan: Açığa vurma, açıklama, ortaya koyma, söyleme.

- eyleye. / Bunı **baş** u **îrâddan** hâsıl u murâd oldur ki benüm daği bir cem‘ün harâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*baş u îrâddan, -dan*]

bâtin: *Ar. İç, gizli, derun.*

- tevbe vü istigfâr ve **bâtin-ı** tevbe, maḥabbet-i Ġzid-i celîl ü ḡaffâr»dur. / Ber-ma‘nâ-yı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*bâtin-ı,*]
- [...] beni endaḡte-i gird-âb-ı harâm kılup, kulüb u **bâtin-ı** / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*bâtin-ı,*]

bâtin-ı: *Ar. İç, gizli, derun.*

- [...] / Eş-şeyḡ Sa‘dü‘d-dîn ü‘l Ĥamavî buyururlar ki: «**bâtin-ı** ma‘siyyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*«bâtin-ı,*]

bâ-vücûd: *Elbette, hakikaten; böyle bir durumda.*

- Hezâr ‘âşık-ı dil-figârile, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderün Gül-i ḡıfî **bâ-vücûd-ı** tûre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*bâ-vücûd-ı,*]

bâz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Ĥudâ-yı câre-sâz u bî-enbâza **bâz** / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*bâz,*]

bâzâr: *Pazar, alışveriş, pazarlık.*

- Ve‘y çün şâhidân-ı **bâzâr** ve kaḡbegân-ı bî-ḡayâ vü ‘âr, hezâr âşnâ vü / her-câyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*bâzâr,*]
- Bâzâr-ı vefâyı germ idersin / Âhende olursa nerm idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*bâzâr-ı,*]
- Ammâ benden, şayf u şitâda, belki fûşûl-ı erba‘ada, ser-rîşte-i meyl ü / maḥabbet, gûsiste vü münḡatı‘ ve germî-i **bâzâruma** gezend ü ḡalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*bâzâruma, -uma*]

bâzâr-ı: *Pazar, alışveriş, pazarlık.*

- zemînüm. / ‘Atṡâr-ı dükkânçe-i **bâzâr-ı** nev-bahârum. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*bâzâr-ı,*]

ba‘zı: *Kimi, bir kısım.*

- Bir kaç teng-zarf u kem-ḡavşala ḡâlet-i keyfiyyetde dest-i ḡireden ‘inân-ı / iḡtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü ḡaḡab eyleyüp **ba‘zı** nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*ba‘zı,*]

bāzū: Omuzla dirsek arasında bulunan ve gerildiği zaman belirgin şekilde görülen şişkince kas kitlesi.

- cemālān, bir dilīr-i pūr-dildür, ki zār u zebūn-ı nīrū-yı **bāzūsi**, Bürzūy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [bāzūsi,, -sı]

bed: Kötülük, fenalık.

- Ya nī vüçūd-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr u temyīz / kalmayup fark-ı nīk u **bedden** berī vü 'ātılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [bedden, -den]
- bed ve aqvāl-i nā-pesendüñle faḥr u mübāhāt eylersin. / Ve beng ü bünġi, bī-nāmūs u nengi ki senden ḥarāb u vīrān ve vālīh ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [bed,]
- Ve nīk u **bed-i** eyyāmı ve serd ü germ ve saḥt u nerm-i 'ālemi daḥi / müşāhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [bed-i, --i]
- Ve hezārān merdümān-ı **bed** ü nīk ve 'ālīmān-ı rūşen-żāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārīk ile ihtilāt u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmīşüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [bed,]

bed- güvārı: Kötülük sinmiş.

- güvārı nūş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engiz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu'ūr u temyīz olup; (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13). [bed- güvārı, -ı]

bed-āmüz: Kötülük, fenalık öğretken.

- müşāhede kılduñ, hem-nişīnān-ı nā-ehl ü **bed-āmüzdan** güriz ü ḥazer / eyle: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [bed-āmüzdan, -dan]

bedān: Farsça "bilmek" fiilinin emir çekimi.

- Ve **bedān** u nīkān-ı her millet ve nādānān u 'ākīlān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u ğayet i 'tibār u raġbet itmīşlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12). [bedān,]

bed-āyin: Kötü tabiatlı.

- [...] / Ve bir dem qarīn-i **bed-āyinüñi** ḥātıra it ki (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3). [bed-āyinüñi, -üñi]

bedāyi'ü'l-āsār: Eserlerin güzelliği.

- nebātāt u ezhāra ki şanāyi' -i **bedāyi'ü'l-āsār-ı** cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i gülīstān, bir ter-zebān-ı 'azbu'l-beyān olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [bedāyi'ü'l-āsār-ı,]

beden-i: Vücut, gövde, cisim, ten.

- Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aklı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i **beden-i** insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*beden-i,]*

bed-fi'âl: *Kötü işler işleyen kimse.*

- endâz-ı nakş-ı ser-levha-i baht-ı **bed-fi'âl** oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-tnâb u sûtunda ve bu sâha-i faşîhü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*bed-fi'âl,]*

bed-güvârı: *İçimi kötü, tatsız şarap.*

- Şunduğı şarâb-ı **bed-güvârı** / Dil-teşne-i hün-ı cānumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*bed-güvârı,]*

bed-hû: *Huyu kötü olan (kimse), huysuz.*

- Hezâr muhassenât u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadır ki / senûñ kabâyih u **bed-hûlîguñda** hiç söz ve aslâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*bed-hûlîguñda, -lîguñda]*

bed-hvâh: *Kötülük isteyen.*

- Bed-hvâhları zelh ü mağhûr / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11*). [*bed-hvâhları,]*

bedî'ü'l-bevân: *İfadesi güzel olan, dili belagatlı olan.*

- Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmâr-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, **bedî'ü'l-beyân** u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*bedî'ü'l-beyân,]*
- ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki üdebâ-yı **bedî'ü'l-beyân** ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ğâşb, hamriyyelerinde nakş-ı ser-levha-i vuğû' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*bedî'ü'l-beyân,]*

bed-kâr: *İşi gücü kötülük olan kimse.*

- hakķumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i **bed-kârî** vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i ahvâl u ħasb-ı ħâlûñi ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*bed-kârî, -ı]*

bed-kirdâr: *Yaptığı işler kötü olan, kötü tabiatlı.*

- âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdûñ mi ki şöhet-i ħâr-ı **bed-kirdâr**, saña tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*bed-kirdâr,,]*
- [...] / vü ħîre-rüyî, kâr-ı nâ-pesend ü **bed-kirdârũndan** ħacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*bed-kirdârũndan, -ũndan]*

bed-melâli: *Kötü gam ve hüznü.*

- Bir kimsenün hāl-i **bed-melālī**, ne güne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi hürd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*bed-melālī*,]

bed-siristī: Kötü yaratılışlı, huylu, mizaçlı.

- āzārdur, yād eyle ki [...] / Ve nīm-lahza **bed-siristī-i** celīsūni mülāhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*bed-siristī-i*, -i]

bed-sīret: Kötü huylu, ahlaksız.

- Egerçi şüretde hūb-rū vü nikū ve-līk ma'nide **bed-sīret** ü zişt-hūsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [*bed-sīret*,]

bed-ter: Daha kötü, beter.

- [...] / Ammā belā budur ki sen, kār-ı **bed-terüñden**, vechen mine'l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [*bed-terüñden*, -üñden]

behcet-pīrā: Güzellik veren.

- Bir vakt-i nūzhet-fezā vü **behcet-pīrāda**, ya'nī mevsim-i bahār-ı dil- / gūşāda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*behcet-pīrāda*,]

behremend: Nasibi olan, hissedar.

- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser 'ālem ü 'ālemyān, feyz ü rahmet-i / 'āmm-i İzid-i 'azīzū'l-'allāmdan hişşe-gīr ü **behremend** olup zühūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*behremend*,]

belā: Ar. Felaket, afet.

- Ve haberdār degül misün ki mübtelā-yı **belā-yı** selisü'l-kavl olan / hezārān şahş-ı bī-teşhīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*belā-yı*, -yı]
- [...] / Ammā **belā** budur ki sen, kār-ı bed-terüñden, vechen mine'l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [*belā*,]

belāğ: Bildirme, haber verme, tebliğ.

- tūti-i mu'ciz-suhan-ı çemen-i **belāğ**, ra'na-nergis-i bāğ-ı mā-zāğ / gonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbul-i şīrīn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*belāğ*,]

belāğat: Düzgün, kusursuz ve yerinde söz söyleme.

- ma'nāya ve zibā-yı dūṣīzegān-ı mazāmīn-i ġarrāya, ḥıla'-ı reng-ā-reng-i / fāḥirū'ṭ-tırāz-ı feṣāḥat ve 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i **belāġatla** bir ġüne ḥuliyy- (Gül ü Mül, Diġer 336, Beyit 2). [belāġatla, -la]

belāġat-meshūnı: İncelik dolu anlam.

- mazmūn-ı **belāġat-meṣḥūnı** üzere mütāla'a- fermā-yı çeṣm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭi-i lisānın, bu (Gül ü Mül, Diġer 292, Beyit 13). [belāġat-meṣḥūnı,]

belāġat-senc: Belagatlı söz söylemek.

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi ġūṣ-zedūn olsun ki; leb- / i **belāġat-senc-i** ṣu'arā-yı 'Arabdan ṣādır olmuṣdur: (Gül ü Mül, Diġer 307, Beyit 7). [belāġat-senc-i,]

belā-keṣ: Bela çeken, sıkıntı içinde olan.

- bī ḡill-ı 'āṣīkān-ı **belā-keṣānuñ** çeṣm-i bī-rahm-ı ma'ṣūkān-ı cefā-kīṣānla / bī-ṣūmār mu'āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü ġüftārları vardır. (Gül ü Mül, Diġer 317, Beyit 8). [belā-keṣānuñ, -ānuñ]

beli: Evet.

- Ey Gül, ḥiç pes ü pīṣūne nigāh-endāz-ı 'ayn-ı baṣīret ü āġāhī / olmayup, ḥod-ṣināslıġı ḥūy-ı müstaḥsen zann itmiṣsin. **Belī**, ber-ma'nā- (Gül ü Mül, Diġer 333, Beyit 14). [belī,,]

belīġü'l-lehçe: Belagatı güzel olan, dili belagatlı olan.

- belīġü'l-lehçe, Ḥazret-i 'Alī kerreme'llāhu vecchehüden, cılve-ger-i ḥayyiz-i / zuḥūr olup pīrāye-i mesāmi'-i cemī'-i cihāniyān olmuṣdur. (Gül ü Mül, Diġer 307, Beyit 6). [belīġü'l-lehçe,,]

belki: Bir ihtimal.

- ālāmdan āzād, **belki** bir nīm-nigāh-ı luṭfa ṣāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāḳ-ı seb'a-ṣidād ideler. (Gül ü Mül, Diġer 287, Beyit 5). [belki,]
- belki bürde-i perde-i nizā' u cidāl idüp; / Gül-i ḥamrā (Gül ü Mül, Diġer 295, Beyit 10). [belki,]
- Ve sen ol nā-ḥuffāz-sın ki her kim senūñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, **belki** bī-ser ü sāmān olur. (Gül ü Mül, Diġer 302, Beyit 8). [belki,]
- Ben reng ü rüy-ı āteṣde bir āb-ı muṣaffāyum, **belki** bir āteṣ-i feyz-baḥṣum / ki çün āb-ı ḥayāt-ı rūḥ-fezāyum. (Gül ü Mül, Diġer 311, Beyit 15). [belki,]
- ı ḳālīl itmedi ki anı hezār-bār **belki** bī-ḥadd u bī-ṣūmār, / [...] (Gül ü Mül, Diġer 326, Beyit 8). [belki,]
- Ammā benden, ṣayf u ṣitāda, **belki** fūṣūl-ı erba'ada, ser-riṣte-i meyl ü / maḥabbet, ġüsiste vü münḳaṭı' ve ġermī-i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diġer 333, Beyit 10). [belki,]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nūṣ-ā-nūṣ ve hem-vāre, bülend- / na'ra-i ḥoṣ-bād-ı ser-ḥoṣān-ı bī-hūṣı, ġūṣ idersin. (Gül ü Mül, Diġer 337, Beyit 1). [belki,]
- Ben ḥod, **belki** cümle-i edyān ve cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (Gül ü Mül, Diġer 339, Beyit 11). [belki,]

ben: Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

- Pâyüm ser-i çarh-ı kîne-hvâh it / **Ben** güm-şode-nâm u bî-nişânî (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9). [ben,]
- Ben bendelige revâ degülsem / Bir hıdmetüñe sezâ degülsem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [ben,]
- Ben bî-kes ü gam-güsâr u yârı / Pâ-mâl u haķır ü hâksârı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [ben,]
- Pes ân-gâh, tekâver-i çapük-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı cevalân itdüm; **ben** bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârı ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [ben,]
- Ben dil-fiğâr-ı hayret ü efkâr dahî ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [ben,]
- Ben pâdsâh-ı fermân-fermâ-yı nûzhât-zemîn-i reyâhînüm. / Ve revnaķ-ı çâr-sû-yı şeş-cihet-i zamân ve zîver-i cemâl-ı heft-ıklîm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [ben,]
- Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânümde sürh-rûy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; **ben** bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [ben,]
- Ben şeyh-i seccâde-nişîn-i hânķâh-ı Gülşenîyüm ki tekml-i erba'în / idüp halvet-hâne-i gönçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [ben,]
- Her kim ki bir dem **beni** şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîķa-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [beni, -i]
- Ve **ben** ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nî senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [ben,]
- [...] / Bülbülân-ı hoş-elhân-ı gülistân hüd, berg ü nevâyı **benden** aħz u celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [benden, -den]
- [...] / Pâdsâh-ı çemen ü şâh-ı reyâhînüm **ben** (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [ben,]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; **ben** / her ne kadar sâl-hurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ben,]
- [...] / **Ben** yâķüt-ı seyyâle-i cân ve la'l-i müzâb-ı ruh-ı revânüm. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [ben,]
- Ben reng ü rûy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-baħşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [ben,]
- Ben bir nûr-ı sürürüm, ki çün piyâle-i billûr ile âmîzîş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sır-âb u şad-âb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [ben,]
- Ve **ben** ol Felâfûn-ı hum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-i âyîne-i âftâb, meclâ-yı hîred ve mir'ât-ı idrâķüñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ben,]
- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her baħîl ü le'îm ü denî ki nûş eyleye, / 'âķibet cüz'î küll ider, ya'nî dâd u dihiş ve saħâvet ü baħşîşde reşķ-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ben,]
- Benüm sâķiyâ ol güvârende âb / Ki âb-ı hayât **benden** eyler hicâb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [benden, -den]
- Ve ben ol Felâfûn-ı hum-nişînüm, ki her kim **benümle** hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-i âyîne-i âftâb, meclâ-yı hîred ve mir'ât-ı idrâķüñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [benümle, -üm, -le]
- ğayretüm. / **Ben** miyâne-i ma'sûķ-ı şermsâr ve 'aşîķ-ı dem-beste vü dil-fiğârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ben,]
- Ve güş-güzârüñ olmadı, ki **ben** cem'iyet-sâz-ı aşhâb-ı şöhet ü 'ayş / ve germiyyet-endâz-ı cem'iyet-i bî-gâne vü hvişüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [ben,]
- [...] / **Beni** sebeb-i bî-nevâyî ve bādî-i gedâyî zu'm u kıyâs itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [beni, -i]
- Ve âgâh olmaduñ ki **ben** muvâfaķat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrüd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [ben,]
- [...] / Ve bu maħalde şadîķu'l-ķavl u râst-güysun, zîrâ **ben** heşt-behişt ve sen (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3). [ben,]
- Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u iķrârüñ degül / midür, ki **ben**, miyâne-i 'aşîķ-ı zâr u ma'sûķ-ı şermsârdan bürķâ'-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [ben,,]
- Ammâ **benden**, şayf u şitâda, belki fûşûl-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maħabbet, gûsiste vü münķatı' ve germî-i bâzâruma gezend ü halel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [benden,, -den]
- şafha-ı rûy-ı zemîn ve fûrû-güzâşte-i hâķ-ı tevâzû' u teslîm itmediyse, **beni** gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [beni, -i]
- cilvegâhuñdur, ârzüyî vü rağbet, **benümle** 'ayş u 'işret ve germî-i ülfet ü şöhet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [benümle, -üm, -le]
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / **Ben** eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhât-ķarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [ben,]
- Rûzgârüñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ **benümle** niçe cür'et-i muħâşemetüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [benümle, -üm, -le]

- Ben ki ser-ā-pā ‘ālem-i ħilli, seyāhat u temāşā ve ser-ā-ser iklīm-i / ħürmeti geşt ü güzār kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [ben,]
- Ben ħod, belki cümle-i edyān ve cemī’-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāh ve ħelāl idüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11). [ben,]
- āyet-i ħürmet-i kaţ‘ıyyü’l-ħukmle mensüh olmaklık **benden** şadır u peydā / olmamışdur. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8). [benden, -den]
- [...] ħazerātından bir şāhib- / sa‘ādetün ümmet-i ħālišü’n-nebī, kem ü bīş, **beni** tenāvül ü nüş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [beni, -i]
- olmuşumdur. / Lākin **ben** ki, mehekk-i kalb ve mi‘yār-ı derūnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [ben,]
- Ve şāhābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu’l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘ın / nice devletmend, **beni** dāhil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şöħbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [beni, -i]
- Bir kimsenün ħāl-i bed-melālī, ne güne ola ki bir merd-i diğer, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ħāk-ı siyehfām ola ve **ben** dil-şikeste-yi ħurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ben,]
- [...] / **Ben** ħod maşşūs-ı lehv ü neşāt ve sebeb-i lu‘b u inbisātum. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11). [ben,]
- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘allām, **beni** pā-beste-i dām-ı ħarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāh u tiz-reftārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ta‘at u ‘ibādetde güzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [beni, -i]
- Ben rū-siyāhı, ma‘şiyet ü günāhdan, ħıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı ħired-güdāz, tanīn-endāz, şımāh-ı sāmī‘ası olur, ki: (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4). [ben,]
- [...] **beni** endahte-i gird-āb-ı ħarām kılop, kulüb u bātın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maħabbet ü i’tibār virdi, tā ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [beni, -i]

ben-: Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

- müştākān-ı melāl-iştimaldür, **benüm** gedā-yı bī-ser ü pāy-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki ħüy-ı nikū-yı ħübān-ı āhū-çeşm-i şir-şikār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [benüm, -üm]
- ve maħbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aĥz-ı nühket ü şemīm ider, **benüm** / āşnā-yı qādīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [benüm, -üm]
- Şū’leden olsa nigeĥ āteş-i ruhsāresine / Fi’l-ĥakīka nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı nā-şekībādur, **benüm** ‘arız-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [benüm, -üm]
- firāz-ı menābir-i serv-i bālāda ħuţbe-i belāġat-‘unvānın **benüm** nām-ı / bülend-rütbe-i nikū-encāmuma kıra‘at eyler: (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2). [benüm, -üm]
- ezhāra, feyz-baĥş-ı ħayāt ve eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / taĥviyyet-i neşv ü nemādur, **benüm** dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [benüm, -üm]
- Şem’-i pür-lem’-i encümen-ārā-yı gülşen, **benüm** tābiş-i ruhsār-ı / mehveşümden rüşen ü efrūhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [benüm, -üm]
- iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, **benüm** taĥtgāhum; gūşe-i (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3). [benüm, -üm]
- benüm muĥibb ü hevā-ĥvāĥlarum; rind-i bī-ĥuş u kallāş ve mest-i medĥuş u / evbāş, senün muşāĥib ü hem-rāĥlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [benüm, -üm]
- Hezār muĥassenāt u nīkūyī, **benüm** cevāhir-ı ābdār-ı ġüftārumdadur ki / senün kabāyih u bed-ĥülüġuñda ħiç söz ve aşlā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [benüm, -üm]
- Pākān-ı merdümān-ı zamāne ħod, **benüm** āb-ı dil-cüyumı ki gül-āb-ı ħoş- / būdur, pirāhen-i tāhir ü ħıla‘-ı fāĥirelerinden mā‘adā şafĥa-ı cemāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [benüm, -üm]
- Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki ħikmet-nizām-ı subĥānīdūr, celāluhu, kelām-ı celle **benüm** şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [benüm, -üm]
- [...] / **Benüm** sākiyā ol mey-i mihr-tāb (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11). [benüm, -üm]
- Benüm sākiyā ol güvārende āb / Ki āb-ı ħayāt benden eyler ħicāb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [benüm, -üm]
- Benüm sākiyā āteş-i āb-süz / **Benüm** sākiyā āb-ı āteş-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [benüm, -üm]
- Benüm sākiyā āteş-i āb-süz / **Benüm** sākiyā āb-ı āteş-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [benüm, -üm]
- eylemezsın ki zer-i mümessek ü mükerrer ħalīfeti, **benüm** dāmen-i / bī gerd küdürētümdedür. ü (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14). [benüm, -üm]
- olmuşdur, senün ‘indünde zebān-āvürde-i beyān u ta‘bīr ve medāyih ü elķāb-ı / letāfet-nişābdan ki **benüm** ħaĥķumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [benüm, -üm]
- Hem kıdvesi hem imāmı nazmuñ / Ĥvāce Nizāmü’d-dīn Gencevī, ‘aleyhi rahmetü’llāhi’l-mülki’l-kavī, **benüm** (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16). [benüm, -üm]
- Senün buĥār-ı maġz-ĥırāş-ı ħumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / ‘ayş u ‘işret olduķça **benüm** āb-ı pür-şafāmı, ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [benüm, -üm]

- Ve füsûl-ı çehârda **benüm** zamân u ‘ahd-i le‘âfet-âsârımda, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña ragbet ü i‘tibâr, bîşter ü bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*benüm, -üm*]
- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâşıl u murâd oldur ki **benüm** dañı bir cem‘ün hârâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

be-nâm: Namlı, şan ve şöhrat sahibi.

- [...] / Hem müctehid-i **be-nâmı** nazmuñ (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15*). [*be-nâmı, -ı*]

bend: Bağ, engel.

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı dürer ü le‘âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*bend,]*

bende: Kul, köle II Allah'a (c.c.) göre insan.

- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ **bendelerüm** bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*bendelerüm, -ler, -üm*]

bendegân: Kullar, köleler; âşıklar.

- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle **bendegân-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*bendegân-ı, -ı*]

bendelig: Kölelik, hizmetkarlık; aşıklık, sevgililik.

- Ben **bendelige** revâ degülsem / Bir hıdmetüñe sezâ degülsem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13*). [*bendelige, -e*]

benefşe: Menekşe. II Sevgilinin saçları.

- Benefşe, hırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i hâşu‘l-hâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*benefşe,]*

beng: Esrar, haşhaş.

- Ve **beng**, ki gûşâyiş-bağş-ı dil-i bî-tâb u tengdür, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvânumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*beng,]*
- bed ve akvâl-i nâ-pesendüñle fâhr u mübâhât eylersin. / Ve **beng** ü büngi, bî-nâmüs u nengi ki senden hârâb u vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*beng,]*

beni: Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / Ey Mül eger **beni**, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*beni,,*]
- Ben egerçi Mülüm, ammā **beni**, her baḥl ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nî dād u dihiş ve şahāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*beni,,*]

benī-ādem: İnsan oğlu.

- [...] / bir güzīde-i nev'-i **benī-Ādem**, engüşt-nümā-yı cümle-i 'ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*benī-ādem,,*]
- ḥarābāt-ı teng ü tār, senūñ cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kībār u şığār-ı 'ālem ve pākān-ı ḥāş u 'ām-ı **benī-Ādem**, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*benī-ādem,,*]

benümçün: Benim için.

- mesāḥa-i sāhire-i kīr-i kevnde, **benümçün** ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāḥat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*benümçün,*]

beñzer: Benzemek.

- Sen baña ne **beñzersin** ve ne vechle da'vī-i müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve 'ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*beñzersin, -sin*]

beñzet: Benzetmek, aynı şekle sokmak.

- Şahn-ı zemīni sūnbül **beñzetdi** āsmāna / Bir naḫş-ı dil-keş oldı uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*beñzetdi, -di*]

ber-: Yemiş, meyve, mahsul.

- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, **ber-** / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*ber-,*]
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, **ber-** / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*ber-,*]

ber-āb: Su üzerine, suyun üstüne.

- [...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-i tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı faḫr u fenāya hezār cānla tālib ü rāḡib olup, naḫş-ı **ber-āb** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*ber-āb,*]

ber-ā-ber: Birlikte, beraber.

- ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı luṭfa şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / **ber-ā-ber-i** tāḫ-ı seb'a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*ber-ā-ber-i, -i*]

- kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, ‘adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma’n, **ber-â-ber** ü yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ber-â-ber,]*
- (Müşâbehet-i ruhsâr-ı hûbân u ‘izâr-ı maḥbûbânla müfâheret ve küleh- / güşe-i iftîhârı, **ber-â-ber-i** gurre-i garrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i’tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*ber-â-ber-i, -i]*

ber-â-berî: Birlikte, beraber.

- Kedüyî, köhnegân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgârile da’vî-i hem-serî vü / **ber-â-berî** idüp hengâme-i sitîzi, germ ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*ber-â-berî,]*

ber-âvürde: Ağza gelmek, ağzı dolmuş.

- [...] / ve şütür-i kînedâr vâr, kef **ber-âvürde-i** dehân olup evzâ’-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*ber-âvürde-i,]*

berây: İçin.

- ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ’id-i sa’y u ikdâm oldıgum, vādî-i dil-güşâ- / yı inşâda daḥi edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpûk-kademe, **berây-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*berây-ı, -ı]*
- [...] / Ve her nihâl-ı nukre-pûş-ı gülşen, **berây-ı** müjdegâne ve gönçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [*berây-ı, -ı]*
- [...] / **berây-ı** temâşâ-yı şun’-ı lâ-yezâlî ve müşâhede-i âyât-ı beyyinât-ı zü’l-celâlî, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*berây-ı, -ı]*
- vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp **berây-ı** taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muḥâvereden fâriğü’l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*berây-ı, -ı]*

bereket: Allah’ın bereketi ile vasıtasıyla.

- Sen meymenet ü **bereket-i** muvâfakata nigh-sâz ve sa’âdet ü kerâmet- / i mütâba’ata nazar-endâz ol, ki kadem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*bereket-i,]*

be-resm-i: Şekliyle, yoluyla, usuluyla.

- hoş-kumâş-ı sebzgün-ı çemeni, **be-resm-i** i’zâz-ı pây-endâz, [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10*). [*be-resm-i,]*

berg: Yaprak.

- nebâtât u ezhâra ki şanâyî’-i bedâyi’ü’l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / **berg-i** sebz-i gülîstân, bir terzebân-ı ‘azbu’l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*berg-i,]*
- Ve ben ser-â-pâ **bergüm.** / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya’nî senünle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*bergüm.,]*
- [...] / Bülbülân-ı hoş-elhân-ı gülîstân ḥod, **berg** ü nevâyı benden aḥz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*berg,]*

berg-i: *Yaprak.*

- mışdākına mā-sadaḳ vāḳı' olmışdur, meşşāta-i 'arūs-ı duḡter-i / rez olup **berg-i** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*berg-i,]*

berī: *Kurtulmuş. temiz. salim. uzak.*

- meşhūrından ḡāfil ü **berī** olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, bī-ma' nā, / da' vī-i şeyḡī idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*berī,]*

berivve: *Çöl, çok kurak yer, yokluk bölgesi; dünya; insanlar, halk, ahali.*

- Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i **berivve-i** nā- / şādī, bir şebāngāh, mütāla'a-fermā-yı şāḡife-i ḡāl-i perīşān-me'āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*berivve-i,]*

berī: *"-den bu yana" anlamında edat.*

- Ya'nī vücūd-ı ḡaflet-āluduñda miḡdār-ı zerre-i nā-çīz, şu'ūr u temyīz / ḡalmayup farḡ-ı nīk u bedden **berī** vü 'āḡılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*berī,]*
- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā'ire vü şerāre bārdan taşra vāz'-ı / ḡadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḡalāş u **berī** olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*berī,]*

berīn: *Pek yüksek, yüce, âlâ, kadri yüksek olan.*

- [...] / Nümüne-nümā-yı sipihr-i **berīn** ve hevā-yı feraḡ-fezā-yı subḡ-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [*berīn,]*
- mażmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalāt u selāmı, ṭanīn-endāz-ı / heftümīn-kıbāb-ı sipihr-i **berīn** ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*berīn,]*
- perdāz-ı sipihr-i **berīn** ve nāle vü āḡ-ı ḡazīn-i dil-suḡtegān ve ḡirīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn eḡgen-i mesāmi'-i mütemekkinān-ı 'illiyyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*berīn,]*

berk: *Şimşek.*

- Ve **berḡ-ı** raḡşende, ḡande-i ḡüzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü ḡandān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*berḡ-ı,]*
- Her kim ki bu mātem-ḡāne-i fānīde, mişāl-ı **berḡ-ı** dıraḡşān, nīm-nefes, / mühr-ḡuşā-yı ḡoḡḡa-i dehān olup mütebessim ü ḡandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*berḡ-ı,]*

ber-ma' nā: *Anlam üzerine.*

- ber-ma' nā-yı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 13*). [*ber-ma' nā-yı,]*
- Ey Gül, ḡıḡ pes ü pīşūne nigāh-endāz-ı 'ayn-ı başīret ü āḡāḡ / olmayup, ḡod-şināşlḡı ḡüy-ı müstaḡsen ḡann itmişsin. Belī, **ber-ma' nā-** (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*ber-ma' nā-,]*

- tevbe vü istigfâr ve bâtın-ı tevbe, maḥabbet-i İzzid-i celîl ü ḡaffâr»dur. / **Ber-ma‘nâ-yı** kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [ber-ma‘nâ-yı,]

bermeki: Cömertlikte bermeki ailesi gibi olan.

- kerem-i Hâtem ü **Bermekiyyân** ve pîş-i himmetinde, ‘adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma‘n, ber-â-ber ü yeksân olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [bermekiyyân,]

bermekî: Cömertlikte bermeki ailesi gibi olan.

- Âşaf-ı **Bermekî** kerem, şâhibü ‘s-seyfi ve ‘l-kalem; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [bermekî,]

bermekî: Cömertlikle meşhur aile.

- kerde-i **Bermekiyyü’l** mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki bir cûd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [bermekiyyü’l, -yyü’l]

bermekî-sahâvet: Cömertlikte bermeki ailesi gibi olan.

- Ey kân-ı kerem yem-i ‘inâyet / V’ey Âşaf-ı **Bermekî-sahâvet** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5). [bermekî-sahâvet,]

ber-mışdâk: Doğruluk üzere.

- riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı ḥalvet ü erba‘în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u hücre-nişîn, **ber-mışdâk-**ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [ber-mışdâk-ı,]
- ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu ‘belendirüp **ber-mışdâk-ı** [...] / [...] dâ‘ire-i i’tidâlden resîde-i maḳâm-ı kıl u kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [ber-mışdâk-ı, -ı]
- [...] / **Ber-mışdâk-ı** [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 1). [ber-mışdâk-ı, -ı]
- [...] ile tîrâz-yâfte iken **ber-mışdâk-ı** kerîme-i [...] / [...] ser-i tevâzu‘ u teslîmi, pîş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [ber-mışdâk-ı, -ı]
- [...] / Ve anlar daḥi **ber-mışdâk-ı** fermûde-i Resûl-ı rabb-ı şekûr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11). [ber-mışdâk-ı, -ı]

bernâ: Yiğit, delikanlı, civan, genç.

- [...] kelâmlarınun ma‘nâ-yı kâmilıyla ‘âmil olup, sürürî ve / ser-efrâziden nâşî, fütâde-i ḥâk-i pây-ı vazî‘ ü refî‘ ve pîr ü **bernâ** oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [bernâ,]

ber-pâ: Far. sf. Ayakta duran, kaim.

- [...] / Pîş-ez-în, üstâda **ber-pâ**, bir dîraḥt-ı bî-ḥareket idüm, lâkin (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6). [ber-pâ,,]

berr-i: *Yemiş, meyve, mahsul, bâr.*

- berr-i pür harr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i harâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*berr-i,]*

ber-țaraf: *Ortadan kalkmış, yok olmuş.*

- kesâd-ı târî olup, metâ‘-ı hoş-kumâş-ı girân-mikdârundan, rağabât-ı nâs / ve keşret-i revâc, **ber-țaraf** u mündefî‘ olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*ber-țaraf,]*

ber-țaraf-sâz: *Bertaraf eden.*

- Şehen-şâh-ı cihân-gîrûn sipeh-sâlâr-ı manşûrî / Niçe sipeh-sâlâr-ı manşûr, **ber-țaraf-sâz-ı** fitne vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*ber-țaraf-sâz-ı,]*

berter: *Far. Daha, pek yüksek.*

- dîde-i ‘ibret-bînle nazar-sâz-ı müşâhede ol, ki cümleden ne güne **berter** ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*berter,]*
- siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânun ruhsâr-ı tâbdâr u rağşânları / üzere bî-şûmâr **berterî** vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*berterî, -i]*

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

- Çeşm-i siyâh ğazâlâne nigâh-ı müşgîn-müdur, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / **beste-i** şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*beste-i, --i]*
- Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhû-yı müşgîn-müdur, ki fitrâk- / **beste-i** şaydı, ğarrende şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*beste-i, --i]*

be-țarîk: *Yoluyla, usuluyla.*

- şîrîn-tebessüm-i çemen, **be-țarîk-i** şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*be-țarîk-i,]*

be-uşûl: *Yöntemiyle.*

- olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eșeri, **be-uşûl-i** münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*be-uşûl-i,]*

beyân: *Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.*

- yegân yegân mevzû‘-ı tabakçe-i **beyân** itdüm, henüz zât-ı nîkû-şîfâtumda / mevcûd u meknûzdur. Zinhâr: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [beyân,]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u ‘ayân ve âşkâr u **beyân** eyler idüm, / ammâ hâdiş-i mu‘teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [beyân,]
- olmışdur, senûñ ‘indûñde zebân-âvürde-i **beyân** u ta‘bîr ve medâyiñ ü elkâb-ı / le‘âfet-nişâbdan ki benüm haqqumda lisâna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [beyân,]
- her dâstân-ı dil-keş **beyânında** inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi‘l-cümle, ‘ayân u iş‘âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [beyânında, -ın, -da]

beyt: İki dizeden oluşan nazım birimi.

- lâl olup, bu **beytle** leb-cünbân-ı dehân-ı hâl olur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10). [beytle, -le]
- giryân ve zebân-ı ra‘dla bu **beyti** gûyândur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13). [beyti, -i]

beyt-i: İki dizeden oluşan nazım birimi.

- Bu **beyt-i** dil-pesend-i ehl-i hîred dañi gûş-zedûñ olsun ki; leb- / i belâgat-senc-i şu‘arâ-yı ‘Arabdan şâdır olmışdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [beyt-i, -iki mısra]

beytû‘l-hazen: Hüzünler evi; Hz.Yusuftan ayrılan Hz.Yakup'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü ev.

- Ya‘kûb mıyum ki itdi zü‘l-menn / **Beytû‘l-hazeni** baña nişîmen (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [beytû‘l-hazeni, -i]

bevvînât: Deliller, tanıklar.

- [...] / berây-ı temâşâ-yı şun‘-ı lâ-yezâlî ve müşâhede-i âyât-ı **beyyinât-ı** zü‘l-celâlî, (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12). [beyyinât-ı, --ı]

bezl: Bol. Bol bol verme. Esirgemedi vermek.

- Keşretde nedîm-i **bezle** hıvânsın / Sensin dil-i bî-enîşe hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [bezle, -e]
- Hengâm-ı keremde ol seğâ-kîş / Sîm ü zeri **bezl** ider kem ü bîş (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [bezl,]
- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, **bezl** / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı dürer ü le‘âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [bezl,]

bezm: Sohbet, yaran sohbeti | ziyafet, işret sohbeti.

- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i **bezm-i** şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [bezm-i, --ı]
- cevalân ve etrâf-ı dâ‘ire-i **bezm-i** müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîm-i ictimâ‘-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [bezm-i, --ı]
- haclegâh-ı meclisde, her sāgar, bir fânûs-ı ‘arûsa ve şahn-ı nûzhetgâh-ı / **bezmde**, her piyâle-i zer, bir tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [bezmde, -de]

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı hazîn ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, **bezm-i** hândân-ı rāsihü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*bezm-i, --i*]
- Rüz-ı firûz-ı **bezm-i** dil-firûzda, mu'âşirân-ı şafâ-kışâna, şıfat-ı / 'atâ vü saḥâ, bahş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*bezm-i, --i*]
- Bu denlû meclisi olmazdı germ-â-germ rindânûn / Miyân-ı çarḥ-ı **bezme** gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*bezme, -e*]
- Kendûne ser-mâye-i meclis-i şādî ve **bezm-i** feraḥ u şādîye bādî olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*bezm-i, --i*]
- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu **bezm-i** 'âlem-i pür- / şûr u ḡavḡâda senûñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*bezm-i, --i*]
- ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mānend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve ḥalka-i meclis-i 'ârifân ü dā'ire-i **bezm-i** pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*bezm-i, --i*]
- ü ḡuşāde ve derûn-ı erbāb-ı **bezme** bir mertebe, âteş-i şu'le-fürûz / u dil-sûz, fütāde oldu, ki feryād u âvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u ḡulḡule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*bezme, -e*]

bezmgāh: *Dost sohbeti, işret meclisi.*

- Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı **bezmgāh-ı** / mubāḥ oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*bezmgāh-ı,]*

bî- emān: *Amansız, merhametsiz.*

- Tevakkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı **bî-emānda** kaldukda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānîdür, kırā'at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*bî-emānda,]*

bî-baht: *Talihsiz, kısmetsiz.*

- bir sāhib-devlet mülāḥaza kılmağuımdan, ser-i şürîde-i **bî-baht** u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbān-ı ḥayret ve dil-i āşüfte-i bî-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*bî-baht,]*

bi-enbaz: *Eşsiz, benzersiz.*

- Ve dest-i temennā vü niyāzı dergāh-ı Ḥudā-yı çāre-sāz u **bî-enbāza** bāz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*bî-enbāza,]*

bî-havā: *Utanmaz, edepsiz (kimse).*

- Ve'y çün sāhidān-ı bāzār ve ḳaḥbegān-ı **bî-ḥayā** vü 'ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*bî-ḥayā,]*

bihbūd: *Far. is. İyilik, sıhhat, sağlık.*

- Luṭfuñla ola meger ki **bihbūd** / Luṭfuñdur ey Āşaf-ı cihān-bān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*bihbūd,]*
- ḤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı **bihbūdumda** merküz u mevcūd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*bihbūdumda, -umda*]

- vücüd-ı **bihbūdumuñ** bozorgterin olmasından kināyedür. / [...] kelām-ı mu‘ciz-nizāmın (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7*). [*bihbūdumuñ, -umuñ*]

bī-hem-tā: Eşi benzeri olmayan.

- rengin-i **bī-hem-tā** ve ‘izār-ı nāzükterin-i ‘ālem-ārāma teşbīh ü tanzīr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*bī-hem-tā,]*

bihin: I. Çok iyi II. Çok beğenilen.

- Rengin-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve **bihin-i** / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*bihin-i, -i*]
- haberdār degülsin ve taḥṣīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i **bihin** ve / maḥāmid-i nīkūterin oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı ahyār-ı pesendide etvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*bihin,]*

bihter: En iyi, daha iyi, pek iyi.

- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vī-i müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve ‘ömr-i bisyār-dide olam **bihter** ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*bihter,]*
- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-bekā ve cihān-ı pür-renc ü bī-vefāda ki / **bihterīn** evşāfı [...] dūr, bisyār mekş ü karar ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*bihterīn,]*

bih-zād: İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkarı.

- Bih-zād senūñle kām buldı / Erjeng senūñle nām buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*bih-zād,]*

bil: İdrak etmek, kavramak.

- Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt ü şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğımın hezār cānla rāğib ü tālībüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*bilmez, -mez*]
- cidāle, çeşmini mā‘u’l-‘ineb, ḥışm u gāzab, pür-ḥün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen **bildi** ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*bildi, -di*]
- cidāle, çeşmini mā‘u’l-‘ineb, ḥışm u gāzab, pür-ḥün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen **bildi** ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*bildi, -di*]
- mübāhāt **bildüñ.** / İdrāk itmedüñ ki ḥilkāt-ı şeytān-ı la‘īn ü racīm, āteş-i pür-iltihāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*bildüñ., -düñ.*]
- Gül **bildi** ve yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥile vü degā ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*bildi, -di*]

bil-: İdrak etmek, kavramak.

- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derün-i ḥalvet-ḥāne-i gönçede, / dest-i güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*bil,]*
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger hiç haberdār degülseñ **bil** ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*bil,]*

bi'l-cümle: *Bütün, tamamıyla.*

- ‘ayândur. / Ve murğ-ı ‘âlî-pervâz-ı dil-i latîfân, **bi'l-cümle** ol şekl-i ma‘kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*bi'l-cümle,*]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, **bi'l-cümle**, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i cemâl-i şahid-i helâlûñ tamğa-yı harâm olmış ve harîta-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*bi'l-cümle,,*]
- Cenâb-ı İzîd-i ‘alîm ü ‘allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı harâm eyledi, tâ ki / ‘ömr-i kütâh u tîz-refîrları, **bi'l-cümle**, gûşe-i seccâde-i ta‘at u ‘ibâdetde güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*bi'l-cümle,,*]
- Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengûş, gûş-ı müstemi‘ânda, cây-gîr ve **bi'l-cümle**, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*bi'l-cümle,,*]

billûr: *Billûr, şeffaf cam. Şeffaf bir cevher.*

- Ve her çend sāgar-ı zerrîn ü cām-ı **billûrîne**, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya‘nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*billûrîne,, -îne*]
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i **billûr** ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*billûr,*]

bilmişsin: *İdrak etmek, kavramak.*

- henüz pîr-i nâ-bâlig ve mişâl-i etfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ārâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-bağş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dâniş **bilmişsin**, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*bilmişsin,,*]

biñ: *Binlerce, pek çok.*

- Bir nuţkuñ ile mişâl-i ‘İsâ / **Biñ** mürde-dili idersin ihyâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*biñ,*]
- Biñ sîm ü zeri iderler işrâf / Ammâ ki gelince râh-ı Hâķķa (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*biñ,*]
- Biñ kerre olur aña peşîmân / Eyler seni luţfi ile memnûn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*biñ,*]

binâ-ber: *Bundan dolayı, bunun üzerine.*

- Binâ-ber-în, erbâb-ı tab‘-ı Fârs zemînden bir suhan- aşnâ vü / hoş-edânûñ, maķâm-ı ‘Acemde nağme-serâ-yı icâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*binâ-ber-în,, -în*]

bî-pâyân: *Sonsuz, tükenmez II çokça.*

- gürbe ve bî-hûde peygâr u ‘arbedeyi, bî-hadd u **bî-pâyân** itdûñ. / Saña ne diyeyüm ve ne gûne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*bî-pâyân,*]
- Ve kendüñi kerem ü saķa ve baķşış ü ‘atâya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâhib-ser-mâye vü hân mânî ve **bî-pâyân** mâlik-i ser ü sāmânî, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*bî-pâyân,*]

bir: *T. is. Sayının en küçüğü ve ilki. Tek.*

- Bir nuţkuñ ile mişâl-i ‘Tsâ / Biñ mürde-dili idersin ihyâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*bir,*]

- Gerçi ikidür zebānuñ ammā / **Bir** söz mi çıkar hılâf-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [bir,]
- Bir cür'a-i lûtf iderler in'âm / Lûtf eyleseler sitem-fezâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9). [bir,]
- Merhemleri zaḥm-ı cân-gezâdur / **Bir** nîm-piyâle şunsalar ger (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10). [bir,]
- Merhem diyü cāna zaḥm ururlar / **Bir** pür-hüneri idince itlâf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [bir,]
- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakḳa / **Bir** kerre eger iderse iḥsân (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14). [bir,]
- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakḳa / **Bir** kerre eger iderse iḥsân (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14). [bir,]
- Olsa çü 'idād-ı necm bisyâr / **Bir** elden ider mihrveş iṣâr (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4). [bir,]
- Reşk-âver-i âftâb idersin / Çeşm-i keremünle **bir** nigâh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [bir,]
- Ey şadr-nişîn-i kām-rânî / **Bir** nîm-nigâh-ı iltifātuñ (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10). [bir,]
- [...] / **Bir** yaña ğam-ı diyâr-ı ğurbet (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2). [bir,]
- Bir yaña meşakḳat-i ma'îşet / **Bir** yaña melâmet-i eḥibbâ (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [bir,]
- Bir yaña meşakḳat-i ma'îşet / **Bir** yaña melâmet-i eḥibbâ (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [bir,]
- Bir yañasa zaḥm-ı rahm-ı a'dâ / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-âlûd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [bir,]
- Kim yok bu cihānda **bir** penâhum / Olsun bu ḥakîr-i kem-liyâkat (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11). [bir,]
- Ben bendelige revâ degülsem / **Bir** ḥıdmetüne sezâ degülsem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [bir,]
- Bir bî-kes-i nâ-murâd u zârum / Mağdûr-ı 'adû-yı ḥilekârum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17). [bir,]
- Göstermedi rûy-ı mihr **bir** ân / Cevr eylemede 'adû-yı bî-dâd (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3). [bir,]
- Mu'cizâtı câminuñ **bir** cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [bir,]
- Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şâdî, **bir** şebāngâh, mütâla'a-fermâ-yı şaḥîfe-i hâl-i perişân-me'âl ve nazar- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11). [bir,]
- mesâḥa-i sâhire-i kır-i kevnde, benümçün ne **bir** güşe-i âsâyiş üistirâhat ve / ne **bir** cây-ı ârâmiş ü rāhat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [bir,]
- mesâḥa-i sâhire-i kır-i kevnde, benümçün ne **bir** güşe-i âsâyiş üistirâhat ve / ne **bir** cây-ı ârâmiş ü rāhat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [bir,]
- pây-der-gil-i ḥayret ü ıztırârî, mażîk-i çâh-ı ka'r-ı nâ-yâb-ı ğamdan ḥalâşa, / **bir** merd-i 'âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istiḥlâşa (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [bir,]
- bir sâhib-devlet mülâhaza kılmadığımdan, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı ḥayret ve dil-i âşüfte-i bî-tâb u tâkatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [bir,]
- [...] / **bir** güzîde-i nev'-i benî-Âdem, engüşt-nümâ-yı cümle-i 'âlem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7). [bir,]
- âlâmdan âzâd, belki **bir** nîm-nigâh-ı lutfâ şâyân görüp, pây-e-i sâye-i hem-sâyeñ / ber-â-ber-i tâk-ı seb'a-şiddâd ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [bir,]
- Binâ-ber-în, erbâb-ı tab'-ı Fârs zemînden **bir** suḥan-âşnâ vü / hoş-edānuñ, maḳâm-ı 'Acemde naĝme-serâ-yı îcâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [bir,]
- Bir vakt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, ya'nî mevsim-i bahâr-ı dil- / güşâda ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3). [bir,]
- Çemen zann eylemeñ **bir** sebzgün ḥârâ-yı pür mevci / Şabâ şâhenşeh-i mülk-i bahâra itdi pây-endâz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [bir,]
- Şaḥn-ı zemîni sünbül beñzetdi âsmâna / **Bir** naḳş-ı dil-keş oldı uydı zemîn zamâna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6). [bir,]
- reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile **bir** dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [bir,]
- ergavân ve ğuşûn-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dirâhtânda, her biri **bir** / maḳâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu naĝamât-ı hoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [bir,]
- nebâtât u ezhâra ki şanâyi'-i bedâyi'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, **bir** terzebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [bir,]
- ḥaclegâh-ı meclisde, her sāĝar, **bir** fânûs-ı 'arûsa ve şaḥn-ı nüzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer, **bir** tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [bir,]
- ḥaclegâh-ı meclisde, her sāĝar, **bir** fânûs-ı 'arûsa ve şaḥn-ı nüzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer, **bir** tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [bir,]
- ğulgule-pîrâ **bir** bûlbûl ve bâde-i ğulgünla memlû her cām-ı şarâb-ı nâb, **bir** / gül-i sır-âb olduĝı eyyâm-ı şafâ, encâmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [bir,]
- ğulgule-pîrâ **bir** bûlbûl ve bâde-i ğulgünla memlû her cām-ı şarâb-ı nâb, **bir** / gül-i sır-âb olduĝı eyyâm-ı şafâ, encâmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [bir,]
- eṣşânuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahâr-ı dil-güşâ ki ma'nîde her kaṭre-i feyz-nişân, **bir** gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [bir,]
- Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânümde sürḥ-rûy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç ḥaberdâr degülseñ bil ve āĝâh-dil ol ki; ben **bir** müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [bir,]
- [...] / Ve **bir** şâhid-i zîbâyum ki ḥânuvâde-i cemâl u kemâlden zuḥûr itmîşüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [bir,]

- Her kim ki **bir** dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i täreki [...] / [...] bî-säye serv-i piräye-i hadîka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [bir,]
- Kâmeti kim oldı bağ-ı lâ-mekân pîrâyesi / Nürdan **bir** servdür düşmez zemîne säyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [bir,]
- Ammâ ol kimse ki senden **bir** cür‘a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fışk u fücür ve iktisâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [bir,]
- Ey Mül-i bî-te‘emmül, sen mükirr **bir** kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü gâfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [bir,]
- Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim **bir** nefes senden dem urdı, ya‘nî senünle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [bir,]
- Senün âsîb ü gezendün, **bir** sevb-i nazîfe, resîde ola, ya‘nî senden / birkaç katre ki **bir** libâs-ı pākîzeyeye çekîde ola nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [bir,]
- Senün âsîb ü gezendün, **bir** sevb-i nazîfe, resîde ola, ya‘nî senden / birkaç katre ki **bir** libâs-ı pākîzeyeye çekîde ola nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [bir,]
- [...] / **Bir** miqdâr tâvusvâr, pây-ı zîşt ü siyâhuña nigâh eyle: (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11). [bir,]
- Ve tâ-key, kendü hüsni cemâl u ruhsâr-ı ‘âle‘l-‘âlüne, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersün. **Bir** sâ‘at zîşt-i refîk-i nâ-cinsüni ki hâr-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [bir,]
- [...] / Ve **bir** dem karîn-i bed-âyinüni hâtıra it ki (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3). [bir,]
- [...] / Sen ki **bir** tabânçe-i dest-bürd-i rûzgâra, tâb getürmeyüp fütâde-i hâk-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4). [bir,]
- kudsiyyeden zuhûr itmiş **bir** hadîs-i meşhûrdur, nişân-ı fahr u mübâhât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [bir,]
- Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyh ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ârâyış-bahş-ı dükkânçe-i helvâgerândur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [bir,]
- piyâleden lâmi‘ u tâbânüm. / ve pencümîn-âsmân-ı eyâdiye, **bir** âftâb-ı cihân-tâbum, ki ufq-ı maşrıq-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [bir,]
- Ki her zerrem olmağda **bir** âftâb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [bir,]
- Ben reng ü rüy-ı âteşde **bir** âb-ı muşaffâyum, belki **bir** âteş-i feyz-bahşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [bir,]
- Ben reng ü rüy-ı âteşde **bir** âb-ı muşaffâyum, belki **bir** âteş-i feyz-bahşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [bir,]
- Ben **bir** nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [bir,]
- Bir kadeh mey kişinün cümle hicâbın götürür / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7). [bir,]
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hazân-pezir-i ‘âlemde, kim handân u hurrem / oldı, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [bir,]
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hazân-pezir-i ‘âlemde, kim handân u hurrem / oldı, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [bir,]
- Bir güft ü gûdayuz nîgeh-i çeşm-i yârile / ‘Aşk olsun ol mu‘âmelenuñ âşnâsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [bir,]
- Çeşm-i siyâh-ğazâlâne nigâh-ı müşgîn-mûdur, fitrâk- hûbân, **bir** âhû-yı ki / beste-i saydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [bir,]
- cemâlân, **bir** dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [bir,]
- [...] / Zülfî **bir** ejderdür itmiş nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [bir,]
- Çeşmi **bir** âhûdur olmuş şîrler nağçîr aña / Bî‘umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [bir,]
- Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, **bir** âhû-yı müşgîn-mûdur, ki fitrâk- / beste-i saydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [bir,]
- cemâlân, **bir** dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [bir,]
- [...] / Zülfî **bir** ejderdür itmiş nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [bir,]
- Çeşmi **bir** âhûdur olmuş şîrler nağçîr aña / Bî‘umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [bir,]
- kerde-i Bermekîyyü‘l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki **bir** cûd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [bir,]
- vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, **bir** hâlet-i ‘ârîzî ola. / O makûle kuvvet ü kudretten mahall-i iktizâda nesne hâşıl u zâhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [bir,]
- nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, mekhûl-ı kuhlü‘l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında **bir** (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [bir,]
- [...] / teng ü târ ve köhne **bir** harâbezâr olup, hümâ-yı sidre-pervâz-ı (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1). [bir,]

- [...] / Pîş-ez-în, üstâda ber-pâ, **bir** dıraht-ı bî-hareket idüm, lâkin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*bir,]*
- [...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gû ve belâgat-eşerdür. / Saña hiç **bir** kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*bir,]*
- refîârûn bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hiç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u gâvğâda senûnle **bir** dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*bir,]*
- guşûn-ı dâniyetü'l-etrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan **bir** şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bâdî-i irtikâb-ı fîşk u fesâd olup, perde-der-i şerm ü hicâbsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*bir,]*
- Ey Gül-i la'lîn kabâ, egerçi zâhiren tûtî-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûn / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senûnçün **bir** suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*bir,]*
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i âle / Odur **bir** düdsuz od hârsuz gül dâgsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*bir,]*
- 'ârif ü âgâh olmaqlık, **bir** kâr-ı nîkû vü pesendide idügi muttefeķun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*bir,]*
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr **bir** kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şıfatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*bir,]*
- olmuşdur, senûn 'indûnde zebân-âvürde-i beyân u ta'bîr ve medâyiḥ ü elķâb-ı / letâfet-nişâbdan ki benüm ḥaķķumda lisâna gelmişdür, eger saña **bir** remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*bir,]*
- ma'nâya ve zibâ-yı dūşîzegân-ı mazâmîn-i ğarrâya, ḥıla'-ı reng-â-reng-i / fâḥîrî't-tırâz-ı feşâhat ve 'ıķd-ı le'âlî-i mütelâlî-i belâgatla **bir** güne ḥuliyi- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*bir,]*
- Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı guş-ı iz'ân u te'emmül eyle ki / **bir** kelâm-ı nefsu'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*bir,]*
- görüp, redd-i cevâba, **bir** kâ'ide-i bâ-fâ'ide mülâḥaza vü ḥâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i ḥaķķat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*bir,]*
- i dūş-ı peder, **bir** puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istîrâhat-ı vaṭan u ser-nihâde-i bâliş-i ḥuzûr-ı ḥazar (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [*bir,]*
- [...] ḥazerâtundan **bir** şâḥib- / sa'âdetûn ümmet-i ḥâlişü'n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nüş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*bir,]*
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥâlet-i keyfiyyetde dest-i ḥîredde 'inân-ı / ihtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü ğazab eyleyüp ba'zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*bir,]*
- mezellet ü ḥâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şûret-i ḥâlüm aña mu'âdil ü mûmâşîldür ki, **bir** zamânda **bir** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*bir,]*
- mezellet ü ḥâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şûret-i ḥâlüm aña mu'âdil ü mûmâşîldür ki, **bir** zamânda **bir** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*bir,]*
- merd, **bir** bâm-ı bülendden, **bir** âḥer merd-i derdmend üzere mânend-i / kaẓâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*bir,]*
- merd, **bir** bâm-ı bülendden, **bir** âḥer merd-i derdmend üzere mânend-i / kaẓâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*bir,]*
- ü zindeġânî oldu. / Nâ-gâḥ maḥall-i ma'rekeden **bir** gürûh-ı enbûḥ, güzâr idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*bir,]*
- Bir kimsenûn ḥâl-i bed-melâlî, ne güne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bâmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfâm ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*bir,]*
- Bir kimsenûn ḥâl-i bed-melâlî, ne güne ola ki **bir** merd-i diger, firâz-ı / bâmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfâm ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*bir,]*
- eyleye. / Bunı başt u îrâddan ḥâşıl u murâd oldur ki benüm daḥi **bir** cem'un ḥarâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*bir,]*
- İzîd-i Mûte'âl-ı Celle Celâluḥunuḥ her **bir** ser-i mûda müstetir şad- / hezâr ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i letâyîf (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*bir,]*
- Lâkin **bir** merde aña ittîlâ' ve âferîdeden **bir** ferde aña sebîl-i teyakķun / u âġâḥî, bîrûn-ı ḥadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*bir,]*
- Lâkin **bir** merde aña ittîlâ' ve âferîdeden **bir** ferde aña sebîl-i teyakķun / u âġâḥî, bîrûn-ı ḥadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*bir,]*
- [...] / Âġâḥ ol ki fütâde-i varṭa-i ḥürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelâ **biri** (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*biri, -i]*
- Nakl iderler ki târik-i taṭana-i mülk ü ḥadem ve fâriġ-i dîḥîm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrâḥîm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azîzü'l ekrem, şebâġâḥî, ḥâl-i **bir** (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*bir,]*
- Ben rû-siyâḥı, ma'şîyyet ü günâhdan, ḥıfz u nigâḥ eyle. / **Bir** âvâz-ı ḥîred-güdâz, tañîn-endâz, şimâḥ-ı sâmi'ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*bir,]*
- Mül çün bu faşlı tamâm itdi, meclis **bir** perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*bir,]*
- ü guşâde ve derûn-ı erbâb-ı bezme **bir** mertebe, âteş-i şu'le-fürûz / u dil-sûz, fütâde oldu, ki feryâd u âvâz-ı 'âşîyân, velvele-endâz u gulġule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*bir,]*

- [...] fehvâ-yı şerîf ve / ma'nâ-yı latîfinden, teşhîş ü temyîz ideler, ki hîç **bir** remz-i dil-peziir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*bir,]*
- bir çiz-i nâ-çiz, bî-hikmet ü bî-ma'nâ degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [*bir,]*

birâder: Kardeş, erkek kardeş.

- Ve **birâder-i** digerüm hall-i helâldür, ki hem-kâse-i sükket-i mükerrer-i / lezzet-resândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*birâder-i, -i]*
- Bir **birâderüm** düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyh ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ârâyış-bahş-ı dükkânçe-i helvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*birâderüm, -üm]*
- Hezâr 'âşık-ı dil-figârele, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişin-i 'işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / **Birâderün** Gül-i hîrî bâ-vücüd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*birâderün, -ün]*
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i **birâderden** lâf-perdâz ve gâh kendüni fahr-ı / hanedân ve âb-ı rüy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı iftihâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*birâderden, -den]*

biri: Biri.

- ergavân ve gûşün-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dırahtânda, her **biri** bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*biri,]*

birinün: Birinin, birisinin.

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daği, ki her **birinün** evşâf-ı hüsn-i dil-peziir ve letâfet-i / cemâl-ı âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*birinün,]*

birkaç: Bir iki, birkaç defa.

- Senün âşib ü gezendün, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / **birkaç** katre ki bir libâs-ı pâkîzeyeye çekide ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*birkaç,]*

birle: Ile.

- şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn **birle** pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*birle,]*

bîrûn: Far. Dışarı, hariç: derûn u bîrûn.

- Ey Gül, da'vî-i şahidî eyledün ve hânde-i bî-câ vü bî-ma'nâyı, hadd u / 'adedden **bîrûn** u efvûn itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*bîrûn,]*
- halka-i der hâric ü **bîrûn** kılmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13*). [*bîrûn,]*

bisât: Yayı, kilim.

- iderler. / **Bisât-ı** inbisât-pîrâ vü neşât-efzâ-yı sebzezâr, benüm tahtgâhum; güşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*bisât-ı, --ı*]

bisât: *Dünya.*

- [...] / Ve basîṭ-i rûy-ı zemîn, **bisât-ı** inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya'nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*bisât-ı, --ı*]

bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm: *Besmele.*

- Dîbâce / **Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1*). [*bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm,*]
- Dîbâce / **Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1*). [*bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm,*]

bister: *Yatak, döşek.*

- Ve her çend sâgar-ı zerrîn ü câm-ı billûrîne, **bişter** gelüp leb-â-leb / olam, ya'nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûḥ-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*bişter,*]

bisyâr: *Çok.*

- Olsa çü 'idâd-ı necm **bisyâr** / Bir elden ider mihrveş îşâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*bisyâr,*]
- siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânuñ ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşânları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve **bisyâr** bişterî vü faziletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*bisyâr,*]
- merdûmdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdûm ü merdûmîde, ḥüsn ü / leṭâfet **bisyâr** u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*bisyâr,*]
- merdûmdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdûm ü merdûmîde, ḥüsn ü / leṭâfet **bisyâr** u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*bisyâr,*]
- İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-beḳâ ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfî [...] dür, **bisyâr** meḳs ü karâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*bisyâr,*]

bisyâr-dîde: *Gün görmüş, çok fazla gören.*

- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ḥurde ve 'ömr-i **bisyâr-dîde** olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*bisyâr-dîde,*]

bi't-tamām: *Tamamıyla.*

- tamām zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzzid-i 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*bi't-tamām,*]

biz: *Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.*

- ser-efser-i mihr-i ‘ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle **bizüm** üzerimize da‘vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*bizüm, -üm*]

biž-zārüre: Zaruri olarak, ister istemez.

- görüp, redd-i cevāba, bir kā‘ide-i bā-fā‘ide mülāhaza vü hātıra idemeyüp, biž- / zārüre, dest-der-dāmen-i hakikat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*biž-zārüre,*]

bi‘z-zāt: Doğrudan doğruya.

- Eger ‘illet-i hürmet bende **bi‘z-zāt** olaydı, bunu iktiza iderdi, ki mecmū‘-ı / edyānda harām olup, peygamberān-ı ‘izām ve enbiyā-yı zevī‘l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*bi‘z-zāt,*]

bī: (Fars. bi-) Farsça ve Arapça kelimelerin başına gelen ve dilimizdeki “-siz, -mez” eklerinin anlamını karşılayan ön ek [Bu ekın kullanılışı çok geniştir; birçok isim ve sıfatın, hatta bâzı Türkçe kelimelerin başına da getirilmiştir.

- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murğān-ı bülend-āvāz u hoş- / elhān ve gulgüle-i fāhitegān-ı tīz-āheng ü nevā-hvāndan, divānevār, **bī-** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*bī-*]
- medīha-hvān-ı zāt-ı pür-hüner-i **bī** ma‘āyibüm olurlar: / Ez- Sākīnāme-i Riyāzī (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11*). [*bī,*]
- bī gīl-ı ‘āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-rahm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*bī,*]
- eylemezsın ki zer-i mümessek ü mükerrer hālīfeti, benüm dāmen-i / **bī** gerd küdürütümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*bī,*]

bī- fūrūğ-ı: Parlaklığı ve ışığı olmayan, sönük.

- fūrūğ-ı hod-fūrūşī zann idüp, istib‘ād u istikşār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / hallāk-ı ‘aliyyü‘l-ıtlākdan, celle şānuhu ba‘īd degüldür ki havāşş-ı cemī‘- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*bī- fūrūğ-ı,*]

bī-āb: Susuz.

- Mümtāzı olur bu kā‘inātuñ / Gülzār-ı ümīd qaldı **bī-āb** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*bī-āb,*]

bī-‘ār: Arsız, Utanmaz.

- görmüş pīş-hvān-cüste mekkāregān-ı **bī-‘ār** u hayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve ārāyış-ı āğuş-ı rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*bī-‘ār,*]

bī-ārām: Durup dinlenmeden.

- henüz pīr-i nā-bālīg ve mişāl-ı etfāl-ı hürd-sāl, dīvāne vü **bī-ārāmsın.** / Meclis-i ülfetüñi, şafā-bağş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*bī-ārāmsın,*]

bī-‘ayb: *Aybı ve kusuru olmayan.*

- ‘adīmü’l-misāllerine ki zīb-kerde vü zīnet-dāde-i kil-k-i **bī-‘ayb** u ‘ilel / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [*bī-‘ayb,*]

bī-bahā: *Çok değerli.*

- yek-dāne-i **bī-bahādur**, ve [...] / [...] kerīmesince, huşk mānde-i nihān-hāne-i lahd-i zemīn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*bī-bahādur,, -dur*]

bī-bāk: *Yoldan çıkan.*

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , **bī-bāk** u direng, tır-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*bī-bāk,*]
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , **bī-bāk** u direng, tır-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*bī-bāk,*]

bī-bār: *Yükü olmayan II meyvesiz.*

- Ammā yine naḥl-ı kām-ı **bī-bār** / Açılmadı gönçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*bī-bār,*]

bī-bekā: *Ölümsüz olmayan.*

- İmdi bu serāy-ı sipenc ü **bī-bekā** ve cihān-ı pür-renc ü bī-vefāda ki / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meks ü qarār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*bī-bekā,*]

bī-berg: *Yapraksız.*

- ezhāra, feyz-baḥş-ı hayāt ve eşcār-ı **bī-berg** ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*bī-berg,*]
- Ve sen ol nā-huffāzsın ki her kim senünle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, **bī-berg** ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*bī-berg,*]

bī-cā: *Yersiz.*

- Ey Gül, da‘vī-i şahidī eyledün ve ḥande-i **bī-cā** vü bī-ma‘nāyı, ḥadd u / ‘adedden bīrūn u efzūn itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*bī-cā,*]

bī-çāre: *Çâresiz, âciz, zavallı.*

- [...] / Ne tūrursın Faşīḥ-i **bī-çāre** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*bī-çāre,*]

- [...] / **bī-çāre** resīde-i rütbe-i merg-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11*). [*bī-çāre,*]

bī-cāy: Yersiz.

- Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i güzāf u **bī-cāyuña**, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü ḥandān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*bī-cāyuña,, -uña*]

bī-dād: Adâletsiz (kimse), zâlim.

- Göstermedi rüy-ı mihr bir ān / Cevr eylemede ‘adū-yı **bī-dād** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*bī-dād,*]

bīdār: Uyanık.

- maẓmūn-ı belāğat-meşḥūnı üzere mütālā‘a- fermā-yı çeşm-i **bīdār** / ve nazar-endāz-ı te‘emmül ü i‘tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*bīdār,*]

bī-dil: Korkak, nüktesiz, aşık, kalpsiz, gönülsüz.

- Ve bu iddi‘adasın ki her muḥannes ü **bī-dil** ü cebānı, tāb u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*bī-dil,*]

bī-dırīğ: I. Esirgenmeyen II. Esirgemeyen, elinden geleni yapan.

- Mütevaḳḳı‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, **bī-dırīğ** buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i ḥūrşīd-i ḥāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*bī-dırīğ,*]
- ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīğ-i **bī-dırīğ-i** zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bī-dırīğ-i,*]
- ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīğ-i **bī-dırīğ-i** zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bī-dırīğ-i,*]

bī-dīn: Dinsiz-(imansız). II merhametsiz, zalim.

- Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la‘īn-i **bī-dīn**, giriftār-ı ḡull-ı züll-i la‘net ü nefrīn ve sergerdān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*bī-dīn,,*]

bī-dūd-ı: Dumansız, tozsuz, saf, berrak.

- Ve ḥelvā-yı **bī-dūd-ı** ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u āšnā-yı hemyāndur, / dūd mān-ı merşūşu’l-būnyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*bī-dūd-ı,*]

bī-enīse: Dostsuz.

- Keşretde nedīm-i bezle h̄vānsın / Sensin dil-i **bī-enīse** hem-dem (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13*). [*bī-enīse,*]

bī-gāh: *Vakitsiz, zamansız.*

- Ve mey-h̄vāregān-ı erbāb-ı ‘ışret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u **bī-gāh**, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*bī-gāh,*]

bī-gāne: *Kayıtsız, ilgisiz, yabancı.*

- Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem‘iyyet-sāz-ı aşḥāb-ı şoḥbet ü ‘ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem‘iyyet-i **bī-gāne** vü h̄vīşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*bī-gāne,*]
- ve şavma‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i **bī-gānegān** dūr u mehcūr / itmiş, ve ḥalka-i meclis-i ‘arīfān ü dā‘ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*bī-gānegān, -gān*]

bī-ğāvet: *Uçsuz bucaksız, sonsuz, sınırsız.*

- dergāhuma, nigāhdār-ı ma‘şiyet ü günāh olursam, rah̄met-i **bī-ğāyet** ve / mağfiret-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü ‘ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*bī-ğāyet,*]

bī-gerān: *Sınırsız.*

- tebeh-i **bī-gerān-ı** [...] / [...] olmuşdur. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 2*). [*bī-gerān-ı, -ı*]

bī-haber: *Habersiz. II Farkında olmamak.*

- ḥaşā‘il-i laṭīfe-i gūn-ā-gūn ve fezā‘ıl-i şerīfe-i rüz-efzūndan **bī-haber** ü āgāh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*bī-haber,*]
- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hūşuñ / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kārden **bī-haber** ü ğāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*bī-haber,*]

bī-hadd: *Sınırsız.*

- gūrbe ve bī-hūde peygār u ‘arbedeyi, **bī-hadd** u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne gūne nuş u pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*bī-hadd,*]
- ı ḳalīl itmedi ki anı hezār-bār belki **bī-hadd** u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*bī-hadd,*]
- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u ‘āḳilān-ı her ümmet / baña **bī-hadd** u ğāyet i‘tibār u rağbet itmışlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*bī-hadd,*]

bī-hareket: *Hareketsiz.*

- [...] / Pīş-ez-īn, üstāda ber-pā, bir dıraḥt-ı **bī-hareket** idüm, lākin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*bī-hareket,*]

bî-hikmet: .

- bir çiz-i nâ-çiz, **bî-hikmet** ü bî-ma'nâ degüldür. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9). [*bî-hikmet*,]

bî-hılâfumu: Yalansız.

- [...] / diyü, pîrâmen-i dâmen-i suhan-ı **bî-hılâfumu**, âlûde-i âlâyiş-i dürüg-ı bî- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10). [*bî-hılâfumu*,,]

bî-hired: Akılsız, düşüncesiz (bi olumsuzluk eki).

- şermsârdur. / Ve süsen-i gülşen, bâ-cümle-i dırâz -zebânî, mücâdele-i **bî-hiredânuñdan** (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7). [*bî-hiredânuñdan*, -ânuñdan]

bî-hûde: Boş, gereksiz, faydasız, beyhûde.

- [...] / Bâd-ı şabâ, seylî-i dest-i sahtla, **bî-hûde** dehen-i perîşân-suhanuñı, çâk u (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11). [*bî-hûde*,]
- gürbe ve **bî-hûde** peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuş u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [*bî-hûde*,]
- 'Ömr-i dırâz-ı nâ-pâydarla **bî-hûde** jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âğâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u güya ser-âğâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [*bî-hûde*,]
- Sen dañı **bî-hûde** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 5). [*bî-hûde*,]
- ve siyeh-mestligi ve evzâ'-ı « Şütür Gurbe » ve **bî-hûde** 'arbedeleri / cihetinden gerden-i helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldı. (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3). [*bî-hûde*,]

bî-hûde-güftâr: Boş söz, boş konuşan.

- fenâ olurken neden bu kadar lâf-hây u **bî-hûde-güftâr** olursın. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5). [*bî-hûde-güftâr*,]

bî-hûde-güy: Boş ve gereksiz konuşan.

- Ey Gül-i hod-rüy u **bî-hûde-güy**, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyiş-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11). [*bî-hûde-güy*,,]

bî-hûs: I. Akılsız, düşüncesiz II. Kendinden geçmiş.

- benüm muhibb ü hevâ-hvâhlarum; rind-i **bî-hûs** u kallâş ve mest-i medhûş u / evbâş, senüñ muşâhib ü hem-râhlârundu. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [*bî-hûs*,]
- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revânum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü **bî-hûs** ve harâb-ı bî-su'ûr u medhûş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [*bî-hûs*,]
- Belki peyveste gül-bâng-ı nûş-â-nûş ve hem-vâre, bülend- / na'ra-i hoş-bâd-ı ser-hoşân-ı **bî-hûsı**, güş idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [*bî-hûsı*,,]

- kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-iẖtiyār, medhūş u **bī-hūş** oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı dahı, rübüde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*bī-hūş,]*

bī-hūşuñı: *I. Akılsız, düşüncesiz II. Kendinden geçmiş.*

- Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i **bī-hūşuñı** / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kārden bī-ḥaber ü ḡāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*bī-hūşuñı,]*

bī-karār: *Kararsız olmak, yerinde duramamak.*

- renciş-i ḥumār-ı maḡz-ḥırāş-ı ālāmla **bī-karār** u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*bī-karār,]*

bī-keder: *Kedersiz.*

- iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāḡar-ı / pür-feyz ü **bī-keder-i** taşdıḡ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*bī-keder-i, -i]*

bī-kes: *Kimsesiz.*

- Ben **bī-kes** ü ḡam-güsār u yārı / Pā-māl u ḥaḡır ü ḥāksārı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*bī-kes,]*
- Bir **bī-kes-i** nā-murād u zārum / Maḡdūr-ı 'adū-yı ḥīlekārum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*bī-kes-i, -i]*
- Pes ān-ḡāh, tekāver-i çapük-rev-i endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irḡā-yı 'inān-ı cevalān itdüm; ben **bī-kes** ü sitem-keş-i rüzḡārı ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*bī-kes,]*

bī-kesān: *Kimsesizler.*

- Merhem-zen-i zaḥm-ı **bī-kesānsın** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 15*). [*bī-kesānsın,]*

bī-ma'nā: *Manasız.*

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i ḡuzāf u **bī-ma'nā**, ḥırm-en-i ḥāşıl-ı 'ömr-i deh-rüzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*bī-ma'nā,,]*
- Ey **bī-ma'nā**, da'vī-i ḥod-fürüşī ve ḥvīş-bīnīden ictināb u perhīz eyle. / Ve ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bāḡçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*bī-ma'nā,,]*
- Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü **bī-ma'nāyı**, ḥadd u / 'adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*bī-ma'nāyı,,]*
- meşhūrından ḡāfil ü berī olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, **bī-ma'nā**, / da'vī-i şeyḥī idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*bī-ma'nā,,]*
- dervīş-i teng-dest ve müflis-i ḥarābe-nişest eylersin. / Ve **bī-ma'nā** da'vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*bī-ma'nā,]*
- 'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hüde jāy-ḥāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āḡāh / olmadıñ ki ḡuzāf u **bī-ma'nā** ḡüft u ḡūya ser-āḡāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*bī-ma'nā,]*
- da'vā-yı ḥamiyyet ü ḡayretle naḡme-perdāz-ı maḡām-ı ser- / bülendī, ve **bī-ma'nā**, iddi'ā-yı şecā'at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*bī-ma'nā,,]*

- bir çiz-i nâ-çiz, bî-hikmet ü **bî-ma‘nâ** degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [*bî-ma‘nâ,*]

bîmār: Hasta.

- müstağrak-ı deryā-yı endîşe vü fikret idüp; âyā derd-i dil-i **bîmār** u / hastemi, ne maḳûle tabîb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*bîmār,*]

bî-mārān: *BĪMAR:* (□□□□□) sıf. ve i. (*Fars. bimār*) Hasta: *Bīmār-ı* derd-i aşk kabûl eylemez ilâc (*Şeyhülislâm Yahyâ*). –AN: (□□) ek. (*Fars. -ân*) *Farsça ve Arapça kelimelerin sonuna gelen çoğul eki: Âbidan: Âbitler, ibâdet edenler. Âdilân: Âdiller, adâlet sâhibi olanlar. (BĪMAR+AN) Bimarân: hastalar.*

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı **bî-mārān-ı** ḥazîn ve devā-yı ḥaste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, bezm-i ḥandân-ı râsihü‘l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*bî-mārān-ı,*]

bî-medār: Yörüngesiz, düzensiz, gayesiz.

- Ve hiç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bâğ-ı ḥazân- / pezîr-i ‘âlem-i **bî-medârda**, ser-ber-âverde vü gerden-firâz olduḳda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*bî-medârda,,*]

bî-misāl: Benzersiz,örneksiz.

- Ve lâle-i nu‘mân-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşîn-i cemâl-ı **bî-mişālümnden** / dâğ-ber-derûn u dil-sûhtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*bî-mişālümnden, -ümnden*]

bî-misāl: Benzersiz,örneksiz.

- olmayayduñ ve âgâhî vü hüşyārîden, fi‘l-cümle, eşer ü ḥaber tutayduñ, / mişāl-ı **bî-mişāl** ve fermân-ı ḥikmet-‘unvân ki eḥâdiş-i laṭîfe-i peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*bî-mişāl,*]

bî-mu‘âdil: Eşi benzeri olmayan.

- Oldur o vezîr-i **bî-mu‘âdil** / Oldur o müşîr-i bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*bî-mu‘âdil,*]

bî-muḥābā: Çekinmeden, sakınmadan, pervâsızca,korkusuzca.

- ‘Âlemlere ḥükmüñ itdi cārî / Feyz-i dem-i sūrî **bî-muḥābā** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7*). [*bî-muḥābā,*]

bî-mümâşil: Örneği olmayan.

- Oldur o vezîr-i bî-mu‘âdil / Oldur o müşîr-i **bî-mümâşil** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*bî-mümâşil,*]

bī-nāmūs: Haysiyeti olmayan.

- bed ve aqvāl-i nā-pesendūñle faḥr u mübāhāt eylersin. / Ve beng ü büngi, **bī-nāmūs** u nengi ki senden ḥarāb u vīrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*bī-nāmūs,*]

bī-nevā: Nasipsiz, çaresiz, muhtaç halde olmak.

- gedā-yı **bī-nevā** oldı. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 13*). [*bī-nevā,*]

bī-nevā: Nağmesiz, sessiz, ahenksiz.

- [...] / Beni sebeb-i **bī-nevāyī** ve bādī-i gedāyī zu‘m u kıyās itdūñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [*bī-nevāyī,*]

bī-nihāyet: Sonsuz, sınırsız.

- dergāhuma, nigāhdār-ı ma‘şiyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-ğāyet ve / mağfıret-i **bī-nihāyetüm** kimde zāhir ü ‘ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*bī-nihāyetüm,*]

bīniş: I. Görüş, görme kabiliyeti. II. Mükafat.

- [...] cilā-yı mücellā-yı dāniş ü **bīniş,** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8*). [*bīniş,,*]

bī-nişān: Belirgin bir alamet ve işaret taşımayan.

- Pāyüm ser-i çarḥ-ı kīne-ḥvāh it / Ben güm-şode-nām u **bī-nişānī** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*bī-nişānī,*]

bī-pāyān-: Sonsuz.

- Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endīşeye, şahrā-yı **bī-pāyān-ı** tefekkürde / ne kadar irḥā-yı ‘inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*bī-pāyān-ı,*]

bī-rahm: Merhametsiz, acımasız.

- bī güll-ı ‘aşıkan-ı belā-keşānuñ çeşm-i **bī-rahm-ı** ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārı vardıur. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*bī-rahm-ı, -ı*]

bīrūn: I. Dışarı, II. Dış, harici III. Fazla, dışarıda, hariçte.

- olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i **birün-i** der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā‘ib-i tāḳat-kesel-i ṭarīḳi ve ḳāṣnī-i miḥen-i tāb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*birün-i, -ı*]
- Lākin bir merde aña ıttılā‘ ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyaḳḳun / u āgāhī, **birün-i** ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*birün-i, -ı*]

bīṣ: Ziyade II çok, fazla.

- Hengām-ı keremde ol seḫā-kīṣ / Sīm ü zeri bezl ider kem ü **bīṣ** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*bīṣ,*]

bī-ṣabr: Sabırsız.

- Eṣvāt-ı ḥālet-fezā-yı murḡān-ı ḥoṣ-nevā ve ezḳār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı naḡme-serādan **bī-ṣabr** u iḥtiyār, vecd ü cūṣa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*bī-ṣabr,*]

bī-sekineleri: Rahat, sükun bulmayan.

- berr-i pür ḥarr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teṣnegī-i ḥarāret-i / ḳalāletden sīne-i **bī-sekineleri** pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, ḳāk ḳāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*bī-sekineleri, -leri*]

bī-ser: Kötülüksüz.

- müştākān-ı melāl-iṣtimāldur, benüm gedā-yı **bī-ser** ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müṣḡ-i nāfiḳe-i Tatar ki ḥūy-ı nīkū-yı ḥūbān-ı āhū-ḳeṣm-i ṣīr-ṣikār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*bī-ser,*]
- Ve sen ol nā-ḥuḳfāzsın ki her kim senūnle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki **bī-ser** ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*bī-ser,*]

bī-şerm: Utanmaz.

- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfī, talaṭṭuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey **bī-şerm** ü ḥānmān-ḥarāb, fi‘l-ḥaḳīḳa rāst-cevābsın, zīrā hicāb u ḥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*bī-şerm,*]

bīşter: Daha fazla, daha çok.

- Ve fūṣūl-ı ḳehārda benüm zamān u ‘ahd-i leṭāfet-āsārumda, ki mevsim-i / rabī‘ ü faṣl-ı nev-bahārdur, saña raḡbet ü i‘tibār, **bīşter** ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*bīşter,*]
- [...] beni endaḥte-i gird-āb-ı ḥarām ḳıluḡ, ḳulüb u bāṭın-ı / nāsa **bīşter** ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*bīşter,*]

bīşteri: Daha fazla, daha çok.

- siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruḥsār-ı tābdār u raḥṣānları / üzere bī-şümār berteri vü meziyyet ve bisyār **bīşteri** vü fazīletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*bīşteri,*]

bî-şumâr: Sayısız.

- [...] / Ey çün Kârûn, **bî-şumâr** zerdâr u sūdâyî. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4). [bî-şumâr,]
- siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânun ruhsâr-ı tâbdâr u rahşânları / üzere **bî-şumâr** berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [bî-şumâr,]
- bî gıll-ı ‘aşıkân-ı belâ-keşânun çeşm-i bî-rahm-ı ma‘şukân-ı cefâ-kîşânla / **bî-şumâr** mu‘amele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü güftârları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [bî-şumâr,]
- merdumdârdur ve bedîhiyü’l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsni ü / letâfet bisyâr u **bî-şumârdur**. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5). [bî-şumârdur., -dur.]
- zindegânî-i **bî-şumâr** ile i’tinâ vü iftîhâr, ‘inde’l-‘ukalâ şâyeste vü sezâvâr / olmaduğı [...] ‘ayân u (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2). [bî-şumâr,]
- ı kalîl itmedi ki anı hezâr-bâr belki bî-hadd u **bî-şumâr**, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8). [bî-şumâr.,]
- i dil-pezirin ‘ayân u takrîr eylesem, bu **bî-şumâr** güftâr-ı nâ-sezâ vü / hâtır-âzârdan, hacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı meretebe, ser-girânî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [bî-şumâr,]
- Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân u ‘ahd-i letâfet-âsârûmda, ki mevsim-i / rabî ü faşl-ı nev-bahârdur, saña ragbet ü i’tibâr, bîşter ü **bî-şumârdur**. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [bî-şumârdur., -dur.]
- [...] beni endahte-i gird-âb-ı haram kılup, kulüb u bâtin-ı / nâsa bîşter ü **bî-şumâr**, baña meyl ü maḥabbet ü i’tibâr virdi, tâ ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [bî-şumâr.,]

bî-şu‘ûr: Şuursuz, bilinçsiz.

- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revânum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve hârâb-ı **bî-şu‘ûr** u medhüş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [bî-şu‘ûr,]

bî-tâb: Yorgun, güçsüz.

- bir sâhib-devlet mülâhaza kılmaduğımdan, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı hayret ve dil-i âşûfte-i **bî-tâb** u tākatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [bî-tâb,]
- Ve beng, ki güşâyîş-baḥş-ı dil-i **bî-tâb** u tengdûr, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvânumdandır. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [bî-tâb,]

bî-temkîn: Tedbirsiz, düşüncesiz.

- [...] eyleyesin. / Ey şüh-ı **bî-temkîn**, (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2). [bî-temkîn.,]

bî-teşhîs: Tanınmayan.

- Ve haberdâr degül misün ki mübtelâ-yı belâ-yı selisü’l-ḳavl olan / hezârân şahş-ı **bî-teşhîs**, [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6). [bî-teşhîs.,]

bî-tnâb: İpsiz.

- endâz-ı nakş-ı ser-levḫa-i baht-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı her heft-girde-i **bî-tnâb** u sütûnda ve bu sâḫa-i faşîḫü’l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [bî-tnâb, --i]

bî-ṭnāb: *İpsiz.*

- endāz-ı naḡş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi‘āl oldım. / Bu ‘ālī bārgāh-ı her heft-girde-i **bî-ṭnāb** u sūtūnda ve bu sāḥa-i faṣīḥü’l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [*bî-ṭnāb, --i*]

bî-vefā: *Vefasız.*

- Ahvāl-i dili kim ide taḥrīr / Ebnā-yı zamāne **bî-vefādur** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7). [*bî-vefādur, -dur*]
- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bî-bekā ve cihān-ı pür-renc ü **bî-vefāda** ki / biḥterīn evṣāfı [...] dūr, bisyār meḡş ü ḡarār ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [*bî-vefāda,]*

bî-vücūd: *Varlığı olmayan.*

- Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü ‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü **bî-vücūd**. / Ve ey mānend-i şafaḡ-ı zūd-fenā vü ḥūn-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [*bî-vücūd.,]*

bî-zār: *Suçsuz, masum.*

- ‘aciz ü **bî-zārdur**. / Baña peyḡüle-niṣīn-i maḡāmāt-ı ḡarābāt ve ḡuşe-ḡüzīn-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [*bî-zārdur., -dur*]

bî-zebān: *Dilsiz.*

- ḡaberdar degülsin ve taḡṣīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i biḥīn ve / maḡāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı **bî-zebān-ı** aḡyār-ı pesendīde eṭvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [*bî-zebān-ı, -ı*]

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

- henüz gül-āb -ı ḡoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger **böyle** ser-mest ü bî-hūş ve ḡarāb-ı bî-şu‘ūr u medhūş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [*böyle,]*

bozorgterīn: *En büyük.*

- vücūd-ı biḥbūdımuñ **bozorgterīn** olmasından kināyedür. / [...] kelām-ı mu‘ciz-nizāmın (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7). [*bozorgterīn,]*

bozorgvār: *Büyük dede.*

- kelām idersin. Eger peder-i ‘azīz-i **bozorgvār**um, ki [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [*bozorgvār, -um*]

bu: Bu, işaret zamiri.

- Mânî-i şuver nigâr-ı ma'nâ / Yokdur **bu** hünerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [bu,]
- Senden **bunı** iderüz temennâ / Koymadı dilümde derd ü miñnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [bunı, -nı]
- Bahtum meger itdi Hâk Tebarek / **Bu** güne siyâh u nâ-mübârek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [bu,]
- Mümtâzı olur **bu** kâ'inâtuñ / Güلزâr-ı ümîd kaldı bî-âb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [bu,]
- Redd itme **bu** 'abd-ı nâ-murâdı / Allâh u Resûlidür güvâhum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [bu,]
- Kim yok **bu** cihânda bir penâhum / Olsun **bu** hâkîr-i kem-liyâkat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [bu,]
- Kim yok **bu** cihânda bir penâhum / Olsun **bu** hâkîr-i kem-liyâkat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [bu,]
- Bir yañasa zaħm-ı rahm-ı a'dâ / **Bu** zaħm-ı hadeng-i zehr-âlûd (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [bu,]
- İt sâk-ı du'âyı turma teşmîr / Tâ-key tâ-key **bu** şekve vü dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [bu,]
- Ba'd-ez-în, **bu** ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şâdî, bir şebângâh, mütâla'a-fermâ-yı şahîfe-i hâl-i perişân-me'âl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [bu,]
- endâz-ı nakş-ı ser-levha-i baht-ı bed-fi'âl oldım. / **Bu** 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-tnâb u sûtunda ve bu sâha-i faşîhü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [bu,]
- endâz-ı nakş-ı ser-levha-i baht-ı bed-fi'âl oldım. / **Bu** 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-tnâb u sûtunda ve **bu** sâha-i faşîhü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [bu,]
- zaħm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvat ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, **bu** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [bu,]
- idüp mazhar-ı merhamet ü 'âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsâm dir iken, **bu** şûret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [bu,]
- [...] / Tâ ki sen, pâ-mâl u haksâr u hâkîre, dest-gîr olup, **bu** dâm-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [bu,]
- Mûtevakkı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dirîğ buyurılıp, **bu** / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hûrşîd-i hâver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [bu,]
- ergavân ve ğuşûn-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dirâhtânda, her biri bir / makâmıdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi **bu** nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [bu,]
- [...] / Ve kimi pâkîze-lehce-i taħammül-güdâzla **bu** terennümât-ı tarab-efzâya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [bu,]
- Ya'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nûş oluñ / Ve kimi **bu** nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [bu,]
- [...] / **bu** sâhire-i ğâmire-i ğabrâdan ser-zede vü âşkâr olan eşcâr-ı pür-berg ü bâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [bu,]
- mazmûn-ı belâğat-meşhûnı üzere mütâla'a-fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr oldıklarıncâ kimi âl-i tûñî-i lisânın, **bu** (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [bu,]
- dur, şeker-hvâr ve kiminüñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / **bu** sec'-i hoş-ta'bîr ü pâkîze-ma'ânî ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [bu,]
- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her ğuşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp ğâh u bî-ğâh, **bu** sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [bu,]
- u dem-i 'âlem-i âb ve dem-be-dem, **bu** neşîd-i dil-pesend-i münâsibü'l-maħalle / ki; (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [bu,]
- girih-pîrâ-yı cebîn ve ħande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, **bu** / güne ğonçe-ğüşâ-yı gül-bâğçe-i makâl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [bu,]
- i ruhsârımda, ħıyre vü ħayrân ħalup **bu** nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / makâmı, vird-i zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [bu,]
- lâl olup, **bu** beytle leb-cünbân-ı dehân-ı hâl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [bu,]
- [...] / Ve ħasb-ı hâlümde **bu** zemzeme ğuş-ğüzârıñ olmadı mı ki suħan-sencân-ı makâm-ı 'Acemden şudûr idüp mengüş-ı ğuş-ı cihâniyân olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [bu,]
- ki **bu** ğülşen-sarây-ı dehr-i ħazân-peziñre 'âlem-i ğayb u iklîm-i lâ-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [bu,]
- şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve **bu** âşâr-ı kesîre vü mevfûre ve ħavâşş-ı nâ-ma'dûde vü maħşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [bu,]
- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ħod, benüm âb-ı dil-cüyümü ki gül-âb-ı hoş- / **bûdur**, pîrâhen-i tâhir ü ħıla'-ı fâħirelerinden mâ'adâ şafha-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [bûdur, -dur]
- Mül ħünkü **bu** mâ-cerâyı, ya'nî **bu** lâf-ı ħod-sitâyı ve ħaħķında **bu** ta'rîzât u / tevbiħât-ı cân-gezâyı, ğuş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taħammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [bu,]
- Mül ħünkü **bu** mâ-cerâyı, ya'nî **bu** lâf-ı ħod-sitâyı ve ħaħķında **bu** ta'rîzât u / tevbiħât-ı cân-gezâyı, ğuş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taħammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [bu,]

- Mül çünkü **bu** mā-cerāyı, ya'nı **bu** lāf-ı hōd-sitāyı ve hakkında **bu** ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, 'inān-ı ihtiyār, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [bu,]
- Ve **bu** cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisân-ı lülü-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydân-ı velāyet, bedī'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [bu,]
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hîred daḥi gūş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu'arā-yı 'Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [bu,]
- giryân ve zebân-ı ra'dla **bu** beyti gūyândur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [bu,]
- Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i güzāf u bî-cāyuña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ḥandân ve her ān **bu** neşidle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [bu,]
- fenâ olurken neden **bu** kadar lāf-ḥāy u bî-hüde-güftār olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [bu,]
- Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğumdan hezār cānla rāğib u tālibüm ve **bu** gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [bu,]
- Şu'arā-yı rüşen-rāy-ı Rüm, **bu** gūne menķibe-pîrā-yı şifāt-ı şafā- / mevsümumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [bu,]
- Her kim ki **bu** mâtem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hoķķa-i dehân olup mütebessim ü ḥandân olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [bu,]
- Bir dem **bu** gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziir-i 'ālemde, kim ḥandân u ḥurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryân u pür-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [bu,]
- Bir dem **bu** gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziir-i 'ālemde, kim ḥandân u ḥurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryân u pür-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [bu,]
- ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdüñ. Ve **bu** vechle bizüm üzerimüze da'vī-i / fazīlet ve taleb-i meziyyet kılduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [bu,]
- Ḥazzuñ var ise eger fenādan / Yegdür **bu** bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [bu,]
- Bu deñlü meclisi olmazdı germ-ā-germ rindānuñ / Miyān-ı çarḥ-ı bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [bu,]
- Efzūnī-i şerm ü hicāb ve **bu** 'itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ḥitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [bu,]
- Çeşmi bir āhūdur olmuş şīrler naḥçīr āña / Bî-'umāle-i rāy-ı zerrīn, **bu** cümleden zībā vü ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [bu,]
- Efzūnī-i şerm ü hicāb ve **bu** 'itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ḥitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [bu,]
- Çeşmi bir āhūdur olmuş şīrler naḥçīr āña / Bî-'umāle-i rāy-ı zerrīn, **bu** cümleden zībā vü ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [bu,]
- Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'āyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyār vücūduñı, püte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [bu,]
- Ve **bu** iddi'ādasın ki her muḥannes ü bî-dil ü cebānī, tāb u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [bu,]
- [...] ḥadīş-i lülü-bāridur. / **Bu** teng-nāy-ı fānī vü muḥaķķar nişīmen-i virānī ve bu saķf-ı mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [bu,]
- [...] ḥadīş-i lülü-bāridur. / Bu teng-nāy-ı fānī vü muḥaķķar nişīmen-i virānī ve **bu** saķf-ı mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [bu,]
- İmdi **bu** serāy-ı sipenc ü bî-beķā ve cihān-ı pür-renc ü bî-vefāda ki / bihterīn evşāfī [...] dūr, bisyār meķş ü karār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [bu,]
- Ve **bu** kıt'a-i maṭbū'adan ki āb-ı tīlā ile taḥrīr ü imlā olmak şāyān u / sezādur, mülāḥaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [bu,]
- idüm. **bu** dem ki nār-ı pür-nā'ire vü şerāre bārdan taşra vaż'-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [bu,]
- reftāruñ **bu** semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hiç-kes **bu** bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ḡavḡāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [bu,]
- reftāruñ **bu** semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hiç-kes **bu** bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ḡavḡāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [bu,]
- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve **bu** meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [bu,]
- Ve hiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, **bu** bāḡ-ı ḥazān- / peziir-i 'ālem-i bî-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduķda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [bu,]
- [...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve **bu** ma'nāyı, sebep-i faḥr ve bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [bu,]
- [...] / Ve **bu** maḥalde şādīķu'l-ķavl u rāst-gūysun, zīrā ben heşt-beḥişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [bu,]
- Eger **bu** mākāl-i kizb-iḥtimālde, şādīķu'l-bāl ve **bu** da'vā-yı dürüg- / iḥtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥaķķ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [bu,]

- Eger **bu** mākāl-ı kızb-ihtimâlde, şādıku'l-bāl ve **bu** da'vā-yı dürüg- / ihtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı hāḡḡ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [bu,]
- Ey Mül, **bu** güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i'tirāf u ikrārūñ degül / midür, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'shūk-ı şermsārdan bürka'-endāz-ı hıcāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [bu,]
- cidālde türk ü táz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pür-'itāba, **bu** / perdeden ser-āgāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [bu,]
- hüzür-ı kādīye gele, güvāh-ı bī-iştibāhını ma'ān götürür. / Mül çün **bu** mā-cerā-yı tākat-rübāy, gūş itdi, ifrāt-ı gam-ı gayret-āmiz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [bu,]
- i dil-peziñin 'ayān u takrīr eylesem, **bu** bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / hātır-āzārdan, hacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı meretebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [bu,]
- Ammā **bu** mecmū'-ı niyāzmendi vü senā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i nazm u suhanveri ve Husrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [bu,]
- [...] / Ammā belā **budur** ki sen, kār-ı bed-terüñden, vechen mine'l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [budur, -dur]
- Mül çün **bu** nazm-ı ġarrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [bu,]
- bend ü ziver-efzā oldı ve **bu** ebyāt-ı ābdārdan ol meretebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūḡça-i gūş-ı hūş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le'al (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [bu,]
- Ey Mül, egerçi **bu** keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çi-sūd, / hāl-i cemāl-i şahid-i helālūñ tamğa-yı harām olmış ve harīṭa-i raḡamuñā (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [bu,]
- Ey Mül, **bu** cevāb-ı bā-şevābı, mengūş-ı gūş-ı iz'ān u te'emmül eyle ki / bir kelām-ı nefsi'l-emrīdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [bu,]
- Bu nazm-ı belāğat-nizām daḡı, muşaddık-ı kelām-ı şadākat-ı encāmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [bu,]
- [...] / Mül çün **bu** güftār-ı telḡ u sāmi'a-figārı gūş ve **bu** sāğar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [bu,]
- [...] / Mül çün **bu** güftār-ı telḡ u sāmi'a-figārı gūş ve **bu** sāğar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [bu,]
- Rüzgārūñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes hāl, **bu** minvāl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muḡāşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [bu,]
- Baña niçün havāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ degül midür ki **bu** ma'nā, ya'nī aḡkām-ı hīllüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [bu,]
- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, **bunı** iktiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda harām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevi'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [bunı, -n, -ı]
- Mül ki **bu** muḡaddimeyi tamām ve **bu** faşlı vāşıl-ı maḡām-ı encām itdi, / Gül dehen-gūşā-yı kaḡkaha-i istihzā olarak ser-āgāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [bu,]
- Mül ki **bu** muḡaddimeyi tamām ve **bu** faşlı vāşıl-ı maḡām-ı encām itdi, / Gül dehen-gūşā-yı kaḡkaha-i istihzā olarak ser-āgāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [bu,]
- [...] / **Bu** keyfiyyetüñ daḡı verāsında maḡfī ḡālet ve nihānī ḡikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [bu,]
- eyleye. / **Bunı** baş u irāddan ḡāşıl u murād oldur ki benüm daḡı bir cem'un ḡarābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [bunı, -n, -ı]
- budur ki, peygamberimüz Muḡammedü'l-Muştafā «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḡazretlerinüñ müddet-i 'ömr-i nāzenīn-i ümmet-i 'ālī- (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9*). [budur, -dur]
- Yā İbrāhīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm **bunı** temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [bunı, -n, -ı]
- Mül çün **bu** faşlı tamām itdi, meclis bir perdede germ-ā-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [bu,]
- hāl **bu** nevā-yı şevk-fezāya ser-āgāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [bu,]
- Mül, çün **bu** terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengūş, gūş-ı müstemi'ānda, cāy-gīr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [bu,]
- Pes merd-i pāk-bīn ü ḡak-güzīne lāzımdur, ki **bu** kelimāt-ı pür-nikāta, / nıgeh-sāz-ı müṭālā'a vü diḡkat ve naḡar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [bu,]

buhār: Duman, buhar.

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp **buhār-ı** sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḡa'ar-ı dimāğ ve 'arbeye vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [buhār-ı, --ı]

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp **buḥār-ı** sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muḳa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*buḥār-ı, --ı*]
- hemyānçe-i evhām u enbānçe-i **buḥār-ı** dimāğ-ı âzârdur, kimyā vü iksîrta'bir / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*buḥār-ı, --ı*]
- Senûñ **buḥār-ı** mağz-hırâş-ı ḥumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ays u 'işret olduḳça benüm āb-ı pür-şafāmıla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*buḥār-ı, --ı*]

buḥār: *Buḥar, buḡu.*

- tîre-ebr-i **buḥāruñdan** târik ü târ eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*buḥāruñdan, -uñdan*]

bükā: *Ağlama, giryē, nale.*

- 'ayn-ı giryē vü **bükā** eyleyüp çeşmesār-ı dîdeden deryā deryā, dicle-ḥîz ü lücce- / rîz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*bükā,*]

bukalemün: *Far. is. Derisi renkli görünür bir nev'i hayvan. Canfes gibi çevrildikçe başka başka renk gösteren kumaş. Sebatsız ve hercaî insan.*

- nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārî ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dîbā-yı zîbā-yı reng-ā-reng-i **būkalemün** ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*būkalemün,*]

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

- Bih-zād senüñle kām **buldı** / Erjeng senüñle nām **buldı** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*buldı, -dı*]
- Bih-zād senüñle kām **buldı** / Erjeng senüñle nām **buldı** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*buldı, -dı*]

bülbül: *Güzel sesli maruf kuş.*

- Virdi peygām-ı güli **bülbül-i** nālāne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i şāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*bülbül-i, --ı*]
- gulgüle-pîrā bir **bülbül** ve bāde-i gülgünla memlû her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sîr-āb olduḡı eyyām-ı şafā, encāmıda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*bülbül,*]
- tûṭî-i mu'ciz-suḥan-ı çemen-i belāğ, ra'na-nergis-i bağ-ı mā-zāğ / gonçe-i rengîn-tebessüm-i **bülbül-i** şîrîn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*bülbül-i, --ı*]

bülbülân-ı: *Güzel sesli maruf kuş.*

- [...] / ya'nî **bülbülân-ı** hezār-destân-ı büstân, şāḥsār-ı nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*bülbülân-ı,*]
- Esvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğân-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı **bülbülân-ı** nağme-serādan bî-şabr u ihtiyār, vecd ü cüşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*bülbülân-ı,*]
- [...] / **Bülbülân-ı** hoş-elḥān-ı gülîstân ḥod, berg ü nevāyı benden aḥz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*bülbülân-ı,*]
- Hezār 'āşık-ı dil-figārele, ki **bülbülân-ı** nāle-kārdan 'ibāretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nişîn-i 'işmet kıyās idüp, pākîze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ḥîrî bā-vücūd-ı tîre-rāyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*bülbülân-ı,*]

bülbüle: Güzel sesli maruf kuş.

- cevelân ve etrâf-ı dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâsıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her **bülbüle-i** Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [bülbüle-i, -i]

buldım: Bulmak, görmek.

- mesâha-i sâhire-i kı̄r-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i âsâyiş ü istirâhat ve / ne bir cāy-ı ârâmiş ü rāhat **buldım**. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [buldım.,]

bülend: 1. yüce 2. uzun 3. yüksek 4. fazla, çok.

- na'ra-i **bülend-i** nūş-â-nūş ve gül-bāng-ı cūş u hurūşı peyveste-i / muḳa'ar-ı çarḫ-ı vālâtārem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [bülend-i, -i]
- Ey Mül-i bî-te'emmül, sen mükîrr bir kimse misün ki ser-i bî-hūşuñı / rindlük ile **bülend** ü firāz idüp encām-ı kârdan bî-ḫaber ü ğāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [bülend.,]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nūş-â-nūş ve hem-vāre, **bülend-** / na'ra-i hoş-bād-ı ser-ḫoşān-ı bî-hūşı, gūş idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [bülend.,]
- merd, bir bām-ı **bülendden**, bir āḫer merd-i derdmend üzere mānend-i / ḳazā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḫurd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [bülendden., -den]

bülend-âstān: Yüce kapı, yüce dergah.

- hijde-hezār ve sultān-ı **bülend-âstān-ı** ḳalem-rev-i [...] / [...] cenāb-ı celālet- (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3). [bülend-âstān-ı, -ı]

bülend-āvāz: Yüksek ses.

- Ve cüybār-ı pūr-emvāc-ı gülzār, velvele-i murġān-ı **bülend-āvāz** u hoş- / elḫān ve ğulgūle-i fāḫiteġān-ı tīz-āheng ü nevā-ḫvāndan, divānevār, bî- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [bülend-āvāz.,]
- Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, zebān-dırāz u **bülend-āvāzsın**, / ammā ne fā'ide, seri'ān mütevārī'-i ḫücre-i ḫamūşī olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [bülend-āvāzsın., -sın]

bülend-eyvān: Yüksek, yüce mekan.

- Ve beng, ki gūşāyiş-baḫş-ı dil-i bî-tāb u tengdür, serhengān-ı dergāh-ı / **bülend-eyvānumdandır**. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [bülend-eyvānumdandır.,]

bülend-rütbe: Yüksek rütbeli.

- firāz-ı menābir-i serv-i bālāda ḫuṭbe-i belāġat-'unvānı benüm nām-ı / **bülend-rütbe-i** nīkū-encāmuma kıra't eyler: (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2). [bülend-rütbe-i,]

bulın: Var olmak, mevcut olmak.

- ve âştî vü şulh u mā-cerāda **bulnup** şad-hezār cev̄r ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*bulnup, -up*]

bulup: Bulmak ll kavuşmak (istek bağlamında).

- bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zāt ve tavşîf-i hüsn-i şifāta ser-āgāz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan nağamāt-ı laṭife-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*bulup,,*]

bürce-i: Ululuk, azamet burcu.

- esrārıdır, hāk-būsān-ı bārgāh-ı refi'ü'ş-şānumdandır. / **Bürce-i** felek-i şādî vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nürüm, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*bürce-i,*]
- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / hullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i **bürce-i** nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*bürce-i,*]

bürd: Götürme, götürülmüş.

- Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü **bürd** ü gürūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et ü şecā'atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*bürd,*]

bürde: Ar. is. Arapların ihram gibi büründükleri aba, hırka.

- belki **bürde-i** perde-i nizā' u cidāl idüp; / Gül-i hamrā (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10*). [*bürde-i, -i*]

bürde: Götürülmüş, götürülen.

- Benefşe, hırka-i kebūd-püş u küleh-keş-i mürīd-i hāşu'l-hāşumdur ki / hemişe ser-be-ceyb- **bürde-i** perde-i ehl-i murākabe vü endişedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*bürde-i, -i*]

bürīde: Kesilmiş.

- taşarruf-ı rüzgārını, **bürīde** vü şikest ve leged-küb-ı hākāret ü hvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vakārını rīzān-ı hāk-ı mezellet ü hāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*bürīde,*]

bürrān: Keskin bakış.

- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü **bürrān** ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i gılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bürrān,*]
- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü **bürrān** ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i gılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bürrān,*]

bustān: Bahçe.

- Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i **būstān-ı** senā-yı bī-kıyās ol pādšāh-ı refī'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*būstān-ı,*]
- Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i **būstān-ı** senā-yı bī-kıyās ol pādšāh-ı refī'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*būstān-ı,*]
- [...] / ya'nī bülbulān-ı hezār-destān-ı **būstān**, şāhsār-ı nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*būstān,,*]
- Ve sipeh-sālār-ı hayl-i **būstān** u gülzārum. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*būstān,*]

bütān: Putlar, put kadar güzel sevgililer.

- İtdükçe hīrām-ı 'işve-pīrā / Pā-māluñ olur **bütān-ı** ma'nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*bütān-ı,*]

bütān: Putlar II put gibi güzel sevgililer.

- gāh dest-āvīz-i būy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı **bütān** ve gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / hāl-i dil-i perīşānla, rāhat-res-i 'uşşāk-ı muţtarib-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*bütān,*]

büy: Far. Koku.

- Yokdur keremūñde **büy-ı** minnet / Ey pādşeh-i serīr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*büy-ı,*]
- gāh dest-āvīz-i **büy-ı** dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / hāl-i dil-i perīşānla, rāhat-res-i 'uşşāk-ı muţtarib-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*büy-ı,*]
- Ey Gül-i ḥod-rüy u bī-hüde-güy, v'ey mişāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāh u / ārāyış-cüy, ser-ā-pā reng ü **büy!** (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*büy!,*]

buyur: T. f. Emretmek, söylemek. Ta'zīmen kullanılır.

- Mütevaqqı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bī-dırīg buyurılıp, bu / zerre-i nā-çīz ü kem-ter, reşk-efgen-i hūrşīd-i hāver **buyurıla**. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*buyurıla,, -ıla.*]
- Mütevaqqı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bī-dırīg **buyurılıp**, bu / zerre-i nā-çīz ü kem-ter, reşk-efgen-i hūrşīd-i hāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*buyurılıp,, -ilup*]
- İnkār itme şūfī şarābuñ menāfi'in / Üstād-ı ḥikmet öyle **buyurmuş** kitābda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*buyurmuş, -muş*]
- [...] / Eş-şeyḥ Sa'dü'd-dīn ü'l Ḥamavī **buyururlar** ki: «bātın-ı ma'siyyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*buyururlar, -ur, -lar*]

C

cādde: Ar. 1. İşlek, ulu, geniş yol. 2. Şāh-rāh.

- dalāletle **cādde-i** ḥākdan inhīrāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā'in ile reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevfiḳ-i refīk-i İslāma hādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*cādde-i,*]

cādu-nigāh-ı: *Cadı bakışlı.*

- ve maḥbūbān-ı **cādu-nigāh-ı** füsünkārdan aḥz-ı nūkhēt ü şemīm ider, benüm / āşnā-yı qadīmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*cādu-nigāh-ı,*]

cāh: *Makam, derece, rütbe; heybet, ihtişam.*

- Bā-devlet ü 'izz ü rif'at-i **cāh** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17*). [*cāh,*]
- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i **Cem-cāh-ı** devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*cem-cāh-ı,*]

cāh-ı: *Makam, derece, rütbe; heybet, ihtişam.*

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, maẓīk-i **cāh-ı** ka 'r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i 'ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*cāh-ı,*]

cāhilān: *Cahiller.*

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve 'ālimān-ı rūşen-zāmīr ü **cāhilān-ı** / dil-i tārik ile ihtilāṭ u şoḥbet ve imtizāc u ūlfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*cāhilān-ı,*]

caḥīm: *Cehennem.*

- kāfir-süz-ı **caḥīmdendür.** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 15*). [*caḥīmdendür., -dendür.*]

cām: *Kadeh. II Şarap.*

- İtdükleri cāna hep cefādur / Pādāş-ı hezār **cām-ı** ālām (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*cām-ı,*]
- iken, **cām-ı** şāhbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pūr-feyz ü bī-keder-i taşdıķ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*cām-ı, --ı*]
- Mu'cizātı **cāmınuñ** bir cūr'asına teşne-leb / Zāt-ı mekremet sıfātlarına, herze-gerdān-ı şāyeste vü enseb ü evlādur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*cāmınuñ, -ınuñ*]
- Cām-ı şarāb-ı nāb mı vardur görölmedük (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*cām-ı,*]

cāme: *Libas, elbise.*

- gelüp **cāme-i** sebzā-rengümi şad çāk u pāre pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*cāme-i, --i*]
- [...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra'nāyī-i **cāme-i** ālüñe nigeh-sāz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*cāme-i, --i*]
- [...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra'nāyī-i **cāme-i** ālüñe nigeh-sāz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*cāme-i, --i*]

cām-ı: *Kadeh. II Şarap.*

- Gördüm nice miḥnet-i sipihri / Çekdüm nice **cām-ı** zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*cām-ı,]*
- [...] / gül-i terden **cām-ı** pür-tāb-ı şarābı, pirāhen-püş-ı āl idüp (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1*). [*cām-ı,]*
- gulgüle-pīrā bir bülbul ve bāde-i gülgünla memlū her **cām-ı** şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğu eyyām-ı şafā, encāmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*cām-ı,]*
- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü **cām-ı** billürīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*cām-ı,]*
- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, **cām-ı** gam encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*cām-ı,]*
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış **cām-ı** mey-i āle / Odur bir düdsuz od ḥārsuz gül dāgsuz lāle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*cām-ı,]*

cāmi’-i: *Cam, mabed II Derleyen, toplayan.*

- [...] / Ḥaṭīb-i **cāmi’-i** gülzār ki ‘andelīb-i nāzūk-şadā vü pākīze-edādur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*cāmi’-i,]*

cān: *Can, ruh, gönül.*

- [...] / Ey vākıf-ı rāz-ı **cān-ı** şeydā (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1*). [*cān-ı,]*
- İtdükleri **cāna** hep cefādur / Pādāş-ı hezār cām-ı ālām (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*cāna, -a]*
- Merhem diyū **cāna** zaḥm ururlar / Bir pür-hünəri idince itlāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*cāna, -a]*
- [...] / Telḥ itmede kām-ı **cān-ı** zārı (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1*). [*cān-ı,]*
- Şunduğı şarāb-ı bed-güvārı / Dil-teşne-i ḥūn-ı **cānumuzdur** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*cānumuzdur, -umuz, -dur]*
- Eglendi murād-ı **cān-ı** nā-şād / Bākī anuñ ‘afv u luṭf u iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*cān-ı, -ı]*
- Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğımın hezār **cānla** rāğīb u ṭalībüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*cānla, -la]*
- Şofrā-yı gamuñ sikencübini / Āb-ı ciger ü ḥayāt-ı **cānsın** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*cānsın, -sın]*
- [...] / Ben yākūt-ı seyyāle-i **cān** ve la‘l-i müzāb-ı rūḥ-ı revānum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14*). [*cān,]*
- rūḥları, hemīşe evc-i hevā-yı kurb-ı İlähīyi cüyān ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / dīde-i **cānla** nigerān idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*cānla, -la]*
- yokdur ki baña tağallüb ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz **cān** u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āğuş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*cān,]*
- keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefāḥḥuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı **cān** ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında giryec- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*cān,]*

cān-gezā: *Cana zarar, halel ve afet veren; can yakan, öldürücü.*

- Merhemleri zaḥm-ı **cān-gezādur** / Bir nīm-piyāle şunsalar ger (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10*). [*cān-gezādur, -dur]*
- Mül çünki bu mā-cerāyı, ya‘nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaqqında bu ta‘rīzāt u / tevbiḥāt-ı **cān-gezāyı**, güş eyledi, ‘inān-ı iḥtiyār, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*cān-gezāyı, -yı]*

cānla: *Canlılık, hareketlilik kazanmak, hareketlenmek.*

- [...] sāye-i sa‘ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālikī-i tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı fakr u fenāya hezār **cānla** ṭalīb ü rāğīb olup, naqş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*cānla,]*

cānum: *Gönül.*

- rūḥ-ı revān ve ser-tābe-ḳādem **cānum.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4*). [*cānum.*,]

carı: *Yār, sevgili,eş; eşi, sevgilisi.*

- ‘Ālemlere ḥükmüñ itdi **cārī** / Feyz-i dem-i sūrī bī-muḥābā (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7*). [*cārī*,]

cārüb-keş: *Süpürgeci, süpüren.*

- Cārüb-keş-i der-i sa’ādet / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 12*). [*cārüb-keş-i*, -i]

cāy: *Yer, mahal, makam.*

- Gencīne miyüm ki ḥükm-i Bārī / **Cāy** itdi baña ḥarābezārī (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*cāy*,]
- mesāḥa-i sāhire-i ḳīr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāḥat ve / ne bir **cāy-ı** ārāmiş ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*cāy-ı*,]
- Sāḳī şun o zevraḳ-ı şarābı / **Cāy** eyleyelüm kenār-ı ābı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*cāy*,]
- ‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişīn-i maḳāmāt-ı ḥarābāt ve gūşe-güzīn-i **cāy-ı** fenā (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*cāy-ı*, --ı]
- cāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 13*). [*cāy-ı*, --ı]

cāygāh: *Yer, mevki, rütbe.*

- ḥarābāt-ı teng ü tār, senüñ **cāygāhuñdur.** / Pākīze-dāmenān-ı kībār u şıḡār-ı ‘ālem ve pākān-ı ḥāş u ‘ām-ı benī-Ādem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*cāygāhuñdur.*, -uñdur.]

cay-gır: *Yer tutan, yerleşmiş bulunan.*

- Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemī‘ānda, **cāy-gır** ve bi’l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*cāy-gır*,]

cebānı: *Korkak, ürkek.*

- Ve bu iddi‘ādasın ki her muḥanneş ü bī-dil ü **cebānı**, tāb u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*cebānı*,]

cebhe-sāy: *Yüz süren, alın süren, yerlere kadar eğilen, secde eder gibi alını yere koyup kapanan.*

- Ben dil-figār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne vechle **cebhe-sāyī-i** dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*cebhe-sāyī-i*,]

cebîn: 1.korkak, yüreksiz, alçak 2. alın.

- girih-pîrâ-yı **cebîn** ve hânde-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / gûne gonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i makâl oldu ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*cebîn,*]

cebîn-i: 1.korkak, yüreksiz, alçak 2. alın.

- Gark olup bahr-ı ıztırâb u gama / Sür **cebîn-i** niyâzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*cebîn-i,*]
- yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup **cebîn-i** sâtı 'u' n-nûr-ı ihlâşı dahî ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*cebîn-i,*]
- Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve **cebîn-i** i'zâz u tekrîmi, / huzûr-ı Ḥazret-i Âdem, şallallahu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*cebîn-i,*]

cefâ: Ar. İncitme, eziyet.

- İtdükleri câna hep **cefâdur** / Pādâş-ı hezâr cām-ı âlām (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*cefâdur, -dur*]
- şad-nevbet, zehr-âb-ı **cefâ** vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, cām-ı gam encâmuḥdan taḥşîl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*cefâ,*]
- ve âşî vü şulḥ u mâ-cerâda bulunup şad-hezâr cevri ü **cefâ** ve / vefâ vü şafâ-yı rûzgâr geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*cefâ,*]

cefakıs: Eziyet eden.

- bî gıll-ı 'aşîkân-ı belâ-keşânun çesm-i bî-raḥm-ı ma'sûkân-ı **cefâ-kîşânla** / bî-şümâr mu'amele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü güftârları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*cefâ-kîşânla, -ânla*]

cehâlet: Bir şeyi bilmez olma, bilmezlik hâli; bilgisizlik, cahillik.

- berr-i pür ḥarr-i **cehâlet** olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i ḥarâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*cehâlet,*]
- [...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü ḥüsrân olup, delâlet-i **cehâlet** ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*cehâlet,*]

cehl: Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.

- Cem' eyleyüp 'ilm ü faẓl u 'adli / Ref' eyledi cevri ü zulm u **cehl** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*cehl,* -i]
- [...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i **cehl** ü ḥüsrân olup, delâlet-i cehâlet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*cehl,*]

celâl: Yücelik, ululuk.

- mesned-nişîn-i [...] ve yeke-süvâr-ı / mîzmâr-ı [...] maḥrem-i ḥarîm-i **celâl-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2*). [*celâl-i, --ı*]

celâlet: *Büyüklik, fevkalade ululuk.*

- hijde-hezâr ve sultân-ı bülend-âstân-ı kalem-rev-i [...] / [...] cenâb-ı **celâlet-** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*celâlet-*,]

celâluh: *Büyüklik, ululuk, yücelik. II “Azameti yüce ve ulu olan”, Allah Teâlâ hakkında kullanılan bir saygı ifadesi.*

- İzzid-i Müte‘âl-ı Celle **Celâluhunuñ** her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i le‘âyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*celâluhunuñ, -unuñ*]

celâluhu,: *Şanı yüce olan Allah.*

- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, **celâluhu**, kelâm-ı celle benüm şân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*celâluhu,,*]

celb: *Getirtme, davet etme, çekme.*

- [...] / Bülbülân-ı hoş-elhân-ı gülistân hod, berg ü nevâyı benden ahz u **celb** (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*celb,*]

celîl: *“Ululuk ve celâl sâhibi, yüce, âli” anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.*

- ı merdud-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrüd-ı le‘îm, Halîl-i / İzzid-i **Celîl** ü ‘Azîm, Hazret-i İbrâhîm, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*celîl,*]
- tevbe vü istiğfâr ve bâṭın-ı tevbe, maḥabbet-i İzzid-i **celîl** ü gaffâr»dur. / Ber-ma‘nâ-yı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*celîl,*]

celîlü’l-evsaf: *Sıfat ve nitelikleri yüce olan, yüce sıfatlı.*

- Sen hâlîmî şerḥe himmet eyle / Sen var iken ey **celîlü’l-evşâf** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*celîlü’l-evşâf,*]

celîl: *“Ululuk ve celâl sâhibi, yüce, âli” anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.*

- Ve İklîl-i **celîl-i** velâyetle, ser-firâz u ser-bülend olan devletmendân-ı ‘âlî- / şân, ki sâye-bân-ı hümâyûn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*celîl-i,*]
- ide. / Şâniyen, Seyyidü’l-mürselîn, ser-efrâz-ı İklîl-i **celîl**, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*celîl,,*]

celîs: *Birlikte oturan arkadaş.*

- âzârdur, yâd eyle ki [...] / Ve nîm-laḥza bed-siriştî-i **celîsüñi** mülâḥaza kııl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*celîsüñi, -üñi*]

- fūrūḡ-ı ḥod-fūrūṣī zānn idüp, istib'ād u istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, **celle** şānuhu ba'îd degüldür ki havāşş-ı cemî' - (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [celle,]
- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esās-ı [...] / [...] ki ḥikmet-nizām-ı subḥānîdür, celāluhu, kelām-ı **celle** benüm şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [celle,]
- İzid-i Müte'āl-ı **Celle** Celāluhunun her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde
- ün. (Arık Celāl "hâvâşş-ı cemî' u celâ'ı" (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11) ve "şâni, celâli yüce olsun" anlamına gelen Celle şānuhu, Celle celāluhu gibi klişeleşmiş duâ cümlelerinde geçer.

cem: İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

- eyleye. / Bunu baş u îrâddan ḥāşıl u murād oldur ki benüm daḡi bir **cem'ün** ḥarābı (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2). [cem'ün,]

cem: Derlitoplu ;Düzenli, daḡınık olmayan, düzen verilmiş.

- i eşyā-yı mükevvenâtı şey'-i vāhidde **cem'ü** derc eyleye: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [cem'ü, -ü]

cem: Hepsî, toplama, tümü.

- Yâ İbrāhîm, cenāb-ı 'izzet-me'ābımdan **cemî'** bendelerüm bunu temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümîd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [cemî', -î]

cem': Derlitoplu ;Düzenli, daḡınık olmayan, düzen verilmiş.

- gün-ı cemendür, şabbāḡ-ı pîrāye-i cemāl-ı ḡitî-fürūzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i **cem'-i** encümenüm. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6). [cem'-i,]

cem': Toplama, bir araya getirme.

- Cem' eyleyüp 'ilm ü faẓl u 'adli / Ref' eyledi cevır ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [cem',]

cemāl: Güzellik, yüz güzelliği, güzel yüz.

- Sākî-yi şîrîn-kārlar daḡi, ki her birinün evşāf-ı ḥüsn-i dil-peẓîr ve leṭāfet-i / **cemāl-ı** 'ālem-gîrleri (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7). [cemāl-ı, --ı]
- Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemîn-i reyāḥînüm. / Ve revnāḡ-ı çār-sü-yı şeş-cihet-i zamān ve zîver-i **cemāl-ı** heft-iḡlîm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [cemāl-ı, --ı]

- [...] / ve süsen-i zebân-dırâz, vaşf-ı kemâl u midhat-i **cemâlümde** ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*cemâlümde, -üm, -de*]
- gün-ı çemendür, şabbâg-ı pîrâye-i **cemâl-ı** gütî-fürüzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*cemâl-ı, --ı*]
- [...] / Ve bir şahid-i zibâyum ki hânuvâde-i **cemâl** u kemâlden zühür itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*cemâl, ,*]
- Ve lâle-i nu'mân-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşin-i **cemâl-ı** bî-mişâlümnden / dâg-ber-derün u dil-sühredür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*cemâl-ı, --ı*]
- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne hod, benüm âb-ı dil-cüyümü ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü hıla'-ı fâhirelerinden mâ'adâ şafha-i **cemâl-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*cemâl-ı, --ı*]
- Ve tâ-key, kendü hüsni **cemâl** u ruhsâr-ı 'âle'l-âlûne, şive vü nâz / ve gunc u delâl idersün. Bir sâ'at ziştî-i refîk-i nâ-cinsünî ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*cemâl, ,*]
- [...] / Ve kendü zibâyî-i **cemâl** ve ra'nâyî-i câme-i âlûne nigh-sâz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*cemâl, ,*]
- [...] / Ve kendü zibâyî-i **cemâl** ve ra'nâyî-i câme-i âlûne nigh-sâz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*cemâl, ,*]
- cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebün-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*cemâlân,, -ân*]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtında mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i **cemâl-i** şahid-i helâlün tamga-yı harâm olmuş ve harîta-i rakamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*cemâl-i, --i*]

cem-cenâb: Cem yaratılışı.

- İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / Var var o Hîdîv-i **Cem-cenâba** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*cem-cenâba, -a*]
- Âsaf-ı **Cem-cenâb** ve 'arza-dâşt-ı şadr-ı kâm-bîn ü kâm-yâb kılına. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [*cem-cenâb, ,*]

cem'iyvet: Tamamı, topluluk anlamında.

- Ve güş-güzârûn olmadı, ki ben cem'iyvet-sâz-ı aşhâb-ı şöhet ü 'ayş / ve germiyyet-endâz-ı **cem'iyvet-i** bî-gâne vü hvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*cem'iyvet-i, --i*]

cem'iyvet-sâz: Topluluğu bir araya getiren, toplayıcı.

- Ve güş-güzârûn olmadı, ki ben **cem'iyvet-sâz-ı** aşhâb-ı şöhet ü 'ayş / ve germiyyet-endâz-ı cem'iyvet-i bî-gâne vü hvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*cem'iyvet-sâz-ı, ,*]

cemî': Bütün, hepsi.

- belîgü'l-lehçe, Hâzret-i 'Alî kerreme'llâhu vechehüden, cilve-ger-i hayyiz-i / zühür olup pîrâye-i mesâmi'-i **cemî'-i** cihâniyân olmuşdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*cemî'-i, --i*]
- Ben hod, belki cümle-i edyân ve **cemî'-i** ezmânda çün âb-ı / miyâh u zülâl, mubâh ve helâl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*cemî'-i, --i*]

cemî-i: Bütün, hepsi anlamında belgisiz zamir.

- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey'-i vâhidde cem'ü derc eyleye: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12*). [*cemî-i, ,*]

cemî'i: Bütün, hepsi.

- Yek-bâre, gürûh-ı hûbân-ı 'işve-perdâza nigh-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin ki **cemî'isinden** bälâter ü ser-fîrâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*cemî'isinden, -sinden*]

cenâb: "şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.

- Manşûr kılsun muzaffer itsün / Hem-vâre ola **cenâbı** manşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [*cenâbı, -ı*]
- hijde-hezâr ve sulţân-ı bülend-âstân-ı kalem-rev-i [...] / [...] **cenâb-ı** celâlet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*cenâb-ı, -ı*]
- nebâtât u ezhâra ki şanâyî 'ü' bedâyî 'ü' l-âşâr-ı **cenâb-ı** Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, bir ter-zebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*cenâb-ı, --ı*]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istiksâr itme ki kudret-i bâliğa-i **cenâb-ı** / hallâk-ı 'aliyyü'l-ıtlâkdan, celle şânuhu ba'îd degüldür ki havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*cenâb-ı, --ı*]
- Cenâb-ı İzzid-i 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı harâm eyledi, tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-reftârları, bi'l-cümle, gûşe-i seccâde-i ta'at u 'ibâdetde güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*cenâb-ı, --ı*]
- Yâ İbrâhîm, **cenâb-ı** 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*cenâb-ı, --ı*]

cenân: Yürek, kalp, gönül.

- Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldu ki saht muhtarib tapîde- ü / **cenân** (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*cenân, -ı*]

cevâb: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kefi-ğazab u kîni, perîşân iderek, **cevâb-ı** / pür-'itâba taşaddî ve Güle dîrûştâne hîţâb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*cevâb-ı, --ı*]
- CEVÂB-I MÛL-İ ĤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8*). [*cevâb-ı, -ı*]
- Efvûnî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz **cevâb** u hîţâbdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*cevâb, -ı*]
- Efvûnî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz **cevâb** u hîţâbdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*cevâb, -ı*]
- cidâlde türk ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve Güle **cevâb-ı** pür-'itâba, bu / perdeden ser-âğâz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*cevâb-ı, --ı*]
- CEVÂB-I MÛL-İ ĤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne güne hâlet vâkı' oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*cevâb-ı, -ı*]
- u âmîhte itdi. Ve **cevâba** mübâşeret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÛL-İ RA'NÂ BÂ MÛL-İ ĤAMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*cevâba, -a*]
- Ey Mül, bu **cevâb-ı** bâ-şevâbı, mengûş-ı gûş-ı iz'ân u te'emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsu'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*cevâb-ı, --ı*]
- Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, ser-âğâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÛL-İ ĤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*cevâb-ı, -ı*]
- künân, **cevâba** gûşâde-dehân olup dir ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*cevâba, -a*]
- CEVÂB-I MÛL-İ ĤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / Mül de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*cevâb-ı, -ı*]

cevâba: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

- görüp, redd-i **cevāba**, bir kā'ide-i bā-fā'ide mülāhaza vü hātıra idemeyüp, biž- / zārüre, dest-der-dāmen-i haķıķat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*cevāba*,,]

cevāhir: *Cevherler.*

- Hezār muħassenāt u nīkūyī, benüm **cevāhir-i** ābdār-ı güftārumdadur ki / senün kabāyih u bed-hūlıguñda hīç söz ve aşlā kelām yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*cevāhir-i*,]
- Ve bu **cevāhir-i** kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisân-ı lülü-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmār-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydân-ı velāyet, bedī'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*cevāhir-i*,]
- bend ü zīver-efzā oldu ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe **cevāhir-i** tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandükça-i güş-ı hüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*cevāhir-i*,]

cevāmi': *Camiler.*

- i rindân-ı mey-güsārān eylerler. / Ve mu'tekifân-ı **cevāmi'-i** 'ibādet ü peygüle-güzinân-ı şavāmi'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*cevāmi'-i*, --i]

cevelan: *Dolaşma, gezme.*

- Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı 'inān-ı **cevelān** itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*cevelān*,]
- bahāne-i lutf u merħamet, lā-li-garażi izhārī'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inān ve 'alā- / ķaderi'l-imkān, izhār-ı tek ü tāz-ı **cevelān** olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*cevelān*,]
- cevelān ve etrāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-hāşıl, hīn-i ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*cevelān*,]
- [...] kelām-ı lülü-nizāmına tevcih-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / nātıkasın, muṭlaķu'l-'inān, ve her bār, mızmār-ı güft ü güda **cevelān** itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*cevelān*,]

cevr: *Ar. Eza, sitem.*

- Cem' eyleyüp 'ilm ü fażl u 'adli / Ref' eyledi **cevr** ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*cevr*,]
- Göstermedi rüy-ı mihr bir ān / **Cevr** eylemede 'adū-yı bī-dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*cevr*,]
- ve āşī vü şulh u mā-cerāda bulınuş şad-hezār **cevr** ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*cevr*,]

ceyb-i: *Ar. 1. Yaka, giribân: ser-be-ceyb-i tefekkür. 2. Elbisenin münasip yerlerine dahilen ve haricen dikilen kese tarzındaki yarıklar. 3. Veterin amûdu. der-ceyb etmek: Hile ile alıp cebine koymak, mal edinmek. tamâm-ı ceyb: Nısf-ı kutr ile ceyb arası.*

- vü endişe; Mül de seri, keşide-i **ceyb-i** şişe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriğü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*ceyb-i*,]

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem **cezā** vü sezānı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*cezā*,]

cidāl: Savaş, karşılıklı kavga.

- belki bürde-i perde-i nizā' u **cidāl** idüp; / Gül-i hamrā (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [cidāl,]
- Tevakkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı **cidāl**-ı küllābgerān-ı bī-emānda kalduḡda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānidür, kırā'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [cidāl-ı,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ḡaḡab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmī ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [cidāle,,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ḡaḡab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmī ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [cidāle,,]
- cidālde türk ü táz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pür-'itāba, bu / perdeden ser-āḡāz itdi, ki: (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14). [cidālde, -de]
- Ve nice ceng ü **cidāl** u ḡavḡā / [...] (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3). [cidāl,]
- ve kirāren ḡarb u kıtāl u peygār ve ceng ü **cidāl**-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü secā'at ve sebeb-i füzūnī-i ḡudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [cidāl-ı,]

ciger: Bagır, yürek.

- Sofrā-yı ḡamuñ sikencübini / Āb-ı **ciger** ü ḡayāt-ı cānsın (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15). [ciger,]

ciger-güşe: Evlat, sevgili.

- yokdur ki baña taḡallüb ü taḡakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u **ciger-güşe-i** māder ü pīrāye-i āḡuş-ı dāye ve cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [ciger-güşe-i, -i]

ciger-hün: Yüreği kanlı.

- Tā minnet ile ide **ciger-hün** / Çarḡ ise denī vü tünd-hüdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16). [ciger-hün,]

cihān: Far. 1. Dünya, ālem, cihān.

- Sultān-ı ḡalem-rev-i kemālāt / Īcād ideli **cihān**ı Bārī (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6). [cihānı, -ı]
- Sensin sebeb-i nizām-ı 'ālem / Tedbīr-i **cihān** saña müselleḡ (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7). [cihān,]
- Devrinde o dāver-i **cihānuñ** / Āsāyış idüp nigāhbānlar (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13). [cihānuñ, -uñ]
- Kim yok bu **cihānda** bir penāhum / Olsun bu ḡaḡūr-ı kem-liyāḡat (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11). [cihānda, -da]
- me'ābına sezāvār u elyāḡ u aḡrādur ki meclis-i ḡoş-ḡarḡ-ı **cihān**ı, dest-i / şun' u ḡikmeti, sāḡte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [cihānı,, -ı]
- [...] / Vezīrān-ı **cihānuñ** şān u şevketle ser-efrāzı (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9). [cihānuñ, -uñ]
- Ve bāde-nüşān-ı aşḡāb-ı şoḡbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ḡarab-ı cūybārda, zevraḡ-ı şāhbāyla **cihān** cihān 'ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [cihān,]
- Ve bāde-nüşān-ı aşḡāb-ı şoḡbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ḡarab-ı cūybārda, zevraḡ-ı şāhbāyla **cihān** cihān 'ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [cihān,]
- Ey bī-mā'nā, da'vī-i ḡod-fürüşī ve ḡvīş-bīniden icināb u perḡız eyle. / Ve ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bağçe-i **cihān**, mişl-i meşel-i Çenārī vü (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10). [cihān,,]
- Bir birāderüm dūş-ābdur ki şīrīn-sāz-ı mezāḡ-ı şeyḡ ü şābb-ı **cihān** ve / revnaḡ u ārāyış-baḡş-ı dükkānçe-i ḡelvēgerāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [cihān,]
- Ey rüşen iden **cihān**ı tābı / Her rüz-ı siyāhuñ āftābı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1). [cihānı, -ı, -]
- kerde-i Bermekīyyü'l mekārīm-i **cihān** eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cūd u kerem, ki 'ālem-i āb ve dem-i mestī-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [cihān,]

- vücūda gele, mū-şikāfān u daḳīka-bīnān-ı **cihān** ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i 'ālemiyān olan 'uḳalā 'indinde saḥā vü 'aṭādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*cihān,*]

cihān-bān: *Dünyayı koruyup gözetten.*

- Luṭfuñla ola meger ki bihbūd / Luṭfuñdur ey Āşaf-ı **cihān-bān** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*cihān-bān,*]

cihān-gerd: *F. dünyayı dolaşan/gezen.*

- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīşe-i **cihān-gerd** ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*cihān-gerd,*]

cihān-gīr: *Dünyanın büyük bir bölümünü eline geçiren kimse. II Yiğit, savaşçı.*

- Şehen-şāh-ı **cihān-gīrūñ** sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*cihān-gīrūñ, -üñ*]

cihān-ı: *Far. 1. Dünya, âlem, cihân.*

- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-beḳā ve **cihān-ı** pūr-renc ü bī-vefāda ki / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meḳs ü karār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*cihān-ı,*]

cihāniyān: *Dünyada yaşayanlar.*

- [...] / Ve ḥasb-ı hālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencān-ı maḳām-ı 'Acemden şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı **cihāniyān** olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*cihāniyān,*]
- belīgü'l-lehçe, Ḥazret-i 'Alī kerreme'llāhu vecchēhūden, cilve-ger-i ḥayyiz-i / zuhūr olup pīrāye-i mesāmi'-i cemī'-i **cihāniyān** olmışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*cihāniyān,*]

cihān-tāb: *Far. Cihana hararet ve ziya verici, veren: âfitāb-ı cihān-tāb. cihān-tābī: Cihan tāblık.*

- Ve kendüñe āftāb-ı **cihān-tāb** diyü nām-nihād olmışsın, ammā ḥūrşīd-i / 'aḳl, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iḳlīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*cihān-tāb,*]

cihān-tābum: *Far. Cihana hararet ve ziya verici, veren: âfitāb-ı cihān-tāb. cihān-tābī: Cihan tāblık.*

- piyāleden lāmi' u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādīye, bir āftāb-ı **cihān-tābum**, ki ufḳ-ı maşrıḳ-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*cihān-tābum,,*]

cihet: *Sebep, ilgi, yön.*

- ve siyeh-mestligi ve evzâ‘-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hüde ‘arbedeleri / **cihetinden** gerden-i helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*cihetinden, -i, -nden*]

cihet-i: Sebep, ilgi, yön.

- ‘inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve **cihet-i** ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*cihet-i,*]
- ‘inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve **cihet-i** ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*cihet-i,*]

cilâ: Parıltı.

- [...] **cilâ-yı** mücellâ-yı dâniş ü bîniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8*). [*cilâ-yı, --yı*]

cilvegâh: Cilve yeri, cilve edecek yer II eğlenecek, duracak yer.

- Ve lâle-i la‘l-fâm, çerâğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her gâh kalb-i / âgâhı **cilvegâh-ı** nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*cilvegâh-ı, --ı*]
- zindesini, ki **cilvegâh-ı** ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*cilvegâh-ı, --ı*]
- zindesini, ki **cilvegâh-ı** ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*cilvegâh-ı, --ı*]
- cilvegâhuñdur, ârzüî vü rağbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germî-i ülfet ü şöhet / içündür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*cilvegâhuñdur, -uñdur,*]
- idüp, tab‘-ı selîm-i laţîf-tab‘ânı ve nihâd-ı pâkîze-nijâd-ı pâk-bâzânı, / ki **cilvegâh-ı** şuver-i ma‘ânîdür, eşer-peziñ ü rikkat-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*cilvegâh-ı, --ı*]

cilve-ger: Cilveli, nazlı.

- hâtıra, **cilve-ger-i** Mir‘ât-ı zeng-peziñ-i hâtır-ı ‘abd-ı hâkîr oldu ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı güşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*cilve-ger-i,*]
- bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i sıfâta ser-âgâz ve / tarafeynden **cilve-ger-i** mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı laţîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*cilve-ger-i,*]
- belîğü‘l-lehçe, Hazret-i ‘Alî kerreme‘llâhu vecchühden, **cilve-ger-i** hayyîz-i / zuhûr olup pîrâye-i mesâmi‘-i cemî‘-i cihâniyân olmışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*cilve-ger-i,*]
- yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrâ sen henüz cân u ciger-güşe-i mâder ü pîrâye-i âğuş-ı dâye ve **cilve-ger-** (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*cilve-ger-,*]

cism: Beden, vücut.

- küllâbgerân olmamışiken cümleten **cism** ü ten / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*cism,*]

cismâni: Bedenle, vücutla ilgili olan; maddi.

- idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ‘ire vü şerâre bârdan taşra vaz‘-ı / kâdem itdüm, girân-bâr-ı **cismâniyetden** hâlâş u berî olup ser-â-pâ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*cismâniyetden, -yetden*]

cism-i: *Beden, vücut.*

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya ‘nī kāse-i mīnā, **cism-i** latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*cism-i,*]

cūd: *Ar. Kerimlik, cömertlik, mürüvvetlilik.*

- Cūduñdan idüp ḥicāb derler / Ol zerreye kim ḥitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*cūduñdan,* -uñ, -dan]
- Gör ey yem-i **cūd** u ‘ayn-ı iḥsān / Tevcīh-i nigāh-ı luṭfa şāyān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*cūd,*]
- kerem-i Ḥātem ü Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, ‘adem ü vūcūd-ı **cūd-ı** / Ma’n, ber-ā-ber ü yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*cūd-ı,* -ı]
- kerde-i Bermekīyyū ‘l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedūñ ki bir **cūd** u kerem, ki ‘ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*cūd,*]

cumhūr: *Ar. is. Halk, nas, umum, büyük cemaat. Heyet.*

- ümūr-ı **cumhūr**, deryā-yı fażl u kām-ı dāniş, nizāmü ‘l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*cumhūr,*]

cümle: *Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*

- [...] / Oldur ol ser-meclis-i peygamberān kim **cümlesi** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*cümlesi,* -si]
- [...] / bir güzīde-i nev‘-i benī-Ādem, engüşt-nümā-yı **cümle-i** ‘ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*cümle-i,*]
- dīde-i ‘ibret-bīnle nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki **cümleden** ne güne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*cümleden,* -den]
- Bir kadeḥ mey kişinüñ **cümle** ḥicābın götürür / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*cümle,*]
- Çeşmi bir āhūd olmış şīrlar naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu **cümleden** zībā vü ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*cümleden,* -den]
- Çeşmi bir āhūd olmış şīrlar naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu **cümleden** zībā vü ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*cümleden,* -den]
- Ben ḥod, belki **cümle-i** edyān ve cemī‘-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*cümle-i,*]
- Yā İbrāhīm, cenāb-ı ‘izzet-me‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger **cümle** bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*cümle,*]

cümleten: *Bütünüyle, tamamen.*

- Mütāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başīret olmadūñ, ki **cümleten** āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*cümleten,*]
- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve **cümleten** siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*cümleten,*]
- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve **cümleten** siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*cümleten,*]
- küllābgerān olmamışiken **cümleten** cism ü ten / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*cümleten,*]

cünbiş: Hareket etme, salınma.

- reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, **cünbiş-i** bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [cünbiş-i, --i]

cür'a: Tortu, şarap posası (çokluk toprağa dökme yönüyle).

- Bir **cür'a-i** lutf iderler in'âm / Lutf eyleseler sitem-fezâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9). [cür'a-i,]
- ârâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve **cür'a-i** jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [cür'a-i, -i]
- Ammâ ol kimse ki senden bir **cür'a** nûş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fışk u fücûr ve iktisâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [cür'a,]

cür'a: Damla, yudum.

- Mu'cizâtı câminuñ bir **cür'asına** teşne-leb / Zât-ı mekremet sıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [cür'asına, -sı, -na]
- selâma, kisvet-i **cür'ada**, ne güne, ser-fürû vü hâk-bûsî eylerüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3). [cür'ada,, -da]

cür'et: Ar. is. Cesaret, yiğitlik, korkmayarak ileriye atılma.

- Ve vakt-i rezm ü kârzâr, ki maḥall-i zed ü bürd ü ğirüdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişâna **cür'et** ü şecâ'atle meded ü yâverî eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [cür'et,]
- iderüm. / Ve ḥaberdâr degülsin ki ol şecâ'at u **cür'et**, ki zâtî vü ṭabî'î olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [cür'et,,]
- [...] / dur, şecâ'at u **cür'ete** mâlik ü kâdir olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13). [cür'ete,]
- Rûzgâruñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle niçe **cür'et-i** muḥâşametüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [cür'et-i, --i]
- ve kirâren ḥarb u kıtâl u peygâr ve ceng ü cidâl-ı küffârda yâr u yâver olup / bādî-i izdiyâd-ı kuvvet ü şecâ'at ve sebeb-i füzûnî-i kudret ü **cür'et** (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [cür'et,]

cüş: Coşmak (eğlenceden).

- na'ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve gül-bāng-ı **cüş** u ḥurûşî peyveste-i / muḳa'ar-ı çarḥ-ı vâlâtârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [cüş,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / **cüş** idüp buḥâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muḳa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [cüş,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / **cüş** idüp buḥâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muḳa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [cüş,]

cüş idüp: Coşmak.

- şütür-i ser-mest gibi **cüş idüp** kef-i ğazab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürtüşâne ḥitâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [cüş idüp,]

cūsa: *Coşmak (eğlenceden).*

- Eşvât-ı hâlet-fezâ-yı murğân-ı hoş-nevâ ve ezkâr-ı / taḥammül-rübâ-yı bûlbûlân-ı nağme-serâdan bî-şabr u ihtiyâr, vecd ü **cūsa** (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*cūsa*,]

cüvan-merd: *Mert, yiğit, delikanlı.*

- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlîli, **cüvân-merd** ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*cüvân-merd*,]

cüv: *İrmak. II Aşığın gözyaşları.*

- Güyâ leb-i **cüy** u bâde-i nâb / Kât kât dem-i 'ayş u 'âlem-i âb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*cüy*,]

cüyân: *Far. sf. Arayıcı.*

- rûhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlâhîyi **cüyân** ve semt-i 'âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*cüyân*,]

cüyânende: *Arayan, araştıran.*

- Mâye-i heybet ü şavlet ve mâdde-i kuvvet ü şevketüm. / **Cüyânende-i** himmet ü mürüvvet ve rüyânende-i ḥamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*cüyânende-i*,]

cüybâr: *İrmak, nehir, akarsu.*

- Ve **cüybâr-ı** pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elḥân ve gûlgûle-i fâḥitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-ḥvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*cüybâr-ı*, --ı]

cüybârda: *İrmak, nehir, akarsu.*

- Ve bâde-nüşân-ı aşḥâb-ı şoḥbet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı telâṭüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı **cüybârda**, zevraḳ-ı şahbâyla cihân cihân 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*cüybârda*,,]

cüz'i: *Az miktarda, ehemmiyetsiz, bir şeyin tamamı olmayıp bir kısmı olan.*

- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her baḥlî ü le'im ü denî ki nüş eyleye, / 'âkıbet **cüz'i** küll ider, ya'nî dâd u dihiş ve saḥâvet ü baḥşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*cüz'i*,]

Ç

çāk: Yarık, yırtık, çatlak. çāk çāk parça parça.

- firākla, dāmānum **çāk** çāk ve mişāl-ı derūn-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*çāk,]*
- firākla, dāmānum **çāk** çāk ve mişāl-ı derūn-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*çāk,]*
- gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad **çāk** u pāre pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*çāk,]*
- [...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i sahtla, bī-hüde dehen-i perişān-suhanuñı, **çāk** u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*çāk,]*

çāk çāk: Parça parça.

- berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, **çāk çāk** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*çāk çāk,]*
- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derūn-ı halvet-hāne-i gönçede, / dest-i güstāh-ı Züleyhāyī-bād, dāmen-i pākūmi **çāk çāk** itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*çāk çāk,]*

çāpük-çademe: Hızlı adım.

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā‘id-i sa‘y u ikdām oldığum, vādī-i dil-güşā- / y1 inşāda daḥi edhem-i müşgīn-perçem-i kalem-i **çāpük-çademe**, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*çāpük-çademe,,]*

çāpük-rev-i: Mana meydanının hızlı gideni (Şiir yazma bağlamında).

- Pes ān-gāh, tekāver-i **çāpük-rev-i** endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘inān-ı cevelān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*çāpük-rev-i,]*

çāre-res: Çare bulan, çare yetiştiren.

- zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / **çāre-res-i** dil-nüvāza izhār u ifhām itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*çāre-res-i,]*

çāre-sāz: Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.

- Ve dest-i temennā vü niyāzı dergāh-ı Hudā-yı **çāre-sāz** u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*çāre-sāz,]*

çarḥ: Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.

- Tā minnet ile ide ciger-hūn / **Çarḥ** ise denī vü tünd-hüdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*çarḥ,]*
- Pāyüm ser-i **çarḥ-ı** kīne-hvāh it / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*çarḥ-ı, -- ı]*

- na'ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve gül-bāng-ı cûş u hürûşı peyveste-i / muḳa'ar-ı **çarḥ**-ı vâlâtârem eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*çarḥ*-ı, --ı]
- Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindānuñ / Miyān-ı **çarḥ**-ı bezme gelmeseydi âftāb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*çarḥ*-ı, --ı]
- gül-bāng-ı kelîme-i tevḥîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, ṭanîn- / endāz-ı heftümîn-ķıbāb-ı **çarḥ**-ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*çarḥ*-,]

çār-sū: Çarşı, pazar.

- Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nūzhet-zemîn-i reyāhînum. / Ve revnaḳ-ı **çār-sū-yı** şeş-cihet-i zamān ve zîver-i cemāl-ı heft-ıklîm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*çār-sū-yı, --yı*]

çehârda: Ondördü.

- Ve fûşûl-ı **çehârda** benüm zamān u 'ahd-i leṭāfet-âşārumda, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña rağbet ü i'tibār, bîşter ü bî-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*çehârda,]*

çehre: Far. is. Yüz, sima. mec. Abûsluk, ekşi yüz, dargınlık. çehre züğürdü çirkin.

- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya'nî ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rûy-ı evrāk-ı gülşen ve gülğüne-sāy-ı **çehre-i** şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*çehre-i,]*

çek: Katlanmak, tahammül etmek.

- Gördüm nice miḥnet-i sipihri / **Çekdüm** nice cām-ı zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*çekdüm, -düm*]

çekide: Damlamış; topuz, gürz gibi evvelce kullanılan savaş aleti (OTAL, 154) II dökülmüş, söylenmiş; etkili.

- Senüñ âsîb ü gezendüñ, bir sevb-i naẓîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libās-ı pākîzeye **çekide** ola nâ-pāk u mühlmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*çekide,]*

cemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

- Çemen zann eylemeñ bir sebzgün ḥārā-yı pür mevcî / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*çemen,]*
- şîrîn-tebessüm-i **çemen**, be-ṭarîḳ-i şükrâne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sîm-i nāb / ve îşār-ı zer-i kem-yāb kırlurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*çemen,, -i*]
- [...] / Ve basîṭ-ı rûy-ı zemîn, bisâṭ-ı inbisâṭ -efzā-yı rengin ile ya'nî **çemen**, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*çemen,, -i*]
- Ve bāde-nûşān-ı aşḥāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i **çemen** ve leb-i pür-ṭarab-ı cüybārda, zevraḳ-ı şāhbāyla cihān cihān 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*çemen,]*
- gün-ı **çemendür**, şabbāğ-ı pîrāye-i cemāl-ı ḡitî-fürüzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*çemendür,, -dür*]
- Ve lâle-i nu'mān-ı **çemen**, süziş-i reşk-i âteşin-i cemāl-ı bî-mişālümünden / dāğ-ber-derün u dil-sühtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*çemen,, -i*]

- tūṭī-i mu‘ciz-suḥan-ı **çemen-i** belāğ, ra‘na-nergis-i bāğ-ı mā-zāğ / gonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbül-i şīrīn-terennüm-i « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [çemen-i, -i]
- [...] / Pādşāh-ı **çemen** ü şāh-ı reyāhīnüm ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [çemen,]
- zemīne, anlaruñ şadaķa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i tarf-ı gülşene ve seyr-i şāh-ı **çemene** ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [çemene, -e]

çemeni: Çimenden yapılmış.

- hoş-kumāş-ı sebzgün-ı **çemeni**, be-resm-i i‘zāz-ı pāy-endāz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [çemeni,,]

çemenistān: Çimenlik, bahçe.

- Rengīn-gül-i **çemenistān-ı** ḥamd u sipās ve biḥīn-i / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [çemenistān-ı,]
- Rengīn-gül-i **çemenistān-ı** ḥamd u sipās ve biḥīn-i / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [çemenistān-ı,]
- Ve mānend-i hezār-destān-ı **çemenistān**, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā‘ide, seri‘ān mütevārī‘-i ḥücre-i ḥamūşī olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [çemenistān,,]

çemenzār: Çimenlik.

- gürüh-ā-gürüh, seyr-i şāhrā vü **çemenzāra** ve geşt-i deşt ü kühsāra çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13). [çemenzāra, -a]

çenārī vü kedūvī: Çınar ağacı ve kabak sebzesi hikayesine atf.

- Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rüzgārile da‘vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitizi, germ ü tīz itme. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11). [çenārī vü kedūyī,]

çend: Ne kadar.

- Ve her **çend** sāğar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i minā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [çend,]

çeng: Far. 1. Pençe. 2. Bir nevi saz.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i **çeng-i** Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [çeng-i,]

çeng: Yay şekliñde eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i **çeng-i** Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [çeng-i, --i]

ceng: Savaş, muharebe.

- güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engiz-i **ceng** ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu'ūr u temyiz olup; (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13). [ceng,]
- Ve nice **ceng** ü cidāl u ğavġā / [...] (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3). [ceng,]
- ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve **ceng** ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ceng,]

cengāl: Far. is. Yırtıcı hayvan veya kuş pençesi. Çengel.

- Tevakkuf u şabr eyle, tā **cengāl-ı** cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānidür, kıra'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [cengāl-ı, --ı]

cerāġ: Kandil, mum.

- Ve lāle-i la'l-fām, **cerāġ-ı** hāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āġahı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [cerāġ-ı,]

çeşm: Far. Göz, dide, ayn.

- Reşk-āver-i āftāb idersin / **Çeşm-i** keremünle bir nigāh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [çeşm-i,]
- mazmūn-ı belāġat-meşhūnı üzere mütālā'a-fermā-yı **çeşm-i** bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmul ü i'tibār oldıklarınca kimi āl-i tūti-i lisānım, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [çeşm-i,]
- Ve sipeh-sālār-ı hayl-i büstān u gülzārım. / **Çeşm-i** nergis-i şehlā, kemāl-i safvet-i āyine-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [çeşm-i,]
- Ve sen hōd, pāyān-ı kārđan mülāhāza ve endişe kılmazsın. / Ebr-i bahārī, 'ōmr-i kūtāh-ı nā-pāydarūña, **çeşm-i** rahmıla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [çeşm-i,]
- Mütālā'a-fermā-yı 'ayn-ı başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / **çeşm-i** siyāh-mest-i dil-berān-ı şüh-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14). [çeşm-i,]
- Eger seni rüy-ı gülgün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbih ü tanzir eyledilerse, / **çeşm-i** nergis- firib ü pür-füsūnı, baña nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [çeşm-i,]
- Ve hiç mülāhāza vü endişe itmeduñ ki **çeşm-i** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6). [çeşm-i,]
- bī ğall-ı 'āşıkān-ı belā-keşānuñ **çeşm-i** bī-rahm-ı ma'sūkān-ı cefā-kışānla / bī-şümār mu'āmele vü esrār ve hezar mükāleme vü güftārı vardı. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [çeşm-i,]
- Bir güft ü ğudayuz nigh-i **çeşm-i** yāriile / 'Aşk olsun ol mu'āmelenuñ āşnāsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [çeşm-i,]
- Çeşm-i siyāh ġazālāne nigāh-ı müşġin-müdur, fitrāk- hūbān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ġarrende-şirān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i hūmār-ālūde-i şāhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [çeşm-i,]
- Çeşmi bir āhūdur olmuş şirler naḥçir āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrin, bu cümleden zibā vü hoşterindür ki **çeşm-i** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşm-i,]
- Çeşmi bir āhūdur olmuş şirler naḥçir āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrin, bu cümleden zibā vü hoşterindür ki **çeşm-i** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşm-i, --i]
- Çeşm-i siyāh-ġazālāne-nigāh-ı hūbān, bir āhū-yı müşġin-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ġarrende şirān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve hūmār-ālūde-i şāhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [çeşm-i, --i]
- Çeşmi bir āhūdur olmuş şirler naḥçir āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrin, bu cümleden zibā vü hoşterindür ki **çeşm-i** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşmi, -i, -]
- Çeşmi bir āhūdur olmuş şirler naḥçir āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrin, bu cümleden zibā vü hoşterindür ki **çeşm-i** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşmi, -i, -]
- cidāle, **çeşmini** mā'u'l-'ineb, hışm u ġazab, pür-hūn u sürh-ġün eyledi. / Ve yakinen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmi ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [çeşmini, -i, -n, -i]
- cidāle, **çeşmini** mā'u'l-'ineb, hışm u ġazab, pür-hūn u sürh-ġün eyledi. / Ve yakinen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmi ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [çeşmini, -i, -n, -i]

- nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuhlū'l-cevāhir-i [...] / [...] olan nazar-ı **çeşm-i** melekūt peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*çeşm-i, --i*]
- Muṭṭaṣıl ol iki **çeşm-i** şehbāz / Sāḥa-i 'arṣa iderdī pervāz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*çeşm-i, --i*]
- Pes merd-i pāk-bīn ü ḥak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütāla'a vü dıkkat ve nazar-endāz-ı **çeşm-i** başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*çeşm-i,]*

çeşme: *Pınar.*

- Hem-meşreb-i āb-ı **çeşme-i** Hızr / Elṭāfuña olmaz ise mazhar (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8*). [*çeşme-i, --i*]

çeşme-güşā: *Göz açıcı.*

- idüp, ṭab'-ı selīm-i laṭīf-ṭab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma'ānīdür, eğer-pezir ü rikḳat-engīz ve **çeşme-güşā-yı** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*çeşme-güşā-yı, -yı*]

çeşmesār-ı: *Çeşme.*

- 'ayn-ı girye vü bükā eyleyüp **çeşmesār-ı** dīdeden deryā deryā, dicle-ḥız ü lücce- / rız itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*çeşmesār-ı,]*

çi: (*Fa.*) *Ne.*

- Ey Gül-i la'līn kabā, eğerçi zāhiren tūṭī-i şekker-hā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā **çi** sūd, senūñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*çi,]*

çigünegi: *Nasıl, ne şekilde.*

- gāh dest-āvīz-i büy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh haber-resīden-i **çigünegi-i** / ḥāl-i dil-i perīşānla, rāḥat-res-i 'uṣṣāk-ı muṣṭarib-ḥāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*çigünegi-i, -i*]

çık: *Ortaya çıkmak, gözükmek.*

- Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir söz mi **çıkar** ḥilāf-ı ma'nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*çıkar, -ar*]
- gürūh-ā-gürūh, seyr-i şahrā vü çemenzāra ve geşt-i deşt ü kühsāra **çıkup** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*çıkup, -up*]
- Çıkıdı andan dāmen-i cākiyle Yūsufvār gül / Ya'ḳūb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşākda ḥār-ı dīl-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*çıkıdı, -dı*]

çıkar: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

- Çıkardı erba'īnin tekye-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*çıkardı, -dı*]

çıkması: Çıkmak, görünmek, ortaya çıkmak.

- Ben şeyh-i seccāde-niṣṣān-i ḥānḳāh-ı Gülşenīyūm ki tekmiḷ-i erba‘īn / idüp ḥalvet-ḥāne-i gonçeden **çıkmışum**. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [çıkmışum., -um]

çille-keşān: Çile çeken, çeke çeke zorla götüren.

- riyyāzet, pīrān-ı **çille-keşān-ı** ḥalvet ü erba‘īn ve mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u ḥücre-niṣṣān, ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [çille-keşān-ı, -ı]

çi-sūd: Ne faydalı.

- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi’l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā **çi-sūd**, / ḥāl-i cemāl-i šāhid-i ḥelālūñ tamğa-yı ḥarām olmuş ve ḥarīṭa-i raḳamuña (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [çi-sūd.,]

çin: Büklüm, kıvrım. II Kakül (saç) kıvrımı.

- bahārdur, hem-vāre du‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı **çin-i** zülf-i maḥbūbān ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [çin-i, -i]

çiz: Şey, nesne.

- bir **çiz-i** nā-çiz, bī-ḥikmet ü bī-ma‘nā degüldür. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9). [çiz-i,]

çok: Miktarı ziyade olan.

- [...] / Mir’āt-ı felek **çok** itdi devrān (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2). [çok,]
- bārān, **çok** zamānlar girye-künān u eşk- eṣṣān kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [çok,]

çu: Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

- Āmīziş ider **çü** sükker ü şīr / Ol şadr-ı güzīñ vezīr-i a‘zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [çü,]
- Olsa **çü** ‘idād-ı necm bisyār / Bir elden ider mihrveş īṣār (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4). [çü,]
- Oldı **çü** le‘āl-i nazm manzūr / Kıl pāyına dürr-i neşri menşūr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13). [çü,]

çün: Çünkü, nedeniyle.

- [...] / Ey **çün** Kārūn, bī-şümār zerdār u sūdāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4). [çün,]
- Ve’y **çün** šāhidān-ı bāzār ve ḳaḥbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5). [çün,]

- Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki **çün** âb-ı hayât-ı rüh-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*çün,]*
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki **çün** piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eyletüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*çün,]*
- Gül **çün** müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-su'ud-ı muka'ar-ı dimâğ ve 'arbeye vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*çün,]*
- Gül **çün** müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-su'ud-ı muka'ar-ı dimâğ ve 'arbeye vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*çün,]*
- Dürüst ü muqarrer kıldıñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, dürüst ta'bir eylemişler, ki **çün** rüstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*çün,]*
- huzûr-ı kâdiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül **çün** bu mâ-cerâ-yı tâkat-rübâyı, gûş itdi, ifrât-ı gam-ı gayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*çün,]*
- Mül **çün** bu nazm-ı garrâ ile nağme-serâ oldu ve [...] / [...] zebân-ı şîrîn-beyânla edâ idüp, ra'nâ-'arûsân-ı nâzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*çün,]*
- [...] / Mül **çün** bu güftâr-ı telh ü sâmi'a-figârı gûş ve bu sâgar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*çün,]*
- Ben hod, belki cümle-i edyân ve cemî'-i ezmânda **çün** âb-ı miyâh u zülâl, mubâh ve helâl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*çün,]*
- Mül **çün** bu faşlı tamâm itdi, meclis bir perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*çün,]*
- Mül, **çün** bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengûş, gûş-ı müstemi'ânda, cây-gîr ve bi'l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*çün,]*

çünkü: Çünkü, zira.

- Mül **çünkü** bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı hod-sitâyı ve hakkında bu ta'rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, gûş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i tahammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*çünkü,]*
- [...] / **Çünkü** şöhet-i enîs-i nâ-cins ve hem-dem-i nâ-hemvârdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*çünkü,]*

D

dād: Adalet.

- Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād / Tâ-key yeter ey Faşîh teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*dād,]*
- Dād ey şeh-i kişver-i kerem **dād** / Tâ-key yeter ey Faşîh teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*dād,]*
- İt sâk-ı du'âyı tırma teşmîr / Tâ-key tâ-key bu şekve vü **dād** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*dād,]*
- Ben egerçi Mülüm, ammâ benî, her bañl ü le'im ü denî ki nûş eyleye, / 'âkîbet cüz'i küll ider, ya'nî **dād** u dihiş ve sañâvet ü bañşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*dād,]*
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü bañlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bañşîşi, ta'lîm ve revîş-i **dād** u dihişi, tefhîm idüp, hâsed- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*dād,]*

dâğ-ber-derûn: Göğüsteki, sinedeki, içteki yara.

- Ve lâle-i nu'mân-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşin-i cemâl-ı bî-mişâlûmden / **dâğ-ber-derûn** u dil-sühâtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*dâğ-ber-derûn,]*

dâğsuz: 1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Lâle, gelincik vb. çiçeklerin göbek kısmındaki siyahlık.

- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od hârsuz gül **dâğsuz** lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*dâğsuz,]*

dahi: T. e. Hem, kezâlik, de.

- Ben dil-figâr-ı hayret ü efkâr **dahi** ne vechle cebhe-sâyî-î dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*dahi*,]
- ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, vâdî-i dil-güşâ- / yı inşâda **dahi** edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpûk-kademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*dahi*,]
- Sâkî-yi şîrîn-kârlar **dahi**, ki her birinün evşâf-ı hûsn-i dil-pezîr ve leţâfet-i / cemâl-ı 'âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*dahi*,]
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hîred **dahi** gûş-zedûn olsun ki; leb- / i belâgat-senc-i şu'arâ-yı 'Arabdan şâdir olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*dahi*,]
- yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i sâtı'u'n-nûr-ı ihlâşı **dahi** ziyâde mâlîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*dahi*,]
- Sen **dahi** bî-hûde / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 5*). [*dahi*,]
- Bu nazm-ı belâgat-nizâm **dahi**, muşaddık-ı kelâm-ı şadâkat-ı encâmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*dahi*,]
- Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saht u nerm-i 'âlemi **dahi** / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*dahi*,]
- kavlince, farkı, pâdan farka iktidârı kalmayup, bî-ihtiyâr, medhûş u bî-hûş oldu. / Ve ser-rişte-i mübâheße vü münâkaşayı **dahi**, rûbûde-i dest-i istiţâ'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*dahi*,]
- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâşıl u murâd oldur ki benüm **dahi** bir cem'un ḥarâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*dahi*,]
- [...] / Bu keyfiyyetün **dahi** verâsında maḥff' hâlet ve nihânî ḥikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*dahi*,]
- [...] / Ve anlar **dahi** ber-mışdâk-ı fermûde-i Resûl-ı rabb-ı şekûr, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [*dahi*,]
- oldılar. / Gül **dahi** ifrât-ı şerm ü hacâletden ser-fürû-bürde-i girîbân-ı peşîmânî (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*dahi*,]

dâhil: İç, içeri; içinde olma.

- Ve şahâbe-i 'âlî-makâmdan rıdvânü'l-lâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni **dâhil-i** meclis-i kirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü şöḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*dâhil-i*, --i]

dâ'ir: Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı rahşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, **dâ'ir** ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*dâ'ir*,]

dâ'ir: Halka; dönme, daire çizme.

- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı rahşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, **dâ'ir** ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*dâ'ir*,]

dâ'ire: Halka, çember; içki meclisi.

- cevelân ve etrâf-ı **dâ'ire-i** bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bûlbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*dâ'ire-i*, --i]
- ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] **dâ'ire-i** i'tidâlden resîde-i makâm-ı kıl u kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*dâ'ire-i*, --i]

- ve şavma‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [dā‘ire-i, --i]

dā‘ī: 1.dua eden duacı. 2. davet eden, sebep olan.

- dalāletle cādde-i hākdan inhīrāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i hīlāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevfiq-i refīk-i İslāma hādī vü dā‘ī (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [dā‘ī,]

daķika-bīn: İncelikleri gören, bilen.

- vücuda gele, mū-şikāfān u daķika-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemiyān olan ‘uķalā ‘indinde saķā vü ‘aṭadan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [daķika-bīnān-ı, -ān-ı]

daķika-sencān: Güç şeyleri anlayan, incelikleri kavrayan.

- Dirlerse eger daķika-sencān / Fevvāre-i āb-ı Hızra mīzān (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3). [daķika-sencān,]

dalālet: Sapkınlık, doğru yoldan ayrılma; Allah’tan uzaklaşıp şeytana uyma, Allah’a itaat etmeme.

- berr-i pūr harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / daķaletden sīne-i bī-sekīneleri pūr sūz u tābnāk ve leb-i pūr-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [daķaletden, -den]
- dalāletle cādde-i hākdan inhīrāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i hīlāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevfiq-i refīk-i İslāma hādī vü dā‘ī (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [daķaletle, -le]

dām: Tuzak, ağ.

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u haksār u haķīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4). [dām-ı,]
- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı harām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kūtāh u tīz-reftārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [dām-ı, --ı]

dāmān: Elbise kenarı, etek.

- firāķla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derūn-ı ğonçe, hūn-ı iftirāķla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rüyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [dāmānum, -u, -m]
- [...] / Dāmān-ı keyfi olmaya ālūde-i hūmār (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15). [dāmān-ı, --ı]

dāmen: Elbise kenarı, etek.

- şīrīn-tebessüm-i çemen, be-tarīk-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve īşār-ı zer-i kem-yāb kılurlar. [...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [dāmen,]
- şīrīn-tebessüm-i çemen, be-tarīk-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve īşār-ı zer-i kem-yāb kılurlar. [...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [dāmen,]

- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derün-ı halvet-hâne-i gönçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bâd, **dâmen-i** pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*dâmen-i,*]
- [...] / diyü, pîrâmen-i **dâmen-i** suhan-ı bî-hılâfımı, âlûde-i âlâyiş-i dürüg-ı bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*dâmen-i,*]
- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer halîfeti, benüm **dâmen-i** / bî gerd küdürëtümedür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*dâmen-i, --i*]

dâmen-der-miyân: Eteği belinde II Çalışkan, işe hazır.

- hâtıra, cilve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i hâtır-ı 'abd-ı hakîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş'ârda olındığı gibi, nice zamân, **dâmen-der-miyân-ı** güşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*dâmen-der-miyân-ı, -ı*]
- Gül bildi ve yakîn hâşıl itdi ki Mül, harîf-i hîle vü değâ ve nedîm-i / bezle-hvân u müşâhib-i meclis-ârâdur, der-hâl, **dâmen-der-miyân-ı** tedârük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*dâmen-der-miyân-ı, -ı*]

dâmen-i cakiyle: Parçalanmış etek.

- Çıkdı andan **dâmen-i cakiyle** Yūsufvâr gül / Ya'kûb-ı pinhânî-taḥammülüm ki miyân-ı ḥas u ḥâşâkda ḥâr-ı dîl-âzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*dâmen-i cakiyle, -iyle*]

dâniş: Bilgi (sahipleri), alim.

- Vîrân-kün-i ḥānmānumuzdur / Erbâb-ı tabîr'at ehl-i **dâniş** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*dâniş,*]
- ümür-ı cumhûr, deryâ-yı fazl u kân-ı **dâniş**, nizâmü'l-mülk-i âferîniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*dâniş,,*]
- [...] cilâ-yı mücellâ-yı **dâniş** ü bîniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8*). [*dâniş,*]
- henüz pîr-i nâ-bâliḡ ve mişâl-ı eṭfâl-ı ḥurd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḡş-ı meclâ-yı mücellâ-yı **dâniş** bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*dâniş,*]

dârû: İlaç.

- olup, piyâle-i nizâ' u mücâdeleye, **dârû-yı** bî-ḥaşâne-i diğêr, ta'bîye vü / riḡte ve der-sâ'at, sāğar-ı muḥâvere vü münâzaraya efyün-ı efsûn-ı âḡer, vaz' (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*dârû-yı, --yı*]

dâstân: Far.destan, şöhret, ün.

- her **dâstân-ı** dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümüdından saña yek şemme, izhâr ve fi'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*dâstân-ı,*]

da'vâ: Çözülmesi gereken mesele.

- Eger bu mâkâl-ı kizb-iḥtimâlde, sâdıku'l-bâl ve bu **da'vâ-yı** dürüg- / iḥtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı ḡaḡḡ isen pes niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*da'vâ-yı, --yı*]
- da'vâ-yı ḡamiyyet ü ḡayretle nağme-perdâz-ı maḡâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, iddi'â-yı şecâ'at u mübârezet ile zaḡm-zen-sâz-ı ḡod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*da'vâ-yı, --yı*]

dāver: *Padişah.*

- Devrinde o **dāver-i** cihānuñ / Āsāyiş idüp nigāhbānlar (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*dāver-i, -i*]

da'vî: *Dava, şikayet.*

- Ey bî-ma'nā, **da'vî-i** hod-fürüşî ve hviş-bīnīden ictināb u perhīz eyle. / Ve ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bāğçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*da'vî-i, --i*]
- Kedüyî, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rüzgārile **da'vî-i** hem-serî vü / ber-ā-berî idüp hengāme-i sitîzi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle **da'vî-i** müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-hurde ve 'ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*da'vî-i, --i*]
- Ey Gül, **da'vî-i** şahidî eyledüñ ve hānde-i bî-cā vü bî-ma'nāyî, hādd u / 'adedden bîrūn u efzūn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- meşhūrīndan gāfil ü berî olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, bî-ma'nā, / **da'vî-i** şeyhî idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*da'vî-i, --i*]
- ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdüñ. Ve bu vechle bizüm üzerimūze **da'vî-i** / fażīlet ve taleb-i meziyyet kıldüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*da'vî-i, --i*]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pūr-hūn u sürh-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, **da'vî-i** şūh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pūr-hūn u sürh-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, **da'vî-i** şūh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- dervīş-i teng-dest ve müflis-i hārābe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nā **da'vî-i** iksîr ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*da'vî-i, --i*]
- Ey Mül, **da'vî** eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlîl, cüvān-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşî, ta'līm ve revīş-i dād u dihişî, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*da'vî,]*

dāye: *Far. Çocuk emzirici, çocuk mürebbiyesi, süt nine.*

- ezhāra, feyz-baḥş-ı hayāt ve eşcār-ı bî-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemādur, benüm **dāye-i** mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*dāye-i, --i*]
- yokdur ki baña taḡallūb ü tahakkūm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-gūşe-i māder ü pīrāye-i āḡuş-ı **dāye** ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*dāye,]*

dē: *Dahi, de (bağlaç).*

- Ey eblaḡ-ı hāme-i sebük-rev / İt şahn-ı neşirde **dē** tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*de,]*
- Olduñ naḡam-ı nazımla dem-sāz / Kıl naḡme-i neşre **dē** ser-āḡāz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*de,]*
- CEVĀB-I MŪL-İ ḤAMRĀ BĀ-GŪL-İ RA'NĀ / Mül **dē** didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*de,]*
- vü endīşe; Mül **dē** seri, keşīde-i ceyb-i şişe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriḡü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*de,]*

dē: *Söylemek.*

- Cüduñdan idüp hicāb **derler** / Ol zerreye kim ḥiṭāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*derler, -r, -ler*]
- [...] / **Der** kalem-rev-i Edirne (*Gül ü Mül, Diğer 347, Beyit 3*). [*der, -r*]

def: Def: Def etme, başından kovma, savma.

- māni‘-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hıcāb ve izār-ı ‘ārı, **def** ü ref iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [def,]
- [...] / gül-āb-ı muşaffādur, **def** ü ref-i şudā‘ iderler. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5). [def,]

def: Uzaklaştırma.

- nergis-i mest, zerrīn-ķadehin ve lāle-i nu‘mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda **def**-i derd-i ser-i ħumārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [def-i, --i]

define: Hazine.

- olmağla ħavāle-i niş-i tevbīh ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u ħaberdār olmaduñ, ki **define** vü genc, künc-i ħarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [define,]

degā: Hile, habislik, hilekarlık.

- Gül bildi ve yakīn ħāşıl itdi ki Mül, ħarīf-i ħīle vü **degā** ve nedīm-i / bezle-ħvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-ħāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [degā,]

degül: Değil, olumsuzluk edatı.

- [...] / Baħr üzre **degül** ħabāb yer yer (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6). [degül,]
- Ben bendelige revā **degülsem** / Bir ħıdmetüñe sezā **degülsem** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [degülsem, -se, -m]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürĥ-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger ħiç ħaberdār **degülseñ** bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [degülseñ, -se, -ñ]
- fūrüg-ı ħod-fūrūşī zann idüp, istib‘ād u istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ħallāk-ı ‘aliyyü’l-ıtlākdan, celle şānuhu ba‘id **degüldür** ki ħavāşş-ı cemī‘- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [degüldür, -dür]
- iderüm. / Ve ħaberdār **degülsin** ki ol şecā‘at u cür‘et, ki zātī vü ŧabī‘ī olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [degülsin, -sin]
- Māsiva‘llāha nāzar kılmadı hem / ħiç ‘aynında **degüldi** ‘ālem (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5). [degüldi, -di]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf u ikrārūñ **degül** / midür, ki ben, miyāne-i ‘aşıķ-ı zār u ma‘şūķ-ı şermsārdan bürķa‘-endāz-ı hıcāb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [degül,]
- Ve ħaberdār **degül** misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü’l-ķavl olan / hezārān şaĥş-ı bī-teşĥiş, [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6). [degül,]
- ħaberdār **degülsin** ve taĥşil-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maĥāmid-i nīķüterīn oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı aĥyār-ı pesendīde etvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [degülsin, -sin]
- Baña niçün ħavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma‘lūmuñ **degül** midür ki bu ma‘nā, ya‘nī aĥķām-ı ħillüm, nüzül-ı (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [degül,]
- bir çiz-i nā-çiz, bī-ĥikmet ü bī-ma‘nā **degüldür**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9). [degüldür., -dür.]

degül-: Değil, olumsuzluk edatı.

- Ben bendelige revā **degülsem** / Bir hıdmetüñe sezā **degülsem** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13*). [*degülsem, -se, -m*]

dehān: *Far. is. Ağız.*

- lāl olup, bu beytle leb-cünbān-ı **dehān-ı** hāl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*dehān-ı, --ı*]
- Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i güzāf u bī-cāyuña, leb ü **dehān-ı** hezlle / mütebessim ü ḥandān ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*dehān-ı, --ı*]
- Her kim ki bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoķķa-i **dehān** olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*dehān, ,*]
- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tiğ-i bī-dırığ-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / **dehān** eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*dehān, ,*]
- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tiğ-i bī-dırığ-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / **dehān** eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*dehān, ,*]
- [...] / ve şütür-i kīnedār vār, kef ber-āvürde-i **dehān** olup evzā'-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*dehān, ,*]

dehen: *Far. is. Ağız.*

- girih-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı **dehen-i** istihzā olarak Mül-i āle, bu / güne gönçe-güşā-yı gül-bāğçe-i makāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*dehen-i, -i*]
- [...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i saḥtla, bī-hüde **dehen-i** perişān-suḥanuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*dehen-i, -i*]

dehen-güşā: *Gevezelik.*

- Mül ki bu muḳaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı makām-ı encām itdi, / Gül **dehen-güşā-yı** kaḥķaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*dehen-güşā-yı, -yı*]

deheni: *Ağız.*

- gönçe-i dü-berg-i **deheni**, şükufte-i nesīm-i tebeşşüm ü ḥande ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*deheni,, ,*]
- gönçe-i dü-berg-i **deheni**, şükufte-i nesīm-i tebeşşüm ü ḥande ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*deheni,, ,*]

dehr: *Dünya, felek.*

- Gördüm nice miḥnet-i sipihri / Çekdüm nice cām-ı zehr-i **dehri** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*dehri, ,*]
- ki bu gülşen-saray-ı **dehr-i** ḥazān-peziñe 'ālem-i ğayb u iklīm-i lā-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*dehr-i, -i*]
- Ve laķab-ı [...] mülaķķab kılınup suḥre-i / **dehr** ve şöhre-i şeh̄r, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*dehr, ,*]

deh-rüze: *On günlük. || Geçici, fani.*

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma‘nā, hırmen-i hāşıl-ı ‘ömr-i **deh-rūzeñe**, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [deh-rūzeñe,,]

delāl: Naz, cilve, işve.

- Ve tā-key, kendü hüsn-i cemāl u ruḥsār-ı ‘āle‘l-‘ālūñe, şīve vü nāz / ve ğunc u **delāl** idersün. Bir sā‘at ziştī-i refīk-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [delāl,]

delālet: Yol gösterme, kılavuzluk, rehberlik, aracılık.

- [...] / Nice zamān, ser-gerdān-ı bādiye-i cehl ü hüsrān olup, **delālet-i** cehālet ü (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8). [delālet-i,]

dem: Zaman, an.

- ‘Älemlere hükümün itdi cārī / Feyz-i **dem-i** sūrī bī-muḥābā (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [dem-i, --i]
- mānend-i **dem-i** i‘cāz-tev‘em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyz- / nişār ve nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı ğisū-yı sünbül-büy-ı gül-‘izārān, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [dem-i, --i]
- u **dem-i** ‘ālem-i āb ve dem-be-dem, bu neşīd-i dil-pesend-i münāsibü‘l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [dem-i, --i]
- Güyā leb-i cüy u bāde-i nāb / Kat kat **dem-i** ‘ayş u ‘ālem-i āb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [dem-i, --i]
- Her kim ki bir **dem** beni şemm eyleye, zıba-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i ḥadīka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [dem,]
- Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir nefes senden **dem** urdı, ya‘nī senūñle germ-ūlfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [dem,]
- Ve ey mişāl-ı **dem-i** serī‘ü‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i şafaḥ-ı zūd-fenā vü hūn-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [dem-i, --i]
- [...] / Ve bir **dem** karīn-i bed-āyinūñi ḥātıra it ki (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3). [dem,]
- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her **dem** cezā vü sezāñi virürken / ne vehle reng ü rüy-ı āteşle i‘tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [dem,]
- Bir **dem** bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [dem,]
- Bir **dem** bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [dem,]
- kerde-i Bermekīyyü‘l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedün ki bir cūd u kerem, ki ‘ālem-i āb ve **dem-i** mestī-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [dem-i, --i]
- idüm. bu **dem** ki nār-ı pür-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vāz‘-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u berī olup ser-ā-pā (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [dem,]
- reftāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hīç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pür- / şūr u ğavğāda senūñle bir **dem**, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [dem,,]

dem-be-dem: Her zaman, daima, her an.

- u dem-i ‘ālem-i āb ve **dem-be-dem**, bu neşīd-i dil-pesend-i münāsibü‘l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [dem-be-dem,,]
- līkin āyīne-i şu‘lenāk-ı idrāki, **dem-be-dem** pür-jeng ü ğubār idersin. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5). [dem-be-dem,]
- [...] / Ve **dem-be-dem** ğayret ü ḥamiyyetden lāf u güzāf urursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [dem-be-dem,]

dem-beste: *Suskun, sessiz.*

- ğayretüm. / Ben miyâne-i ma‘şūk-ı şermsâr ve ‘âşıķ-ı **dem-beste** vü dil-fiğârdan (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [*dem-beste,]*

demdeme-perdâz: *I.Ses, yüksek ses II. Yüksek ses oluşturan.*

- ergavân ve ğuşûn-ı pür-şükûfe-i gûn-â-gûn-ı dırahtânda, her biri bir / maķâmıdan zemzeme-sâz ve **demdeme-perdâz** olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*demdeme-perdâz,]*

dem-sâz: *F. Arkadaş, refik, hem-dem, dost. Sırdaş.*

- Olduñ nağam-ı nazımla **dem-sâz** / Kıl nağme-i neşre de ser-âğâz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*dem-sâz,]*

dem-zen: *Arkadaş.*

- Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i‘tinâ idüp **dem-zen-i** müfâharete olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*dem-zen-i,]*
- refîtaruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hıç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / şûr u ğavğâda senüñle bir dem, **dem-zen-i** meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*dem-zen-i,]*

denî: *Alçak, soysuz.*

- Tâ minnet ile ide ciger-hûn / Çarh ise **denî** vü tünd-hûdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*denî,]*
- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her baħlî ü le‘îm ü **denî** ki nûş eyleye, / ‘âķibet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dihiş ve saħâvet ü baħşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*denî,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

- Bu **deñlü** meclisi olmazdı germ-â-germ rindânuñ / Miyân-ı çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*deñlü,]*

der: *Kapı.*

- Senden olur olur ise dermân / ‘Azm-ı **der-i** şadr-ı kām-yâb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*der-i, --i]*
- Cârüb-keş-i **der-i** sa‘âdet / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 12*). [*der-i, --i]*
- halka-i **der** hâric ü birün kılmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13*). [*der,]*

der: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Hüdâ-yı çâre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp **der:** [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [der:, -der]

der-: "da, de" anlamında Farsça ön ek.

- perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhteğân ve ğırîv ü enîn-i / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, **der-** (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [der-,]

der-bân: Far. is. Kapıcı, bevvâb.

- [...] / Ol şadr-ı güzîn k'olurdı **der-bân** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9). [der-bân,]

der-beste: Kapalı kapı, kapalı, kapanmış.

- Şan Züleyhâ hâlvetidür gönçe-i **der-beste** kim / [...] (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9). [der-beste,]

derc: Ar. is. Sokma, dâhil etme, araya sıkıştırma. Bir makaleyi veya havadisi gazeteye koyup neşretme.

- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey'-i vâhidde cem'ü **derc** eyleye: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [derc,]

derd: Far. Ağrı, sızı, maddî manevî nahoşluk, insanı müteazzi eden her türlü ahval.

- Senden bunu iderüz temennâ / Koymadı dilümde **derd** ü miñnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [derd,]
- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ **derd-i** dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [derd-i, --i]
- nergis-i mest, zerrîn-kadehîn ve lâle-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def'-i **derd-i** ser-i humârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [derd-i,]
- Senüñ buñâr-ı mağz-hırâş-ı humâruñ, **derd-i** ser-âver-i erbâb-ı / 'ayş u 'işret olduķça benüm âb-ı pür-şafâmla, ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [derd-i,]

derdmend: Dertli; âşık.

- merd, bir bâm-ı bülendden, bir âher merd-i **derdmend** üzere mânend-i / każâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını ĥurd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [derdmend,]

derdmendân: Dert sahipleri, tasahılar, kaygılılar.

- perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhteğân ve ğırîv ü enîn-i / **derdmendân**, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [derdmendân,,]

dergâh: Far. is. Kapı mahalli, kapı önü, büyüklerin merci-i umûmî olan kapıları. Tekke.

- Dergāhına ruḥṣat olsa Keyvān / Ol ṣadr-ı güzīn ki tīg-ı tīzi (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10). [dergāhına, -ı, -n, -a]
- Aḥvāl-ı dilüm olur mükedder / **Dergāhuña** itdüm istinādı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9). [dergāhuña, -un, -a]
- Bākī anuñ emr ü ḥüküm ü fermān / **Dergāh-ı** Ḥudāya ilticā it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [dergāh-ı, --ı]
- Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i **dergāh-ı** / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı ṣadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [dergāh-ı,]
- dergāhuma, nigāhdār-ı ma‘şiyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-gāyet ve / mağfired-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü ‘ayān olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [dergāhuma,, -uma]

dergāh-ı: Far. is. Kapı mahalli, kapı önü, büyüklerin merci-i umûmî olan kapıları. Tekke.

- Ve beng, ki güşāyış-baḥş-ı dil-i bī-tāb u tengdür, serhengān-ı **dergāh-ı** / bülend-eyvānumdandır. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [dergāh-ı,]
- Ve dest-i temennā vü niyāzı **dergāh-ı** Ḥudā-yı çāre-sāz u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [dergāh-ı,]

dergeh: Far. is. Kapı mahalli, kapı önü, büyüklerin merci-i umûmî olan kapıları. Tekke.

- Ğarḫ olup baḥr-ı ıztırāb u ğama / Sür cebīn-i niyāzı **dergehüne** (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5). [dergehüne, -üne]

der-hāl: Hemen, o anda, şimdi.

- Gül bildi ve yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, harīf-i hīle vü deġā ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, **der-hāl**, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [der-hāl,,]

der-hātır: Hatırda.

- ‘ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe ki pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, ḥazret-i ḥvāce-i ‘ālem, / şalavātu’l-llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü’s-selāmdan, **der-hātır** u yād (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [der-hātır,]

der-i: Sevgilinin kapısı.

- olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı **der-i** ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā‘ib-i tāḳat-kesel-i tarīḳi ve çāşnī-i miḥen-i tāb- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9). [der-i,]

deride: Yırtılmış, yırtık.

- deride kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma‘nā, ḥırmen-i ḥāşıl-ı ‘ömr-i deh-rūzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [deride,]

dermān: 1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

- Senden olur olur ise **dermān** / ‘Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [dermān,]

der-mānde: Zayıflık, güçsüzlük.

- Tevakkuf u şabr eyle, tā cengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukda / ki āvān-ı **der-māndegī** vü peşimānīdūr, kırā‘at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [der-māndegī, -gī]

der-sā‘at: Her saat, her saat zarfında.

- olup, piyāle-i nizā‘ u mücādeleye, dārū-yı bī-haşāne-i diğer, ta‘bīye vü / rīhte ve **der-sā‘at**, sāgar-ı muhāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āher, vaz‘ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [der-sā‘at,,]

derūn: 1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.

- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki **derūn-ı** halvet-hāne-i gönçede, / dest-i güstāh-ı Züleyhāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [derūn-ı, --ı]
- firākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı **derūn-ı** gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rūyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [derūn-ı, --ı]

derūn: 1. İç, iç taraf, dâhil. 2. Kalp, yürek, iç, bātın.

- olmuşumdur. / Lākin ben ki, mehekk-i kalb ve mi‘yār-ı **derūnum**. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [derūnum., -um]

derūn-ı: 1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.

- ü güşāde ve **derūn-ı** erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i su‘le-fürūz / u dil-süz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı ‘āşiyān, velvele-endāz u gūlgüle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [derūn-ı,]

dervīş: Fakir, yoksul.

- dervīş-i teng-dest ve müflis-i harābe-nişest eylersin. / Ve bī-ma‘nā da‘vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [dervīş-i,]

dervā: Deniz.

- müstağrak-ı **deryā-yı** endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / hastemi, ne maķūle tabīb-i hāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [deryā-yı, --yı]
- ümūr-ı cumhūr, **deryā-yı** fażl u kân-ı dāniş, nizāmü‘l-mülk-i āferīniş, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12). [deryā-yı, --yı]
- Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i **deryā-yı** telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-tarab-ı cūybārda, zevrak-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [deryā-yı, --yı]
- ‘ayn-ı girye vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden **deryā** deryā, dicle-hīz ü lücce- / rīz itdi. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5). [deryā,]

- ‘ayn-ı girye vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā **deryā**, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*deryā*,,]

dest: Far. El, yed.

- me‘ābına sezāvār u elyāk u aḥrādur ki meclis-i ḥoş-ṭarḥ-ı cihānı, **dest-i** / şun‘ u ḥikmeti, sāhte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*dest-i, -i*]
- Ba‘d-ez-īn, bu ser-geşte-i **deşt-i** nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütālā‘a-fermā-yı şaḥīfe-i ḥāl-i perişān-me‘āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*deşt-i, -i*]
- ḥaclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı ‘arūsa ve şaḥn-ı nūzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir ṭāvusa dönüp, **dest-i** rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*dest-i, -i*]
- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derūn-ı ḥalvet-ḥāne-i gonçede, / **dest-i** güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*dest-i, -i*]
- Mül çünkü bu mā-cerāyı, ya‘nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaḳḳında bu ta‘rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, ‘inān-ı iḥtiyār, **dest-i** taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*dest-i, -i*]
- [...] / Bād-ı şabā, seylī-i **dest-i** şaḥtla, bī-ḥüde dehen-i perişān-suḥanuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*dest-i, -i*]
- Ve ḥiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bāğ-ı ḥazān- / pezīr-i ‘ālem-i bī-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḳda **dest-i** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*dest-i, -i*]
- ḳavlince, farkı, pādan farka iktidārı ḳalmayup, bī-iḥtiyār, medhūş u bī-ḥūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāḥeşe vü münāḳaşayı daḥi, rübüde-i **dest-i** istiṭā‘at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*dest-i, -i*]
- Bir ḳaç teng-zarf u kem-ḥavşala ḥālet-i keyfiyyetde **dest-i** ḥiredden ‘inān-ı / iḥtiyār u edebi, rübüde-i **dest-i** tehevvr ü ḡāzab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*dest-i, -i*]
- Bir ḳaç teng-zarf u kem-ḥavşala ḥālet-i keyfiyyetde **dest-i** ḥiredden ‘inān-ı / iḥtiyār u edebi, rübüde-i **dest-i** tehevvr ü ḡāzab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*dest-i, -i*]
- Ve **dest-i** temennā vü niyāzı dergāh-ı Ḥudā-yı çāre-sāz u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*dest-i, -i*]

dest: Ova, bozkır ve çöl.

- gürūh-ā-gürūh, seyr-i şaḥrā vü çemenzāra ve geşt-i **deşt** ü kühsāra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*deşt,]*

destār: Sarık, imame.

- (Müşābehēt-i ruḥsār-ı ḥübān u ‘izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ḡurre-i ḡarrā ve **destār-ı** muṭallā-kenār-ı i‘tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*destār-ı, --ı*]

dest-āvīz: I. Ufak hediye, küçükten büyüğe verilen hediye. II. Farsçada "yalvarma" manasına da gelir.

- gāḥ **dest-āvīz-i** būy-ı dil-āvīz-i ḡisū-yı bütān ve gāḥ ḥaber-resīden-i çigūnegī-i / ḥāl-i dil-i perişānla, rāḥat-res-i ‘uşşāk-ı muṭtarib-ḥāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*dest-āvīz-i, -i*]

dest-bürd: Kudret.

- [...] / Sen ki bir ṭabānçe-i **dest-bürd-i** rüzgāra, tāb getürmeyüp fütāde-i ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*dest-bürd-i, --ı*]

dest-dāde: *El vermek, fırsat vermek.*

- Saña ne keyfiyyet **dest-dāde** oldı ki saht muẓtarib ẓapīde- ü / cenān (*Gül ü Mül, Diğ̃er 319, Beyit 7*). [*dest-dāde,]*

dest-gīr: *Elden tutan (kimse), yardımcı, muin.*

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, **dest-gīr** olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğ̃er 287, Beyit 4*). [*dest-gīr,]*

dest-i: *Far. El, yed.*

- ve sitem-i ḥamiyyet-engīzden tekāver-i saht-ser-i şabr u qarār, ‘inān-ı ‘aḳl u / hūşı, (**dest-i** taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kīl u kāl-ı (*Gül ü Mül, Diğ̃er 330, Beyit 13*). [*(dest-i,]*

dēv: *Dev.*

- Ey eblaḳ-ı ḥāme-i sebük-rev / İt şaḥn-ı neşirde de tek ü **dev** (*Gül ü Mül, Diğ̃er 281, Beyit 12*). [*dev,]*

devā: *İlaç, çare.*

- Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı hazīn ve **devā-yı** ḥaste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i ḥandān-ı rāsīḥü’l-erkānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 310, Beyit 8*). [*devā-yı, --yı]*

devām: *Bir durum üzere sürüp gitme, sürme, kesilmeme.*

- Ve eşnā-yı kīl ü kālda, kemāl-i ḥiffetden her sâ‘at kendüni, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, ḳat‘ān, kelām-ı mütenāḳış u perişānuḥda **devām** u nızām (*Gül ü Mül, Diğ̃er 331, Beyit 3*). [*devām,]*

devā-sāza: *Deva bulan.*

- müstağraḳ-ı deryā-yı endişe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzıḳ-ı nabz-şinās u **devā-sāza** ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğ̃er 285, Beyit 1*). [*devā-sāza,]*

deverān: *Dönüp dolaşmak, dönmek.*

- cevalān ve eṭrāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda **deverān** iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā‘-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğ̃er 295, Beyit 3*). [*deverān,]*

devlet: *Mutluluk, talih \ makam, haşmet, şan.*

- Şimden girü **devlete** du‘ā it / Olsun o Hıdīv-i kām̄kārī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*devlete, -e*]
- Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / **Devletle** Ḥudā mu‘ammer itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*devletle, -le*]
- idüp mazhar-ı merḥamet ü ‘āṭifet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i **devlet-i** vezāret olsam dir iken, bu şūret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*devlet-i, --i*]
- bahārdur, hem-vāre du‘ā-yı ‘ōmr ü **devlet-i** rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çīn-i zūlf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*devlet-i, --i*]

devletmend: *Devletli; mevki, makam sahibi.*

- Ve İklīl-i celīl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan **devletmendān-ı** ‘ālī- / şān, ki sāyebān-ı hümāyūn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*devletmendān-ı, -ān-ı*]
- Ve şaḥābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu‘l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘īn / nice **devletmend**, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ūlfet ü şoḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*devletmend,,*]

devletüm: *Devlet. II Baht, talih.*

- bir sāḥib-devlet mülāḥaza kılmadığımdan, ser-i şūrīde-i bī-baḥt u / **devletüm**, fūrū-bürde-i girībān-ı ḥayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*devletüm,,*]

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

- Devrinde o dāver-i cihānuñ / Āsāyiş idüp nigāhbānlar (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*devrinde, -i, -n, -de*]

devrān: *Felek, Dünya.*

- [...] / Mir‘āt-ı felek çok itdi **devrān** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2*). [*devrān,,*]

devrān: *(Ar.) Devir, çağ, dünya.*

- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı **devrānuñ** güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*devrānuñ, -uñ*]

di: *Söylemek.*

- şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i ḡaḏab u kīnī, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī ve Güle dūrüştāne ḥitāb eyleyüp **didi** ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*didi, -di*]

di: *Demek, söylemek.*

- Dirlerse eger daḳīka-sencān / Fevvāre-i āb-ı Hızra mīzān (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*dirlerse, -rlerse*]

di-: Söylemek.

- gürbe ve bī-hüde peygār u ‘arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne **diyeyüm** ve ne gūne nuşh u pende ser-āgāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*diyeyüm, -ye, -yüm*]

did: Did: De-, demek, söylemek.

- u āmīhte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp **did:** / HİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*did:,*]
- Ve kelimāt-ı bātın-āşnā vü taşavvufī-ma‘nāya, ser-āgāz eyledi. ve **did:** / CEVĀB-I MÜL-İ HAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*did:,*]
- did: / HİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5*). [*did:,*]
- CEVĀB-I MÜL-İ HAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ / Mül de **did:** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*did:,*]

diger: Far. Başka, ahir. *diger-bâr:* Başka defa, başka vakit. (suretinde tahfif olur).

- Ve birāder-i **digerüm** ḥall-i ḥelāldur, ki hem-kāse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*digerüm, -üm*]
- Bir kimsenüñ ḥāl-i bed-melāli, ne gūne ola ki bir merd-i **diger**, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*diger,,*]

dihis: Bağışlama.

- Ben egerçi Mülüm, ammā benî, her baḥlî ü le‘im ü denî ki nüş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nî dād u **dihis** ve saḥāvet ü baḥşişde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*dihis,*]

dihis: Verme, ihsan etme.

- Ey Mül, da‘vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlî, cüvān-merd ya‘nî, / ‘ilm-i kerem ü baḥşişi, ta‘līm ve reviş-i dād u **dihis**, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*dihis,,*]

dikkat: Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık.

- Pes merd-i pāk-bīn ü ḥāk-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nigh-sāz-ı müṭāla‘a vü **dikkat** ve nazar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*dikkat,*]

dil: Yürek, gönül.

- Keşretde nedīm-i bezle ḥvānsın / Sensin **dil-i** bī-enīse hem-dem (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13*). [*dil-i, --i*]
- Ahvāl-i **dili** kim ide taḥrīr / Ebnā-yı zamāne bī-vefādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*dili, -i*]

- Dîrîne ‘adû-yı kîne-cûdur / Erbâb-ı **dîli** figâr ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*dili, -i*]
- Senden bunı iderüz temennâ / Kıymadı **dilümde** derd ü mihnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*dilümde, -ümde*]
- Ammâ yine naḥl-ı kâm-ı bî-bâr / Açılmadı gönçe-i **dil-i** zâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*dil-i, --i*]
- Aḥvâl-ı **dilüm** olur mükedder / Dergâhuña itdüm istinâdı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [*dilüm, -üm*]
- bir şâhib-devlet mülâhaza kılmadığımdan, ser-i şürîde-i bî-baḥt u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı ḥayret ve **dil-i** âşüfte-i bî-tâb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*dil-i, --i*]
- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i **dil-i** bîmâr u / ḥastemi, ne maḳûle ṭabîb-i ḥazîk-ı nabz-şinâs u devâ-sâza ‘arż u i’lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*dil-i, --i*]
- gâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i gîsû-yı bûtân ve gâh ḥaber-resîden-i çigûnegî-i / ḥâl-i **dil-i** perîşânla, râhat-res-i ‘uşşâk-ı muṭtarib-ḥâl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*dil-i, --i*]
- fîrâkla, dāmānum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı gönçe, ḥûn-ı iftirâkla **dil-i** / nālānum la’l-nâk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*dil-i, --i*]
- Çıkardı erba’înin tekye-gâh-ı gülsitân içre / **Dil-i** lâle n’ola nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*dil-i, --i*]
- Ve beng, ki güşâyîş-baḥş-ı **dil-i** bî-tâb u tengdür, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvānumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*dil-i, --i*]
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükûfte-i nesîm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdâk-ı [...] **dil-i** (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*dil-i, --i*]
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükûfte-i nesîm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdâk-ı [...] **dil-i** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*dil-i, --i*]
- ‘âyândur. / Ve murğ-ı ‘âlî-pervâz-ı **dil-i** laṭîfân, bi’l-cümle ol şekl-i ma’kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*dil-i, --i*]
- siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berānuñ ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşānları / üzere bî-şûmâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü faẓîletleri olup, **dil-i** (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*dil-i, --i*]
- Ve hezārān merdümân-ı bed ü nîk ve ‘âlimân-ı rûşen-zāmîr ü câhilân-ı / **dil-i** târîk ile ihtilâṭ u şoḥbet ve imtizâc u ülfet itmîşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*dil-i, --i*]

dil-: Yürek, gönül.

- Bir vaqt-i nûzheth-fezâ vü behcet-pîrâda, ya’nî mevsim-i bahâr-ı **dil-** / güşâda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*dil-,*]

dil- âzârdur,: Gönül incitici.

- âzârdur, yâd eyle ki [...] / Ve nîm-laḥza bed-siriştî-i celîsûñi mülâhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*dil- âzârdur,,*]

dil-ârâ: Gönül süsleyen (güzel), sevgili.

- ‘Âşîkân-ı zâr u şeydâ, âteşîn-ruḥsâr-ı ma’şûkân-ı **dil-ârâyı**, ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12*). [*dil-ârâyı,,*]

dil-âver: Yürekli, cesur, yiğit.

- Ve bu iddi’âdasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü **dil-âverîde**, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*dil-âverîde,, -îde*]

dil-âvîz: I. Gönül çeken, gönül kendine cezbeden II. Çekici, görülmeye değer.

- gâh dest-âvîz-i bûy-ı **dil-âvîz-i** gîsû-yı bûtân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i 'uşşâk-ı muţtarib-hâl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*dil-âvîz-i, --i*]

dil-âzâr: *Gönül kıran.*

- Çıkdı andan dâmen-i cakiyle Yûsufvâr gül / Ya'kûb-ı pinhânî-taḥammülüm ki miyân-ı ḥas u ḥâşâkda ḥâr-ı **dil-âzâr-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*dil-âzâr-ı, -ı*]

dil-ber: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.*

- reng ü hûy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir **dil-ber-i** sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*dil-ber-i, --i*]
- Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten âşûb u fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i **dil-berân-ı** şûḥ-meşreb ü şûr-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*dil-berân-ı, ,*]

dil-berân: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.*

- siyâh- mestâne-nigâh-ı **dil-berânûñ** ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşânları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fażîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*dil-berânûñ, -un*]

dil-cü: *Far. Gönül arayıcı, gönül cezbedici.*

- Pākân-ı merdümân-ı zamâne ḥod, benüm âb-ı **dil-cüyumu** ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü ḥıla'-ı fâḥirelerinden mâ'adâ şafḥa-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*dil-cüyumu, -yumu*]

dil-cüy: *Gönül çeken.*

- müştākân-ı melâl-iştîmâldur, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı pûy-ı **dil-cüyumdur**. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki hûy-ı nîkû-yı ḥübân-ı âhû-çeşm-i şîr-şikâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*dil-cüyumdur., -umdur*]

dildâr: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

- reng ü hûy-gerde-i **dildâr** ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*dildâr, ,*]

dil-figâr: *Gönlü yaralı II Âşık.*

- Ben **dil-figâr-ı** ḥayret ü efkâr daḥi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kām-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*dil-figâr-ı, ,*]
- gayretüm. / Ben miyâne-i ma'sûk-ı şermsâr ve 'âşık-ı dem-beste vü **dil-figârdan** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [*dil-figârdan, ,*]
- keyfiyyet-i hâli mecrûḥ-ı **dil-figârdan** tefahḥuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûḥ-ı revân eşnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*dil-figârdan, ,*]

dil-figārole: *Gönlü yaralı II aşık.*

- Hezār ‘āşık-ı **dil-figārole**, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderün Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*dil-figārole,,*]

dil-firûz: *Gönül aydınlatan, gönüle ferahlık veren.*

- Rûz-ı firûz-ı bezm-i **dil-firûzda**, mu‘âşirân-ı şafâ-kîşâna, şıfat-ı / ‘atâ vü saḥâ, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*dil-firûzda,,*]

dil-güşâ: *Gönül açan, kalbe ferah veren.*

- efşānuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahâr-ı **dil-güşâ** ki ma‘nîde her katre-i feyz-nisârı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*dil-güşâ,,*]
- Hâzzuñ var ise eger fenâdan / Yegdür bu bahâr-ı **dil-güşâdan** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*dil-güşâdan,,*]

dil-güşâ- yı: *Gönül açan, kalbe ferah veren.*

- ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ‘id-i sa‘y u ikdâm oldıgum, vādî-i dil-güşâ- / yı inşâda daḥi edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpûk-kademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*dil-güşâ- yı, -yı*]

dil-haste: *Gönlü hasta, hasta gönüllü.*

- Zaḥm-ı ğam-ı rûzgâra merhem / **Dil-ḥastelere** şifâ-resânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*dil-ḥastelere, -ler, -e*]

dil-i hazîni: *Gamlı gönül.*

- Ve‘y gönli sürürü mey-güsâruñ / Ey şâd kılan **dil-i hazîni** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*dil-i hazîni, --i-i*]

dilir: *Yürekli, cesur, yiğit (kimse).*

- Ve bu iddi‘adasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve **dilir** / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*dilir,,*]

dilir: *Yürekli, cesur, yiğit.*

- cemâlân, bir **dilir-i** pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*dilir-i, -ı*]

dilîr: Yürekli, cesur, yiğit.

- cemālân, bir **dilîr-i** pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*dilîr-i, -ı*]

dil-keş: Far. Gönül cezbedici.

- neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezâ vü **dil-keş** edâ sâmi' a-pîrâ gûş-zed ü oldu / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*dil-keş,]*
- Şaḥn-ı zemîni sünbül beñzetdi âsmâna / Bir naḳş-ı **dil-keş** oldu uydı zemîn zamâna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*dil-keş,]*
- her dâstân-ı **dil-keş** beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*dil-keş,]*
- Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı **dil-keş-i** şarîr olup, / mişâl-ı mengûş, gûş-ı müstemi' ânda, cây-gîr ve bi'l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*dil-keş-i, -i*]

dil-nüvâz: Gönül okşayan.

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne gûne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i **dil-nüvâza** izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*dil-nüvâza, -a*]

dil-pesend-i: Gönüle hoş gelen.

- neşîd-i **dil-pesend-i** feraḥ-fezâ vü dil-keş edâ sâmi' a-pîrâ gûş-zed ü oldu / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*dil-pesend-i,]*
- u dem-i 'âlem-i âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i **dil-pesend-i** münâsibü'l-maḥalle / ki; (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [*dil-pesend-i,]*
- Bu beyt-i **dil-pesend-i** ehl-i ḥired daḥi gûş-zedüñ olsun ki; leb- / i belâgat-senc-i şu'arâ-yı 'Arabdan şâdir olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*dil-pesend-i,]*

dil-peziir: Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği.

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daḥi, ki her birinüñ evşâf-ı ḥüsn-i **dil-peziir** ve leṭâfet-i / cemâl-ı 'âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*dil-peziir,]*
- i **dil-peziirin** 'ayân u takrîr eylesem, bu bî-şümâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / ḥâtır-âzârdan, ḥacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı mertebe, ser-girânî-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*dil-peziirin, -in*]
- [...] feḥvâ-yı şerîf ve / ma'nâ-yı laṭîfinden, teşḥîş ü temyîz ideler, ki hiç bir remz-i **dil-peziir** ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*dil-peziir,]*

dil-şikeste: Far. Gönlü kırık.

- Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâli, ne gûne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfām ola ve ben **dil-şikeste-yi** ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*dil-şikeste-yi, -yi*]

dil-sühte: Yüreği yanık, bağı yanık. İl. Âşık.

- Ve lāle-i nu ‘mān-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşin-i cemāl-ı bî-mişālūmden / dāğ-ber-derūn u **dil-sūhtedür**. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*dil-sūhtedür*,]
- perdzāz-ı sipihr-i berin ve nāle vü āh-ı hazīn-i **dil-sūhtegān** ve ğirīv ü enīn-i / derdmendān, tanīn efgēn-i mesāmi’-i mütemekkinān-ı ‘illiyyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*dil-sūhtegān, -gān*]

dil-süz: *Gönül yakan, gönül yakıcı.*

- ü gūşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, âteş-i şu‘le-fürüz / u **dil-süz**, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı ‘āşiyān, velvele-endāz u ğulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*dil-süz*,]

dil-teşne: *Gönlü susamış, bağıryanık l çok hevesli, gönülden arzulayan.*

- berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehāmı ki **dil-teşnegī-i** harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*dil-teşnegī-i, -gi*]
- [...] / ma‘nāsınca zemīn-i **dil-teşne** ve teşnegān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*dil-teşne*,]

dil-teşne-i: *Gönlü susamış, bağıryanık l çok hevesli, gönülden arzulayan.*

- Şunduğı şarāb-ı bed-ğüvārı / **Dil-teşne-i** hūn-ı cānumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*dil-teşne-i*,]

dimāğ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i âteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḡār-ı sitīz ü ma‘reke-şu‘ūd-ı muḡa‘ar-ı **dimāğ** ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*dimāğ*,]
- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i âteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḡār-ı sitīz ü ma‘reke-şu‘ūd-ı muḡa‘ar-ı **dimāğ** ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*dimāğ*,]
- hemyānçe-i evhām u enbānçe-i buḡār-ı **dimāğ-ı** āzārdur, kimyā vü iksīrtā‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*dimāğ-ı*,]

dimek: *Söylemek, demek.*

- zaḡm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvat ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām itsem **dimeklik** eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*dimeklik*,]

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

- [...] / [...] **dinmişdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 4*). [*dinmişdür*, -miş, -dür]

dir: *De-, der, söyler.*

- ḡayrān iken, ma‘kūl u nīkūdur **dirsin**. / Ve ḡaşış-ı pür teşvīş ciger-ḡvārı ḡarīṭa-i ü ki nekbet ü idbār ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*dirsin*, -sin.]
- kūnān, cevāba gūşāde-dehān olup **dir** ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*dir*,]

dıraḥşān: *Far. sf. Parlak, ziyadar, nurlu.*

- Her kim ki bu mātem-hāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı **dıraḥşān**, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoḳḳa-i dehān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*dıraḥşān,,*]

dıraht: *Ağaç, şecer.*

- [...] / Pīş-ez-īn, üstāda ber-pā, bir **dıraht-ı** bī-ḥareket idüm, lākin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*dıraht-ı, --ı*]

dırahtān: *Ağaç, şecer.*

- ergāvān ve guşūn-ı pür-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı **dırahtānda**, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, kimi bu naḡamāt-ı ḥoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*dırahtānda,, -da*]

dırāz: *Uzun.*

- şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, bā-cümle-i **dırāz** -zebānī, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*dırāz,*]
- ‘Ömr-i **dırāz-ı** nā-pāydārı bī-ḥüde jā-j-ḥāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āḡāh / olmaduñ ki güzāf u bī-ma‘nā güft u güya ser-āḡāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*dırāz-ı,*]

direng: *Durmak, eğlenmek, beklemek.*

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u ḡaḡab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u **direng**, tīr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*direng,,*]
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u ḡaḡab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u **direng**, tīr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*direng,,*]

divānevār: *Deliler gibi.*

- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murḡān-ı bülend-āvāz u ḥoş- / elḡān ve ḡulḡüle-i fāḡiteḡān-ı tīz-āheng ü nevā-ḡvāndan, **divānevār**, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*divānevār,,*]

divar: *Duvar.*

- Āşāruñı görse Mānī nā-çār / Ḥayretle olurdı naḳş-ı **divār** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [*dīvār,*]

diyār: *Memleket, ülke, yer.*

- [...] / Bir yaña ḡam-ı **diyār-ı** ḡurbet (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2*). [*diyār-ı, --ı*]

diyü: (diyü, deyî, diyi): Diye.

- Merhem **diyü** cāna zaḥm ururlar / Bir pür-hüneri idince itlāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [diyü,]
- [...] / **diyü**, pīrāmen-i dāmen-i suḥan-ı bī-ḥılāfımı, ālūde-i ālāyiş-i dūrūğ-ı bī- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10). [diyü,,]
- Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb **diyü** nām-nihād olmışsın, ammā hūrşīd-i / ‘aqlı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iḳlīm-i beden-i insānīdūr, hem-vāre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [diyü,]

dībā: Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş, bir nevi canfes II Maddi menfaatler.

- nevrüzīdūr, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup **dībā**-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būkalemün ve atlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [dībā-yı, -yı]

dībāce: Ön söz.

- Dībāce / Bismi’l-lāhi’ r-raḥmāni’ r-raḥīm (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1). [dībāce,]
- Dībāce / Bismi’l-lāhi’ r-raḥmāni’ r-raḥīm (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1). [dībāce,]
- ‘Unvān-ı **dībāce-i** nām u şānuñ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6). [dībāce-i, -i]

dīdār: Cenābıhakk’ın müminlere vādettiği görünüşü.

- Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārum. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i **dīdār** ve nihāyet tarāvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [dīdār,]

dīde: Görme organı: göz, çeşm, ayn.

- ārām u karār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / **dīde-i** ğam-dīde ‘āşīk-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [dīde-i, --i]
- [...] / Tāb yok **dīde-i** ‘uşşākda nezzāresine (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13). [dīde-i, --i]
- Şū’leden olsa nigh āteş-i ruḥsāresine / Fi’l-ḥakīka nigāh-ı germ-süz-ı **dīde-i** ‘uşşāk-ı nā-şekībādūr, benüm ‘arız-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [dīde-i, --i]
- nūr-ı **dīde-i** āferīniş, ḥvāce-i kā’ināt u faḥrū’l-‘ālemīn ya’nī / Ḥazret-i Muḥammedü’l-Emīn (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9). [dīde-i, --i]
- dīde-i ‘ibret-bīnle nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bāzum. [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2). [dīde-i, --i]
- rūḥları, hemīşe evc-i hevā-yı kurb-ı İllāhīy cūyān ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / **dīde-i** cānla nigerān idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [dīde-i, --i]
- ‘ayn-ı girye vü būkā eyleyüp çeşmesār-ı **dīdeden** deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5). [dīdeden,]
- zīver-efzā-yı rüy-ı zemīn, insānu’l-‘ayn-ı **dīde-i** müslīmīn, ya’nī ḥātūn-ı siyeh- / pūş ka’betü’l-lāhı [...] tavāf ider. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14). [dīde-i, --i]

dīde-i teri: Gözde ki yaş.

- zemīne, anlaruñ şadaḳa-i seri, **dīde-i teri**, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şāḥn-ı çemene ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [dīde-i teri,, --i-i]

diger: Diğer, başka, öteki.

- olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i **diger**, ta'biye vü / rih̄te ve der-sā'at, sāgar-ı muḥāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı aḥer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [diger,,]

dihim: Taç.

- dihīm-i ta'zīm, [...] ile / ser-bülend ve teşrīf-i şerīf-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6). [dihīm-i, -i]
- Naql iderler ki tārik-i taṭṭana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i **dihim** ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḫuddise sırrehü'l-'azīzū'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [dihim,]

dik: Kazan, tencere.

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ **dik-i** āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḥār-ı sitiz ü ma'reke-su'ūd-ı muḫa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [dik-i,]

din: Din. II İslam Dini.

- nūş itdürüp münşerihü's-şadr-ı **din-i** mübīn ve raṭbu'l-lisān-ı imān-ı bā-emān / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7). [dīn-i, -i]
- ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstaḫīm-i **din-i** kavīme, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iḫlīm, (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10). [dīn-i, -i]

dirine: Eski II kadim.

- Dirīne 'adū-yı kīne-cüdur / Erbāb-ı dili figār ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17). [dirīne,]

divane: Deli olmak, kendini kaybetmek.

- henüz pīr-i nā-bāliğ ve mişāl-ı eṭfāl-ı ḥurd-sāl, **divane** vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḫş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [divane,]

divanı: Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis.

- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı **divanı** (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10). [divanı,]

dönüp: Değiştirmek, çevirmek.

- ḥaclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı 'arūsa ve şahn-ı nūzhetağ-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa **dönüp**, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [dönüp,,]

dostān: *Dostlar.*

- yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı **dōstān-ı** şadākat-kış ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endiş olup cebīn-i sāṭı‘u’n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*dōstān-ı,*]

dōst-enbān: *Dostları bir araya getiren.*

- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki **dōst-enbān** u āšnā-yı hemyāndur, / dūd mān-ı merşūşu’l-bünyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*dōst-enbān,*]

du‘ā: *Allah’a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah’a yalvarma, yakarış.*

- Şimden girü devlete **du‘ā** it / Olsun o Ḥıdīv-i kām-kārī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*du‘ā,*]
- İt sāk-ı **du‘āy**ı tırma teşmīr / Tā-key tā-key bu şekve vü dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*du‘āy, -y, -ı*]
- bahārdur, hem-vāre **du‘ā-yı** ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çīn-i zülfi-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*du‘ā-yı, -y, -ı*]

dü-berg-i: *İki yaprak.*

- gönçe-i **dü-berg-i** deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*dü-berg-i,*]

dūd: *Duman.*

- Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i āle / Odur bir **dūdsuz** od ḥārsuz gül dāgsuz lāle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*dūdsuz, -suz*]

dūd mān: *Hanedan, sülale, ev.*

- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u āšnā-yı hemyāndur, / **dūd mān-ı** merşūşu’l-bünyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*dūd mān-ı, --ı*]
- ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı **dūd mān-ı** Nemrūd-ı le‘īm, Ḥalīl-i / İzid-i Celīl ü ‘Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*dūd mān-ı, --ı*]
- gāḥ faẓīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāḥ kendüñi fāḥr-ı / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı **dūd mān** kıyās u iz‘ān idüp bālā-maḥām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*dūd mān,*]

duḥter: *Kız II (şarap) kızı.*

- mışdākına mā-sadaḥ vākı‘ olmışdur, meşşāta-i ‘arūs-ı **duḥter-i** / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*duḥter-i, --ı*]
- duḥter-i rez iken, ‘acibe vü ḡarīb edür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*duḥter-i, --ı*]

dükkânçe-i: Âşığın gönül pazarının küçük dükkânı.

- zemînüm. / 'Attâr-ı **dükkânçe-i** bâzâr-ı nev-bahârum. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4). [dükkânçe-i,]
- Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyh ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ârâyış-bağş-ı **dükkânçe-i** helvâgerândur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [dükkânçe-i,]

düldül: Hz. Ali'nin attı.

- Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı **düldül-** / süvâr-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [düldül-,]

dür: Uzak.

- ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mânend-i bî-gānegān **dür** u mehcür / itmiş, ve halka-i meclis-i 'ârifân ü dâ'ire-i bezm-i pāk-dâmenândan, mişâl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [dür,]

dür: Toplamak.

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i güş-ı hüş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı **dürer** ü le'al (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [dürer, -er]

dür: -dur, -dür, -dur, -dir bildirme hal eki.

- dur, şeker-hvâr ve kiminüñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta'bîr ü pākîze-ma'ânî ile ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [dur,,]
- [...] **dur**, pür-nâle vü zârî idüp / [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2). [dur,,]
- [...] / **dür**, pāşide kılup mu'aṭṭar iderler. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13). [dür,,]
- [...] / **dur**, şecā'at u cür'ete mālîk ü kâdir olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13). [dur,,]
- İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekā ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] **dür**, bisyâr mekş ü karar ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [dür,,]
- Ve güftâr-ı lülû-bâr-ı server-i kâ'inâtdan, ki [...] / [...] **dur**, şerm ü istihyâ itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [dur,,]
- şiken-i seferî, ki [...] **dur**, çeşîde / kılmamışsın. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 10). [dur,,]
- [...] **dur**, rahmet ü gufrâna / muhtâc u sezâvâr ve şâyânlardur. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12). [dur,,]

dür-nisâr: İnci gibi dağılıp saçılmak.

- [...] / Ey hâme-i **dür-nisâr-ı** ma'nâ (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3). [dür-nisâr-ı, -ı]

dürr: Ar. İnci.

- Oldı çü le'al-i nazm manzûr / Kıl pâyına **dürr-i** neşri menşûr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13). [dürr-i, --i]

dürüd: *Duâ, medih, övme sözü, selâm.*

- Ve muṭarrâ gül-berg-i selâm u şalât ve ra'nâ-gönçe-i **dürüd** u ṭahiyyât, / ol ser-meclis-i ḥâşsu'l-ḥâşş-ı kurbîyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*dürüd,]*

dürüg: *Yalan.*

- [...] / diyü, pîrâmen-i dâmen-i suḥan-ı bî-ḥılâfumu, âlûde-i âlâyiş-i **dürüg-ı** bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*dürüg-ı, -ı]*

dürüg-: *Yalan.*

- Eger bu mâkâl-ı kızb-iḥtimâlde, şādıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı **dürüg-** / iḥtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı ḥaḳḳ iseñ pes niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*dürüg-,]*

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*

- Hem-ḥâşşa-i merhem-i Süleymân / Luṭfuñ **durur** ey şefîḳ-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*durur,]*
- Güftâr-ı Mesîḥ ile hem-dem / Luṭfuñ **durur** ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*durur,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i ğaḏab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle **dürüştâne** ḥiṭâb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*dürüştâne, -ane]*
- Bu ḥam-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve **dürüşt** ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naḳısu'l-'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*dürüşt,]*
- [...] / Ey Mül, ma'kül eyledün ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüñe **dürüst** ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*dürüst,]*
- dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, **dürüst** ta'bîr eylemişler, ki çün rûstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*dürüst,]*
- dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, **dürüst** ta'bîr eylemişler, ki çün rûstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*dürüst,]*

dü-rûze: *İki günlük.*

- olan **dü-rûze** zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîḥ / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*dü-rûze,]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*

- Kâmeti kim oldı bağ-ı lâ-mekân pîrâyesi / Nürdan bir servdür **düşmez** zemîne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*düşmez, -mez]*

düş: Varmak, gitmek.

- Ol şadr-ı güzîne keşf-i rāz it / **Düş** pâyına giryce-i niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*düş,]*

düş-âb: Üzüm ve hurmadan yapılan pekmez; meyve şurubu.

- Bir birāderüm **düş-ābdur** ki şîrîn-sāz-ı mezāk-ı şeyh ü şābb-ı cihān ve / revnāk u ārāyîş-bağş-ı dükkānçe-i helvāgerāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*düş-ābdur,]*

düş-ı: Rüya, hayal.

- i **düş-ı** peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirāhat-ı vatan u ser-nihāde-i bālîş-i huzūr-ı hāzar (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [*düş-ı,]*

düşîzegān: El değmemiş, bâkir.

- ma'nāya ve zîbā-yı **düşîzegān-ı** mazāmîn-i ğarrāya, hıla'-ı reng-ā-reng-i / fāhîrû'î-tîrāz-ı feşāhat ve 'ıkd-ı le'ālî-i mütelālî-i belāgatla bir gûne huliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*düşîzegān-ı, -ı]*

düstür: Vezir.

- Düstür-ı mükerrrem ü mu'azzam / Aḥmed Paşa edāmechü'llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*düstür-ı,]*
- [...] / **Düstür-ı** mükerrrem ü mufahḥam (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1*). [*düstür-ı,]*

düşvār-: Zor, güç, sıkıntılı, çetin.

- [...] sāye-i sa'ādetinde āsûde-nişînlerdür, sālîkî-i tarîk-i / **düşvār-ı** zehāb-ı fakr u fenāya hezār cānla tālîb ü râğîb olup, naqş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*düşvār-ı, -ı]*

E

ebā: Eb kelimesinin, önüne gelen Arapça edatlara göre şahıs isimlerinin başında aldığı şekil; baba.

- nihād-ı ḥalîfetu'llāh itmeden, **ebā** ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenîsi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*ebā,]*

ebkem: Ar. s. Dilsiz. ebkemiyyet dilsizlik.

- [...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde **ebkem** ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*ebkem,]*

eblak: Alacalı, karışık renkli.

- Ey **eblak-ı** hâme-i sebük-rev / İt şahın-ı neşirde de tek ü dev (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12). [eblak-ı, -ı]

ebleh-firîb: Ahmak aldatan.

- olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i **ebleh-firîb-i** âferînişe, yüz vechle tercîh / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3). [ebleh-firîb-i, -i]

ebnâ-vı: İnsanoğlu.

- Ahvâl-i dili kim ide tahtır / **Ebnâ-yı** zamâne bi-vefâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7). [ebnâ-yı,]

ebr: Far. Bulut, sehab.

- Ebr-i keremünle eyle sîr-âb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12). [ebr-i, --i]
- efsânuma mensûb tutarlar. / **Ebr-i** bahâr-ı dil-güşâ ki ma'nîde her katre-i feyz-nişârı, bir gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [ebr-i, --i]
- Ve sen hüd, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / **Ebr-i** bahârî, 'ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i rahîmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [ebr-i, --i]
- Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berk-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hoşka-i dehân olup mütebessim ü hândân olur, mânend-i **ebr-i** (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [ebr-i, --i]

ebrâr: (Ar.) Hayır işleyen, takvâ sâhibi, olgun ve faziletli kimseler.

- güzâr ve **ebrâr-ı** nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rifle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-sîfatımda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-karîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [ebrâr-ı, -ı]

ebu'l-beşer: İnsanlığın babası. İlk insan, Hz. Adem.

- ı **ebu'l-beşer** ile meşğul olup o kârı kabûl u ihtiyâr eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [ebu'l-beşer,]

ebvât: Beyitler, iki dizeden oluşan nazım birimi.

- ve **ebvât-ı** pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-hasb, hamriyyelerinde nakş-ı ser-levha-i vukû' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [ebvât-ı, --ı]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdüğü, **ebvât-ı** niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [ebvât-ı, --ı]
- bend ü zîver-efzâ oldu ve bu **ebvât-ı** âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandükça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı dürrer ü le'âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [ebvât-ı, --ı]

ecemm: Sık ağaçlık, orman, vahşî hayvan yatağı.

- Çeşm-i siyāh-ğazālāne-nigāh-ı hūbān, bir āhū-yı müşğīn-mūdūr, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende şīrān-ı **ecemm** şehlä-nergis-i ve humār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*ecemm*,]

ecma'in: *Hepsi, bütünü.*

- Ve şahābe-i 'ālī-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim **ecma'in** / nice devletmend, beni dāhıl-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şöhet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*ecma'in*,]

edā: *Söyleyiş, terennüm.*

- neşīd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş **edā** sāmi'a-pīrā gūş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*edā*,]
- Mül çün bu nazm-ı ğarrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla **edā** idüp, ra'nā-'arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*edā*,]

edāmeḥü'llāh: *"Allah devam ettirsin!" anlamına gelen duā.*

- Düstūr-ı mükerrēm ü mu'azzam / Ahmed Paşa **edāmeḥü'llāh** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*edāmeḥü'llāh*,]

edeb: *İnsanın hatāya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.*

- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥālet-i keyfiyyetde dest-i ḥıreddēn 'inān-ı / ihtiyār u **edebi**, rübūde-i dest-i tehevür ü ğazāb eyleyüp ba'zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*edebi*, -i]

edhem: *Karayağız at.*

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā'id-i sa'y u ikdām oldıgum, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda daḥi **edhem-i** müşğīn-perçem-i qalem-i çāpūk-ḳademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*edhem-i*,]

edirne: *Osmanlı Devletinin ikinci başşehri ve Balkanlara açılan kapısı olan Edirne.*

- [...] / Der qalem-rev-i **Edirne** (*Gül ü Mül, Diğer 347, Beyit 3*). [*edirne*,]

edvān: *Ar. is. "Dîn"in cem'i. Dinler.*

- Ben ḥod, belki cümle-i **edyān** ve cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*edyān*,]
- Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmū'-ı / **edyānda** ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevī'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*edyānda*, -da]

ef'āl: İşler, ameller.

- haqqumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlûnî ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [ef'âl,]
- şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı ferah-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [ef'âl,]

ef'âl-ı: Fiiller, eylemler, yapılan işler.

- [...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gü ve belâgat-eşerdür. / Saña hiç bir kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [ef'âl-ı,]

efgen: Düşmek.

- perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhtegân ve ğırîv ü enîn-i / derdmendân, tañîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [efgen-i, -i]

efgende: Yıkık duruma gelmiş, yıkılmış II düşkün, çâresiz, biçâre II tutkun, âşık.

- Ser-firâz olur o 'ârif ki ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmüş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [efgende,]

efkâr: Sıkıntı, üzüntü.

- Ben dil-fiğâr-ı hayret ü efkâr daḥi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [efkâr,]

efrûhte: Parlamış, tutuşmuş, yanmış.

- Şem'-i pür-lem'-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / mehveşümden rûşen ü efrûhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [efrûhtedür,]

efsân: Saçan.

- bârân, çok zamânlar girye-künân u eşk- efsân kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [efsân,]

efsün: Sihir, büyü.

- olup, piyâle-i nizâ' u mücâdeleye, dârü-yı bî-haşâne-i dîger, ta'biye vü / rîhte ve der-sâ'at, sāgar-ı muhâvere vü münâzaraya efyün-ı efsün-ı âḥer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [efsün-ı, --ı]

efvün: Afyon.

- olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaṣāne-i dīger, ta'biye vü / rih̄te ve der-sā'at, sāgar-ı muḥāvere vü münāzaraya **efvün-ı** efsün-ı āḥer, vaż' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [efvün-ı, -ı]

efzā: Artırmak. çoğaltmak uzatmak. II. gereksiz bir şekilde sözü/konuyu uzatmak.

- nevrüzidür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile ṭarāvet- / **efzā-yı** fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būkālemün ve atlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [efzā-yı, -yı]
- [...] / Ve basīt-ı rūy-ı zemīn, bisāt-ı inbisāt- **efzā-yı** rengin ile ya'nī çemen, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3). [-efzā-yı, -yı]

efzūn: Çok fazla, ziyade.

- Ey Gül, da'vī-i şahidī eyledün ve ḥande-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u **efzūn** itdün. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [efzūn,]
- Efvūnī-i şerm ü ḥicāb ve bu 'itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ḥitābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [efvūnī-i, -i]
- Efvūnī-i şerm ü ḥicāb ve bu 'itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ḥitābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [efvūnī-i, -i]

eger: Şart edatı, şayet.

- Dirlerse **eger** dakīka-sencān / Fevvāre-i āb-ı Hızra mīzān (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3). [eger,]
- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakka / Bir kerre **eger** iderse iḥsān (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14). [eger,]
- HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül **eger** beni, ya'nī vücūd-ı biḥbūdumda merküz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [eger,]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve **eger** hīç haberdār degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [eger,]
- Ḥazzūñ var ise **eger** fenādan / Yegdür bu bahār-ı dil-güşādan (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5). [eger,]
- Eger seni rüy-ı gülgün ve ruḥsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pūr-füsūnı, baña nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [eger,]
- henüz gül-āb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, **eger** böyle ser-mest ü bī-ḥuş ve ḥarāb-ı bī-şu'ūr u medhūş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [eger,]
- Eger bu mākāl-ı kizb-iḥtimālde, şādīku'l-bāl ve bu da'vā-yı dūrūğ- / iḥtīvāda rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥakḥ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9). [eger,]
- kelām idersin. **Eger** peder-i 'azīz-i bozorgvārum, ki [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [eger,]
- Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [eger,]
- güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta'rifle yād u tezkār eyleye. / Ben **eger** evşāf-ı zāt-ı şafā-şıfatumda olan eş'ār-ı ma'nidār-ı feşāḥat-ḡarīn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [eger,]
- olmışdur, senūñ 'indūñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve medāyih ü elḡāb-ı letāfet-nişābdan ki benüm ḥakḥumda lisāna gelmişdür, **eger** saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [eger,]
- Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktīza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevī'l-iḥtirām, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [eger,]
- Yā İbrāhīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. **Eger** cümle bendegān-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [eger,]

egerci: Her ne kadar, ise de, gerçi.

- Egerçi şüretde hübr-rü vü nikû ve-lîk ma'nide bed-sîret ü zişt-hüsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [*egerçi,]*
- Ben **egerçi** Mülüm, ammâ benî, her baḥîl ü le'îm ü denî ki nüş eyleye, / 'âkıbet cüz'i küll ider, ya'nî dâd u dihiş ve saḥâvet ü baḥşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*egerçi,]*
- Bu ḥam-ı heftüm nîlgünde, **egerçi** kim nice nice serd ü germ ve dürtüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naḳışu'l-'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*egerçi,]*
- pişmiş zann u ḥayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâḳış u ḥâmsın. / Ve **egerçi**, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-ḥürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*egerçi,,]*
- Ey Gül-i la'lîn kabâ, **egerçi** zâhiren tûṭî-i şekker-ḥâ gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senûñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*egerçi,]*
- Ey Mül, **egerçi** bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sūd, / ḥâl-i cemâl-i şâhid-i ḥelâlûñ tamğa-yı ḥarâm olmış ve ḥarîṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*egerçi,]*
- Ey Gül, **egerçi** sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve ḥayl u ḥaşem-i nebâtât u / ezhâra, ğâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*egerçi,]*

eglen-: Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâḳî anuñ 'afv u lutf u iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*eglendi, -di]*

ehibbâ: Tanıdıklar, bildikler, dostlar.

- Bir yaña meşakkât-i ma'îşet / Bir yaña melâmet-i **ehibbâ** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3*). [*ehibbâ,]*

ehl: Sahip, malik; bir vasfı taşıyan / taşıyanlar.

- Bu beyt-i dil-pesend-i **ehl-i** ḥired daḥi gûş-zedûñ olsun ki; leb- / i belâgat-senc-i şu'arâ-yı 'Arabdan şâdır olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*ehl-i, --i]*
- rahmet-i mülkü'l-ğafûr, **ehl-i** ma'siyet-i ümmetde, 'ale'l-vechî'l-kemâl, / nümâyân u âşkâr ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*ehl-i, --i]*

ehl-i: Bir işi yapan, erbap.

- Vîrân-kün-i ḥanmānumuzdur / Erbâb-ı ṭabî'at **ehl-i** dāniş (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*ehl-i,]*
- Benefşe, hırka-i kebûd-pûş u küleh-keş-i mürîd-i ḥâşu'l-ḥâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i **ehl-i** murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*ehl-i,]*

ejder: Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.

- [...] / Zülfî bir **ejderdür** itmiş nice Rüstemler zebûn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*ejderdür, -dür]*
- [...] / Zülfî bir **ejderdür** itmiş nice Rüstemler zebûn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*ejderdür, -dür]*

ekrem: En değerli.

- Nakl iderler ki târik-i tañtana-i mülk ü ḥadem ve fâriğ-i dîḥîm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrâḥîm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azîzü'l **ekrem**, şebāngāhî, ḥâl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*ekrem,,]*

el: *El.*

- haclet ü hîcâb **el** virüp, ser-ber-kün-i girih-i girîbân-ı gönçe olmakda bî-tâkat / u tâb kalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğêr 334, Beyit 11*). [*el,*]

el: *İnsanın tutmak, işlemek asılmak gibi şlerde kullandığı iki uzvun her biri.*

- Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / Bir **elden** ider mihrveş ĩsār (*Gül ü Mül, Diğêr 279, Beyit 4*). [*elden, -den*]

elem: *Üzüntü, tasa, keder.*

- pây-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażīk-i çāh-ı ka'r-ı nā-yāb-ı ğamdan ħalāşa, / bir merd-i 'ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u **elemden** istiĥlāşa (*Gül ü Mül, Diğêr 284, Beyit 15*). [*elemden, -den*]

elhān: *Şarkılar, nağmeler.*

- Ve cüybār-ı pūr-emvāc-ı gülzār, velvele-i murgān-ı bülend-āvāz u hoş- / **elhān** ve gulğüle-i fāĥitegān-ı tīz-āheng ü nevā-ĥvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğêr 290, Beyit 3*). [*elhān,*]

el-hāşıl: *Netice itibariyle, sonuçta.*

- cevelān ve etrāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / **El-hāşıl**, ĥīn-i ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğêr 295, Beyit 3*). [*el-hāşıl,,*]

elkāb-ı: (*Ar.*) *Lakaplar, unvanlar.*

- olmışdur, senüñ 'indünde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve medāyih ü **elkāb-ı** / leţāfet-nişābdan ki benüm ĥaĥķumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğêr 334, Beyit 9*). [*elkāb-ı,*]

elsine: *Diller.*

- [...] kerīmesince leyl ü nehār, / **elsine-i** ĥāliyye vü kālīyyeleriyle ĥāmid ü senā-güyān-ı Ĥazret-i Īzid-i Kirdgār (*Gül ü Mül, Diğêr 292, Beyit 3*). [*elsine-i, --i*]

eltāf: *Ar. Lütflar, nevâzişler, ĥüsn-i muameleler.*

- Kimden ideyin ümīd-i **eltāf** / Sen var iken ey ĥuceste-ta'bīr (*Gül ü Mül, Diğêr 277, Beyit 6*). [*eltāf,*]
- Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızır / **Elţāfuña** olmaz ise mazhar (*Gül ü Mül, Diğêr 280, Beyit 8*). [*eltāfuña, -uñ, -a*]

elyak: *Daha münasip, daha layık.*

- me‘ābına sezāvār u **elyak** u ahrādur ki meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / şun‘ u ḥikmeti, sāhte vü ārāste ve nūh minā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*elyak,*]

emr: *Buyruk.*

- Bākī anuñ **emr** ü ḥükm ü fermān / Dergāh-ı Ḥudāya ilticā it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*emr,*]

enbānce: *Küçük dağarcık, ufak heybe; çanta.*

- hemyānce-i evhām u **enbānce-i** buḥār-ı dimāğ-ı āzārdur, kimyā vü iksirta‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*enbānce-i, -i*]

enbiyā: *Ar. Nebi'ler, peygamberler.*

- eyyām-ı sinn ü sālları, sā‘ir **enbiyā-yı** ‘izām ve peyamberān-ı kirām, / şalavātu‘llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü‘s-selām ḥazerātınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*enbiyā-yı, --yı*]
- Eger ‘illet-i ḥürmet bende bi‘z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmū‘-ı / edyānda ḥarām olup, peyamberān-ı ‘izām ve **enbiyā-yı** zevī‘li-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*enbiyā-yı, --yı*]

enbüh: *Güruh. İzdiham. Kalabalık.*

- ü zindegānī oldı. / Nā-gāh maḥall-i ma‘rekeden bir güruh-ı **enbüh**, güzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*enbüh,,*]

encām: *Far. is. Son, akıbet: encamı, sonu hayırlı.*

- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp **encām-ı** kârdan bī-ḥaber ü gâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*encām-ı,*]
- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı gam **encāmuñdan** taḥşil-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*encāmuñdan, -uñdan*]
- Bu nazm-ı belāğat-nizām daḥi, muşaddık-ı kelām-ı şadākat-ı **encāmumdur:** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*encāmumdur:, -umdur:*]
- Mül ki bu muḥaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı makām-ı **encām** itdi, / Gül dehen-güşā-yı kaḥkaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*encām,*]

encāmda: *Far. is. Son, akıbet: encamı, sonu hayırlı.*

- gülgüle-pīrā bir bülbul ve bāde-i gülgünla memlü her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā, **encāmda;** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*encāmda:,*]

encümen: Meclis, cemiyet, topluluk.

- gün-ı cemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gûî-fürûzumdur. / Şem‘-i pertev-figen-i cem‘-i **encümenüm**. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6). [encümenüm., -üm]
- Ve her maḥāfil ü **encümende** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8). [encümende, -de]

encümen-ārā: Meclisin süsü.

- Şem‘-i pür-lem‘-i **encümen-ārā-yı** gülşen, benüm tâbiş-i ruḥsâr-ı / mehveşümden rûşen ü efrûhtedir. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [encümen-ārā-yı, -yı]

endâhte-i: Ayrılık denizine atılmış.

- [...] beni **endahte-i** gird-âb-ı ḥarâm kılup, kulüb u bâṭın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [endahte-i,]

endâz: Sonuna kökenli kelimelere “atan, atıcı” anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar.

- endâz-ı nakş-ı ser-levḥa-i baht-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-ṭnâb u sûtunda ve bu sâḥa-i faşîḥü‘l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [endâz-ı,]
- [...] / Ve her kimse ki ifrât üzere ser-püş **endâz-ı** tabakçe-i kaḥkaha olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [endâz-ı,]
- gül-bâṅ-ı kelîme-i tevḥîd ile māl-â-mâl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / **endâz-ı** heftümîn-kıbab-ı çarḥ-ı muḥtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [endâz-ı,]

endîşe: Merak, kuruntu, kaygı, tasa, gam, keder.

- Pes ân-gâh, tekâver-i çapûk-rev-i **endîşeye**, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irḥâ-yı ‘inân-ı cevalân itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [endîşeye, -ye]
- müstağrak-ı deryâ-yı **endîşe** vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / ḥastemi, ne maḳûle ṭabîb-i ḥâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza ‘arz u i‘lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [endîşe,]
- Benefşe, ḥırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i ḥâşu‘l-ḥâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü **endîşedür**. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [endîşedür.,]
- Ve sen ḥod, pâyân-ı kârdan mülâḥaza ve **endîşe** kılmazsın. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydâruña, çeşm-i rahmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [endîşe,]
- Ve hîç mülâḥaza vü **endîşe** itmedüñ ki çeşm-i / [...] (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6). [endîşe,]
- Ve bu kıt‘a-i maṭbû‘adan ki âb-ı tılâ ile taḥrîr ü imlâ olmaḳ şâyân u / sezâdur, mülâḥaza ve **endîşe** itmezsın. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [endîşe,]
- Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şadî ve bezm-i feraḥ u şadîye bâdî olmaḳ / üzere, nâm-nihâd olmuşsın; ammâ hergiz peyk-i **endîşe-i** cihân-gerd ü sebûk- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [endîşe-i,]
- vü **endîşe**; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muḥâvereden fâriğü‘l-bâl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [endîşe;,]

engüşt-nümâ-yı: Parmakla gösterilen, örnek olan en güzeli.

- [...] / bir güzîde-i nev‘-i benî-Âdem, **engüşt-nümâ-yı** cümle-i ‘âlem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7). [engüşt-nümâ-yı,]

enîn: İnilti, inleme II Yakarış.

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı hazîn ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / **enîndür**, bezm-i handân-ı rāsihü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*enîndür*, -dür]
- perdâz-ı sipîhr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhteğân ve güriv ü **enîn-i** / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*enîn-i*,]

enîs: Dost, arkadaş.

- [...] / Vaḥdetde **enîs** ü hem-zebânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12*). [*enîs*,]

enîs-: Dost, arkadaş.

- [...] / Çünkü şohbet-i **enîs-i** nâ-cins ve hem-dem-i nâ-hemvârdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*enîs-i*, -i]

enseb: Mûnasip.

- Mu 'cizâtî câminuñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şıfatlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü **enseb** ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*enseb*,]

envâ': Çeşit çeşit, her türlü.

- 'Arşagâh-ı pehnâ-yı gülîstânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; **envâ'** - ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*envâ'* -i, --i]

erbâb: Usta.

- Dîrîne 'adû-yı kîne-cüdur / **Erbâb-ı** dili figâr ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Vîrân-kün-i hânmanumuzdur / **Erbâb-ı** tabî'at ehl-i dâniş (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Binâ-ber-în, **erbâb-ı** tab'-ı Fârs zemînden bir suhan- âşnâ vü / hoş-edânûñ, maḳâm-ı 'Acemde nağme-serâ-yı îcâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Ve mey-hvâregân-ı **erbâb-ı** 'işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Bilmez misün ki **erbâb-ı** 'ayş u tarab, neşât u şâdmânî ve inbisât u / handânîye bādî vü sebeb olduğımndan hezâr cânla râğîb u tâlîbüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*erbâb-ı*, -ı]
- dürüst ü muḳarrer kıldıñ. / Râst-güyân-ı **erbâb-ı** iz'ân, dürüst ta'bir eylemişler, ki çün rüstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Senûñ buḥâr-ı mağz-hırâş-ı humâruñ, derd-i ser-âver-i **erbâb-ı** / 'ayş u 'işret oldukça benüm âb-ı pür-şafâmla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*erbâb-ı*, -ı]
- ü gûşâde ve derûn-ı **erbâb-ı** bezme bir mertebe, âteş-i şu'le-fürûz / u dil-sûz, fûtâde oldı, ki feryâd u âvâz-ı 'âşiyân, velvele-endâz u gûlgûle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*erbâb-ı*, -ı]

erbain: Kırk.

- riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı hālvēt ü **erba'īn** ve mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u hücre-niṣīn, ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*erba'īn,]*
- Ben şeyḥ-i seccāde-niṣīn-i ḥānkāh-ı Gülşenīyüm ki tekml-i **erba'īn** / idüp ḥālvēt-ḥāne-i gonçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*erba'īn,]*

erba'īnin: *I Kırk II. Dervişlerin çile çıkarmak için hücreye kapandıkları kırk günlük müddet.*

- Çıkardı **erba'īnin** tekye-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*erba'īnin,]*

ergavān: *Erguvan.*

- ergavān ve guşūn-ı pūr-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı dırahtānda, her biri bir / makāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, kimi bu nağamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*ergavān,]*

erjeng: *Meşhur ressam Mani'nin yaptığı resimleri ihtiva eden mecmua.*

- Ḥaclet-zedeñ olsa n'ola **Erjeng** / İtmiş seni Fātrıu's-semāwāt (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5*). [*erjeng,]*
- Bih-zād senüñle kām buldı / **Erjeng** senüñle nām buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*erjeng,]*

es: *Esmek.*

- olmayayduñ ve āgāhī vü hüşyārīden, fi'l-cümle, **eşer** ü ḥaber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḥikmet-'unvān ki eḥādiş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*eşer, -er]*

eş'ār: *Şiirler, manzum sözler.*

- ḥāṭıra, cilve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peziir-i ḥāṭır-ı 'abd-ı ḥaḳır oldı ki; mızmar-ı / nazm u **eş'ārda** olındığı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*eş'ārda, -da]*
- güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta'rifle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-şifatumda olan **eş'ār-ı** ma'nīdār-ı feşāḥat-ḳarīn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*eş'ār-ı, -ı]*

esās: *Temel. Asıl, mebna. Asıl, hakikat.*

- Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i **esās-ı** [...] / [...] ki ḥikmet-nizām-ı subḥānīdūr, celālulu, kelām-ı celle benüm şān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*esās-ı,]*

eşcār: *Ağaçlar.*

- [...] / bu sāhire-i gāmire-i gābrādan ser-zede vü āşkār olan **eşcār-ı** pūr-berg ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*eşcār-ı, --ı, -]*
- ezhāra, feyz-baḥş-ı ḥayāt ve **eşcār-ı** bī-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*eşcār-ı, --ı, -]*

eşer: Eser, iz, nişan.

- eşer ü kâr eylemişdür. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14). [eşer,]

eşheb: Ar. Kır at.

- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [eşheb-i,]

eşheb-i: Ar. Kır at.

- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [eşheb-i,]

eşk: Far. Göz yaşı.

- ârâm u karâr olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [eşk-i, --i]
- bârân, çok zamânlar girye-künân u eşk- efşân kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [eşk-,]

esnâ: Yüce, yüksek.

- Ve esnâ-yı kîl ü kâlda, kemâl-i hîffetden her sâ'at kendüni, şâhdan şâha / pertâb idüp, kaţ'ân, kelâm-ı mütenâkîş u perîşânunda devâm u nizâm (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [esnâ-yı, -yı]

esnâ: Bir işin yapıldığı veya olduğu zaman, sıra, an.

- keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhûş u istifşâr itdiler. / Nâ-tüvân u sūzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân esnâsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [esnâsında, --sı, --(n)da]

esrâr: Sırlar, gizler.

- esrâridur, hâk-būsân-ı bârgâh-ı refî'ü'ş-şânumdandur. / Bürc-i felek-i şādî vü sürûra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nûrum, ki evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [esrâridur, -ıdur]
- bî'güll-ı 'âşıkân-ı belâ-keşânun çeşm-i bî-rahm-ı ma'sûkân-ı cefâ-kîşânla / bî-şümâr mu'âmele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü güftârları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [esrâr,]

es-sevîh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

- [...] / Es-sevîh Sa'dü'd-dîn ü'l Hâmavî buyururlar ki: «bâṭn-ı ma'siyyet, (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1). [es-sevîh,]

eşvât: Sesler, sadâlar.

- Eşvât-ı hâlet-fezâ-yı murğân-ı hoş-nevâ ve ezkâr-ı / taḥammül-rübâ-yı bülbülân-ı nağme-serâdan bî-şabr u ihtiyâr, vecd ü cûşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [eşvât-ı,]

eşvâ: Eşya, mevcudat, yaratılmış olan her şey.

- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey'-i vâhidde cem'ü derc eyleye: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [eşyâ-yı, -yı]

eseri: Bir davranış, fikir veya olayın doğurduğu sonuç, yarattığı tesir, geride bıraktığı iz [Bu anlamda isim tamlamalarının ikinci ögesi durumundadır.].

- olduğu Münâzara-i Gül ü Mül-nâm **eseri**, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [eşeri,, -i]

esnâsında: Bir işin yapıldığı veya olduğu zaman, sıra, an.

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem demeklik **esnâsında**, bu (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2). [esnâsında,,]

etfâl-ı: Çocuklar.

- henüz pîr-i nâ-bâlig ve mişâl-ı **etfâl-ı** hurd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḥş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [etfâl-ı,]

etrâf: Yarı, çevresi, kenarı.

- cevelân ve **etrâf-ı** dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [etrâf-ı,]

etvâr: Tavırlar, edalar, hareketler.

- haberdâr degülsin ve taḥşîl-i yakîn itmemişsin ki sitâyîş-i bihîn ve / maḥâmid-i nîküterîn oldur ki zebân-ı bî-zebân-ı ahyâr-ı pesendîde **etvârdan** (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [etvârdan, -dan]
- şâyeste evzâ' u **etvâr** ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [etvâr,]

evbâs: Serseri kafadar.

- benüm muḥibb ü hevâ-hvâhlarum; rind-i bî-hûş u kallâş ve mest-i medhûş u / **evbâs**, senüñ muşâḥib ü hem-râhlârûndur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [evbâs,,]

evc: Gök l gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.

- esrâridur, hâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî'ü's-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şādî vü sürûra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nûrum, ki **evc-i** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*evc-i, --i*]
- rûhları, hemîşe **evc-i** hevâ-yı kurb-ı İlâhîyi cüyân ve semt-i 'âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*evc-i, --i*]
- Ve âgâh olmaduñ ki ben muvâfaqat-ı şehbâz-ı bālâ-pervâz-ı **evc-i** / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*evc-i, --i*]
- [...] / Muqaddimen bālâ-pervâz-ı **evc-i** gürür olup zemzeme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2*). [*evc-i, --i*]

evhâm: Vehimler, şüpheler, korkular.

- hemyânçe-i **evhâm** u enbânçe-i buhâr-ı dimâg-ı âzârdur, kimyâ vü iksirta 'bîr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*evhâm,]*

evlâ: (Ar.) Daha iyi.

- Mu 'cizâtı cāmınınñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet sıfatlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü **evlâdur** ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*evlâdur, -dur*]

evrâk: Yapraklar.

- Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i 'arûsân-ı bağdur, ya 'nî gâliye-bağş-ı / reng ü rûy-ı **evrâk-ı** gülşen ve gülğüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*evrâk-ı, --ı*]

evşâf: Vasıflar, sıfatlar, tarifler.

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar dañi, ki her birinüñ **evşâf-ı** hüsn-i dil-peziñ ve leţâfet-i / cemâl-ı 'âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*evşâf-ı, --ı*]
- İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekā ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn **evşâfı** [...] dūr, bisyâr mekş ü karar ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*evşâfı, -ı*]
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger **evşâf-ı** zât-ı şafâ-sıfatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-karîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*evşâf-ı, --ı*]

evvelâ: Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.

- [...] / Âgâh ol ki fütâde-i varṭa-i hürmet olmamañ hikmetlerinden **evvelâ** biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*evvelâ,]*

evzâ': Durumlar, vaziyetler, hâller.

- [...] / ve şütür-i kînedâr vār, kef ber-âvürde-i dehân olup **evzâ'-ı** şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*evzâ'-ı, --ı*]

- şâyeste **evzâ'** u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı ferah-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*evzâ',]*
- ve siyeh-mestligi ve **evzâ'-ı** « Şütür Gurbe » ve bî-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerdem-i helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*evzâ'-ı, --ı]*

ev: Nida, sesleniş.

- [...] / **Ey** hâme-i dür-nişâr-ı ma'nâ (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3*). [*ey,]*
- Saña n'ola **ey** Mesîh güftâr / **Ey** feyz-nişâr u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*ey,]*
- Yokdur keremünde büy-yı minnet / **Ey** pâdşeh-i serîr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*ey,]*
- Ammâ senüñ **ey** hüceste-güftâr / **Ey** sihr-beyân u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10*). [*ey,]*
- Saña n'ola **ey** Mesîh güftâr / **Ey** feyz-nişâr u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*ey,]*
- Ammâ senüñ **ey** hüceste-güftâr / **Ey** sihr-beyân u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10*). [*ey,]*
- [...] / **Ey** vâkıf-ı râz-ı cân-ı şeydâ (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1*). [*ey,]*
- Sen hâlûmî şerhe himmet eyle / Sen var iken **ey** celîlü'l-evşâf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*ey,]*
- Kimden ideyîn ümîd-i elçâf / Sen var iken **ey** hüceste-ta'bîr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*ey,]*
- Andan göremez ruh-ı nevâziş / **Ey** merhem-i zaḥm-ı sîne-rîşân (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*ey,]*
- **Ey** kân-ı kerem yem-i 'inâyet / V'ey Âşâf-ı Bermekî-sahâvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*ey,]*
- **Ey** şadr-nişîn-i kâm-rânî / Bir nîm-nigâh-ı iltifâtuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*ey,]*
- Güftâr-ı Mesîh ile hem-dem / Luṭfuñ durur **ey** Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*ey,]*
- Gör **ey** yem-i cûd u 'ayn-ı iḥsân / Tevcîh-i nigâh-ı luṭfa şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*ey,]*
- **Ey** şadr-ı güzîn Hıdîv-i zî-şân / Sen zâtuña lâıyk eyle iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*ey,]*
- Hem-hâşşa-i merhem-i Süleymân / Luṭfuñ durur **ey** şefîk-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*ey,]*
- Luṭfuñla ola meger ki bihbûd / Luṭfuñdur **ey** Âşâf-ı cihân-bân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*ey,]*
- Dâd **ey** şeh-i kişver-i kerem dâd / Tâ-key yeter **ey** Faşîh teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*ey,]*
- Dâd **ey** şeh-i kişver-i kerem dâd / Tâ-key yeter **ey** Faşîh teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*ey,]*
- **Ey** eblaḳ-ı hâme-i sebûk-rev / İt şahn-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*ey,]*
- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / **Ey** Mül eger beni, ya'nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*ey,]*
- **Ey** Mül-i bî-te'emmül, sen mükîrr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşûñı / rindlûk ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü gâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*ey,]*
- **Ey** Gül-i ḥod-rûy u bî-hüde-gûy, v'ey mişâl-i zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyîş-cûy, ser-â-pâ reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*ey,]*
- Ve **ey** mişâl-ı dem-i serî'ü 'z-zevâl-ı şubḥ, kem-beḳâ vü bî-vücûd. / Ve **ey** mânend-i şafaḳ-ı zûd-fenâ vü hûn-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*ey,]*
- Ve **ey** mişâl-ı dem-i serî'ü 'z-zevâl-ı şubḥ, kem-beḳâ vü bî-vücûd. / Ve **ey** mânend-i şafaḳ-ı zûd-fenâ vü hûn-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*ey,]*
- [...] / **Ey** çün Kârûn, bî-şümâr zerdâr u sūdâyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*ey,]*
- **Ey** bî-ma'nâ, da'vî-i ḥod-fürûşî ve ḥvîş-bînîden ictinâb u perhîz eyle. / Ve **ey** nev-âmede vü tâze-resîde-i bağçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*ey,]*
- **Ey** bî-ma'nâ, da'vî-i ḥod-fürûşî ve ḥvîş-bînîden ictinâb u perhîz eyle. / Ve **ey** nev-âmede vü tâze-resîde-i bağçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*ey,]*
- [...] / **Ey** neşvesi mâye-baḥş-ı idrâk (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12*). [*ey,]*
- Zehrûñe fedâ hezâr tiryâk / **Ey** gözleri nûrî bâde-hvâruñ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*ey,]*
- Ve'y gönli sûrûrî mey-güsâruñ / **Ey** şâd kılan dil-i ḥazîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*ey,]*
- **Ey** rûşen iden cihânî tâbî / Her rûz-ı siyâhuñ âftâbî (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*ey,]*
- **Ey** la'l-i müzâb u pâk-gevher / Pîrûze-şerâr u ṭurf-ı cevher (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*ey,]*
- **Ey** Gül, da'vî-i şâhidî eyledüñ ve ḥande-i bî-câ vü bî-ma'nâyî, ḥadd u / 'adedden birün u eفزün itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*ey,]*
- **Ey** ḥîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key ḥod-bîn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*ey,]*
- **Ey** ḥîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key ḥod-bîn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*ey,]*
- [...] eyleyesin. / **Ey** şüh-ı bî-temkîn, (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2*). [*ey,]*
- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / **Ey** Mül: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*ey,]*
- **Ey** Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlî, cûvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşî, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişî, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*ey,]*

- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revānum. / **Ey** Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve hārâb-ı bî-şu'ūr u medhüş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [ey,]
- **Ey** Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i' tirâf u ikrâruñ degül / midür, ki ben, miyâne-i ' aşık-ı zâr u ma' şîk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [ey,]
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfi, talattuf u inbisâta tebdîl iderüm. / **Ey** bî-şerm ü hân mân-hārâb, fi'l- hâkîka râst-cevâbsın, zîrâ hicâb u hayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [ey,]
- [...] / **Ey** Mül, ma' kûl eyledün ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüne dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [ey,]
- CEVÂB-I MÛL-İ HÂMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / **Ey** kûtâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne gûne hâlet vâkı' oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [ey,]
- **Ey** Gül-i la' lîn kabâ, egerçi zâhiren tûtî-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senüñçün bir suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [ey,]
- **Ey** Gül, hiç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı ' ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâşlığı hüy-ı müstahsen zann itmişsin. Belî, ber-ma' nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [ey,]
- **Ey** Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sūd, / hâl-i cemâl-i şâhid-i helâlûñ tamğa-yı hārâm olmuş ve harîta-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [ey,]
- **Ey** Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz'ân u te'emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsi'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [ey,]
- **Ey** Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, ğalib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bārû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [ey,]

evâdi: Eller.

- piyâleden lâmi' u tâbānum. / ve pencümîn-âsmân-ı **evâdiye**, bir âftâb-ı cihân-tābūm, ki ufķ-ı maşrık-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [evâdiye,, -ye]

eyle: Etmek, eylemek, yapmak.

- Oldukça kaťa' zebānuñ **eyler** / Şavt u nağamuñ latîf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [eyler,]
- Yok ağzımı açmağa mecālum / Luţf u kerem it mürüvvet **eyle** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [eyle,]
- Sen hâlûmi şerhe himmet **eyle** / Sen var iken ey celîlû'l-evşâf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [eyle,]
- Biñ kerre olur aña peşimân / **Eyler** seni luţfi ile memnûn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [eyler,]
- Bir cür'a-i luţf iderler in'âm / Luţf **eyleseler** sitem-fezâdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [eyleseler, -seler]
- Ebr-i keremûñle **eyle** sîr-âb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12*). [eyle,]
- Cem' **eyleyüp** 'ilm ü fażl u 'adli / Ref' eyledi cevır ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [eyleyüp, -yüp]
- **Ey** şadr-ı güzîn Hıdıv-ı zî-şân / Sen zâtuña lâyıķ **eyle** ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [eyle,]
- Göstermedi rüy-ı mihr bir ân / Cevr **eylemede** 'adû-yı bî-dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [eylemede, -me, -de]
- Çemen zann **eylemeñ** bir sebzgün hārâ-yı pür mevci / Şabâ şâhenşeh-i mülk-i bahâra itdi pây-endâz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [eylemeñ, -meñ]
- Sâķî şun o zevrak-ı şarâbı / Cây **eyleyelüm** kenâr-ı âbı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [eyleyelüm, -y, -elüm]
- şad gûne şerr ü şûr **eyler**. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma' dūde vü mahşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [eyler., -r]
- Şemm **eyleyince** tâze gül-i nev-resîdeyi / Gülşen pür oldu bâng-ı şalât-ı hezârdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [eyleyince,]
- eşer ü kâr **eylemişdür**. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14*). [eylemişdür., -mişdür.]
- [...] / Bir miķdâr fāvusvâr, pây-ı zişt ü siyâhuña nigâh **eyle**: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [eyle:,]
- âzârdur, yâd **eyle** ki [...] / Ve nîm-lahza bed-sirişt-i celîsûñi mülâhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [eyle,]
- **Ey** bî-ma' nâ, da'vî-i hod-fürüşî ve hviş-bîñiden ictinâb u perhîz **eyle**. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [eyle.,]
- Benüm sâķiyâ ol güvârende âb / Ki âb-ı hayât benden **eyler** hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [eyler,]

- Ey Gül, da 'vî-i şahidî **eyledün** ve hânde-i bî-câ vü bî-ma' nâyı, hadd u / 'adedden bîrûn u efvûn itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*eyledün, -dü, -ñ*]
- Tevakkûf u şabr **eyle**, tâ çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / ki âvân-ı der-mândeğî vü peşimânîdür, kırâ' at-i âyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*eyle,,*]
- olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîh / **eylemişlerdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*eylemişlerdür,, -mişlerdür*]
- gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne gûne nuş u pende ser-âgâz **eyleyeyüm** ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*eyleyeyüm, -yeyüm, -*]
- Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene **eylemiş** ve zu' muñca mis-i naķışu' l- 'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*eylemiş, -miş*]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u 'ayân ve âşkâr u beyân **eyler** idüm, / ammâ hadîş-i mu' teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*eyler,*]
- rencişi-ı humâr-ı mağz-hırâş-ı âlâmla bî-ķarâr u ârâm **eylemedün**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*eylemedün,, -medün*]
- [...] / Ey Mül, ma' kûl **eyledün** ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüñe dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*eyledün, -dü, -ñ*]
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta' rîfle yâd u tezkâr **eyleye**. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş'âr-ı ma' nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*eyleye,, -ye,*]
- 'ayn-ı girye vü bükâ **eyleyüp** çeşmesâr-ı dîdeden deryâ deryâ, dicle-hîz ü lücce- / rîz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*eyleyüp, -yüp*]
- u âmîhte itdi. Ve cevâba mübâşeret **eyleyüp** didi: / HÎTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*eyleyüp, -y, -üp*]
- Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz'ân u te'emmül **eyle** ki / bir kelâm-ı nefsu' l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*eyle,*]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîreddeñ 'inân-ı / ihtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü ğazab **eyleyüp** ba'zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*eyleyüp, -y, -üp*]
- müşâhede kılduñ, hem-nişîñân-ı nâ-ehl ü bed-âmûzdan gürîz ü hâzer / **eyle**: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [*eyle,,*]
- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâşıl u murâd oldur ki benüm dañi bir cem'ün harâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*eyleye,, -ye,*]
- Ben rû-siyâhı, ma' şîyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh **eyle**. / Bir âvâz-ı hîred-güdâz, tanîn-endâz, şımâh-ı sâmi' ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*eyle,,*]
- hâl bu nevâ-yı şevķ-fezâya ser-âgâz **eylediler**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*eylediler,, -diler,*]
- kerem ü 'âtîfet ve rahmet ü mağfîretini âşkâr u izhâr **eyleye**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4*). [*eyleye,, -ye,*]

eyle-: Etmek, eylemek, yapmak.

- Kaķ' **eyledi** fitne vü sitîzi / Hıfzı o kadar ki tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*eyledi, -di*]
- Cem' eyleyüp 'ilm ü fażl u 'adli / Ref' **eyledi** cevîr ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*eyledi, -di*]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da 'vî-i müşâbehet **eylersin** ki; ben / her ne kadar sâl-hurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*eylersin, -r, -sin*]
- olmağla havâle-i nîş-i tevbiñ ü serzeniş **eyledün**. / Ve âgâh u haberdâr olmaduñ, ki defîne vü genc, künc-i harâbezârda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*eyledün,, -dü, -ñ*]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ **eyledi** ki Mülün dik-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buñâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'üd-ı muķa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*eyledi, -di*]
- hadeng-i ğonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tiğ-i bî-dirîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân **eyledi** ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*eyledi, -di*]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ **eyledi** ki Mülün dik-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buñâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'üd-ı muķa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*eyledi, -di*]
- hadeng-i ğonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tiğ-i bî-dirîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân **eyledi** ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*eyledi, -di*]
- i'tinâya ser-âgâz **eyledün**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 3*). [*eyledün,, -dü, -ñ*]
- Mül ki bu muķaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı maķâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-ğüşâ-yı kâhķaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı ğüftâr **eyledi** ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*eyledi, -di*]

eyledi: Etmek, eylemek, yapmak.

- gerdân **eyledi.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 6*). [*eyledi.,]*
- nüş itdürüp münşerihü'ş-şadr-ı dîn-i mübîn ve ratbu'l-lisân-ı îmân-ı bâ-emân / **eyledi.** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [*eyledi.,]*
- Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı hod-sitâyı ve hakkında bu ta'rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, güş **eyledi,** 'inân-ı ihtiyâr, dest-i tahammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*eyledi.,]*
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün **eyledi.** / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*eyledi.,]*
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün **eyledi.** / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*eyledi.,]*
- ı ebu'l-beşer ile meşgûl olup o kârı kabûl u ihtiyâr **eyledi.** (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*eyledi.,]*
- güvârı nüş **eyledi,** ser-â-pâ, âteş-i şerâre-engîz-i ceng ü sitîz ve güm-kerde-i / râh-ı şu'ur u temyîz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*eyledi.,]*
- Ve kelimât-ı bâtin-âşnâ vü taşavvufi-ma'nâya, ser-âgâz **eyledi.** ve didi: / CEVÂB-I MÛL-İ HÂMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*eyledi.,]*
- Cenâb-ı İzid-i 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı harâm **eyledi,** tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-reftârları, bi'l-cümle, güşe-i seccâde-i ta'at u 'ibâdetde güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*eyledi.,]*

eyledilerse: Etmek, eylemek, yapmak.

- Eger seni rüy-ı gülğün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr **eyledilerse,** / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*eyledilerse.,]*

eyledüñ: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ey Mül, da'vî **eyledüñ,** ki her mümsik ü bahîlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bahşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, hased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*eyledüñ.,]*

eyledüñse: Etmek, eylemek, yapmak.

- hakkumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl **eyledüñse** ma'nen kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlûnî ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*eyledüñse, -dû, -ñ, -se]*

eylemez: Etmek, eylemek, yapmak.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer hâlîfeti, benüm dâmen-i / bî gerd küdürütümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*eylemezsin, -sin]*

eylemiş: Etmek, eylemek, yapmak.

- dürist ü muqarrer kıldıñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, dürist ta'bîr **eylemişler,** ki çün rüstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*eylemişler., -ler]*

eylemiştir: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ser-firâz olur o ‘ârif ki ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmûş **eylemiştir.** (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*eylemiştir.*,]

eyler: Etmek, eylemek, yapmak.

- firâz-ı menâbir-i serv-i bälâda hutbe-i belâgat-‘unvânın benüm nâm-ı / bülend-rütbe-i nîkû-encâmuma kıırâ‘at **eyler:** (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*eyler.*,]

eylerler: Etmek, eylemek, yapmak.

- i rindân-ı mey-güsârân **eylerler.** / Ve mu‘tekifân-ı cevâmi‘-i ‘ibâdet ü peygüle-güzînân-ı şavâmi‘-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*eylerler.*,]

eylersin: Etmek, eylemek, yapmak.

- gül-ğandeler **eylersin.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 12*). [*eylersin.*,]
- gül-ğandeler **eylersin.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 12*). [*eylersin.*,]
- Hezâr ‘âşık-ı dil-figârele, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişân-ı ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann **eylersin.** / Birâderün Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*eylersin.*,]
- tîre-ebr-i buğârûndan târîk ü târ **eylersin.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*eylersin.*,]
- dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nişest **eylersin.** / Ve bî-ma‘nâ da‘vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i nigâh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*eylersin.*,]
- bed ve âkvâl-i nâ-pesendüñle fâhr u mübâhât **eylersin.** / Ve beng ü bûngi, bî-nâmûs u nengi ki senden harâb u vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*eylersin.*,]
- hemyançe-i evhâm u enbânçe-i buğâr-ı dimâğ-ı âzârdur, kimyâ vü iksîrta‘bîr / **eylersin.** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*eylersin.*,]

eylerüm: Etmek, eylemek, yapmak.

- eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 9*). [*eylerüm.*,]
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb **eylerüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*eylerüm.*,]
- Ve vaqt-i rezm ü kârzâr, ki mağall-i zed ü bürd ü gîrûdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişâna cür‘et ü şecâ‘atle meded ü yâverî **eylerüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*eylerüm.*,]
- medlûlinca, perde-i şakîlû‘z-zıll-ı tekellûf ü inkıyâdı, telâttuf u inbisâta / mübeddel **eylerüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*eylerüm.*,]
- kerde-i Bermekîyyü‘l mekârim-i cihân **eylerüm.** / İdrâk itmedün ki bir cûd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestî-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*eylerüm.*,]
- selâma, kisvet-i cür‘ada, ne gûne, ser-fürû vü hâk-bûsî **eylerüm.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*eylerüm.*,]

eylesem: Etmek, eylemek, yapmak.

- i dil-peziirîn ‘ayân u taqrîr **eyleşem**, bu bî-şûmâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / hâtîr-âzârdan, hacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı meretebe, ser-girânî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [eyleşem,,]

eyleve: Etmek, eylemek, yapmak.

- Her kim ki bir dem beni şemm **eyleve**, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [eyleve,,]
- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey‘-i vâhidde cem‘ü derc **eyleve**: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [eyleve:,]
- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senüñle hem-bezm ü hem-demlük / **eyleve**, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâman olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [eyleve,,]
- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her bahîl ü le‘îm ü denî ki nüş **eyleve**, / ‘âkıbet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dihiş ve şahâvet ü bahşîşde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [eyleve,,]

eyleyesin: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] **eyleyesin**. / Ey şüh-ı bî-temkîn, (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2). [eyleyesin,,]

eylevüp: Etmek, eylemek, yapmak.

- na‘ra-i büleñ-i nüş-â-nüş ve gül-bâñ-ı cüş u huruşı peyveste-i / muқа‘‘ar-ı çarh-ı vâlâtârem **eylevüp**, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [eylevüp,,]

eyvâm: Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü.

- gül-güle-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû her câm-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sîr-âb olduğı **eyyâm-ı** safâ, encâmde; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [eyyâm-ı, --ı]
- eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ‘ir enbiyâ-yı ‘izâm ve peyamberân-ı kirâm, / şalavâtü‘llâhi ‘alâ-nebiyyinâ ve ‘aleyhimü‘s-selâm hażerâtınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [eyyâm-ı, --ı]
- Senüñ müddet-i tarâvet ü leţâfetüñ ve vakt-i i‘tibâr u rağbetüñ her sâl-ı / ferhunde-fâlda, se mâhdur, ki **eyyâm-ı** nev-bahârdan ‘ibâretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [eyyâm-ı, --ı]
- Ve nîk u bed-i **eyyâmı** ve serd ü germ ve saht u nerm-i ‘âlemi dañi / müşâhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [eyyâmı, -ı]

ez-: Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.

- medîha-hvân-ı zât-ı pür-hüner-i bî ma‘âyibüm olurlar: / **Ez-** Sâkînâme-i Riyâzî (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11). [ez-,]

ezhâr: Çiçekler.

- nebâtât u **ezhâra** ki şanâyî‘-i bedâyî‘ü‘l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir terzebân-ı ‘azbu‘l-beyân olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [ezhâra, -a]
- ‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ‘-ı şükûfe vü **ezhâr-ı** gün-a-gündan kinâyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [ezhâr-ı,]

ezhāra: Çiçekler.

- ezhāra, feyz-bağış-ı hayāt ve eşcār-ı bî-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*ezhāra*,,]
- Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve hayl u haşem-i nebātāt u / **ezhāra**, gālīb gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-gūr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*ezhāra*,,]

ezkār: Yād edişler, anmalar, hatırlamalar; bildirmeler, söylemeler.

- Eşvāt-ı hālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve **ezkār-ı** / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bî-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*ezkār-ı*,]

ezmān: Zamanlar.

- Ben hōd, belki cümle-i edyān ve cemi' -i **ezmānda** çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*ezmānda*, -da]

F

fāhite: (Ar.) Yabani güvercin, üveyik.

- Ve cüybār-ı pūr-emvāc-ı gülzār, velvele-i murğān-ı bülend-āvāz u hoş- / elḥān ve gūlgūle-i **fāhitegān-ı** tîz-āheng ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*fāhitegān-ı*, -gan]

fahr: Ar. 1. Öğünme, iftihar, 2. Medār-ı mefharet: *fahr-ı âlem, fahrü'l-vüzerâ, fahrü'l-üdebâ.*

- kudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadîs-i meşhûrdur, nişān-ı **fahr** u mübāḥāt-ı / fermān-ı zîşānîdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*fahr*,]
- bed ve aqvāl-i nā-pesendüñle **fahr** u mübāḥāt eylersin. / Ve beng ü bünge, bî-nāmūs u nengi ki senden ḥarāb u vîrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*fahr*,]
- [...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve bu ma'nāyı, sebeb-i **fahr** ve bādî-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*fahr*,]
- gāḥ faẓîlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāḥ kendüñi **fahr-ı** / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı dūdman kıyās u iz'ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*fahr-ı*, -ı]

fahrü'l-'ālemîn: Hz. Muhammed.

- nūr-ı dîde-i āferîniş, ḥvāce-i kâ'ināt u **fahrü'l-'ālemîn** ya'nî / Ḥazret-i Muḥammedü'l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*fahrü'l-'ālemîn*,]

fahūr: Çok övünen, çok iftihar eden.

- [...] / nā-gehānî ve bām-üftāde ferih ü **fahūr**, hıramān-ı semt-i selāmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*fahūr*,,]

fā'ide: İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.

- Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne **fā'ide**, seri'ān mütevārī- i hücre-i hamūşī olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*fā'ide*,,]

fakr: Ar. Yoksulluk, ihtiyaç.

- [...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālikī-i tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı **fakr** u fenāya hezār cānla tālib ü rāğib olup, naqş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*fakr*,]

fānī: Gelip geçici.

- Her kim ki bu mātem-hāne-i **fānīde**, mişāl-ı berk-ı dırağşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hoqqa-i dehān olup mütebessim ü hāndān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*fānīde*,,]
- [...] hadīs-i lülü-bāridur. / Bu teng-nāy-ı **fānī** vü muhakkār nişīmen-i virānī ve bu saqf-ı mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*fānī*,]

fānūs: Küre veya silindirik şeklinde cam kapak. II İçinde mum yakılan fener, camlı mahfaza, abajur.

- haclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir **fānūs-ı** 'arūsa ve şahn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*fānūs-ı*, --ı]

fāriğ: Vazgeçmiş, çekilmiş; rahat, asude.

- Nakl iderler ki tārık-i tañtāna-i mülk ü hādem ve **fāriğ-i** dīhīm ü haşem, / hāzret-i İbrāhīm Edhem, kuddise sırrehü'l-'azīzü'l ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*fāriğ-i*,]

fāriğü'l-bāl: Kanattan kurtulmuş (Her türlü dünyevi kayıttan kurtulmak bağlamında).

- vü endişe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muhāvereden **fāriğü'l-bāl** oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*fāriğü'l-bāl*,]

fark: Ayırma, seçme, ayırt etme.

- Ya'nī vücut-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr u temyīz / kalmayup **fark-ı** nık u bedden berī vü 'ātılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*fark-ı*, -ı]
- kavlince, farkı, pādan **farka** iktidārı kalmayup, bī-ihtiyār, medhūş u bī-hūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daği, rübūde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*farka*, -a]

farkı: Ayırma, seçme, ayırt etme.

- kavlince, **farķı**, pādan farķa iktidārı kalmayup, bī-iẖtiyār, medhūş u bī-hūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākāşayı daĥı, rübüde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*farķı*,,]

fars: İran.

- Binā-ber-īn, erbāb-ı tab' -ı **Fārs** zemīnden bir suĥan- āşnā vü / ĥoş-edānuñ, maķām-ı 'Acemde naġme-serā-yı icād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*fārs*,]

fasih: Hikaye yazarının adı.

- Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād / Tā-key yeter ey **Faşıh** tekşir (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*faşıh*,]
- [...] / Ne tūrursın **Faşıh**-i bī-çāre (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*faşıh*-i,]

fasihü'l-mesāha-i: Güzel konuşma alanı.

- mesāha-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün ne bir güşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*faşıhü'l-mesāha-i*, -i]

fasl: Fasl, bölüm, kısım.

- Mül ki bu muķaddimeyi tamām ve bu **faşlı** vāşıl-ı maķām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı kākħaka-i istihzā olarak ser-āġāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*faşlı*, -ı]
- Mül çün bu **faşlı** tamām itdi, meclis bir perdede germ-ā-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*faşlı*, -ı]

fasl-ı: Mevsim; zaman, vakit.

- Ve fūşül-ı çehārda benüm zamān u 'ahd-i leṭāfet-āşārumda, ki mevsim-i / rabī' ü **faşl-ı** nev-bahārdur, saña raġbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*faşl-ı*,]

fāṭıru's-semāvāt: Gökleri yaratan.

- Ĥaclet-zedeñ olsa n'ola Erjeng / İtmiş seni **Fāṭıru's-semāvāt** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5*). [*fāṭıru's-semāvāt*,]

fazilet: Erdem.

- bulup, ta'rif-i **fazilet-i** gevher-i zāt ve tavşif-i ĥüsn-i sıfāta ser-āġāz ve / ṭarafeynden cilve-ger-i mnaşşa-i şudūr olan naġamāt-ı laṭife-engiz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*fazilet-i*, -ı]
- ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdün. Ve bu vechle bizüm üzerimize da'vī-i / **fazilet** ve taleb-i meziyyet kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*fazilet*,]
- siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruḥsār-ı tābdār u raḥşānları / üzere bī-şümār berterī vü meziyyet ve bisyār bīşterī vü **faziletleri** olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*faziletleri*, -leri]

- gāh **faẓīlet-i** peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāh kendüñi fahr-ı / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı dūdman kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftīḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*faẓīlet-i, --i*]

faẓl: İyilik, erdem, lütuf.

- Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü **faẓl** u ‘adli / Ref‘ eyledi cevri ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*faẓl,*]
- ümür-ı cumhür, deryā-yı **faẓl** u kân-ı dāniş, nizāmü’l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*faẓl,*]

fedā: Feda (etmek) II sunmak.

- Zehrūne **fedā** hezār tiryāk / Ey gözleri nūri bāde-ḥvāruñ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*fedā,*]

fehvā: Anlam, mânâ.

- [...] **fehvā-yı** şerīf ve / ma‘nā-yı laṭifinden, teşḥiṣ ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-peziir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*fehvā-yı, -y, -ı*]

felātūn: Eflatun, Platon, antik Yunan filozofu.

- Ve ben ol **Felātūn-ı** ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyine-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir‘āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*felātūn-ı,*]

felek: Devamlı şikāyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) I dünya.

- [...] / Mir‘āt-ı **felek** çok itdi devrān (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2*). [*felek,*]

felek: Gökyüzü.

- esrārıdır, ḥāk-būsān-ı bārgāh-ı ref‘ ü ‘ş-şānumdandır. / Bürc-i **felek-i** şādī vü sürūra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nürüm, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*felek-i, --i*]

fenā: 1. Yok olmak, zeval bulmak.

- āteş-zen-i **fenā** olmamışdır. / Müşāhede itdūñ mi ki şoḥbet-i ḥār-ı bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*fenā,*]
- fenā olurken neden bu kadar lāf-ḥāy u bī-ḥüde-güftār olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [*fenā,*]
- ‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişīn-i makāmāt-ı ḥarābāt ve güşce-güzīn-i cāy-ı **fenā** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*fenā,*]
- Ḥazzuñ var ise eger **fenādan** / Yegdür bu bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*fenādan, -dan*]
- [...] sāye-i sa‘ādetinde āsüde-nişīnlerdür, sālīkī-i ṭarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı fakr u **fenāya** hezār cânla ṭālīb ü rāğib olup, naķş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*fenāya, -y, -a*]

- şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miñnetle telh-kâm ve bu meykede-i harâb- / âbâd-ı **fenâda** yek nefes, cām-ı ğam encāmuñdan taḥṣīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*fenâda, -da*]
- ser-i ‘azîzin, kûy-ı şavlecân-ı **fenâ** ve ğaltân tûb-ı ḥāk-ı ḥasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*fenâ,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

- Nâleñ **ferah** u neşâta bādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9*). [*ferah,]*
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i **ferah** u şādīye bādī olmağ / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endişe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*ferah,]*

ferah-âlūd: *Ferahlık veren.*

- ferah-âlūd u ḥatır-ḥvāh ile ki; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10*). [*ferah-âlūd,]*

ferah-baḥş: *Far. Ferah bağışlayıcı, müferrih.*

- gāh dest-āvīz-i bûy-ı dil-āvīz-i ğīsū-yı bütân ve gāh ḥaber-resīden-i çigüñegī-i / ḥāl-i dil-i perīşânla, rāḥat-res-i ‘uṣṣāk-ı muṣṭarib-ḥāl ve **ferah-baḥş-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*ferah-baḥş-ı,]*

ferah-fezâ: *Far. Ferah arttırıcı.*

- neşīd-i dil-pesend-i **ferah-fezâ** vü dil-keş edā sāmi‘a-pīrā gūş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*ferah-fezâ,]*
- [...] / Nümüne-nümā-yı sipihr-i berīn ve hevā-yı **ferah-fezâ-yı** subḥ-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [*ferah-fezâ-yı, -yı]*
- şāyeste evzā‘ u eṭvār ve nā-sezā ef‘āl ihtiyār idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri sebebiyle şahbā-yı **ferah-fezâ-yı** ḥelālūme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*ferah-fezâ-yı, -yı]*

ferāmūş: *Far. Unutma, nisyân.*

- Ser-firāz olur o ‘ārif ki ola efgende / Ve kendüñi yād u **ferāmūş** eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*ferāmūş,]*

ferd: *Ar. 1. Yalnız tek, eşi bulunmaz. 2. Benî Ademden her biri: ferd-i âferīde. (Bu manada cem'i: efrâd). 2. Musarra olmayan tek beyit. 3. Tek olan adet. ferdü'l-ferd: İkiye taksim olunamayan adet zevcü'l-ferd: İkiye taksim olundukta haric-i kısmeti tek olan adet.*

- Lâkin bir merde aña ıttılā‘ ve âferīdeden bir **ferde** aña sebīl-i teyakḥkun / u āġāhī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*ferde, -e]*

ferhunde-fāl: *Far. Falı mübarek, mesut.*

- Senüñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetüñ ve vaqt-i i'tibār u rağbetüñ her sāl-ı / **ferḥunde-fālda**, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*ferḥunde-fālda*, -da]

ferih: *Mutlu ve neşeli.*

- [...] / nā-gehānī ve bām-üftāde **ferih** ü faḥūr, hıramān-ı semt-i selāmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*ferih*,]

fermān: *Far. 1. Emir, irade, buyruk: fermān-ı ilāhī. 2. Yarlık, hükm-i pâdişâhî: fermān-ı humâyûn. fermān-ber, fermān-berdâr tâbi-i fermān, mutî. fermān-dih, fermān-revâ, fermān-fermâ nâfizü'l hükm-i pâdişâh.*

- Bākī anuñ emr ü hükm ü **fermān** / Dergāh-ı Hudāya ilticā it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*fermān*,]
- kudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadīs-i meşhûrdur, nişān-ı faḥr u mübāhāt-ı / **fermān-ı** zīşānīdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*fermān-ı*,]
- olmayayduñ ve āgāhī vü hüşyārīden, fi'l-cümle, eṣer ü ḥaber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve **fermān-ı** ḥikmet-'unvān ki eḥādiş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*fermān-ı*,]

fermān-fermā: *Hükmü geçen.*

- Ben pādşāh-ı **fermān-fermā-yı** nüzhet-zemīn-i reyāhīnüm. / Ve revnāḳ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iḳlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*fermān-fermā-yı*,]

fermā-yı: *Far. Emredici, buyurucu, ilka edici. (Terkip ile kullanılır: fermān-fermâ, hükm-fermâ).*

- maẓmūn-ı belāḡat-meşḥūnı üzere mütālā'a- **fermā-yı** çeşm-i bīdār / ve nāzar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār oldıḳlarıncā kimi āl-i ṭūṭi-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*fermā-yı*,]

fermūde-i: *Ferman.*

- [...] / Ve anlar daḥi ber-mışdāḳ-ı **fermūde-i** Resūl-ı rabb-ı şekūr, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [*fermūde-i*,]

fervād: *Bağırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.*

- ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-sūz, fütāde oldı, ki **fervād** u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u ḡulgule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*fervād*,]

ferzānegī: *Bilgi, üstünlük.*

- duḡter-i rez iken, 'acībe vü ḡarībedür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü **ferzānegī** zānn idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*ferzānegī*,]

ferzendân: Çocuklar.

- şafha-i rüy-ı zemîn ve fûrû-güzâşte-i hâk-ı tevâzû' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, **ferzendân-ı** Âdem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [ferzendân-ı,]

fesâd: Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.

- guşun-ı dâniyetü'l-eṭrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan bir şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bādî-i irtikâb-ı fışk u **fesâd** olup, perde-der-i şerm ü hicâbsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [fesâd,]
- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldu. / Ve âhîrî'l-emr, ḥalâb-ı şerr ü kabâyih u **fesâdda** misl-i ḥar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [fesâdda, -da]

feşâhat: Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.

- ma'nâya ve zîbâ-yı düşîzegân-ı mazâmîn-i ğarrâya, ḥıla'-ı reng-â-reng-i / fâhîrî't-tırâz-ı **feşâhat** ve 'ıkd-ı le'âlî-i mütelâfî-i belâgatla bir gûne ḥuliy- (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2). [feşâhat,]

fevc fevc: Bölük bölük, takım takım, dalga dalga.

- Ve mey-ḥvâregân-ı erbâb-ı 'işret, **fevc fevc** her gûşe-i gülzârda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [fevc fevc,]

fevvâre: Ar. Fıskiye.

- Dirlerse eger dakîka-sencân / **Fevvâre-i** âb-ı Hızra mîzân (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3). [fevvâre-i, -i]

feyz: Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

- 'Älemlere ḥükmüñ itdi cārî / **Feyz-i** dem-i sūrî bî-muḥābâ (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [feyz-i, -i]
- Geldi niçe **feyz-i** nev-bahārî / Kim gülşen iderdi ḥarzârî (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [feyz-i, --i]
- mânend-i dem-i i' câz-tev'em-i Mesîḥ ibn Meryem, ḥayât-baḥş u **feyz-** / nişâr ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-'izârân, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [feyz-,]
- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyan, **feyz** ü rahmet-i / 'âmm-i İzîd-i 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [feyz,]

fevz-baḥş: Far. Feyz verici, veren.

- ezhâra, **feyz-baḥş-ı** ḥayât ve eşcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [feyz-baḥş-ı, --ı]
- Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i **feyz-baḥşum** / ki çün âb-ı ḥayât-ı rûḥ-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [feyz-baḥşum,]

fevz-nisâr: *Ihsan, kerem saçan.*

- Saña n'ola ey Mesîh güftâr / Ey **fevz-nisâr** u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*fevz-nisâr,*]

fevz-nisâr: *Ihsan, kerem saçan.*

- efşânuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahâr-ı dil-güşâ ki ma'nîde her kaçre-i **fevz-nisârı**, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*fevz-nisârı,,*]

fezâ: *Yer, alan.*

- nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı **fezâ-yı** gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*fezâ-yı, --yı*]

fezail: *Ar. fazilet'in cem'i. Faziletler.*

- haşâ'il-i latîfe-i gün-â-gün ve **fezâ'il-i** şerîfe-i rûz-efzûndan bî-haber ü âgâh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*fezâ'il-i,*]

fezâ'il: *Ar. fazilet'in cem'i. Faziletler.*

- anuñ 'ayn-ı kerâmât u kemâl-ı **fezâ'il-i** zâtındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*fezâ'il-i,*]

figâr: *Yara.*

- Dîrîne 'adû-yı kîne-cûdur / Erbâb-ı dili **figâr** ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*figâr,*]

fikret: *Düşünmek.*

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü **fikret** idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maqûle tabîb-i hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*fikret,*]

fi'l-cümle: *Lyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.*

- olmayayduñ ve âgâhî vü hüşyârîden, **fi'l-cümle**, eser ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl ve fermân-ı hikmet-'unvân ki eḥâdiş-i latîfe-i peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*fi'l-cümle,,*]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdüğü, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve **fi'l-cümle**, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*fi'l-cümle,,*]

fi'l-hakika: *Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.*

- Şū'leden olsa nigh āteş-i ruhsāresine / **Fi'l-hakika** nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i 'uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm 'arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*fi'l-hakika,*]
- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfi, talattuf u inbisāta tebdil iderüm. / Ey bī-şerm ü hānmān-ḥarāb, **fi'l-hakika** rāst-cevābsın, zirā hicāb u ḥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*fi'l-hakika,*]

firāk: *Ar. Ayrılık, hicran.*

- firākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derün-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk iken mütebessim ü şükfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*firākla,,*]

firāz: *Yükselmek.*

- firāz-ı menābir-i serv-i bālāda ḥuṭbe-i belāgat-'unvānı benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma kırā'at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*firāz-ı,*]
- Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñ / rindlük ile bülend ü **firāz** idüp encām-ı kardan bī-ḥaber ü ḡafilisin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*firāz,*]
- Bir kimsenüñ ḥāl-i bed-melāli, ne gūne ola ki bir merd-i diger, **firāz-ı** / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*firāz-ı,*]

firīb: *Aldatan, aldatıcı.*

- Eger seni rüy-ı gülğün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- **firīb** ü pür-füsünü, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*firīb,*]

firīb: *Aldatan, aldatıcı.*

- Eger seni rüy-ı gülğün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- **firīb** ü pür-füsünü, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*firīb,*]

firīfte: *Aldatılmış, kandırılmış, aldanmış.*

- firīfte vü ḥayrān ve ol hey'et-i maḡbūla, şifte vü nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*firīfte,*]
- Ve mürā'at-i [...] ser- / mestān-ı medhūşa, şifte vü **firīfte** olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2*). [*firīfte,*]

firüz: *Mutlu, sevinçli, uğurlu.*

- Rüz-ı **firüz-ı** bezm-i dil-firüzda, mu'āşirān-ı şafā-kışāna, sıfat-ı / 'atā vü saḡā, baḡş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*firüz-ı,*]

fısk: *Ar. Hak Teâlânın emrinden çıkmak, doğru yoldan sapmak.*

- ğuşûn-ı dāniyetü'l-eṭrāf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bādî-i irtikāb-ı **fısk** u fesād olup, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*fısk*,]

fısk u fücür: *Allah'a isyan içinde olmak, günah işlemek.*

- Ammā ol kimse ki senden bir cür'a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār **fısk u fücür** ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*fısk u fücür*,]

fitne: *Fitneler, ayartmalar, azdırmalar, ara bozmalar.*

- Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten āşûb u **fitne**, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şûr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*fitne*,]

fitne: *Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

- Kaṭ' eyledi **fitne** vü sitizi / Hıfzı o kadar ki tā kıyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*fitne*,]
- Fitne ola mest-i ḥāb-ı rāḥat / 'Aşırında o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*fitne*,]
- Şehen-şāḥ-ı cihān-girūñ sipeh-sālār-ı manşûr / Niçe sipeh-sālār-ı manşûr, ber-ṭaraf-sāz-ı **fitne** vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*fitne*,]

fitrāk: *Kuşak.*

- Çeşm-i siyāh ğazālāne nigāḥ-ı müşgîn-müdur, **fitrāk**- ḥübān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şîrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i ḥumār-ālûde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*fitrāk*-,]
- Çeşm-i siyāh-ğazālāne-nigāḥ-ı ḥübān, bir āhū-yı müşgîn-müdur, ki **fitrāk**- / beste-i şaydı, ğarrende şîrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālûde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*fitrāk*-,]

fürü-bürde: *Öne eğilmek, baş eğmek.*

- bir şāḥib-devlet mülāḥaza kılmaduğımdan, ser-i şūrîde-i bî-baḥt u / devletüm, **fürü-bürde-i** girîbān-ı ḥayret ve dil-i āşûfte-i bî-tāb u tāḳatım, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*fürü-bürde-i*, -i]

füşül-ı: *Fasıllar.*

- Ve **füşül-ı** çehārda benüm zamān u 'ahd-i letāfet-āşārumda, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña ragbet ü i'tibār, bîşter ü bî-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*füşül-ı*,]

füşül-ı erba'ada: *Dört mevsim II tüm yıl; daima.*

- Ammā benden, şayf u şitāda, belki **füşül-ı erba'ada**, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı' ve germi-i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*füşül-ı erba'ada*, -da]

füsünkār: Büyüleyici.

- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı **füsünkārdan** aḥz-ı nükhet ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı kādīmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*füsünkārdan*, -dan]

fütāde: Düşmüş, düşkün; zavallı; çaresiz.

- yād idüp **fütāde-i** ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endiş olup cebīn-ı sātı' u' n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-ı niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*fütāde-i*,]
- [...] / Sen ki bir ṭabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, tāb getürmeyüp **fütāde-i** ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*fütāde-i*,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, **fütāde-i** pister-i helāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, **fütāde-i** pister-i helāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]
- [...] kelāmlarınūn ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, **fütāde-i** ḥāk-ı pāy-ı vażī' ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]
- merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer merd-i derdmend üzere mānend-i / każā-yı āsmānī, nāzil ü **fütāde** ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*fütāde*,]
- pūr-şūr-ı nehy ü ḥarām, vaż' u ilķā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥākāret ü ḥvārī ve **fütāde-i** ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*fütāde-i*,]
- Bir kimsenūn ḥāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan **fütāde-i** ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*fütāde-i*,]
- [...] / Āgāh ol ki **fütāde-i** varṭa-i ḥürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*fütāde-i*,]
- ü gūşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-süz, **fütāde** oldı, ki feryād u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u ḡulgule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*fütāde*,]
- vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şişe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, **fütāde-i** / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriḡü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]

füzūnī: Çokluk, fazlalık.

- ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i **füzūnī-i** kudret ü cür'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*füzūnī-i*,]

G

gabrā: Yer, zemīn, arz.

- [...] / bu sāhire-i ḡāmire-i **gabrādan** ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı pūr-berg ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*gabrādan*, -dan]

ḡaffār: "Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan" anlamında esmā-i ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dur; Allah (c.c.).

- tevbe vü istiḡfār ve bāṭın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü **ḡaffār»dur**. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*ḡaffār»dur*,]

ġafil: Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz (kimse), basîretsiz, aymaz.

- Ey Mül-i bî-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü **ġafil**sin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ġafilsin.,]
- meşhûrından **ġafil** ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma‘nâ, / da‘vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [ġafil,]

ġâh: Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her güşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp **ġâh** u bî-ġâh, bu sürûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [ġâh,]
- ġâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i ġîsû-yı bûtân ve **ġâh** haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i ‘uşşâk-ı muţtarib-hâl ve feraĥ-baĥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ġâh,]
- ġâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i ġîsû-yı bûtân ve **ġâh** haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i ‘uşşâk-ı muţtarib-hâl ve feraĥ-baĥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ġâh,]
- Ve lâle-i la‘l-fâm, çerâġ-ı ĥâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her **ġâh** kalb-i / âġâhı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [ġâh,]
- ġâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve **ġâh** kendüñi faĥr-ı / ĥanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz‘ân idüp bâlâ-makâm-ı iftiĥâr u (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [ġâh,]
- ġâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve **ġâh** kendüñi faĥr-ı / ĥanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz‘ân idüp bâlâ-makâm-ı iftiĥâr u (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [ġâh,]
- meşşâta-i ġâzab u kîn, ruĥsârûñı **ġâh** ġâliye-i la‘lîn ve **ġâh** ġâze-i zerrîn ile / ârâyiş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ġâh,]
- meşşâta-i ġâzab u kîn, ruĥsârûñı **ġâh** ġâliye-i la‘lîn ve **ġâh** ġâze-i zerrîn ile / ârâyiş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ġâh,]

ġâlib: Üstün gelen, yenen.

- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve ĥayl u ĥaşem-i nebâtât u / ezhâra, **ġâlib** gelüp sipeĥbûd ü sipeĥdârlarısın; ammâ sende o bârû-ġîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [ġâlib,]

ġâliye: Misk macunu, misk ve amber gibi nesnelerden yapılmış güzel kokulu siyah bir macun.

- meşşâta-i ġâzab u kîn, ruĥsârûñı ġâh **ġâliye-i** la‘lîn ve ġâh ġâze-i zerrîn ile / ârâyiş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ġâliye-i, -i]

ġâlive-baĥş: Güzel koku veren.

- Ve mâĥtâb ki meşşâta-i ruĥsâre-i ‘arûsân-ı bâġdur, ya‘nî **ġâliye-baĥş-ı** / reng ü rûy-ı evrâk-ı gülşen ve gülġüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i ġûn-â- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ġâliye-baĥş-ı,]

ġaltân: Yuvarlanan, tekerlenen.

- ser-i ‘azîzin, kûy-ı şavlecân-ı fenâ ve **ġaltân** tûb-ı ĥâk-ı ĥasâr / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [ġaltân,]

ğam: *Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.*

- Zaḥm-ı **ğam-ı** rûzgâra merhem / Dil-ḥastelere şifâ-resânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*ğam-ı, --ı*]
- Aḥvâlümü 'arza tâb u tākāt / **Ğamla** o kadar za'îf ḥālüm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*ğamla, -la*]
- [...] / Bir yaña **ğam-ı** diyâr-ı ğurbet (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2*). [*ğam-ı, --ı*]
- pây-der-gil-i ḥayret ü ıztırârî, mażîk-i çâh-ı ka'r-ı nâ-yâb-ı **ğamdan** ḥalâşa, / bir merd-i 'âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istiḥlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ğamdan, -dan*]
- Ğarḳ olup baḥr-ı ıztırâb u **ğama** / Sür cebîn-i niyâzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*ğama, -a*]
- [...] / Tâ ki sen, pâ-mâl u ḥaksâr u ḥakîre, dest-gîr olup, bu dâm-ı **ğam** u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ğam,]*
- Sofrâ-yı **ğamuñ** sikencübîni / Âb-ı ciger ü ḥayât-ı cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*ğamuñ, -uñ*]
- şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miḥnetle telḥ-kâm ve bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı **ğam** encâmıñdan taḥşîl-i keyfiyyet-i râhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*ğam,]*
- ḥuzûr-ı kâdîye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı **ğam-ı** gayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*ğam-ı,]*

ğam-dide: *Gam-dide: Birl. sf. (Fars. dide "görmüş" ile) Gam görmüş, kederli: Râgıbâ dil eĝlenir fîkr ü hayâl-i yâr ile / Âşık-ı gam-dide olmaz kalsa da tenhâ garîb (Koca Râgıb Paşa). Gam-dide ocaklar ki merâretle somurtmuş (Tevfik Fikret).*

- ârâm u qarâr olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i **ğam-dide** 'âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*ğam-dide,]*

ğam-efrûhte: *Gamlanmış.*

- ğam-efrûhte-i teḳâlîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i ḥavâdis-i / rûzgâr ile suḥte idüp, iḥrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*ğam-efrûhte-i,]*

gamgin: *Gamlı, kederli, üzüntülü.*

- Minnetle seni tamâm iderler / **Ğamgînligünde** şâd olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*ğamgînligünde, -liğünde*]

ğam-güsâr: *(Ar. Fa.) Üzüntüyü dağıtan.*

- Ben bî-kes ü **ğam-güsâr** u yârı / Pâ-mâl u ḥakîr ü ḥaksârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*ğam-güsâr,]*

ğamir: *Bayındır olmayan, harap, vîran, gayr-i mâmur.*

- [...] / bu sâhire-i **ğamire-i** ğabrâdan ser-zede vü âşkâr olan eşcâr-ı pür-berg ü bâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*ğamire-i,]*

ğarîbe: *Evvlerce görülmemiş tuhaf, şaşılacak şey.*

- duhter-i rez iken, 'acîbe vü **ğarîbedür** ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve şevket ü ferzānegî zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*ğarîbedür, -dür*]

ğark: Ar. 1. Suyu batmak, boğulmak. 2. Batmış, müstağrak: "gark-ı arak, Nura gark oldu semavât ü zemin." gark etmek: Batırmak, müstağrak etmek.

- Ğark olup baħr-ı ıztırāb u ğama / Sür cebîn-i niyāzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*ğark,]*

ğarrā: Ar. Ak, parlak, güzel, gösterişli, nümāyişli: şerî'at-ı garrā, gurre-i garrā, mâkiyân-ı garrā.

- bozorgvārimuñ, tuğra-yı **ğarrā-yı** menşūr-ı pür-nürdür. / [...] ki leb-i hikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*ğarrā-yı, --yı*]
- (Müşābeh-ı ruhsār-ı hūbān u 'izār-ı mahbūbānla müfāheret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i gurre-i **ğarrā** ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i 'tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*ğarrā,]*
- Mül çün bu nazm-ı **ğarrā** ile nağme-serā oldu ve [...] / [...] zebān-ı şîrîn-beyānla edā idüp, ra' nā-'arūsān-ı nāzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*ğarrā,]*
- ma' nāya ve zībā-yı düşîzegān-ı mazāmîn-i **ğarrāya**, hıla'-ı reng-ā-reng-i / fāḥirü't-tırāz-ı feşāḥat ve 'ıkd-ı le'ālî-i mütelālî-i belāğatla bir gūne ḥuliy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*ğarrāya, -ya*]

ğarrende: Kükreyerek vahşileşen arslan ve benzeri yırtıcı hayvan.

- Çeşm-i siyāh-ğazālāne-nigāh-ı hūbān, bir āhū-yı müşğîn-müdur, ki fitrāk- / beste-i saydı, **ğarrende** şîrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*ğarrende, -de*]

ğavğā: Far. Döğüşme, gürlütü.

- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hıç-kes bu bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u **ğavğāda** sentünle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*ğavğāda, -da*]
- Ve nice ceng ü cidāl u **ğavğā** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3*). [*ğavğā,]*

ğayb: Gizli olan, görünmeyen, belirsiz.

- ki bu gülşen-sarāy-ı dehr-i ḥazān-pezi'e 'ālem-i **ğayb** u iklīm-i lā-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*ğayb,]*

ğāvet: Çok, pek, epey.

- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u 'āqılān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u **ğāyet** i 'tibār u rağbet itmışlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*ğāyet,]*

ğayret: Aziz ve mukaddes bir şeye yabancıların el uzattığını, göz diktiğini görmeye tahammül edememe duygusu.

- da'vā-yı ḥamiyyet ü **ğayretle** nağme-perdāz-ı makām-ı ser- / bülendî, ve bī-ma' nā, iddi'ā-yı şecā'at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*ğayretle, -le*]

ğayret: *İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.*

- rübüde-i **ğayret** ü 'ār olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [ğayret,]
- ğayretüm. / Ben miyâne-i ma'sûk-ı şermsâr ve 'âşık-ı dem-beste vü dil-figârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ğayretüm.,]
- [...] / Ve dem-be-dem **ğayret** ü hamiyyetden lâf u güzâf urursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [ğayret,]

ğazab: *Gazap, kızgınlık, kızma, öfke, hiddet.*

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kefi-i **ğazab** u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürrüşâne hitâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [ğazab,]
- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm u **ğazab** oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [ğazab,]
- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm u **ğazab** oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [ğazab,]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u **ğazab**, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [ğazab,,]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u **ğazab**, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [ğazab,,]
- meşşâta-i **ğazab** u kîn, ruhsârûnî gâh ğâliye-i la'lîn ve gâh ğâze-i zerrîn ile / ârâyîş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ğazab,]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîredde 'inân-ı / ihtiyâr u edebi, rübüde-i dest-i tehevvr ü **ğazab** eyleyüp ba'zî nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [ğazab,]

ğazâl: *Ceylâna benzer, ceylân gibi.*

- Çeşm-i siyâh **ğazâlâne** nigâh-ı müşgîn-müdür, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehla-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [ğazâlâne, -âne]

ğâze: *Kadınların süslenmek maksadıyla yüzlerine sürdükleri kırmızı renkli düzgün, allık. // hamdele için müşebbehünbih.*

- meşşâta-i **ğazab** u kîn, ruhsârûnî gâh ğâliye-i la'lîn ve gâh **ğâze-i** zerrîn ile / ârâyîş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ğâze-i, --i]

geçürmiş: *Geçirmek. II Yaşamak, yaşayıp tüketmek.*

- ve âştî vü şulh u mâ-cerâda bulunup şad-hezâr cevri ü cefâ ve / vefâ vü şafâ-yı rûzgâr **geçürmişüm.** (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [geçürmişüm., -üm.]

gedâ: *Düşkün, dilenci, fakir ve kimsesiz; kul.*

- müştâkân-ı melâl-iştimaldür, benüm **gedâ-yı** bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki hûy-ı nîkû-yı hûbân-ı âhû-çeşm-i şîr-şikâr (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [gedâ-yı, --yı]
- gedâ-yı bî-nevâ oldu. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 13). [gedâ-yı, --yı]
- [...] / Beni sebeb-i bî-nevâyî ve bādî-i **gedâyî** zu'm u kıyâs itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [gedâyî, -yı]

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

- Biñ sım ü zeri iderler işrâf / Ammâ ki **gelince** râh-ı Hakkâ (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13). [*gelince, -ince*]
- [...] / Gül sāğarın pür itdi **gelün** pür-hurüş oluñ (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5). [*gelün, -ün*]
- Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindânun / Miyân-ı çarh-ı bezme **gelmeseydi** âftâb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [*gelmeseydi, -meseydi*]
- vücûda **gele**, mû-şikâfân u daķıķa-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i ‘âlemiyân olan ‘uķalâ ‘indinde saķâ vü ‘aţadan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [*gele,, -e*]
- huzûr-ı ķādīye **gele**, güvâh-ı bî-iştibâhını ma‘ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmiz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [*gele,, -e*]

gel-: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

- Geldi niçe feyz-i nev-bahârî / Kim gülşen iderdi hârzârı (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [*geldi, -di*]
- [...] / İrdi nevrüz yine **geldi** gülüstâna şabâ (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7). [*geldi, -di*]
- gelüp câme-i sebzâ-rengümi şad çâķ u pâre pâre ķılmışum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [*gelüp, --üp*]
- Ve her çend sāğar-ı zerrîn ü cām-ı billürîne, bişter **gelüp** leb-â-leb / olam, ya‘nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [*gelüp, -üp*]
- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve ğayl u ğaşem-i nebâtât u / ezhâra, ğâlib **gelüp** sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârü-ĝir (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [*gelüp, -üp*]

gelmiş: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

- olmışdur, senün ‘indünde zebân-âvürde-i beyân u ta‘bîr ve medâyiķ ü elķâb-ı / leţâfet-nişâbdan ki benüm ğaķķumda lisâna **gelmişdür**, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [*gelmişdür,, -dür,]*

genc: *Far. Hazine, define, kenz.*

- olmağla ğavâle-i nîş-i tevbiķ ü serzeniş eyledün. / Ve āğâh u ğaberdâr olmadun, ki define vü **genc**, künc-i ğarâbezârda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [*genc,,]*

gencine: *Hazine.*

- Gencine miyüm ki ğüķm-i Bârî / Cây itdi baña ğarâbezârı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1). [*gencine,]*

ger: *Eğer, şayet.*

- Merhemleri zaķm-ı cân-gezâdur / Bir nîm-piyâle şunsalar **ger** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10). [*ger,]*

gerci: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammâ’, ‘velî’, ‘lîk’, ‘velîkin’ edatları ile birlikte).*

- Gerçi ikidür zebânun ammâ / Bir söz mi çıkar ğilâf-ı ma‘nâ (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [*gerçi,]*

gerd: Toz, toprak, gubar.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer hâlîfeti, benüm dâmen-i / bî **gerd** küdürütümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*gerd,*]

gerdan: Dönen, döndüren, dolaşan. Boyun.

- gerdân eyledi. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 6*). [*gerdân,*]

gerden: Boyun, gerdan.

- nihād-ı hâlîfetu'llâh itmeden, ebâ ve istikbâr idüp **gerden-i** âvihtenîsi, şâyeste-i / selâsil ü ağılâl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*gerden-i,*]
- ve siyeh-mestligi ve evzâ'-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hûde 'arbedeleri / cihetinden **gerden-i** helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*gerden-i,*]

gerden-firâz: Far. Boynunu kaldıracı, kaldıran, müftehir.

- Ve hiç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bâğ-ı hazân- / peziir-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü **gerden-firâz** oldukça dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*gerden-firâz,*]

germ: Far. Sıcak, hararet.

- Kedüyî, köhneğân-ı **germ** ü serd-dîde-i rûzgârele da'vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, **germ** ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*germ,*]
- Kedüyî, köhneğân-ı **germ** ü serd-dîde-i rûzgârele da'vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, **germ** ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*germ,*]
- Bâzâr-ı vefâyı **germ** idersin / Âhende olursa nerm idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*germ,*]
- Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü **germ** ve dürrüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'-ı 'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*germ,*]
- Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü **germ** ve saht u nerm-i 'âlemi daħı / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*germ,*]
- Rûzgâruñ **germ** ü serdîn görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muhâşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*germ,*]

germ-â-germ: Kızışıp ısınmış, pek kızışmış.

- Mül çün bu faşlı tamâm itdi, meclis bir perdede **germ-â-germ** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*germ-â-germ,*]

germ-â-germ: Çok hareketli, çok şevkli.

- Bu deñlü meclisi olmazdı **germ-â-germ** rindânüñ / Miyân-ı çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*germ-â-germ,*]

germiyyet-endāz: Sıcaklık veren.

- Ve güş-güzāruñ olmadı, ki ben cem'ıyyet-sāz-ı aşhāb-ı şohbet ü 'ays / ve **germiyyet-endāz-ı** cem'ıyyet-i bī-gāne vü hvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*germiyyet-endāz-ı,*]

germ-süz: Hareretiyle yakan.

- Şü'leden olsa nigh āteş-i ruhsāresine / Fi'l-hakīka nigāh-ı **germ-süz-ı** dīde-i 'uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm 'arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*germ-süz-ı,*]

germ-ülfet: Sıcak, samimi dostluk kurmak.

- Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya 'nī senüñle **germ-ülfet** (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*germ-ülfet,*]
- Ve şahābe-i 'ālī-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'ın / nice devletmend, beni dāhil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, **germ-ülfet** ü şohbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*germ-ülfet,*]

gest: Gezme, geçme, dolaşma.

- ārām u karār olup, zencir-i girih-girin keşide kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde 'aşık-ı zār, sū-be-sū **gest** ü güzārda ve cür'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*gest,*]
- gürüh-ā-gürüh, seyr-i şahrā vü çemenzāra ve **gest-i** deşt ü kühsāra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*gest-i, -i*]
- refāruñ bu semti, **gest** ü güzār itmemiş ki, hiç-kes bu bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ğavġāda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*gest,*]
- Ben ki ser-ā-pā 'ālem-i hılli, seyāhat u temāşā ve ser-ā-ser iklīm-i / hürmeti **gest** ü güzār kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*gest,*]

getür: Meydana çıkarma, gösterme.

- [...] / Sen ki bir tabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, tāb **getürmeyüp** fütāde-i hāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*getürmeyüp, -me, -y, -üp*]

gevher: Far. Mücevher, elmas.

- bulup, ta'rif-i fazīlet-i **gevher-i** zāt ve tavşīf-i hüsn-i sıfāta ser-āġāz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan naġamāt-ı laṭīfe-engiz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*gevher-i, -i*]
- efşānuma mensüb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma'nide her kaṭre-i feyz-nişāri, bir **gevher-i** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*gevher-i, -i*]

gezend: Zarar, ziyan, hasar; elem, keder; āfet, musibet.

- Senüñ āsīb ü **gezendüñ**, bir sevb-i nazīfe, reside ola, ya 'nī senden / birkaç kaṭre ki bir libās-ı pakizeye çekide ola nā-pāk u mühmelāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*gezendüñ,, -in*]

- Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşūl-ı erba‘ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı‘ ve germi-i bāzārūma **gezend** ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*gezend*,]
- [...] / Çünkü şöḥbet-i enīs-i nā-cins ve hem-dem-i nā-hemvārdan **gezend** ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*gezend*,]

gibi: *T. Benzetme ve örnek ifade eder.*

- ḥāṭıra, cilve-ger-i Mir‘āt-ı zeng-pezir-i ḥāṭır-ı ‘abd-ı ḥaḳīr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ārda olunduḡı **gibi**, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşış ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*gibi*,]
- şütür-i ser-mest **gibi** cūş idüp kef-i ḡaṣab u kīnī, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddı‘ ve Güle dürtüştāne ḥitāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*gibi*,]
- Ve şāḥibi sā‘ir şüic‘ān-ı zī-şān **gibi**, ki maşdüka-i şıfat-ı şecā‘atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*gibi*,]
- görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-‘ār u ḥayā **gibi**, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve ārayış-ı āḡuş-ı rindān-ı şāḥbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*gibi*,]
- mışdaḳına mā-şadaḳ olan mekkāre-pīre-zenān **gibi**, ḳavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīlige mu‘terif ü maḳarr olup, süst-kadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*gibi*,]
- Ey Gül-i la‘līn kabā, egerçi zāhiren tūtī-i şekker-ḥā **gibi**, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü ḥoş-nümādur, ammā çi sūd, senūñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*gibi*,]

ḡılāf: *Kılıf, zarf, kın II Sine, yürek.*

- ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tiḡ-i bī-dirīḡ-i zebānı, keşīde-i **ḡılāf-ı** / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ḡılāf-ı*,]
- ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tiḡ-i bī-dirīḡ-i zebānı, keşīde-i **ḡılāf-ı** / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ḡılāf-ı*,]

ḡıll: *Gizli kin ve garez, düşmanlık.*

- bī **ḡıll-ı** ‘āşīkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raḥm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü ḡüftārları vardur. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*ḡıll-ı*, --ı]

ḡirān-bār-ı: *Sarhoş olmak , darmadaḡın olmak.*

- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vaz‘-ı / ḳadem itdüm, **ḡirān-bār-ı** cismāniyetden ḥalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*ḡirān-bār-ı*,]

ḡirān-mikdār: *Benzersiz.*

- kesād-ı tāri olup, metā‘-ı ḥoş-ḳumāş-ı **ḡirān-mikdārumdan**, raḡabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündeḑi‘ olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*ḡirān-mikdārumdan*, -umdan,]

ḡirān-sāye: *Aḡırlıḡı olan kişi, nüfuzlu.*

- olup, perde-i **ḡirān-sāye-i** tekellüfi, talattuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü ḥānmān-ḥarāb, fi‘l-ḥaḳīka rāst-cevābsın, zīrā ḥicāb u ḥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*ḡirān-sāye-i*, -i]

gird-âb: *Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anaför, su çevrintisi.*

- pây-der-gil-i hayret ü ıztırârî, mażîk-i çâh-ı ka‘r-ı nâ-yâb-ı gamdan halâşa, / bir merd-i ‘âlî-himmet ve **gird-âb-ı** yemm-i ıztırâb u elemden istihlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*gird-âb-ı, --ı*]
- [...] beni endahte-i **gird-âb-ı** harâm kılup, kulüb u bâtın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*gird-âb-ı, --ı*]

girde: *Yedi daire, çember.*

- endâz-ı nakş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı her **heft-girde-i** bî-tınâb u sûtunda ve bu sâḥa-i faşîḥü‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*heft-girde-i,]*

giriftâr: *Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.*

- Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr u istikbâr / olup, la‘în-i bî-dîn, **giriftâr-ı** gull-ı züll-i la‘net ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*giriftâr-ı, --ı*]
- ve siyeh-mestligi ve evzâ‘-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hûde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelâlüm selâsil-i nehy ü ḥarâma **giriftâr** oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*giriftâr,]*

giriḥ: *Düğüm.*

- ḥaclet ü ḥicâb el virüp, ser-ber-kün-i **giriḥ-i** giribân-ı ḡonçe olmakda bî-tâkat / u tâb kalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*giriḥ-i,]*

giriḥ-gîr: *Giriḥ-gîr: Düğümlü, düğüm tutan. Düşürünce ruhuna turra-i pür-çînini bât Muztarib mevc-i giriḥ-gîre döner âb üzre-Cevr İstemez çünkü mukayyed ola kendüyle cihân Bir taraf silsile-i zülf-igiriḥ-gîri nedir Şeyhülislam Yahya.*

- ârâm u karâr olup, zencîr-i **giriḥ-gîrin** keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ḡam-dîde ‘aşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*giriḥ-gîrin, --in*]

giriḥ-pîrâ-yı: *I. Düğüm yapan II. Bukle yapan.*

- giriḥ-pîrâ-yı cebîn ve ḥande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / güne ḡonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i maḳâl oldu ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*giriḥ-pîrâ-yı,]*

giriḥ: *Far. Feryat, bağırsma.*

- perdâz-ı sipîhr-i berîn ve nâle vü âh-ı ḥazîn-i dil-suḥtegân ve **giriḥ** ü enîn-i / derdmendân, ṭanîn efgen-i mesâmi‘-i mütemekkinân-ı ‘illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*giriḥ,]*

giriḥbân: *Elbise yakası.*

- bir şāhib-devlet mülāhaza kılmadığımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i **gīrībān-ı** hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākātum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*gīrībān-ı, -ı*]
- haclet ü hicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i **gīrībān-ı** gonçe olmakda bī-tākāt / u tāb qalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*gīrībān-ı, -ı*]
- oldılar. / Gül daħi ifrāt-ı şerm ü hacāletden ser-fūrū-bürde-i **gīrībān-ı** peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*gīrībān-ı, -ı*]

ğırra: Gururlu, kibirli.

- şūret-i sūrḥ ü sebzūñe naẓar-endāz-ı i'tibār olup ḥod-bīn ü **ğırra** olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*ğırra,]*

gīrū: Artık, bundan sonra.

- Şimden **gīrū** devlete du'ā it / Olsun o Ḥıdīv-i kāmkarī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*gīrū,]*

gīryān: Far. Ağlayıcı, ağlayan, bākī: çeşm-i giryān. giryān giryān: Ağlaya, ağlaya.

- giryān ve zebān-ı ra'dla bu beyti gūyāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [*giryān,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peẓīr-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl **gīryān** u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*gīryān,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peẓīr-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl **gīryān** u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*gīryān,]*

gīrye: Ağlama, gözyaşı.

- Eyler naḡam-ı şarīrūñ icrā / **Gīryeñ** sebep-i sūrūr u šādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*gīryeñ, -ñ*]
- Ol şadr-ı güzīne keşf-i rāz it / Düş pāyına **gīrye-i** niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*gīrye-i, --i*]
- 'ayn-ı **gīrye** vū būkā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*gīrye,]*

gīrye-künān: Ağlamak.

- bārān, çok zamānlar **gīrye-künān** u eşk- eḡşān qalır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13*). [*gīrye-künān,]*

gīrye-künān: Ağlamak, gözyaşı dökmek.

- künān, cevāba gūşāde-dehān olup dir ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*gīrye-künān,]*

gīyāh: Bitki, ot, yeşillik.

- [...] / maẓmūnıyla 'āmil olan gūşe-güzīnān-ı şavma'a-i tecrīdūñ **gīyāh-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7*). [*gīyāh-ı, --ı*]

g̃irūdār: *Cenk, savaş, kavga.*

- Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü **g̃irūdārdur**, / mübārizān-ı Tehemten meniṣāna cür‘et ü şecā‘atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*g̃irūdārdur*, -dur]

g̃isū: *Omuza dökülen uzun saç.*

- mānend-i dem-i i‘cāz-tev‘em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyż- / niṣār ve nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı **g̃isū-yı** sünbül-büy-ı gül-‘izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*g̃isū-yı*,]
- gāh dest-āvīz-i büy-ı dil-āvīz-i **g̃isū-yı** bütān ve gāh ḥaber-resīden-i çigūnegī-i / ḥāl-i dil-i perīṣānla, rāḥat-res-i ‘uşşāk-ı muṣṭarib-ḥāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*g̃isū-yı*,]

g̃itī-fürüz: *Dünyayı aydınlatan, feyiz veren.*

- gün-ı cemendür, şabbāğ-ı pīrāye-i cemāl-ı **g̃itī-fürüzumdur**. / Şem‘-i pertev-figen-i cem‘-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*g̃itī-fürüzumdur*, -umdur]

ğonçe: *Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .*

- Ammā yine naḥl-ı kām-ı bī-bār / Açılmadı **ğonçe-i** dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*ğonçe-i*,]
- [...] / Ve her nihāl-ı nukre-püş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne ve **ğonçe-i** (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [*ğonçe-i*,]
- fīrākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derün-ı **ğonçe**, ḥūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘ināk iken mütebessim ü şüküfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*ğonçe*,]
- Şan Züleyhā ḥalvetidür **ğonçe-i** der-beste kim / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*ğonçe-i*,]
- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derün-ı ḥalvet-ḥāne-i **ğonçede**, / dest-i güstāḥ-ı Züleyhāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*ğonçede*, -de]
- Ben şeyḥ-i seccāde-niṣīn-i ḥānḳāh-ı Gülşenīyüm ki tekml-i erba‘īn / idüp ḥalvet-ḥāne-i **ğonçeden** çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*ğonçeden*, -den]
- tūṭī-i mu‘ciz-suḥān-ı çemen-i belāğ, ra‘na-nergis-i bağ-ı mā-zāğ / **ğonçe-i** rengīn-tebessüm-i bülbül-i şīrīn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*ğonçe-i*,]
- ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*ğonçe-i*,]
- ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*ğonçe-i*,]
- ḥadeng-i **ğonçeyi**, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dirīğ-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ğonçeyi*, -yi]
- ḥadeng-i **ğonçeyi**, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dirīğ-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ğonçeyi*, -yi]
- haclet ü ḥicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı **ğonçe** olmakda bī-tāḳat / u tāb ḳalırduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*ğonçe*,]

ğonçe-güşā: *Açılmış gonca.*

- girih-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / güne **ğonçe-güşā-yı** gül-bāğçe-i maḳāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*ğonçe-güşā-yı*, -yı]

göñül: İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

- Ve'y **göñli** sürürü mey-güsâruñ / Ey şād kılan dil-i hazîni (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14). [göñli, -i]

gör: Görmek.

- Âşâruñ **görse** Mânî nâ-çâr / Hayretle olurdu naķş-ı dīvâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [görse, -se]
- Uyhu yüzi **gördi** pāsbanlar / Tedbiri ile hemişe taķdîr (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14). [gördi, -di]
- Gör ey yem-i cūd u 'ayn-ı ihsân / Tevcîh-i nigâh-ı lutfâ şâyân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16). [gör,]
- Gördüm nice miñnet-i sipihri / Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]
- Cām-ı şarâb-ı nâb mı vardur **görülmedük** (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16). [görülmedük, -ül, -me, -dü, -k]
- görmüş piş-hvân-cüste mekkâregân-ı bî-'âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârayiş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [görmüş, -müş]
- Rûzgâruñ germ ü serdin **görmeyen** âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muñâşametüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [görmeyen, -me, -y, -en]

gör-: Görmek.

- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, celâluhu, kelâm-ı celle benüm şân-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [görmez, -mez]
- safha-i rüy-ı zemîn ve fûrû-güzâşte-i hâk-ı tevâzû' u teslîm itmediyse, beni **gör**, / ki 'alâ-rağm-ı îblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi'-s- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [gör,,]

göremez: Görmek.

- Andan **göremez** ruh-ı nevâziş / Ey merhem-i zaķm-ı sîne-rîşân (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4). [göremez,]

görüp: Görmek.

- âlâmdan âzâd, belki bir nîm-nigâh-ı lutfâ şâyân **görüp**, pây-e-i sâye-i hem-sâyeñ / ber-â-ber-i tāk-ı seb'a-şidâd ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [görüp,,]
- görüp, redd-i cevâba, bir kâ'ide-i bâ-fâ'ide mülâhaza vü hâtırâ idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i hâķîkat oldu. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4). [görüp,,]

göster: T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

- Göstermedi rüy-ı mihr bir ân / Cevr eylemede 'adû-yı bî-dâd (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3). [göstermedi, -me, -di]

götür-: Götmek.

- Bir kadeh mey kişinüñ cümle hicâbın **götürür** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7). [götürür, -ür]

götürür: Götürmek.

- huzûr-ı kâdîye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma‘ân **götürür**. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*götürür*.,]

göz: T. Görme organı.

- Zehrûne fedâ hezâr tiryāk / Ey **gözleri** nûrî bâde-hvârûn (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*gözleri, -leri, -*]
- Niçe hayretde kıomaz (âdemi ol **gözler** kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*gözler, -ler*]

gubâr: Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).

- İlkin âyîne-i şu‘lenāk-ı idrâki, dem-be-dem pür-jeng ü **gubâr** idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [*gubâr,]*

güda: Dünür.

- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcih-i nigâh-ı i‘tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, muṭlaḳu‘l-‘inân, ve her bār, mızmâr-ı güft ü **güda** cevalân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*güda,]*

ġufrân: Affetme, bağışlama, merhamet etme.

- [...] dur, rahmet ü **ġufrâna** / muḥtâc u sezâvâr ve şâyânlardır. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*ġufrâna, -a*]

güft: Laf, konuşma.

- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jā-j-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âġâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma‘nâ **güft** u gûya ser-âġâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*güft,]*
- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcih-i nigâh-ı i‘tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, muṭlaḳu‘l-‘inân, ve her bār, mızmâr-ı **güft** ü güda cevalân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*güft,]*

güft ü güdayuz: Dedikodu, laf, konuşma.

- Bir **güft ü güdayuz** nigeḥ-i çeşm-i yârile / ‘Aşk olsun ol mu‘âmelenuñ âşnâsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*güft ü güdayuz,]*

güftâr: Söz, laf II söz söyleme, düşünceyi dile getirme.

- Saña n‘ola ey Mesîḥ **güftâr** / Ey feyz-nişâr u mu‘ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*güftâr,]*

- Güftâr-ı Meslî ile hem-dem / Luţfuñ durur ey Sikender-i ‘aşr (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7). [güftâr-ı, -ı]
- Hezâr muhasenât u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı **güftârumdadur** ki / senün kabâyih u bed-hûlîğunda hiç söz ve aslâ kelâm yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [güftârumdadur, -umdadur]
- bî-ğill-ı ‘âşıkân-ı belâ-keşânun çeşm-i bî-rahm-ı ma’sûkân-ı cefâ-kışânla / bî-şümâr mu’âmele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü **güftârları** vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [güftârları, -lar, -ı]
- ‘ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı’ olmışdur. / Kendü **güftâr-ı** mu’ciz-âşârları mışdâkınca, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [güftâr-ı,]
- [...] mâni’-i idâre-i zebân-ı nâdire-gû ve belâgat-eşerdür. / Saña hiç bir kâr-ı nîk u **güftâr-ı** pesendide yok mı idi ki kendü ef’âl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [güftâr-ı,]
- Ve **güftâr-ı** lûlû-bâr-ı server-i kâ’inâtdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istihyâ itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [güftâr-ı,]
- Ey Mül, bu güzâf-âlûde **güftâr**, zebân-âvürde-i i’tirâf u ikrârûñ degül / midür, ki ben, miyâne-i ‘âşık-ı zâr u ma’sûk-ı şermsârdan bürka’-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [güftâr,]
- i dil-pezirin ‘ayân u takrîr eylesem, bu bî-şümâr **güftâr-ı** nâ-sezâ vü / hâtır-âzârdan, hacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı mertebe, ser-girânî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [güftâr-ı,]
- [...] / Mül çün bu **güftâr-ı** telh u sâmi’a-figârı gûş ve bu sâgar-ı zehr-i bed- (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12). [güftâr-ı,]
- Mül ki bu muqaddimeyi tamâm ve bu faşıl vâsıl-ı makâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı **güftâr** eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [güftâr,]

gül: Far. Çiçeklerin ser-fırâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.

- [GÜL Ü MÜL] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 1). [[gül,]
- olduğı Münâzara-i **Gül** ü Mül-nâm eşeri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [gül,]
- Virdi peygâm-ı **güli** bülbül-i nâlâne şabâ / Nesîm-i hoş-şemîm-i şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maqdem-i şâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [güli, -i]
- [...] / ya’nî bülbülân-ı hezâr-destân-ı büstân, şâhsâr-ı nihâl-ı **gül** ü (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14). [gül,]
- [...] / ve katarât-ı şebnem-i terle rûy-ı **Gül-i** ra’nâ, nümüdâr-ı ‘izâr-ı lâlâ- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8). [gül-i, --i]
- [...] / **Gül** sâgarın pür itdi gelün pür-hurûş oluñ (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5). [gül,]
- cevalân ve etrâf-ı dâ’ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ’-ı Mül ü **Gül** ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [gül,]
- [...] / miyâne-i **Gül** ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muhâvere işti’âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [gül,]
- [...] / **gül-i** terden câm-ı pür-tâb-ı şarâbı, pirâhen-püş-ı âl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [gül-i, --i]
- gül-güle-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû her câm-ı şarâb-ı nâb, bir / **gül-i** sîr-âb olduğı eyyâm-ı şafâ, encâmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [gül-i, --i]
- belki bürde-i perde-i nizâ’ u cidâl idüp; / **Gül-i** hamrâ (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [gül-i, --i]
- HİTÂB-I **GÜL-İ** RA’NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / Ey Mül eger beni, ya’nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [gül-i, --i]
- Çıkıdı andan dâmen-i çâkiyle Yûsufvâr **gül** / Ya’kûb-ı pinhânî-tahammülüm ki miyân-ı has u hâşâkda hâr-ı dil-âzâr-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [gül,]
- Şemm eyleyince tâze **gül-i** nev-resîdeyi / Gülşen pür oldı bâng-ı şalât-ı hezârdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [gül-i, --i]
- Ey **Gül-i** hod-rûy u bî-hüde-güy, v’ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyîş-cüy, ser-â-pâ reng ü bûy! (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11). [gül-i, --i]
- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kefi-ğazab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-‘itâba taşaddî ve **Güle** dürtüşâne hitâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [güle, -e]
- Ey **Gül**, da’vî-i şâhidî eyledün ve hânde-i bî-câ vü bî-ma’nâyı, hadd u / ‘adedden birün u ezfün itdün. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [gül,]
- Hezâr ‘âşık-ı dil-figârile, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nîşîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderün **Gül-i** hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [gül-i, --i]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma’reke-şu’ud-ı muka’ar-ı dimâğ ve ‘arbeye vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [gül,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma’reke-şu’ud-ı muka’ar-ı dimâğ ve ‘arbeye vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [gül,]

- cidâlde türk ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve **Güle** cevâb-ı pür-‘itâba, bu / perdeden ser-âgâz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*güle, -e*]
- Ey **Gül-i** la‘lîn kabâ, egerçi zâhiren tûti-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûn / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senüñçün bir suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*gül-i,]*
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od hârsuz **gül** dâğsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*gül,]*
- Ey **Gül**, hiç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı ‘ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hüy-ı müstahsen zann itmişsin. Belî, ber-ma‘nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*gül,,]*
- Gül bildi ve yakîn hâsıl itdi ki Mül, harîf-i hîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-hvân u muşâhib-i meclis-ârâdur, der-hâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*gül,]*
- u âmihte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / **HIṬÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*gül-i, --i]*
- Ey **Gül**, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*gül,,]*
- Mül ki bu muqaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâsıl-ı makâm-ı encâm itdi, / **Gül** dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı güftâr eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*gül,]*
- didi: / **HIṬÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5*). [*gül-i, --i]*
- oldılar. / **Gül** dahî ifrât-ı şerm ü hacâletden ser-fürû-bürde-i giribân-ı peşimânî (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*gül,]*

gül-âb: *Far. Gül suyu, cülâb.*

- Pākân-ı merdümân-ı zamâne hod, benüm âb-ı dil-cüyumi ki **gül-âb-ı** hoş- / būdur, pirâhen-i tâhir ü hıla‘-ı fâhirelerinden mâ‘adâ şafha-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*gül-âb-ı, --ı]*
- henüz **gül-âb** -ı hoş-büy-ı revânüm. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve hârâb-ı bî-su‘ûr u medhûş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*gül-âb,]*
- [...] / **gül-âb-ı** muşaffâdur, def ü ref‘-i şudâ‘ iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5*). [*gül-âb-ı, --ı]*

gûlâm: *Köle, kul, esir, bende.*

- Serv-i ser-keş ü âzâde-i bağ, mişâl-i kumrî, **gûlâm-ı** tavk-ber-gerden-i / kâdd-i ser-efrâzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*gûlâm-ı,]*

gül-bâğçe: *Gül bahçesi.*

- girih-pîrâ-yı cebîn ve hânde-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / gûne gonçe-güşâ-yı **gül-bâğçe**-i maḳâl oldi ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*gül-bâğçe-i,]*

gül-baṅg: *Şakıma; hoş ses çıkarma bağlamında.*

- na‘ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve **gül-bāng-ı** cûş u hurûşı peyveste-i / muḳa‘‘ar-ı çarḫ-ı vâlâtârem eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*gül-bāng-ı, --ı]*
- mazmûninca **gül-bāng-ı** pey-ender-pey-i şalât u selâmı, tanîn-endâz-ı / heftümîn-kıbâb-ı sipihr-i berîn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*gül-bāng-ı, --ı]*
- gül-bāng-ı kelîme-i tevḫîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı çarḫ-ı muḫtâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*gül-bāng-ı, --ı]*
- Belki peyveste **gül-bāng-ı** nûş-â-nûş ve hem-vâre, bülend- / na‘ra-i hoş-bād-ı ser-ḥoşân-ı bî-hüşı, gûş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*gül-bāng-ı, --ı]*

göl-berg-i: *Göl yaprağı.*

- Ve muṭarrā **göl-berg-i** selām u şalāt ve ra‘nā-ğonçe-i dūrūd u ṭaḥiyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu‘l-ḥāşş-i kurbiiyet (*Göl ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*göl-berg-i,*]

göl-geşt: *Göl bahçesinde gezintiye çıkmak.*

- zemīne, anlaruñ şadaqa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / **Göl-geşt-i** ṭarf-ı gülşene ve seyr-i şaḥn-ı çemene ki ‘arşa-i (*Göl ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*göl-geşt-i, --i*]

gölğüle: *Gürültü, velvele.*

- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murğān-ı bülend-āvāz u ḥoş- / elḥān ve **gölğüle-i** fāḥitegān-ı tīz-āheng ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bī- (*Göl ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*gölğüle-i,*]
- ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu‘le-fürüz / u dīl-sūz, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı ‘āşiyān, velvele-endāz u **gölğüle-** (*Göl ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*gölğüle-,*]

gölğüle-pīrā: *Gürültü çıkaran.*

- gölğüle-pīrā bir bülbul ve bāde-i gölğünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā, encāmda; (*Göl ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*gölğüle-pīrā,*]

gölğün: *Göl renkli II Sevgilinin yüzü.*

- gölğüle-pīrā bir bülbul ve bāde-i **gölğünla** memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā, encāmda; (*Göl ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*gölğünla, -la*]
- Eger seni rüy-ı **gölğün** ve ruḥsār-ı lālegūna, teşbīḥ ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pür-füsūnı, baña nisbet itdiler. (*Göl ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*gölğün,*]

gölğüne-sāy: *Göl renkli, allık gibi.*

- Ve māḥtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i ‘arūsān-ı bağdur, ya ‘nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve **gölğüne-sāy-ı** çehre-i şükūfe-i gün-ā- (*Göl ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*gölğüne-sāy-ı,*]

göl-hande: *Göleryüzü.*

- gül-handeler eylersin. / [...] (*Göl ü Mül, Diğer 314, Beyit 12*). [*gül-handeler,*]
- gül-handeler eylersin. / [...] (*Göl ü Mül, Diğer 315, Beyit 12*). [*gül-handeler,*]

gölüstān: *Göl bahçesi || Sevgili yurdu.*

- [...] / İrdi nevrüz yine geldi **gülistāna** şabā (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7). [gülistāna, -a]
- [...] / Ve muṭribān-ı nağme-serāyān-ı **gülistān**, (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 13). [gülistān,,]
- nebātāt u ezhāra ki şanāyi‘-i bedāyi‘ü‘l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i **gülistān**, bir ter-zebān-ı ‘azbu‘l-beyān olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [gülistān,,]
- [...] / Ve hezār-destān-ı **gülistān** ki vā‘iz-i hoş-nefes-i murğān-ı murğzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5). [gülistān,]
- [...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı **gülistān** hōd, berg ü nevāyı benden aḥz u celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [gülistān,]
- ‘Arşagāh-ı pehnā-yı **gülistānda** şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [gülistānda, -da]

gül-‘izārān: Yanağın gül bahçesi (Sevgili bağlamında).

- mānend-i dem-i i‘cāz-tev‘em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyż- / nişār ve nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı **gül-‘izārān**, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [gül-‘izārān,,]

gül-i ra‘nā: 1. kırmızı-beyaz veya kırmızı-sarı renkli gül, 2. güzel gül, 3. sevgili.

- HİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1). [gül-i‘ra‘nā,]

güll: Suçlunun boynuna ve bileklerine geçirilen demir halka, zincir, pranga.

- Ve [...] ile leb-cünbān-ı gurūr u istikbār / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı **güll-ı** züll-i la‘net ü nefrīn ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [güll-ı, -ı]

gül-reng: Gül renkli.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i şaht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i **gül-reng**, bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [gül-reng,]
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i şaht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i **gül-reng**, bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [gül-reng,]

gülşen: Gül bahçesi || bahçe; bkz. ‘şahn-ı gül-şen’, ‘mahabbet gül-şeni’ md.

- Geldi niçe feyż-i nev-bahārī / Kim **gülşen** iderdi ḥārzārı (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [gülşen,]
- [...] / Ve her nihāl-ı nukre-püş-ı **gülşen**, berāy-ı müjdegāne ve gönçe-i (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12). [gülşen,, -ı]
- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i ‘arūsān-ı bağdur, ya‘nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı **gülşen** ve gülgüne-sāy-ı çehre-i şükūfe-i gün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [gülşen,]
- Şem‘-i pür-lem‘-i encūmen-ārā-yı **gülşen**, benüm tābiş-i ruhsār-ı / mehveşūmden rüşen ü efrūhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [gülşen,, -ı]
- Ben şeyḥ-i seccāde-nişīn-i ḥānkāh-ı **Gülşenīyūm** ki tekml-i erba‘īn / idüp ḥalvet-ḥāne-i gönçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [gülşenīyūm, -īyūm]
- Şemm eyleyince tāze gül-i nev-resīdeyi / **Gülşen** pür oldı bāng-ı şalāt-ı hezārdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [gülşen,]
- şermsārdur. / Ve süsen-i **gülşen**, bā-cümle-i dırāz -zebānī, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7). [gülşen,, -ı]
- zemīne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı **gülşene** ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [gülşene, -e]

gölşen-sarāy: *Dünya sarayının gül bahçesi.*

- ki bu **gölşen-sarāy-ı** dehr-i hazān-pezir-e ‘ālem-i gayb u iklīm-i lā-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*gölşen-sarāy-ı, -ı*]
- Bir dem bu **gölşen-sarāy-ı** hazān-pezir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pūr-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*gölşen-sarāy-ı, -ı*]
- Bir dem bu **gölşen-sarāy-ı** hazān-pezir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pūr-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*gölşen-sarāy-ı, -ı*]

gölşitān: *Gül bahçesi, çiçeklik l bahçe.*

- Çıkardı erba‘ının tekye-gāh-ı **gölşitān** içre / Dil-i lāle n’ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*gölşitān,]*

gölzār: *Gül bahçesi l bahçe.*

- Mümtāzı olur bu kā’inātuñ / **Gölzār-ı** ümīd kaldı bī-āb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*gölzār-ı, --ı*]
- nevrüzidür, müjde-i teşrīf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı **gölzār** olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*gölzār,]*
- Ve cüybār-ı pūr-emvāc-ı **gölzār**, velvele-i murğān-ı bülend-āvāz u hoş- / elhān ve gulgüle-i fāhitegān-ı tiz-āheng ü nevā-hvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*gölzār,, -ı*]
- reng ü hūy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı **gölzār**, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dil-ber-i sīmīn-endām u hoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*gölzār,, -ı*]
- [...] / Haṭīb-i cāmī-ı **gölzār** ki ‘andelīb-i nāzūk-şadā vü pākīze-edādur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*gölzār,]*
- ezhāra, feyz-baḡ-ı hayāt ve eṣcār-ı bī-berg ü bār-ı **gölzāra**, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*gölzāra,, -a*]
- Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükūfe-i **gölzāra** ve hayl u haşem-i nebātāt u / ezhāra, gālīb gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-gīr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*gölzāra, -a*]

gölzārda: *Gül bahçesi l bahçe.*

- Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i **gölzārda**, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u bī-gāh, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*gölzārda,,]*

gölzārūm: *Gül bahçesi l bahçe.*

- Ve sipeh-sālār-ı hayl-i büstān u **gölzārūm**. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*gölzārūm,,]*

güm-kerde: *Izi kalmamış, adı sanı unutulmuş, kaybolmuş.*

- güvārı nūş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve **güm-kerde-i** / rāh-ı şu‘ūr u temyīz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*güm-kerde-i, -i*]

güm-rehân: *Yolunu kaybetmiş olan kimseler; mec. doğru yoldan sapmış olanlar, sapıklık içinde olan kimseler.*

- berr-i pür harr-i cehâlet olan **güm-rehânı** ki dil-teşnegî-i harâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*güm-rehânı,]*
- dâlâletle câdde-i hâkdan inhîrâf ve telkîn-i şeyâfîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i hîlâf iden **güm-rehânı**, tarîk-i tevîk-i refîk-i İslâma hâdî vü dâ'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*güm-rehânı,,]*

güm-şode-nâm: *Adı sanı bilinmeyen.*

- Pâyüm ser-i çarh-ı kîne-hvâh it / Ben **güm-şode-nâm** u bî-nişânî (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*güm-şode-nâm,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne **güne** merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*güne, -e]*
- Şu 'arâ-yı rûşen-rây-ı Rûm, bu **güne** menkıbe-pîrâ-yı şîfât-ı şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*güne, -e]*
- gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne **güne** nuş u pende ser-âgâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*güne, -e]*
- ma'nâya ve zîbâ-yı düşîzegân-ı mazâmîn-i garrâya, hîla'-ı reng-â-reng-i / fâhîrû't-tîrâz-ı feşâhat ve 'ıkd-ı le'âlî-i mütelâlî-i belâgatla bir **güne** huliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*güne, -e]*
- Bir kimsenün hâl-i bed-melâlî, ne **güne** ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bâmudan fütâde-i hâk-ı siyehfâm ola ve ben dil-şikesteyi hürd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*güne, -e]*

gün: *Gündüz.*

- dîde-i 'ibret-bînle nazar-sâz-ı müşâhede ol, ki cümleden ne **güne** berter ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*güne, -e]*
- Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş u tarab, neşât u şadmânî ve inbisât u / ḥandânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğîb u tâlîbüm ve bu **güne** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*güne, -e]*
- CEVÂB-I MÛL-İ ḤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne **güne** hâlet vâkı' oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*güne, -e]*
- zemîne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dîde-i teri, ne **güne** âb-rîzân iderüm. / Gül-geşt-i tarf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı cemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*güne, -e]*

gün-â- gün-ı: *Türlü türlü, çeşit çeşit...*

- gün-ı cemendür, şabbâg-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürûzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*gün-â- gün-ı,]*

gün-â-gün: *Far. Türlü, envâ-ı muhtelif, çeşit.*

- ergavân ve guşûn-ı pür-şükûfe-i **gün-â-gün-ı** dırahtânda, her biri bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu naḡamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*gün-â-gün-ı, -ı]*
- ḥaşâ'il-i latîfe-i **gün-â-gün** ve fezâ'il-i şerîfe-i rûz-efzûndan bî-ḥaber ü âgâh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*gün-â-gün,]*

- ‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ‘-ı şükûfe vü ezhâr-ı **gün-a-gündan** kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*gün-a-gündan,*]

günâh: Suç, Allah katında yasaklanan şey.

- dergâhuma, nigâhdâr-ı ma‘şîyyet ü **günâh** olursam, rahmet-i bî-gâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir ü ‘ayân olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*günâh,*]

günâhdan: Suç, Allah katında yasaklanan şey.

- Ben rû-siyâhı, ma‘şîyyet ü **günâhdan**, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hîred-güdâz, tanîn-endâz, şımâh-ı sâmi‘ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*günâhdan,,*]

gunc: Naz, şive, işve, kırtma: gunc u delâl.

- Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u ruhsâr-ı ‘âle‘l-‘âlûne, şîve vü nâz / ve **gunc** u delâl idersün. Bir sâ‘at zîştî-i refîk-i nâ-cinsünü ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*gunc,*]

güne: Tür, nevi, çeşit, tarz.

- Bahtum meger itdi Hâk Tebârek / Bu **güne** siyâh u nâ-mübârek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*güne,*]
- girih-pîrâ-yı cebîn ve hânde-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / **güne** gonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i makâl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*güne,*]
- şad **güne** şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı kesîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma‘dûde vü mahşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*güne,*]

güne: Gün, zaman; güneş.

- selâma, kisvet-i cür‘ada, ne **güne**, ser-fürü vü hâk-bûsî eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*güne,,*]

günehkârân: Günahkarlar.

- Muhammedü‘l-Emîn [...] / [...] şûret-i rahmet-i İlâhî ve **günehkârân-ı** ümmetün şefî‘ ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*günehkârân-ı,*]

gürbe: Kedi.

- gürbe ve bî-hûde peygâr u ‘arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*gürbe,*]
- ve siyeh-mestligi ve evzâ‘-ı « Şütür **Gürbe** » ve bî-hûde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*gürbe,*]

ğurbet: Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma ‖ Sevgili'den uzakta olan yer ('âşık bağlamında).

- [...] / Bir yaña ğam-ı diyâr-ı **ğurbet** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2*). [*ğurbet,]*

güriz: Kaçma, fırar. ‖ kaçan.

- müşâhede kılduñ, hem-nişînan-ı nâ-ehl ü bed-âmûzdan **güriz** ü hâzer / cyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [*güriz,]*

ğurre: Ayın ilk günündeki parlaklığı.

- (Müşâbeheth-i ruhsâr-ı hûbân u 'izâr-ı mahbûbânla müfâheret ve küleh- / güşe-i iftihârı, ber-â-ber-i **ğurre-i** ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*ğurre-i, --i]*

gürüh: Cemaat, bölük, takım, taife.

- Yek-bâre, **gürüh-i** hûbân-ı 'işve-perdâza nigeḥ-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin ki cemî'isinden bâlâter ü serfirâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*gürüh-i,]*
- ü zindeġânî oldı. / Nâ-gâḥ maḥall-i ma'rekeden bir **gürüh-i** enbûḥ, güzâr idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*gürüh-i,]*

gürüh-â-gürüh: Gurup halinde.

- gürüh-â-gürüh, seyr-i şahrâ vü çemenzâra ve geşt-i deşt ü kühsâra çıcup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*gürüh-â-gürüh,,]*

ğurûr: Kibir, böbürlenme ‖ aldanma, kanma durumu.

- Ve [...] ile leb-cünbân-ı **ğurûr** u istikbâr / olup, la'în-i bî-dîn, giriftâr-ı ğull-ı zûll-i la'net ü nefrîn ve sergerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*ğurûr,]*
- ve terâne-senc-i **ğurûr** u kibr olup rûtbeñi, muḥâfaza itdüñ. / Zîrâ şeyṭân-ı la'în-i ḥod-bîn, Ḥâzret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*ğurûr,]*
- [...] / Muḳaddimen bâlâ-pervâz-ı evc-i **ğurûr** olup zemzeme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2*). [*ğurûr,]*

güş: Kulak.

- [...] / Ve ḥasb-ı hâlümde bu zemzeme güş-güzâruñ olmadı mı ki suḥan-sencân-ı maḳâm-ı 'Acemden şudûr idüp mengüş-ı **güş-i** cihâniyân olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*güş-i,]*
- Mül çünki bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı ḥod-sitâyı ve ḥaḳḳında bu ta'rîzât u / tevbiḥât-ı cân-gezâyı, **güş** eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*güş,]*
- ḥuzûr-ı kâdiye gele, güvâḥ-ı bî-iştibâhını ma'an götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı ṭâḳat-rübâyı, **güş** itdi, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*güş,]*

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-ı **güş-i** hüş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dürer ü le‘âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [güş-i, --ı]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nüş-â-nüş ve hem-vāre, bülend- / na‘ra-i hoş-bād-ı ser-hoşān-ı bî-hüşı, **güş** idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [güş,]
- [...] / Mül çün bu güftār-ı telh u sāmī‘a-figārı **güş** ve bu sāgar-ı zehr-i bed- (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12). [güş,]
- Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, mengüş-ı **güş-i** iz‘ān u te‘emmül eyle ki / bir kelām-ı nefsü‘l-emrîdür: (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3). [güş-i,]
- Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişāl-ı mengüş, **güş-i** müstemi‘ānda, cāy-gîr ve bi‘l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamîr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [güş-i, --ı]

güşād: Açık, açılmış.

- Bir vakt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrāda, ya‘nî mevsim-i bahār-ı dil- / **güşāda** ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3). [güşāda, -a]

güşāde: Far. 1. Açık, açılmış.

- ü **güşāde** ve derûn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, âteş-i şu‘le-fürûz / u dil-sûz, fûtāde oldı, ki feryād u āvāz-ı ‘āşiyān, velvele-endāz u ğulgüle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [güşāde,]

güşāde-cebînüm.: Alın açık.

- Ve pākîze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürh-rûy u **güşāde-cebînüm.** / Ve eger hiç haberdār degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [güşāde-cebînüm.,]

güşāde-dehān: Ağzı açık.

- künān, cevāba **güşāde-dehān** olup dir ki: (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15). [güşāde-dehān,]

güşāyîş-bahş: Ferahlık veren.

- Ve beng, ki **güşāyîş-bahş-ı** dil-i bî-tāb u tengdür, serhengān-ı dergāh-ı / bülend-eyvānumdandır. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [güşāyîş-bahş-ı,]

güşe: Kenar, uç, köşe.

- mesāha-i sāhire-i kîr-i kevnde, benümçün ne bir **güşe-i** āsāyîş ü istirāhat ve / ne bir cāy-ı ārāmîş ü rāhat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [güşe-i, --ı]
- Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her **güşe-i** gülzārda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarāb idüp gāh u bî-gāh, bu sürūd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [güşe-i, --ı]
- iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pîrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, benüm tahtgāhum; **güşe-i** (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3). [güşe-i,]
- Cenāb-ı İzîd-i ‘alîm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı hārām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāh u tîz-refîtları, bi‘l-cümle, **güşe-i** seccāde-i ta‘at u ‘ibādetde güzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [güşe-i, --ı]

güſe-güzîn: Bir köſeye çekilip oturan, yalnızlığı seçip dünya ile ilgisini kesen.

- ‘âciz ü bî-zârdur. / Baña peygüle-niſîn-i maķâmât-ı ħarâbât ve **güſe-güzîn-i** cây-ı fenâ (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [güſe-güzîn-i,]

güſe-güzînân: I. Yalnızlık köſesini mekan olarak benimseyen II. Yalnızlık köſesinde oturan.

- [...] / mażmûniyla ‘âmil olan **güſe-güzînân-ı** ſavma‘a-i tecrîdüñ giyâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7). [güſe-güzînân-ı,]

güş-güzâr: Geçiş kulağı.

- [...] / Ve ħasb-ı ħâlümde bu zemzeme **güş-güzârûñ** olmadı mı ki suĥan-sencân-ı maķâm-ı ‘Acemden ſudür idüp mengüş-ı güş-ı cihâniyân olmuſdur: (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14). [güş-güzârûñ, -uñ]
- Ve **güş-güzârûñ** olmadı, ki ben cem‘iyyet-sâz-ı aſĥâb-ı ſoĥbet ü ‘ayſ / ve germiyyet-endâz-ı cem‘iyyet-i bî-gâne vü ħvîſüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [güş-güzârûñ, -uñ]

güşis: Çalışma, uğraşma.

- ħâtıra, cilve-ger-i Mir‘ât-ı zeng-pezîr-i ħâtır-ı ‘abd-ı ħaķîr oldu ki; mızmâr-ı / nazm u eſ‘ârda olunduğı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı **güşiş** ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [güşiş,]

güşiste: Kırılmış.

- Ammâ benden, ſayf u ſitâda, belki füşûl-ı erba‘ada, ser-riſte-i meyl ü / maĥabbet, **güşiste** vü münķatı‘ ve germî-i bâzâruma gezend ü ħalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [güşiste,]

güstâh: F. küstah, saygısız.

- Bil ki ol Yûsuf-ı Mıſrî-çemenüm ki derûn-ı ħalvet-ĥâne-i ģonçede, / dest-i **güstâh-ı** Züleyĥâyî-bād, dâmen-i pākûmi çâķ çâķ itmiſdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [güstâh-ı,]

ğuşûn: Kulak; dimağ.

- ergavân ve **ğuşûn-ı** pür-ſükûfe-i ģün-â-ģün-ı dıraĥtânda, her biri bir / maķâmдан zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı ĥoſ- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [ğuşûn-ı, -ı]
- ģuşûn-ı dâniyetü‘l-eṭrâf-ı mu‘allâ-ſecere-i İslâmdan bir ſâĥ-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bādî-i irtikâb-ı fiſķ u fesâd olup, perde-der-i ſerm ü ĥicâbsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [ğuşûn-ı, -ı]

güş-zed: Duyulmuş, işitilmiş.

- neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş edā sāmi‘a-pîrā **güş-zed** ü oldu / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*güş-zed,]*
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi **güş-zedüñ** olsun ki; leb- / i belâgat-senc-i şu‘arâ-yı ‘Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*güş-zedüñ, -üñ]*

güvâh: Şahit, tanık; delil.

- Redd itme bu ‘abd-ı nâ-murâdı / Allâh u Resulidür **güvâhum** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [*güvâhum, -um]*
- huzûr-ı kâdiye gele, **güvâh-ı** bî-iştibâhını ma‘ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*güvâh-ı, -ı]*

güvârende âb: Hoş içimli su.

- Benüm sâkiyâ ol **güvârende âb** / Ki âb-ı hayât benden eyler hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*güvârende âb,]*

güvâ: Far. Sanki, faraza, sözde.

- Güyâ leb-i cüy u bâde-i nâb / Kat kat dem-i ‘ayş u ‘âlem-i âb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*güyâ,]*
- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma‘nâ güft u **güya** ser-âğâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*güya,]*

güvân: Söyleyen, dile gelen II Öten III Aşık , Şair.

- giryân ve zebân-ı ra‘dla bu beyti **güyândur**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [*güyândur., -dur]*

güzâf: Far. Boş lâkırdı, güzâf: lâf u güzâf.

- derîde kılmamışdur. / Ve küllâbger-i **güzâf** u bî-ma‘nâ, ḥırmen-i ḥâşıl-ı ‘ömr-i deh-rûzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*güzâf,]*
- Ve berķ-ı rahşende, ḥande-i **güzâf** u bî-câyüña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ḥandân ve her ân bu neşîdle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*güzâf,]*
- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki **güzâf** u bî-ma‘nâ güft u güya ser-âğâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*güzâf,]*
- [...] / Ve dem-be-dem ğayret ü ḥamiyyetden lâf u **güzâf** urursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8*). [*güzâf,]*

güzâr: Geçme, geçiş.

- ârâm u qarâr olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde ‘âşık-ı zâr, sü-be-sü geşt ü **güzârda** ve cür‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*güzârda, -da]*
- reftârüñ bu semti, geşt ü **güzâr** itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / şûr u ğavgâda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*güzâr,]*
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta‘rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş‘âr-ı ma‘nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*güzâr,]*

- Ben ki ser-ā-pā ‘ālem-i ħilli, seyāḥat u temāšā ve ser-ā-ser iklīm-i / ħürmeti gešt ü **güzār** kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*güzār,]*
- ü zindegānī oldı. / Nā-gāḥ maḥall-i ma‘rekeden bir gürüh-ı enbüh, **güzār** idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*güzār,]*
- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāḥ u tiz-reftārları, bi‘l-cümle, gūşe-i seccāde-i ta‘at u ‘ibādetde **güzār** (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*güzār,]*

güzîn: Seçilmiş, güzide.

- [...] / Ol şadr-ı **güzîn** k’olurdu der-bān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9*). [*güzîn,]*
- Dergāhına ruḥşat olsa Keyvān / Ol şadr-ı **güzîn** ki tiğ-ı tizi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*güzîn,]*
- Āmiziş ider çü sükker ü şir / Ol şadr-ı **güzîn** vezîr-i a‘zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*güzîn,]*
- Ey şadr-ı **güzîn** Hıdıv-ı zî-şân / Sen zātuña lâyiķ eyle iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*güzîn,]*

güzide: Seçkin, seçilmiş.

- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbîr ile meşhûr / Şeh-i Cem-cāḥ-ı devrānuñ **güzide** şadr-ı dîvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*güzide,]*
- [...] / bir **güzide-i** nev‘-i benî-Ādem, engüşt-nümā-yı cümle-i ‘ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*güzide-i,]*

güzî: Seçilmiş, güzide.

- Ol şadr-ı **güzî** keşf-i rāz it / Düş pâyına girye-i niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*güzîne, -e]*

H

hāb: Uyku.

- Fitne ola mest-i **hāb-ı** rāḥat / ‘Aşırında o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*hāb-ı, -ı]*

habāb: Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.

- [...] / Baḥr üzre degül **habāb** yer yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*habāb,]*

habbe: En ufak şey, zerre.

- Bir **habbe** virür mi müsteḥakķa / Bir kerre eger iderse iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*habbe,]*

haber: 1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.

- olmayayduñ ve āgāḥî vü ḥüşyārîden, fi‘l-cümle, eşer ü **haber** tutayduñ, / mişāl-ı bî-mişāl ve fermān-ı ḥikmet-‘unvān ki eḥādiş-i laṭîfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*haber,]*

haberdār: Haberli, haberi olan, bilgisi bulunan.

- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürh-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger hiç **haberdār** degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*haberdār,*]
- olmağla havāle-i niş-i tevbiḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u **haberdār** olmaduñ, ki defīne vü genc, künc-i ḥarābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*haberdār,*]
- iderüm. / Ve **haberdār** degülsin ki ol şecā'at u cür'et, ki zātī vü ṭabī'ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [*haberdār,*]
- Ve **haberdār** degül misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü'l-kavl olan / hezārān şahş-ı bī-teşhīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*haberdār,*]
- haberdār degülsin ve taḥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı ahyār-ı pesendīde eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*haberdār,*]

haber-resīden: Haber getiren.

- gāh dest-āvīz-i būy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh **haber-resīden-i** çigūnegī-i / ḥāl-i dil-i perīşānla, rāḥat-res-i 'uşşāk-ı muṭtarib-ḥāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*haber-resīden-i,*]

hacālet: Mahcubiyet, utanma.

- oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı şerm ü **hacāletden** ser-fürü-bürde-i girībān-ı peşīmānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*hacāletden, -den*]

hâce: 1. tüccar, tacir 2. hoca (müderris, mektep hocası, sufi, vaiz vb. bağlamında) 3. bey, sultan, efendi.

- nūr-ı dīde-i āferīniş, **hväce-i** kā'īnāt u faḥrū'l-'ālemīn ya'nī / Ḥazret-i Muḥammedü'l-Emīn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*hväce-i,*]
- 'ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe ki pādşāh-ı 'ālī-ilm, ḥazret-i **hväce-i** 'ālem, / şalavātu'l-llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selāmdan, der-ḥāṭır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*hväce-i,*]
- [...] **hväce-i** risālet, (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 14*). [*hväce-i,*]

hacil: Utanmış. Utanan.

- [...] / vü ḥīre-rüyī, kār-ı nā-pesend ü bed-kirdāruñdan **hacil** ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*hacil,*]
- i dil-pezirin 'ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥāṭır-āzārdan, **hacil** ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*hacil,*]

haclegāh: Gelin odası.

- haclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı 'arūsa ve şahn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir ṭāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*haclegāh-ı, --ı*]

haclet: Utanma.

- haclet ü hıcāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmakda bī-tākat / u tāb alurduñ. (Gül ü Mül, Diğ er 334, Beyit 11). [haclet,]

haclet-zed: Utanç verici, utandırıcı.

- Haclet-zedeñ olsa n'ola Erjeng / İtmiş seni Fātırı's-semāvāt (Gül ü Mül, Diğ er 275, Beyit 5). [haclet-zedeñ, -eñ]

hadd: 1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

- Ey Gül, da 'vī-i şāhidī eyledüñ ve hānde-i bī-cā vü bī-ma 'nāyı, **hadd** u / 'adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğ er 313, Beyit 11). [hadd,]
- [...] / [...] herkes kendü **hadd** u mık dārına (Gül ü Mül, Diğ er 334, Beyit 1). [hadd,]
- Lākin bir merde aña ıttılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyak kun / u āgāhī, bīrūn-ı **hadd**-i imkāndur. (Gül ü Mül, Diğ er 342, Beyit 5). [hadd-i,]

hadem: Hizmet eden, hizmetçi.

- Nakl iderler ki tārık-i tañtana-i mülk ü **hadem** ve fāriğ-i dīhīm ü haşem, / hażret-i İbrāhīm Edhem, uddise sırrehü'l-'azīzū'l ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (Gül ü Mül, Diğ er 343, Beyit 13). [hadem,]

hadeng: Tırkeş oku, harb oku; tırkeş yayı ile atılan, demir temrenli harb oku.

- Bir yañasa zaħm-ı raħm-ı a' dā / Bu zaħm-ı **hadeng-i** zehr-ālūd (Gül ü Mül, Diğ er 280, Beyit 4). [hadeng-i, --i]
- hadeng-i gönçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup şöyledi: (Gül ü Mül, Diğ er 318, Beyit 15). [hadeng-i, --i]

hadeng: Ok.

- hadeng-i gönçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup şöyledi: (Gül ü Mül, Diğ er 318, Beyit 15). [hadeng-i,]

hādī: Hidayete ermiş, rehber, hidayet yolunu gösteren.

- dalāletle cādde-i hadan inhīrāf ve tel kīn-i şeyā tīn-i melā'īn ile reh-revī-i / küreyve-i hīlāf iden güm-rehānı, tārīk-i tev fīk-i refīk-i İslāma **hādī** vü dā'ī (Gül ü Mül, Diğ er 323, Beyit 9). [hādī,]

hadīka-i: Ağaçları ve suyu bol bahçe.

- Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i **hadīka**-i [...] (Gül ü Mül, Diğ er 300, Beyit 4). [hadīka-i,]

hadīs: Peygamberimizin kutsal sözü.

- [...] **hadīs-i** lülû-bâridur. / Bu teng-nây-ı fânî vü muhakkak nişîmen-i virânî ve bu sakf-ı mînâ- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11). [*hadīs-i, -i*]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u ‘ayân ve âşkâr u beyân eyler idüm, / ammâ **hadīs-i** mu‘teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [*hadīs-i, -i*]

hadīs-i meşhûrdur: Herkesçe bilinir.

- kudsiyyeden zuhûr itmiş bir **hadīs-i** meşhûrdur, nişân-ı fahr u mübâhât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [*hadīs-i meşhûrdur, -i*]

hâk: Toprak.

- yâd idüp fütâde-i **hâk-ı** pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı mahabbet- / endîş olup cebîn-i sâtı‘u‘n-nûr-ı ihlâşî dahî ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [*hâk-ı, --ı*]
- [...] / Sen ki bir tabânçe-i dest-bürd-i rûzgâra, tâb getürmeyüp fütâde-i **hâk-ı** (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4). [*hâk-ı, --ı*]
- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı ‘ırz u vaqârını rîzân-ı **hâk-ı** mezellet ü hâksârî iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [*hâk-ı, --ı*]
- ser-i ‘azîzin, kûy-ı şavlecân-ı fenâ ve gâltân tûb-ı **hâk-ı** hasâr / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [*hâk-ı, --ı*]
- safha-i rüy-ı zemîn ve fûrû-güzâşte-i **hâk-ı** tevâzû‘ u teslîm itmediyse, beni gör, / ki ‘alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu‘m u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem ‘aleyhi‘s- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [*hâk-ı, --ı*]
- Bir kimsenün hâl-i bed-melâli, ne güne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i **hâk-ı** siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi hürd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [*hâk-ı, --ı*]

hâk: Ar. Allah tealâ.

- dâlâletle cādde-i **hâkdan** inhirâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ‘în ile reh-revî-i / küreyve-i hilâf iden güm-rehânî, tārîk-i tevfiq-i refîk-i İslâma hādî vü dâ‘î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [*hâkdan, -dan*]

hâk: Memleket.

- [...] kelâmlarınun ma‘nâ-yı kāmiliyle ‘âmil olup, sürürî ve / ser-efrâziden nâşî, fütâde-i **hâk-ı** pây-ı vazî‘ ü refî‘ ve pîr ü bernâ oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [*hâk-ı, --ı*]

hak tebârek: Yüce Allah.

- Bahtum meger itdi **Hak Tebârek** / Bu güne siyâh u nâ-mübârek (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15). [*hak tebârek, -i*]

hakâret: Ar. 1. Tahkir. 2. Hakirlik.

- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı **hâkâret** ü hıvârî ile pest idüp, / âb-ı rûy-ı ‘ırz u vaķârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*hâkâret,]*
- me-ħar ve be-güsiste-‘inân, pây-der-gil-i **hâkâret** ü hızlân kaldı. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4*). [*hâkâret,]*

hâkâret: *Küçümseme. Hor ve hakir görme.*

- pür-şür-ı nehy ü ħarâm, vaz‘ u ilkâ olındı. / [...] ki pâ-mâl-ı **hâkâret** ü hıvârî ve fütâde-i hâk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*hâkâret,]*

hâk-büs: *Toprağını öpme, eşiğine yüz sürme II Huzurunda bulunma.*

- selâma, kisvet-i cür‘ada, ne güne, ser-fürü vü **hâk-büsî** eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*hâk-büsî, -î]*

hâk-büsân: *Toprağı öpen.*

- esrâridur, **hâk-büsân-ı** bârgâh-ı refî‘ü’ş-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şādî vü sürûra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nûrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*hâk-büsân-ı,]*

hak-güzîn: *Hakkı seçen.*

- Pes merd-i pâk-bîn ü **hak-güzîne** lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nıgeh-sâz-ı müâlâ‘a vü diķķat ve nazar-endâz-ı çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*hak-güzîne, -e]*

hâk-i mezellet: *Düşkünlük toprağı. ÇAGBAYIR, ÖOTS, s. 591.*

- mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şüret-i ħâlüm aña mu‘âdil ü mümâşildür ki, bir zamânda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*hâk-i mezellet,]*

hakukat: *Gerçek; gerçekten.*

- görüp, redd-i cevâba, bir kâ‘ide-i bâ-fâ‘ide mülâhaza vü ħâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i **hakîķat** oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*hakîķat,]*

hakır: *Ar. Hakaretle muttasıf, hor, itibarsız, bayağı.*

- Ben bî-kes ü ħam-güsâr u yârı / Pâ-mâl u **hakîr** ü hâksârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*hakîr,]*
- ħâtıra, cılve-ger-i Mir‘ât-ı zeng-pezir-i ħâtır-ı ‘abd-ı **hakîr** oldu ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ârda olınduğı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gūşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*hakîr,]*

hakîr: *Değersiz, nasipsiz, zavallı kişı bağlamında.*

- Kim yok bu cihānda bir penāhum / Olsun bu **ḥaḳīr-i** kem-liyākat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*ḥaḳīr-i, -i*]

ḥakīr: *İtibarsız.*

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u **ḥaḳīre**, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ḥaḳīre,, -e*]

ḥakk: *Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.*

- olmışdur, senüñ 'indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bir ve medāyih ü elḳāb-ı / letāfet-nişābdan ki benüm **ḥaḳḳumda** lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*ḥaḳḳumda, -um, -da*]
- ḥaḳḳumda icād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü'l-ḥitāma seng, pāyān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17*). [*ḥaḳḳumda, -um, -da*]

ḥakk: *Ar. I. Allahu azimü's-šan.*

- Biñ sım ü zeri iderler işrāf / Ammā ki gelince rāh-ı **Ḥaḳḳa** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*ḥaḳḳa, -a*]

ḥakk: *Allah.*

- Eger bu māḳāl-ı kizb-iḥtimālde, şādıku'l-bāl ve bu da'vā-yı dürüg- / iḥtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı **ḥaḳḳ** iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*ḥaḳḳ,]*
- [...] / Ya'nī rahmet-i **Ḥaḳḳ** 'azze ve 'ālā, ümmet-i Muḥammed üzere bi't- (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5*). [*ḥaḳḳ,]*

ḥakkında: *Üzerine, için, husûsunda, dâir, müteallik.*

- Mül çünkü bu mā-cerāyı, ya'nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve **ḥaḳḳında** bu ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi, 'inān-ı iḥtiyār, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*ḥaḳḳında,]*

ḥakkumda: *Hakkında.*

- ḥaḳḳumda ne mertebe kıl u ḳāl ve serzeniş-i bed-kārī vü isnād-ı ziştī-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ḥaḳḳumda,]*

ḥaksār: *Toz, toprak içinde kalmış, düşkün.*

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u **ḥaksār** u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ḥaksār,]*
- taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḥaḳāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vaḳārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü **ḥaksārī** iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*ḥaksārī, -ı*]

haksār: *Perişan, düşkün, hakir.*

- Ben bî-kes ü ğam-güsār u yārı / Pā-māl u haķīr ü **haksārı** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*haksārı, -ı*]
- mezellet ü **haksārīyüm.** / Mā-cerā-yı şüret-i hālüm aña mu‘ādil ü mümāşıldür ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*haksārīyüm., -iyüm.*]

hāl: *Hâl, durum.*

- Ahvālūmi ‘arza tāb u tākat / Ğamla o kadar za‘îf **hālüm** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*hālüm, -üm*]
- Sen **hālūmi** şerhe himmet eyle / Sen var iken ey celilü‘l-evşāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*hālūmi, -ümi*]
- ‘Arz itmege **hālūmi** şitāb it / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6*). [*hālūmi, -ümi*]
- Ba‘d-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütāla‘a-fermā-yı şaḥīfe-i **hāl-i** perişan-me‘āl ve naẓar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*hāl-i, --i*]
- Hālūñ ‘arz it o şadr-ı muḥtereme / Niçe şadr-ı muḥterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*hālūñ, -ün*]
- lāl olup, bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı **hāl** olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*hāl,*]
- gāh dest-āvīz-i bûy-ı dil-āvīz-i ğīsū-yı bütān ve gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / **hāl-i** dil-i perişānla, rāḥat-res-i ‘uşşāk-ı muẓtarib-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*hāl-i, --i*]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çi-sūd, / **hāl-i** cemāl-i şāhid-i ḥelālūñ tamğa-yı ḥarām olmuş ve ḥarīṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*hāl-i, --i*]
- Rūzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes **hāl**, bu minvāl üzere ola, senüñ benümle niçe cür‘et-i muḥāşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*hāl,*]
- keyfiyyet-i **hālī** mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*hālī, -i*]
- mezellet ü haksārīyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i **hālüm** aña mu‘ādil ü mümāşıldür ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*hālüm, -üm*]
- Bir kimsenüñ **hāl-i** bed-melālī, ne ğüne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*hāl-i, --i*]
- Naḳl iderler ki tārik-i tañtana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü‘l-‘azīzü‘l ekrem, şebāngāhī, **hāl-i** bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*hāl-i, --i*]
- hāl bu nevā-yı şevḳ-fezāya ser-āğāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*hāl,*]

halāb: *Hal-āb: (f.i.): Çamur, bataklık, bataklık arazi.*

- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta‘azzum oldı. / Ve āḥirü‘l-emr, **halāb-ı** şerr ü kabāyih u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*halāb-ı, -ı*]

halās: *Kurtulmak, azat olmak.*

- idüm. bu dem ki nār-ı pür-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vaż‘-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden **halāş** u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*halāş,*]

halāşa: *Kurtulmak, azat olmak.*

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, maẓīḳ-i çāh-ı ḳa‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan **halāşa**, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*halāşa,,*]

halâvet-bahş: Zevk veren.

- mişrâ‘-ı **halâvet-bahş** u şîrîn-güvârla ki / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14*). [*halâvet-bahş, -sun*]

halâvet-fezâ: Tatlılık artıran.

- Ve helvâ-yı bî-dûd-ı **halâvet-fezâ**, ki döst-enbân u âşnâ-yı hemyândur, / düdmân-ı merşûşu‘l-bünyânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*halâvet-fezâ,,*]

halâvet-fezâ: Tatlılık artıran.

- Ve helvâ-yı bî-dûd-ı **halâvet-fezâ**, ki döst-enbân u âşnâ-yı hemyândur, / düdmân-ı merşûşu‘l-bünyânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*halâvet-fezâ,,*]

halel: Bozma, bozukluk, eksiklik.

- Ammâ benden, şayf u şitâda, belki fîşûl-ı erba‘ada, ser-rîşte-i meyl ü / maḥabbet, gûsiste vü münkaṭı‘ ve germî-i bâzârûma gezend ü **halel** ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*halel,*]

hâlet: İçinde bulunulan durum, hâl, keyfiyet.

- vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zühûr ider, bir **hâlet-i** ‘arızî ola. / O maḳûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda nesne ḥâşıl u zâhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*hâlet-i, --i*]
- CEVÂB-I MÛL-İ ḤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA‘NÂ / Ey kûtâh-‘ömr u zebân-dırâz, saña ne gûne **hâlet** vâkı‘ oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*hâlet,*]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala **hâlet-i** keyfiyyetde dest-i ḥıreddin ‘inân-ı / ihtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü gaḏab eyleyüp ba‘zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*hâlet-i, --i*]
- [...] / Bu keyfiyyetüñ daḥî verâsında maḥfî **hâlet** ve nihânî ḥikmet vardır: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*hâlet,*]
- ü **hâleti** mevcûd u muḳarrerdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 2*). [*hâleti, -i*]

hâlet-fezâ: Mutluluk veren, keyif artıran.

- Eşvât-ı **hâlet-fezâ-yı** murḡân-ı hoş-nevâ ve ezkâr-ı / taḥammül-rübâ-yı bûlbûlân-ı naḡme-serâdan bî-şabr u ihtiyâr, vecd ü cûşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*hâlet-fezâ-yı,*]

hâl-i hıızr u âb-ı havvân: Ab-ı hayat suyu ve Hızır'ın hali.

- Ben reng ü rûy-ı âteşde bir **âb-ı** muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-baḥşum / ki çün **âb-ı** hayât-ı rûḥ-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*âb-ı, -dan*]
- Benüm sâkiyâ ol güvârende âb / Ki **âb-ı** hayât benden eyler ḥicâb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*âb-ı, -dan*]

haliyye: Şimdiki zamanlar.

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i **haliyye** vü kâliyyeleriyle hâmid ü senâ-güyân-ı Hâzret-i İzîd-i Kirdgâr (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*haliyye,]*

halîfet: Bedel, karşılık, değer.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer **halîfeti**, benüm dâmen-i / bî gerd küdürütümedür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*halîfeti,, -ümedür.]*

halîl: İbrahim Peygamber'in lâkâbı.

- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı le'îm, **Halîl-i** / İzîd-i Celîl ü 'Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taîyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*halîl-i,]*

halka-i: Mecliste daire şeklinde diziliş/oturuş.

- ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mânend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve **halka-i** meclis-i 'ârifân ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*halka-i,]*
- halka-i der hâric ü bîrûn kılmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13*). [*halka-i,]*

hall: Çözmek, üstesinden gelmek.

- Ve birâder-i digertüm **hall-i** helâldur, ki hem-kâse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*hall-i, --i]*

hallâk: Yarattıcı, yaratan (Allah).

- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'ad u istiksâr itme ki kudret-i bâlîga-i cenâb-ı / **hallâk-ı** 'aliyyü'l-ıtlâkdan, celle şānuhu ba'îd degüldür ki havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*hallâk-ı, --ı]*

halvet: Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.

- riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı **halvet** ü erba'în ve mürîdân-ı tevhîd- / sencân u hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*halvet,]*

halvet: Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II [tas.] Halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

- Şan Züleyhâ **halvetidür** gönçe-i der-beste kim / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*halvetidür, -i, -dür]*

halvet-hâne: *Yalnızlık hanesi II Tasavvufî manada ruhen inzivaya çekilip, ruhun Tanrı'ya adandığı tefekkür mekânı.*

- Bil ki ol Yûsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derûn-ı **halvet-hâne-i** gonçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bâd, dâmen-i pâkümü çâk çâk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*halvet-hâne-i, --i*]
- Ben şeyh-i seccâde-nişîn-i hânkâh-ı Gülşenîyüm ki tekml-i erba'în / idüp **halvet-hâne-i** gonçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*halvet-hâne-i, --i*]
- Ve lağab-ı [...] mülakka kılınup suhre-i / dehr ve şöhr-i şehri, adlanmañ hod, seni âhir **halvet-hâne-i** zâhidân-ı şâfî-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*halvet-hâne-i, --i*]

ham: *Büklüm, kıvrım (zûlf için).*

- Bu **ham-ı** heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l- 'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*ham-ı,]*

ham: *Olgunlaşmamış.*

- pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâķış u **hâmsın**. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*hâmsın., -sın*]

hamavî: *Kişi adı.*

- [...] / Eş-şeyh Sa'dü'd-dîn ü'l **Hamavî** buyururlar ki: «bâtin-ı ma'siyyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*hamavî,]*

hamd: *Ar. şükür, şükretme.*

- Rengîn-gül-i çemenistân-ı **hamd** u sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı şenâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî' ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*hamd,]*
- Rengîn-gül-i çemenistân-ı **hamd** u sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı şenâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî' ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*hamd,]*

hâme: *Kamış kalem; bkz. 'nevk-i hâme' md.*

- [...] / Ey **hâme-i** dūr-nişâr-ı ma'nâ (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3*). [*hâme-i, --i*]

hâme: *Kalem. II Şiir yazmak için gerekli olan ilham, esin.*

- Ey eblağ-ı **hâme-i** sebük-rev / İt şaħn-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*hâme-i, --i*]

hamîd: *Ar. 1. Esmâ-yı hüsnâdan: Rabb-i hamîd, hamîd-i mecîd. 2. Câlib-i hamd olan hasâil ile muttasıf bulunan zât-ı meâlî-i sıfât.*

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle **hâmid** ü şenâ-güyân-ı Hâzret-i İzîd-i Kirdgâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [hâmid,]

hamiyvet: Kişinin nâmını ve şerefini ayaklar altına alacak şeylerden kendini koruma gayreti.

- Mâye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i himmet ü mürüvvet ve rüyânende-i **hamiyyet** ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [hamiyyet,]
- da'vâ-yı **hamiyyet** ü gayretle nağme-perdâz-ı makâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, iddi'â-yı şecâ'at u mübârezet ile zağm-zen-sâz-ı hod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [hamiyyet,]

hamiyvet: Haysiyet, şeref, onur.

- [...] / Ve dem-be-dem gayret ü **hamiyyetden** lâf u güzâf urursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [hamiyyetden, -den]

hamrâ: Kırmızı.

- belki bürde-i perde-i nizâ' u cidâl idüp; / Gül-i **hamrâ** (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [hamrâ,]
- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [hamrâ,]
- CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8). [hamrâ,]
- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** / Ey Mül: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1). [hamrâ,]
- CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne güne hâlet vâkı' oldu, ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [hamrâ,]
- u âmihte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [hamrâ,]
- Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, ser-âgâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5). [hamrâ,]
- didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5). [hamrâ,]
- CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Mül de didi: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12). [hamrâ,]

hamu: Kamu, bütün, herkes.

- Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân müteväri' - i hücre-i **hamûşî** olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [hamûşî, -s, -ı]

handân: Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.

- Ve berķ-ı raşşende, hānde-i güzāf u bî-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü **handān** ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1). [handān,]
- Bilmez misün ki erbāb-ı 'ays u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / **handānīye** bādī vü sebeb olduğımдан hezār cānla rāğīb u tālībūm ve bu güne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [handānīye, -īye]
- Her kim ki bu mātem-hāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dırāşşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hokķa-i dehān olup mütebessim ü **handān** olur, mānend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [handān,]
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i 'ālemde, kim **handān** u hürrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [handān,]
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i 'ālemde, kim **handān** u hürrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [handān,]

handān-: *Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.*

- Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı hazīn ve devā-yı haste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i **handān-**ı rāsihū'l-erkānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*handān-ı, -ı*]

hande: *Far. Gülme, gülüş.*

- Ve berķ-ı raşşende, **hande-i** güzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü handān ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*hande-i, --i*]
- Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledün ve **hande-i** bī-cā vü bī-ma'nāyı, hadd u / 'adedden bīrūn u eفزūn itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*hande-i, --i*]
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü **hande** ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*hande,]*
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü **hande** ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*hande,]*

hande-fermā: *Göldüren.*

- girih-pīrā-yı cebīn ve **hande-fermā-yı** dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / güne gönçe-güşā-yı gül-bāğçe-i maķāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*hande-fermā-yı, -yı*]

hāne: *Ev. || Yer.*

- olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı der-i **hāne** olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā'ib-i ṭāḳat-kesel-i tarīķi ve çāşnī-i miḥen-i tāb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*hāne,]*

hānedān: *Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.*

- gāh faẓīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāh kendūñi faḥr-ı / **hānedān** ve āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz'ān idüp bālā-maḳām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*hānedān,]*

hānkaḥ: *Tekke, dergāh, bir şeyhin idaresinde bulunan dervişlerin zikir yaptıkları, ibadet ettikleri ve kaldıkları yer.*

- Ben şeyḥ-i seccāde-nişīn-i **hānkaḥ-ı** Gülşenīyüm ki tekml-i erba'īn / idüp ḥalvet-hāne-i gönçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*hānkaḥ-ı, --ı*]

hānmān: *Ev, bark, ocak, yurt, yuva.*

- Vīrān-kūn-i **hānmānumuzdur** / Erbāb-ı ṭabī'at ehl-i dāniş (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*hānmānumuzdur, -umuzdur*]
- Ve kendūñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü 'aṭāya, mensūb tutarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü **hānmānı** ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*hānmānı, -ı*]

hānmān-harāb: *Evi barkı yıkılmış.*

- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfî, talattuf u inbisāta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü **hānmān-harāb**, fi'l-ḥaḳīḳa rāst-cevābsın, zīrā ḥicāb u ḥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*hānmān-harāb*, -sın,]

hānuvāde: *Şanlı aile, kıymetli, değerli, hükümdar ailesi.*

- [...] / Ve bir şāhid-i zībāyum ki **hānuvāde-i** cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*hānuvāde-i*, -i]

har: *Diken II Rakip.*

- Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül / Ya 'küb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşāḳda **hār-**ı dil-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*hār-i*, -ı]
- āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdün mi ki şoḡbet-i **hār-ı** bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*hār-i*, -ı]
- Ve tā-key, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı 'āle'l-'ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir sā'at zıştî-i refîk-i nā-cinsün ki **hār-ı** dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*hār-i*, -ı]
- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta 'azzum oldu. / Ve āḫirü'l-emr, ḥalāb-ı şerr ü ḳabāyih u fesādḳda mişl-i **har-**ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*har-i*, -ı]
- Niçe meyl itmesünler yaz u ḳış cām-ı mey-i āle / Odur bir düdsuz od **hārsuz** gül dāğsuz lāle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*hārsuz*, -suz]

hārā: *Pek katı taş, mermer.*

- Çemen zann eylemeñ bir sebzgün **hārā-yı** pür mevci / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*hārā-yı*,]

harāb: *A. Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.*

- bed ve aḳvāl-i nā-pesendūñle fāḫr u mübāḥāt eylersin. / Ve beng ü būngi, bî-nāmūs u nengi ki senden **harāb** u vīrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*harāb*,]
- henüz gül-āb -ı ḥoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hūş ve **harāb-ı** bî-şu'ūr u medhūş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*harāb-i*, -ı]
- eyleye. / Bunı baş u īrāddan ḥāşıl u murād oldur ki benüm daḫi bir cem'un **harābı** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*harābı*, -ı]

harāb- ābād-ı: *Haraplıkla dolu yer, tam harabe.*

- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḫnetle telḫ-kām ve bu meykede-i **harāb-** / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmuñdan taḫşil-i keyfiyyet-i rāḫat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*harāb- ābād-ı*,]

harābāt: *Meyhaneler, içki içilen yerler.*

- Һарәбәт-1 teng ü tär, senüñ cäygähuñdur. / Päkize-dämenän-1 kībār u şığār-1 ‘ālem ve pākān-1 ḥāş u ‘ām-1 benī-Ādem, (*Gül ü Mül, Diğەر 303, Beyit 4*). [*Һарәбәт-1,]*
- ‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişin-i maķāmāt-1 **Һарәбәт** ve gūşe-güzin-i cāy-1 fenā (*Gül ü Mül, Diğەر 315, Beyit 8*). [*Һарәбәт,]*

Һарәбе-ниҗест: Harebede oturan.

- derviş-i teng-dest ve müflis-i **Һарәбе-ниҗест** eylersin. / Ve bī-ma‘nā da‘vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāh (*Gül ü Mül, Diğەر 320, Beyit 13*). [*Һарәбе-ниҗест,]*

Һарәбезәр: Harabe olmuş yer, viranelik, yıkıntı yeri.

- olmağla havāle-i niş-i tevbīḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u ḥāberdār olmaduñ, ki defīne vü genc, künc-i **Һарәбезәрда** (*Gül ü Mül, Diğەر 315, Beyit 9*). [*Һарәбезәрда, -da]*
- [...] / teng ü tär ve köhne bir **Һарәбезәр** olup, hüma-yı sidre-pervāz-1 (*Gül ü Mül, Diğەر 323, Beyit 1*). [*Һарәбезәр,]*

Һарәбезәри: Harabe olmuş yer, viranelik, yıkıntı yeri.

- Gencine miyüm ki ḥükm-i Bārī / Cāy itdi baña **Һарәбезәри** (*Gül ü Mül, Diğەر 280, Beyit 1*). [*Һарәбезәри,]*

Һарәм: Memnu, şer'an memnu olan şey, helâl'in mukabili.

- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çī-sūd, / ḥāl-i cemāl-i şāhid-i ḥelālūñ tamğa-yı **Һарәм** olmış ve ḥarīṭa-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğەر 336, Beyit 9*). [*Һарәм,]*
- Eger ‘illet-i ḥürmet bende bi‘z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdı, ki mecmū‘-ı / edyānda **Һарәм** olup, peygamberān-ı ‘izām ve enbiyā-yı zevī‘l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğەر 339, Beyit 9*). [*Һарәм,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzā‘-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsıl-i nehy ü **Һарәma** giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğەر 341, Beyit 3*). [*Һарәma, -a]*
- Cenāb-ı Īzid-i ‘alīm ü ‘allām, benı pā-beste-i dām-ı **Һарәм** eyledi, tā ki / ‘ömr-i kūtāh u tīz-refṭārları, bi‘l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğەر 342, Beyit 12*). [*Һарәм,]*
- [...] benı endaḥte-i gird-āb-ı **Һарәм** kılup, kulüb u bātın-ı / nāsa bişter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğەر 345, Beyit 3*). [*Һарәм,]*

Һарәм: Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

- pür-şür-ı nehy ü **Һарәм**, vaż‘ u ilkā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥakāret ü ḥvārī ve fütāde-i ḥāk-i (*Gül ü Mül, Diğەر 340, Beyit 7*). [*Һарәм,,]*

Һарәрет-и: Sıcaklık II Şevk, arzu, istek.

- berr-i pür ḥarr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i **Һарәрет-и** / ḍalāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğەر 284, Beyit 5*). [*Һарәрет-и,]*

harb: Harp, savaş.

- ve kirāren **harb** u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [harb,]

hāric: Dışında.

- halka-i der **hāric** ü bīrūn kılınış. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13). [hāric,]

harīm: Kutsal tutulan yer, yabancıların girmesi yasak olan yer.

- [...] / ve mahrem-i bālā-nişīn-i **harīm-i** ahadiyyet, [...] (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2). [harīm-i,]
- mesned-nişīn-i [...] ve yeke-süvār-ı / mızmar-ı [...] mahrem-i **harīm-i** celāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [harīm-i,]
- Nice müddet, mahrem-i **harīm-i** helāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāh oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [harīm-i,]

harr: Ateşli, hararetli.

- berr-i pür **harr-i** cehālet olan güm-rehāmı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dalāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [harr-i,]

hārzārı: Alemin diken bahçesi.

- Geldi niçe feyz-i nev-bahārī / Kim gülşen iderdi **hārzārı** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [hārzārı,]

hās: Seçkin, özel, hususi.

- Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül / Ya'küb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı **has** u hāşākda hār-ı dil-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [has,]
- Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı **hāş** u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [hāş,]
- harābāt-ı teng ü tār, senūñ cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kībār u şığār-ı 'ālem ve pākān-ı **hāş** u 'ām-ı benī-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [hāş,]

haşā'il: Hasletler, fitrî sıfatlar, huylar.

- haşā'il-i latīfe-i gūn-ā-gūn ve fezā'il-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḥaber ü āgāh / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [haşā'il-i,]

hāşāk: Ot, süprüntü.

- Çıkdı andan dāmen-i cākiyle Yūsufvār gül / Ya ‘küb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u **ḥāşākda** ḥār-ı dīl-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*ḥāşākda, -da*]

hasâr: Zarar, ziyan.

- ser-i ‘azîzin, kūy-ı şavlecân-ı fenâ ve gâltân tûb-ı ḥāk-ı **ḥasâr** / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*ḥasâr,]*

hasb-ı ḥālümde: Konuşup dertleşme, sohbet etme; mevcut durumun sebebi.

- [...] / Ve **hasb-ı ḥālümde** bu zemzeme güş-güzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencân-ı maḳām-ı ‘Acemden şudür idüp mengüş-ı güş-ı cihāniyān olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*hasb-ı ḥālümde, -ümde*]

hasb-ı ḥālūñi: Konuşup dertleşme, sohbet etme; mevcut durumun sebebi.

- ḥaḳḳumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef’âl eyledüñse ma’nen kendi şüret-i aḥvâl u **hasb-ı ḥālūñi** ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*hasb-ı ḥālūñi, -(ü)ñ, -i*]

hased-kerde-i: Haset edilmiş, kıskanılmış.

- kerde-i Bermekiyyü’l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cüd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*hased-kerde-i,]*

ḥaşem: Aile, maiyet.

- Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve ḥayl u **ḥaşem-i** nebātāt u / ezhāra, ğālib gelüp sipehbüd ü sipehdārlarısın; ammâ sende o bārū-gır (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*ḥaşem-i, -i*]
- Naḳl iderler ki târik-i tañtana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīḥīm ü **ḥaşem**, / ḥazret-i İbrāḥīm Edhem, ḳuddise sırrehü’l-‘azîzü’l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*ḥaşem,,]*

ḥāşıl: Doğrusu, velhasıl, sözün kısıası.

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma’nā, ḥırmen-i **ḥāşıl-ı** ‘ömr-i deh-rūzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*ḥāşıl-ı, --ı*]
- vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuḥūr ider, bir ḥālet-i ‘arızī ola. / O maḳûle kuvvet ü ḳudretten maḥall-i iḳtiżāda nesne **ḥāşıl** u zāḥir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ḥāşıl,]*
- Gül bildi ve yakīn **ḥāşıl** itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥile vü degâ ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*ḥāşıl,]*
- eyleye. / Bunı baş u irāddan **ḥāşıl** u murād oldur ki benüm daḥi bir cem’ün ḥarābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*ḥāşıl,]*

ḥaşı: Esrar.

- Ve **ḥaşış**, ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 4*). [*ḥaşış,,]*

- hayrân iken, ma'kûl u nîkûdur dirsın. / Ve **haşîş-i** pür teşvîş ciger-hvârî harîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*haşîş-i,*]

hâssu'l-hâss: *En güzel, en has.*

- Ve muṭarrâ gül-berg-i selâm u şalât ve ra'nâ-gönçe-i dîrûd u taḥiyyât, / ol ser-meclis-i **hâşşu'l-hâşş-**ı kurbîyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*hâşşu'l-hâşş-ı,*]

haste-dilân: *Hasta gönüller.*

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı ḥazîn ve devâ-yı **haste-dilân-ı** pür-âh u / enîndür, bezm-i ḥandân-ı râsiḥü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*haste-dilân-ı,*]

hastemi: *Hasta mizaçlı, hasta yaratılışlı.*

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / **hastemi**, ne maḳûle tabîb-i ḥazîk-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*hastemi,,*]

hâşu'l-hâs: *1-Hasların hası , kıymetlilerin kıymetlisi. 2-En has, en güzel.*

- Benefşe, hırka-i kebûd-pûş u küleh-keş-i mürîd-i **hâşu'l-hâşumdur** ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*hâşu'l-hâşumdur,*]

hâtem: *1. Mühür: vaz-i hâtem 2. Yüzük: tahrîk-i hâtem. 3. Son: hâtemü'l-enbiyâ. Tâ'nın kesriyle de lügattir.*

- kerem-i **Hâtem** ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*hâtem,*]

hâtır: *Ar. Gönül, gönülde olan his.*

- hâtıra, cîlve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i **hâtır-ı** 'abd-ı ḥakîr oldı ki; mîzmâr-ı / nazm u eş'ârda olunduğı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*hâtır-ı,*]
- görüp, redd-i cevâba, bir kâ'ide-i bâ-fâ'ide mülâhaza vü **hâtıra** idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i ḥakîkat oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*hâtıra, -a*]

hâtıra: *Ar. Gönül, gönülde olan his. 2. insanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl.*

- hâtıra, cîlve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i hâtır-ı 'abd-ı ḥakîr oldı ki; mîzmâr-ı / nazm u eş'ârda olunduğı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*hâtıra,,*]
- [...] / Ve bir dem qarîn-i bed-âyinüñi **hâtıra** it ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [*hâtıra,*]

hâtır-âzâr: *Gönül inciten.*

- i dil-peziñin ‘ayān u taqrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / **hātır-āzārdan**, hacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı meretebe, ser-girānī-i (Gül ü Mül, Diğēr 334, Beyit 10). [hātır-āzārdan,, -dan,]

hātır-hvāh: *Hatır istemek.*

- feraḥ-ālūd u **hātır-hvāh** ile ki; / [...] (Gül ü Mül, Diğēr 293, Beyit 10). [hātır-hvāh,]

haṭīb: *Camilerde hutbe okuma görevlileri.*

- [...] / **Haṭīb-i** cāmi‘-i gülzār ki ‘andelīb-i nāzūk-şadā vü pākīze-edādur, (Gül ü Mül, Diğēr 297, Beyit 1). [haṭīb-i,]

hatt: *Ayva tüyyü.*

- hatt-ı nehy-i kat‘iyyü‘n-nefād-ı [...] / [...] keşīde kılınmış. (Gül ü Mül, Diğēr 336, Beyit 10). [hatt-ı, -ı]

hātun: *Kadın, hanım.*

- zīver-efzā-yı rūy-ı zemīn, insānu‘l-‘ayn-ı dīde-i müslīmīn, ya‘nī **hātun-ı** siyeh- / pūş ka‘betü‘llāhı [...] tavāf ider. (Gül ü Mül, Diğēr 343, Beyit 14). [hātun-ı, --ı]

havādis: *Hadiseler, olaylar.*

- ḡam-efrūḥte-i teḡālībāt-ı kā‘inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i **havādis-i** / rüzgār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl ve tamām-ı meretebe, puḥte ve (Gül ü Mül, Diğēr 320, Beyit 2). [havādis-i, --ı]

havāle: *İletmek.*

- olmağla **havāle-i** nīş-i tevbiḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āḡāh u ḡaberdar olmađuñ, ki defīne vü genc, künc-i ḡarābezārda (Gül ü Mül, Diğēr 315, Beyit 9). [havāle-i,]

havāss: *Hasseler, duygular.*

- şad gūne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşīre vü mevfüre ve **havāss-ı** nā-ma‘düde vü maḡşūra ki saña (Gül ü Mül, Diğēr 301, Beyit 7). [havāss-ı, -ı]
- fūrūḡ-ı ḡod-fūrūşī zānn idüp, istib‘ād u istiksār itme ki ḡudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḡallāk-ı ‘aliyyü‘l-iṭlākdan, celle şānuhu ba‘īd degüldür ki **havāss-ı** cemī‘- (Gül ü Mül, Diğēr 301, Beyit 11). [havāss-ı, -ı]

hāver: *Güneşin doğduğu taraf, doğu, şark.*

- Müt evakkı ‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyurılup, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşîd-i **hâver** buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*hâver,]*

havâ: *Utanma, sıkılma, utanç. II Ar, namus, edep.*

- görmüş pîş-hvân-cüste mekkâregân-ı bî-‘âr u **hayâ** gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârayîş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*hayâ,]*
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfî, talattuf u inbisâta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü hân mân-harâb, fi’l-hakîka râst-cevâbsın, zîrâ hicâb u **hayâ**, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*hayâ,,]*

havâl: *Hayal.*

- pişmiş zann u **hayâl** idersin; ammâ henüz tamâm nâkîş u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*hayâl,]*

havât: (*Ar.*) *Hayat, yaşam.*

- ezhâra, feyz-bağş-ı **hayât** ve eşcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebep-i / takviyyet-i neşv ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*hayât,]*
- Sofrâ-yı gamuñ sikencübîni / Âb-ı ciger ü **hayât-ı** cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*hayât-ı,]*
- Ben reng ü rûy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki çün âb-ı **hayât-ı** rûh-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*hayât-ı,]*
- Benüm sâkiyâ ol güvârende âb / Ki âb-ı **hayât** benden eyler hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*hayât,]*
- ‘ömr ve zamân-ı **hayâtlarından** kalîl ü kütâhter vâkı ‘ olmuştur. / Kendü güftâr-ı mu ‘ciz-âsârları mışdâkınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*hayâtlarından, -larından]*

havât-bahş: *Hayat veren.*

- mânend-i dem-i i ‘câz-tev ‘em-i Mesîh ibn Meryem, **hayât-bahş** u feyz- / nişâr ve nesîm-i ‘anber-şemîm-i şîmâl; mişâl-ı gîşû-yı sünbül-büy-ı gül-‘izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*hayât-bahş,]*

hayl: *Çokça, epeyce, oldukça.*

- Ve sipeh-sâlâr-ı **hayl-i** büstân u gülzârüm. / Çeşm-i nergis-i şehlä, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*hayl-i,]*

havl: *Topluluk, zümre.*

- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve **hayl** u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*hayl,]*

havrân: *Şaşırmış, şaşıırıp kalmış.*

- i ruhsârûmda, hıyre vü **hayrân** kalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maqâmı, vird-i zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*hayrân,]*
- firîfte vü **hayrân** ve ol hey'et-i maqbûla, şifte vü nigerân olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*hayrân,]*
- hayrân iken, ma'kûl u nîkûdur dirsın. / Ve haşîş-i pür teşvîş ciger-hvârı harîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*hayrân,]*

havret: Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.

- Âşârûnı görse Mânî nâ-çâr / **Hayretle** olurdu nakş-ı dîvâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [*hayretle, -le]*
- pây-der-gil-i **hayret** ü ıztırârî, mażîk-i çâh-ı ka' r-ı nâ-yâb-ı ğamdan ħalâşa, / bir merd-i 'âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istiĥlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*hayret,]*
- bir şâhib-devlet mülâhaza kılmağımdan, ser-i şürîde-i bî-baĥt u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı **hayret** ve dil-i âşûfte-i bî-tâb u tākātum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*hayret,]*
- Ben dil-fiğâr-ı **hayret** ü efkâr daĥi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*hayret,]*

hayretde: Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.

- Niçe **hayretde** kômaz (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*hayretde,]*

hayviz: Yer.

- belîğü'l-lehçe, Ĥazret-i 'Alî kerreme'llâhu vecchêhüden, cilve-ger-i **hayyiz-i** / zuhûr olup pîrâye-i mesâmi'-i cemî'-i cihâniyân olmuştur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*hayyiz-i,]*

hazân-pezîr-i: Güzü kabullenmiş (Saramış, dökülmüş bağlamında).

- Ve hiç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bâğ-ı hazân- / pezîr-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerden-firâz olduĥda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*hazân-pezîr-i,]*

hazân-pezîr: Hazana mahkum.

- Bir dem bu gülşen-sarây-ı **hazân-pezîr-i** 'âlemde, kim ĥandân u ĥurrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*hazân-pezîr-i,]*

hazân-pezîre: Hazana mahkum.

- ki bu gülşen-sarây-ı dehr-i **hazân-pezîre** 'âlem-i ğayb u iqlîm-i lâ-reybden / irmiştüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*hazân-pezîre,]*

hazar: Bariş, güven.

- i dūş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişin-i erike-i istirâhat-ı vaţan u ser-nihâde-i bâliş-i huzûr-ı **hazar** (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [hazar,]

hazer: Ar. Sakınma, korunma.

- müşâhede kılduñ, hem-nişinân-ı nâ-ehl ü bed-âmûzdan güriz ü **hazer** / eyle: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [hazer,]

hazerât: Hazretler.

- eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm ve peyamberân-ı kirâm, / şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâm **hazerâtınuñ** müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [hazerâtınuñ, -ınuñ]
- [...] **hazerâtından** bir şâhib- / sa'âdetüñ ümmet-i hâlişü'n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nûş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [hazerâtından, -ı, -n, -dan]

hazık: (Ar. hâzâkat "mâhir olmak"tan hazık) Usta, mahâretli, işinin ehli. [Bilhassa hekimler için kullanılır].

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i **hazık**-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [hazık-ı, -ı]

hazîn: Hüzünlü, kederli, mahzun II Aşık.

- Sirkençübîn, ki şifâ-yı bî-mârân-ı **hazîn** ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, bezm-i hândân-ı râsihü'l-erkânımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [hazîn,]
- perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı **hazîn-i** dil-suhteğân ve ğurîv ü enîn-i / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [hazîn-i, -i]

hazret: Ar. Huzur, makam, hazret (saygı sözü).

- budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafâ «şallâ'l-lâhu te'âlâ 'aleyhi / ve sellam» **hazretlerinin** müddet-i ömr-i nâzenîn-i ümmet-i 'âlî- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [hazretlerinin, -leri, -nün]

hazret-i: Ar. Huzur, makam, hazret (saygı sözü).

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid ü şenâ-güyân-ı **Hazret-i** İzîd-i Kirdgâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [hazret-i,]
- nûr-ı dîde-i âferîniş, hıvâce-i kâ'inât u fahrü'l-âlemin ya'nî / **Hazret-i** Muhammedü'l-Emîn (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9). [hazret-i,]
- belîğü'l-lehçe, **Hazret-i** 'Alî'kerreme'llâhu vecchehüden, cilve-ger-i hayyiz-i / zühûr olup pîrâye-i mesâmi'-i cemî'-i cihâniyân olmuştur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [hazret-i,]
- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı le'im, Halîl-i / İzîd-i Celîl ü 'Azîm, **Hazret-i** İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [hazret-i,]
- 'âlî-maķâm ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı 'âlî-ilm, **hazret-i** hıvâce-i 'âlem, / şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâmdan, der-hâṭır u yâd (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [hazret-i,]
- ve terâne-senc-i ğurûr u kibr olup rûtbeñi, muḥâfaza itdüñ. / Zîrâ şeyṭân-ı la'in-i ḥod-bîn, **Hazret-i** Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [hazret-i,]

- Nakl iderler ki tārık-i tañtana-i mülk ü ħadem ve fāriğ-i dīñim ü ħaşem, / **ħazret-i İbrāhīm Edhem**, kuddise sırrehü'l-'azîzü'l'ekrem, şebāngāhī, ħāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*ħazret-i,*]

ħazret-i ādem: *Hz. Adem.*

- Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / ħuzūr-ı **Ĥazret-i Ādem**, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*ħazret-i ādem,,*]

ħazret-i muhammedü'l- mustafā şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem: *Allah ona (Hz. Muhammed Mustafa'ya) salat ve selam eylesin.*

- Muştafā şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 6*). [*ħazret-i muhammedü'l-muştafā şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem,*]

ħazret-i muhammedü'l-mustafāda şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi ve 'alā-ālihi't-tavvibīm ve aştābihi't t-tāhirīn: *Hz. Muhammed. (Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun).*

- te'ālā 'aleyhi ve 'alā-ālihi't-tavvibīm ve aştābihi't t-tāhirīn : [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 14*). [*ħazret-i muhammedü'l-muştafāda şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi ve 'alā-ālihi't-tavvibīm ve aştābihi't t-tāhirīn,*]

ħazz: *Hoşa gitme, hoşlanma.*

- Ĥazzuñ var ise eger fenādan / Yegdür bu bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*ħazzuñ, -un*]

hebā: *Yok olma, ziyan olma.*

- Ve senüñ 'ömr-i kütāhuñ ħod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla **hebā** vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*hebā,*]

heft-cañīm: *Yedi cehennem.*

- heft-cañīmden olduğımuz, ma'lūm-ı sākinān-ı şeş-cihet ü heft-iqlīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*heft-cañīmden, -den*]

heft-iqlīm: *Dünyanın yedi bölgesi.*

- Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāñinüm. / Ve revnağ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı **heft-iqlīm-i** (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*heft-iqlīm-i,*]
- ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstañīm-i dīn-i kavīme, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] şeş-cihet ü **heft-iqlīm**, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*heft-iqlīm,,*]
- heft-cañīmden olduğımuz, ma'lūm-ı sākinān-ı şeş-cihet ü **heft-iqlīmdür**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*heft-iqlīmdür,, -dür.*]

heftüm: Yedinci.

- Bu ham-ı **heftüm** nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyār vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*heftüm,]*

heftümîn-kıbâb: Yedinci kubbe.

- mazmûnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalât u selâmı, tanîn-endâz-ı / **heftümîn-kıbâb-ı** sipîhr-i berîn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*heftümîn-kıbâb-ı,]*
- gül-bāng-ı kelîme-i tevḥîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı **heftümîn-kıbâb-ı** çarḫ-ı muḫtâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*heftümîn-kıbâb-ı,]*

helâk: Ölmek; ölme, mahv ve ma'dûm olma.

- zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i **helâk** ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*helâk,]*
- zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i **helâk** ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*helâk,]*

helâl: Dinsel yönden yasaklanmamış olan, dinin kurallarına aykırı olmayan, dince izin verilen.

- Ve birâder-i digerüm ḥall-i **helâldur**, ki hem-kâse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*helâldur,,]*
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / ḥâl-i cemâl-i şahid-i **helâlûñ** tamğa-yı ḥarâm olmış ve ḥarîta-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*helâlûñ, -üñ]*
- Ben ḥod, belki cümle-i edyân ve cemî'-i ezmânda çün âb-ı / miyâh u zülâl, mubâḫ ve **helâl** idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*helâl,]*
- Nice müddet, maḥrem-i ḥarîm-i **helâl** ve nedûm-i meclis-ârâ-yı bezmgâh-ı / mubâḫ oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*helâl,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzâ'-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hûde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i **helâlüm** selâsil-i nehy ü ḥarâma giriftâr oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*helâlüm, -üm]*

helâl: Kullanılması şer'an câiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen, haram olmayan şey; nikahlı kadın.

- şâyeste evzâ' u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḫ-fezâ-yı **helâlûme**, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*helâlûme,, -ûme]*

helvâ: Helva.

- Ve **helvâ-yı** bî-dûd-ı ḥalâvet-fezâ, ki döst-enbân u âşnâ-yı hemyândur, / düdmân-ı merşûşu'l-bünyânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*helvâ-yı, -y, -ı]*

helvâger: Helvacı.

- Bir birâderüm dūş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyh ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ârâyış-bağş-ı dükkânçe-i **helvâgerândur**. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*helvâgerândur*., -ândur]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

- (Müşâbehât-i ruhsâr-ı hûbân u 'izâr-ı mahbûbânla müfâheret ve küleh- / gûşe-i iftihârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı mutallâ-kenâr-ı i'tibârı, **hem-** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*hem-*,]
- Mâsiva'llâha nazar kılmadı **hem** / Hîç 'aynında degüldi 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*hem*,]
- Ve âgâh olmaduñ ki ben muvâfâkat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, **hem** Nemrûd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*hem*,]
- ı merdûd-ı zemîm, **hem** âteş-endâz-ı dūdmân-ı Nemrûd-ı le'im, Halîl-i / Izid-i Celîl ü 'Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve 't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*hem*,]
- [...] / **Hem** müctehid-i be-nâmı nazmuñ (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15*). [*hem*,]
- Hem kıdvesi hem imâmı nazmuñ / Hıvâce Nizâmü'd-dîn Gencevî, 'aleyhi rahmetü'llâhi'l-mülki'l-kavî, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*hem*,]
- Hem kıdvesi **hem** imâmı nazmuñ / Hıvâce Nizâmü'd-dîn Gencevî, 'aleyhi rahmetü'llâhi'l-mülki'l-kavî, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*hem*,]

hem-bezm: *Aynı mecliste bulunan kimse, içki ve sohbet arkadaşı.*

- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senünle **hem-bezm** ü hem-demlük / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâman olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*hem-bezm*,]
- Ve ben ol Felâṭûn-ı ḥum-nişinüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / **hem-bezm** ola, mişâl-i âyine-i âftâb, meclâ-yı ḥired ve mir'ât-ı idrâküñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*hem-bezm*,]

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

- Keşretde nedîm-i bezle ḥvânsın / Sensin dil-i bî-enîse **hem-dem** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13*). [*hem-dem*,]
- Güftâr-ı Mesîḥ ile **hem-dem** / Luṭfuñ durur ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*hem-dem*,]

hem-dem-i: *Dost, arkadaş.*

- [...] / Çünkü şoḥbet-i enîs-i nâ-cins ve **hem-dem-i** nâ-hemvârdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*hem-dem-i*,]

hem-demlük: *Arkadaşlık, dostluk.*

- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senünle hem-bezm ü **hem-demlük** / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâman olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*hem-demlük*,]

hem-hâssa: *Hız. Süleyman'ın (dertlere deva olan) ilacının tesiri.*

- Hem-hâssa-i merhem-i Süleymân / Luṭfuñ durur ey şefîk-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*hem-hâssa-i*, -i]

hemîşe: *Daima, her zaman.*

- Uyhu yüzi gördi pāsbānlar / Tedbīri ile **hemîşe** taqdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*hemîşe,*]
- Benefşe, hırka-i kebūd-pūş u küleh-keş-i mürīd-i hāşu'l-hāşumdur ki / **hemîşe** ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endīşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*hemîşe,*]
- rūhları, **hemîşe** evc-i hevā-yı kurb-ı İlāhīyi cūyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*hemîşe,*]
- yokdur. / Ve **hemîşe**, kem-fehm ü kec-endīşe olup, semt-i hılāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*hemîşe,,*]

hem-kāse: *Aynı kâseyi (kadehi) paylaşmak.*

- Ve birāder-i digerüm hāl-i helāldur, ki **hem-kāse-i** sükker-i mükerrer-i / lezzet-resāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*hem-kāse-i,*]

hem-meclis: *Sohbet arkadaşı.*

- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-niṣnūm, ki her kim benümle **hem-meclis** ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyine-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir'āt-ı idrākūni (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*hem-meclis,*]

hem-mesreb: *Yaratılışı, huyu bir olan.*

- Hem-mesreb-i āb-ı çeşme-i Hızr / Elṭāfuña olmaz ise maḥzar (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8*). [*hem-mesreb-i, -i*]

hem-niṣn: *Beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaş.*

- müşāhede kılduñ, **hem-niṣnān-ı** nā-ehl ü bed-āmūzdan gürīz ü ḥazer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [*hem-niṣnān-ı, -ān-ı*]

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

- benüm muḥibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hūş u kallāş ve mest-i medhūş u / evbāş, senūñ muşāḥib ü **hem-rāhlāruñdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*hem-rāhlāruñdur., -lāruñdur*]

hem-reng: *Benzer, denk.*

- Mānī-i şuver nigār-ı ma'nā / Yokdur bu hünerde saña **hem-reng** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*hem-reng,*]

hem-sāye: *Komşu II bir arada, yakın olunan kimse.*

- ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı lutfā şāyān görüp, pāye-i sāye-i **hem-sāyeñ** / ber-ā-ber-i tāk-ı seb‘a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*hem-sāyeñ, -ñ*]

hem-seri: Birlikte ve beraber olan.

- Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rūzgārile da‘vī-i **hem-serī** vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitīzi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*hem-serī,]*

hem-vāre: Daima, devamlı.

- Manşūr kılsun muzaffer itsün / **Hem-vāre** ola cenābı manşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [*hem-vāre,]*
- bahārdur, **hem-vāre** du‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rūz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çin-i zūlf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*hem-vāre,]*
- Ve kendūne āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmuşsın, ammā ḥurşīd-i / ‘aklı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdür, **hem-vāre** (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*hem-vāre,]*
- Belki peyveste gül-bāng-ı nūş-ā-nūş ve **hem-vāre**, bülend- / na‘ra-i ḥoş-bād-ı ser-ḥoşān-ı bī-hūşı, gūş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*hem-vāre,,]*

hemvān: Kese, torba, çanta, dağarcık.

- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u āšnā-yı **hemyāndur**, / dūdmān-ı merşūsu‘l-būnyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*hemyāndur,, -dur]*

hemvānce: Kese; küçük torba; çanta.

- hemvānce-i evhām u enbānce-i buḥār-ı dimāğ-ı āzārdur, kimyā vü iksirta‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*hemyānce-i,]*

hem-zebān: Aynı dili konuşan; kafa dengi olan, kafadar.

- [...] / Vaḥdetde enīs ü **hem-zebānsın** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12*). [*hem-zebānsın, -sın, -]*

hengām: Zaman, çağ, sıra, vakit.

- Hengām-ı keremde ol seḫā-kīş / Sīm ü zeri bezl ider kem ü bīş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*hengām-ı,]*

hengāme: Kavga, gürültü.

- Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rūzgārile da‘vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp **hengāme-i** sitīzi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*hengāme-i,]*

henüz: Halâ, daha.

- yegân yegân mevzû‘-ı tabakçe-i beyân itdüm, **henüz** zât-ı nîkû-sıfâtumda / mevcûd u meknûzdur. Zinhâr: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [henüz,]
- meşhûrından gâfil ü berî olup, **henüz** resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma‘nâ, / da‘vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [henüz,]
- pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ **henüz** tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [henüz,]
- henüz pîr-i nâ-bâliğ ve mişâl-ı eţfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-bağş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [henüz,]
- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revânum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve harâb-ı bî-şu‘ûr u medhûş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [henüz,]
- yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrâ sen **henüz** cân u ciger-güşe-i mâder ü pîrâye-i âğüş-ı dâye ve cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [henüz,]
- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki **henüz** sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [henüz,]

hep: Tamamen, hep.

- İtdükleri cânâ **hep** cefâdur / Pādâş-ı hezâr cām-ı âlām (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8). [hep,]

her: Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.

- endâz-ı nakş-ı ser-levha-i baht-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı **her** heft-girde-i bî-ţnâb u sûtunda ve bu sâha-i faşîhü‘l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [her,]
- [...] / Ve **her** nihâl-ı nukre-püş-ı gülşen, berây-ı müjdegâne ve gonçe-i (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12). [her,]
- ergavân ve güşün-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dirâhtânda, **her** biri bir / maķâmıdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [her,]
- reng ü hüy-gerde-i dildâr ve **her** nihâl-i şükûfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eţvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [her,]
- nebâtât u ezhâra ki şanâyî‘-i bedâyi‘ü‘l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve **her** / berg-i sebz-i gülistân, bir ter-zebân-ı ‘azbu‘l-beyân olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [her,]
- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc **her** güşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertüb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürüd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [her,]
- Sâķî-yi şîrîn-kârlar daĥi, ki **her** birinüñ evşâf-ı hûsn-i dil-peżîr ve letâfet-i / cemâl-ı ‘âlem-gîrleri (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7). [her,]
- gulgule-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû **her** cām-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sır-âb olduĥı eyyâm-ı şafâ, encâmı; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [her,]
- cevelân ve eţrâf-ı dâ‘ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ‘-ı Mül ü Gül ve **her** bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [her,]
- haclegâh-ı meclisde, **her** sâĥar, bir fânûs-ı ‘arûsa ve şaĥn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, **her** piyâle-i zer, bir tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [her,]
- haclegâh-ı meclisde, **her** sâĥar, bir fânûs-ı ‘arûsa ve şaĥn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, **her** piyâle-i zer, bir tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [her,]
- eţşânuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahâr-ı dil-güşâ ki ma‘nide **her** kaţre-i feyz-nişârı, bir gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [her,]
- Ve lâle-i la‘l-fâm, çerâĥ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki **her** gâh kalb-i / âĥahı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [her,]
- Her kim ki bir dem beni şemmy eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîķa-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [her,]
- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki **her** kim senüñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâmân olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [her,]
- Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve **her** kim bir nefes senden dem urdı, ya‘nî senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [her,]

- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / **her** ne kadar sâl-herde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [her,]
- Ve **her** çend sâgar-ı zerrîn ü cām-ı billûrîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya'nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [her,]
- Ve berķ-ı rahşende, hānde-i güzāf u bî-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü hāndan ve **her** ān bu neşîdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [her,]
- Saña ki âteş-i zebāne-keş-i küllābger, **her** dem cezā vü sezānı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāharet olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [her,]
- Ey rüşen iden cihānı tābı / **Her** rüz-ı siyāhuñ āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [her,]
- Ki **her** zerrem olmakda bir āftāb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12*). [her,]
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişnūm, ki **her** kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyine-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir'āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [her,]
- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, **her** baḥlî ü le'im ü denî ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'î küll ider, ya'nî dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [her,]
- Ve **her** maḥāfil ü encümende / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8*). [her,]
- Her kim ki bu mātem-hāne-i fānîde, mişāl-ı berķ-ı dirahşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hoḳḳa-i dehān olup mütebessim ü hāndan olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [her,]
- [...] / Ve **her** kimse ki ifrāt üzere ser-püş endāz-ı ṭabaḳçe-i ḳahḳaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [her,]
- [...] / Ve **her** kimse ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı ṭabaḳçe-i ḳahḳaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [her,]
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki **her** mümsik ü baḥlî, cüvān-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşışı, ta'līm ve revîş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [her,]
- Ve bu iddi'ādasın ki **her** muḥannes ü bî-dil ü cebānı, tāb u tüvān ve dilîr / ü dil-āverîde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendîde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [her,]
- Ve ešnā-yı ḳîl ü ḳālda, kemāl-i ḥiffetden **her** sa'at kendüñi, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, ḳaṭ'ān, kelām-ı mütenāḳış u perîşānuñda devām u nîzām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [her,]
- [...] kelām-ı lûlû-nîzāmına tevciḥ-i nigāḥ-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / nātîḳasın, muṭlaḳu'l-'inān, ve **her** bār, mîzmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [her,]
- Senüñ müddet-i ṭarāvet ü leṭāfetüñ ve vāḳt-ı i'tibār u raḡbetüñ **her** sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [her,]
- her dāstān-ı dil-keş beyāmında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [her,]
- Ve bedān u nikān-ı **her** millet ve nādānān u 'āḳilān-ı **her** ümmet / baña bî-ḥadd u ḡayet i'tibār u raḡbet itmîşlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [her,]
- Ve bedān u nikān-ı **her** millet ve nādānān u 'āḳilān-ı **her** ümmet / baña bî-ḥadd u ḡayet i'tibār u raḡbet itmîşlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [her,]
- İzid-i Müte'āl-ı Celle Celāluḥunuñ **her** bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [her,]

her-cāyî: HERCĀYĪ – HERCĀĪ: sıf. ve i. (Fars. hercā'î) 1. Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız (kimse): Gelmez ol hercâî insâfa gelmez / Ben hâlimce eder oldum elden âr (Âşık Ömer). Kimlerin çeşmine ol sîne bu şeb nûr oldu / Nereye gitti o hercâî o mehpâre aceb (Nedim). Olamaz hercâî ol mihr-i dirahşānım benim (Enderunlu Vâsîf).

- Ve'y çün şāhidān-ı bāzār ve ḳahbegān-ı bî-ḥayā vü 'ār, hezār āšnā vü / **her-cāyî**. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [her-cāyî,]

hergiz: Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

- [...] / Tekellüfle olan meclisde olmazmış şafā **hergiz** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9*). [hergiz,]
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḥ u şādîye bādî olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā **hergiz** peyk-i endîşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [hergiz,]

herkes: Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar.

- [...] / [...] **herkes** kendü hadd u miqdârına (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 1*). [*herkes,*]

herze-gerdân-ı: Boş boğaz.

- Mu 'cizâtı cāmının bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet sıfatlarına, **herze-gerdân-ı** şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*herze-gerdân-ı,*]

heşt-behişt: Sekiz cennet II cennetin sekiz kapısı.

- [...] / Ve bu maħalde şādıku'l-ķavl u rāst-güysun, zîrā ben **heşt-behişt** ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [*heşt-behişt,*]

hevā: Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.

- [...] / Nümüne-nümā-yı sipihr-i berīn ve **hevā-yı** feraħ-fezā-yı subh-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [*hevā-yı, --yı*]
- rūhları, hemīşe evc-i **hevā-yı** kurb-ı İlāhîyi cüyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*hevā-yı, --yı*]

hevā-hvāhlarum;: Dost, sevgili.

- benüm muħibb ü **hevā-hvāhlarum;** rind-i bî-hüş u kallāş ve mest-i medhüş u / evbāş, senüñ muşāhib ü hem-rāhlāruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*hevā-hvāhlarum;,*]

heybet: Büyüklük, azamet, iri görünüş.

- Māye-i **heybet** ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*heybet,*]

hey'et: Ar. 1. Şekil, suret, kıyafet. 2. Vaz, hâl.

- firîfte vü hayrān ve ol **hey'et-i** maķbūla, şîfte vü nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*hey'et-i, -i*]

hezār: Far. Bin adedi.

- İtdükleri cāna hep cefādur / Pādāş-ı **hezār** cām-ı ālām (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*hezār,*]
- Ammā ol kimse ki senden bir cür'a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı **hezār** fışk u fücür ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*hezār,*]
- Ve'y çün şāhidān-ı bāzār ve ķahbegān-ı bî-hayā vü 'ār, **hezār** āşnā vü / her-cāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*hezār,*]

hezār: Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.

- Şemm eyleyince taze gül-i nev-resīdeyi / Gülşen pür oldı bāng-ı şalāt-ı **hezārdan** (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*hezārdan, -dan*]
- Hezār muḥassenāt u nikūyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senūñ kabāyih u bed-ḥulūguñda hīç söz ve aslā kelām yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*hezār,*]
- Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ays u tarab, neşāt u şadmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğından **hezār** cānla rāğib u ṭalibüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*hezār,*]
- Zehrūñe fedā **hezār** tiryāk / Ey gözleri nūri bāde-ḥvāruñ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*hezār,*]
- Hezār ‘āşık-ı dil-figārile, ki bülbülān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendūñi perde-nişīn-i ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderūñ Gül-i ḥīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*hezār,*]
- [...] sāye-i sa ‘ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-i tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı fakr u fenāya **hezār** cānla ṭalib ü rāğib olup, naqş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*hezār,*]
- bī ḡill-ı ‘āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raḥm-ı ma ‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu ‘āmele vü esrār ve **hezār** mükāleme vü güftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*hezār,*]
- İzid-i Müte ‘āl-ı Celle Celālunun her bir ser-i mūda müstetir şad- / **hezār** ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hezār,*]

hezārān: Binlerce, pek çok.

- Ve kendūñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü ‘atāya, mensūb tutarsın, ammā / **hezārān** şāḥib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*hezārān,*]
- Ve ḥaberdār degül misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü ‘l-ḳavl olan / **hezārān** şāḥş-ı bī-teşḥīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*hezārān,*]
- Ve **hezārān** merdümān-ı bed ü nik ve ‘ālīmān-ı rūşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tarīk ile ihtilāt u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmīşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*hezārān,*]
- İzid-i Müte ‘āl-ı Celle Celālunun her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān **hezārān** şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hezārān,*]

hezār-bār: Binlerce kez.

- ḡam-efrūḥte-i tekālībāt-ı kā’ inātda **hezār-bār**, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rūzgār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*hezār-bār,*]
- ı ḳalīl itmedi ki anı **hezār-bār** belki bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*hezār-bār,*]

hezār-destān: Bin destan.

- [...] / ya ‘nī bülbülān-ı **hezār-destān-ı** büstān, şāḥsār-ı nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*hezār-destān-ı, -ı*]
- [...] / Ve **hezār-destān-ı** gülistān ki vā’iz-i ḥoş-nefes-i murḡān-ı murḡzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*). [*hezār-destān-ı, -ı*]
- Ve mānend-i **hezār-destān-ı** çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā’ide, seri ‘ān mütevārī’-i ḥücre-i ḥamūşī olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*hezār-destān-ı, -ı*]

hezl: Şaka, alay, istihza.

- Ve berķ-ı raşşende, ħande-i gūzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı **hezlle** / mütebessim ü ħandān ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1). [hezlle, -le]

hicāb: Utanma, sıkılma. Perde, örtü, engel.

- Cüduñdan idüp **hicāb** derler / Ol zerreye kim ħitāb idersin (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7). [hicāb,]
- Benüm sākiyā ol güvārende āb / Ki āb-ı ħayāt benden eyler **hicāb** (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [hicāb,]
- māni' -i nāz u niyāz olan niķāb-ı **hicāb** ve izār-ı 'ārı, def' ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [hicāb,]
- [...] / Yāre yalvaramasa kalsa **hicāb** altında (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6). [hicāb,]
- Bir ķadeĥ mey kişinüñ cümle **hicābın** götürür / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7). [hicābın, -ın]
- Efzünī-i şerm ü **hicāb** ve bu 'itāb-āmiz ü sitiz-engiz cevāb u ħitābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [hicāb,]
- Efzünī-i şerm ü **hicāb** ve bu 'itāb-āmiz ü sitiz-engiz cevāb u ħitābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [hicāb,]
- Ey Mül, bu gūzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i'tirāf u iķrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'şūk-ı şermsārdan bürķā' -endāz-ı **hicāb** (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [hicāb,]
- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfī, talattuf u inbisāta tebdil iderüm. / Ey bī-şerm ü ħānmān-ĥarāb, fi'l-ĥaķıķa rāst-cevābsın, zīrā **hicāb** u ĥayā, (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12). [hicāb,]
- guşün-ı dāniyetü'l-etrāf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāĥ-ı ser-bülend ü / mevzün iken bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād olup, perde-der-i şerm ü **hicābsın**. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [hicābsın., -sın]

hidāyet: 1. Doğru yola irşat, delālet. 2. Doğru yola sülūk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.

- Görmez misin ki āyet-i **hidāyet-i** esās-ı [...] / [...] ki ĥikmet-nizām-ı subĥānīdür, celāluhu, kelām-ı celle benüm şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [hidāyet-i,]

hidiv: Cihan tahtının veziri.

- İrhā-yı 'inān idüp şitāba / Var var o **hidiv-i** Cem-cenāba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [hidiv-i, -i]
- Ey şadr-ı güzīn **hidiv-i** zīr-şān / Sen zātuña lāyık eyle iĥsān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14). [hidiv-i, -i]
- Şimden girü devlete du'ā it / Olsun o **hidiv-i** kāmķārī (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8). [hidiv-i, -i]

hidmet: Birinin işini görme; görev, vazife, hizmet.

- Ben bendelige revā degülsem / Bir **hidmetüne** sezā degülsem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [hidmetüne, -ün, -e]
- [...] / Ve 'ākibetü'l-kār **hidmet-i** kavvādı ve sebū-ķeşī-i puserān- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 11). [hidmet-i, --i]

hiffet: Hafiflik, ağır olmama hāli.

- Ve eşnā-yı ķil ü ķālda, kemāl-i **hiffetden** her sā'at kendüñi, şāĥdan şāĥa / pertāb idüp, kaķ'ān, kelām-ı mütenākış u perişānuñda devām u nizām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [hiffetden, -den]

hıfz: Koruma, muhafaza etme.

- Kaṭ' eyledi fitne vü sitîzi / **Hıfzı** o kadar ki tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*hıfzı, -ı*]
- Ben rû-siyâhı, ma'siyet ü günâhdan, **hıfz** u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hıred-güdâz, tanîn-endâz, şımâh-ı sâmi' ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*hıfz, ,*]

hijde-hezâr: On sekiz bin.

- hijde-hezâr ve sulṭân-ı bülend-âstân-ı kalem-rev-i [...] / [...] cenâb-ı celâlet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*hijde-hezâr, ,*]

hikem-senc: Hikmetli söz söyleyen.

- bozorgvârımuñ, tuğra-yı ğarrâ-yı menşûr-ı pür-nûridur. / [...] ki leb-i **hikem-senc-i** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*hikem-senc-i, ,*]

hikmet: Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

- İnkâr itme şüfî şarâbuñ menâfi'in / Üstâd-ı **hikmet** öyle buyurmuş kitâbda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*hikmet, -i, -ni*]
- [...] / Bu keyfiyyetüñ daħi verâsında maḥfî ḥâlet ve nihânî **hikmet** vardır: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*hikmet, ,*]
- İzid-i Mûte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr **hikmeti** ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i leṭâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hikmeti, -i*]
- İzid-i Mûte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve perde-i **hikmetinde** nihân hezârân şuver-i leṭâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hikmetinde, -i, -n, -de*]
- [...] / Âgâh ol ki fütâde-i varṭa-i hürmet olmamañ **hikmetlerinden** evvelâ biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*hikmetlerinden, -ler, -iñ, -den*]

hikmeti: Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

- me'âbına sezâvâr u elyaḳ u aḥrâdur ki meclis-i hoş-tarḥ-ı cihânı, dest-i / şun' u **hikmeti**, sâhṭe vü ârâste ve nüh-mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*hikmeti,, ,*]
- me'âbına sezâvâr u elyaḳ u aḥrâdur ki meclis-i hoş-tarḥ-ı cihânı, dest-i / şun' u **hikmeti**, sâhṭe vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*hikmeti,, ,*]

hikmet-nizâm: Hikmetin tertibiyle çıkan sözler.

- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki **hikmet-nizâm-ı** subḥânîdür, celâluhu, kelâm-ı celle benüm şân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*hikmet-nizâm-ı, ,*]

hilâf: Yanlışlık.

- yokdur. / Ve hemîşe, kem-fehm ü kec-endîşe olup, semt-i **hulâfa** imâle-i ligâm-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*hulâfa, ,*]

hilâf: Ters, zıt, karşı, yanlışlık.

- Gerçi ikidür zebânun ammâ / Bir söz mi çıkar **hilâf-ı** ma'nâ (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [hilâf-ı, --ı]
- dalâletle câdde-i haqdan inhîrâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i **hilâf** iden güm-rehânı, tarîk-i tevîk-i refîk-i İslâma hâdî vü dâ'î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [hilâf,]

hıla'-ı fâhirelerinden: Çok kıymetli ve değerli olan üst giyimleri.

- Pākân-ı merdümân-ı zamâne hûd, benüm âb-ı dil-cüyumı ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü **hıla'-ı fâhirelerinden** mâ'adâ şafha-i cemâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [hıla'-ı fâhirelerinden,]

hilkat: Yarattılıştaki bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış (bkz. tabiat, mizac).

- mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki **hilkat-ı** şeytân-ı la'în ü racîm, âteş-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [hilkat-ı,]
- Bi't-taḥşîş, 'ahd-i meymenet karîn, şādıku'l-va'dü'l-emîn, 'illet-i / **hilkat-ı** âsmân u zemîn, Hâzret-i Muḥammedü'l-Muṣṭafâda şallâ'l-lâhu (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13). [hilkat-ı,]

hill: Helal.

- Baña niçün havâle-i nîze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lûmuñ degül midür ki bu ma'nâ, ya'nî aḥkâm-ı **hillüm**, nüzül-ı (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [hillüm,, -üm]

hilli: Karanfil cinsi bir bitki, baharat cinsi.

- Ben ki ser-â-pâ 'âlem-i **hilli**, seyâḥat u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / hürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [hilli,,]

himmet: Lütuf, kerem, yardım.

- kerem-i Hâtem ü Bermekiyyân ve pîş-i **himmetinde**, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [himmetinde,, -inden]
- Mâye-i heybet ü şavlet ve mâdde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i **himmet** ü mürüvvet ve rüyânende-i hamîyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [himmet,]

himmet: Manevi güç/yardım.

- Sen hâlümü şerḥe **himmet** eyle / Sen var iken ey celîlü'l-evşâf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [himmet,]

hırâmân: (Fa.) Salınan, salınarak yürüten.

- [...] / nā-gehānī ve bām-üftāde ferih ü faḥūr, **ḥurāmān-ı** semt-i selāmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*ḥurāmān-ı,]*

ḥurām-ı: *Salınarak yürüme.*

- İtdükçe **ḥurām-ı** ‘işve-pīrā / Pā-māluñ olur bütān-ı ma‘nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*ḥurām-ı,]*

ḥired: *Akıl; düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i **ḥired** daḥi gūş-zedūñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*ḥired,]*
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişīnūm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı **ḥired** ve mir‘āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*ḥired,]*
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥālet-i keyfiyyetde dest-i **ḥireden** ‘inān-ı / ihtiyār u edebi, rübūde-i dest-i tehevvr ü gāzab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*ḥireden, -den]*

ḥired-güdāz: *Akıl yakan.*

- Ben rü-siyāhı, ma‘şiyet ü günāhdan, hıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı **ḥired-güdāz**, ṭanīn-endāz, şimāḥ-ı sāmi‘ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*ḥired-güdāz,,]*

ḥırka-i: *Yırtmak, Parçalamak.*

- Benefşe, **ḥırka-i** kebūd-pūş u küleh-keş-i mürīd-i ḥāşu‘l-ḥāşumdur ki / hemīşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endīşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*ḥırka-i,]*

ḥurmen: *Harman | ‘āteş urmak’.*

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma‘nā, **ḥurmen-i** ḥāşıl-ı ‘ömr-i deh-rūzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*ḥurmen-i, --i]*

hisāb: *Sayı, hesap.*

- ḥisāb u iḥşā olunmaz. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [*ḥisāb,]*

ḥısm: *Gazap.*

- cidāle, çeşmini mā‘u‘l-‘ineb, **ḥısm** u gāzab, pūr-ḥūn u sürḥ-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ḥısm,]*
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saḥt-pençe-i **ḥısm** u gāzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*ḥısm,]*
- cidāle, çeşmini mā‘u‘l-‘ineb, **ḥısm** u gāzab, pūr-ḥūn u sürḥ-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ḥısm,]*

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i **hışm** u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per ve la’l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [hışm,]

hisse-gîr: Payını tutan.

- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemyān, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i İzzid-i ‘azîzü’l- ‘allāmdan **hışşe-gîr** ü behremend olup zühür-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [hışşe-gîr,]

hitāb: Bir veya birçok kimseye ağızdan veya yazı ile söyleme.

- Cüduñdan idüp hicāb derler / Ol zerreye kim **hiṭāb** idersin (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7). [hiṭāb,]
- HİṬĀB-I GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya’nî vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [hiṭāb-i,]
- Efzūnî-i şerm ü hicāb ve bu ‘itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u **hiṭābdan** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [hiṭābdan, -dan]
- Efzūnî-i şerm ü hicāb ve bu ‘itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u **hiṭābdan** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [hiṭābdan, -dan]
- HİṬĀB-I GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1). [hiṭāb-i,]
- u āmîhte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / **HİṬĀB-I** GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [hiṭāb-i,]
- didi: / **HİṬĀB-I** GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5). [hiṭāb-i,]

hitāb eyleyüp: Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.

- şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i gāzab u kîni, perîşān iderek, cevāb-ı / pür-‘itāba taşaddî ve Güle dürtüştāne **hiṭāb eyleyüp** didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [hiṭāb eyleyüp, -yüp]

hıyre: Donuk, fersiz.

- i ruhsārumda, **hıyre** vü hayrān kalup bu nazm-ı lülü-nizām-ı münāsibü’l- / maḳāmı, vird-i zebān ider. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6). [hıyre,]

hızlān: Ar. Medetsiz, muavenetsiz, yalnız başına kalıp zelil olma.

- me-ḥar ve be-güsiste-‘inān, pāy-der-gil-i ḥaḳāret ü **hızlān** kaldı. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4). [hızlān,]

hızr: Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yettiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.

- Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i **Hızr** / Elṭāfuña olmaz ise mazhar (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [hızr,]

hızra: Hz. Hızır.

- Dirlerse eger daķıka-sencān / Fevvāre-i āb-ı **Hızra** mızān (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*hızra,*]

hiç: Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürh-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger **hiç** haberdār degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*hiç,*]
- Hezār muħassenāt u nīkūyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senün kabāyih u bed-ħulūguñda **hiç** söz ve aslā kelām yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*hiç,*]
- Ve **hiç** mülāhaza vü endiše itmedün ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [*hiç,*]
- Māsiva'llāha nazar kılmadı hem / **Hiç** 'aynında degüldi 'ālem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*hiç,*]
- [...] māni'-i idāre-i zebān-ı nādire-gü ve belāgat-eşerdür. / Saña **hiç** bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*hiç,*]
- Ve **hiç** müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bağ-ı hazān- / pezir-i 'ālem-i bī-medārda, ser-ber-āverde vü gerdēn-firāz olduķda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*hiç,*]
- Ey Gül, **hiç** pes ü pişüñe nigāh-endāz-ı 'ayn-ı başiret ü āgāhī / olmayup, ħod-şināslığı ħüy-ı müstāhsen zann itmişsin. Belī, ber-ma'nā- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*hiç,*]
- [...] fehvā-yı şerīf ve / ma'nā-yı laṭīfından, teşhīs ü temyīz ideler, ki **hiç** bir remz-i dil-pezir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*hiç,*]

hiçab: Utanma, sıkılma. Perde, örtü, engel.

- ħaclet ü **hiçab** el virüp, ser-ber-kün-i girih-i giribān-ı gönçe olmakda bī-tāķat / u tāb ħalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*hiçab,*]

hiç-kes: Hiç kimse.

- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, **hiç-kes** bu bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ħavġāda senünle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*hiç-kes,*]

hile: Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, ayak oyunu, alavere dalavere, desise, entrika.

- Gül bildi ve yakīn ħāşıl itdi ki Mül, ħarīf-i **hile** vü deġa ve nedīm-i / bezle-ħvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-ħāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*hile,*]

hilekār: Hileci, hilebaz, sahtekar.

- Bir bī-kes-i nā-murād u zārum / Maġdūr-ı 'adū-yı **hilekār**um (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*hilekār*um,]

hın: Hın: Ar. Zaman, vakit, sıra. c. ahyān. Cān u dilden eyleyip āh u enīn Allah Allah diyelim her ān u hīn -Kāzım Paşa.

- cevalān ve etrāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ħāşıl, **hın-i** ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*hın-i,* --i]

hîre-çeşm: I. Kamaşık, fersiz gözlü II. Hayasız, utanmaz III. İnatçı IV. Cesur.

- Ey **hîre-çeşm** ü tîre-dil, tâbe-key **hod-bîn** ü **hod**-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*hîre-çeşm,*]

hîre-rüy: Şaşkın fikirli, şaşkınlık.

- [...] / vü **hîre-rüyî**, kâr-ı nâ-pesend ü bed-kirdârûndan hacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*hîre-rüyî,,*]

hîrî: Sarı renkli bir gül çeşidi.

- Hezâr ‘âşık-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişân-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i **hîrî** bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*hîrî,*]

hod: Kendi.

- [...] / Bülbülân-ı hoş-elhân-ı gülîstân **hod**, berg ü nevâyı benden aḡz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*hod,,*]
- Pākân-ı merdümân-ı zamâne **hod**, benüm âb-ı dil-cüyümü ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü hıla‘-ı fâhirelerinden mâ‘adâ şafḡa-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*hod,,*]
- Ve senüñ ‘ömr-i kütâhuñ **hod** yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bâdla hebâ vü tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*hod,*]
- Ve sen **hod**, pâyân-ı kârdan mülâḡaḡa ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruñ, çeşm-i rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*hod,,*]
- Ve laḡab-ı [...] mülâḡḡab kılnup suḡre-i / dehr ve şöhre-i şehîr, adlanmañ **hod**, seni âḡir ḡalvet-ḡâne-i zâhidân-ı şâfî-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*hod,,*]
- Ben **hod**, belki cümle-i edyân ve cemî‘-i ezmânda çün âb-ı / miyâh u zülâl, mubâḡ ve ḡelâl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*hod,,*]
- [...] / Ben **hod** maḡşûs-ı lehv ü neşât ve sebeb-i lu‘b u inbisâṡum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*hod,*]

hod-bîn: Kendini beğenmiş, bencil.

- şûret-i sürḡ ü sebzûñe nazar-endâz-ı i‘tibâr olup **hod-bîn** ü ḡırra olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*hod-bîn,*]
- Ey **hîre-çeşm** ü tîre-dil, tâbe-key **hod-bîn** ü **hod**-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*hod-bîn,*]
- Ey **hîre-çeşm** ü tîre-dil, tâbe-key **hod-bîn** ü **hod**-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*hod-bîn,*]
- ve terâne-senc-i ḡurûr u kibr olup rûtbeñi, muḡâfaḡa itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la‘în-i **hod-bîn**, ḡazret-i Âdem, ‘aleyhi‘s-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*hod-bîn,,*]

hod-fürüş: Kendini satan, kendini medheden, övüngen.

- fûrûḡ-ı **hod-fürüşî** zann idüp, istib‘âd u istiksâr itme ki ḡudret-i bâliḡa-i cenâb-ı / ḡallâḡ-ı ‘aliyyü‘l-ıtlâḡdan, celle şânuhu ba‘îd degüldür ki ḡavâşş-ı cemî‘- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*hod-fürüşî, -ı*]

- Ey bî-ma‘nâ, da‘vî-i **hod-fürüşî** ve hviş-bînîden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, misl-i mesel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*hod-fürüşî, -i*]

hod-pesend: Kendini beğenmiş (kimse), mağrur.

- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü **hod-pesendlükler** / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*hod-pesendlükler,]*
- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü **hod-pesendlükler** / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*hod-pesendlükler,]*

hod-pesendî: Kendini beğenmişlik.

- pesendî olduñ. Velîkin; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 7*). [*hod-pesendî, -den*]

hod-rüy: Kendini beğenmiş (olan sevgili).

- Ey Gül-i **hod-rüy** u bî-hüde-güy, v‘ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyiş-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*hod-rüy,]*

hod-şinâs: Kendini bilen, tanıyan.

- Ey Gül, hiç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı ‘ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, **hod-şinâşlğı** hüy-ı müstaşsen zann itmişsin. Belî, ber-ma‘nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*hod-şinâşlğı, -lğı*]

hod-sitâ: Kendini övme.

- Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya‘nî bu lâf-ı **hod-sitâyı** ve haqqında bu ta‘rîzât u / tevbiḥât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, ‘inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*hod-sitâyı,]*

hokka: Ar. içine mürekkep konulan kap.

- Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berç-ı dıraḥşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı **hokka-i** dehân olup mütebessim ü ḥandân olur, mânend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*hokka-i,]*

hös: Far. İyi, güzel, lâtif, a‘lâ.

- Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murḡân-ı bülend-âvâz u **hoş-** / elḥân ve ḡulgüle-i fâḥiteḡân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*hoş-,]*
- erḡavân ve ḡuşûn-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dıraḥtânda, her biri bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu naḡamât-ı **hoş-** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*hoş-,]*
- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ḥod, benüm âb-ı dil-cüyümü ki gül-âb-ı **hoş-** / bûdur, pirâhen-i ṭâhir ü ḥıla‘-ı fâḥirelerinden mâ‘adâ şafḥa-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*hoş-,]*

hoş-bütan: Tatlı güzeller.

- Ve laṭīf-tab‘ān u nāzūk meşrebān-ı **hoş-bütān-ı** perīveşān-ı zamāne, ḥūy-ı / melekiyyü’l-ḥışālī, mu‘attar-sāz-ı meşām-ı ‘ālemyān olan şemīm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [*hoş-bütān-ı,*]

hoş-büy: Hoş, güzel koku.

- henüz gül-āb -ı **hoş-büy-ı** revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bī-hüş ve ḥarāb-ı bī-şu‘ūr u medhüş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [*hoş-büy-ı,*]

hoş-edā: Güzel, belîğ.

- Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / **hoş-edānuñ**, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı icād ve nevā-pīrā-yı inşād (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [*hoş-edānuñ,*]

hoş-elhān: Makamı güzel, güzel ve tatlı okuyan.

- [...] / Bülbülān-ı **hoş-elhān-ı** gülīstān ḥod, berg ü nevāyı benden aḥz u celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [*hoş-elhān-ı,*]

hoş-etvār: Güzel davranışlı.

- reng ü ḥūy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dīl-ber-i sīmīn-endām u **hoş-etvār** olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [*hoş-etvār,*]

hoş-kumāş: Hoşa giden, sevilen kumaş.

- hoş-kumāş-ı sebzgūn-ı çemeni, be-resm-i i‘zāz-ı pāy-endāz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [*hoş-kumāş-ı,* -ı]
- kesād-ı tārī olup, metā‘-ı **hoş-kumāş-ı** girān-mīkdārumdan, rağabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündeḑī‘ olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [*hoş-kumāş-ı,* -ı]

hoş-nefes: (Ar. Fa.) Tatlı nefesli.

- [...] / Ve hezār-destān-ı gülīstān ki vā‘iz-i **hoş-nefes-i** murğān-ı murğzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5). [*hoş-nefes-i,*]

hoş-nevā: Güzel sesli; talihli, şanslı.

- Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı **hoş-nevā** ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bī-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [*hoş-nevā,*]

hoş-nümā: *Güzel görünen.*

- Ey Gül-i la‘lîn kabā, egerçi zāhiren tūṭī-i şekker-hā gibi, perr ü bālūn / sebzā-reng ü **hoş-nümādur**, ammā çî sūd, senūnçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*hoş-nümādur*, -dur]

hoş-ta‘bīr: *I.Yorumu ve tabiri güzel II. Güzel anlamlı.*

- dur, şeker-ḥvār ve kiminūn ‘andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu sec‘-i **hoş-ta‘bīr** ü pākīze-ma‘ānī ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*hoş-ta‘bīr*,]

hoş-tarḥ: *Güzel tertip edilmiş.*

- me‘ābına sezāvār u elyāk u aḥrādur ki meclis-i **hoş-tarḥ-ı** cihānı, dest-i / şun‘ u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*hoş-tarḥ-ı*,]

hoş-ter: *En güzel.*

- Oldukça kaṭa‘ zebānuñ eyler / Şavt u nağamuñ laṭīf u **hoş-ter** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*hoş-ter*,]

hoşter: *1.Daha hoş 2. Hoş ıslaklık, hoş nem.*

- Çeşmi bir āhūdur olmış şīrlər naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü **hoşterīndür** ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*hoşterīndür*, -īndür]
- Çeşmi bir āhūdur olmış şīrlər naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü **hoşterīndür** ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*hoşterīndür*, -īndür]

hubān: *Güzeller/dilberler.*

- müştākān-ı melāl-iştīmāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki ḥūy-ı nīkū-yı **hubān-ı** āhū-çeşm-i şīr-şīkār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*hubān-ı*, --ı]
- (Müşābehēt-i ruḥsār-ı **hubān** u ‘izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret ve küleh- / gūşe-i iftīḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i‘tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*hubān*,]
- Çeşm-i siyāh ğazālāne nigāh-ı müşgīn-mūdur, fitrāk- **hubān**, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i ḥumār-ālūde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*hubān*,]
- Çeşm-i siyāh-ġazālāne-nigāh-ı **hubān**, bir āhū-yı müşgīn-mūdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*hubān*,]

hubān-ı: *Güzeller/dilberler.*

- Yek-bāre, gürūh-ı **hubān-ı** ‘işve-perdāza nıgeh-endāz ol, tā ma‘lūm / idinesin ki cemī‘isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*hubān-ı*,]

hüb-rü: *Güzel yüzlü (sevgili).*

- Egerçi şüretde **hüb-rü** vü nikû ve-lîk ma'nide bed-sîret ü zîst-hûsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [*hüb-rü,*]

huceste-güftâr: *Uğurlu söz söyleyen.*

- Ammâ senüñ ey **huceste-güftâr** / Ey sihr-beyân u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10*). [*huceste-güftâr,*]

huceste-tabir: *Saadetli söz.*

- Kimden ideyin ümîd-i el'tâf / Sen var iken ey **huceste-ta'bîr** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*huceste-ta'bîr,*]

hücre: *Küçük odacık, hücre.*

- Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân mütevârî - i **hücre-i** hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*hücre-i, -i*]

hücre-niş: *Mevlevîler'de çilesini bitirip kendine mahsus bir hücrede oturan ve "dede" adını alan derviş.*

- riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı hâlvat ü erba'în ve mürîdân-ı tevhîd- / sencân u **hücre-nişîn**, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*hücre-nişîn,,*]

hudâ: *Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.*

- Maḥfûz u maşûn-ı 'avn-ı Bârî / Devletle **Hudâ** mu'ammer itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*hudâ,*]
- Bâkî anuñ emr ü ḥukm ü fermân / Dergâh-ı **Hudâya** ilticâ it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*hudâya, -(y)â*]
- ve zâkir ü tesbîḥ-hvânân-ı **Hudâ-yı** Âmürzgârdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4*). [*hudâ-yı, -y, -ı*]
- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı **Hudâ-yı** çâre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*hudâ-yı, -y, -ı*]

hüküm: *Hüküm, karar.*

- 'Älemlere **hükümüñ** itdi cārî / Feyz-i dem-i sūrî bî-muḥābā (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7*). [*hükümüñ, -üñ*]
- Gencîne miyüm ki **hüküm-i** Bârî / Cāy itdi baña ḥarābezārî (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*hüküm-i,*]
- Bâkî anuñ emr ü **hüküm** ü fermân / Dergâh-ı Hudâya ilticâ it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*hüküm,*]

hullet: *Dostluk.*

- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / **hullet** ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*hullet,]*

hum: Şarap küpü.

- humdan tāli‘ u nümāyānum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10*). [*humdan, -dan]*

hümā: Talih kuşu.

- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / hullet ve **hümā-yı** lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*hümā-yı, --yı]*

humār: (İçkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

- [...] / Dāmān-ı keyfi olmaya ālūde-i **humār** (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15*). [*humār,]*
- rencişi-i **humār-ı** mağz-ı hırāş-ı ālāmla bī-ķarār u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*humār-ı,]*

humār: (İçkiden sonra gelen) Baş ağrısı, mahmurluk.

- nergis-i mest, zerrīn-ķadehin ve lāle-i nu‘mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzēzārda def‘-i derd-i ser-i **humārda** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*humārda, -da]*

humār-ālūde: Kendinden geçmiş, sarhoş.

- Çeşm-i siyāh ğazālāne nigāh-ı müşgīn-müdur, fitrāk- hūbān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehllā-nergis-i **humār-ālūde-i** şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*humār-ālūde-i, -i]*
- Çeşm-i siyāh-ġazālāne-nigāh-ı hūbān, bir āhū-yı müşgīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende şīrān-ı ecemm şehllā-nergis-i ve **humār-ālūde-i** şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*humār-ālūde-i, -i]*

humāruñ: İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

- Senüñ buķār-ı mağz-ı hırāş-ı **humāruñ**, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / ‘ayş u ‘işret olduķça benüm āb-ı pūr-şafāmla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*humāruñ,,]*

hümā-vı: Talih kuşu.

- [...] / teng ü tār ve köhne bir ķarābezār olup, **hümā-yı** sidre-pervāz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*hümā-yı,]*

hümāvûn: Mübarek, kutlu, padişaha ait.

- Ve İklîl-i celîl-i velâyetle, ser-firâz u ser-bülend olan devletmendân-ı ‘âlî- / şân, ki sâye-bân-ı **hümâyûn-**ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*hümâyûn-ı, --ı*]

hum-niş: Şarap küpünün yanında oturan, ayyaş.

- Ve ben ol Felâṭûn-ı **hum-nişînum**, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-ı âyîne-i âftâb, meclâ-yı ḥired ve mir’ât-ı idrâkûñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*hum-nişînum,, -înum*]

hün: Far. Kan, dem.

- Şunduğı şarâb-ı bed-güvârı / Dil-teşne-i **hün-ı** cânumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*hün-ı,]*
- firâkla, dāmānum çāk çāk ve mişâl-ı derûn-ı gönçe, **hün-ı** iftirâkla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*hün-ı,]*

hün-âlûd: Kana bulanmış, kanlı.

- Ve ey mişâl-ı dem-i serî‘ü ‘z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā vü bî-vücûd. / Ve ey mânend-i şafaḥ-ı zûd-fenâ vü **hün-âlûd**, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*hün-âlûd,,]*

hüner: Maharet.

- Mânî-i şuver nigâr-ı ma‘nâ / Yokdur bu **hünerde** saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*hünerde, -de*]
- hüner-i ‘âlî-şānumdadur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 13*). [*hüner-i,]*

hurd: Küçük, ufak.

- merd, bir bām-ı bülendden, bir âḥer merd-i derdmend üzere mânend-i / kaḏâ-yı āsmānî, nâzil ü fütâde ve miyānını **hurd** u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*hurd,]*
- Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâli, ne gûne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi **hurd** u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*hurd,]*

hurd-sāl: Yaşı küçük, genç.

- henüz pîr-i nâ-bâliḡ ve mişâl-ı etfâl-ı **hurd-sāl**, dīvāne vü bî-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḥş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*hurd-sāl,,]*

hürmet: Hürmet, şeref, saygı II sevgilinin eşiğine varma ihtimali.

- Eger ‘illet-i **hürmet** bende bi‘z-zât olaydı, bunu iktiza iderdi, ki mecmû‘-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberân-ı ‘izām ve enbiyâ-yı zevî‘l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*hürmet,]*
- âyet-i **hürmet-i** kaṭ‘iyyü‘l-ḥükme mensûḥ olmaklık benden şadır u peydâ / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*hürmet-i, -i*]

- Ben ki ser-ā-pā ‘ālem-i ħilli, seyāḥat u temāšā ve ser-ā-ser iklīm-i / **ħürmeti** geşt ü güzār kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*ħürmeti, -i*]
- [...] / Āgāḥ ol ki fütāde-i varṭa-i **ħürmet** olmamañ ḥikmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*ħürmet,]*

hurrem: *Ar. I. Sevinçli, mesrur.*

- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziṛ-i ‘ālemde, kim ḥandān u **hurrem** / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*hurrem,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziṛ-i ‘ālemde, kim ḥandān u **hurrem** / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*hurrem,]*

hurşid: *Güneş. II Sevgili.*

- Mütevaḳḳı ‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bī-dırıḡ buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i **hurşid-i** ḥāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*hurşid-i,]*
- Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā **hurşid-i** / ‘aḳlı, ki ziyā-baḡş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*hurşid-i,]*

hurūs: *Coşku, coşma, şamata, gürültü.*

- na ‘ra-i bülend-i nüş-ā-nüş ve gül-bāḡ-ı cüş u **hurūşı** peyveste-i / muḳa ‘‘ar-ı çarḡ-ı vālāṭārem eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*hurūşı, -ı*]

hüş-i: *Akıll, fikir, zekâ, iyi ile kötüyü ayırma hissi, ruh, can, ölüm.*

- bend ü zāver-efzā oldu ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūḡça-i ḡuş-ı **hüş-i** meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le ‘āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*hüş-i,]*

hüş: *Akıll, fikir, zekâ, iyi ile kötüyü ayırma hissi, ruh, can, ölüm.*

- ve sitem-i ḥamiyyet-engizden tekāver-i saḡt-ser-i şabr u qarār, ‘inān-ı ‘aḳl u / **hüş**, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı ḳıl u ḳāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*hüş,]*

huşk: *(Fa.) Kuru.*

- yek-dāne-i bī-bahādur, ve [...] / [...] kerīmesince, **huşk** mānde-i nihān-ḡāne-i laḡd-i zemīn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*huşk,]*

hüşn: *Ar. Güzellik.*

- Sāḳī-yi şīrīn-kārlar daḡı, ki her birinüñ evşāf-ı **hüşn-i** dil-peziṛ ve letāfet-i / cemāl-ı ‘ālem-ḡirleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*hüşn-i, --i*]

- bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i **hüsn-i** sıfata ser-âgâz ve / tarafeynden cilve-ger-i minâssa-i şudûr olan nağamât-ı laîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*hüsn-i, --i*]
- Ve tâ-key, kendü **hüsn-i** cemâl u ruhsâr-ı 'âle'l-'âlûne, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersün. Bir sâ'at zîştî-i refîk-i nâ-cinsünü ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*hüsn-i, --i*]
- merdûmdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, **hüsn** ü / letâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*hüsn, ,*]
- merdûmdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, **hüsn** ü / letâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*hüsn, ,*]

hüsn-i: *Ar. Güzellik.*

- Müşîrân-ı zamānuñ **hüsn-i** tedbîr ile meşhûr / Şeh-i Cem-câh-ı devrānuñ güzîde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*hüsn-i, ,*]
- [...] / Mâlik-i rây-ı zerrîn ü **hüsn-i** tedbîr, ya'nî vezîr ibn vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*hüsn-i, ,*]

hüsrân: *Zarar, zıyan, hasar II Dalâlet, gümrahlık.*

- [...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü **hüsrân** olup, delâlet-i cehâlet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*hüsrân, ,*]

husrev: *Hükümdar.*

- nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i **husrev-i** kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*husrev-i, --i*]
- Ammâ bu mecmû'-ı niyâzmendî vü şenâ-geri, ki nizâmü'l-mülk-i / memâlik-i nazm u suhanveri ve **Husrev-i** kalem-rev-i ma'ânî-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*husrev-i, --i*]

hüsvâr: *Ayık, uyanık, aklı başında kimse.*

- olmayayduñ ve âgâhî vü **hüsvârîden**, fi'l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl ve fermân-ı hikmet-'unvân ki ehadîş-i laîfe-i peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*hüsvârîden, --iden*]

hutbe-i belâğat-'unvânın: *Güzel ve etkili söylenmiş hutbe.*

- firâz-ı menâbir-i serv-i bâlâda **hutbe-i belâğat-'unvânın** benüm nâm-ı / bülend-rütbe-i nîkû-encāmuma kıra'at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*hutbe-i belâğat-'unvânın, ,*]

hüveydâ: *Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.*

- tamâm zâhir ü **hüveydâ** ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyan, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzîd-i 'azîzü'l-'allâmdan hisse-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*hüveydâ, ,*]

hüv: *Huy, tabiat.*

- müştākān-ı melāl-iştimalıdır, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki **hūy-ı** nikū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şīr-şikār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [hūy-ı,]
- Ve laṭīf-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, **hūy-ı** / melekīyyü'l-hışālı, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemīyān olan şemīm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [hūy-ı,]
- Ey Gül, hıç pes ü pīşūne nigāh-endāz-ı 'ayn-ı başīret ü āgāhī / olmayup, ḥod-şināşlğı **hūy-ı** müstahsen zann itmişsin. Belī, ber-ma'nā- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [hūy-ı,]

hūy-gerde: Terlemiş, terli.

- reng ü **hūy-gerde-i** dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dil-ber-i sīmīn-endām u hoş-eṭvār olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [hūy-gerde-i, -i]

huzūr: 1. İç rahatlığı, hâlden memnun olup gönlünde rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu. 2. Önemli bir makâmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı. 3. Hazır bulunma, var olma. 4. tasavvuf. Cenâbıhakk'ın varlığının her şeyi kaplayıp başka şeye yer bırakmayacak şekilde hissedildiği mertebe.

- huzūr-ı kâdiye gele, güvāh-ı bī-iştibāhını ma'ān götürür. / Mül çün bu mā-cerā-yı tākat-rübāyı, gūş itdi, ifrāt-ı ğam-ı ğayret-āmīz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [huzūr-ı,]
- Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / **huzūr-ı** Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [huzūr-ı,]
- i düş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişīn-i erīke-i istirāḥat-ı vaṭan u ser-nihāde-i bālīş-i **huzūr-ı** ḥazar (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [huzūr-ı,]

hvāce: Dinî hizmetlerde görevli kimse, hoca, molla.

- Hem kıdvesi hem imāmı nazmuñ / **Hvāce** Nizāmü'd-dīn Gencevī, 'aleyhi rahmetü'llāhi'l-mülki'l-ḳavī, benüm (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16). [hvāce,]

hvān: Yemek.

- Keşretde nedīm-i bezle **hvānsın** / Sensin dil-i bī-enīse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [hvānsın, -sın]

hvār: Zelil, hakir, itibarsız.

- Pā-māl u zelīl ü **hvār** ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18). [hvār,]
- taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḥākāret ü **hvārī** ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vakārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü ḥāksārī iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [hvārī,]
- pūr-şūr-ı nehy ü ḥarām, vaż' u ilḳā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥākāret ü **hvārī** ve fütāde-i ḥāk-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7). [hvārī,]

hviş-bīn: Bencilik, sadece kendini düşünen.

- Ey bī-ma'nā, da'vī-i ḥod-fürüşī ve **hviş-bīniden** ictināb u perhīz eyle. / Ve ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bāğçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10). [hviş-bīniden, -den]

hvişüm.: *Akraba, tanıdık.*

- Ve güş-güzaruñ olmadı, ki ben cem'iyet-sâz-ı aşhâb-ı şohbet ü 'ays / ve germiyyet-endâz-ı cem'iyet-i bî-gâne vü **hvişüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*hvişüm.,*]

î

î: *İ- yardımcı fiili.*

- gül-bâng-ı kelîme-i tevhi'd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-ķıbâb-ı çarķ- ı muhtâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*î,*]
- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı dūdmân-ı Nemrûd-ı le'im, Ħalîl-i / İzid-i Celîl ü 'Azîm, Ħazret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taķiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*î,*]
- ı ķalîl itmedi ki anı hezâr-bâr belki bî-hadd u bî-şümâr, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*î,*]

î: *"-i" ek fiili.*

- Kesret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ' ve bā'is-i âlâm-ı zūkâm / **iken** niçün yine şemîm-i müşg-bâruñla iftiķâr kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*iken, -ken*]
- Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata nigeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / **î** mütâba'ata nażar-endâz ol, ki ķadem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*î,*]
- [...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gü ve belâgat-eşerdür. / Saña hiç bir ķâr-ı nîķ u güftâr-ı pesendîde yok mı **idi** ki kendü ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*idi, -di*]
- idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ'ire vü şerâre bârdan taşra vaż'-ı / ķadem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden ħalâş u berî olup ser-â-pâ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*idüm., -düm.*]
- Ben ħod, belki cümle-i edyân ve cemî'-i ezmânda çün âb-ı / miyâh u zülâl, mubâķ ve ħelâl **idüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*idüm., -düm.*]

î: *"-i" ek fiili.*

- rûķları, hemîşe evc-i hevâ-yı ķurb-ı İlahîyi cüyân ve semt-i 'âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân **idiler.** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*idiler., -di, -ler*]

ibâdet: *İbadet etmek.*

- i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve mu'tekifân-ı cevâmî'-i **ibâdet** ü peygüle-güzînân-ı şavâmî'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*ibâdet,*]

ibâdet: *İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.*

- Cenâb-ı İzid-i 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı ħarâm eyledi, tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-reftârları, bi'l-cümle, güş-e-i seccâde-i ta'at u **ibâdetde** güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*ibâdetde, -de*]

ibâret: *İbare.*

- Hezār ‘āşık-ı dil-figārele, ki bülbulān-ı nāle-kārdan **‘ibāretdür**, müttehem iken, kendüni perde-nişn-i ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ħirī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*‘ibāretdür*., -dür]

‘ibāret: *Ancak bu kadar olmak.*

- Senüñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetüñ ve vaqt-i i‘tibār u rağbetüñ her sāl-ı / ferḥunde-fālde, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan **‘ibāretdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*‘ibāretdür*., -dür]

ibn: *Oğul, ferzend.*

- [...] / Mālik-i rāy-ı zerrīn ü ħüsn-i tedbīr, ya ‘nī vezīr **ibn** vezīr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*ibn*,]
- mānend-i dem-i i‘cāz-tev‘em-i Mesīh **ibn** Meryem, ḥayāt-baḥş u feyż- / nişār ve nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı gül-‘izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*ibn*,]

‘ibret-bīnle: *İbret almış.*

- dīde-i **‘ibret-bīnle** nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki cümleden ne gūne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*‘ibret-bīnle*,]

i‘cāz-tev‘em-i: *Mucizesine benzer.*

- mānend-i dem-i i‘cāz-tev‘em-i Mesīh **ibn** Meryem, ḥayāt-baḥş u feyż- / nişār ve nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı gül-‘izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*i‘cāz-tev‘em-i*., -i]

icrā eyle-: *Yapmak, yerine getirmek; akıtmak.*

- Eyler nağam-ı şarīrūñ icrā / Giryen sebep-i sürür u şādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*icrā eyle-*,]

içre: *T. De, da, içinde.*

- Çıkardı erba‘īnin tekye-gāh-ı gülsitān **içre** / Dil-i lāle n’ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*içre*,]

ictimā’-ı: *Toplam, bütün.*

- cevelān ve etrāf-ı dā’ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ħīm-i **ictimā’-ı** Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*ictimā’-ı*,]

ictināb: *Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.*

- Ey bî-ma'nā, da'vî-i ḥod-fürüşî ve ḥviş-bînden **ictināb** u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, misl-i mesel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*ictināb, j*]

icün: Amaç, neden, özgürlük, görelilik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.

- cilvegâhuñdur, ârzüyî vü rağbet, benümle 'ayş u 'işret ve germî-i ülfet ü şohbet / **içündür**. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*içündür, -dür. j*]

id: Etmek, eylemek.

- Bir nuṭkuñ ile mişāl-i 'İsā / Biñ mürde-dili **idersin** ihyā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*idersin, -er, -sin j*]
- Tā minnet ile **ide** ciger-ḥūn / Çarḥ ise denî vü tünd-ḥūdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*ide, -e j*]
- Ahvāl-i dili kim **ide** taḥrîr / Ebnā-yı zamāne bî-vefādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*ide, -e j*]
- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakḳa / Bir kerre eger **iderse** iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*iderse, -erse j*]
- Senden bunı **iderüz** temennā / Koymadı dilümde derd ü miḥnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*iderüz, -erüz j*]
- Kimden **ideyin** ümîd-i eltāf / Sen var iken ey ḥuceste-ta'bîr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*ideyin, -eyin j*]
- Merhem diyü cāna zaḥm ururlar / Bir pür-hünéri **idince** itlāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*idince, -ince j*]
- Âmiẓiṣ **ider** çü sükker ü şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*ider, -er j*]
- İrhā-yı 'inān **idüp** şitāba / Var var o Ḥidîv-i Cem-cenāba (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*idüp, -üp j*]
- Devrinde o dāver-i cihānuñ / Âsāyiş **idüp** nigāhbānlar (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*idüp, -üp j*]
- Hengām-ı keremde ol seḫā-kîş / Sîm ü zeri bezl **ider** kem ü bîş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*ider, -er j*]
- Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / Bir elden **ider** mihrveş îşār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*ider, -er j*]
- Geldi niçe feyz-i nev-bahārî / Kim gülşen **iderdi** ḥârzârî (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13*). [*iderdi, -(e)r, -di j*]
- Cüduñdan idüp ḥicāb derler / Ol zerreye kim ḥitāb **idersin** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*idersin, -er, -sin j*]
- Reşk-âver-i âftāb **idersin** / Çeşm-i keremünle bir nigāh it (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8*). [*idersin, -er, -sin j*]
- Cüduñdan **idüp** ḥicāb derler / Ol zerreye kim ḥitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*idüp, -üp j*]
- âlāmdan âzād, belki bir nîm-nigāh-ı luṭfa şâyân görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāk-ı seb'a-şidād **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*iderler, -eler. j*]
- idüp mazhar-ı merḥamet ü 'âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*idüp, -üp j*]
- [...] dur, pür-nāle vü zārî **idüp** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2*). [*idüp, -üp j*]
- Ve mey-ḥvāregān-ı erbāb-ı 'işret, fevc fevc her güşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarāb **idüp** gāh u bî-gāh, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*idüp, -üp j*]
- cevelān ve etrāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān **iderler**. / El-ḥāşıl, ḥîn-i ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*iderler, -er, -ler j*]
- [...] / gül-i terden cām-ı pür-tāb-ı şarābı, pirāhen-püş-ı âl **idüp** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1*). [*idüp, -üp j*]
- i ruḥsārūmda, ḥıyre vü ḥayrān ḳalup bu nazm-ı lülû-nizām-ı münāsibü'l- / maḳāmı, vird-i zebān **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*ider, -er. j*]
- ve maḥbûbān-ı cādu-nigāh-ı füsûnkārdan aḫz-ı nûkhet ü şemîm **ider**, benüm / âşnā-yı ḳadîmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*ider, -er, j*]
- bahārdur, hem-vāre du'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum **ider**. / Peyk-i sebûk-pāy-ı nesîm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çîn-i zülfi-i maḥbûbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*ider, -er. j*]
- rengîn-i bî-hem-tā ve 'izār-ı nāzûkterîn-i 'âlem-ârāma teşbîḥ ü tanzîr / **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*iderler, -er, -ler j*]
- [...] / Ve ḥasb-ı ḥālümde bu zemzeme güş-güzārūñ olmadı mı ki suḥan-sencān-ı maḳām-ı 'Acemden şudür **idüp** mengüş-ı güş-ı cihāniyān olmuştur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*idüp, -üp j*]
- Ben şeyḥ-i seccāde-nişîn-i ḥānkāh-ı Gülşenîyüm ki tekmi'l-i erba'în / **idüp** ḥalvet-ḥāne-i ḡonçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*idüp, -üp j*]

- Ammā ol kimse ki senden bir cür'a nüş **ider**, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücür ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*ider*., -er,]
- maẓmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalāt u selāmı, ʔanīn-endāz-ı / heftūmīn-kıbbāb-ı sipihr-i berīn **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*ider*., -er,]
- [...] / Pest **ider** ʔadrini āhir kişinūn ser-keşlūk (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*ider*., -er,]
- Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hūşuñı / rindlūk ile bülend ü firāz **idüp** encām-ı kārden bī-ḥaber ü ğāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*idüp*., -üp,]
- iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, benüm taḥtgāhum; ğūşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*iderler*., -er, -ler,]
- [...] / dūr, pāşide kılup mu'aṭṭar **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*iderler*., -er, -ler,]
- Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dide-i rüzgārile da'vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī **idüp** hengāme-i sitizi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*idüp*., -üp,]
- yād **idüp** fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kiş ü āšnāyān-ı mahabbet- / endiş olup cebīn-i sātı 'u' n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*idüp*., -üp,]
- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā **idüp** dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*idüp*., -üp,]
- Ey rüşen **iden** cihānı tābı / Her rüz-ı siyāhuñ āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*iden*., -en,]
- Bāzār-ı vefāyı germ **idersin** / Āhende olursa nerm **idersin** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*idersin*., -er, -sin,]
- Bāzār-ı vefāyı germ **idersin** / Āhende olursa nerm **idersin** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*idersin*., -er, -sin,]
- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz-i küll **ider**, ya'nī dād u dihiş ve şahāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ider*., -er,]
- mücellā vü şāf u pāk **ider**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11*). [*ider*., -er,]
- ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande **ide**, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*ide*., -e,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilḥāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk **ider**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*ider*., -er,]
- ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande **ide**, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*ide*., -e,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilḥāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk **ider**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*ider*., -er,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-ineb, ḥışm u ğāzab, pūr-ḥün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūḥ-çeşmī **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ider*., -er,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-ineb, ḥışm u ğāzab, pūr-ḥün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūḥ-çeşmī **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ider*., -er,]
- Gül cün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş **idüp** buḥār-ı sitiz ü ma'reke-su'ud-ı muḥa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*idüp*., -üp,]
- Gül cün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş **idüp** buḥār-ı sitiz ü ma'reke-su'ud-ı muḥa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*idüp*., -üp,]
- vesāṭet-i keyfiyyet-i şahbā ile zūhūr **ider**, bir ḥālet-i 'arizī ola. / O maḳūle kuvvet ü kudretten maḥall-i iḳtizāda nesne ḥāşil u zāḥir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ider*., -er,]
- dalāletle cādde-i ḥakdan inḥirāf ve telkīn-i şeyāṭīn-i melā'īn ile reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf **iden** güm-rehānı, ṭarīk-i tevfiḳ-i refiḳ-i İslāma ḥādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*iden*., -en,]
- Mutṭaşıl ol iki çeşm-i şehbāz / Sāḥa-i 'arşa **iderdi** pervāz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*iderdi*., -(e)r, -di,]
- taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḥāḳāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ırz u vaḳārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü ḥāksārī **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*iderler*., -er, -ler,]
- ğāḥ fāzilet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve ğāḥ kendūñi fāḥr-ı / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz'ān **idüp** bālā-maḳām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*idüp*., -üp,]
- nihād-ı ḥalīfetü'llāh itmeden, ebā ve istikbār **idüp** gerden-i āviḥtenisi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*idüp*., -üp,]
- meşşāṭa-i ğāzab u kīn, ruḥsārūñı ğāḥ ğāliye-i la'līn ve ğāḥ ğāze-i zerrīn ile / ārāyiş ü tezyīn **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [*ider*., -er,]
- [...] / gül-āb-ı muşaffādur, def' ü ref'-i şudā' **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5*). [*iderler*., -er, -ler,]
- görüp, redd-i cevāba, bir ḳā'ide-i bā-fā'ide mülāḥaza vü ḥāṭıra **idemeyüp**, biz- / zārüre, dest-der-dāmen-i ḥāḳīkat oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*idemeyüp*., -emeyüp,]
- Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iḳtiṣāza **iderdi**, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevī'l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*iderdi*., -er, -di,]
- Ve şāḥābe-i 'ālī-maḳāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'īn / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī **idüp** müdāmī, germ-ülfet ü şoḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*idüp*., -üp,]

- ü zindegānī oldı. / Nā-gāh maḥall-i ma'rekeden bir gürüh-ı enbüh, güzār **idüp** (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13). [idüp, -üp]
- şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr **idüp** münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı ferah-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [idüp, -üp]
- ide. / Şāniyen, Seyyidü'l-mürselîn, ser-efrâz-ı İklîl-i celîl, [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13). [ide., -e]
- zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insānu'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî ḥātun-ı siyeh- / pûş ka'betü'llāhı [...] tavâf **ider**. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14). [ider., -er.]
- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz **iderler**, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [iderler., -er, -ler,]
- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ **idiyorsın**. Eger cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [idiyorsın., -iyorsun]
- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Hudâ-yı çâre-sâz u bî-enbâza bâz / **idüp** der: [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [idüp, -üp]
- vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe **idüp** berây-ı taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muḥâvereden fâriğü'l-bâl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [idüp, -üp]

idbâr: Talihsizlik, bahtsızlık.

- hayrân iken, ma'kûl u nîkûdur dirsın. / Ve ḥaşîş-i pür teşvîş ciger-hvârı ḥarîṭa-i ü ki nekbet ü **idbâr** ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [idbâr,]

iddi'â: İleri sürülen ve savunulan düşünce.

- da'vâ-yı ḥamiyyet ü ḡayretle nağme-perdâz-ı maḳâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, **iddi'â-yı** şecâ'at u mübârezet ile zaḥm-zen-sâz-ı ḥod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [iddi'â-yı,]

iddi'â: Ar. İleri sürülen ve savunulan düşünce, iddia.

- Ve bu **iddi'âdasın** ki her muḥannes ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8). [iddi'âdasın,]

ideler: Etmek, eylemek.

- [...] feḥvâ-yı şerîf ve / ma'nâ-yı laṭîfînden, teşḥîş ü temyîz **ideler**, ki hîç bir remz-i dil-peziir ve (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8). [ideler.,]

iderek: Etmek, eylemek.

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i ḡazab u kîni, perîşân **iderek**, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürrüşâne ḥiṭâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [iderek.,]

idersin: Etmek, eylemek.

- pişmiş zann u ḥayâl **idersin**; ammâ henüz tamâm nâķış u ḥâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-ḥürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [idersin,]
- Baña niçün havâle-i nîze-i serzeniş ü sitîz **idersin?** / Ma'lûmuñ degül midür ki bu ma'nâ, ya'nî aḥkâm-ı ḥillüm, nüzûl-ı (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [idersin?,]

idersüñ: Etmek, eylemek.

- Ve tā-key, kendü hüsni cemāl u ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, şıve vü nāz / ve ğunc u delāl **idersüñ**. Bir sâ‘at ziştî-i refîk-i nâ-cinsüñi ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*idersüñ.*,]

iderüm: Etmek, eylemek.

- Rûz-ı fîrûz-ı bezm-i dil-fîrûzda, mu‘âşirân-ı şafâ-kîşâna, şıfat-ı / ‘atâ vü saḥâ, baḥş **iderüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*iderüm.*,]
- mâni‘-i nâz u niyâz olan niḳâb-ı hicâb ve izâr-ı ‘ârı, def‘ ü ref‘ **iderüm**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*iderüm.*,]
- iderüm. / Ve haberdâr degülsin ki ol şecâ‘at u cür‘et, ki zâtî vü tabî‘î olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [*iderüm.*,]
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfî, talattuf u inbisâta tebdîl **iderüm**. / Ey bî-şerm ü hân mân-ḥarâb, fi‘l-ḥaḳîka râst-cevâbsın, Zîrâ hicâb u ḥayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*iderüm.*,]
- zemîne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dîde-i teri, ne ğüne âb-rîzân **iderüm**. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*iderüm.*,]

idesin: Etmek, eylemek.

- yokdur ki baña taḡallüb ü taḥakküm **idesin**. / Zîrâ sen henüz cân u ciger-ğüşe-i mâder ü pîrâye-i âğüş-ı dâye ve cîlve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*idesin.*,]

ideyüm: Etmek, eylemek.

- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi‘l-cümle, ‘ayân u iş‘âr **ideyüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*ideyüm.*,]

idinesin: Etmek, eylemek.

- Yek-bâre, ğürûh-ı ḥübân-ı ‘işve-perdâza nigeḥ-endâz ol, tâ ma‘lûm / **idinesin** ki cemî‘isinden bâlâter ü ser-firâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*idinesin, -i(n), -e, -sin*]

idrâk: Ar. 1. Anlamak, anlaşılma. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.

- [...] / Ey neşvesi mâye-baḥş-ı **idrâk** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12*). [*idrâk.*,]
- kerde-i Bermekîyyü‘l mekârim-i cihân eylerüm. / **İdrâk** itmedüñ ki bir cûd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestî-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*idrâk.*,]
- mübâhât bildüñ. / **İdrâk** itmedüñ ki ḥilḳat-ı şeytân-ı la‘în ü racîm, âteş-i pür-iltihâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*idrâk.*,]

idrâki: Ar. 1. Anlamak, anlaşılma. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.

- lîkin âyîne-i şu'lenâk-ı **idrâki**, dem-be-dem pür-jeng ü gubâr idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [*idrâki*,,]

idügi: *Olduğu.*

- 'ârif ü âgâh olmaklık, bir kâr-ı nîkû vü pesendîde **idügi** muttefekun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*idügi*,]

idüm: *Etmek, eylemek.*

- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş **idüm**, piyâleyi, / mişâl-i lâlâ-i pür-jâle, sîr-âb u şâd-âb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*idüm*,,]
- [...] / Pîş-ez-în, üstâda ber-pâ, bir dıraht-ı bî-hareket **idüm**, lâkin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*idüm*,,]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u 'ayân ve âşkâr u beyân eyler **idüm**, / ammâ hadîş-i mu'teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*idüm*,,]

idüp: *Etmek, eylemek.*

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret **idüp**; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne makûle tabîb-i hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*idüp*,,]
- nergis-i mest, zerrîn-kadehîn ve lâlâ-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr **idüp**, / miyân-ı sebzezârda def-i derd-i ser-i humârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*idüp*,,]
- belki bürde-i perde-i nizâ' u cidâl **idüp**; / Gül-i hamrâ (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10*). [*idüp*,,]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann **idüp**, istib'âd u istiksâr itme ki kudret-i bâliğa-i cenâb-ı / hallâk-ı 'aliyyü'l-ıtlâkdan, celle şânuhu ba'îd degüldür ki havâşş-ı cemî'- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*idüp*,,]
- Hezâr 'âşık-ı dil-figârile, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i 'işmet kıyâs **idüp**, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*idüp*,,]
- ğam-efrûhte-i tekâlibât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdiş-i / rûzgâr ile suhte **idüp**, ihrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*idüp*,,]
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü bahîli, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bahşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm **idüp**, hased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*idüp*,,]
- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest **idüp**, / âb-ı rûy-ı 'ırz u vakârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*idüp*,,]
- Ve eşnâ-yı kîl ü kâlâda, kemâl-i hiffetden her sâ'at kendüni, şâhdan şâha / pertâb **idüp**, kaţ'ân, kelâm-ı müttenâkîş u perîşânuñda devâm u nizâm (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*idüp*,,]
- hâkûmda icâd **idüp**, Sikender-nâme-i miskiyyü'l-hıtâma seng, pâyân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17*). [*idüp*,,]
- Mül çün bu nazm-ı ğarrâ ile nağme-serâ oldı ve [...] / [...] zebân-ı şîrîn-beyânla edâ **idüp**, ra'nâ-'arûsân-ı nâzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*idüp*,,]
- idüp, tab'-ı selîm-i laţîf-tab'ânı ve nihâd-ı pâkîze-nijâd-ı pâk-bâzânı, / ki cilvegâh-ı şuver-i ma'ânîdür, eşer-pezir ü rikâat-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*idüp*,,]

ifhâm: *Anlatma, bildirme; anlatılma, bildirilme.*

- zağm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çäre-res-i dil-nüvâza izhâr u **ifhâm** itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*ifhâm*,]

ifrât: *Haddinden geçmek, pek ileri gitmek.*

- [...] / Ve her kimse ki **ifrâṭ** üzere ser-püş endâz-ı tabakçe-i kahkaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*ifrâṭ,]*
- [...] / Ve her kimse ki **ifrâṭ** üzere ser-püş-endâz-ı tabakçe-i kahkaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*ifrâṭ,]*

iftihâr: Övünmek, övünç duymak.

- Keşret-i istiṣmâmuñ, bâdî-i renc-i şudâ' ve bâ'is-i âlâm-ı zükâm / iken niçün yine şemîm-i müşg-bârûñla **iftihâr** kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*iftihâr,]*
- (Müşâbehât-i ruhsâr-ı hûbân u 'izâr-ı maḥbûbânla müfâḥeret ve küleh- / güşce-i **iftihârı**, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*iftihârı, -an]*
- zindegânî-i bî-şümâr ile i'tinâ vü **iftihâr**, 'inde'l-'uḳalâ şâyeste vü sezâvâr / olmaduĝı [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*iftihâr,]*
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi faḥr-ı / ḥanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı **iftihâr** u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*iftihâr,]*

iftirâk: Ayrılık.

- firâḳla, dâmânum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı ğonçe, hûn-ı **iftirâḳla** dil-i / nâlânım la'lnâk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*iftirâḳla, -la]*

ihdâ: Armağan verme, armağan gönderme, hediye etme.

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü **ihdâ** kıldı, ki şandûkça-i güş-ı hüş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı dürer ü le'âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*ihdâ,]*

ihlâs: Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık; riyasız ve yapmacıksız olma hali.

- Ve lâle-i la'l-fâm, çerâĝ-ı hâş u micmeredâr-ı **ihlâşumdur** ki her gâh ḳalb-i / âĝahı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*ihlâşumdur, -umdur]*
- yâd idüp fütâde-i ḥâk-ı pây-ı döstân-ı şadâḳat-kîş ü âšnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i satı'u'n-nûr-ı **ihlâşı** daḥi ziyâde mâlîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*ihlâşı, -ı]*

ihsâ: Sayma, sayılma, hesaplanma.

- ḥisâb u **iḥşâ** olunmaz. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [*iḥşâ,]*

ihsân: Ar. 1. Bahşış, atıyye olarak vermek, verilmek. 2. Bahşış, atıyye. 3. İyilik, hüsn-i amel. 4. Hüsn-i muâmele, mürüvvet.

- Bir ḥabbe virtür mi müsteḥakḳa / Bir kerre eger iderse **iḥsân** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*iḥsân,]*
- Ey şadr-ı güzîn Hıdîv-i zî-şân / Sen zâtuña lâyıḳ eyle **iḥsân** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*iḥsân,]*
- Gör ey yem-i cûd u 'ayn-ı **iḥsân** / Tevcîh-i nigâh-ı lutfâ şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*iḥsân,]*
- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şad / Bâḳî anuñ 'afv u lutf u **iḥsân** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*iḥsân,]*

ihtilāt: *Karışmak, karışıp görüşmek.*

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve ‘ālimān-ı rûşen-zāmîr ü cāhilān-ı / dil-i târîk ile **ihtilāt** u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmîşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*ihtilāt,]*

ihtimām: *Dikkat, özen.*

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sâ‘id-i sa‘y u ikdām oldığum, vādî-i dil-güşā- / yı inşāda daḥi edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpük-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*ihtimām,]*

ihtivā: *İçermek, içine almak.*

- Eger bu mākāl-ı kizb-ihtimālde, şādîku‘l-bāl ve bu da‘vā-yı dürüg- / **ihtivāda** rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥaḳḳ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*ihtivāda, -da]*

ihtivār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabiatle olan.*

- Esvāt-ı hālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bî-şabr u **ihtiyār**, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*ihtiyār,,]*
- Mül çünki bu mā-cerāyı, ya‘nî bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaḳḳında bu ta‘rîzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, ‘inān-ı **ihtiyār**, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*ihtiyār,,]*
- ı ebü‘l-beşer ile meşgûl olup o kārı kabûl u **ihtiyār** eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*ihtiyār,]*
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hālet-i keyfiyyetde dest-i ḥiredden ‘inān-ı / **ihtiyār** u edebî, rübûde-i dest-i tehevvr ü ğazab eyleyüp ba‘zî nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*ihtiyār,]*
- şāyeste evzā‘ u etvār ve nā-sezā ef‘āl **ihtiyār** idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri sebebiyle şāhbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*ihtiyār,]*

ihyā: *Diriltme, diriltirme, canlandırma.*

- Bir nuṭṭuñ ile mişāl-i ‘Tsā / Biñ mürde-dili idersin **ihyā** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*ihyā,]*

ikāmet: *Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma.*

- [...] / māni‘-i **ikāmet-i** şalāt olur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9*). [*ikāmet-i,]*

ikdām: *Gayret etme, çabalama, devamlı çalışma.*

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sâ‘id-i sa‘y u **ikdām** oldığum, vādî-i dil-güşā- / yı inşāda daḥi edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpük-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*ikdām,]*

iken: *Ek-filın zarf-fiil eki almış biçimi.*

- Sen hālümü şerhe himmet eyle / Sen var **iken** ey celîlü'l-evşâf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [iken,]
- Kimden ideyin ümîd-i elţâf / Sen var **iken** ey hüceste-ta'bir (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [iken,]
- iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdıķ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [iken,,]
- idüp mazhar-ı merḥamet ü 'ātîfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'adet / ve şadr-pîrā-yı serîr-i devlet-i vezāret olsam dir **iken**, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [iken,,]
- firākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derün-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk **iken** mütebessim ü şüküfte-rüyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [iken,]
- Hezār 'aşık-ı dil-figārele, ki bülbülān-ı nāle-kārdan 'ibāretdür, müttehem **iken**, kendüni perde-nişin-i 'işmet kıyās idüp, pākîze-dāmen zann eylersin. / Birāderün Gül-i ḥîr' bā-vücüd-ı tîre-rāyî (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [iken,,]
- hayrān **iken**, ma'kûl u nîkûdur dirsın. / Ve ḥaşîş-i pür teşvîş ciger-ḥvārî ḥarîta-i ü ki nekbet ü idbār ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [iken,,]
- duḡter-i rez **iken**, 'acîbe vü ḡarîbedür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve şevket ü ferzānegî zann idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [iken,,]
- ḡuşun-ı dāniyetü'l-eṭrāf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāḡ-ı ser-bülend ü / mevzūn **iken** bādî-i irtikāb-ı fîşk u fesād olup, perde-der-i şerm ü ḡicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [iken,]
- [...] ile tîrāz-yāfte **iken** ber-mışdāk-ı kerîme-i [...] / [...] ser-i tevāzu' u teslîmi, pîş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [iken,]

iki: İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

- Gerçi **ikidür** zebānuñ ammā / Bir söz mi çıkar ḡilāf-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [ikidür, -dür]
- Muṭtaşıl ol **iki** çeşm-i şehbāz / Sāḡa-i 'arşā iderdî pervāz (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4). [iki,]

iklîm: Ülke, diyar, memleket II Bağıslama, ihsan ülkesi.

- ki bu ḡülşen-sarāy-ı dehr-i ḡazān-peziire 'ālem-i ḡayb u **iklîm-i** lâ-reybden / irmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [iklîm-i, -i]
- zindesini, ki cilvegāḡ-ı ilḡāmāt-ı **iklîm-i** lâ-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [iklîm-i, --i]
- zindesini, ki cilvegāḡ-ı ilḡāmāt-ı **iklîm-i** lâ-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6). [iklîm-i, --i]
- Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā ḡürşîd-i / 'aḡlî, ki ziyā-baḡş u pertev-resān-ı **iklîm-i** beden-i insānidür, hem-vāre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [iklîm-i, -i]
- Ben ki ser-ā-pā 'ālem-i ḡillî, seyāḡat u temāşā ve ser-ā-ser **iklîm-i** / ḡürmeti ḡeşt ü ḡüzār kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [iklîm-i, -i]

ikrār: Kabul etme, tasdik etme; söz verme.

- ḡaḡkumda ne mertebe ḡîl u ḡāl ve serzenîş-i bed-kārî vü isnād-ı zîştî-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḡvāl u ḡasb-ı ḡālūñi **ikrār** u tezkār (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [ikrār,]
- Ey Mül, bu ḡüzāf-ālûde ḡüftār, zebān-āvürde-i 'îtirāf u **ikrāruñ** degül / midür, ki ben, miyāne-i 'aşık-ı zār u ma'şūķ-ı şermsārdan bürķā'-endāz-ı ḡicāb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [ikrāruñ, -uñ]

iksîr: Eski kimyâcıların, topraḡı ve mâdenleri altın yaptığına ve olaḡanüstü kuvveti olduḡuna inandıkları mevhum sıvı.

- dervîş-i teng-dest ve müflis-i ḡarābe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nā da'vî-i **iksîr** ü kîmyā idersin. Tevcîh-i nigāḡ (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [iksîr,]

iktidār: Güç yetme, yapabilme.

- kavlince, farkı, pādan farka **iktidārı** kalmayup, bî-ihtiyār, medhūş u bî-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daḥi, rūbūde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*iktidārı, -ı*]

iktisāb: Kazanmak, elde etmek.

- Ammā ol kimse ki senden bir cür'a nūş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücūr ve **iktisāb-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*iktisāb-ı, -ı*]

iktizā: Lâzım gelme, gerekme.

- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir hālet-i 'ārızī ola. / O maḳūle kuvvet ü kudretten maḥall-i **iktizāda** nesne hāşıl u zāhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*iktizāda, -da*]
- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı **iktizā** iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı ze'vî-l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*iktizā, -ı*]

ilāh: Yaratıcı, Allah.

- Muḥammedü'l-Emīn [...] / [...] şūret-i rahmet-i **İlāhî** ve güneḥkārān-ı ümmetün şeffî' ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*ilāhî, -ı*]

i'lām: Bildirmek. Belli etmek. Anlatmak.

- müstaḡraḳ-ı deryā-yı endişe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza 'arż u **i'lām** ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*i'lām, -ı*]

ile: Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

- Bir nuṭṭuñ **ile** mişāl-i 'İsā / Biñ mürde-dili idersin ihyā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*ile, -ı*]
- Biñ kerre olur aña peşimān / Eyler seni luṭfi **ile** memnūn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*ile, -ı*]
- Tā minnet **ile** ide ciger-ḥūn / Çarḥ ise denî vü tünd-ḥūdūr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*ile, -ı*]
- Uyḥu yüzi gördi pāsbānlar / Tedbiri **ile** hemişe taḳdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*ile, -ı*]
- Güftār-ı Mesīḥ **ile** hem-dem / Luṭfuñ durur ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*ile, -ı*]
- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr **ile** meşhūrı / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*ile, -ı*]
- nevrüzidür, müjde-i teşrif-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī **ile** tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*ile, -ı*]
- [...] / Ve basit-ı rüy-ı zemīn, bisāt-ı inbisāt -efzā-yı rengin **ile** ya'nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*ile, -ı*]
- reng ü ḥüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār **ile** bir dil-ber-i sīmīn-endām u ḥoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*ile, -ı*]
- āhenk **ile** ki (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 16*). [*ile, -ı*]
- Ya'nî irişdi vaḳt-ı tarab bāde-nūş oluñ / Ve kimi bu naḡme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz **ile** ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*ile, -ı*]

- dur, şeker-ıhvār ve kiminūn ‘andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu sec‘-i hoş-ta‘bīr ü pākīze-ma‘ānī **ile** ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [ile,]
- feraḥ-ālūd u ḥatır-ıhvāh **ile** ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10*). [ile,]
- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñ / rindlük **ile** bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bī-ḥaber ü ḡāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [ile,]
- Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billür **ile** āmīzış idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pür-jāle, sır-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [ile,]
- ḡam-efrūḥte-i teḡālībāt-ı kâ‘inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rüzgār **ile** suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [ile,]
- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā **ile** zuhūr ider, bir ḥālet-i ‘arızī ola. / O maḡūle kuvvet ü kudretten maḡall-i iktizāda nesne ḥāşıl u zāhır (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [ile,]
- dalāletle cādde-i ḥakdan inḥirāf ve telkīn-i şeyāṭīn-i melā‘īn **ile** reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevḥīk-i refīk-i İslāma ḥādī vü dā‘ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [ile,]
- gül-bāng-ı kelīme-i tevḥīd **ile** māl-ā-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, tanīn- / endāz-ı heftümīn-ḡıbbāb-ı çarḥ-ı muḡtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [ile,]
- zindegānī-i bī-şümār **ile** i‘tinā vü iftīḥār, ‘inde‘l-‘uḡalā şāyeste vü sezāvār / olmaduḡı [...] ‘ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [ile,]
- [...] / Baña nār-ı sūzān-ı küllābgerān **ile** seng-endāz-ı mancınık-ı ta‘n olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [ile,]
- Ve bu kıt‘a-i maṭbū‘adan ki āb-ı tılā **ile** taḥrīr ü imlā olmak şāyān u / sezādur, mülāḥaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [ile,]
- taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḥākāret ü ḥvārī **ile** pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaḡārını rīzān-ı ḥāk-ı mezzellet ü ḥāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [ile,]
- Ve [...] **ile** leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı zūll-i la‘net ü nefrīn ve sergerdān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [ile,]
- dīḥīm-i ta‘zīm, [...] **ile** / ser-bülend ve teşrīf-i şerīf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [ile,]
- [...] **ile** rāz-yāfte iken ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] / [...] ser-i tevāzu‘ u teslīmı, pīş- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7*). [ile,]
- ıebu‘l-beşer **ile** meşḡul olup o kārı ḡabūl u iḥtiyār eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [ile,]
- [...] **ile** terennum-senc-i kibr ü ta‘azzum oldu. / Ve āḥirü‘l-emr, ḡalāb-ı şerr ü ḡabāyih u fesādāda mişl-i ḡar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [ile,]
- da‘vā-yı ḡamiyyet ü ḡayretle naḡme-perdāz-ı maḡām-ı ser- / bülendī, ve bī-ma‘nā, iddi‘ā-yı şecā‘at u mübārezet **ile** zaḡm-zen-sāz-ı ḡod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [ile,]
- meşşāta-i ḡāzab u kīn, ruḡsārūnı ḡāḡ ḡāliye-i la‘īn ve ḡāḡ ḡāze-i zerrīn **ile** / ārāyış ü tezyīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [ile,]
- Mül çün bu nazm-ı ḡarrā **ile** naḡme-serā oldu ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra‘nā-‘arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [ile,]
- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālimān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tarīk **ile** iḥtilāt u şoḡbet ve imtizāc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [ile,]
- Mül, çün bu terāne **ile** nevāzende-i sāz-ı dil-keş-ı şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, ḡüş-ı müstemī‘ānda, cāy-ḡīr ve bī‘l-cümle, pāk-dil ü şāf-zāmīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [ile,]

‘ilel: İletler, hastalıklar.

- ‘adīmü‘l-mişāllerine ki zīb-kerde vü zīnet-dāde-i kilik-i bī-‘ayb u **‘ilel** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [‘ilel,]

ilhāmāt: İlhamlar.

- zindesini, ki cilvegāh-ı **ilhāmāt-ı** iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [ilhāmāt-ı, --ı]
- zindesini, ki cilvegāh-ı **ilhāmāt-ı** iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [ilhāmāt-ı, --ı]

ilkā: Ar. 1. Barakmak, bırakılmak, atmak, atılmak. 2. Söz yetiştirmek. (Bu manada ekseriya cem'i olan ilkaât

kullanılır).

- pür-şür-ı nehy ü harām, vaz‘ u **ilķā** olındı. / [...] ki pā-māl-ı haķāret ü ħvārī ve fütāde-i ħāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*ilķā,]*

‘illiyyīn: Gökyüzünün ve cennetin en yüksek kabul edilen yeri.

- perdāz-ı sipīr-i berīn ve nāle vü āh-ı ħazīn-i dil-suĥtegān ve ġirīv ü enīn-i / derdmendān, tanīn efgen-i mesāmi‘-i mütemekkinān-ı **‘illiyyīn** olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*‘illiyyīn,]*

‘ilm-i: Bilme, bilinme, bilgi.

- Ey Mül, da‘vī eyledüñ, ki her mümsik ü baĥlī, cüvān-merd ya‘nī, / **‘ilm-i** kerem ü baĥşışı, ta‘līm ve revīş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ĥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*‘ilm-i,]*

imāle: Yönelmek.

- yokdur. / Ve hemīşe, kem-fehm ü kec-endīşe olup, semt-i ĥulāfa **imāle-i** ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*imāle-i, -i]*

imām: İmam, önder.

- Hem kıdvesi hem **imāmı** nazmuñ / Ĥvāce Nizāmü‘d-dīn Gencevī, ‘aleyhi rahmetü‘llāhi‘l-mülki‘l-ķavī, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*imāmı, -ı]*

imdi: Şimdi.

- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-beķā ve cihān-ı pür-renc ü bī-vefāda ki / bihterīn evşāfi [...] dūr, bisyār meķs ü ķarār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*imdi,]*

imkān: Ar. Kudret dahilinde oluş, mümkünlük.

- Lākin bir merde aña ıttılā‘ ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyaķķun / u āgāhī, bīrūn-ı ĥadd-i **imkāndur**. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*imkāndur., -dur]*

imlā: 1. Doldurmak, doldurulmak: imlā-yı sūrāhī, kapların su ile imlāsi. 2. Sahneye bakmaksızın zihninden yazmak, yazılmak: İki risale imlā eyledim. 3. Bit-takrīr yazdırmak, yazdırılmak: el-mebsūt, imlā tarikiyla te‘lif olunmuştur. 4. Kelimātu doğru yazmak fenni: Zavallı hiç imlā bilmiyor. imlāya gelmek mesleğini doğrulatma: bu kadar çalıştım imlāya gelmedi, çapkını imlāya getiremedim.

- Ve bu ķit‘a-i maţbū‘adan ki āb-ı tılā ile taĥrīr ü **imlā** olmak şāyān u / sezādur, mülāĥaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*imlā,]*

imtizâc: 1. karışabilme, birden fazla cismın karışıp bir cisim oluşturmastıhiyi geçinme, uyuşma, kaynaşma, geçinme.
2. birbirini tutma, uygunluk, uyuşma.

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nık ve ‘ālimān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārīk ile ihtilāt u şöhet ve **imtizâc** u ülfet itmışüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*imtizâc,]*

in‘ām: Nimet verme.

- Bir cür‘a-i luţf iderler **in‘ām** / Luţf eyleseler sitem-fezādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [*in‘ām,]*

‘inān: Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.

- İrhā-yı ‘**inān** idüp şitāba / Var var o Hıdīv-i Cem-cenāba (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*‘inān,]*
- bahāne-i luţf u merhamet, lā-li-garażi izhāri‘l-ma‘rifet, ‘aţf-ı ‘**inān** ve ‘alā- / kaderi‘l-imkān, izhār-ı tek ü tāz-ı cevalān olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*‘inān,]*

‘inān-ı: Dizgin II Zapt, idare, kontrol.

- Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘**inān-ı** cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*‘inān-ı, -ı]*
- Mül çünkü bu mā-cerāyı, ya‘nī bu lāf-ı hōd-sitāyı ve hakkında bu ta‘rīzāt u / tevbihāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, ‘**inān-ı** ihtiyār, dest-i tahammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*‘inān-ı, -ı]*
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hālet-i keyfiyyetde dest-i hıreddin ‘**inān-ı** / ihtiyār u edebī, rübūde-i dest-i tehevvr ü gāzab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*‘inān-ı, -ı]*

‘inān-ı: Dizgin.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tır-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*‘inān-ı,]*
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tır-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*‘inān-ı,]*
- ve sitem-i hamiyyet-engizden tekāver-i saht-ser-i şabr u karar, ‘**inān-ı** ‘aql u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kıl u kāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*‘inān-ı,]*

‘ināyet: Yardım, iyilik.

- Ey kân-ı kerem yem-i ‘**ināyet** / V‘ey Āşaf-ı Bermekī-sahāvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*‘ināyet,]*

inbisāt: Ar. 1. Yayılmak, açılmak. 2. Vüs‘atlenmek, tevessü. 3. Gönül açıklığı, ferahlılık.

- [...] / Ve basīt-i rüy-ı zemīn, bisāt-ı **inbisāt** -efzā-yı rengīn ile ya‘nī çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*inbisāt,]*
- Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ays u tarab, neşāt u şadmānī ve **inbisāt** u / hāndānīye bādī vü sebep olduğundan hezār cānla rāğıb u tālībüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*inbisāt,]*

- medlûlinca, perde-i şakîlû 'z-zıll-ı tekellûf ü inkıyâdı, telatıttuf u **inbisâta** / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*inbisâta, -a, -*]
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellûfı, talatıttuf u **inbisâta** tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü hân mân-harâb, fi'l-hakîka râst-cevâbsın, zîrâ hicâb u hayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*inbisâta, -a, -*]
- [...] / Ben hûd maḥşûs-ı lehv ü neşât ve sebeb-i lu'b u **inbisâtum**. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*inbisâtum., -um.*]

inbisât-engîz: Ferahlık veren, mutluluk veren.

- Ya 'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü **inbisât-engîz** ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*inbisât-engîz,*]

inbisât-pîrâ: Ruhun açılmasını sağlayan.

- iderler. / Bisât-ı **inbisât-pîrâ** vü neşât-efzâ-yı sebzâz, benüm taḥtgâhum; gûşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*inbisât-pîrâ,*]

'inde'l-ukalâ: Akıllı kişiler arasında.

- zindegânî-i bî-şümâr ile i'tinâ vü iftiḥâr, '**inde'l-ukalâ** şâyeste vü sezâvâr / olmaduğı [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*'inde'l-ukalâ,*]

'indin: Katında, nezdinde.

- vücûda gele, mû-şikâfân u daḳıka-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemiyyân olan 'uḳalâ '**indinde** saḡâ vü 'aṭâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*'indinde, -de, -*]

'indüñde: Yan, nezd, kat, huzur.

- olmuşdur, senüñ '**indüñde** zebân-âvürde-i beyân u ta'bîr ve medâyiḥ ü elkâb-ı / leṭâfet-nişâbdan ki benüm ḥaḳḳumda lisâna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*'indüñde,*]

inhirâf: Bulunduğı yönden başka bir tarafa doğru meyletme, sapma; değışme, bozulma.

- dalâletle câdde-i ḥaḳdan **inhirâf** ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i ḥilâf iden güm-rehânı, ṭarîḳ-i tevfiḳ-i refiḳ-i İslâma hâdî vü dâ'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*inhirâf,*]

inkâr: İnkâr; kabul ve tasdik etmeme, tanımama II İslamiyet ve islami öğretileri inkar etme.

- İnkâr itme şüfî şarâbuñ menâfi'in / Üstâd-ı ḥikmet öyle buyurmuş kitâbda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*inkâr,*]

inkıvād: İtaat, bağlanma, boyun eğme, tabi olma.

- medlülınca, perde-i şakîlû 'z-zıll-ı tekellûf ü **inkıyâdı**, telattuf u inbisâta / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*inkıyâdı*, -ı]

insâ: Edebî nesir.

- ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, vādî-i dil-güşâ- / yı **inşâda** daği edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpük-kademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*inşâda*, -da]

inşād: Ar. Şiir okumak. (Okunan şiir, şiir okuyanın kendi şiiri olmak hususu muteber değildir).

- Binâ-ber-în, erbâb-ı tab ' -ı Fârs zemînden bir suhan- âşnâ vü / hoş-edānuñ, maķâm-ı ' Acemde nağme-serâ-yı îcād ve nevâ-pîrâ-yı **inşād** (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*inşād*,]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında **inşād** itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fî'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*inşād*,]

insân: İnsan, şahıs.

- Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aqlı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i **insânîdür**, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*insânîdür*,]

insānu'l-'ayn: İnsan gözü.

- zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, **insānu'l-'ayn**-ı dîde-i müslîmîn, ya 'nî hâtûn-ı siyeh- / püş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*insānu'l-'ayn*, -ı]

intisāb: Bağlanma.

- Ben dil-figâr-ı hayret ü efkâr daği ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden **intisāb**-ı nevvâb-ı kām-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*intisāb*-ı,]

irhâ: Koyuverme, salıverme.

- İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / Var var o Hîdîv-i Cem-cenâba (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*irhâ*-yı, --yı]
- Pes ân-gâh, tekâver-i çâpük-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar **irhâ-yı** 'inân-ı cevelân itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*irhâ*-yı, --yı]

irîşdi: İrişdi: Erişmek, irişmek, vasıl olmak.

- Ya 'nî **irîşdi** vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*irîşdi*,]

irmek: Ulaşmak, yetişmek.

- [...] / **İrdi** nevrüz yine geldi gülistāna şabā (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7). [irdi, -, -]

irmişüm: Girmek, dahil olmak // aşka düşmek.

- ki bu gülşen-sarāy-ı dehr-i hazān-peziṛe ‘ālem-i ḡayb u iklīm-i lā-reybden / **irmişüm**. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [irmişüm.,]

irtikāb: Bekleme, gözleme.

- Ammā ol kimse ki senden bir cūr’a nūş ider, [...] / [...] meyl-i **irtikāb-ı** hezār fışk u fücūr ve iktisāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [irtikāb-ı, --ı]
- ḡuşūn-ı dāniyetü’l-etṛāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir şāh-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i **irtikāb-ı** fışk u fesād olup, perde-der-i şerm ü hicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [irtikāb-ı, --ı]

‘isā: Hz. İsa (as).

- Bir nuṭṭuñ ile mişāl-i **‘İsā** / Biñ mürde-dili idersin ihyā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1). [‘isā,]

iş‘ār: Haber verme, bildirme.

- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdūḡi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fi’l-cümle, ‘ayān u **iş‘ār** ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [iş‘ār,]

ise: Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.

- Tā minnet ile ide ciger-ḡūn / Çarḡ **ise** denī vü tünd-ḡūdūr (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16). [ise,]
- Senden olur olur **ise** dermān / ‘Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [ise,]
- Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hıẓr / Elṭāfuña olmaz **ise** maẓhar (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [ise,]
- Ḥazzuñ var **ise** eger fenādan / Yegdūr bu bahār-ı dil-ḡüşādan (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5). [ise,]
- Eger bu mākāl-ı kızb-iḡtimālde, şādıku’l-bāl ve bu da‘vā-yı dūrūḡ- / iḡtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı ḡaḡḡ **iseñ** pes niçün şad-hezār yüz (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9). [iseñ, -n]

iseñ: Ek fiilin şart hali.

- ḡaşā‘il-i laṭīfe-i ḡūn-ā-ḡūn ve fezā‘il-i şerīfe-i rüz-efzūdandan bī-ḡaber ü āḡāh / **iseñ**; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [iseñ;,]

islām: Allah’ın Kur’an ile vahyettiḡi ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

- ğuşūn-ı dāniyetü'l-eṭrāf-ı mu'allā-şecere-i **İslāmdan** bir şāḥ-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād olup, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*islāmdan, -dan*]

ismet: (Ar.) Masum olma, temizlik.

- Hezār 'āşık-ı dil-figāriyle, ki bülbülān-ı nāle-kārdan 'ibāretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişīn-i **'işmet** kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ḥīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*'işmet,]*

isnād: (Bir sözü, bir işi) Bir şeye veya bir kimseye dayandırma, ona bağlama, atfetme.

- ḥaḳkumda ne mertebe kıl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü **isnād-ı** zıştī-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*isnād-ı, -ı*]

isrāf: Gereksiz yere harcamak, boşuna sarfetmek, lüzumundan fazla harcamak, savurganlık etmek.

- Biñ sīm ü zeri iderler **isrāf** / Ammā ki gelince rāh-ı Ḥaḳka (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*isrāf,]*

işret: Yeme içme II zevk u safa II içki içme.

- Ve mey-ḥvāregān-ı erbāb-ı **'işret**, fevc fevc her güşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u bī-gāh, bu sūrūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*'işret,,]*

'işret: Bkz. 'cām-ı 'işret', 'sāğar-ı 'işret', 'meclis-i 'işreti' md. 1. zevk ü safa I şarap, içki içme.

- Senüñ buḥār-ı mağz-ḥırāş-ı ḥumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ayş u **'işret** oldukça benüm āb-ı pür-şafāmıla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*'işret,]*

iste: İstemek, talep etmek.

- Dīrīne 'adū-yı kīne-cüdur / Erbāb-ı dili figār **ister** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*ister, -r*]
- Pā-māl u zelīl ü ḥvār **ister** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18*). [*ister, -r*]

isti'āl: Tutuşma, alev alma, parlama.

- [...] / miyāne-i Gül ü Mülde āteş-i zebāne-keş-i münāzara vü muḥāvere **isti'āl** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*isti'āl,]*

istib'ād: Uzaksama, uzak görme, ihtimal vermeme.

- fūrūğ-ı ḥod-fūrūṣī zann idüp, **istib‘ād** u istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı ‘aliyyü’l-ıtlākdan, celle şānuhu ba‘īd degüldür ki ḥavāşş-ı cemī - (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [istib‘ād,]

istifsār: Sorma, araştırma.

- keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u **istifsār** itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [istifsār,]

istiğfār: Af dilemek, niyaz etmek, tövbe etmek, yalvarmak.

- tevbe vü **istiğfār** ve bāṭın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü gaffār»dur. / Ber-ma‘nā-yı kerīme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [istiğfār,]

istiḥlāl: Helalleşmek, helal saymak.

- vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i **istiḥlāl**, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriğü’l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [istiḥlāl,]

istiḥlās: Kurtulma, kurtarıma.

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, mazīk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden **istiḥlāşa** (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [istiḥlāşa, -a]

istiḥvā: Utanmak.

- Ve güftār-ı lülü-bār-ı server-i kā’inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü **istiḥvā** itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [istiḥvā,]

istiḥzā: Biriyle ince ince alay etme, eğlenme.

- girih-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i **istiḥzā** olarak Mül-i āle, bu / gūne gonçe-güşā-yı gül-bāğçe-i maḳāl oldı ki; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13). [istiḥzā,]
- Mül ki bu muḳaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı maḳām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı ḳahḳaha-i **istiḥzā** olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [istiḥzā,]

istikbār: Büyüklük taslama, kibirlenme.

- Ve [...] ile leb-cünbān-ı ğurūr u **istikbār** / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ğull-ı züll-i la‘net ü nefrīn ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [istikbār,]
- nihād-ı ḥalīfetü’l-lāh itmeden, ebā ve **istikbār** idüp gerden-i āviḥtenīsi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la‘n oldı. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [istikbār,]

istiksār: Çok görmek, çoğumsamak.

- fūrūğ-ı ḥod-fūrūṣī zann idüp, istib'ād u **istiksār** itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle şānuhu ba'īd degüldür ki ḥavāşş-ı cemī' - (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [istiksār,]

istinād: Dayanak, güvenç, teslimiyet.

- Ahvāl-ı dilüm olur mükedder / Dergāhuña itdüm **istinādı** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9). [istinādı, -ı]

istirāhat: Ar. Rahat bulmak, rahatlanmak.

- mesāḥa-i sāhire-i kı̄r-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü **istirāhat** ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [istirāhat,]

istişmām: Kokusunu alma, koklama II hissetme, görme.

- Keşret-i **istişmāmuñ**, bādī-i renc-i şudā' ve bā'ış-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılırsın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [istişmāmuñ, -uñ]

istiṭā'at: Takat, kudret, güç yetme, Güç yettiği, elden geldiği kadar.

- kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-iḥtiyār, medhūş u bī-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daḥi, rübüde-i dest-i **istiṭā'at** (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [istiṭā'at,]

'işve-perdāz: İşve yapan.

- Yek-bāre, gürūh-ı ḥübān-ı '**işve-perdāza** nigeḥ-endāz ol, tā ma'lūm / idinesin ki cemī' isinden bālāter ü ser-firāzum. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14). ['işve-perdāza, -a]

'işve-pīra: Cilve, naz ile etrafını güzelleştiren.

- İtdükçe ḥırām-ı '**işve-pīrā** / Pā-māluñ olur bütān-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4). ['işve-pīrā,]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

- 'Älemlere ḥükmün **itdi** cārī / Feyz-i dem-i sūrī bī-muḥābā (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [itdi, -di]
- İtdükçe ḥırām-ı '**işve-pīrā** / Pā-māluñ olur bütān-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4). [itdükçe, -dükçe]
- Yok ağzımı açmağa mecālüm / Luṭf u kerem **it** mürüvvet eyle (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4). [it,]
- Senden olur olur ise dermān / 'Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb **it** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [it,]
- 'Arz itmege ḥālūmi şitāb **it** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6). [it,]
- Ol şadr-ı güzine keşf-i rāz **it** / Düş pāyına giry-e niyāz **it** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8). [it,]

- Ol şadr-ı güzine keşf-i rāz **it** / Düş pâyına girye-i niyāz **it** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [it,]
- ‘Arz **itmege** hālūmi şitāb it / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6*). [itmege, -meg, -e]
- Reşk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i keremünle bir nigāh **it** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8*). [it,]
- Pâyüm ser-i çarh-ı kīne-hvāh **it** / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [it,]
- Ya ‘kūb mıyum ki **itdi** zū’l-menn / Beytū’l-hazeni baña nişīmen (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16*). [itdi, -di]
- Bahtum meger **itdi** Hāk Tebārek / Bu güne siyāh u nā-mübārek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [itdi, -di]
- Gencine miyūm ki hūkm-i Bārī / Cāy **itdi** baña harābezārī (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [itdi, -di]
- Aḥvāl-ı dilūm olur mūkedder / Dergāhuña **itdüm** istinādı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [itdüm, -düm]
- İt sāk-ı du ‘āyı turma teşmīr / Tā-key tā-key bu şekve vū dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [it,]
- Bākī anuñ emr ü hūkm ü fermān / Dergāh-ı Hūdāya ilticā **it** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [it,]
- Şimden girü devlete du ‘ā **it** / Olsun o Hūdīv-i kāmkarī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [it,]
- Ey eblāk-ı hāme-i sebūk-rev / **İt** şahn-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [it,]
- Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / Devletle Hūdā mu‘ammer **itsün** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [itsün, -sün]
- Maşūr kılsun muzaffer **itsün** / Hem-vāre ola cenābı maşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [itsün, -sün]
- nūş **itdürüp** münşerihū’ş-şadr-ı dīn-i mūbīn ve ratbu’l-lisān-ı īmān-ı bā-emān / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [itdürüp, -dür, -üp]
- Hālūñ ‘arz **it** o şadr-ı muhterem / Niçe şadr-ı muhterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [it,]
- zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām **itsem** dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [itsem, -se, -m]
- Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hārā-yı pūr mevci / Şabā şahenşeh-i mülk-i bahāra **itdi** pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [itdi, -di]
- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derün-ı ḥalvet-hāne-i ḡonçede, / dest-i gūstāh-ı Züleyhāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk **itmişdür.** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [itmişdür., -miş, -dür]
- yegān yegān mevzū’-ı tabakçe-i beyān **itdüm**, henüz zāt-ı nikūş-ıfātumda / mevcūd u meknūzdur. Zinhār: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [itdüm., -düm]
- fūrūğ-ı ḥod-fūrūşī zann idüp, istib’ād u istiksār **itme** ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı ‘aliyyū’l-ıtlākdan, celle şānuhu ba’id degüldür ki havāşş-ı cemī’- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [itme, -me]
- āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Mūşāhede **itdūñ** mi ki şoḥbet-i hār-ı bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [itdūñ, -dū, -ñ]
- [...] / Ve bir dem qarīn-i bed-āyinūñi ḥātıra **it** ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [it,]
- Eger seni rüy-ı gülgün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pūr-fūsūnı, baña nisbet **itdiler.** (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [itdiler., -di, -ler]
- Ve hiç mülāḥaza vū endīşe **itmedūñ** ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [itmedūñ, -me, -dū, -ñ]
- kerde-i Bermekiyyū’l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk **itmedūñ** ki bir cūd u kerem, ki ‘ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [itmedūñ, -me, -dū, -ñ]
- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā’ire vū şerāre bārdan taşra vaz’-ı / ḳadem **itdüm**, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [itdüm., -düm]
- ı ḳālīl **itmedi** ki anı hezār-bār belki bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [itmedi, -me, -di]
- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzār **itmemiş** ki, hiç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pūr- / şūr u ḡavgāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [itmemiş, -me, -miş]
- mūbāḥāt bildūñ. / İdrāk **itmedūñ** ki ḥilkāt-ı şeytān-ı la’īn ü racīm, āteş-i pūr-iltihāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [itmedūñ, -me, -dū, -ñ]
- ser-i ‘azīzin, kūy-ı şavlecān-ı fenā ve ḡaltān tūb-ı ḥāk-ı ḥasār / **itmişdür.** (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [itmişdür., -miş, -dür]
- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād **itdügi**, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nūmūdından saña yek şemme, izhār ve fi’l-cümle, ‘ayān u iş’ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [itdügi,]
- ‘ayn-ı girye vū bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicke-ḥīz ü lūcce- / rīz **itdi.** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [itdi., -di,]
- u āmīḥte **itdi.** Ve cevāba mūbāşeret eyleyüp didi: / HİTĀB-I GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [itdi., -di,]
- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u ‘ākīlān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u ḡayet i’tibār u raḡbet **itmişlerdür.** (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [itmişlerdür., -miş, -ler, -dür]
- keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefāḥḥuş u istifsār **itdiler.** / Nā-tüvān u sūzān vedā’-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [itdiler., -di, -ler]

it-: Etmek, eylemek, yapmak.

- Haclet-zedeñ olsa n'ola Erjeng / **İtmiş** seni Fâtıru's-semâvât (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5). [itmiş, -miş]
- İtdükleri cāna hep cefādur / Pādāş-ı hezār cām-ı âlām (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8). [itdükleri, -dük, -leri]
- ser-âgāz **itmekle** ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 4). [itmekle, -mek, -le]
- kudsiyyeden zuhūr **itmiş** bir hadīs-i meşhûrdur, nişân-ı fahr u mübâhât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [itmiş, -miş]
- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü hod-pesendlükler / **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9). [idersin., -er, -sin]
- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü hod-pesendlükler / **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [idersin., -er, -sin]
- meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [idersin., -er, -sin]
- [...] / Zülfî bir ejderdür **itmiş** nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [itmiş, -miş]
- [...] / Zülfî bir ejderdür **itmiş** nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [itmiş, -miş]
- lîkin âyîne-i şu'lenâk-ı idrâki, dem-be-dem pür-jeng ü ğubâr **idersin**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5). [idersin., -er, -sin]
- dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ **idersin**. Tevcih-i nigâh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [idersin., -er, -sin]
- duhter-i rez iken, 'acîbe vü ğarîbedür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve şevket ü ferzānegî zann **idersin**. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [idersin., -er, -sin]
- kelām **idersin**. Eger peder-i 'azîz-i bozorgvârum, ki [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [idersin., -er, -sin]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nûş-â-nûş ve hem-vāre, bülend- / na'ra-i hoş-bād-ı ser-hoşân-ı bî-hûşı, ğuş **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [idersin., -er, -sin]

itdi: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] / Mir'ât-ı felek çok **itdi** devrân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2). [itdi, -di]
- huzûr-ı kâdiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, ğuş **itdi**, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [itdi.,]
- cidâlde türk ü tâz-ı bî-endāze vü nâ-sāz ve Güle cevâb-ı pür-'itāba, bu / perdeden ser-âgāz **itdi**, ki: (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14). [itdi.,]
- Gül bildi ve yakîn hâşıl **itdi** ki Mül, harîf-i hîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-ıhvân u muşâhib-i meclis-ârâdur, der-hâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [itdi, -di]
- Mül ki bu muqaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı makâm-ı encâm **itdi**, / Gül dehen-ğüşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgāz-ı ğuftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [itdi.,]
- Mül çün bu faşlı tamâm **itdi**, meclis bir perdede germ-â-germ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11). [itdi.,]

itdüm: Etmek, eylemek, yapmak.

- Pes ân-gâh, tekâver-i çapûk-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı cevelân **itdüm**; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [itdüm.,]

itdüh: Etmek, eylemek, yapmak.

- itdüh. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 3). [itdüh.,]
- Ey Gül, da'vî-i şahidî eyledüh ve hânde-i bî-câ vü bî-ma'nâyı, hadd u / 'adedden bîrûn u efvûn **itdüh**. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [itdüh.,]

- [...] / Beni sebeb-i bî-nevâyî ve bādî-i gedâyî zu‘m u kıyās **itdün**. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [*itdün*,]
- ser-efser-i mihr-i ‘âlem-ārā **itdün**. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da‘vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kılduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*itdün*,]
- gürbe ve bî-hüde peygâr u ‘arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân **itdün**. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuş u pende ser-âgâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*itdün*,]
- ‘Ömr-i dırâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma‘nâ güft u güya ser-âgâz **itdün**. Zîrâ pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*itdün*,]
- ve terâne-senc-i ğurūr u kibr olup rütbeñi, muhāfaza **itdün**. / Zîrâ şeytân-ı la‘în-i ğod-bîn, Hâzret-i Âdem, ‘aleyhi‘ s-selām ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*itdün*,]

i‘tibār: Saygı gösterme, ehemmiyet verme, hürmet.

- mazmûn-ı belâgat-meşhûmı üzere mütâlâ‘a- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te‘emmül ü **i‘tibār** oldıklarınca kimi âl-i tûfî-i lisânın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*i‘tibār*,]
- şûret-i sūrḥ ü sebzûne nazar-endâz-ı **i‘tibār** olup ğod-bîn ü ğırra olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*i‘tibār*,]
- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcîh-i nigâh-ı **i‘tibār** itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, muṭlaḳu‘l-‘inân, ve her bâr, mizmâr-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*i‘tibār*,]
- Senüñ müddet-i tarâvet ü letâfetüñ ve vaqt-i **i‘tibār** u raġbetüñ her sâl-ı / ferḥunde-fâlda, se mâhdur, ki eyyâm-ı nev-bahârdan ‘ibâretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*i‘tibār*,]
- Ve fûşûl-ı çeḥârda benüm zamân u ‘ahd-i letâfet-âşârumda, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña raġbet ü **i‘tibār**, bîşter ü bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*i‘tibār*,]
- Ve bedân u nikân-ı her millet ve nâdânân u ‘âkilân-ı her ümmet / baña bî-hadd u ğayet **i‘tibār** u raġbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*i‘tibār*,]
- şâyeste evzâ‘ u eṭvâr ve nâ-sezâ ef‘âl ihtiyâr idüp münâza‘a vü mücâdeleye / meyl ü **i‘tibār** itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*i‘tibār*,]
- [...] benî endaḥte-i ğird-âb-ı ḥarâm kılup, kulûb u bâṭın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü **i‘tibār** virdi, tâ ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*i‘tibār*,]

i‘tibârı: Saygı gösterme, ehemmiyet verme, hürmet.

- (Müşâbehât-i ruḥsâr-ı ḥubân u ‘izâr-ı maḥbûbânla müfâḥeret ve küleh- / gûşe-i iftiḥârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı **i‘tibârı**, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*i‘tibârı*,]

i‘tidâl: Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.

- ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu‘belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ‘ire-i **i‘tidâlden** resîde-i maḳâm-ı kıl u kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*i‘tidâlden*, -den]

i‘tinâ: Dikkat, özen II övünülecek şey.

- Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü rûy-ı âteşle **i‘tinâ** idüp dem-zen-i müfâḥeret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*i‘tinâ*,]
- zindegânî-i bî-şümâr ile **i‘tinâ** vü iftiḥâr, ‘inde‘l-‘ukalâ şâyeste vü sezâvâr / olmaduğı [...] ‘ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*i‘tinâ*,]
- i‘tinâyâ ser-âgâz eyledüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 3*). [*i‘tinâyâ*, -y, -a]

i‘tirâf: İtiraf etmek, ortaya koymak.

- Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u ikrârûn degül / midür, ki ben, miyâne-i 'âşık-ı zâr u ma'sûk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [i'tirâf,]

itlâf: Telef etmek, Yok etmek.

- Merhem diyü câna za'ım ururlar / Bir pür-hüneri idince **itlâf** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [itlâf,]

itme: Yapmak, etmek.

- [...] hâzerâtından bir şâhib- / sa'âdetün ümmet-i hâlišü'n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nüş **itmeyeydi**. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [itmeyeydi., -yeydi.]
- şâyeste evzâ' u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr **itmeleri** sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [itmeleri, -leri]

itme: Etmek, eylemek, yapmak.

- Redd **itme** bu 'abd-ı nâ-murâdı / Allâh u Resûlidür güvâhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [itme,]
- Kedüyî, köhnegân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgârile da'vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ ü tîz **itme**. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11). [itme.,]
- İnkâr **itme** şüfî şarâbuñ menâfî'in / Üstâd-ı hikmet öyle buyurmuş kitâbda (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [itme,]
- Ve hiç müşâhede **itmezsin**, ki peder-i bozorgvâr, bu bağ-ı hazân- / pezir-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerdan-firâz olduḡda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [itmezsin., -zsın]
- şafḡa-i rüy-ı zemîn ve fûrû-güzâste-i ḡâk-ı tevâzü' u teslîm **itmediyse**, beni gör, / ki 'alâ-raḡm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [itmediyse., -diyse]
- Niçe meyl **itmesünler** yaz u kış câm-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od ḡarsuz gül daḡsuz lâle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [itmesünler, -sünler]
- ḡâberdâr degülsin ve taḡşîl-i yakîn **itmemişsin** ki sitâyîş-i bihîn ve / maḡâmid-i niküterîn oldur ki zebân-ı bî-zebân-ı aḡyâr-ı pesendide etvârdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [itmemişsin, -mişsin]
- Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saḡt u nerm-i 'âlemi daḡı / müşâhede **itmemişsin**. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [itmemişsin., -mişsin.]

itmede: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] / Telḡ **itmede** kâm-ı cân-ı zârı (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1). [itmede,]

itmeden: Etmek, eylemek, yapmak.

- nihâd-ı ḡalîfetu'llâh **itmeden**, ebâ ve istikbâr idüp gerdan-ı âviḡtenîsi, şâyeste-i / selâsil ü aḡlâl-ı la'n oldı. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [itmeden., -ı]

itmekle: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevciḡ-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıḡasın, muḡlaḡu'l-'inân, ve her bâr, mîzmâr-ı güft ü gûda cevelân **itmekle**, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [itmekle.,]

itmeyüp: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcih-i nigâh-ı i'tibâr **itmeyüp**, bâde-i / nâtiqasın, mutlaqu'l-'inân, ve her bâr, mizmâr-ı güft ü gûda cevlân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*itmeyüp*,,]

itmez: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki âb-ı tılâ ile tahtîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe **itmezsın**. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*itmezsın*,, -sın]

itmiş: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] / Ve bir şahid-i zibâyum ki hânuvâde-i cemâl u kemâlden zuhûr **itmişüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*itmişüm*,, -um]
- itmişümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 14*). [*itmişümdür*,, -ümdür]
- Ey Gül, hiç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâşlığı hü-yı müstaşsen zann **itmişsin**. Belî, ber-ma'nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*itmişsin*,, -sin.]
- ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mânend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / **itmiş**, ve halka-i meclis-i 'ârifân ü dâ'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişâl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*itmiş*,,]
- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve 'âlimān-ı rûşen-zāmîr ü cāhilān-ı / dil-i târik ile ihtilâf u şoḥbet ve imtizâc u ülfet **itmişüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*itmişüm*,, -um]

'izām: Büyükler, ulular.

- eyyām-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı '**izām** ve peygamberān-ı kirām, / şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām ḥazerâtınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*'izām*,]

'izām: Ar. Büyükler, ulular; seçkinler.

- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zât olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmû'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı '**izām** ve enbiyâ-yı zevî'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*'izām*,]

iz'ân: Anlayış, kavrayış, feraset.

- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi fâhr-ı / ḥanedân ve âb-ı rüy-ı düdmân kıyâs u **iz'ân** idüp bālâ-makām-ı iftiḥâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*iz'ân*,]
- dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı **iz'ân**, dürüst ta'bîr eylemişler, ki çün rüstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*iz'ân*,,]
- Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbî, mengüş-ı güş-ı **iz'ân** u te'emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsu'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*iz'ân*,]

izâr: Yanak.

- mānî-i nâz u niyâz olan niķâb-ı hıcâb ve **izâr-ı** ‘ârı, def’ ü ref’ iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [izâr-ı,]

izâr: Yanak.

- rengîn-i bî-hem-tâ ve **izâr-ı** nâzûkterîn-i ‘âlem-ârâma teşbîh ü tanzîr / iderler. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15). [‘izâr-ı, --ı]
- (Müşâbehât-i ruhsâr-ı hûbân u **izâr-ı** maḥbûbânla müfâheret ve küleh- / gûşe-i iftiḥârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i’ tibârı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [‘izâr-ı, --ı]

i’zâz: Ağırlamak, ikram etmek.

- Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta’zîm ve cebîn-i **i’zâz** u tekrîmı, / ḥuzûr-ı Ḥazret-i Âdem, şallâllâhu te’âlâ aleyhi ve sellemde, nihâde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [i’zâz,]

i’zâz-ı: Ağırlamak, ikram etmek.

- hoş-kumâş-ı sebzgûn-ı çemeni, be-resm-i **i’zâz-ı** pây-endâz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [i’zâz-ı, -ı]

izdivâd: Artma, çoğalma.

- ve kirâren ḥarb u kıtâl u peygâr ve ceng ü cidâl-ı küffârda yâr u yâver olup / bādî-i **izdiyâd-ı** kuvvet ü şecâ’at ve sebeb-i füzûn-ı kudret ü cür’et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [izdiyâd-ı,]

izhâr: Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşıkaretme.

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvat ve / çâre-res-i dil-nüvâza **izhâr** u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2). [izhâr,]
- bahâne-i luṭf u merḥamet, lâ-li-garaẓi izhârî’l-ma’rifet, ‘atf-ı inân ve ‘alâ- / kaderi’l-imkân, **izhâr-ı** tek ü tâz-ı cevvelân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [izhâr-ı,]
- tutarum, saña yegân yegân **izhâr** u ‘ayân ve âşkâr u beyân eyler idüm, / ammâ ḥadîs-i mu’teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [izhâr,]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdüğü, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, **izhâr** ve fi’l-cümle, ‘ayân u iş’âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [izhâr,]
- kerem ü ‘atıfet ve rahmet ü mağfiretini âşkâr u **izhâr** eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [izhâr,]

izhârî’l-ma’rifet: Marifet beyanı, bilginin gösterimi.

- bahâne-i luṭf u merḥamet, lâ-li-garaẓi **izhârî’l-ma’rifet**, ‘atf-ı inân ve ‘alâ- / kaderi’l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevvelân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [izhârî’l-ma’rifet,]

izid: Allah cc.

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid ü senâ-güyân-ı Hâzret-i **İzîd-i** Kirdgâr (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*İzîd-i,]*
- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı dūdmân-ı Nemrūd-ı le'îm, Hâlîl-i / **İzîd-i** Celîl ü 'Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*İzîd-i,]*
- İzîd-i Mute'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i letâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*İzîd-i,]*
- Cenâb-ı **İzîd-i** 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı ḥarâm eyledi, tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-refârları, bi'l-cümle, gūşe-i seccâde-i ta'at u 'ibâdetde gūzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*İzîd-i,]*
- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i **İzîd-i** 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*İzîd-i,]*
- tevbe vü istiğfâr ve bâṭn-ı tevbe, maḥabbet-i **İzîd-i** celîl ü ḡaffâr»dur. / Ber-ma'nâ-yı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*İzîd-i,]*

‘izz: Aziz olma , azizlik.

- Bâ-devlet ü 'izz ü rif'at-i cāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17*). [*‘izz,]*

‘izzet: A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.

- Yokdur keremünde büyü minnet / Ey pādşeh-i serîr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*‘izzet,]*

‘izzet-me‘âb: Yücelik sığınağı, büyüklük sahibi.

- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me‘âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*‘izzet-me‘âbumdan,]*

î: "-i" ek fiili.

- Ve bâde-nüşân-ı aşâb-ı şoḡbet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı telâtüm-zen- / î çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı cūybârda, zevrak-ı şahbâyla cihân cihân 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*î,]*
- î dil-pezirin 'ayân u takrîr eylesem, bu bî-şümâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / ḥâtır-âzârdan, ḥacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı mertebe, ser-girânî-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*î,]*
- î düş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâḥat-ı vâṭan u ser-nihâde-i bâliş-i ḥuzûr-ı ḥazâr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [*î,]*

iblis: İblis, şeytan.

- [...] / Ey Mül, ma'kûl eyledüñ ki nisbet-i **İblîs**, telbîsi, kendüñe dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*İblîs,,]*
- Eger **İblîs-i** merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve cebûn-i i'zâz u tekrîmi, / ḥuzûr-ı Hâzret-i Âdem, şallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*İblîs-i, -i]*
- şafḥa-i rûy-ı zemîn ve fîrû-güzâşte-i ḥâk-ı tevâzü' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı **İblîs-i** bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*İblîs-i, -i]*

ibrahim: Özel isim.

- ı merdūd-ı zemīm, hem âteş-endāz-ı dūdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / Īzid-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i **İbrāhīm**, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*İbrāhīm*,,]
- Yā **İbrāhīm**, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*İbrāhīm*,,]

İbrāhīm edhem: *Taç ve tahtını terk ederek fakrı tercih eden İbrahim b. Edhem.*

- Nakl iderler ki tārik-i taṭṭana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i **İbrāhīm Edhem**, ḳuddise sırrehü'l-'azīzū'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*İbrāhīm edhem*,,]

i'cāz: *Mucize.*

- menkıbetleri, 'ale'l-vechi'l etemm muṭābık-ı kavı-l **i'cāz-ı** tev'emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*i'cāz-ı, --ı*]

id: *Etmek, eylemek.*

- merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer merd-i derdmend üzere mānend-i / ḳazā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste **idüp** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*idüp, -üp*]

id-: *Etmek, eylemek.*

- Bir cür'a-i luṭf **iderler** in'ām / Luṭf eyleseler sitem-fezādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [*iderler, -er, -ler*]
- Minnetle seni tamām **iderler** / Ğamgīnligüñde şād olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*iderler, -er, -ler*]
- Biñ sīm ü zeri **iderler** işrāf / Ammā ki gelince rāh-ı Ḥaḳḳa (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*iderler, -er, -ler*]
- Nakl **iderler** ki tārik-i taṭṭana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azīzū'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*iderler, -er, -ler*]

'idād: *1.Sayı, hesap. 2. Hazırlama, hazırlayıp geliştirme.*

- Olsa çü **'idād-ı** necm bisyār / Bir elden ider mihrveş īşār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*'idād-ı,]*

idare: *Yönetme, yönetim.*

- [...] māni'-i **idare-i** zebān-ı nādire-gū ve belāğat-eşerdür. / Saña hiç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*idare-i,]*

idrāk: *Ar. 1. Anlamak, anlaşılma. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.*

- Ve ben ol Felātūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir'āt-ı **idrākūñi** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*idrākūñi, -iñ, -i*]

ifrāt: Haddinden geçmek, pek ileri gitmek.

- hüzür-ı kâdiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma‘ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tâkat-rübâyı, güş itdi, **ifrāt-ı** ğam-ı ğayret-âmîz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [ifrāt-ı, -ı]
- oldılar. / Gül daħi **ifrāt-ı** şerm ü hacâletden ser-fürü-bürde-i girîbân-ı peşîmânî (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5). [ifrāt-ı, -ı]

ihrâz: Kazanmak, elde etmek, erişmek.

- ğam-efrûhte-i teķâlîbât-ı kâ‘inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, **ihrâz-ı** rütbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [ihrâz-ı,]

ihtiyâr: Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.

- ve sitem-i hamiyyet-engîzden tekâver-i saht-ser-i şabr u karâr, ‘inân-ı ‘aql u / hüşı, (dest-i taşarruf u **ihtiyârdan** alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [ihtiyârdan, -dan]

iklîl: Taç, başlık.

- Ve **iklîl-i** celîl-i velâyetle, ser-firâz u ser-bülend olan devletmendân-ı ‘âlî- / şân, ki sâye-bân-ı hümâyûn-ı [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1). [iklîl-i,]
- ide. / Şāniyen, Seyyidü’l-mürselîn, ser-efrâz-ı **iklîl-i** celîl, [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13). [iklîl-i,]

ilâh: Yarattıcı, Allah.

- rûhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı **ilâhîyi** cüyân ve semt-i ‘âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [ilâhîyi,]

illet: Asıl sebep.

- Eger ‘**illet-i** hürmet bende bi‘z-zât olaydı, bunı iktîza iderdi, ki mecmû‘-ı / edyânda haram olup, peygamberân-ı ‘izâm ve enbiyâ-yı zevî’l-ihtirâm, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [‘illet-i, --i]
- Bi’t-tahşîş, ‘ahd-i meymenet karîn, şâdıku’l-va‘dû’l-emîn, ‘**illet-i** / hilkat-i âsmân u zemîn, Hâzret-i Muhammedü’l-Muştafâda şallâ’l-lâhu (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13). [‘illet-i, --i]

ilm: İlim, bilgi.

- Cem‘ eyleyüp ‘**ilm** ü fażl u ‘adli / Ref‘ eyledi cevri ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [‘ilm,]

ilticâ: Ar. Sığınmak, barınmak, dehâlet.

- Bâkî anuñ emr ü hüküm ü fermân / Dergâh-ı Hudâya **ilticâ** it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [ilticâ,]

iltifât: Teveccüh, ilgi, güler yüz (güzel/sevgiliden gelen lutuf bağlamında).

- Ey şadr-nişîn-i kām-rānî / Bir nîm-nigâh-ı **iltifātuñ** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10). [iltifātuñ, --uñ]

islām: Allah 'ın Kur 'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

- gül-bāng-ı kelîme-i tevhi̇d ile māl-ā-māl ve nevbet-i pençgāhe-i **İslām**, tanîn- / endāz-ı heftümîn-kıbāb-ı çarh- ı muhtāl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [islām,,]
- dalāletle cādde-i hākdan inhirāf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'in ile reh-revî-i / küreyve-i hilāf iden güm-rehānı, tarîk-i tevfi̇k-i refîk-i **İslāma** hādî vü dā'î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [islāma, -a]

'isret: İçki içme, eğlenme.

- cilvegāhuñdur, ārzūyî vü rağbet, benümle 'ayş u **'isret** ve germî-i ülfet ü şoğbet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). ['isret,]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ve güftār-ı lülû-bār-ı server-i kâ'inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istihyā **itmeyüp** (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [itmeyüp, - me, -y, -üp]

'itāb-āmîz: Azarlayarak, azarlayıcı.

- Efvünî-i şerm ü hicāb ve bu **'itāb-āmîz** ü sitîz-engîz cevāb u hîṭābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). ['itāb-āmîz,]
- Efvünî-i şerm ü hicāb ve bu **'itāb-āmîz** ü sitîz-engîz cevāb u hîṭābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). ['itāb-āmîz,]

'izār: Ar. Yanak.

- [...] / ve қатарāt-ı şebnem-i terle rûy-ı Gül-i ra'nā, nümūdār-ı **'izār-ı** lāle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8). ['izār-ı,]

İcād ideli: İcat etmek, bulmak, yaratmak.

- Sulṭān-ı qālem-rev-i kemālāt / **İcād ideli** cihānı Bārî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6). [İcād ideli, -eli]

-i: Terkip -i'si.

- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve hārâb-ı bî-şu‘ūr u medhüş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*-ı,]*

‘ıkd: Gerdanlık.

- ma‘nāya ve zıbā-yı dūşīzegān-ı mazāmīn-i ġarrāya, hıla‘ -ı reng-ā-reng-i / fāhīrū‘t-tırāz-ı feşāhat ve ‘ıkd-ı le‘ālī-i mütelālī-i belāğatla bir gūne hūliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*‘ıkd-ı, -ı]*

‘ırz: Haysiyet, namus.

- taşarruf-ı rūzgārını, bürīde vü şikest ve leged-kūb-ı hākāret ü h̄vārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaqārını rīzān-ı hāk-ı mezellet ü hāk̄sārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*‘ırz,]*

ıttılā‘: Öğrenmek.

- Lākin bir merde aña ıttılā‘ ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakkun / u āgāhī, bīrūn-ı hadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*ıttılā‘,]*

ıztırāb: Acı, keder.

- pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażīk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ġamdan hālāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ıztırāb,]*

ıztırāb: Acı, elem, azap, sıkıntı.

- Ġarķ olup baḥr-ı ıztırāb u ġama / Sūr cebīn-i niyāzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*ıztırāb,]*

ıztırar: Mecburiyet, çaresizlik.

- pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażīk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ġamdan hālāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ıztırārī,]*

īcād: İCAT – İCAD: i. (Ar. vucūd “var olmak”tan icād) 1. Yeni bir şey bulma, ortaya koyma, varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana getirme: Ey bâis-i icād-ı nizām-ı dü serâ / Mahlûk senin nâmına cümle eşyâ (Fıtnat Hanım). Söz telefon denen ses nâkili garip icâda geçti (Ahmed Midhat Efendi). Serap otomobilin icâdından sonra çöllerin eğlencesi olmuş (Refik H. Karay). 2. Zihinde yeni bir düşünce veya konu tasarlama, aslı olmayan bir şeyi gerçekmiş gibi zihinde kurma: Kızı yanında mûtattan fazla tutmak için nasıl vesîle icat edeceğini bilemiyordu (Hüseyn R. Gürpınar).

- Binā-ber-īn, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı īcād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*īcād,]*
- hākķumda īcād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü‘l-hıtāma seng, pāyān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17*). [*īcād,]*

īmān: Allah'a inanma, dīnî inanç.

- nūş itdürüp münşerihü'ş-şadr-ı dīn-i mübîn ve ratbu'l-lisân-ı **īmān-ı** bā-emān / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7). [īmān-ı, -ı]

īsār: Īsār: i. (Ar. esr "ikram etmek, ağırlamak; seçmek"ten isār) 1. İkrām etme, ağırlama. 2. Esirgemedi, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedâkârlıkla verme: Cānı isār ettiğim bilmez ne bilsin ol perî (Şeyhülislām Yahyâ). 3. Dökme, saçma: Gālib biziz ol şâri-i vahy-âver-i ma'nâ / Kim şî'r ile isār-ı füyûzât ederiz biz (Leskofçalı Gālib). 4. Seçme, tercih ve ihtiyar etme: "İsār-ı âhiret."

- şîrîn-tebessüm-i çemen, be-tarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve **īsâr-ı** zer-i kem-yâb kırlurlar. [...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [īsâr-ı,]

īsār: Īsār: i. (Ar. esr "ikram etmek, ağırlamak; seçmek"ten isār) 1. İkrām etme, ağırlama. 2. Esirgemedi, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedâkârlıkla verme: Cānı isār ettiğim bilmez ne bilsin ol perî (Şeyhülislām Yahyâ). 3. Dökme, saçma: Gālib biziz ol şâri-i vahy-âver-i ma'nâ / Kim şî'r ile isār-ı füyûzât ederiz biz (Leskofçalı Gālib). 4. Seçme, tercih ve ihtiyar etme: "İsār-ı âhiret."

- Olsa çü 'idād-ı necm bisyâr / Bir elden ider mihrveş **īsâr** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4). [īsâr,]

J

jâi-hây: Saçma sapan sözler söyleyen.

- 'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde **jâj-hây** u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma' nâ güft u güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pādşâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [jâj-hây,]

jâle: Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

- ârām u qarâr olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'âşık-ı zâr, sü-be-sü geşt ü güzârda ve cür'a-i **jâleden** (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [jâleden, -den]

K

kabâ: Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

- Ey Gül-i la'lîn **kabâ**, egerçi zâhiren tûtî-i şeker-hâ gibi, perr ü bālûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senünçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [kabâ,,]

kabâvih: Çirkin fiiller.

- Hezâr muhassenât u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdur ki / senün **kabâvih** u bed-hülüğünde hiç söz ve aslâ kelâm yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [kabâvih,]
- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldu. / Ve âhirü'l-emr, hâlâb-ı şerr ü **kabâvih** u fesâdda mişl-i har-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [kabâvih,]

ka‘betü‘llāh: Allah'ın evi II Allah'ın tecelli ettiği yer.

- zīver-efzā-yı rūy-ı zemīn, insānu‘l-‘ayn-ı dīde-i müslīmīn, ya‘nī hātūn-ı siyeh- / pūş **ka‘betü‘llāhı** [...] tavāf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*ka‘betü‘llāhı, -ı*]

kabūl: Ar. 1. Almaya razı olma, muvafakat, reddetmeme. (Maddiyat ve maneviyatta kullanılır: Hediye kabul etti, Sözümlü kabul etmedi, İçim kabul etmiyor) 2. İnşâ-yı tasarruf için icabdan sonra söylenilen sözdür ki akd bununla tamam olur. (kabūl kelimesi münhasıran etmek maddesiyle kullanılır.).

- ı ebü‘l-beşer ile meşğul olup o kârı **ķabūl** u ihtiyār eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*ķabūl,]*

ķaç: Kaç tane; pek çok.

- Bir **ķaç** teng-zarf u kem-havşala hālet-i keyfiyyetde dest-i hıreddin ‘inān-ı / ihtiyār u edebi, rübūde-i dest-i tehevvr ü ğazab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*ķaç,]*

ķadar: Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.

- Ahvālūmi ‘arza tāb u tāķat / Ğamla o **ķadar** za‘īf hālūm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*ķadar,]*
- Kaķ‘ eyledi fitne vü sitizi / Hıfzı o **ķadar** ki tā kıyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*ķadar,]*
- Pes ān-gāh, tekāver-i ķapūk-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne **ķadar** irhā-yı ‘inān-ı cevelān itdüm; ben bī-kes ü sitem-ķeş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*ķadar,]*
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vī-i müşābehet eylersin ki; ben / her ne **ķadar** sāl-hurde ve ‘ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*ķadar,]*
- fenā olurken neden bu **ķadar** lāf-hāy u bī-hūde-ğüftār olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [*ķadar,]*

ķadd: Boy, kamet.

- Serv-i ser-ķeş ü āzāde-i bāĝ, mişāl-i ķumrī, ğulām-ı tavķ-ber-gerden-i / **ķadd-i** ser-efrāzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*ķadd-i, --i*]

ķadeh: Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.

- Bir **ķadeh** mey ķişinūn cümle hıķābın götürür / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*ķadeh,]*

ķadem: Adım.

- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vaż‘-ı / **ķadem** itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden hālāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*ķadem,]*

ķadem-zen: Ayak vuran.

- Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata nîgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazâr-endâz ol, ki **ka-dem-zen-i** miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*ka-dem-zen-i, -i*]
- olup, nîm-ḥaṭve, **ka-dem-zen-i** bîrûn-ı der-i ḥâne olmamışsın. / Ve semm-i helâhil-i metâ'ib-i tâḳat-kesel-i tarîḳi ve çâşnî-i miḥen-i tâb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*ka-dem-zen-i, -i*]

kaderi'l-îmkân: *Mümkün olduğu kadar.*

- bahâne-i luṭf u merḥamet, lâ-li-garaẓi izḥârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / **ka-deri'l-îmkân**, izḥâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*ka-deri'l-îmkân,,*]

kadim: *Ar. 1. Zaman cihetiyle eski olan şey: ahd-i kadîm, ezmine-i kadîme.*

- ve maḥbûbân-ı câdu-nigâh-ı füsûnkârdan aḥz-ı nûkhet ü şemîm ider, benüm / âşnâ-yı **ka-dîmümdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*ka-dîmümdür,, -ümdür.*]

kâdir: *Muktedir, gücü yetme.*

- [...] / dur, şecâ'at u cür'ete mâlik ü **ka-dîr** olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [*ka-dîr,*]

kadr: *Kıymet, değer bilmek.*

- [...] / Pest ider **ka-drini** âḥîr kişinüñ ser-keşlûk (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*ka-drini, -i, -n, -i*]

kâfir-sûz: *Kafir yakan.*

- kâfir-sûz-ı caḥîmdendür. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 15*). [*ka-fir-sûz-ı, -ı*]

kaḥbegân: *Kahpeler, oruspular.*

- Ve'y çün şâhidân-ı bâzâr ve **kaḥbegân-ı** bî-ḥayâ vü 'âr, hezâr âşnâ vü / her-câyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*kaḥbegân-ı,*]

kaḥkaha: *Şiddetli gülme. || Sürâhinin dökülmesi esnasında çıkan ses.*

- [...] / Ve her kimse ki ifrâṭ üzere ser-püş endâz-ı ṭabaḳçe-i **kaḥḳaha** olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*kaḥḳaha,*]
- [...] / Ve her kimse ki ifrâṭ üzere ser-püş-endâz-ı ṭabaḳçe-i **kaḥḳaha** olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*kaḥḳaha,*]
- Mül ki bu muḳaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı maḳâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı **kaḥḳaha**-ı istihzâ olarak ser-âğâz-ı güftâr eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*kaḥḳaha-i,*]

kahramân: *Kahraman, İran'ın eski hükümdarlarından. Gazap ve kahriyle meşhûr olup "Kahraman-ı Katil"*

lakabı ile anılmıştır. Sevgilinin yan bakışı için kullanılmıştır.

- Ve bu iddi'âdasın ki her muhannes ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü **Ḳahramân** (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*ḳahramân,]*

ḳā'ide: *Kaide, kural, nizam.*

- görüp, redd-i cevâba, bir **ḳā'ide-i** bâ-fâ'ide mülâhaza vü hâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i haḳîkat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*ḳā'ide-i,]*

ḳainat: *Âlem || herkes, bütün varlıklar.*

- nûr-ı dîde-i âferîniş, hıvâce-i **ḳā'inât** u fahrû'l- 'âlemîn ya 'nî / Ḥazret-i Muhammedü'l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*ḳā'inât,]*

ḳā'inât: *Âlem, herkes, bütün varlıklar.*

- Mümtâzı olur bu **ḳā'inātuñ** / Gülzâr-ı ümîd ḳaldı bî-âb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*ḳā'inātuñ, -uñ]*
- ğam-efrûhte-i tekâlibât-ı **ḳā'inât**da hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, iḥrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*ḳā'inât*da, -da]
- Ve güftâr-ı lûlû-bâr-ı server-i **ḳā'inât**dan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istiḥyâ itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*ḳā'inât*dan,, -dan,]

ḳākül: *Saç, perçem.*

- müsâfir-i şâm-ı **ḳākül-i** 'anberfâm-ı meh-rüyân olmağla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*ḳākül-i, -i]*

ḳal: *Ar. Söz, lakırdı, laf.*

- ve sitem-i ḥamiyyet-engîzden tekâver-i saht-ser-i şabr u ḳarâr, 'inân-ı 'aḳl u / hûşı, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı ḳıl u **ḳāl-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*ḳāl-ı, --]*

ḳal: *T. Durmak, hareket etmemek.*

- Mümtâzı olur bu **ḳā'inātuñ** / Gülzâr-ı ümîd **ḳaldı** bî-âb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*ḳaldı, -dı]*
- [...] / Yâre yalvaramasa **ḳalsa** hicâb altında (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6*). [*ḳalsa, -sa]*

ḳal: *Olduğu yeri ve durumu koruyamamak, sürdürememek.*

- Ḳaṭ' olsa zebân-ı nûkte-pîrâ / **Ḳalmaz** suḥana mecâl aşlâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*ḳalmaz, -ma+z]*

kal: Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.

- i ruhsārumda, hıyre vü hayrān **kalup** bu nazm-ı lülū-nizām-ı münāsibü'l- / maḳāmı, vird-i zebān ider. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6). [kalup, -up]

kal: Kalmak.

- bārān, çok zamānlar girye-künān u eşk- efşān **kalur**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [kalur., -ur]

kal: Kalmak.

- me-ḥar ve be-güsiste-'inān, pāy-der-gil-i ḥaḳāret ü hızlān **kaldu**. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4). [kaldu., -dı]

kal: Tasavvufîta "hâl" karşıtı. II Söz,lâf.

- ḥaḳkumda ne mertebe kıl u **kal** ve serzenîş-i bed-kārî vü isnād-ı zıştî-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [kal,]

kal: Kalmak, hareket etmemek.

- Tevaḳḳuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bî-emānda **kalduḳda** / ki āvān-ı der-māndegî vü peşimānîdür, kıra'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [kalduḳda, -duḳ, -da]

kal-: Varlığını korumak, sürdürmek.

- ü nikāt-ı reng-āmîz suḥanı, şu'belendirüp ber-mışdāk-ı [...] / [...] dā'ire-i i'tidālden resîde-i maḳām-ı kıl u **kal**, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [kal,]

kalb: Yürek, gönül.

- olmuşumdur. / Lākin ben ki, mehekk-i **kalb** ve mi'yār-ı derūnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [kalb,]

kalb: Kalp | gönül.

- Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı ḥāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh **kalb-i** / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [kalb-i, --i]

kalem: Kalem,mevki.

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā'id-i sa'y u ikdām oldıgum, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda daḥi edhem-i müşgīn-perçem-i **ķalem-i** çāpūk-ķademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*ķalem-i, -i*]

ķalem-rev: *Bir hükümdar veya hükümetin kaleminin hüküm sürdüğü yani nüfuzunun geçtiği yer, ülke.*

- hijde-hezār ve sulṭān-ı bülend-āstān-ı **ķalem-rev-i** [...] / [...] cenāb-ı celālet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*ķalem-rev-i,]*
- nevrüzidür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i **ķalem-rev-i** nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būķalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*ķalem-rev-i,]*
- Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i naẓm u suḥanveri ve Ḥusrev-i **ķalem-rev-i** ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*ķalem-rev-i,]*
- [...] / Der **ķalem-rev-i** Edirne (*Gül ü Mül, Diğer 347, Beyit 3*). [*ķalem-rev-i,]*

ķalem-rev-i: *Bir hükümdar veya hükümetin kaleminin hüküm sürdüğü yani nüfuzunun geçtiği yer, ülke.*

- Sulṭān-ı **ķalem-rev-i** kemālāt / Īcād ideli cihānı Bārī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*ķalem-rev-i,]*

ķalil: *Az.*

- 'ömr ve zamān-ı ḥayātlarından **ķalil** ü kūtāhter vāķı' olmuştur. / Kendü güftār-ı mu'ciz-āşārları mışdāķınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*ķalil,]*
- ı **ķalil** itmedi ki anı hezār-bār belki bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*ķalil,]*

ķālive: *I. Söz, konuşma II. Dil.*

- [...] kerīmesince leyl ü nehār, / elsine-i ḥāliyye vü **ķāliyyeleriyle** ḥāmid ü şenā-gūyān-ı Ḥazret-i Īzid-i Kirdgār (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*ķāliyyeleriyle,]*

ķallās: *Kalles, hileci, dōnek.*

- benüm muḥibb ü hevā-ḥvāhlarum; rind-i bī-hüş u **ķallās** ve mest-i medhüş u / evbāş, senüñ muşāḥib ü hem-rāhlāruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*ķallās,]*

ķalma: *Kalmamak II durmamak.*

- Ya'nī vücūd-ı ğaflet-āluduñda miķdār-ı zerre-i nā-çīz, şu'ūr u temyīz / **ķalmayup** farķ-ı nīk u bedden berī vü 'āṭılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*ķalmayup, -y, -up*]

ķalmayup: *Bitmek, tükenmek, yok olmak || kimse kalmadı.*

- ķavlince, farķı, pādan farķa iķtidārı **ķalmayup**, bī-iḥtiyār, medhüş u bī-hüş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münāķaşayı daḥi, rübūde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*ķalmayup,,]*

kalur: *T. Kalmak.*

- haclet ü hîcâb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girîbân-ı gönçe olmağda bî-tâkat / u tâb **çalurduñ.** (*Gül ü Mül, Diğêr 334, Beyit 11*). [*çalurduñ., -duñ.*]

kām: *Arzu, meram, maksat.*

- [...] / Telh itmede **kām-ı** cān-ı zārı (*Gül ü Mül, Diğêr 278, Beyit 1*). [*kām-ı, --ı*]
- Ammā yine naḥl-ı **kām-ı** bî-bār / Açılmadı gönçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğêr 279, Beyit 14*). [*kām-ı, --ı*]

kām: *Mutluluk.*

- Bih-zād senüñle **kām** buldı / Erjeng senüñle nām buldı (*Gül ü Mül, Diğêr 276, Beyit 8*). [*kām,*]

kām-bîn: *Merâmına erdiren, isteğine kavuşturan.*

- Āşaf-ı Cem-cenāb ve ‘arza-dāşt-ı şadr-ı **kām-bîn** ü kām-yāb kılna. / [...] (*Gül ü Mül, Diğêr 287, Beyit 14*). [*kām-bîn,*]

kāmet: *Boy, endam.*

- Kāmeti kim oldı bağ-ı lâ-mekān pîrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez zemîne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğêr 300, Beyit 6*). [*kāmeti, -i*]

kāmiliyle: *Ebu Kamil adında bir şahış tarafından kurulan bir şii tarikatı.*

- [...] kelāmlarınñ ma‘nā-yı **kāmiliyle** ‘āmil olup, sürürî ve / ser-efrāzîden nāşî, fütāde-i ḥāk-i pāy-ı vāzî‘ ü refî‘ ve pîr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğêr 331, Beyit 6*). [*kāmiliyle,*]

kāmkār: *Muradına ermiş.*

- kāmkār / [...] (*Gül ü Mül, Diğêr 287, Beyit 7*). [*kāmkār,*]

kāmkârı: *Muradına ermiş.*

- Şimden girü devlete du‘ā it / Olsun o Hıdīv-i **kāmkārî** (*Gül ü Mül, Diğêr 281, Beyit 8*). [*kāmkārî,*]

kām-rām: *İsteğine, amacına ulaşmış, bahtiyar, mesut.*

- Ey şadr-nişîn-i **kām-rānī** / Bir nīm-nigāh-ı iltifātūn (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*kām-rānī,*]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

- Senden olur olur ise dermān / ‘Azm-ı der-i şadr-ı **kām-yāb** it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*kām-yāb,*]
- Āşaf-ı Cem-cenāb ve ‘arza-dāşt-ı şadr-ı kām-bīn ü **kām-yāb** kılna. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [*kām-yāb,*]

kām-yāb-ı: *Muradına ermiş.*

- Ben dil-figār-ı hayret ü efkār dahı ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı **kām-yāb-ı** şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*kām-yāb-ı,*]

kān: *Maden.*

- Ey **kān-ı** kerem yem-i ‘ināyet / V’ey Āşaf-ı Bermekī-sahāvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*kān-ı, --ı*]
- Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, **kān-ı** lisān-ı lūlū-bār-ı dūldūl- / sūvār-ı mızmar-ı şeca‘at ve yeke-tāz-ı meydān-ı velāyet, bedī‘ü l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*kān-ı, --ı*]

kān: *Maden çıkarılan yer, maden damarı, bir madenin bulunduğu, çıktığı yer, maden II bir sıfatın fazlaca bulunduğu kişi, menba.*

- ümür-ı cumhūr, deryā-yı fazl u **kān-ı** dāniş, nizāmü’l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*kān-ı,*]

kār: *Fayda, kazanç.*

- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı **kārdan** bī-haber ü gāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*kārdan, -dan*]
- eşer ü **kār** eylemişdür. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14*). [*kār,*]
- [...] / vü hīre-rüyī, **kār-ı** nā-pesend ü bed-kirdāruñdan hacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*kār-ı, -ı*]
- [...] māni‘-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hīç bir **kār-ı** nīk u güftār-ı pesendīde yok mı idi ki kendü ef‘āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*kār-ı, -ı*]
- ‘ārif ü āgāh olmaqlık, bir **kār-ı** nīkū vü pesendīde idügi muttefekun / ‘aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*kār-ı, -ı*]
- [...] / Ammā belā budur ki sen, **kār-ı** bed-terüñden, vechen mine’l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [*kār-ı, -ı*]

kār: *İş, çalışma.*

- ı ebü’l-beşer ile meşgūl olup o **kārı** qabūl u ihtiyār eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*kārı, -ı*]

karār: *Oturmak, yerleşmek.*

- ārām u **karār** olup, zencîr-i girih-gürin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde ‘âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür‘a-i jâleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*karār,*]

karār: Sabit ve sakin olmak.

- İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekā ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfi [...] dūr, bisyâr meks ü **karār** ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*karār,*]

karār: Karar vermek.

- ve sitem-i ħamiyyet-engîzden tekâver-i saht-ser-i şabr u **karār**, ‘inân-ı ‘aql u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*karār,*]

kârdân: İş, güç. II Kazanç, temettu.

- Ve sen ħod, pâyân-ı **kârdân** mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahārî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*kârdân,*]

ka‘r-ı: Çukur şeyin dibi. II Son, nihayet.

- pây-der-gil-i hayret ü ıztırârî, mazîk-i çâh-ı **ka‘r-ı** nâ-yâb-ı ğamdan ħalâşa, / bir merd-i ‘âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istiĥlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ka‘r-ı,*]

karîn: Karîn: sıf. (Ar. ħarn “bitiştirmek, birleştirmek”ten ħarin) 1. Yakın, karib: Oluyor dembedem zevâle karin (Hüseyn Sîret). 2. Bir durumla nitelenen, bir şeye eren, sâhip olan: “Şeref-karin: Şerefli.” “Saâdet-karin: Saâdete ermiş.” “Hidâyet-karin: Hidâyete ermiş.” “Karîn-i kabul: Makbul.” “Karîn-i takdir: Takdire nâil olmuş.” Etmiş seni de karîn-i hayret (Muallim Nâci). 3. Hısım, komşu, arkadaş, dost, yaşıt gibi yakın kimselerden her biri: En bî-kesiyim muvahhidîn / En alçağıym bu sâfilîn / Kim olmalıdır cihanda yâ Rab / Ben olmaz isem senin karînin (Abdülhak Hâmit). 4. Pâdişâha yakın olan, onun hizmetinde bulunan ve dışarı ile ilişkisini sağlayan kimse, mâbeyinci. Karîn-i evvel: Başmâbeyinci. Karîn-i sâni: İkinci mâbeyinci.

- [...] / Ve bir dem **karîn-i** bed-âyinüni ħâtıra it ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [*karîn-i,*]

karîn: Yakın, arkadaş gibi.

- Bi‘t-taĥşîş, ‘ahd-i meymenet **karîn**, şâdıku‘l-va‘dû‘l-emîn, ‘illet-i / ħilħat-i âsmân u zemîn, Ĥazret-i Muĥammedû‘l-Muştafâda şallâ‘l-lâhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*karîn,*]

kârûn: Kur‘ân‘da adı Firavun ve Hâmân‘la birlikte anılan, Mûsâ Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği, Allah‘a olan isyanıyla ünlenip sonunda malı ve mülküyle birlikte yere geçmiş İsrailoğullarından biridir.

- [...] / Ey çün **Kârûn**, bî-şümâr zerdâr u sūdâyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*kârûn,*]

kārzār: *Savaş.*

- Ve vakt-i rezm ü **kārzār**, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdārdur, / mūbārizān-ı Tehemten meniṣāna cūr'et ü ṣecā'atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*kārzār*,,]

kāse-i mīnā: *Şarap şisesi.*

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*kāse-i mīnā*,]

kat: *Kat.*

- Gūyā leb-i cūy u bāde-i nāb / **Kat** kat dem-i 'ayş u 'ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*kat*,]
- Gūyā leb-i cūy u bāde-i nāb / **Kat** **kat** dem-i 'ayş u 'ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*kat*,]

kat': 1. Kesmek, kesilmek: *kat-ı şecer, kat-ı kelām.* 2. Fasil etmek, edilmek: *kat'-ı davā.* 3. Geçmek, ilerlemek: *kat-ı mesāfe, kat-ı merātīb. kat-ı tarīk yol kesmek. kat-ı nazar nazarı kesmek, bakmamak. kat'i tereddüde mahal bırakmamak üzere kesip atıcı olan: emr-i kat'i. kat'iyyen kat'i olarak.*

- Kaṭ' olsa zebān-ı nūkte-pīrā / Kalmaz suḥana mecāl aṣlā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*kaṭ'*,]
- Kaṭ' eyledi fitne vü sitīzi / Hıfzı o kadar ki tā kıyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*kaṭ'*,]

kata': *Asla, hiç.*

- Oldukça **kaṭa'** zebānuñ eyler / Şavt u naḡamuñ laṭīf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*kaṭa'*,]

kat'ān: *Kesinlikle, hiçbir şekilde.*

- Ve eṣnā-yı kīl ü kālda, kemāl-i ḥıffetden her sā'at kendüñi, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, **kaṭ'ān**, kelām-ı mütēnākış u perişānuñda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*kaṭ'ān*,,]

kaṭarāt: *A. Damlalar, zerreler.*

- [...] / ve **kaṭarāt-ı** şebnem-i terle rüy-ı Gül-i ra'nā, nümūdār-ı 'izār-ı lāle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [*kaṭarāt-ı*,]

katre: *Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.*

- Senüñ āsīb ü gezendüñ, bir sevb-i nazīfe, resīde ola, ya'nī senden / birkaç **kaṭre** ki bir libās-ı pākīzeeye çekīde ola nā-pāk u mühmelāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*kaṭre*,]

katre: Damla.

- eḡṣānuma mensūb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma'nide her **katre-i** feyz-nişārı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*katre-i, --i*]

kavim: Doğru, dürüst, kıvamında.

- ve rāst-revī-i šāh-rāh-ı müstakīm-i dīn-i **kavime**, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] şeş-çihet ü heft-iḡlīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*kavime,, -e*]

kavl: Söz, kelām.

- menkıbetleri, 'ale'l-vechī'l etemm mutābık-ı **kavl-ı** i'cāz-ı tev'emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*kavl-ı, -ı*]

kavlince: Söz, sözünce.

- kavlince, farkı, pādan farka iktidārı ḡalmayup, bī-iḡtiyār, medhūş u bī-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daḡı, rübüde-i dest-i istiṡā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*kavlince,,*]

każā: Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.

- merd, bir bām-ı bülendden, bir āḡer merd-i derdmend üzere mānend-i / **każā-yı** āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḡurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*każā-yı, -y, -ı*]

kebūd-pūş: Mavi renkli giyinmek, mavi renkli olmak.

- Benefşe, ḡırka-i **kebūd-pūş** u küleh-keş-i mürīd-i ḡāşu'l-ḡāşumdur ki / hemişe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākaḡe vü endişedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*kebūd-pūş,,*]

kec-endiş: Yanlış düşünen.

- yokdur. / Ve hemişe, kem-fehm ü **kec-endişe** olup, semt-i ḡılāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*kec-endişe, -e*]

kec-fehm: Yanlış anlayan, anlayışı ters olan.

- şafḡa-i rüy-ı zemīn ve fūrū-güzāşte-i ḡāk-ı tevāzū' u teslīm itmediyse, beni gör, / ki 'alā-raḡm-ı İblīs-i bed-zu'm u **kec-fehm**, ferzendān-ı Ādem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*kec-fehm,,*]

kef: *Köpük.*

- [...] / ve şütür-i kinedâr vār, **kef** ber-âvürde-i dehân olup evzâ‘-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [kef,]

kef: *Elin iç kısmı, el ayası, avuç.*

- şütür-i ser-mest gibi cüş idüp **kef-i** gâzab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-‘itâba taşaddî ve Güle düşüştâne hitâb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [kef-i, --i]

kelâm: *Söz, kavl. II Ayet.*

- Hezâr muhasenât u nîkûyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadır ki / senüñ kabâyih u bed-hûlûğunda hiç söz ve aşlâ **kelâm** yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [kelâm,]
- vücûd-ı bihbûdumuñ bozorgterîn olmasından kinâyedür. / [...] **kelâm-ı** mu‘ciz-nizâmın (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7*). [kelâm-ı, --ı]
- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, celâluhu, **kelâm-ı** celle benüm şân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [kelâm-ı,]
- kelâm idersin. Eger peder-i ‘azîz-i bozorgvârüm, ki [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5*). [kelâm,]
- Ve eşnâ-yı kîl ü kâlde, kemâl-i hîffetden her sâ‘at kendüñi, şâhdan şâha / pertâb idüp, kat‘ân, **kelâm-ı** mütenâkış u perîşânuñda devâm u nizâm (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [kelâm-ı, --ı]
- [...] **kelâmlarınun** ma‘nâ-yı kâmilîyle ‘âmil olup, sürürî ve / ser-efrâziden nâşî, fütâde-i hâk-i pâ-yı vazî‘ ü refî‘ ve pîr ü bernâ oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [kelâmlarınun, -larınun]
- [...] **kelâm-ı** lûlû-nizâmına tevcîh-i nigâh-ı i‘tibâr itmeyüp, bâde-i / nâıkasın, muılaqu‘l-‘inân, ve her bâr, mîzmâr-ı güft ü gûda cevalân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [kelâm-ı, --ı]
- Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz‘ân u te‘emmül eyle ki / bir **kelâm-ı** nefsü‘l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [kelâm-ı, --ı]
- Bu nazm-ı belâgat-nizâm dahî, muşaddık-ı **kelâm-ı** şadâkat-ı encâmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [kelâm-ı, --ı]

kelimât-ı: *Kelimeler.*

- Ve bu cevâhir-i **kelimât-ı** âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mîzmâr-ı şeca‘at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî‘ü‘l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [kelimât-ı,]
- Ve **kelimât-ı** bâıın-âşnâ vü taşavvufî-ma‘nâya, ser-âğâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [kelimât-ı,]
- Pes merd-i pâk-bîn ü hâk-güzîne lâzımdur, ki bu **kelimât-ı** pür-nikâta, / nîgeh-sâz-ı müıâla‘a vü dîkkat ve nazâr-endâz-ı çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [kelimât-ı,]

kelîme-i tevîd: *La ilahe illallah; Muhammedün resulullah.*

- gül-bâng-ı **kelîme-i tevîd** ile mâl-â-mâl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı çarh-ı muıâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [kelîme-i tevîd,]

kelîme-i tevîd: *La ilahe illallah; Muhammedün resulullah.*

- gül-bāng-ı **kelīme-i tevḥīd** ile māl-ā-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, ṭanīn- / endāz-ı heftümīn-kırbāb-ı çarḥ- ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*kelīme-i tevḥīd,]*

kem: *Far. 1. Az, eksik.*

- Hengām-ı keremde ol seḥā-kıṣ / Sīm ü zeri bezl ider **kem** ü bîṣ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*kem,]*
- vücūda gele, mū-şikāfān u daḳīka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü **kem-i** ‘ālemyān olan ‘uḳalā ‘indinde saḥā vü ‘aṭādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*kem-i, -i]*

kem: *Kötü, bozuk, fena, değersiz; az, eksik, noksan; nasıl, ne şekilde.*

- [...] ḥazērātından bir şāḥib- / sa‘ādetüñ ümmet-i ḥālīşü’n-nebī, **kem** ü bîṣ, beni tenāvül ü nūṣ itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*kem,]*

kemāl: *Ar. Erginlik, olgunluk, pişkinlik.*

- [...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı **kemāl** u midḥat-i cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*kemāl,]*
- Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i būstān u gülzārūm. / Çeşm-i nergis-i şehlā, **kemāl-i** şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*kemāl-i, --i]*
- [...] / Ve bir şāhid-i zībāyūm ki ḥānuvāde-i cemāl u **kemālden** zuhūr itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*kemālden, -den]*
- ḡam-efrūḥte-i tekālībāt-ı kā’inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rüzgār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i **kemāl** ve tamām-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*kemāl,]*
- Ve eşnā-yı kıl ü ḳālda, **kemāl-i** ḥiffetden her sâ‘at kendüñi, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, ḳaṭ‘ān, kelām-ı mütēnāḳıṣ u perīşānuñda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*kemāl-i, --i]*
- anuñ ‘ayn-ı kerāmāt u **kemāl-ı** fezā‘il-i zātındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*kemāl-ı, --ı]*
- i dil-peziñin ‘ayān u taḳrīr eylesem, bu bî-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve **kemāl-ı** mertebe, ser-girāñi (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*kemāl-ı, --ı]*

kemālāt: *Sāhip olunan mânevî hasletler, olgunluklar.*

- Sulṭān-ı ḳalem-rev-i **kemālāt** / İcād ideli cihānı Bārī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*kemālāt,]*

kem-bekā: *Süresi az olan.*

- Ve ey mişāl-ı dem-i serī ü ‘z-zevāl-ı şubḥ, **kem-bekā** vü bî-vücūd. / Ve ey mānend-i şafaḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*kem-bekā,]*

kem-fehm: *Kötü düşünceli.*

- yokdur. / Ve hemīşe, **kem-fehm** ü kec-endīşe olup, semt-i ḥılāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*kem-fehm,]*

kem-havşal: *Kötü niyetli, anlayışlı.*

- Bir kaç teng-zarf u **kem-havşala** hâlet-i keyfiyyetde dest-i hıreddden ‘inân-ı / ihtiyâr u edebi, rübûde-i dest-i tehevür ü ğažab eyleyüp ba‘zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*kem-havşala, -a*]

kem-livâkat: *Liyakatsız II ehil olmayan.*

- Kim yok bu cihânda bir penâhum / Olsun bu hâķir-i **kem-liyâķat** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*kem-liyâķat,]*

kem-ter: *Küçük, az, değersiz.*

- Mütevaķķı ‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırġ buyurılıp, bu / zerre-i nâ-ķiz ü **kem-ter**, reşk-efgen-i hürşid-i hâver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*kem-ter,,]*

kem-yâb: *Nadir, bulunmayacak kadar az olan.*

- şirîn-tebessüm-i çemen, be-ķarġ-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve işâr-ı zer-i **kem-yâb** kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*kem-yâb,]*

kenâr: *Far. 1. Uç, kıyı, çevre: kenâr-ı cebel, kenâr-ı defter, kenâr-ı deryâ. 2. Kucak, âġuş: kenâr-ı mâder. der-kenâr muharrerâtın kenarına yazılan şey. kenâre 1) kenar, uç. 2) demir çengel, kilâb.*

- Sâķi şun o zevraķ-ı şarâbı / Cây eyleyelüm **kenâr-ı** âbı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*kenâr-ı, --ı*]

kenâre: *Kıyı, kenar.*

- Ve bâde-nüşân-ı aşhâb-ı şöhet, mevc mevc **kenâre-i** deryâ-yı telâtüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ķarab-ı cüybarda, zevraķ-ı şahbâyla cihân cihân ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*kenâre-i, -i*]

kendi: *Kendi.*

- haķķumda ne mertebe ķıl u ķâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı ziştî-i / ef âl eyledünse ma‘nen **kendi** şüret-i aķvâl u hasb-ı hâlünü iķrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*kendi,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

- Ser-firâz olur o ‘ârif ki ola efgende / Ve **kendüni** yâd u ferâmüş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*kendüni, -ni, -i*]
- Ve tâ-key, **kendü** hüsni-i cemâl u ruhsâr-ı ‘âle‘l-‘âlüne, şive vü nâz / ve ġunc u delâl idersün. Bir sâ‘at ziştî-i refîķ-i nâ-cinsünü ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*kendü,]*

- [...] / Ve **kendü** zibâyî-i cemâl ve ra'âyî-i câme-i âlüñe nigh-sâz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*kendü, ,*]
- [...] / Ve **kendü** zibâyî-i cemâl ve ra'âyî-i câme-i âlüñe nigh-sâz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*kendü, ,*]
- Hezâr 'âşık-ı dil-figârile, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, **kendüñi** perde-nişîn-i 'işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücüd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*kendüñi, -ñ, -i*]
- Ve **kendüñe** âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aqlı, ki ziyâ-bahş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*kendüñe, -ñ, -e*]
- Ve **kendüñi** kerem ü saḥâ ve bahşış ü 'atâya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâhib-ser-mâye vü ḥanmânı ve bî-pâyân mâlik-i ser ü sâmanı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*kendüñi, -ñ, -i*]
- 'ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı' olmuştur. / **Kendü** güftâr-ı mu'ciz-âşârları mışdâkıncı, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*kendü, ,*]
- [...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gü ve belâgat-eserdür. / Saña hîç bir kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendide yok mı idi ki **kendü** ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*kendü, ,*]
- Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şâdî ve bezm-i feraḥ u şâdiye bādî olmak / üzere, nâm-nihâd olmışsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*kendüñe, -ñ, -e*]
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh **kendüñi** faḥr-ı / ḥanedân ve âb-ı rüy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı iftiḥâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*kendüñi, -ñ, -i*]
- duḡter-i rez iken, 'acîbe vü ḡarîbedür ki **kendüñi** ser-mâye-i / kuvvet ü merdânegî ve şevket ü ferzânegî zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*kendüñi, -ñ, -i*]
- [...] / Ey Mül, ma'kûl eyledüñ ki nisbet-i İblîs, telbîsi, **kendüñe** dürtüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*kendüñe, -ñ, -e*]
- mışdâkıncı mâ-şadaḡ olan mekkâre-pîre-zenân gibi, kavvâdî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige mu'terif ü makarr olup, süst-kadem-i bî-ḡamiyyetligi **kendüñe** (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*kendüñe, -ñ, -e*]
- [...] / [...] herkes **kendü** ḡadd u miḡdârına (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 1*). [*kendü, ,*]
- [...] beni endaḡte-i gird-âb-ı ḡarâm kılup, kulûb u bâḡın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḡabbet ü i'tibâr virdi, tâ ki **kendü** (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*kendü, ,*]

kendüñi: Kendini.

- Ve **kendüñi**, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 11*). [*kendüñi, ,*]
- Ve ešnâ-yı kîl ü kâlâda, kemâl-i ḡiffetden her sâ'at **kendüñi**, şâḡdan şâḡa / pertâb idüp, ḡaḡ'ân, kelâm-ı mütênâkış u perîşânuñda devâm u nizâm (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*kendüñi, ,*]

kerâmât: Kerametler.

- anuñ 'ayn-ı **kerâmât** u kemâl-ı feẓâ'il-i zâtındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*kerâmât, ,*]

kerâmet: Cömertlik, lütuf, iyilik.

- Sen meymenet ü bereket-i muvâfaḡata nigh-sâz ve sa'âdet ü **kerâmet-** / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki kâdem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*kerâmet-, ,*]

kerem: Ar. 1. Nefâset, izzet, şeref. 2. İhsân, alicenâbane inayet.

- Yokdur **keremünde** bûy-ı minnet / Ey pâdşeh-i serîr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*keremünde, -üñ, -de*]
- Yok ağzımı açmaḡa mecâlüm / Luḡf u **kerem** it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*kerem, ,*]
- Ey kân-ı **kerem** yem-i 'inâyet / V'ey Âşaf-ı Bermekî-saḡâvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*kerem, ,*]

- Hengām-ı **keremde** ol seḥā-kīṣ / Sīm ü zeri beḡl ider kem ü bīṣ (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [*keremde, -de*]
- Reṣk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i **keremüñle** bir nigāh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [*keremüñle, -üñle*]
- Ebr-i **keremüñle** eyle sīr-āb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12). [*keremüñle, -ü, -ñ, -le*]
- Dād ey şeh-i kişver-i **kerem** dād / Tā-key yeter ey Faşīḥ teksīr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [*kerem,*]
- Āsaf-ı Bermekī **kerem**, şāhibü 's-seyfi ve 'l-kālem; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [*kerem,,*]
- Mütevaḳḳı 'dur ki, pertev-i neyyir-i **kerem**, bī-dırıḡ buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reṣk-efgen-i ḥūrşid-i ḥāver buyurıla. (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1). [*kerem,,*]
- Ve kendüñi **kerem** ü saḥā ve baḥşış ü 'atāya, mensüb tutarsın, am mā / hezārān şāhib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [*kerem,*]
- Ey Mül, da 'vī eyledüñ, ki her mūmsik ü baḥlī, cūvān-merd ya 'nī, / 'ilm-i **kerem** ü baḥşışı, ta 'līm ve reviş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1). [*kerem,*]
- kerde-i Bermekīyyü 'l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cūd u **kerem**, ki 'ālem-i āb ve dem-i mestī-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [*kerem,,*]
- kerem ü 'atıf et ve raḥmet ü maḡfiretini āṣkār u izhār eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [*kerem,*]

kerem-i: Ar. 1. Nefāset, izzet, şeref. 2. İhsān, alicenābane inayet.

- kerem-i Ḥātem ü Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, 'adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma 'n, ber-ā-ber ü yeksān olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [*kerem-i,*]

kerime: Kerem sahibi, cömert, soylu (kimse).

- [...] **kerīmesince** leyl ü nehār, / elsine-i ḥāliyye vü ḳāliyyeleriyle ḥāmid ü şenā-gūyān-ı Ḥāzret-i İzid-i Kirdgār (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [*kerīmesince, -since*]

kerīme: Kerem sâhibi (kimse), cömert, âlicenap.

- riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ḥalvet ü erba 'īn ve mūrīdān-ı tevḥīd- / sencān u ḥücre-nişīn, ber-mışdāḳ-ı **kerīme-i** [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [*kerīme-i,*]
- [...] ile tīrāz-yāfte iken ber-mışdāḳ-ı **kerīme-i** [...] / [...] ser-i tevāzu ' u teslīmi, pīş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [*kerīme-i,*]
- tevbe vü istıḡfār ve bātın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü ḡaffār»dur. / Ber-ma 'nā-yı **kerīme-i** [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [*kerīme-i,*]

kerīme: Kıymet, değer.

- yek-dāne-i bī-bahādur, ve [...] / [...] **kerīmesince**, ḥuşk mānde-i nihān-ḥāne-i laḥd-i zemīn olan nebātāt u (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3). [*kerīmesince,, -since*]

kerre: Defa.

- Bir ḥabbe virtür mi müsteḥaḳḳa / Bir **kerre** eger iderse ihsān (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14). [*kerre,*]
- Bīñ **kerre** olur aña peşīmān / Eyler seni luṭfi ile memnūn (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15). [*kerre,*]

kerreme'llāhu vechehü: Hz. Ali'nin bahsi geçince söylenen saygı sözü.

- belîğü'l-lehçe, Hâzret-i 'Alî kerreme'llāhu vecchüdên, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhûr olup pîrāye-i mesâmi'-i cemî'-i cihāniyân olmuştur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [kerreme'llāhu vecchehü,]

kesād: Kutluk, yokluk, azlık.

- kesād-ı târî olup, metâ'-ı hoş-kumâş-ı girân-mikdârumdan, rağabât-ı nâs / ve keşret-i revâc, ber-țaraf u mündefî' olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [kesād-ı, -ı]

keşf: 1. Örtülü bir şeyi, yüzündeki perdeyi ref suretiyle açmak, aşikâr etmek: keşf-i avret, keşf-i nikâb. 2. Meçhul bir şeyi meydana çıkarmak: keşf-i ma'den, keşf-i esrâr. 3. Vuku bulacak bir masrafı evvelce tahmin ve takdir etmek: keşf mazbatası. 4. Evliyâullah'ın bazı musîbâta bi-izni'l-lah ittulâ: Sâhib-i keşf ü kerâmet bir zattur.

- Ol şadr-ı güzîne **keşf-i** râz it / Düş pâyına giry-e-i niyâz it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8). [keşf-i, --i]

keşide: Far. 1.Çekilmiş, çekmiş, çekme.

- ârâm u karâr olup, zencîr-i girih-gîrin **keşide** kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i gam-dîde 'âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cūr'a-i jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [keşide,]
- haţt-ı nehy-i kat'ıyyü'n-nefâd-ı [...] / [...] **keşide** kılınmış. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 10). [keşide,]

keşide: Far. 1.Çekilmiş, çekmiş, çekme.

- hadeng-i gonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, **keşide-i** gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [keşide-i,]
- hadeng-i gonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, **keşide-i** gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [keşide-i,]
- vü endîşe; Mül de seri, **keşide-i** ceyb-i şişe idüp berây-ı taleb-i istihlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muhâvereden fâriğü'l-bâl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [keşide-i,]

kes-me-har: Paha biçilemeyen.

- me-ħar ve be-güsiste-'inân, pây-der-gil-i haķâret ü hızlân kaldı. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4). [kes-me-ħar,]

kesret: (Ar.) Bolluk, zenginlik.

- Keşretde nedîm-i bezle ħvânsın / Sensin dil-i bî-enîse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [keşretde, -de]
- Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ' ve bâ'îş-i âlâm-ı zükâm / iken niçün yine şemîm-i müşg-bârûñla iftiħâr kılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [keşret-i,]
- kesād-ı târî olup, metâ'-ı hoş-kumâş-ı girân-mikdârumdan, rağabât-ı nâs / ve **kesret-i** revâc, ber-țaraf u mündefî' olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [kesret-i, -i]

kesire: Çok çok olan, bol.

- şad güne şerr ü şür eyler. / Ve bu âşâr-ı **kesire** vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma‘düde vü mahşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*kesire,*]

kevkeb: Yıldız.

- esrâridur, hâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî‘ü‘ ş-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürûra, **kevkeb-i** sa‘d-ı pür-nûrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*kevkeb-i, -i*]

kevnde: Varlık âlemi. II Dünya.

- mesâha-i sâhire-i kı̄r-i **kevnde**, benümçün ne bir gûşe-i âsâyiş ü istirâhat ve / ne bir cây-ı ârâmiş ü râhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*kevnde,,*]

keyf: Ferahlık, rahatlık, huzur duygusu, gönül açıklığı.

- vücûda gele, mû-şikâfân u dakîka-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı **keyf** ü kem-i ‘âlemiyân olan ‘uqalâ ‘indinde saḥâ vü ‘atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*keyf,*]
- [...] / Dâmân-ı **keyfi** olmaya âlûde-i ḥumâr (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15*). [*keyfi, -i*]

keyfiyyât: Keyfiyetler, haller. II Fazlalıklar.

- Ey Mül, egerçi bu **keyfiyyât**, bi’l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i cemâl-i şahid-i ḥelâlûñ tamğa-yı ḥarâm olmuş ve ḥarîṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*keyfiyyât,,*]

keyfiyyet: Nitelik, hal.

- Saña ne **keyfiyyet** dest-dâde oldu ki saḥt muṣṭarib ṭapîde- ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*keyfiyyet,*]
- vücûda gele, mû-şikâfân u dakîka-bînân-ı cihân ve **keyfiyyet-** / şinâsân-ı keyf ü kem-i ‘âlemiyân olan ‘uqalâ ‘indinde saḥâ vü ‘atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*keyfiyyet-,*]
- vesâtet-i **keyfiyyet-i** şahbâ ile zuhûr ider, bir hâlet-i ‘ârızî ola. / O maḳûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda nesne ḥâşıl u zâhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*keyfiyyet-i, --i*]
- şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miḥnetle telḥ-kâm ve bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı ḡam encâmuñdan taḥşîl-i **keyfiyyet-i** râhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*keyfiyyet-i, --i*]
- keyfiyyet-i hâli mecrûḥ-ı dil-figârdan tefahḥuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ‘-ı cân ve teslîm-i rûḥ-ı revân eşnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*keyfiyyet-i, --i*]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i **keyfiyyetde** dest-i ḥiredden ‘inân-ı / ihtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevûr ü ḡazab eyleyüp ba‘zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*keyfiyyetde, -de*]
- [...] / Bu **keyfiyyetüñ** daḥi verâsında maḥfî hâlet ve nihânî ḥikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*keyfiyyetüñ, -üñ*]

kevvân: Far. Zuhal yıldızı.

- Dergâhına ruḥṣat olsa **Keyvân** / Ol şadr-ı güzîn ki tîğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*keyvân,]*

ki: T. Ki bağlacı.

- Biñ sîm ü zeri iderler işrâf / Ammâ **ki** gelince rāh-ı Hakkâ (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*ki,]*
- Dergâhına ruḥṣat olsa Keyvân / Ol şadr-ı güzîn **ki** tîğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*ki,]*
- Kaṭ' eyledi fitne vü sitîzi / Hıfzı o kadar **ki** tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*ki,]*
- Ya 'kûb mıyum **ki** itdi zü'l-menn / Beytû'l-hazeni baña nişîmen (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16*). [*ki,]*
- Gencîne miyüm **ki** hükm-i Bārî / Cāy itdi baña ḥarâbezârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*ki,]*
- Luṭfuñla ola meger **ki** bihbûd / Luṭfuñdur ey Âşaf-ı cihân-bân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*ki,]*
- me'âbına sezâvâr u elyâk u aḥrâdur **ki** meclis-i ḥoş-tarḥ-ı cihânı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sâḥte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*ki,]*
- berr-i pür ḥarr-i cehâlet olan güm-rehânı **ki** dil-teşnegî-i ḥarâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*ki,]*
- Mu'cizâtı câmînuñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*ki:,]*
- iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti **ki;** [...] dur; ve sâğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdîk-i risâleti **ki;** Muḥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*ki:,]*
- iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti **ki;** [...] dur; ve sâğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdîk-i risâleti **ki;** Muḥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*ki:,]*
- neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezâ vü dil-keş edâ sâmi'a-pîrâ gûş-zed ü oldı / **ki** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*ki,]*
- [...] / Tâ **ki** sen, pâ-mâl u ḥaksâr u ḥakîre, dest-gîr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ki,]*
- ḥâtıra, cilve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i ḥâtır-ı 'abd-ı ḥakîr oldı **ki;** mızmar-ı / naẓm u eş'ârda olındı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*ki:,]*
- Virdi peygâm-ı gülî bülbül-i nâlâne şabâ / Nesîm-i ḥoş-şemîm-i şabâ **ki** peyk-i peygâm-res-i maḳdem-i şâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*ki,]*
- Bir vakt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, ya'nî mevsim-i bahâr-ı dil- / gûşâda **ki:** (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*ki:,]*
- âhenk ile **ki** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 16*). [*ki,]*
- ser-âğâz itmekle **ki:** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 4*). [*ki:,]*
- Ya'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*ki:,]*
- nebâtât u ezhâra **ki** şanâyî'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, bir ter-zebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*ki,]*
- mışrâ'-ı ḥalâvet-baḥş u şîrîn-güvârla **ki** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14*). [*ki,]*
- dur, şeker-ḥvâr ve kiminüñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i ḥoş-ta'bîr ü pâkîze-ma'ânî ile **ki;** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*ki:,]*
- feraḥ-âlûd u ḥâtır-ḥvâh ile **ki;** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10*). [*ki:,]*
- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daḥi, **ki** her birinüñ evşâf-ı ḥüsn-i dil-pezir ve leṭâfet-i / cemâl-ı 'âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*ki,]*
- u dem-i 'âlem-i âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü'l-maḥalle / **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [*ki:,]*
- girih-pîrâ-yı cebîñ ve ḥande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / gûne gonçe-gûşâ-yı gül-bâğçe-i maḳâl oldı **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*ki:,]*
- [...] / Ḥaṭîb-i cāmî'-i gülzâr **ki** 'andelîb-i nâzûk-şadâ vü pâkîze-edâdur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*ki,]*
- [...] / Ve hezâr-destân-ı gülîstân **ki** vâ'iz-i ḥoş-nefes-i murğân-ı murğzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*). [*ki,]*
- müştâkân-ı melâl-iştîmâldur, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar **ki** hü-yı nîkû-yı ḥübân-ı âhü-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*ki,]*
- 'Âşîkân-ı zâr u şeydâ, âteşin-ruḥsâr-ı ma'sûkân-ı dil-ârâyı, **ki:** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12*). [*ki:,]*
- efşânuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahâr-ı dil-gûşâ **ki** ma'nîde her kaṭre-i feyz-nişârı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*ki,]*
- Ve mâhtâb **ki** meşşâta-i ruḥsâre-i 'arûsân-ı bağdur, ya'nî ğâliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrâk-ı gülşen ve gûlgüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*ki,]*

- Bil **ki** ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm **ki** derün-ı halvet-hâne-i gönçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bâd, dâmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [ki,]
- Bil **ki** ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm **ki** derün-ı halvet-hâne-i gönçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bâd, dâmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [ki,]
- Çıkdı andan dâmen-i çakiyle Yūsufvâr gül / Ya'küb-ı pinhânî-tahammülüm **ki** miyân-ı has u hâşâkda hâr-ı dil-âzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [ki,]
- [...] / Ve hasb-ı hâlümde bu zemzeme güş-güzârûn olmadı mı **ki** suhan-sencân-ı makâm-ı 'Acemden şudür idüp mengüş-ı güş-ı cihâniyân olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [ki,]
- Ve pākîze-dâmenüm **ki** miyâne-i akrânumda sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ki,]
- ki bu gülşen-sarây-ı dehr-i hâzân-pezîre 'âlem-i gayb u iklîm-i lâ-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [ki,]
- [...] / Ve bir şahid-i zibâyum **ki** hânuvâde-i cemâl u kemâlden zuhûr itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [ki,]
- Ben şeyh-i seccâde-nişîn-i hânkâh-ı Gülşenîyüm **ki** tekml-i erba'in / idüp halvet-hâne-i gönçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [ki,]
- Benefşe, hırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i hâşu'l-hâşumdur **ki** / hemîşe ser-be-ceyb-ürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [ki,]
- Ve pākîze-dâmenüm **ki** miyâne-i akrânumda sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol **ki**; ben bir müsâfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ki,]
- Ve lâle-i la'l-fâm, çerâğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur **ki** her gâh kalb-i / âgâhı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [ki,]
- Her kim **ki** bir dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîka-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [ki,]
- Ammâ ol kimse **ki** senden bir cür'a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fışk u fücür ve iktisâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [ki,]
- şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma'dûde vü mahşûra **ki** saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [ki,]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istiksâr itme **ki** kudret-i bâliğa-i cenâb-ı / hallâk-ı 'aliyyü'l-itlâkdan, celle şânuhu ba'id degüldür **ki** havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [ki,]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istiksâr itme **ki** kudret-i bâliğa-i cenâb-ı / hallâk-ı 'aliyyü'l-itlâkdan, celle şânuhu ba'id degüldür **ki** havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [ki,]
- Ey Mül-i bî-te'emmül, sen mükîr bir kimse misün **ki** ser-i bî-hüşûn / rindlûk ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü gâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [ki,]
- Ser-firâz olur o 'ârif **ki** ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmûş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [ki,]
- Ve sen ol nâ-huffâzsın **ki** her kim senünle hem-bezm ü hem-demlûk / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâman olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [ki,]
- Hezâr muhassenât u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur **ki** / senün kabâyih u bed-hûlûğunda hîç söz ve aslâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [ki,]
- Senün âsîb ü gezendün, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaçre **ki** bir libâs-ı pākîzeye çekide ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [ki,]
- Pākân-ı merdümân-ı zamâne hod, benüm âb-ı dil-cüyümü **ki** gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü hıla'-ı fâhirelerinden mâ'adâ şafha-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [ki,]
- 'adîmü'l-mişâllerine **ki** zîb-kerde vü zînet-dâde-i kilik-i bî-'ayb u 'ilel / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [ki,]
- Yek-bâre, gürûh-ı hûbân-ı işve-perdâza nîgeh-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin **ki** cemî'isinden bâlâter ü ser-firâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [ki,]
- dîde-i 'ibret-bînle nâzar-sâz-ı müşâhede ol, **ki** cümleden ne güne berter ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [ki,]
- şütür-i ser-mest gibi cüş idüp kef-i gâzab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle düştâne hitâb eyleyüp didi **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [ki,]
- 'Arşagâh-ı pehnâ-yı gülîstânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna **ki**; envâ'-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [ki,]
- âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdün mi **ki** şöhet-i hâr-ı bed-kirdâr, saña tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [ki,]
- Ve tâ-key, kendü hüsni cemâl u ruhsâr-ı 'âle'l-'âlûne, şîve vü nâz / ve günc u delâl idersün. Bir sâ'at zîştî-i refîk-i nâ-cinsünü **ki** hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [ki,]
- âzârdur, yâd eyle **ki** [...] / Ve nîm-lağza bed-siriştî-i celîsünü mülâhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [ki,]
- [...] / Ve bir dem qarîn-i bed-âyinünü hâtıra it **ki** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [ki,]

- āzārdur, yād eyle ki [...] / Ve nīm-laḥza bed-sirištī-i celīsūnī mülāḥaza kıl **ki**: [...] (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2). [ki,]
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedūn olsun **ki**; leb- / i belāgat-senc-i şu ‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmışdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [ki,]
- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya ‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola **ki**, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [ki,]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da ‘vī-i müşābehet eylersin **ki**; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve ‘ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ki,]
- [...] / Sen **ki** bir ṭabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, tāb getürmeyüp fütāde-i ḥāk-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4). [ki,]
- Saña **ki** āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezānı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i ‘tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [ki,]
- Görmez misin **ki** āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] **ki** ḥikmet-nizām-ı subḥānīdür, celālulu, kelām-ı celle benüm şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [ki,]
- Görmez misin **ki** āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] **ki** ḥikmet-nizām-ı subḥānīdür, celālulu, kelām-ı celle benüm şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [ki,]
- [...] **ki** nūr- / ı zulmet-süz-ı mişkāt-ı zāt-ı şamedānīdür, ‘amm-i nevāle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [ki,]
- bozorgvārımuñ, tuğra-yı ğarrā-yı menşūr-ı pür-nürdür. / [...] **ki** leb-i ḥikem-senc-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4). [ki,]
- Bir birāderüm dūş-ābdur **ki** şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyḥ ü şābb-ı cihān ve / revnaḥ u ārāyış-baḥş-ı dükkānçe-i ḥelvägerāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [ki,]
- Ve birāder-i digerüm ḥall-i ḥelāldur, **ki** hem-kāse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7). [ki,]
- Sirkencübīn, **ki** şifā-yı bī-mārān-ı ḥazīn ve devā-yı ḥaste-dilān-ı pür-āh u / enīndür, bezm-i ḥandān-ı rāsīḥü’l-erkānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [ki,]
- Ve ḥelvä-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, **ki** dōst-enbān u āşnā-yı hemyāndur, / düdmān-ı merşūşu’l-bünyānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9). [ki,]
- Bilmez misün **ki** erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şadmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğımın hezār cānla rāğīb u tālibüm ve bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [ki,]
- Ve beng, **ki** gūşāyış-baḥş-ı dil-i bī-tāb u tengdür, serhengān-ı dergāh-ı / bülend-eyvānumdandır. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [ki,]
- esrārīdur, ḥāk-būsān-ı bārgāh-ı refī’ü’ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa’d-ı pür-nürüm, **ki** evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [ki,]
- piyāleden lāmi’ u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādiye, bir āftāb-ı cihān-tābum, **ki** ufḥ-ı maşrık-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [ki,]
- Ki her zerrem olmakda bir āftāb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [ki,]
- Ben reng ü rüy-ı āteşde bir āb-ı muşaffāyum, belki bir āteş-i feyz-baḥşum / **ki** çün āb-ı ḥayāt-ı rūḥ-fezāyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [ki,]
- Ve ḥaşış, **ki**: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 4). [ki,]
- Benüm sākiyā ol güvārende āb / **ki** āb-ı ḥayāt benden eyler ḥicāb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [ki,]
- Ben bir nūr-ı sürürüm, **ki** çün piyāle-i billūr ile āmīziş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pür-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [ki,]
- Ve ben ol Felātūn-ı ḥum-nişīnüm, **ki** her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-i āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir’āt-ı idrākūnı (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ki,]
- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le’im ü denī **ki** nūş eyleye, / ‘ākibet cüz’i küll ider, ya ‘nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ki,]
- Ve vakt-i rezm ü kārzār, **ki** maḥall-i zed ü bürd ü girūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cūr’et ü seçā’atle meded ü yāverī eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [ki,]
- Her kim **ki** bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berḥ-ı dīraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoḥka-i dehān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [ki,]
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziir-ı ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, **ki** nice māh u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [ki,]
- [...] / Ve her kimse **ki** ifrāt üzere ser-püş endāz-ı ṭabakçe-i ḥaḥkaha olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [ki,]
- zindesini, **ki** cilvegāh-ı ilḥāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i ḥelāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [ki,]
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziir-ı ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, **ki** nice māh u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [ki,]
- [...] / Ve her kimse **ki** ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı ṭabakçe-i ḥaḥkaha olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [ki,]

- zindesini, **ki** cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [ki,]
- Tevakkûf u şabr eyle, tâ çengâl-i cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / **ki** âvân-ı der-mândeğî vü peşimânîdür, kırâ'at-i âyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [ki,]
- Hezâr 'âşık-ı dil-figârile, **ki** bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i 'işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [ki,]
- olmağla havâle-i nîş-i tevbiñ ü serzeniş eyledüñ. / Ve âgâh u haberdâr olmaduñ, **ki** defîne vü genc, künc-i harâbezârda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [ki,]
- Ve îklîl-i celîl-i velâyetle, ser-firâz u ser-bülend olan devletmendân-ı 'âlî- / şân, **ki** sâye-bân-ı hümâyûn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [ki,]
- Ve gûş-güzârûñ olmadı, **ki** ben cem'iyet-sâz-ı aşhâb-ı şohbet ü 'ayş / ve germiyyet-endâz-ı cem'iyet-i bî-gâne vü hvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [ki,]
- Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, **ki** cümleten âşûb u fîten, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şûh-meşreb ü şûr-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [ki,]
- Ve hiç mülâhaza vü endîşe itmedüñ **ki** çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [ki,]
- Çeşm-i siyâh gâzâlâne nigâh-ı müşgîn-müdur, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı **ki** / beste-i şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergis-i hûmâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [ki,]
- cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, **ki** zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [ki,]
- Çeşmi bir âhûdur olmış şîrler nahçîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür **ki** çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [ki,]
- merdûmdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, **ki** merdüm ü merdümîde, hûsn ü / letâfet bisyâr u bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ki,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi **ki** Mülûñ dik-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ud-ı muķa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ki,]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hısm u ğazab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi **ki** mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şûh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [ki,]
- Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhû-yı müşgîn-müdur, **ki** fitrâk- / beste-i şaydı, ğarrende şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i ve hûmâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [ki,]
- cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, **ki** zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [ki,]
- Çeşmi bir âhûdur olmış şîrler nahçîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür **ki** çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [ki,]
- merdûmdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, **ki** merdüm ü merdümîde, hûsn ü / letâfet bisyâr u bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ki,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi **ki** Mülûñ dik-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ud-ı muķa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ki,]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hısm u ğazab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi **ki** mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şûh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [ki,]
- Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldu **ki** saht muţtarib tapîde- ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [ki,]
- gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ki:,]
- Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşid-i / 'aqlı, **ki** ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [ki,]
- eylemezsin **ki** zer-i mümessek ü mükerrer halîfeti, benüm dâmen-i / bî gerd küdürëtümdedür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [ki,]
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, **ki** her mümsik ü bahîli, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bahşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, hâsed- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [ki,]
- kerde-i Bermekîyyü'l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedüñ **ki** bir cüd u kerem, **ki** 'âlem-i âb ve dem-i mestî-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [ki,]
- kerde-i Bermekîyyü'l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedüñ **ki** bir cüd u kerem, **ki** 'âlem-i âb ve dem-i mestî-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [ki,]
- Ve bu iddi'âdasın **ki** her muhânnes ü bî-dil ü cebânî, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Kahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ki,]
- iderüm. / Ve haberdâr degülsin **ki** ol şecâ'at u cür'et, **ki** zâtî vü tabî'î olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [ki,]
- iderüm. / Ve haberdâr degülsin **ki** ol şecâ'at u cür'et, **ki** zâtî vü tabî'î olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [ki,]
- Ve şâhibi sâ'ir şüc'ân-ı zîr-şân gibi, **ki** maşdüka-i şıfat-ı şecâ'atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [ki,]

- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jā-j-hāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ **ki** güzāf u bî-ma‘nā güft u güya ser-āgāz itdüñ. Zîrā pādşāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [ki,]
- ‘ömr ve zamān-ı hayātlarından kalıl ü kütāhter vākı‘ olmışdur. / Kendü güftār-ı mu‘ciz-āşarları mişdākınca, **ki** [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [ki,]
- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bî-bekā ve cihān-ı pür-renc ü bî-vefāda **ki** / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meks ü karār ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [ki,]
- Ve āgāh olmaduñ **ki** ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / hullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [ki,]
- Sen meymenet ü bereket-i muvāfaqata niğeh-sāz ve sa‘ādet ü kerāmet- / i mütāba‘ata nazar-endāz ol, **ki** kadem-zen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [ki,]
- idüm. bu dem **ki** nār-ı pür-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vāz‘-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden hālāş u berī olup ser-ā-pā (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [ki,]
- olmayayduñ ve āgāh vü hüşyārīden, fi‘l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişāl-ı bî-mişāl ve fermān-ı hīkmet-‘unvān **ki** ehādis-i laṭife-i peygamberān-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [ki,]
- ‘ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe **ki** pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, hāzret-i hūvāce-i ‘ālem, / şalavātu‘l-lāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü‘s-selāmdan, der-hāṭır u yād (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [ki,]
- [...] mānī‘-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hiç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde yok mı idi **ki** kendü ef‘āl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [ki,]
- bed ve akvāl-i nā-pesendūñle fāḥr u mübāhāt eylesin. / Ve beng ü bünge, bî-nāmūs u nengi **ki** senden hārāb u vīrān ve vālīh ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [ki,]
- hayrān iken, ma‘kūl u nīkūdūr dırsin. / Ve ḥaşış-ı pür teşvīş ciger-hvārī ḥarīṭa-i ü **ki** nekbet ü idbār ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [ki,]
- Ve bu kıt‘a-i maṭbū‘adan **ki** āb-ı tūlā ile tahrīr ü imlā olmak şāyān u / sezādūr, mülāḥaza ve endīşe itmezsın. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [ki,]
- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş **ki**, hiç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pür- / şūr u gāvğāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, **ki** anı (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [ki,]
- ı kalıl itmedi **ki** anı hezār-bār belki bî-hadd u bî-şümār, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8). [ki,]
- Ve güftār-ı lūlū-bār-ı server-i kā‘inātdan, **ki** [...] / [...] dur, şerm ü istiḥyā itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [ki,]
- Ve hiç müşāhede itmezsın, **ki** peder-i bozorgvār, bu bāğ-ı ḥazān- / pezīr-ı ‘ālem-i bî-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḡda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [ki,]
- mübāhāt bildüñ. / İdrāk itmedüñ **ki** ḥilḳat-ı şeyṭān-ı la‘īn ü racīm, āteş-i pür-iltihāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [ki,]
- duḡter-i rez iken, ‘acībe vü ḡarībedür **ki** kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [ki,]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf u ikrārūñ degül / midür, **ki** ben, miyāne-i ‘āşık-ı zār u ma‘şūḳ-ı şermsārdan bürka‘-endāz-ı ḥicāb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [ki,]
- [...] / Ey Mül, ma‘kūl eyledüñ **ki** nisbet-i İblīs, telbīs, kendüñe dürüst ü rāst (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4). [ki,]
- ve terāne-senc-i ḡurūr u kibr olup rūtbeñi, muḥāfaza itdüñ. / Zîrā şeyṭān-ı la‘īn-ı ḡod-bīn, Ḥāzret-i Ādem, ‘aleyhi‘s-selām **ki** (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [ki,]
- dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Rāst-güyan-ı erbāb-ı iz‘ān, dürüst ta‘bīr eylemişler, **ki** çün rüstāyī (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11). [ki,]
- cidālde türk ü tāz-ı bî-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pür-‘itāba, bu / perdeden ser-āgāz itdi, **ki**: (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14). [ki,]
- CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ / Ey kütāh-‘ömr u zebān-dırāz, saña ne güne ḥālet vākı‘ oldu, **ki** (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [ki,]
- kelām idersin. Eger peder-i ‘azīz-i bozorgvārım, **ki** [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [ki,]
- Ve ḥāberdār degül misün **ki** mübtelā-yı belā-yı selisü‘l-kavī olan / hezārān şaḡş-ı bî-teşḡīş, [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6). [ki,]
- Senūñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetūñ ve vāḳt-i i‘tibār u raḡbetūñ her sāl-ı / ferḡunde-fālda, se māhdūr, **ki** eyyām-ı nev-bahārdan ‘ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [ki,]
- zemīne, anlarūñ şadaḳa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i ṭarf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene **ki** ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [ki,]
- saḡḡa-ı rüy-ı zemīn ve fūrū-güzāşte-i ḡāk-ı tevāzū‘ u teslīm itmediyse, beni gör, / **ki** ‘alā-raḡm-ı İblīs-i bed-zu‘m u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem ‘aleyhi‘s- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [ki,]
- [...] / Ammā belā budur **ki** sen, kār-ı bed-terūñden, vechen mine‘l-vücūhi, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5). [ki,]
- ḥāberdār degülsin ve taḡşīl-i yakīn itmemişsin **ki** sitāyiş-i biḡīn ve / maḡāmid-i nīkūterīn oldur **ki** zebān-ı bî-zebān-ı aḡyār-ı pesendīde eṭvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [ki,]
- ḥāberdār degülsin ve taḡşīl-i yakīn itmemişsin **ki** sitāyiş-i biḡīn ve / maḡāmid-i nīkūterīn oldur **ki** zebān-ı bî-zebān-ı aḡyār-ı pesendīde eṭvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [ki,]

- ve ebyāt-ı pür-nikāt-ı belāgat-rehīn, **ki** üdebā-yı bedī'ü'l-beyān ve şu'arā-yı / belīgü'l-lisān-ı 'Arab-ı zī-haşb, hamriyyelerinde naşs-ı ser-levha-i vukū' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [ki,]
- olmuşdur, senün 'indünde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve medāyih ü elkāb-ı / letāfet-nişābdan **ki** benüm haqqumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [ki,]
- Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü senā-geri, **ki** nizāmü'l-mülk-i / memālik-i nazm u suhanveri ve Husrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [ki,]
- bend ü zīver-efzā oldu ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, **ki** şandūkça-i güş-ı hüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'al (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [ki,]
- idüp, tab'-ı selīm-i latīf-tab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / **ki** cilvegāh-ı şuver-i ma'ānīdür, eger-pezir ü rikkat-engiz ve çeşme-güşā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [ki,]
- Gül bildi ve yakīn hāşıl itdi **ki** Mül, harif-i hile vü degā ve nedīm-i / bezle-hvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-hāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [ki,]
- Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u 'ahd-i letāfet-āsārumda, **ki** mevsim-i / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña ragbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [ki,]
- Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, mengüş-ı güş-ı iz'an u te'emmül eyle **ki** / bir kelām-ı nefsu'l-emrīdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [ki,]
- Senün buhār-ı mağz-hırāş-ı humāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ayş u 'işret oldukça benüm āb-ı pür-safāmla, **ki** (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [ki,]
- yokdur **ki** baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güş-e-i māder ü pīrāye-i āgüş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [ki,]
- şiken-i seferi, **ki** [...] dur, çeşide / kılmamışsın. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 10*). [ki,]
- Ben **ki** ser-ā-pā 'ālem-i hilli, seyāhat u temāşā ve ser-ā-ser iklīm-i / hürmeti geşt ü güzār kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [ki,]
- Baña niçün havāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ degül midür **ki** bu ma'nā, ya'nī aḥkām-ı hīllüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [ki,]
- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, **ki** mecmū'-ı / edyānda harām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevī'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [ki,]
- pür-şūr-ı nehy ü harām, vaz' u ilkā olındı. / [...] **ki** pā-māl-ı hakāret ü hvārī ve fütāde-i ḥāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [ki,]
- olmuşumdur. / Lākin ben **ki**, mehekk-i kalb ve mi'yār-ı derūnum. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4*). [ki,]
- mezellet ü ḥāksāriyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i ḥālüm aña mu'ādil ü mümāşildür **ki**, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [ki,]
- künān, cevāba güşāde-dehān olup dir **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [ki,]
- Mül **ki** bu muḥaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı maḥām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı kaḥkaha-i istihzā olarak ser-āgāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [ki,]
- eyleye. / Bunı baş u irāddan hāşıl u murād oldur **ki** benüm daḥi bir cem'un harābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [ki,]
- Bir kimsenün ḥāl-i bed-melāli, ne gūne ola **ki** bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [ki,]
- [...] / Āgāh ol **ki** fütāde-i varṭa-i hürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [ki,]
- Cenāb-ı İzid-i 'ālīm ü 'ālām, beni pā-beste-i dām-ı harām eyledi, tā **ki** / 'ömr-i kütāh u tiz-refṭārları, bi'l-cümle, güş-e-i seccāde-i ṭa'at u 'ibādetde güzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [ki,]
- budur **ki**, peygamberimiz Muḥammedü'l-Muṣṭafā «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḥāzretlerinün müddet-i 'ömr-i nāzenīn-i ümmet-i 'ālī- (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9*). [ki,]
- [...] / Ve anlar daḥi ber-mışdāk-ı fermūde-i Resül-ı rabb-ı şekür, **ki** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [ki,]
- Nakl iderler **ki** tārik-i tañtāna-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥāzret-i İbrāhīm Edhem, ḫuddise sırrehü'l-'azizü'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [ki,]
- Yā İbrāhīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, **ki** henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [ki,]
- Ben rū-siyāhı, ma'şiyet ü günāhdan, hıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı ḥired-güdāz, tañnī-endāz, şimāḥ-ı sāmī'ası olur, **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [ki,]
- [...] beni endaḥte-i gird-āb-ı harām kı lup, kulüb u bāṭın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibār verdi, tā **ki** kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [ki,]
- ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-süz, fütāde oldu, **ki** feryād u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u gulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [ki,]
- [...] / Eş-şeyḥ Sa'dü'd-dīn ü'l Ḥamavī buyururlar **ki**: «bāṭın-ı ma'şiyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [ki,]
- Pes merd-i pāk-bīn ü ḥāk-güzīne lāzımdur, **ki** bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nigeḥ-sāz-ı müṭālā'a vü diḳkat ve nāzar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [ki,]

- [...] fehvâ-yı şerîf ve / ma'nâ-yı laîfînden, teşhîş ü temyîz ideler, **ki** hiç bir remz-i dil-pezîr ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*ki,*]

ki: T. Ki bağlacı.

- Mütevakki' dur **ki**, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyurılıp, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşîd-i hâver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*ki,,*]
- bahârdur, hem-vâre du'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebûk-pây-ı nesîm-i şabâ **ki**, seyyâh-ı çîn-i zülf-i maḥbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*ki,,*]
- refîaruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş **ki**, hîç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u ğavğâda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*ki,,*]

kibar: Davranış, düşünce, duygu bakımından ince, nazik olan (kimse). Soylu, köklü (kimse, aile). Büyükler, ulular.

- harâbât-ı teng ü târ, senüñ câyğahuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı **kîbâr** u şığâr-ı 'âlem ve pâkân-ı hâş u 'âm-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*kîbâr,*]

kiber-i: I. Büyük olma, büyüklük II. Yaşlı olma durumu, yaşlılık.

- pişmiş zann u ḥayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkiş u ḥâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i **kiber-i** sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*kiber-i,*]

kibr: Ar. Büyükleme, büyüklük satma, gurur.

- ve terâne-senc-i ğurûr u **kibr** olup rûtbeñi, muḥâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la'îñ-i ḥod-bîn, Ḥazret-i Âdem, 'aleyhi' s-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*kibr,*]
- [...] ile terennüm-senc-i **kibr** ü ta'azzum oldu. / Ve âhîrû'l-emr, ḥalâb-ı şerr ü kabâyih u fesâdda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*kibr,*]

kıdve: Kendisine uyulan, önder.

- Hem **kıdvesi** hem imâmı nazmuñ / Ḥvâce Nizâmü'd-dîn Gencevî, 'aleyhi rahmetü'llâhi'l-mülki'l-kavî, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*kıdvesi, -si*]

kıl: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Manşûr **kılsun** muẓaffer itsün / Hem-vâre ola cenâbı manşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [*kılsun, -sun*]
- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste **kılup** rûzân u şebân / zerrîn-sâğar-ı âftâb-ı raḥşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*kılup, -up*]
- ârâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde **kılaraq**, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'aşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jâleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*kılaraq,, -arak*]
- [...] / dūr, pâşîde **kılup** mu'atṭar iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*kılup, -up*]
- Ve'y gönli sürûrı mey-güsâruñ / Ey şâd **kılan** dil-i ḥazîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*kılan, -an*]
- Mâsiva'llâha nazar **kılmadı** hem / Hîç 'aynında degüldi 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*kılmadı, -madı*]

- [...] / yolından medh ü sitâyiş **kılduñ** ve bu ma'nâyı, sebeb-i fahr ve bādī-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13). [kılduñ, -du, -n]

kıl-: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Oldı çü le'āl-i nazm manzūr / **Kıl** pâyına dürr-i neşri menşūr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13). [kıl,]
- Olduñ nağam-ı nazımla dem-sāz / **Kıl** nağme-i neşre de ser-āğāz (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14). [kıl,]
- ü nikāt-ı reng-āmīz suhanı, şu'belendirüp ber-mışdāk-ı [...] / [...] dā'ire-i i'tidālden resīde-i maķām-ı **kıl** u kāl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [kıl,]
- haķķumda ne mertebe **kıl** u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zīştī-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i ahlvāl u hasb-ı hālūñi ikrār u tezkār (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [kıl,]
- āzārdur, yād eyle ki [...] / Ve nīm-laħza bed-siriştī-i celīsūñi mülāħaza **kıl** ki: [...] (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2). [kıl,]
- Kesret-i istişmāmuñ, bādī-i renc-i şudā' ve bā'is-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiħār **kılursın**. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [kılursın., -ur, -sın]
- ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vī-i / fażilet ve taleb-i meziyyet **kılduñ**. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [kılduñ., -duñ]
- dürrüst ü muķarrer **kılduñ**. / Rāst-güyān-ı erbāb-ı iz'ān, dürrüst ta'bir eylemişler, ki çün rüstāyī (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11). [kılduñ., -duñ]
- ve sitem-i hamiyyet-engizden tekāver-i saht-ser-i şabr u karār, 'inān-ı 'aql u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı **kıl** u kāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [kıl,]

kıldı: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- bend ü zīver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā **kıldı**, ki şandūkça-i gūş-ı hūş-ı meclisiyāñı, māl-ā-māl-ı dürrer ü le'āl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [kıldı.,]

kılduñ: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- müşāhede **kılduñ**, hem-nişīnān-ı nā-ehl ü bed-āmūzdan güriz ü hāzer / eyle: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [kılduñ.,]

kılın: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Ve laķab-ı [...] mülakķab **kılınup** suħre-i / dehr ve şöħre-i şehr, adlanmañ ħod, seni āħir ħalvet-ħāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11). [kılınup, -up]

kılına: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Āşaf-ı Cem-cenāb ve 'arza-dāşt-ı şadr-ı kām-bīñ ü kām-yāb **kılına**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [kılına.,]

kılınmış: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- ħatt-ı nehy-i kat'ıyyü'n-nefād-ı [...] / [...] keşīde **kılınmış**. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 10). [kılınmış.,]

kilk: Far. Kalem, kamyş kalem, hâme: kilk-i beyân.

- ‘adîmü’l-misâllerine ki zîb-kerde vü zînet-dâde-i **kilk-i** bî-‘ayb u ‘ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). [kilk-i, -i]

kılma: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- bir sâhib-devlet mülâhaza **kılmadıgımdan**, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı hayret ve dil-i âşüfte-i bî-tâb u tākatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [kılmadıgımdan., -duğımdan,]

kılmamıs: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- derîde **kılmamışdur.** / Ve küllâbger-i güzâf u bî-ma‘nâ, hırmen-i hâşıl-ı ‘ömr-i deh-rûzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [kılmamışdur., -dur]
- şiken-i seferi, ki [...] dur, çeşîde / **kılmamışsın.** (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 10). [kılmamışsın., -sın.]

kılmaz: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Ve sen hod, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe **kılmazsın.** / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i rahîmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [kılmazsın., -sın.]

kılmış: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- gelüp câme-i sebzâ-rengümi şad çāk u pâre pâre **kılmışum.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [kılmışum., -um]
- halka-i der hâric ü bîrûn **kılmış.** (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13). [kılmış.,]
- Ben ki ser-â-pâ ‘âlem-i hîlli, seyâhat u temâşâ ve ser-â-ser îklîm-i / hürmeti geşt ü güzâr **kılmışum.** (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [kılmışum., -um]

kılup: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- [...] beni endâhte-i gird-âb-ı harâm **kılup**, kulüb u bâtın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [kılup.,]

kılurlar: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- şîrîn-tebessüm-i çemen, be-tarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb **kılurlar.** [...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [kılurlar.,]

kim: Soru zamiri.

- Ahvāl-i dili **kim** ide taḥrīr / Ebnā-yı zamāne bī-vefādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*kim,]*
- Cüdündan idüp hicāb derler / Ol zerreye **kim** ḥitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*kim,]*
- Geldi niçe feyz-i nev-bahārī / **Kim** gülşen iderdi ḥāzārī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13*). [*kim,]*
- Kim yok bu cihānda bir penāhum / Olsun bu ḥākīr-i kem-liyākat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*kim,]*
- [...] / Oldur ol ser-meclis-i peygamberān **kim** cümlesi (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*kim,]*
- Şan Züleyhā ḥalvetidür gonçe-i der-beste **kim** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*kim,]*
- Her **kim** ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i ḥadīka-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*kim,]*
- Kāmeti **kim** oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez zemīne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*kim,]*
- Ve sen ol nā-ḥuffāzsın ki her **kim** senūñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*kim,]*
- Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her **kim** bir nefes senden dem urdı, ya nī senūñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*kim,]*
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her **kim** benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-i āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir'āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*kim,]*
- Her **kim** ki bu mātem-ḥāne-i fāñide, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥokķa-i dehān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*kim,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, **kim** ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*kim,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, **kim** ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*kim,]*
- Niçe ḥayretde komaz (ādemi ol gözler **kim** / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestāne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*kim,]*
- Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi **kim** nice nice serd ü germ ve dürtüşt ü / nerm mu 'āyene eylemiş ve zu 'muñca mis-i nakışu' l- 'ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*kim,]*
- dergāhuma, nigāhdār-ı ma 'şiyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-ḡāyet ve / maḡfired-i bī-nihāyetüm **kimde** zāhir ü 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*kimde, -de]*

kimden: Soru zamiri.

- Kimden ideyin ümīd-i elṭāf / Sen var iken ey ḥuceste-ta 'bīr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*kimden,]*

kimesne: Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.

- güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir **kimesneyi** o ta 'rifle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-sıfatumda olan eş 'ār-ı ma 'nīdār-ı feşāḥat-ḡarīn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*kimesneyi, -yi]*

kimi: Kimse, kim.

- erḡavān ve ḡuşūn-ı pūr-şükūfe-i gün-ā-gün-ı dıraḥtānda, her biri bir / maḡāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, **kimi** bu naḡamāt-ı ḥoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*kimi,]*
- [...] / Ve **kimi** pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı ṭarab-efzāya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [*kimi,]*
- Ya nī irişdi vaḡt-ı ṭarab bāde-nüş oluñ / Ve **kimi** bu naḡme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*kimi,]*
- maẓmūn-ı belāḡat-meşḥūnı üzere mütālā 'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te 'emmül ü i 'tibār oldıḡlarınca **kimi** āl-i ṭūṭi-i lisānım, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*kimi,]*

kiminūñ: Kimisinin.

- dur, şeker-ıhvār ve **kiminüñ** ‘andelib-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu sec‘-i hoş-ta‘bīr ü pākīze-ma‘ānī ile ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [kiminüñ,]

kimse: Kim, kimse.

- Ammā ol **kimse** ki senden bir cür‘a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücür ve iktisāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [kimse,]
- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir **kimse** misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bī-haber ü ğāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [kimse,]
- [...] / Ve her **kimse** ki ifrāt üzere ser-püş endāz-ı tabağçe-i kâhkâha olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [kimse,]
- [...] / Ve her **kimse** ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı tabağçe-i kâhkâha olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [kimse,]
- Bir **kimsenüñ** hāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi hürd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [kimsenüñ, -nüñ]

kımyā: Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.

- hemyāñçe-i evhām u enbāñçe-i buhār-ı dimāğ-ı āzārdur, **kımyā** vü iksirta‘bīr / eylersin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14). [kımyā,]

kināye: Düşünüleni doğrudan değil de dolaylı yoldan anlatan söz; dolaylı anlatım (istiare bağlamında).

- ‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gün-a-gündan **kināyedür**, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [kināyedür,, -dür,]
- vüçūd-ı bihbūdumuñ bozorgterīn olmasından **kināyedür**. / [...] kelām-ı mu‘ciz-nizāmın (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7). [kināyedür,, -dür]

kırā‘at: Okuma.

- firāz-ı menābir-i serv-i bālāda huṭbe-i belāğat-‘unvānı benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma **kırā‘at** eyler: (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2). [kırā‘at,]

kırā‘at: Kur‘an‘ı belli kural ve işaretlere göre okuma.

- Tevaḳḳuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda ḳalduḳda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānidür, **kırā‘at-i** āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [kırā‘at-i,]

kirām: Ulu kişiler.

- eyyām-ı sinn ü sālārı, sâ‘ir enbiyā-yı ‘izām ve peyamberān-ı **kirām**, / şalavātu‘llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü‘s-selām ḥāzerātınıñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [kirām,,]
- Ve şahābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu‘l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘īn / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i **kirāmī** idüp müdāmī, germ-ülfet ü şöḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [kirāmī, -ı]

kirāren: *Tekrar tekrar, çok sefer, tekrar suretiyle.*

- ve **kirāren** harb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebep-i füzūnī-i kudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [*kirāren,*]

kirdgār: *Cenabihak.*

- [...] kerīmesince leyl ü nehār, / elsine-i hāliyye vü kālīyyeleriyle hāmid ü senā-gūyān-ı Hāzret-i İzid-i **Kirdgār** (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [*kirdgār,*]

kış: *22 Aralık'ta başlayıp 21 Mart'ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi.*

- Niçe meyl itmesünler yaz u **kış** cām-ı mey-i āle / Odur bir düdsuz od hārsuz gül dāğsuz lāle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [*kış,*]

kişi: *İnsan, şahıs.*

- [...] / Pest ider kadrini āhır **kişinüñ** ser-keşlük (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5). [*kişinüñ, -nüñ*]
- Bir kadeh mey **kişinüñ** cümle hicābın götürür / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7). [*kişinüñ, -nüñ*]

kişver: *Ülke; 'şāh-ı kişver', 'şeh-i kişver', 'heft kişver' md.*

- Dād ey şeh-i **kişver-i** kerem dād / Tā-key yeter ey Faşih teksir (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [*kişver-i, --i*]

kisvet: *Kılık kıyafet.*

- selāma, **kisvet-i** cūr'ada, ne güne, ser-fürü vü hāk-būsī eylerüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3). [*kisvet-i, --i*]

kitāb: *Kitap II Kur'an-ı Kerim II ilim irfan.*

- İnkār itme şūfī şarābuñ menāfi'in / Üstād-ı hikmet öyle buyurmuş **kitābda** (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [*kitābda, -da*]

kıt'a-i: *Bir bölüm, bir kısım, bir parça.*

- Ve bu **kıt'a-i** matbū'adan ki āb-ı tılā ile tahrir ü imlā olmak şāyān u / sezādur, mülāhaza ve endişe itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [*kıt'a-i,*]

kıtāl: Birbirini öldürme, cenk.

- ve kirāren hārb u **kıtāl** u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü secā‘at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [kıtāl,]

kıyāmet: Öteki dünyada bütün ölümlerin kalkıp dirilmesi.

- Kaṭ‘ eyledi fitne vü sitīzi / Hıfzı o kadar ki tā **kıyāmet** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11). [kıyāmet,]

kıyās: Karşılaştırmak, kıyas etmek.

- Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı senā-yı **bī-kıyās** ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [bī-kıyās,]
- Hezār ‘āşık-ı dil-figārile, ki bülbülān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişīn-i ‘işmet **kıyās** idüp, pākīze-dāmen zānn eylersin. / Birāderüñ Gül-i hīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [kıyās,]
- [...] / Beni sebeb-i bī-nevāyī ve bādī-i gedāyī zu‘m u **kıyās** itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [kıyās,]
- gāh fazīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāh kendüni fāhr-ı / hanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān **kıyās** u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [kıyās,]

kıl ü kālda,: Söz ve laf II. dedikodu.

- Ve esnā-yı **kıl ü kālda**, kemāl-i ḥıfvetden her sā‘at kendüni, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütēnākış u perişānuḥda devām u nızām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [kıl ü kālda,, -da]

kīmyā: Kimya. Basit cisimlerin hususiyetlerini, bu cisimlerin birbirlerine olan tesirlerini ve bundan ileri gelen birleşmeyi inceleyen ilim.

- dervīş-i teng-dest ve müflis-i ḥarābe-nişest eylersin. / Ve bī-ma‘nā da‘vī-i iksīr ü **kīmyā** idersin. Tevciḥ-i nigāḥ (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [kīmyā,]

kīn: Gizli düşmanlık, garaz (Kötü talih bağlamında).

- şüttür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i gāzab u **kīni**, perişān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī ve Güle dürrüşāne ḥitāb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [kīni,, --i]
- meşşāta-i gāzab u **kīn**, ruḥsāruñi gāḥ gāliye-i la‘līn ve gāḥ gāze-i zerrīn ile / ārāyış ü tezyīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [kīn,,]

kīne: Kin, nefret, II. Hırs, sinir.

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı **kīnesi**, / cūş idüp buḥār-ı sitīz ü ma‘reke-şu‘ūd-ı muḳa‘‘ar-ı dimāğ ve ‘arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [kīnesi,,]

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *Intikam arayan II öç almak isteyen, öç isteyen.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīnedār: *Kinli, kızgın.*

- [...] / ve şütür-i **kīnedār** vār, kef ber-āvürde-i dehān olup evzā’-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*kīnedār,]*

kīne-hvāh: *Kindar II intikam peşinde olan III öç isteyen.*

- Pāyüm ser-i çarḥ-ı **kīne-hvāh** it / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*kīne-hvāh,]*

kīne-hvāh: *Kindar II intikam peşinde olan III öç isteyen.*

- Pāyüm ser-i çarḥ-ı **kīne-hvāh** it / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*kīne-hvāh,]*

kīr-i: *Yoğunluk.*

- mesāḥa-i sāhire-i **kīr-i** kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāḥat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*kīr-i,]*

ko: Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

- Niçe hayretde **komaz** (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [komaz, -maz]

köhne: Yıpranmış, eskimiş.

- [...] / teng ü tār ve **köhne** bir harābezār olup, hümā-yı sidre-pervāz-ı (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1). [köhne,]

köhnegān: Eskiler.

- Kedūyī, **köhnegān-ı** germ ü serd-dīde-i rüzgāre ile da‘vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitīzi, germ ü tiz itme. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11). [köhnegān-ı,]

k’ol: Ki olmak.

- [...] / Ol şadr-ı güzīn **k’olurdu** der-bān (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9). [k’olurdu, -ur, -dı, -]

koy: Koymak, bırakmak.

- Senden bunu iderüz temennā / **Koymadı** dilümde derd ü miñnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [koymadı, -madı]

kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l: Onun yüce sırrı temiz ve mukaddes olsun" anlamında evliyaların ismi anıldığında söylenen bir dua.

- Nakl iderler ki tārık-i şantāna-i mülk ü hādem ve fāriğ-i dīhīm ü haşem, / hāzret-i İbrāhīm Edhem, **kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l** ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l,]

kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l: Onun yüce sırrı temiz ve mukaddes olsun" anlamında evliyaların ismi anıldığında söylenen bir dua.

- Nakl iderler ki tārık-i şantāna-i mülk ü hādem ve fāriğ-i dīhīm ü haşem, / hāzret-i İbrāhīm Edhem, **kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l** ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l,]

kudret: Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.

- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zühūr ider, bir hālet-i ‘arīzī ola. / O maķūle kuvvet ü **kudret**den maķall-i iktizāda nesne hāşıl u zāhır (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [kudret, -den]

- ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i **ḳudret** ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ḳudret,]

ḳudret-i: Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.

- fūrūḡ-ı ḥod-fūrūṣī zānn idüp, istib'ād u istiksār itme ki **ḳudret-i** bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle şānuhu ba'īd degüldür ki ḥavāşş-ı cemī' - (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [ḳudret-i,]

ḳudreti: Güç, kuvvet, takat.

- āsmānı, yed-i mü'eyyed-i **ḳudreti**, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāḡar-ı āftāb-ı raḡşānı ve sīmīn-kāse-i māh-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [ḳudreti,,]

ḳudsiyye: Temizlik;saflık;kutsallık.

- ḳudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadīş-i meşhūrdur, nişān-ı fāḡr u mübāḡāt-ı / fermān-ı zīşānīdür. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [ḳudsiyyeden, -den]

ḳüdüret: Üzüntü, kaygı II Bulanıklık.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer ḡalīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd **ḳüdüretümdedür.** ü (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14). [ḳüdüretümdedür., -ümdedür.]

ḳüffār: Kâfîler, müslüman olmayanlar.

- ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı **ḳüffārda** yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i ḳudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ḳüffārda, -da]

ḳuḡlū'l-cevāḡir: Cevher (esas sürme) sürmesi.

- nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, meḡḡul-ı **ḳuḡlū'l-cevāḡir-i** [...] / [...] olan nāḡar-ı çeşm-i melekūt peymālarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [ḳuḡlū'l-cevāḡir-i,]

ḳuḡsār: Daḡlık yer, daḡ tepesi.

- ḡürūḡ-ā-ḡürūḡ, seyr-i şāḡrā vü çemenzāra ve ḡeşt-i deşt ü **ḳuḡsāra** çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13). [ḳuḡsāra, -a]

ḳüleḡ-ḡüse-i: Şapka köşesi, sarık kenarı, fes kenarı;.

- (Müşābehēt-i ruḥsār-ı ḥübān u 'izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [küleh-gūşe-i, --i]

küleḥ-keş: Kūlah takan, kūlah çeken.

- Benefşe, hırka-i kebūd-püş u **küleḥ-keş-i** mürīd-i ḥāşu'l-ḥāşumdur ki / hemīşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endīşedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [küleh-keş-i, -i]

küll: Hep, tüm, bütün. Çok. Cüzlerden meydana gelen.Bütün cüzlerin şumul ve istiğrak üzere ifadeleri.

- Ben egerçi Mülüm, amma beni, her baḥl ü le'im ü deni ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'i **küll** ider, ya'nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [küll,]

küllābger: Çengel çeviren, çengel koyan.

- derīde kılmamışdur. / Ve **küllābger-i** güzāf u bī-ma'nā, hırmen-i ḥāşıl-ı 'ömr-i deh-rūzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [küllābger-i,]
- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i **küllābger**, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāḥeret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [küllābger,,]
- Tevaḥkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı **küllābgerān-ı** bī-emānda kaldukda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kırā'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [küllābgerān-ı, -an-ı]
- [...] / Baña nār-ı sūzān-ı **küllābgerān** ile seng-endāz-ı mancınık-ı ta'n olduñ. (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11). [küllābgerān, -an]
- küllābgerān olmamışiken cümleten cism ü ten / [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2). [küllābgerān, -an]

kulüb: Kalpler.

- [...] beni endaḥte-i gird-āb-ı ḥarām kılup, **kulüb** u bātın-ı / nāsa bişter ü bī-şumār, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibār virdi, tā ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [kulüb,]

kumrī: Kumru.

- Serv-i ser-keş ü āzāde-i bağ, mişāl-i **kumrī**, gulām-ı tavḥ-ber-gerden-i / ḫadd-i ser-efrāzumdur. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13). [kumrī,,]

künc: Köşe, bucak, kenar.

- olmağla ḥavāle-i nış-i tevbiḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u ḥaberdār olmaduñ, ki define vü genc, **künc-i** ḥarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [künc-i, --i]

kurb: Yakın.

- rūḥları, hemīşe evc-i hevā-yı **kurb-ı** İlāhīyi cüyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [kurb-ı, -ı]

kurbivvet: *Yakınlık.*

- Ve muṭarrā gül-berg-i selām u šalāt ve ra‘nā-ğonçe-i dūrūd u ṭaḥiyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāṣṣu‘l-ḥāṣṣ-ı **ḳurbivvet** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*ḳurbivvet,]*

kürevve: *Küçük küre, kürecik.*

- dalâletle cādde-i ḥaḳdan inḥirāf ve telḳīn-i şeyātīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / **kürevve-i** ḥilāf iden güm-rehānı, ṭarīḳ-i tevḫīḳ-i refīḳ-i İslāma ḥādī vü dā‘ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*kürevve-i,]*

kütāh: *Kısa.*

- Ve sen ḥod, pāyān-ı kārđan mülāḥaza ve endīşe kılmazsın. / Ebr-i bahārī, ‘ömr-i **kütāh-ı** nā-pāydāruña, çeşm-i rahımla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*kütāh-ı, -ı]*
- Ve senüñ ‘ömr-i **kütāhuñ** ḥod yek māha münṭehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*kütāhuñ, -un]*
- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i **kütāh** u tiz-reftārları, bi‘l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*kütāh,]*

kütāh-‘ömr: *Kısa ömürlü.*

- CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ / Ey **kütāh-‘ömr** u zebān-dırāz, saña ne güne ḥālet vāḳı‘ oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*kütāh-‘ömr,]*

kütāhter: *Boyu kısa, cüce.*

- ‘ömr ve zamān-ı ḥayātlarından ḳalīl ü **kütāhter** vāḳı‘ olmuştur. / Kendü güftār-ı mu‘ciz-āṣārları mıṣdāḳınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*kütāhter,]*

kuvvet: *Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.*

- Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i **ḳuvvet** ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i ḥamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*ḳuvvet,]*
- vesāṭet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuḥūr ider, bir ḥālet-i ‘arızī ola. / O maḳūle **ḳuvvet** ü ḳudretden maḥall-i iḳtiżāda nesne ḥāṣıl u zāḥir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ḳuvvet,]*
- duḥter-i rez iken, ‘acibe vü ḡarībbedür ki kendüñi ser-māye-i / **ḳuvvet** ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*ḳuvvet,]*
- ve ne vechle **ḳuvvet-i** muḳāvemettüñ vardur. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16*). [*ḳuvvet-i, -i]*
- ve kirāren ḥarb u ḳitāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı **ḳuvvet** ü şecā‘at ve sebeb-i füzūn-ı ḳudret ü cūr‘et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*ḳuvvet,]*

küy: *Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).*

- ser-i ‘azîzin, **küy-i** şavlecân-ı fenâ ve gâltân tûb-ı hâk-ı hasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*küy-i, --i*]

L

lâf: Söz.

- Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya ‘nî bu **lâf-ı** hod-sitâyı ve hakkında bu ta‘rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, ‘inân-ı ihtiyâr, dest-i tahammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*lâf-i,*]
- [...] / Ve dem-be-dem gayret ü hamiiyetden **lâf** u güzâf urursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8*). [*lâf,*]

lâf-hây: Lafı ağzında geveleyen.

- fenâ olurken neden bu kadar **lâf-hây** u bî-hüde-güftâr olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [*lâf-hây,*]

lâf-perdâz: Sözü düzenleyen.

- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u **lâf-perdâz** olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma‘ nâ güft u güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*lâf-perdâz,*]
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden **lâf-perdâz** ve gâh kendüñi fahr-ı / hanedân ve âb-ı rüy-ı düdmân kıyâs u iz‘ân idüp bâlâ-makâm-ı iftihâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*lâf-perdâz,*]

lahd-i zemîn: Mezar yeri.

- yek-dâne-i bî-bahâdur, ve [...] / [...] kerîmesince, huşk mände-i nihân-hâne-i **lahd-i zemîn** olan nebâtât u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*lahd-i zemîn,*]

la‘îñ: Lanetli.

- mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki hilkat-ı şeytân-ı **la‘îñ** ü racîm, âteş-i pür-iltihâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*la‘îñ,*]
- Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr u istikbâr / olup, **la‘îñ-i** bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı zûll-i la‘net ü nefrîn ve sergerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*la‘îñ-i,*]
- ve terâne-senc-i gurûr u kibr olup rûtbeñi, muhâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı **la‘îñ-i** hod-bîñ, Hâzret-i Âdem, ‘aleyhi‘ s-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*la‘îñ-i,*]

lakab-ı: Lakap, mahlas.

- Ve **lakab-ı** [...] mülakkab kılınup suhre-i / dehr ve şöhr-i şehîr, adlanmañ hod, seni âhîr halvet-hâne-i zâhidân-ı şâfi-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*lakab-ı,*]

lâkin: Lâkin, fakat anlamında bağlaç.

- Lâkin / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 6*). [*lâkin,]*
- [...] / Pîş-ez-în, üstâda ber-pâ, bir dıraht-ı bî-hareket idüm, **lâkin** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*lâkin,]*
- olmuşumdur. / **Lâkin** ben ki, mehekk-i kalb ve mi'yâr-ı derûnum. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4*). [*lâkin,]*
- Lâkin bir merde aña ıttılâ' ve âferîdeden bir ferde aña sebîl-i teyakkun / u âgâhî, bîrûn-ı hadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*lâkin,]*

lâkin: *Lâkin, fakat anlamında bağlaç.*

- pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; **lâkin** (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*lâkin,]*

lâl: *Far. Dilsiz, ebkem.*

- lâl olup, bu beytle leb-cünbân-ı dehân-ı hâl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*lâl,]*

la'l: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

- firâkla, dâmânum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı gönçe, hûn-ı iftirâkla dil-i / nâlânun **la'lnâk** iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*la'lnâk,]*
- [...] / Ben yâkût-ı seyyâle-i cân ve **la'l-i** müzâb-ı rûh-ı revânun. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14*). [*la'l-i,]*
- Ey **la'l-i** müzâb u pâk-gevher / Pîrûze-şerâr u turfe-cevher (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*la'l-i, --i]*
- Âbsın ma'nîde ammâ âb-ı âteş-pâresin / **La'lsın** şüretde reng ü rûyla ammâ nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*la'lsın, -sın]*

la'l: *Yakut taşı.*

- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve **la'l-** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*la'l-,]*

lâle: *Far. 1. Maruf çiçek. 2. Halkalı zencir.*

- [...] / ve kıtarât-ı şebnem-i terle rûy-ı Gül-i ra'nâ, nümûdâr-ı 'izâr-ı **lâle-** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [*lâle-,]*
- nergis-i mest, zerrîn-kadehin ve **lâle-i** nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebz-zârda def'-i derd-i ser-i humârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*lâle-i, --i]*
- Ve **lâle-i** nu'mân-ı çemen, sūziş-i reşk-i âteşin-i cemâl-ı bî-mişâlûmden / dâğ-ber-derûn u dil-sûhtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*lâle-i, --i]*
- Çıkardı erba'înin tekye-gâh-ı gülsitân içre / Dil-i **lâle** n'ola nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*lâle,]*
- Ve **lâle-i** la'l-fâm, çerâğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her gâh kalb-i / âgâhı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*lâle-i, --i]*
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i **lâle-i** pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*lâle-i,]*
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od hârsuz gül dâğsuz **lâle** (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*lâle,]*

lālegün: (Fa.) Lale renkli.

- Eger seni rüy-ı gülgün ve ruhsâr-ı **lālegüna**, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [lālegüna,,]

la'l-fām: La'l renkli (şarap).

- Ve lāle-i **la'l-fām**, çerāğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her gâh kalb-i / āgâhı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [la'l-fām,,]

lā-li-garaži: Amacıyla.

- bahâne-i luţf u merhamet, **lā-li-garaži** izhârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [lā-li-garaži,]

la'lîn: Kırmızı renkli.

- meşşâta-i gâzab u kîn, ruhsârûnı gâh gâliye-i **la'lîn** ve gâh gâze-i zerrîn ile / ârâyiş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [la'lîn,]
- Ey Gül-i **la'lîn** kabâ, egerçi zâhiren tûtî-i şeker-hâ gibi, perr ü bâlûn / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senûnçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [la'lîn,]

lā-mekân: Mekânsız, yersiz, yere ihtiyâcı olmayan; Allah.

- Kâmeti kim oldı bağ-ı **lā-mekân** pîrâyesi / Nûrdan bir servdür düşmez zemîne sâyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [lā-mekân,]
- Ve āgâh olmaduñ ki ben muvâfaqat-ı şehbâz-ı bālâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hümâ-yı **lā-mekân** peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [lā-mekân,]

lāmi': Parlayan, parıldayan.

- piyâleden **lāmi'** u tâbānum. / ve pencümîn-âsmân-ı eyâdiye, bir âftâb-ı cihân-tābum, ki ufq-ı maşrıq-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [lāmi',]

la'n: Sövmek, sövülmek, nefrîn etmek, edilmek; lâ'n-ı iblîs. Fi'l-asl rahmetten, hayr u felâhtan ib'âd manasıdır. "Lâ'n" Cenâb-ı Hakk tarafından olursa dünyada tevfikten, ahirette rahmetten ib'âd murat olunur.

- nihâd-ı halîfetu'llâh itmeden, ebâ ve istikbâr idüp gerden-i âvihtenîsi, şâyeste-i / selâsil ü aglâl-ı **la'n** oldı. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [la'n,]

la'net: Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olsun.

- Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr u istikbâr / olup, la‘îni bi‘dîn, giriftâr-ı gull-ı zûll-i **la‘net** ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*la‘net,*]

lâ-revb: Şüphesiz.

- ki bu gülşen-sarây-ı dehr-i hazân-pezi‘re ‘âlem-i gayb u iklîm-i **lâ-reybden** / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*lâ-reybden,*]
- zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i **lâ-reybdür**, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*lâ-reybdür,, -dür*]
- zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i **lâ-reybdür**, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*lâ-reybdür,, -dür*]

latîf: Hoş, tatlı söz, şaka.

- Oldukça ka‘ta‘ zebânûn eyler / Şavt u nağamuñ **latîf** u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*latîf,*]
- ‘ayândur. / Ve murğ-ı ‘âlî-pervâz-ı dil-i **latîfân**, bi‘l-cümle ol şekl-i ma‘kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*latîfân,, -ân*]
- [...] fehvâ-yı şerîf ve / ma‘nâ-yı **latîfinden**, teşhîş ü temyîz ideler, ki hîç bir remz-i dil-pezi‘r ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*latîfinden,, -inden*]

latîfe: Hoş, tatlı söz, şaka.

- haşâ‘il-i **latîfe-i** gün-â-gün ve fezâ‘il-i şerîfe-i rûz-efzûndan bi‘haber ü âgâh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*latîfe-i,*]
- olmayayduñ ve âgâhî vü hüşyârîden, fi‘l-cümle, eser ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bi‘mişâl ve fermân-ı hikmet-‘unvân ki ehâdis-i **latîfe-i** peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*latîfe-i,*]

latîfe-engîz: I. Latife yapan II. Şakacı.

- bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i şifâta ser-âgâz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı **latîfe-engîz** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*latîfe-engîz,*]

latîf-i: Hoş, güzel, estetik.

- Ve her çend sāgar-ı zerrîn ü cām-ı billürîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya‘nî kâse-i minâ, cism-i **latîf-i** rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*latîf-i,*]

latîf-tab‘ân: Hoş yaratılışlılar, hoş tabiatlılar, yumuşak huylular.

- Ve **latîf-tab‘ân** u nâzûk meşrebân-ı hoş-bütân-ı perîvesân-ı zamâne, hü-yı / melekîyyü‘l-hışâlı, mu‘attar-sâz-ı meşâm-ı ‘âlemiyân olan şemîm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*latîf-tab‘ân,*]
- idüp, tab‘-ı selîm-i **latîf-tab‘ânı** ve nihâd-ı pākîze-nijâd-ı pāk-bâzânı, / ki cilvegâh-ı suver-i ma‘ânîdür, eser-pezi‘r ü rikât-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*latîf-tab‘ânı, -ı*]

lā-yezal: Zeval bulmaz, yok olmaz, bitmez (Allah).

- [...] / berāy-ı temāşā-yı şun‘-ı **lā-yezālī** ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zü‘l-celālī, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*lā-yezālī,*]

lāyık: Yakışır, münasip, şâyân.

- Ey şadr-ı güzîn Hıdīv-i zī-şân / Sen zātuña **lāyık** eyle ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*lāyık,*]

lāzım: Gerekli.

- Pes merd-i pāk-bīn ü hak-güzīne **lāzımdur**, ki bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütāla‘a vü dıkkat ve nazar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*lāzımdur,, -dur*]

le‘āl: Inciler.

- Oldı çü **le‘āl-i** nazm manzūr / Kıl pâyına dürr-i neşri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*le‘āl-i, -i*]
- bend ü zıver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūkça-i güş-ı hüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürrer ü **le‘āl** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*le‘āl,*]

leb: F. Dudak.

- berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve **leb-i** pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*leb-i,*]
- Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöhet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve **leb-i** pür-şarab-ı cūybārda, zevrak-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*leb-i, --i*]
- Gūyā **leb-i** cūy u bāde-i nāb / Kāt kāt dem-i ‘ayş u ‘ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*leb-i, --i*]
- Ve berķ-ı rahşende, hānde-i güzāf u bī-cāyuña, **leb** ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü hāndān ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*leb,*]
- bozorgvārımuñ, tuğra-yı ğarrā-yı menşūr-ı pür-nürıdur. / [...] ki **leb-i** hikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*leb-i, --i*]

leb- i: F. Dudak.

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hıred daħi güş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*leb- i,*]

leb-ā-leb: Ağzına kadar dolu.

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billürīne, bişter gelüp **leb-ā-leb** / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūh-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*leb-ā-leb,*]

leb-ber- leb-i: *Dudak dudağa II ağzına kadar dolu; sarhoş.*

- görmüş pîş-ıvân-cüste mekkâregân-ı bî-‘âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârayış-ı âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*leb-ber- leb-i, --i*]

leb-cünbân: *I. Dudak sallayan II. Konuşmak.*

- lâl olup, bu beytle **leb-cünbân-ı** dehân-ı hâl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*leb-cünbân-ı,*]
- Ve berç-ı rahşende, hânde-i güzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü hândân ve her ân bu neşidle **leb-cünbândur**. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*leb-cünbândur.,*]
- Ve [...] ile **leb-cünbân-ı** gurûr u istikbâr / olup, la‘îm-i bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı züll-i la‘net ü nefrîn ve sergerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*leb-cünbân-ı,*]

leb-rîz: *Ağzına kadar dolu.*

- nergis-i mest, zerrîn-kadehîn ve lâl-e-i nu‘mân piyâlesin, **leb-rîz** ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def‘-i derd-i ser-i hümârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*leb-rîz,*]

leged-küb: *Ayakla vuran.*

- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve **leged-küb-ı** hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rûy-ı ‘ırz u vaqârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*leged-küb-ı,*]

lehv: *Oyun, yararı olmayan şeyler.*

- [...] / Ben hüd mahşûs-ı **lehv** ü neşât ve sebeb-i lu‘b u inbisâţum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*lehv,*]

le‘î: *LEİM: sıf. ve i. (Ar. lev m “kınamak”tan le‘im) 1. Alçak, aşağılık (kimse, şey): Nice zaman idi aksine döndürüp feleği / Cefâyı âdet edinmişti rûzigâr-ı leîm (Nef‘î‘den). Ah ne leimmiş, bilemez idim (Ahmed Vefîk Paşa). 2. Kendisi de yemez, başkasına da yedirmez derecede cimri olan (kimse): Tatalım kul leimdir / Efendisi kerimdir (Aziz Mahmud Hüdâyî). Leîme rencişi-hâtır verir kerem etmek (Şeyhülislâm Yahyâ). Ta‘n u teşnîe sezâ-vâr olsa da şahs-ı leîm / Mücrim olsun mu taleb-kârın kusûrundan kerîm (Şâir Eşref).*

- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her bahîl ü **le‘îm** ü denî ki nüş eyleye, / ‘âkibet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dihiş ve şahâvet ü bahşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*le‘îm,*]

le‘îm: *LEİM: sıf. ve i. (Ar. lev m “kınamak”tan le‘im) 1. Alçak, aşağılık (kimse, şey): Nice zaman idi aksine döndürüp feleği / Cefâyı âdet edinmişti rûzigâr-ı leîm (Nef‘î‘den). Ah ne leimmiş, bilemez idim (Ahmed Vefîk Paşa). 2. Kendisi de yemez, başkasına da yedirmez derecede cimri olan (kimse): Tatalım kul leimdir / Efendisi kerimdir (Aziz Mahmud Hüdâyî). Leîme rencişi-hâtır verir kerem etmek (Şeyhülislâm Yahyâ). Ta‘n u teşnîe sezâ-vâr olsa da şahs-ı leîm / Mücrim olsun mu taleb-kârın kusûrundan kerîm (Şâir Eşref).*

- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı **le‘îm**, Halîl-i / İzîd-i Celîl ü ‘Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*le‘îm,,*]

leşker: *Asker.*

- ‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / **leşker-i** peykerâna ki; envâ‘-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*leşker-i, --i*]

letâfet: *Güzellik, hoşluk.*

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daî, ki her birinün evşâf-ı hüsni dil-pezîr ve **letâfet-i** / cemâl-ı ‘âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*letâfet-i, --i*]
- merdumdârdur ve bedîhiyü’l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsni ü / **letâfet** bisyâr u bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*letâfet,]*
- merdumdârdur ve bedîhiyü’l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsni ü / **letâfet** bisyâr u bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*letâfet,]*

letâfet: *Latîflik, hoşluk, güzellik.*

- Senün müddet-i tarâvet ü **letâfetün** ve vakt-i i’tibâr u râğbetün her sâl-ı / ferhunde-fâlda, se mâhdur, ki eyyâm-ı nev-bahârdan ‘ibâretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*letâfetün, -ün*]

letâfet-âsâr: *Güzellik eserleri.*

- Ve fûşûl-ı çehârda benüm zamân u ‘ahd-i **letâfet-âsârında**, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña râğbet ü i’tibâr, bîşter ü bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*letâfet-âsârında,, -umda,]*

letâfet-nişâb: *Hoşluk miktarı, oranı.*

- olmuşdur, senün ‘indünde zebân-âvürde-i beyân u ta’bîr ve medâyiḥ ü elḳâb-ı / **letâfet-nişâbdan** ki benüm ḥaḳḳumda lisâna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*letâfet-nişâbdan,]*

letâvif: *Latîfeler, güldürecek güzel sözler ve hikâyeler.*

- İzîd-i Mûte‘âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i **letâvif** (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*letâvif,]*

leyl: *Gece.*

- [...] kerîmesince **leyl** ü nehâr, / elsine-i ḥâliyye vü ḳâliyyeleriyle ḥâmid ü senâ-güyân-ı Ḥazret-i İzîd-i Kirdgâr (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*leyl,]*

lezzet-resân: *Lezzete ulaştıran.*

- Ve birāder-i diğerüm hāl-i hēlāldur, ki hem-kāse-i sūkker-i mükerrer-i / **lezzet-resāndur**. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*lezzet-resāndur*., -dur]

libās: Elbise, giysi.

- Senüñ āsīb ü gezendüñ, bir sevb-i nazīfe, resīde ola, ya'nī senden / birkaç katre ki bir **libās-ı** pākīzece çekīde ola nā-pāk u mühlēlāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*libās-ı*,]

ligām: Gem, dizgin.

- yokdur. / Ve hemīşe, kem-fehm ü kec-endīşe olup, semt-i hılāfa imāle-i **ligām-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*ligām-ı*, -ı]

lisān: Dil.

- mazmūn-ı belāgat-meşhūnı üzere mütālā'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭī-i **lisānın**, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*lisānın*., -ın]
- Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı **lisān-ı** lūlū-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmār-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydān-ı velāyet, bedī'ü'l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*lisān-ı*, -ı]
- olmışdur, senüñ 'indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve medāyih ü elķāb-ı / leṭāfet-nişābdan ki benüm haḳkumda **lisāna** gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*lisāna*, -a]

līkin: Fakat, ama, ancak.

- līkin āyīne-i şu'lenāk-ı idrāki, dem-be-dem pūr-jeng ü ğubār idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [*līkin*,]

lu'b: Oyun, eğlence.

- [...] / Ben ḥod maḥşūs-ı lehv ü neşāt ve sebeb-i **lu'b** u inbisāṭum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*lu'b*,]

lūcce-rīz: Dalga saçan.

- 'ayn-ı giryē vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ḥīz ü lūcce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*lūcce-rīz*,]

lūlū-bār: Far. İnci yağdırıcı, yağdıran.

- Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisān-ı **lūlū-bār-ı** düldül- / süvār-ı mızmār-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydān-ı velāyet, bedī'ü'l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*lūlū-bār-ı*,]
- [...] ḥadīs-i **lūlū-bārıdır**. / Bu teng-nāy-ı fānī vü muḥaḳḳar nişīmen-i virānī ve bu saḳf-ı mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*lūlū-bārıdır*., -ıdır.]
- Ve güftār-ı **lūlū-bār-ı** server-i kā'inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istiḥyā itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*lūlū-bār-ı*,]

lûlû-nizâm: I. İnci dizen II. İnci gibi sıralı olan.

- i ruhsârumda, hıyre vü hayrân kalup bu nazm-ı **lûlû-nizâm-ı** münâsibü'l- / makâmı, vird-i zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*lûlû-nizâm-ı,]*
- [...] kelâm-ı **lûlû-nizâmına** tevcîh-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâîkâsın, mu'tlaqu'l-'inân, ve her bâr, mizmâr-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*lûlû-nizâmına, -ına]*

lutf: Ar. Yardım, inayet, ihsan.

- Yok ağzımı açmağa mecâlüm / **Luţf** u kerem it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*lutf,]*
- Bir cür'a-i **luţf** iderler in'âm / Luţf eyleseler sitem-fezâdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [*lutf,]*
- Bir cür'a-i luţf iderler in'âm / **Luţf** eyleseler sitem-fezâdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [*lutf,]*
- Biñ kerre olur aña peşimân / Eyler seni **luţfi** ile memnûn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*luţfi, -ı]*
- Gör ey yem-i cûd u 'ayn-ı ihsân / Tevcîh-i nigâh-ı **luţfa** şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*luţfa, -a]*
- Hem-hâşşa-i merhem-i Süleymân / **Luţfuñ** durur ey şefîk-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*luţfuñ, -uñ]*
- Güftâr-ı Mesîh ile hem-dem / **Luţfuñ** durur ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*luţfuñ, -uñ]*
- Luţfuñla ola meger ki bihbûd / **Luţfuñdur** ey Âşaf-ı cihân-bân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*luţfuñdur, -uñ, -dur]*
- Luţfuñla ola meger ki bihbûd / Luţfuñdur ey Âşaf-ı cihân-bân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*luţfuñla, -uñ, -la]*
- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv u **luţf** u ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*lutf,]*
- bahâne-i **luţf** u merhamet, lâ-li-garazi izhârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kâderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*lutf,]*
- âlâmdan âzâd, belki bir nîm-nigâh-ı **luţfa** şâyân görüp, pây-e-i sâye-i hem-sâyeñ / ber-â-ber-i tāk-ı seb'-a-şidâd ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*luţfa, -a]*

M

mā'ada: -den başka, gayri.

Pākân-ı merdümân-ı zamâne hod, benüm âb-ı dil-cüyumi ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü hıla'-ı fâhirelerinden **mā'adâ** şafha-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*mā'adâ,]*

ma'an: Birlikte, beraber.

huzûr-ı kâdiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını **ma'an** götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı gam-ı gayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*ma'an,]*

ma'ânî: Manalar.

idüp, tab'-ı selîm-i laţîf-tab'ânı ve nihâd-ı pākîze-nijâd-ı pāk-bâzânı, / ki cilvegâh-ı şuver-i **ma'ânîdür**, eşer-pezir ü rikkat-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*ma'ânîdür, -dür]*

ma'avib: Ayıplanacak hareket ve davranışlar, ayıplar.

medîha-hvân-ı zât-ı pür-hüner-i bî **ma'âyibüm** olurlar: / Ez- Sâkinâme-i Riyâzî (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11). [*ma'âyibüm,*]

mācera: Macera, baştan geçen olay.

huzûr-ı kâdîye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül çün bu **mā-cerā-yı** tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrāt-ı ğam-ı ğayret-āmîz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [*mā-cerā-yı, -yı*]

mezellet ü hāksārîyüm. / **Mā-cerā-yı** şüret-i hālüm aña mu'ādil ü mümāsildür ki, bir zamānda bir (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8). [*mā-cerā-yı, -yı*]

mā-cerāda: Cereyan eden şey, vuku bulan hâl.

ve āştî vü şulh u **mā-cerāda** bulınuş şad-hezār cevır ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rûzgār geçürmüşüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [*mā-cerāda,*]

mā-cerāyı: Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.

Mül çünki bu **mā-cerāyı**, ya'nı bu lāf-ı hōd-sitāyı ve hākkında bu ta'rîzāt u / tevbihāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi, 'inān-ı ihtiyār, dest-i tahammülden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [*mā-cerāyı,,*]

mādde: Nesne II Varlık, mevcudiyet.

Māye-i heybet ü şavlet ve **mādde-i** kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [*mādde-i,*]

māder: Anne, vâlîde.

yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrā sen henüz cān u ciger-güş-e **māder** ü pîrāye-i āġuş-ı dāye ve cılve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [*māder,*]

mağdūr: Gadre, haksızlığa uğramış ve gadir görmüş. II Aşık III Mazur IV Haklı bir gurur ile mazur olmak.

Bir bî-kes-i nā-murād u zārum / **Mağdūr-ı** 'adū-yı hilekārüm (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17). [*mağdūr-ı, --ı*]

mağfiret: Yarlıgamak, günahı setr ve affetmek: ümîd-i mağfiret.

dergāhuma, nigāhdār-ı ma'şîyyet ü günāh olursam, rahmet-i bî-ġāyet ve / **mağfiret-i** bî-nihāyetüm kimde zāhir ü 'āyân olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [*mağfiret-i, -i*]

kerem ü 'ātifet ve rahmet ü **mağfiretini** āşkār u izhār eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [*mağfiretini, -i, -n, -i*]

mağz-hurās: *Beyin tırmalayıcı.*

renciş-i humār-ı **mağz-hurās-ı** ālāmla bī-karār u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*mağz-hurās-ı,*]

māh: *1. ay 2. ay yüzölü güzel.*

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rahşānı ve şīmīn-kāse-i **māh-ı** tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*māh-ı, --ı*]

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rahşānı ve şīmīn-kāse-i **māh-ı** tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*māh-ı, --ı*]

Ve senüñ ‘ömr-i kütāhuñ hōd yek **māha** müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*māha, -a*]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice **māh** u sāl giryān u pür-gam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*māh,*]

māh: *Yılın on iki bölümünden her biri.*

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice **māh** u sāl giryān u pür-gam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*māh,*]

maḥabbet: *Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyl.*

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşūl-ı erba‘ada, ser-rişte-i meyl ü / **maḥabbet**, gūsiste vü münkaṭı‘ ve germī-i bāzārūma gezend ü hālel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*maḥabbet,,*]

[...] beni endaḥte-i gird-āb-ı hārām kılup, kulüb u bātın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü **maḥabbet** ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*maḥabbet,*]

tevbe vü istigfār ve bātın-ı tevbe, **maḥabbet-i** İzid-i celīl ü gaffār»dur. / Ber-ma‘nā-yı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*maḥabbet-i,*]

maḥabbet-endiş: *Sevgiyi düşünen.*

yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endiş olup cebīn-i sātı‘u‘n-nūr-ı ihlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*maḥabbet-endiş,*]

maḥāfil: *Toplantı yeri.*

Ve her **maḥāfil** ü encümende / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8*). [*maḥāfil,*]

mahal: *Yer, mekan, mevki.*

[...] / Ve bu **maḥalde** şādıku'l-kavl u rāst-güysun, zīrā ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*).
[maḥalde, -de]

maḥall: Yer, mekan //yerinde, uygun.

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki **maḥall-i** zed ü bürd ü gīrūdardur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cūr'et ü
şecā'atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [maḥall-i,]

vesātet-i keyfiyyet-i şāhbā ile zuhūr ider, bir hālet-i 'arızī ola. / O maḥūle kuvvet ü kudretten **maḥall-i** iktizāda
nesne hāşıl u zāhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [maḥall-i,]

ü zindegānī oldı. / Nā-gāh **maḥall-i** ma'rekeden bir gūrūh-ı enbūh, güzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*).
[maḥall-i,]

maḥāmid-i: 1. Şitayişler, senalar. 2. Sena olunacak hasletler, güzel huylar.

haber dār degülsin ve taḥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / **maḥāmid-i** nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḥyār-ı pesendīde eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [maḥāmid-i,]

maḥbūb: Ar. Sevimli, sevilir.

(Müşābehēt-i ruḥsār-ı ḥūbān u 'izār-ı **maḥbūbānla** müfāheret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i gurre-i ğarrā
ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [maḥbūbānla, -ānla]

maḥbūbān: Ar. Sevimli, sevilir olanlar.

bahārdur, hem-vāre du 'ā-yı 'ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebūk-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çin-
i zülf-i **maḥbūbān** ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [maḥbūbān,]

ve **maḥbūbān-ı** cādu-nigāh-ı füsūnkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, benüm / āşnā-yı qadīmümdür. (*Gül ü Mül,*
Diğer 297, Beyit 11). [maḥbūbān-ı,]

māhdur: (Ar.) Saklı, örtülü.

Senūn müddet-i tarāvet ü leṭāfetūn ve vakt-i i'tibār u raġbetūn her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se **māhdur**, ki eyyām-ı
nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [māhdur,,]

mahf: Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.

maḥfî vü nihāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 10*). [maḥfî, -î]

[...] / Bu keyfiyyetūn daḥi verāsında **maḥfî** hālet ve nihānī ḥikmet vardur. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*).
[maḥfî, -î]

mahfūz: Saklanmış, sakınılmış, bir yere konulup emniyete alınmış.

Maḥfūz u maṣūn-ı ‘avn-ı Bārī / Devletle Ḥudā mu‘ammer itsūn (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9). [maḥfūz,]

mahrem: Gizli, saklı. II Dost, sırdaş.

Nice müddet, **maḥrem-i** ḥarīm-i helāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [maḥrem-i, -i]

mahrem: Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samimî dostu olan kimse, sırdaş.

ü **maḥrem** oldı, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 12). [maḥrem,]

mahrem-i: Mananın sırlarının gizliliği.

[...] / ve **maḥrem-i** bālā-niṣn-i ḥarīm-i aḥadiyyet, [...] (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2). [maḥrem-i,]

mesned-niṣn-i [...] ve yeke-süvār-ı / mızmar-ı [...] **maḥrem-i** ḥarīm-i celāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [maḥrem-i,]

maḥsūra: Ar. Kuşatma.

şad güne şerr ü şūr eyler. / Ve bu âşār-ı keşre vü mevfüre ve ḥavāşş-ı nā-ma‘dūde vü **maḥşūra** ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [maḥşūra,]

maḥsūs: Özel kılınan, Vurgulanmış.

[...] / Ben ḥod **maḥşūs-ı** lehv ü neşāt ve sebeb-i lu‘b u inbisātum. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11). [maḥşūs-ı, -ı]

māhtāb: Ay ışığı, ay aydınlığı, dolunay.

Ve **māhtāb** ki meşşāta-i ruḥsāre-i ‘arūsān-ı bağdur, ya‘nī ḡaliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülgüne-sāy-ı çehre-i şükūfe-i gün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [māhtāb,]

ma‘īset: Geçim darlığı, sıkıntısı.

Bir yaña meşakkat-i **ma‘īset** / Bir yaña melāmet-i eḥibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [ma‘īset,]

makāl: Söz, kelam.

giriḥ-pīrā-yı cebn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / güne ḡonçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i **makāl** oldı ki; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13). [makāl,]

Eger bu **mākāl-ı** kizb-ihtimâlde, şadıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı dürüg- / ihtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı hâkk isen pes niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*mākāl-ı,]*

makām: Durulacak yer, durak, mesken.

da'vâ-yı hamiyyet ü gayretle nağme-perdâz-ı **makām-ı** ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, iddi'â-yı şecâ'at u mübarezet ile zağm-zen-sâz-ı hod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*makām-ı,]*

makām: Musikide bir durakla bir güçlünün etrâfında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu.

Binâ-ber-în, erbâb-ı tab'-ı Fârs zemînden bir suhan- âşnâ vü / hoş-edânuñ, **makām-ı** 'Acemde nağme-serâ-yı îcâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*makām-ı, -ı]*

makām: Yer. II müzik makamı.

ergavân ve gûşun-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dırahtânda, her biri bir / **makâmdan** zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*makâmdan,]*

makâmât: Makamlar, mevkiler.

'âciz ü bî-zârdur. / Baña peygüle-nişîn-i **makâmât-ı** harâbât ve gûşe-güzîn-i cây-ı fenâ (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*makâmât-ı,]*

makâm-ı: İnsanın gösterdiği faaliyetle ulaştığı, sıkıntılara katlanarak azimli bir şekilde gerçekleştirdiği merhale.

ü nikât-ı reng-âmîz suhanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i **makâm-ı** kıl u kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*makâm-ı,]*

Mül ki bu mukaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı **makâm-ı** encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkâha-i istihzâ olarak ser-âğâz-ı güftâr eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*makâm-ı,]*

makâm-ı: Makam, rütbe, mevki.

[...] / Ve hasb-ı hâlümde bu zemzeme gûş-güzârûñ olmadı mı ki suhan-sencân-ı **makâm-ı** 'Acemden şudûr idüp mengüş-ı gûş-ı cihâniyân olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*makâm-ı,]*

makarr: Durulan, mesken edinilen yer.

mişdâkına mâ-şadağ olan mekkâre-pîre-zenân gibi, kavvâdî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige mu'terif ü **makarr** olup, süst-kadem-i bî-hamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*makarr,]*

makbûl: Beğenilen, kabul gören, hoşla giden, hoş.

firîfte vü hayrân ve ol hey'et-i **maḳbûla**, şifte vü nigerân olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16).
[maḳbûla,, -a]

maḳdem: Gelme, Ayak basma.

Viridi peygâm-ı güli bülbül-i nâlâne şabâ / Nesîm-i hoş-şemîm-i şabâ ki peyk-i peygâm-res-i **maḳdem-i** şâh-
ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [maḳdem-i,]

maḳhûr: Kahrolunmuş, helâk edilmiş.

Bed-hvâhları zelîl ü **maḳhûr** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11). [maḳhûr,]

ma'kûl: Akla uygun, mantıklı, akıllıca.

'ayândur. / Ve murğ-ı 'âlî-pervâz-ı dil-i latîfân, bi'l-cümle ol şekl-i **ma'kûla**, (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15).
[ma'kûla,, -a]

hayrân iken, **ma'kûl** u nîkûdur dîrsin. / Ve haşîş-i pür teşvîş ciger-hvârı harîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (Gül ü
Mül, Diğer 325, Beyit 13). [ma'kûl,]

[...] / Ey Mül, **ma'kûl** eyledün ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüne dürüst ü râst (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4).
[ma'kûl,]

mâkûle: Cins, tür, takım, çeşit.

müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne **maḳûle** tabîb-i hâzık-ı nabz-
şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [maḳûle,]

vesâfet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zühûr ider, bir hâlet-i 'arîzî ola. / O **maḳûle** kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda
nesne hâşıl u zâhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [maḳûle,]

mâl-â-mâl: Çok dolu, dopdolu olmak.

gül-bâng-ı kelîme-i tevḥîd ile **mâl-â-mâl** ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kıybâb-ı çarḥ-ı
muḥtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [mâl-â-mâl,]

bend ü zîver-efzâ oldu ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı
hûş-ı meclisiyânı, **mâl-â-mâl-ı** dürer ü le'âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [mâl-â-mâl-ı, --ı]

mâlik: Sahip. Bir şeye sahip olan, bir şeyi olan.

[...] / **Mâlik-i** rây-ı zerrîn ü ḥüsn-i tedbîr, ya'nî vezîr ibn vezîr, [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16). [mâlik-i, -
ı]

pişmiş zann u ḥayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, **mâlik-i** kiber-i sinn ve sâl-ḥürde
vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [mâlik-i, -ı]

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü 'aṭāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü ḥānmāni ve bī-pāyān **mālik-i** ser ü sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*mālik-i, -i*]

[...] / dur, şecā' at u cür'ete **mālik** ü ḳādir olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [*mālik,*

mālīde: *Bulaşmış, sürülmüş.*

yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kiş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endīş olup cebīn-i sātī' u 'n-nūr-ı iḥlāşı dāḥi ziyāde **mālīde-i** zemīn-ı niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*mālīde-i,*

ma' lūm: *Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan şey.*

Yek-bāre, gürūh-ı ḥūbān-ı 'işve-perdāza nigeh-endāz ol, tā **ma' lūm** / idinesin ki cemī' isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*ma' lūm,*

heft-caḥīmden olduğumuz, **ma' lūm-ı** sākinān-ı şeş-cihet ü heft-iḳlīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*ma' lūm-ı, --ı*]

Baḥa niçün ḥavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / **Ma' lūmuñ** degül midür ki bu ma'nā, ya'nī aḥkām-ı ḥillūm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*ma' lūmuñ, -uñ*]

ma' n: *Cömertliği ile meşhur kişi.*

kerem-i Ḥātem ü Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, 'adem ü vücūd-ı cūd-ı / **Ma' n**, ber-ā-ber ü yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ma' n,,*

ma' nā: *Anlam, kavram.*

[...] / Ey ḥāme-i dūr-niṣār-ı **ma' nā** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3*). [*ma' nā,*

Mānī-i şuver nigār-ı **ma' nā** / Yokdur bu hünerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*ma' nā,*

İtdükçe ḥirām-ı 'işve-pīrā / Pā-māluñ olur bütān-ı **ma' nā** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*ma' nā,*

Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir söz mi çıkar ḥilāf-ı **ma' nā** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*ma' nā,*

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve bu **ma' nāyı**, sebab-i faḥr ve bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*ma' nāyı,, -yı*]

[...] kelāmlarınuñ **ma' nā-yı** kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vazī' ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*ma' nā-yı,, -yı*]

[...] / **ma' nāsınca** zemīn-ı dil-teşne ve teşnegān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*ma' nāsınca, -sınca*]

ma' nāya ve zībā-yı düşizegān-ı mazāmīn-ı garrāya, ḥıla'-ı reng-ā-reng-i / fāḥirü't-tırāz-ı feşāḥat ve 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāgatla bir gūne ḥuliy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*ma' nāya, -ya*]

Baḥa niçün ḥavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma' lūmuñ degül midür ki bu **ma' nā**, ya'nī aḥkām-ı ḥillūm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*ma' nā,,*

[...] fehvā-yı şerîf ve / **ma'nā-yı** laṭîfînden, teşhîş ü temyîz ideler, ki hîç bir remz-i dil-pezir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*ma'nā-yı, --yı*]

mançınık: *İri taşları uzağa atabilecek şekilde yapılmış ve kale duvarlarını dövmek için kullanılmış olan eski bir savaş âleti.*

[...] / Baña nār-ı sūzān-ı küllābgerān ile seng-endāz-ı **mançınık-ı** ta'n olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [*mançınık-ı,]*

mānde: *Bitkin, aciz, zavallı.*

yek-dāne-i bî-bahādur, ve [...] / [...] kerîmesince, huşk **mānde-i** nihān-hāne-i lahd-i zemîn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*mānde-i,]*

ma'nen: *Kişinin iç dünyası yönünden, manevi bakımdan, maddeten karşıtı.*

hakḳumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kārî vü isnād-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse **ma'nen** kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hālûñi ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ma'nen,]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

mānend-i dem-i i'cāz-tev'em-i Mesîh ibn Meryem, hayāt-baḥş u feyz- / nişār ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimāl; mişāl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-'izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*mānend-i, --i*]

Ve ey mişāl-ı dem-i serî'ü'z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü bî-vücüd. / Ve ey **mānend-i** şafaḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*mānend-i, --i*]

Her kim ki bu mâtem-hāne-i fānîde, mişāl-ı berḳ-ı dıraḥşān, nîm-nefes, / mühr-güşā-yı hoḳka-i dehān olup mütebessim ü ḥandān olur, **mānend-i** ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*mānend-i, --i*]

ve şavma'a-i 'ābidān-ı pāk-nijāddan **mānend-i** bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve ḥalka-i meclis-i 'ārifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*mānend-i, --i*]

merd, bir bām-ı bülendden, bir âḥer merd-i derdmend üzere **mānend-i** / kaḫā-yı āsmānî, nāzil ü fütāde ve miyānmı ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*mānend-i, --i*]

mānend-i: *Gibi.*

Ve **mānend-i** hezār-destān-ı çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā'ide, serî'ān mütevārî-i ḥücre-i ḥamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*mānend-i,]*

manı: *Men eden, engel olan, alıkoyan. engel.*

mānî'-i nāz u niyāz olan niḳāb-ı ḥicāb ve izār-ı 'ārı, def ü ref iderüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*mānî'-i, -i*]

[...] **mānī'**-i idāre-i zebān-ı nādīre-gū ve belāğat-eşerdür. / Saña hîç bir kār-ı nîk u güftār-ı pesendīde yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [*mānī'*-i, -i]

manī: Meşhur Çinli nakkaş ve ressamın adıdır. Sasanîler devrinde, Şâpûr zamanında İran'a gelip Zerdüş't ve İ'sâ dinlerinin halitası olan Mânî dini/Maniheizm adlı batıl mezhebi kurmuştur. Mânî dini en çok Çin'de yayılmış olup kutsal saydıkları kitapları resimlerle süslü imiş. Mânî, yaptığı resimler çok güzel olduğu için bu özelliğini müritlerine gökten inen bir mucize olarak göstermiştir. Koyu bir Zerdüş't olan Hürmüz'ün oğlu Behram tarafından derisi yüzdürülerek öldürülmüş olan Mânî, Nigâristan, Erteng veya Erjeng adlı resim mecmuası ile şöhret bulmuştur.

Âşâruñı görse **Mānī** nā-çār / Hayretle olurdu nağş-ı dīvār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [*mānī*,]

mānī': Men eden, engel olan, alıkoyan. engel.

[...] / **mānī'**-i iķāmet-i şalāt olur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9). [*mānī'*-i,]

mānī: Mana, anlam.

Mānī-i şuver nigār-ı ma' nā / Yokdur bu hünerde saña hem-reng (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4). [*mānī*-i, -i]

ma' nī: Mana, anlam.

efşānuma mensūb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki **ma' nīde** her kaṭre-i feyz-nisāri, bir gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [*ma' nīde*, -de]

Egerçi şüretde hūb-rū vü nikū ve-līk **ma' nīde** bed-sīret ü zīşt-hūsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6). [*ma' nīde*, -de]

Ābsın **ma' nīde** ammā āb-ı āteş-pāresin / La'lsın şüretde reng ü rüyla ammā nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [*ma' nīde*, -de]

mansūr: Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.

Manşūr kılsun muzaffer itsün / Hem-vāre ola cenābı manşūr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [*manşūr*,]

Manşūr kılsun muzaffer itsün / Hem-vāre ola cenābı **manşūr** (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [*manşūr*,]

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı **manşūr**, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [*manşūr*,]

mansūrī: Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ sipeh-sālār-ı **manşūrī** / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [*manşūrī*,]

manzūr: Nazar edilen.

Oldı çü le'âl-i nazm **manzûr** / Kıl pâyına dürr-i neşri menşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*manzûr,]*

ma'reke: *Savaş alanı II Âşığın kana bulanmış bağı.*

ü zindegânî oldı. / Nā-gāh maḥall-i **ma'rekeden** bir gürüh-ı enbüh, güzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*ma'rekeden, -den]*

mā-şadak: *Sadık olan; sadakat.*

mışdākına **mā-sadağ** vākı' olmışdur, meşşāta-i 'arūs-ı duḥter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*mā-sadağ,]*

mışdākına **mā-şadağ** olan mekkāre-pīre-zenān gibi, kavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīge mu'terif ü maḥarr olup, süst-ḳadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*mā-şadağ,]*

masdūka: *Ar. 1. Bir söz, bir haber gerçek olmak. 2. Sıdk ve sıhhati müsellemler olan kelâm.*

Ve şāḥibi sâ'ir şü'c'ân-ı zī-şān gibi, ki **maşdūka-i** şıfat-ı şecā'atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*maşdūka-i,]*

māsiya'llāha: *Allah'tan gayrısı.*

Māsiya'llāha nazar ḳılmadı hem / Hīç 'aynında degüldi 'ālem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*māsiya'llāha, -yi]*

ma'sivvet: *Asilik, itaatsizlik, isyan, günah.*

raḥmet-i mülkü'l-ḡafūr, ehl-i **ma'siyyet-i** ümmetde, 'ale'l-vechi'l-kemāl, / nümāyān u āşkār ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*ma'siyyet-i, -i]*

Ben rû-siyāhı, **ma'siyyet** ü günāhdan, ḥıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı ḥired-güdāz, ṭanīn-endāz, şımāḥ-ı sāmī' ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*ma'siyyet,]*

dergāhuma, nigāhdār-ı **ma'siyyet** ü günāh olursam, raḥmet-i bī-ḡāyet ve / maḡfıret-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*ma'siyyet,]*

[...] / Eş-şeyḥ Sa'dü'd-dīn ü'l Ḥamavī buyururlar ki: «bāṭın-ı **ma'siyyet**, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*ma'siyyet,,]*

maşrık: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

piyāleden lāmī' u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādīye, bir āftāb-ı cihān-tābūm, ki ufḳ-ı **maşrık-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*maşrık-ı, --ı]*

ma'sūkān: *Sevgili, sevilen kadın.*

‘Aşıkân-ı zâr u şeydâ, âteşîn-ruhsâr-ı **ma‘şûkân-ı** dil-ârâyı, ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12).
[ma‘şûkân-ı,]

bî gill-ı ‘aşıkân-ı belâ-keşânûñ çeşm-i bî-rahm-ı **ma‘şûkân-ı** cefâ-kışânla / bî-şümâr mu‘âmele vü esrâr ve hezâr
mükâleme vü güftârları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [ma‘şûkân-ı,]

ma‘şuk-ı: Aşkla sevilen, âşık olunan kimse; sevgili.

gayretüm. / Ben miyâne-i **ma‘şûk-ı** şermsâr ve ‘âşık-ı dem-beste vü dil-figârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ma‘şûk-ı,]

Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i‘tirâf u ikrârûñ degül / midür, ki ben, miyâne-i ‘âşık-ı zâr
u **ma‘şûk-ı** şermsârdan bürka‘-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [ma‘şûk-ı,]

maşûn: Saklanmış, muhafaza altında olan, mahfuz, sağlam, salim (bkz. mahfûz).

Mahfûz u **maşûn-ı** ‘avn-ı Bârî / Devletle Hudâ mu‘ammer itsün (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9). [maşûn-ı, -ı]

matbû‘a: Gazete, kitap, dergi gibi basımevinde basılarak hazırlanmış şeyler, basma.

Ve bu kıt‘a-i **matbû‘adan** ki âb-ı tılâ ile tahrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe
itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [matbû‘adan, -dan]

mâtem-hâne: Üzüntü evi.

Her kim ki bu **mâtem-hâne-i** fânîde, mişâl-ı berk-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hoşka-i dehân olup
mütebessim ü hândân olur, mânend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [mâtem-hâne-i,]

mâ‘u‘l-‘ineb: Ar. üzüm suyu, şarap.

cidâle, çeşmini **mâ‘u‘l-‘ineb**, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü
münâzarada, da‘vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [mâ‘u‘l-‘ineb,,]

mâye-bahş: Asıl, maya başlayan.

[...] / Ey neşvesi **mâye-bahş-ı** idrâk (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12). [mâye-bahş-ı,]

mâye-i: Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış, seciye, karakter.

Mâye-i heybet ü şavlet ve madd-e-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i himmet ü mürüvvet ve rüyânende-i
hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [mâye-i,]

mā-zāğ: *Kötülüğe bakmayan göz. II "Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı." (Necm Suresi, 53/17).*

tūtī-i mu‘ciz-suhan-ı çemen-i belāğ, ra‘na-nergis-i bāğ-ı **mā-zāğ** / gönçe-i rengin-tebessüm-i bülbül-i şirîn-terennüm-i « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [mā-zāğ,]

maẓāmīn: *Nükteli sözler.*

ma‘nāya ve zībā-yı düşizegān-ı **maẓāmīn-i** ğarrāya, hıla‘-ı reng-ā-reng-i / fāhīrū‘t-ı rāz-ı feṣāḥat ve ‘ıkd-ı le‘ālī-i mütelālī-i belāğatla bir güne hūliyy- (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2). [maẓāmīn-i, -i]

mazhar: *Erişmiş. sahip.*

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızır / Elṭāfuña olmaz ise **mazhar** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [mazhar,]

mazhar-ı: *Erişmiş. sahip.*

idüp **mazhar-ı** merhamet ü ‘āṭifet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [mazhar-ı,]

mazīk-i: *(Ar. zīk – dīk “dar olmak, sıkışmak”tan mazīk) Darlık.*

pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, **mazīk-i** çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāṣa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāṣa (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [mazīk-i, -i]

maẓmūn: *Nükteli, sanatlı, ince söz.*

maẓmūn-ı belāğat-meşhūnı üzere mütāla‘a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te‘emmül ü i‘tibār oldıklarınca kimi āl-i tūtī-i lisānın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [maẓmūn-ı, -ı]

maẓmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i šalāt u selāmı, ṭanīn-endāz-ı / heftümīn-kıbāb-ı sipihr-i berīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5). [maẓmūnınca, -ınca]

[...] / **maẓmūnıyla** ‘āmil olan gūşe-güzīnān-ı şavma‘a-i tecrīdūn giyāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7). [maẓmūnıyla, -ıy, -la]

[...] / [...] **maẓmūn-ı** (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 3). [maẓmūn-ı, -ı]

me‘ābına: *Sığınmak II. Barınmak.*

me‘ābına sezāvār u elyak u ahrādur ki meclis-i hoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun‘ u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [me‘ābına,]

me'āl: *Perişan durumda olmak.*

Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murādî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şādî, bir şebāngāh, mütālā'a-fermā-yı
şahîfe-i hâl-i **perişan-me'āl** ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*perişan-me'āl,]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

Kaţ' olsa zebân-ı nükte-pîrâ / Kalmaz suhana **mecāl** aşlâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*mecāl,]*

Yok ağzımı açmağa **mecālum** / Luţf u kerem it mürüvvat eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*mecālum, -üm]*

meclâ: *Ayna.*

Ve ben ol Felâţûn-ı hum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-ı âyîne-i
âftâb, **meclâ-yı** hîred ve mir'ât-ı idrâkûnî (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*meclâ-yı,]*

henüz pîr-i nâ-bâlig ve mişâl-ı etfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-bahş-ı **meclâ-**
yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*meclâ-yı,]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

me'âbına sezâvâr u elyak u ahrâdur ki **meclis-i** hoş-ţarh-ı cihânı, dest-i / şun' u hikmeti, sâhte vü ârâste ve nüh
minâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*meclis-i, --i]*

Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / ʔarh-ı **meclis-i** mey ve tertîb-i bezm-i şarâb
idûp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*meclis-i, --i]*

haclegâh-ı **meclisde**, her sâgar, bir fânûs-ı 'arûsa ve şahn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer, bir ʔāvusa
dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*meclisde,, -de]*

[...] / Tekellüfle olan **meclisde** olmazmı şafâ hergiz (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9*). [*meclisde, -de]*

Bu denlû **meclisi** olmazdı germ-â-germ rindânun / Miyân-ı ʔarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*meclisi, -i]*

henüz pîr-i nâ-bâlig ve mişâl-ı etfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / **Meclis-i** ülfetüñi, şafâ-bahş-ı meclâ-yı
mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*meclis-i, --i]*

ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mânend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i **meclis-i** 'ârifân ü
dâ'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişâl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*meclis-i,]*

Mül çün bu faşlı tamām itdi, **meclis** bir perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*meclis,]*

meclis-ārâ: *Meclisi süsleyen: Hoş sohbet ve latifeleriyle sohbet meclisine renk katan.*

Gül bildi ve yakîn hâşıl itdi ki Mül, harîf-i hîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-hvân u muşâhib-i **meclis-ārâdur**, der-
hâl, dāmen-der-miyân-ı tedârük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*meclis-ārâdur,, -dur]*

Nice müddet, mahrem-i harim-i helal ve nedim-i **meclis-ara-yi** bezmgah-ı / mubah oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [meclis-ara-yi, --yi]

meclisiyan: Bir mecliste bulunanlar, bir toplantıda hazır olanlar.

bend ü ziver-efza oldı ve bu ebyat-ı abdardan ol mertebe cevahir-i tabdar, bezl / ü ihda kıldı, ki sandukça-i güş-ı hüş-ı **meclisiyanı**, mal-a-mal-ı dürer ü le'al (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [meclisiyanı,, -ı]

meclis-: Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Kendüne ser-māye-i **meclis-i** şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīše-i cihān-gerd ü sebük- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [meclis-i, -i]

Ve şaḥābe-i 'ālī-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'ın / nice devletmend, beni dāḥil-i **meclis-i** kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şoḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [meclis-i, -i]

mecmū': Toplanmış, bir araya getirilmiş.

Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunu iktiza iderdi, ki **mecmū'-ı** / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı ze'vī'l-iḥtirām, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [mecmū'-ı, -ı]

mecmu'-ı: Toplanmış, bir araya getirilmiş.

Ammā bu **mecmū'-ı** niyāzmendi vū şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i naẓm u suḥanveri ve Ḥusrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [mecmū'-ı,]

mecrūh: (Gönül, kalp vb. için) kırık, incinmiş, kırgın.

keyfiyyet-i ḥālī **mecrūh-ı** dil-fiğārdan tefahḥuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā'-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [mecrūh-ı,]

medāvih: Övülmeye değer olanlar.

olmuşdur, senūñ 'indūñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve **medāyih** ü elḳāb-ı / leṭāfet-nişābdan ki benüm ḥaḳkumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [medāyih,]

meded: Aman eyvah II yardım, lutuf.

Ve vaḳt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdardur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et ü şecā'atle **meded** ü yāverī eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [meded,]

medh: Övgü.

[...] / yolından **medh** ü sitâyiş kılduñ ve bu ma'nâyı, sebeb-i fahr ve bâdî-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13).
[medh,]

medhûs: Dehşete uğramış, şaşırılmış; korkmuş II sarhoş.

Ve mürâ'ât-i [...] ser- / mestân-ı **medhûşa**, şifte vü firifte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [medhûşa,,]

medhûs: Dehşete düşmüş, şaşkına dönmüş.

benüm muhibb ü hevâ-hvâhlarum; rind-i bî-hûş u kallâş ve mest-i **medhûş** u / evbâş, senüñ muşâhib ü hem-
râhlârûndur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [medhûş,]

henüz gül-âb -ı hoş-büy-yı revânum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hûş ve hârâb-ı bî-şu'ûr u **medhûş** (Gül ü
Mül, Diğer 325, Beyit 7). [medhûş,]

kavlince, farkı, pâdan farka iktidârı kalmayup, bî-ihtiyâr, **medhûş** u bî-hûş oldu. / Ve ser-rîşte-i mübâhece vü
münâkaşayı dahî, rübûde-i dest-i istiâ'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [medhûş,]

medîha-hvân-ı: Methiye okuyan.

medîha-hvân-ı zât-ı pür-hüner-i bî ma'âyibüm olurlar: / Ez- Sâkînâme-i Riyâzî (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11).
[medîha-hvân-ı,]

medlûl: Kanıtlanmış, gösterilen, işaret edilen.

medlûlinca, perde-i şakîlû'z-zıll-ı tekellûf ü inkiyâdı, telâttuf u inbisâta / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer
313, Beyit 10). [medlûlinca,, -inca]

mefhar: Övünç.

[...] / Seyyidü's-sâkaleyn ü **mefhar-i** 'âlem, ya'nî hâzret-i Muhammedü'l- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5).
[mefhar-i, --i]

meger: Meger, ancak.

Bahtum **meger** itdi Hâk Tebârek / Bu güne siyâh u nâ-mübârek (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15). [meger,]

Luţfuñla ola **meger** ki bihbûd / Luţfuñdur ey Âşaf-ı cihân-bân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [meger,]

mehcûr: Uzaklaşmış, ayrılmış.

ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mânend-i bî-gânegân dūr u **mehcûr** / itmiş, ve halka-i meclis-i 'ârifân ü
dâ'ire-i bezm-i pāk-dâmenândan, mişâl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [mehcûr,]

mehekk: Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, mîyar, mîzan.

olmuşumdur. / Lâkin ben ki, **mehekk-i** kalb ve mi'yâr-ı derûnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [mehekk-i, -i]

meh-rûvân: Ay yüzlüler.

müsâfir-i şâm-ı kâkül-i 'anberfâm-ı **meh-rûyân** olmağla [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7). [meh-rûyân,]

mehter: Yüksek rütbeli hizmetkâr.

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-hurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü **mehterüm**. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [mehterüm., -üm]

mehveşüm: Ay gibi. II Ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Şem'-i pür-lem'-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / **mehveşümden** rüşen ü efrûhtedir. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [mehveşümden,]

mekârim: Keremler, cömertlik.

kerde-i Bermekîyyü'l **mekârim-i** cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki bir cüd u kerem, ki 'âlem-i âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [mekârim-i, --i]

mekhül: Sürme çekilmiş, sürmeli. Sürmeli.

nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, **mekhül-ı** kuhlü'l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [mekhül-ı, --ı]

mekkâre: Hilekar, düzenbaz.

görmüş pîş-hvân-cüste **mekkâregân-ı** bî-'âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârâyîş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [mekkâregân-ı, -gân-ı]

meknûz: Saklı, gizli.

yegân yegân mevzû'-ı tabakçe-i beyân itdüm, henüz zât-ı nîkû-şîfâtumda / mevcüd u **meknûzdur**. Zinhâr: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [meknûzdur., -dur]

mekremet: Cömertlik, el açıklığı, lutuf, ihsan, kerem.

Mu‘cizâtı câminuñ bir cür‘asına teşne-leb / Zât-ı **mekremet** şıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [mekremet,]

meks: Ar. bir yerde kalma, eğlenme.

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekâ ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dūr, bisyâr **meks** ü qarâr ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [meks,]

melâ‘în: Herkesin nefretini kazanmış olanlar. La‘netlenmiş olanlar.

dalâletle câdde-i hâkdan inhirâf ve telkîn-i şeyâtîn-i **melâ‘în** ile reh-revî-i / küreyve-i hilâf iden güm-rehâni, tarîk-i tevfiķ-i refîķ-i İslâma hâdî vü dâ‘î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [melâ‘în,]

melâl-iştimaldür: Hüzün içeren, keder içeren.

müştākân-ı **melâl-iştimaldür**, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki hüy-yı nîkû-yı hûbân-ı âhû-çeşm-i şîr-şîkâr (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [melâl-iştimaldür,]

melâmet: Kınama, ayıplama, serzenişte bulunma.

Bir yaña meşakkât-i ma‘îşet / Bir yaña **melâmet-i** çhibbâ (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [melâmet-i, -i]

melekiyyü’l-hışâl: Melek huylu, yaratılışlı, hasletli.

Ve laîf-tab‘ân u nâzûk meşrebân-ı hoş-bütân-ı perîvesân-ı zamâne, hüy-yı / **melekiyyü’l-hışâl**, mu‘attar-sâz-ı meşâm-ı ‘âlemiyân olan şemîm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [melekiyyü’l-hışâl,]

melekût: Görünen alemin dışında, göle görülmeyen ancak hissedilen, ruhlara mahsus gayb alemleri.

nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, mekhûl-ı kuhlû’l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i **melekût** peymâlarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [melekût,]

memâlik: Memleket, ülke.

Ammâ bu mecmû‘-ı niyâzmendi vü senâ-geri, ki nizâmü’l-mülk-i / **memâlik-i** nazm u suhanveri ve Hüsrev-i kalem-rev-i ma‘ânî-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [memâlik-i, -i]

memlû: Dolu, dopdolu.

gulgule-pîrâ bir bûlbûl ve bâde-i gülgünla **memlû** her cām-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sîr-âb olduğu eyyâm-ı şafâ, encâmı; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [memlû,]

Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-
fezāmla, ser-şār u **memlū** ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*memlū,*]

memnūn: *Memnun, hoşnut.*

Biñ kerre olur aña peşimān / Eyler seni luḫı ile **memnūn** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*memnūn,*]

menābir: *Minberler, cami minberleri.*

fīrāz-ı **menābir-i** serv-i bālāda ḫuṭbe-i belāgat-‘unvānın benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma kırā‘at
eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*menābir-i,*]

menāfi‘: *Faydalar.*

İnkār itme şūfī şarābuñ **menāfi‘in** / Üstād-ı ḫikmet öyle buyurmuş kitābda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*).
[*menāfi‘in, -in*]

mengüş: *Küpe II Söz III Şiir.*

[...] / Ve ḥasb-ı ḫālümde bu zemzeme güş-güzāruñ olmadı mı ki suḫan-sencān-ı maḳām-ı ‘Acemden şudūr
idüp **mengüş-ı** güş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*mengüş-ı, -ı*]

Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, **mengüş-ı** güş-ı iz‘ān u te‘emmül eyle ki / bir kelām-ı nefsü‘l-emrīdür: (*Gül ü
Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*mengüş-ı, -ı*]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı **mengüş**, güş-ı müstemi‘ānda, cāy-gīr ve
bi‘l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*mengüş,,*]

meniş: *Huy, tabiat.*

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdardur, / mübārizān-ı Tehemten **menişāna** cūr‘et ü
şecā‘atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*menişāna, -an*]

menkıbe-pīrā: *Menkıbe süsleyen.*

Şu‘arā-yı rüşen-rāy-ı Rüm, bu gūne **menkıbe-pīrā-yı** şıfāt-ı şafā- / mevsūmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit
4*). [*menkıbe-pīrā-yı, --yı*]

menkıbet: *Menkıbe, övünülecek hikaye.*

menkıbetleri, ‘ale‘l-vechi‘l etemm muṭābık-ı ḳavıl-ı i‘cāz-ı tev‘emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit
10*). [*menkıbetleri,, -leri,*]

mensüb: Mensup, bir yere ait.

efşānuma **mensüb** tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma'nide her kaṭre-i feyz-nişārı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*mensüb,]*

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü 'aṭāya, **mensüb** tutarsın, ammā / hezārān şāḥib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*mensüb,]*

mensüh: Nesholunmuş, hükümsüz bırakılmış, hükmü kaldırılmış.

āyet-i ḥürmet-i kaṭ'ıyyü'l-hükme **mensüh** olmaḳlık benden şadır u peydā / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*mensüh,]*

menşür: Padişahın rütbe verdiğini gösteren ferman.

Oldı çü le'āl-i naẓm manẓūr / Kıl pāyına dürr-i neşri **menşür** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*menşür,]*

bozorgvārimuñ, tuğra-yı ğarrā-yı **menşür-i** pür-nürıdur. / [...] ki leb-i ḥikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*menşür-i,]*

merd: Yiğit, cesur, kahraman.

merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer **merd-i** derdmend üzere mānend-i / kaẓā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*merd,,]*

merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer **merd-i** derdmend üzere mānend-i / kaẓā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*merd-i, --i]*

Bir kimsenüñ ḥāl-i bed-melāli, ne güne ola ki bir **merd-i** diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*merd-i, --i]*

Lākin bir **merde** aña ittılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḳun / u āġāhī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*merde, -e]*

Pes **merd-i** pāk-bīn ü ḥāk-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütālā'a vü dıkkāt ve nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*merd-i, --i]*

merdānegī: Mertlik, yiğitlik, cesurluk.

duḡter-i rez iken, 'acībe vü ġarībedür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü **merdānegī** ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*merdānegī,]*

merd-i: Yiğit, cesur, kahraman.

pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, maẓīk-i cāh-ı ka'r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir **merd-i** 'ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*merd-i,]*

merdūd: *Redd olunmuş, kabul olunmayıp geri döndürülmüş.*

1 **merdūd-ı** zemīm, hem âteş-endāz-ı dūdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / Īzīd-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*merdūd-ı, --ı*]

Eger İblīs-i **merdūd-ı** zemīm, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / ḥużūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*merdūd-ı, --ı*]

merdüm: *Kişi, kimse | adam, insan.*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki **merdüm** ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdüm,]*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümdārdur, -dārdur*]

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümdārdur, -dārdur*]

merdüm: *Gözbebeği; kişi, insan.*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki **merdüm** ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdüm,]*

merdümān: *İnsanlar, adamlar.*

Pākān-ı **merdümān-ı** zamāne ḥod, benüm āb-ı dīl-cüyümü ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pirāhen-i tāhir ü ḥıla'-ı fāḥirelerinden mā'adā şafḥa-i cemāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*merdümān-ı, -ı*]

Ve hezārān **merdümān-ı** bed ü nık ve 'ālīmān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dīl-i tārik ile ihtilāf u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*merdümān-ı, -ı*]

merdümü: *I. İnsanlık, adamlık II. Cesurluk, yiğitlik III. Faziletlilik, erdemlilik.*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü **merdümīde**, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümīde,, -de*]

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü **merdümīde**, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümīde,, -de*]

merg-i: *Mutluluk ışığı.*

[...] / bī-çāre resīde-i rütbe-i **merg-i** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11*). [*merg-i,]*

merhamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

idüp mazhar-ı **merhamet** ü 'atıfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'adet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir
iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*merhamet,*]

bahāne-i lütf u **merhamet**, lā-li-garaẓi izhāri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inān ve 'alā- / qaderi'l-imkān, izhār-ı tek ü tāz-ı
cevelān olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*merhamet,*]

merhem: *Merhem, ilaç II derdın devası.*

Zahm-ı gam-ı rüzgāra **merhem** / Dil-ḥastelere şifā-resānsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*merhem,*]

Merhem diyü cāna zahm ururlar / Bir pür-hünéri idince itlāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*merhem,*]

Merhemleri zahm-ı cān-gezādur / Bir nīm-piyāle şunsalar ger (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10*). [*merhemleri, -
ler, -i*]

Andan göremez ruh-ı nevāziş / Ey **merhem-i** zahm-ı sīne-rīşān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*merhem-i, -i*]

Hem-ḥāşşa-i **merhem-i** Süleymān / Luṭfuñ durur ey şefīk-i 'ālem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*merhem-i, -i*
]

merhem-zen: *Merhem süren.*

Merhem-zen-i zahm-ı bī-kesānsın / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 15*). [*merhem-zen-i,*]

zahm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne gūne **merhem-zen-i** mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām
item demeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*merhem-zen-i,*]

merküz: *Bir yere dikilmiş.*

ḤİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nī vücūd-ı bihbūdumda **merküz** u
mevcūd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*merküz,*]

merşusu'l-bünyān: *Sağlam bina.*

Ve helvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u āšnā-yı hemyāndur, / dūdmān-ı **merşusu'l-
bünyānımızdandır.** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*merşusu'l-bünyānımızdandır., -ımızdandır*]

mertebe: *Derece, basamak, rütbe.*

ḥaḳqumda ne **mertebe** kıl u kāl ve serzeniş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef'āl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*mertebe,*]

gam-efrūḥte-i tekālībāt-ı kā'inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rüzgār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl
ve tamām-ı **mertebe**, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*mertebe,,*]

i dil-peziñin 'ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve
kemāl-ı **mertebe**, ser-girāñi-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*mertebe,,*]

bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol **meretebe** cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dűrer ü le‘âl (Gűl ű Műl, Dięer 336, Beyit 3). [meretebe,]

ű gűşâde ve derűn-ı erbâb-ı bezme bir **meretebe**, âteş-i şu‘le-fűrűz / u dil-sűz, fűtâde oldı, ki feryâd u âvâz-ı ‘âşiyân, velvele-endâz u ğulğule- (Gűl ű Műl, Dięer 345, Beyit 12). [meretebe,,]

meryem: Ar. Hz. İsâ Aleyhisselâmin vâlideleri ismi, Hz. Meryem binti Umrân.

mânend-i dem-i i‘câz-tev‘em-i Mesîh ibn **Meryem**, hayât-bağş u feyz- / nişâr ve nesîm-i ‘anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsű-yı sűnbűl-bűy-ı gűl-‘izârân, (Gűl ű Műl, Dięer 289, Beyit 10). [meryem,,]

meşakkat: Zahmet, sıkıntı: Çekilen meşakkatler unutulur. bilâ-meşakka meşakkatsiz.

Bir yaña **meşakkat-i** ma‘îşet / Bir yaña melâmet-i ehibbâ (Gűl ű Műl, Dięer 280, Beyit 3). [meşakkat-i, -i]

meşam: (Ar.) Burun, koku alacak yeri.

Ve laţîf-tab‘ân u nâzűk meşrebân-ı hoş-bűtân-ı perîveşân-ı zamâne, hűy-ı / melekiyyű‘l-hışâlı, mu‘attar-sâz-ı **meşâm-i** ‘âlemiyân olan şemîm-i műşg- (Gűl ű Műl, Dięer 298, Beyit 1). [meşâm-i,]

mesâmi: Kulak(lar).

belîğű‘l-lehçe, Hâzret-i ‘Alî kerreme‘llâhu vecchűden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhűr olup pîrâye-i **mesâmi‘-i** cemî‘-i cihâniyân olmuştur. (Gűl ű Műl, Dięer 307, Beyit 6). [mesâmi‘-i,]

perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vű âh-ı hâzîn-i dil-suhteĝân ve ğirîv ű enîn-i / derdmendân, tanîn efgen-ı **mesâmi‘-i** műtemekkinân-ı ‘illiyyîn olup, der- (Gűl ű Műl, Dięer 345, Beyit 13). [mesâmi‘-i,]

mesel: Ar. hikaye,örnek,benzeri.

Ey bî-ma‘nâ, da‘vî-i ğod-fűrűşî ve ğvîş-bîniden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vű tâze-resîde-i bâĝçe-i cihân, mişl-i **mesel-i** Çenârî vű (Gűl ű Műl, Dięer 307, Beyit 10). [mesel-i,]

meserret: Sevinç.

reftârűn bu semti, geşt ű gűzâr itmemiş ki, hiç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pűr- / şűr u ğavĝâda senűnle bir dem, demzen-i **meserret** ű şafâ olmadı, ki anı (Gűl ű Műl, Dięer 326, Beyit 6). [meserret,]

meşĝűl: Bir işle uğraşmak.

ı ebű‘l-beşer ile **meşĝűl** olup o kârı qabűl u ihtiyâr eyledi. (Gűl ű Műl, Dięer 329, Beyit 12). [meşĝűl,]

meşhūr: Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.

Müşirān-ı zamānuñ hüsn-i tedbīr ile **meşhūr** / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzide şadr-ı dīvānı (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10). [meşhūr, -ı]

meşhūrından gāfil ü berī olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, bī-ma'nā, / da'vī-i şeyhī idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [meşhūrından, -ından]

mesīh: Hz. İsa peygamber.

Saḥa n'ola ey **Mesīh** güftār / Ey feyz-nişār u mu'ciz-āşār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2). [mesīh,]

Güftār-ı **Mesīh** ile hem-dem / Luṭfuñ durur ey Sikender-i 'aşr (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7). [mesīh,]

mānend-i dem-i i'cāz-tev'em-i **Mesīh** ibn Meryem, hayāt-baḥş u feyz- / nişār ve nesīm-i 'anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı gül-'izārān, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [mesīh,]

mesned-ārā: Bulunduğu makamı süsleyen, güzelleştiren II Yücelik, merteye yüksekliği.

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'atīfet, **mesned-ārā-yı** şadr-ı sa'ādet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [mesned-ārā-yı,]

mesned-nişīn: Makamın oturana, makam tutan, makam sahibi.

mesned-nişīn-i [...] ve yeke-süvār-ı / mızmār-ı [...] maḥrem-i ḥarīm-i celāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [mesned-nişīn-i,]

mesrebān: Huylar, yaratılışlar.

Ve laṭīf-tab'ān u nāzūk **mesrebān-ı** hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekiyyü'l-hışāl, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [mesrebān-ı, -ı]

meşşāta: (Ar.) Gelin gibi süsleyen kadın.

mişdākına mā-sadaḳ vākı' olmuşdur, **meşşāta-i** 'arūs-ı duḥter-i / rez olup berg-i (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15). [meşşāta-i,]

meşşāta-i: Eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın, bezekçi, mâşita.

Ve māhtāb ki **meşşāta-i** ruḥsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya'nī gāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülgüne-sāy-ı çehre-i şükufe-i gün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [meşşāta-i,]

meşşāta-i gāzab u kīn, ruḥsāruñ gāh gāliye-i la'līn ve gāh gāze-i zerrīn ile / ārāyiş ü tezyīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [meşşāta-i,]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*

Fitne ola **mest-i** hâb-ı rāhat / ‘Aşırında o server-i zamānuñ (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12). [mest-i, -i]

nergis-i **mest**, zerrîn-kadehin ve lāle-i nu‘mān piyālesin, leb-rîz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda def -i derd-i ser-i hūmārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [mest,,]

benüm muhibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bî-hüş u kallāş ve **mest-i** medhüş u / evbāş, senüñ muşāhib ü hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [mest-i, -i]

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Niçe hayretde kōmaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola **mestāne** (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [mestāne,]

mestāne-nigāh-ı: *Kendinden geçmiş bakış.*

siyāh- **mestāne-nigāh-ı** dil-berānuñ ruhsār-ı tābdār u raḥşānları / üzere bî-şümār berterî vü meziyyet ve bisyār bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [mestāne-nigāh-ı,]

mestān-ı: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Ve mürā‘āt-i [...] ser- / **mestān-ı** medhüşa, şitte vü firifte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [mestān-ı,]

mestî: *Sarhoşluk.*

kerde-i Bermekîyyü’l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cūd u kerem, ki ‘ālem-i āb ve dem-i **mestî-i** (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [mestî-i, -i]

metā’: *Kumaş, mal.*

kesād-ı tārî olup, **metā’-ı** hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, raḡabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündefi’ olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [metā’-ı, --ı]

mevc: *Dalga.*

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hārā-yı pür **mevci** / Şabā şahenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [mevci, -i]

Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöhet, **mevc** mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı cūybārda, zevraḡ-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [mevc,]

Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöhet, **mevc** mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı cūybārda, zevraḡ-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [mevc,]

mevcüd: Var olan, bulunan.

HIṬĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdamda merkūz
u **mevcūd** olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [mevcūd,]

yegān yegān mevzū'-ı tabaḳçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nîkū-şifātumda / **mevcūd** u meknūzdur. Zinhār: (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 8). [mevcūd,]

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda **mevcūd**, ammā çi-sūd, / ḥāl-i cemāl-i şahid-i ḥelālūñ tamğa-yı
ḥarām olmış ve ḥarīṭa-i raḳamuña (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [mevcūd,,]

ü ḥāleti **mevcūd** u muḳarrerdür. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 2). [mevcūd,]

mevfüre: Çoğaltılmış, çok, bol.

şad gūne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşīre vü **mevfüre** ve ḥavāşş-ı nā-ma'dūde vü maḥşūra ki saña (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 7). [mevfüre,]

mevsim: Senenin dört kısmından her biri.

Bir vaḳt-i nūzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya'nî **mevsim-i** bahār-ı dīl- / güşāda ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3).
[mevsim-i, --i]

Ve fūşūl-ı çehārda benüm zamān u 'ahd-i letāfet-āşārumda, ki **mevsim-i** / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña
rağbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [mevsim-i, --i]

mevsüm: Mevsim, zaman.

Şu 'arā-yı rüßen-rāy-ı Rüm, bu gūne menḳibe-pīrā-yı şifāt-ı şafā- / **mevsümumdur:** (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit
4). [mevsümumdur:, -umdur:]

mevzū': Ele alınan, incelenen, üzerinde durulan mesele, konu.

yegān yegān **mevzū'**-ı tabaḳçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nîkū-şifātumda / mevcūd u meknūzdur. Zinhār: (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 8). [mevzū'-ı, --ı]

mevzūn: Güzel, uygun, düzgün.

guşūn-ı dāniyetü'l-etraf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı ser-bülend ü / **mevzūn** iken bādī-i irtikāb-ı fışḳ u
fesād olup, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [mevzūn,]

mey: Far. Şarap, bāde, hamr. mey-i nāb: Hālis şarap. mey-āşām, mey-hār, mey-kūsār: Bāde-nūş.

Ve mey-ḥvāregān-ı erbāb-ı 'işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i **mey** ve tertīb-i bezm-i şarāb
idüp gāh u bī-gāh, bu sūrūd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [mey,]

[...] / Benüm sâkiyâ ol **mey-i** mihr-tâb (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11*). [*mey-i, --i*]

Bir kadeh **mey** kişinüñ cümle hicâbın götürür / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*mey,*]

Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindânun / Miyân-ı çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı **mey** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*mey,*]

Niçe hayretde komaz (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh **meysüz** ola mestâne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*meysüz, -süz*]

Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı **mey-i** âle / Odur bir düdsüz od hârsuz gül dâgsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*mey-i,*]

mey-âşâm: Şarap içen (kimse).

haclegâh-ı meclisde, her sâgar, bir fânüs-ı ‘arûsa ve şahñ-ı nüzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer, bir tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı **mey-âşâmda** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*mey-âşâmda, -da*]

mevdân: Geniş yer, açıklık, saha.

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmar-ı şeca‘at ve yeke-tâz-ı **mevdân-**ı velâyet, bedî‘ü ‘l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*mevdân-ı, --ı*]

mey-güsâr: Şarap içen.

Ve‘y gönli sürürü **mey-güsârün** / Ey şad kılan dil-i hâzîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*mey-güsârün, -un*]

mey-güsârân: Şarap içenler.

i rindân-ı **mey-güsârân** eylerler. / Ve mu‘tekifân-ı cevâmi‘-i ‘ibâdet ü peygüle-güzinân-ı şavâmi‘-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*mey-güsârân,*]

görmüş piş-hvân-cüste mekkâregân-ı bî-‘âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i **mey-güsârân** ve ârâyîş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*mey-güsârân,*]

mey-hvâr: Şarap içen.

Ve **mey-hvâregân-ı** erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*mey-hvâregân-ı,*]

mevkede: Meyhane.

şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miñnetle telh-kâm ve bu **mevkede-i** harâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı gam encâmundan taşîl-i keyfiyyet-i râhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*mevkede-i,*]

meyl: *Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.*

Ammâ benden, şayf u şitâda, belki fûşûl-ı erba'ada, ser-rişte-i **meyl** ü / maḥabbet, güsiste vü münkaṭı' ve germî-i bâzâruma gezend ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*meyl,]*

Niçe **meyl** itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od ḥârsuz gül dâğsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*meyl,]*

şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / **meyl** ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı ḥelâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*meyl,]*

[...] beni endaḥte-i gird-âb-ı ḥarâm kılup, kulüb u bâṭın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña **meyl** ü maḥabbet ü i'tibâr virdi, tâ ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*meyl,]*

meyl-i: *Eğilim, temayül; ilgi, gönül verme.*

Ammâ ol kimse ki senden bir cür'a nüş ider, [...] / [...] **meyl-i** irtikâb-ı hezâr fışk u fücür ve iktisâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*meyl-i,]*

meymenet: *İyi nitelik, uğur, hayır, bereket, uğurluluk.*

Sen **meymenet** ü bereket-i muvâfakata nigh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki ḳadem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*meymenet,]*

Bi't-taḥşîş, 'ahd-i **meymenet** karîn, şâdıku'l-va'dü'l-emîn, 'illet-i / ḥilkat-i âsmân u zemîn, Ḥazret-i Muḥammedü'l-Muştafâda şallâ'l-lâhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*meymenet,]*

mezâk-ı: *Tadacak yer, damak, geniz.*

Bir birâdertüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı **mezâk-ı** şeyḥ ü şâbb-ı cihân ve / revnaḳ u ârâyiş-baḥş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*mezâk-ı,]*

mezellet: *Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.*

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı ḥaḳâret ü ḥvârî ile pest idüp, / âb-ı rûy-ı 'ırz u vaḳârını rîzân-ı ḥâk-ı **mezellet** ü ḥâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*mezellet,]*

meziyyet: *Bir kişiyi başkalarından ayıran ve yücelten vasıf, üstünlük, değerlilik, yüksek karakter.*

ser-efser-i mihr-i 'âlem-ârâ itdüh. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vî-i / faẓîlet ve ṭaleb-i **meziyyet** kıldüh. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*meziyyet,]*

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânun ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşânları / üzere bî-şümâr berterî vü **meziyyet** ve bisyâr bîşterî vü faẓîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*meziyyet,]*

mi: Soru eki.

Ya'kūb **miyum** ki itdi zū'l-menn / Beytū'l-hazeni baña nişîmen (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16*). [*miyum, -y, -um*]

[...] / Ve hasb-ı hālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı **mi** ki suḥan-sencān-ı maḳām-ı 'Acemden şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*mi,*]

[...] māni'-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hīç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde yok **mi** idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*mi,*]

Cām-ı şarāb-ı nāb **mi** vardur görölmedük (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*mi,*]

mi: "mi" soru edatı.

Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir söz **mi** çıkar hilāf-ı ma'nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*mi,*]

Bir ḥabbe virür **mi** müsteḥaḳḳa / Bir kerre eger iderse iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*mi,*]

Gencīne **miyüm** ki ḥukm-i Bārī / Cāy itdi baña ḥarābezārī (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*miyüm, -yüm*]

Ey Mül-i bī-te' emmül, sen mükirr bir kimse **misün** ki ser-i bī-hūşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kārden bī-ḥaber ü ğāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*misün, -sün*]

āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdün **mi** ki şoḥbet-i ḥār-ı bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*mi,*]

Ve ḥaberdār degül **misün** ki mübtelā-yı belā-yı selisü'l-kavl olan / hezārān şahş-ı bī-teşḥīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*misün, -sün*]

micmere: İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı ḥāş u **micmeredār-ı** ihlāşumdur ki her gāḥ ḳalb-i / āgāḥı cilvegāḥ-ı nūr-ı siyāhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*micmeredār-ı, -dar*]

midhat: Medhetme, övme.

[...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u **midḥat-ı** cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*midḥat-ı,*]

midür: Mıdır, soru eki.

Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i' tirāf u ikrāruñ degül / **midür**, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'şūḳ-ı şermsārdan bürḳa'-endāz-ı ḥicāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*midür,,*]

Rüzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem **midür** / Pes ḥāl, bu minvāl üzere ola, senün benümle niçe cür'et-i muḥāşametün (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*midür,*]

Baḥa niçün havāle-i nīze-i serzenīş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ degül **midür** ki bu ma'nā, ya'nī aḥkām-ı ḥillūm, nüzūl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*midür,]*

miḥen-i: Eğri gidişli çarkın (dünyanın) sıkıntıları.

olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā'ib-i ṭāḳat-kesel-i ṭarīḳi ve ḳašnī-i **miḥen-i** tāb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*miḥen-i,]*

miḥnet: Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızırap.

Senden bunı iderüz temennā / Ḳoymadı dilümde derd ü **miḥnet** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*miḥnet,]*

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü **miḥnetle** telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*miḥnetle, -le]*

miḥnet-i: Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızırap.

Gördüm nice **miḥnet-i** sipihri / Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*miḥnet-i,]*

mihr: Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.

Göstermedi rüy-ı **mihr** bir ān / Cevr eylemede 'adū-yı bī-dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*mihr,]*

ser-efser-i **mihr-i** 'ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vī-i / faẓīlet ve ṭaleb-i meziyyet ḳıldūñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*mihr-i, --i]*

mihrbānum: Şefkatli, merhametli, muhabbetli.

ezhāra, feyz-baḥş-ı ḥayāt ve eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i **mihrbānumdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*mihrbānumdur.,]*

mihr-tā: Parlak güneş.

[...] / Benüm sāḳiyā ol mey-i **mihr-tāb** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11*). [*mihr-tāb,]*

mihrves: Güneş gibi.

Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / Bir elden ider **mihrves** īşār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*mihrves,]*

mikdār: Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece.

Ya'nî vücūd-ı ğaflet-âluduñda **miḳdār-ı** zerre-i nâ-çiz, şu'ūr u temyîz / ḳalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü
'âtlısın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*miḳdār-ı,]*

[...] / Bir **miḳdār** tāvusvār, pāy-ı zışt ü siyāhuña nigāh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*miḳdār,]*

[...] / [...] herkes kendü ḥadd u **miḳdārına** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 1*). [*miḳdārına, -ına]*

millet: Millet, bir dine, bir kavmiyete mensup topluluk.

Ve bedān u nîkân-ı her **millet** ve nādānān u 'āḳilān-ı her ümmet / baña bî-ḥadd u ğayet i'tibār u raġbet
itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*millet,]*

minassa-i: I. Gelin yatağı II. Gelin sandalyesi.

bulup, ta'rîf-i fazîlet-i gevher-i zāt ve tavṣîf-i ḥüsn-i şifāta ser-āġāz ve / tarafeynden cilve-ger-i **minassa-i** şudūr
olan naġamāt-ı laṭîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*minassa-i,]*

minnet: Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.

Tā **minnet** ile ide ciger-ḥūn / Çarḥ ise denî vü tünd-ḥūdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*minnet,]*

minnet: Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.

Yokdur keremünde büyü **minnet** / Ey pādşeh-i serîr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*minnet,]*

Minnetle seni tamām iderler / Ğamgînligünde şād olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*minnetle, -le]*

minval: Şekil; yol, tarz.

Rüzgāruñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hāl, bu **minvāl** üzere ola, senün benümle niçe cür'et-i
muḥāşametün (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*minvāl,]*

mir'ât: Ayna.

[...] / **Mir'ât-ı** felek çok itdi devrân (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2*). [*mir'ât-ı, --ı]*

hâṭıra, cilve-ger-i **Mir'ât-ı** zeng-pezir-i ḥâṭır-ı 'abd-ı ḥaḳîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş'ârda olındıġı gibi, nice
zamān, dāmen-der-miyān-ı ğuşış ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*mir'ât-ı,]*

Ve ben ol Felâṭün-ı ḥum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı âyîne-i âftāb,
meclā-yı ḥired ve **mir'ât-ı** idrākünü (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*mir'ât-ı,]*

mis: A. misk'den : çok güzel kokulu madde .

Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve
zu'muñca **mis-i** naķışu'l-'ayyār vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*mis-i, --i*]

misāl: Gibi, benzer.

Bir nuţķuñ ile **mişāl-i** 'Tsā / Biñ mürde-dili idersin ihyā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*mişāl-i,]*

mānend-i dem-i i 'cāz-tev'em-i Mesīh ibn Meryem, hayāt-baħş u feyz- / nişār ve nesīm-i 'anber-şemīm-i
şimāl; **mişāl-i** gışū-yı sünbül-büy-ı gül-'izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*mişāl-i, --ı*]

ārām u karar olup, zencir-i girih-girin keşide kılarak, **mişāl-i** seyl-āb-ı eşk-i / dide-i ğam-dide 'āşık-ı zār, sū-be-
sū geşt ü güzārda ve cür'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*mişāl-i,]*

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāğ, **mişāl-i** kumrī, gulām-ı tavķ-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrāzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*mişāl-i,]*

fırākla, dāmānum çāk çāk ve **mişāl-i** derün-ı ğonçe, hün-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk iken mütebessim ü
şüküfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*mişāl-i, --ı*]

Ey Gül-i hod-rüy u bī-hüde-güy, v'ey **mişāl-i** zenān-ı zīnet-hvāh u / āraýiş-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*mişāl-i, --ı*]

Ve ey **mişāl-i** dem-i serī ü 'z-zevāl-ı şubh, kem-bekā vü bī-vücüd. / Ve ey mānend-i şafaķ-ı zūd-fenā vü hün-
ālūd, tā-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*mişāl-i, --ı*]

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billūr ile āmīziş idüm, piyāleyi, / **mişāl-i** lāle-i pür-jāle, sīr-āb u şād-āb
eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*mişāl-i,]*

Ve ben ol Felāfün-ı hum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, **mişāl-i** āyīne-i āftāb,
meclā-yı hīred ve mir'āt-ı idrākūñı (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*mişāl-i, --ı*]

Her kim ki bu mātem-hāne-i fānīde, **mişāl-i** berķ-ı dıraħşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hoķķa-i dehān olup
mütebessim ü hāndān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*mişāl-i, --ı*]

henüz pīr-i nā-bāliğ ve **mişāl-i** etfāl-ı hürd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baħş-ı meclā-yı
mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*mişāl-i, --ı*]

olmayayduñ ve āgāhī vü hüşyārīden, fi'l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / **mişāl-i** bī-mişāl ve fermān-ı hikmet-
unvān ki ehādiş-i laţīfe-i peyğamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*mişāl-i, --ı*]

ve şavma'a-i 'ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve hālķa-i meclis-i 'ārifān ü
dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, **mişāl-i** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*mişāl-i,]*

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarir olup, / **mişāl-i** mengüş, güş-ı müstemi'ānda, cāy-gir ve
bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamir (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*mişāl-i, --ı*]

mişdāk: Doğruluğ ve gerçekliğı kanıtlayan şey, kanıt.

mişdākına mā-sadaķ vāķı' olmışdur, meşşāta-i 'arūs-ı duħter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*).
[*mişdākına, -ı, -n, -a*]

ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü hānde ide, ber- / **mişdāk-ı** [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*mişdāk-ı, -ı*]

ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü hānde ide, ber- / **mişdāk-ı** [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*mişdāk-ı, -ı*]

‘ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı’ olmuştur. / Kendü güftâr-ı mu‘ciz-âşârları **mışdâkınca**, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [mışdâkınca,, -ınca,]

mışdaķına mâ-şadaķ olan mekkâre-pîre-zenân gibi, kavvâdî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige mu‘terif ü maķarr olup, süst-ķadem-i bî-ķamiyyetlige kendüñe (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10). [mışdaķına, -ı, -n, -a]

misin: İkinci tekil şahıs soru eki.

Görmez **misin** ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, celâluhu, kelâm-ı celle benüm şân-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [misin,]

Bilmez **misün** ki erbâb-ı ‘ayş u tarab, neşât u şâdmânî ve inbisât u / ģandânîye bâdî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râġıb u tâlîbüm ve bu güne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [misün,]

mişkât: İçine mum, kandil, lamba gibi şeyler konmak için duvarda açılan oyuk.

[...] ki nûr- / ı zulmet-sûz-ı **mişkât-ı** zât-ı şamedânîdür, ‘amm-i nevâle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [mişkât-ı, -ı]

miskivvü’l-ĥitâma: Güzel bir şekilde tamamlanma.

ĥaķķumda icâd idüp, Sikender-nâme-i **miskiyyü’l-ĥitâma** seng, pâyân-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17). [miskiyyü’l-ĥitâma,]

misl: Benzer, eş, denk.

Ey bî-ma‘nâ, da‘vî-i ĥod-fürüşî ve ĥviş-bînîden ictinâb u perĥîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâġçe-i cihân, **mişl-i** meşel-i Çenârî vü (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10). [mişl-i, --i]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta‘azzum oldu. / Ve âĥirü’l-emr, ĥalâb-ı şerr ü kabâyih u fesâdda **mişl-i** ĥar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [mişl-i, --i]

mısrâ’-ı: Tam bir aruz kalıbıyla söylenmiş beytin yarısı, dize, satır.

mısrâ’-ı ĥalâvet-baĥş u şîrîn-güvârla ki / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14). [mısrâ’-ı,]

mısrî-ĥemenüm: Mısır ülkesinin ĥemenliġi, bahĥesi.

Bil ki ol Yûsuf-ı **Mısrî-ĥemenüm** ki derûn-ı ĥalvet-ĥâne-i ġonĥede, / dest-i ġüstâĥ-ı Züleyĥâyî-bâd, dâmen-i pâķûmi ĥâķ ĥâķ itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [mısrî-ĥemenüm,]

miyân: 1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.

nergis-i mest, zerrîn-ķadeĥin ve lâle-i nu‘mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / **miyân-ı** sebbezârda def’-i derd-i ser-i ĥumârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [miyân-ı, -ı]

Çıkdı andan dâmen-i çâkiyle Yûsufvâr gül / Ya'kûb-ı pinhânî-tahammülüm ki **miyân-ı** has u hâşâkda hâr-ı dil-âzâr-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [miyân-ı, -ı]

Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindânun / **Miyân-ı** çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [miyân-ı, --]

Sen meymenet ü bereket-i muvâfâkata nîgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata naẓar-endâz ol, ki kâdemzen-i **miyân-ı** âteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [miyân-ı, -ı]

merd, bir bâm-ı bülendden, bir âher merd-i derdmend üzere mânend-i / kaẓâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve **miyânını** hûrd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [miyânını, -ı, -n, -ı]

miyâne: 1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.

dur, şeker-hvâr ve kiminün 'andelîb-zebânı, **miyâne-i** zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta'bîr ü pâkîze-ma'anî ile ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [miyâne-i, --i]

[...] / **miyâne-i** Gül ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muhâvere işti'âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [miyâne-i, --i]

Ve pâkîze-dâmenüm ki **miyâne-i** akrânumda sürh-rûy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [miyâne-i, --i]

ğayretüm. / Ben **miyâne-i** ma'sûk-ı şermsâr ve 'âşık-ı dem-beste vü dil-figârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [miyâne-i, --i]

Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u ikrârûñ degül / midür, ki ben, **miyâne-i** 'âşık-ı zâr u ma'sûk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [miyâne-i, --i]

mi'yâr: Altın, gümüş gibi kıymetli mâdenlerin ve bunlardan yapılmış şeylerin istenilen değerde, ağırlık ve saflık derecesinde olup olmadığını gösteren ölçü, ayar ölçüsü II bir kimseyi veya bir kavramı değerlendirebilmek veya hakkında doğru hükme varabilmek için başvurulmuş, herkes tarafından kabul edilmiş, yerleşmiş prensip, ölçü, kıtas.

olmuşumdur. / Lâkin ben ki, mehekk-i kalb ve **mi'yâr-ı** derûnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [mi'yâr-ı,]

mîzmâr: Çalgı aletleri.

hâtıra, cilve-ger-i Mir'ât-ı zeng-peẓîr-i hâtır-ı 'abd-ı hakîr oldı ki; **mîzmâr-ı** / nazm u eş'ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı güşîş ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [mîzmâr-ı, -ı]

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı **mîzmâr-ı** şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [mîzmâr-ı, -ı]

mesned-nişîn-i [...] ve yeke-süvâr-ı / **mîzmâr-ı** [...] mahrem-i harîm-i celâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [mîzmâr-ı, -ı]

[...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcih-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, mutlaqu'l-'inân, ve her bâr, **mîzmâr-ı** güft ü gûda cevelân itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [mîzmâr-ı, -ı]

mînâ: Şarap şişesi II Sevinç kadehi.

me‘ābına sezāvār u elyak u ahrādur ki meclis-i hoş-ıtarh-ı cihānı, dest-i / şun‘ u hikmeti, sāhte vü ārāste ve nüh **mīnā-yı** zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*mīnā-yı, -yı*]

mīnā-nümāyī: Şeffaf renkli.

nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuhlū‘l-cevāhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*mīnā-nümāyī, -yī*]

mīzān: Mizan terazisi. II Kıyamet günü sevap ve günahların ölçüleceği tartı.

Dirlerse eger daḳīka-sencān / Fevvāre-i āb-ı Hızra **mīzān** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*mīzān,]*

mū: Kıl II. Saç teli.

İzid-i Müte‘āl-ı Celle Celāluhunuñ her bir ser-i **mūda** müstetir şad- / hezār hikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*mūda, -da*]

mu‘ādil: Denk, eşdeğer.

mezellet ü ḥāksārīyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i ḥālüm aña **mu‘ādil** ü mümāşıldür ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*mu‘ādil,]*

mu‘āmele: Başkasına karşı olan davranış, davranış biçimi, tutum.

bī ḡill-ı ‘āşīkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raḥm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār **mu‘āmele** vü esrār ve hezār mükāleme vü ḡüftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*mu‘āmele,]*

Bir ḡüft ü ḡüdayuz nigh-i çeşm-i yārile / ‘Aşk olsun ol **mu‘āmelenüñ** āşnāsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*mu‘āmelenüñ, -nüñ*]

mu‘ammer: Yaşayan.

Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / Devletle Ḥudā **mu‘ammer** itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*mu‘ammer,]*

mu‘āşir: Mu‘āşeret eden ve birbiriyle iyi geçinir olan.

Rüz-ı firūz-ı bezm-i dil-firūzda, **mu‘āşirān-ı** şafā-kīşāna, sıfat-ı / ‘aṭā vü saḥā, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*mu‘āşirān-ı, -ān-ı*]

mu‘attar: Güzel kokulu, ıtırh.

[...] / dūr, pāşīde kılup **mu‘attar** iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*mu‘attar,]*

mu‘attar-sāz: *Koku hazırlayan.*

Ve laṭīf-tab‘ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekıyyü‘l-hışālı, **mu‘attar-sāz-**
ı meşām-ı ‘ālemyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*mu‘attar-sāz-ı,*]

mu‘āyene: *Zâhir ve âşıkâre olmak, görünmek, belli olmak.*

Bu hām-ı heftüm nîlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dūrüş ü / nerm **mu‘āyene** eylemiş ve zu‘muñca
mis-i naķısu‘l-‘ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*mu‘āyene,*]

mu‘ayven: (Ar.) *Belli, belirsiz.*

mu‘ayyen ve rengīn-ma‘nā / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 2*). [*mu‘ayyen,*]

mu‘azzam: *Ar. 1. Büyük, kebîr, hürmetli.*

Düstür-ı mükerrrem ü **mu‘azzam** / Aḥmed Paşa edāmeḥü‘llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*mu‘azzam,*]

mübāḥ: *İşlenmesinde sevab ve günah olmayan şey.*

Ben ḥod, belki cümle-i edyān ve cemī‘-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, **mübāḥ** ve ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*mübāḥ,*]

Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / **mübāḥ** oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*mübāḥ,*]

mübāḥāt: *Ar. Övünme.*

ḳudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadıṣ-ı meşhūrdur, nişān-ı faḥr u **mübāḥāt-ı** / fermān-ı zīşānīdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*mübāḥāt-ı,*]

bed ve aḳvāl-i nā-pesendüñle faḥr u **mübāḥāt** eylersin. / Ve beng ü bünḡi, bī-nāmūs u nengi ki senden ḥarāb u
vīrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*mübāḥāt,*]

mübāḥāt bildüñ. / İdrāk itmedüñ ki ḥılķat-ı şeyṭān-ı la‘īn ü racīm, āteş-i pūr-iltihāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*mübāḥāt,*]

mübāḥese: *Tartışma, münazara.*

ḳavlince, farkı, pādan farka iktidārı ḳalmayup, bī-iḥtiyār, medhūs u bī-hüş oldı. / Ve ser-rişte-i **mübāḥese** vü
münāķaşayı daḡı, rübūde-i dest-i istiṭā‘at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*mübāḥese,*]

mübarezet: *Vuruşma, düello.*

da'vâ-yı hamiyyet ü gayretle nağme-perdâz-ı maķâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, iddi'â-yı şecâ'at
u **mübarezet** ile zaķm-zen-sâz-ı ħod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [*mübarezet,*]

mübâriz: *Herhangi bir konuda muhalifiyle mücadele eden, mücadeleye giren kimse, savaş eri.*

Ve vaķt-i rezm ü kârzâr, ki maķall-i zed ü bürd ü ġrüdârdur, / **mübârizân-ı** Tehemten menişâna cür'et ü
şecâ'atle meded ü yâverî eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [*mübârizân-ı, -ı*]

mübâşeret: *Bir işe başlama, yapmaya girişme.*

u âmiķte itdi. Ve cevâba **mübâşeret** eyleyüp didi: / ĤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ĤAMRÂ (Gül ü Mül,
Diğer 336, Beyit 8). [*mübâşeret,*]

mübeddel: *Deġiştirilmiş, deġişmiş.*

medlûlnca, perde-i şakîlû'z-zıll-ı tekellûf ü inķiyâdı, telâtıf u inbisâta / **mübeddel** eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer
313, Beyit 10). [*mübeddel,*]

mübîn: *İyi kötüyü, doğruyu yanlış birbirinden ayırt eden, açıkça ortaya koyan (Allah).*

nûş itdürüp münşerihü's-şadr-ı dîn-i **mübîn** ve raķbu'l-lisân-ı îmân-ı bâ-emân / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284,
Beyit 7). [*mübîn,*]

mübtelâ: *Ar. İptilâlî, düşkün, mâil, giriftar: müptelâ-yı muhabbet.*

Ve ħaberdâr degül misün ki **mübtelâ-yı** belâ-yı selisü'l-kavl olan / hezârân şahş-ı bî-teşķîş, [...] (Gül ü Mül,
Diğer 332, Beyit 6). [*mübtelâ-yı, --yı*]

mücâdele: *Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşım.*

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, ħışm u ġazab, pür-ĥün u sürĥ-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki **mücâdele** vü
münâzarada, da'vî-i şūĥ-çeşmi ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [*mücâdele,*]

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, ħışm u ġazab, pür-ĥün u sürĥ-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki **mücâdele** vü
münâzarada, da'vî-i şūĥ-çeşmi ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [*mücâdele,*]

olup, piyâle-i nizâ' u **mücâdeleye**, dârû-yı bî-ĥaşâne-i dîġer, ta'bîye vü / riķte ve der-sâ'at, sāġar-ı muĥâvere vü
münâzaraya efyûn-ı efsûn-ı âķer, vaż' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [*mücâdeleye,, -ye*]

şâyeste evzâ' u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü **mücâdeleye** / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle
şahbâ-yı feraĥ-fezâ-yı ħelâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [*mücâdeleye, -y, -e*]

mücâdele-i: Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşı.

şermsârdur. / Ve süsen-i gülşen, bâ-cümle-i dırâz -zebânî, **mücâdele-i** bî-ḥiredânuñdan (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7). [mücâdele-i,]

mücellâ: Cilâlanmış, cilâ verilmiş, ruşen kılınmış: Mir'ât-ı mücellâ.

[...] cilâ-yı **mücellâ-yı** dāniş ü bîniş, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8). [mücellâ-yı, --yı]

mücellâ vü şâf u pāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11). [mücellâ,]

henüz pîr-i nâ-bālig ve mişāl-ı etfāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bî-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḥş-ı meclâ-yı **mücellâ-yı** dāniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [mücellâ-yı, --yı]

mu' ciz-âsâr: Mucize, keramet ortaya koyan.

Saḡa n'ola ey Mesîḡ güftâr / Ey feyz-nişâr u **mu' ciz-âsâr** (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2). [mu' ciz-âsâr,]

Ammâ senüñ ey ḥuceste-güftâr / Ey siḡr-beyân u **mu' ciz-âsâr** (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [mu' ciz-âsâr,]

mu' ciz-âsâr: İcaz eden izler, nişaneler.

'ömr ve zamân-ı ḡayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı' olmışdur. / Kendü güftâr-ı **mu' ciz-âsârları** mışdâkıncı, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [mu' ciz-âsârları, -ları]

mu' cizât: Mucizeler.

Mu' cizâtı cāmınıñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şıfatlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [mu' cizâtı, -ı]

mu' ciz-nizâm: Dirlik, tertip, düzen mucizesi.

vücüd-ı biḡbūdımuñ bozorgterîñ olmasından kinâyedür. / [...] kelâm-ı **mu' ciz-nizâmın** (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7). [mu' ciz-nizâmın, -ın]

mu' ciz-suḡan: Kısa güzel söz söyleyen.

tūtî-i **mu' ciz-suḡan-ı** çemen-i belâğ, ra'na-nergis-i bâğ-ı mâ-zâğ / gonçe-i rengîñ-tebessüm-i bülbül-i şîrîn-terennüm-i « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [mu' ciz-suḡan-ı, -ı]

müctehid: Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din bilgini.

[...] / Hem **müctehid-i** be-nâmı nazmuñ (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15). [müctehid-i, -i]

müdām: Her zaman, daima, devamlı l şarap.

cevelân ve eṭrâf-ı dâ'ire-i bezm-i **müdāmda** deverân iderler. / El-hâsıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [müdāmda, -da]

müdāmî: Durmadan şarap içen.

Ve şahâbe-i 'âlî-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'în / nice devletmend, beni dāhil-i meclis-i kirāmî idüp **müdāmî**, germ-ülfet ü şöhet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [müdāmî,,]

müddet: Bir şeyin, bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman bölümü, süre.

eyyām-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izām ve peyamberân-ı kirām, / şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām ḥazerâtınuñ **müddet-i** (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [müddet-i, --i]

Senüñ **müddet-i** tarāvet ü letāfetüñ ve vakt-i i'tibār u rağbetüñ her sāl-ı / ferhunde-fālda, se mähdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [müddet-i, --i]

Nice **müddet**, mahrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārâ-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [müddet,,]

budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafa «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḥazretlerinin **müddet-i** 'ömr-i nāzenin-i ümmet-i 'ālî- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [müddet-i, --i]

müdebbir-i: İdare eden, yöneten.

Şehen-şāh-ı cihān-girüñ sipeh-sālār-ı manşurı / Niçe sipeh-sālār-ı manşür, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şür, **müdebbir-i** (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [müdebbir-i,]

mü'eyyed: Kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış, güçlü, takviye edilmiş, sağlam.

āsmānı, yed-i **mü'eyyed-i** kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrin-sāgar-ı āftāb-ı raḥşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [mü'eyyed-i,]

müfāharet: İftihar ederek, iftiharla, övgüyle.

Saḥa ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i **müfāharet** olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [müfāharet,]

müfāheret: İftihar ederek, iftiharla, övgüyle.

(Müşābeheth-i ruḥsār-ı ḥübān u 'izār-ı maḥbübānla **müfāheret** ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i gurre-i ḡarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [müfāheret,]

mufahham: *Yüce, kerem sahibi, üstün, itibarlı.*

[...] / Düstür-ı mükerrer ü **mufahham** (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1*). [*mufahham,]*

müflis: *İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

dervîş-i teng-dest ve **müflis-i** harâbe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i nigâh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*müflis-i, -i]*

muhâfaza: *Koruma.*

ve terâne-senc-i gurûr u kibr olup rütbeñi, **muhâfaza** itdün. / Zîrâ şeytân-ı la'în-i hod-bîn, Hazret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*muhâfaza,]*

muhakkak: *Ar. Tahkîr olunmuş, hor, zelil.*

[...] hadîs-i lûlû-bâridur. / Bu teng-nây-ı fânî vü **muhakkak** nişîmen-i virânî ve bu saķf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*muhakkak,]*

muhammed: *İslam Peygamberi.*

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sāğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdıķ-i risâleti ki; **Muhammed** rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*muhammed,]*

[...] / Ya'nî rahmet-i Hakk 'azze ve 'âlâ, ümmet-i **Muhammed** üzere bi't- (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5*). [*muhammed,]*

muhammedü'l-emîn: *Hz. Muhammed.*

nûr-ı dîde-i âferîniş, hıvâce-i kâ'înât u fahrû'l-'âlemîn ya'nî / Hazret-i **Muhammedü'l-Emîn** (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*muhammedü'l-emîn,]*

Muhammedü'l-Emîn [...] / [...] şüret-i rahmet-i İlâhî ve günehkârân-ı ümmetüñ şefî' ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*muhammedü'l-emîn,]*

muhannes: *Ar. korkak, alçak tabiatlı.*

Ve bu iddî'âdasın ki her **muhannes** ü bî-dil ü cebânî, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*muhannes,]*

muhâsamet: *Düşmanlık.*

Rüzgârın germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senün benümle niçe cür'et-i **muḥāşametün** (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*muḥāşametün, -ün*]

muhassenât: İyilikler güzel bulunan şeyler.

Hezâr **muḥassenât** u niküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur ki / senün kabâyih u bed-ḥulûḡında hiç söz ve aşlâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*muḥassenât,*]

muhavere: İki kişinin karşılıklı konuşması.

[...] / miyâne-i Gül ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü **muḥâvere** işti'âl (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*muḥâvere,*]

olup, piyâle-i nizâ' u mücâdeleye, dârü-yı bî-ḥaşâne-i diğer, ta'bîye vü / rîḡte ve der-sâ'at, sāḡar-ı **muḥâvere** vü münâzaraya efyün-ı efsün-ı âḡer, važ' (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*muḥâvere,*]

vü endişe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istihlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diğer ve münâzara vü **muḥâvereden** fâriḡü'l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*muḥâvereden,*]

muhibb: Ar. Muhabbet edici, eden, dost.

benüm **muḥibb** ü hevâ-ḥvâhlarum; rind-i bî-hüş u kallâş ve mest-i medhüş u / evbâş, senün muşâhib ü hem-râhlârundur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*muḥibb,*]

mühmelât: Anlamsız, boş sözler.

Senün âsîb ü gezendün, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaṡre ki bir libâs-ı pākîzeye çekîde ola nâ-pâk u **mühmelât** olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*mühmelât,*]

mühr-güşâ: Mührü açan.

Her kim ki bu mâtem-ḡâne-i fânîde, mişâl-ı berç-ı dıraḡşân, nîm-nefes, / **mühr-güşâ-yı** ḡokka-i dehân olup mütebessim ü ḡandân olur, mânend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*mühr-güşâ-yı,*]

muhtâc: 1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.

[...] dur, rahmet ü ḡufrâna / **muhtâc** u sezâvâr ve şâyânlardur. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*muhtâc,*]

muhtâl: Hileci, aldatan, kandıran.

gül-bāḡ-ı kelîme-i tevḡîd ile mâl-â-mâl ve nevbet-i pençḡâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-ḡırbâb-ı çarḡ-ı **muhtâl** ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*muhtâl,*]

muhterem: Saygı gösterilen, saygıya layık olan, saygı değer.

Hālūn 'arz it o şadr-ı muhtereme / Niçe şadr-ı **muhterem**, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [muhterem,,]

Hālūn 'arz it o şadr-ı **muhtereme** / Niçe şadr-ı muhterem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [muhtereme,]

müjde: Sevinç haberi, beşaret.

nevrüzîdür, **müjde-i** teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemün ve aţlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [müjde-i,]

müjdegâne: Müjdelik.

[...] / Ve her nihâl-ı nukre-püş-ı gülşen, berây-ı **müjdegâne** ve gonçe-i (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12). [müjdegâne,]

muka‘ar: Kenarlardan başlayıp ortaya doğru çukurlaşan, ortası çukur olan.

na‘ra-i bülend-i nüş-â-nüş ve gül-bāng-ı cüş u huruşı peyveste-i / **muka‘ar-ı** çarh-ı vâlâţârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [muka‘ar-ı, -ı]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı **muka‘ar-ı** dimâğ ve ‘arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [muka‘ar-ı, -ı]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı **muka‘ar-ı** dimâğ ve ‘arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [muka‘ar-ı, -ı]

mukaddime: Başlangıç, giriş, önsöz.

Mül ki bu **mukaddimeyi** tamâm ve bu faşlı vâsıl-ı makâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı güftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [mukaddimeyi,]

mükâleme: Karşılıklı konuşma, söyleşme II istek, yardım bildiren övgü şiiri yazma.

bî gıll-ı ‘aşıkân-ı belâ-keşânun çesm-i bî-rahm-ı ma‘şûkân-ı cefâ-kîşânla / bî-şümâr mu‘âmele vü esrâr ve hezâr **mükâleme** vü güftârları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [mükâleme,]

mukarrer: Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.

dürüst ü **mukarrer** kıldıñ. / Râst-güyan-ı erbâb-ı iz‘ân, dürüst ta‘bîr eylemişler, ki çün rüstâyî (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11). [mukarrer,]

ü hâleti mevcûd u **mukarrerdür**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 2). [mukarrerdür., -dür]

mukāvemət: Dayanıklılık.

ve ne vechle kuvvet-i **muḳāvemətüñ** vardır. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16). [muḳāvemətüñ, -üñ]

mükedder: Keder ve üzüntü içinde olmak.

Ahṡāl-ı dilüm olur **mükedder** / Dergāhuña itdüm istinādı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9). [mükedder,]

mükerrem: Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem.

Düstür-ı **mükerrem** ü mu‘azzam / Aḥmed Paşa edāmeḥü’llāh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16). [mükerrem,]

[...] / Düstür-ı **mükerrem** ü mufahḥam (Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1). [mükerrem,]

mükerrer: Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.

Ve birāder-i digerüm ḥall-i ḥelāldur, ki hem-kāse-i sükkar-i **mükerrer-i** / lezzet-resāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7). [mükerrer-i,]

eylemezsin ki zer-i mümessek ü **mükerrer** ḥalīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd küdürētümdedür. ü (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14). [mükerrer,]

mükevvənāt: Yaratılmış şeylerin tamâmı, varlıklar, mahlukat, mevcûdat.

i eşyâ-yı **mükevvənâtı** şey‘-i vāḥidde cem‘ü derc eyleye: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [mükevvənâtı, -ı]

mukirr: İkrar eden, doğruyu söyleyen (kimse).

Ey Mül-i bî-te‘emmül, sen **mukirr** bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bî-ḥaber ü ḡafilisin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [mukirr,]

mül: Şarap.

[GÜL Ü MÜL] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 1). [mül,]

olduğı Münāzara-i Gül ü **Mül-nām** eṡeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkîyāne ve zebān-ı Rümîyānede terāne olunup, pîş-nihād-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [mül-nām,]

cevelān ve etṡrāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā‘-ı **Mül** ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [mül,]

cevelān ve etṡrāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā‘-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i **Mül**, velvele-ārā vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [mül,]

giriş-pîrâ-yı cebîñ ve hânde-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak **Mül-i** âle, bu / gûne gonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i maķâl oldu ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*mül-i, -i*]

[...] / miyâne-i Gül ü **Mülde** âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muhâvere işti'âl (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*mülde, -de*]

HIṬÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ / Ey **Mül** eger beni, ya'nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*mül, ,*]

HIṬÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ **MÜL-İ** ḤAMRÂ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

Ey **Mül-i** bî-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlûk ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü ğâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

Mül çünki bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı hod-sitâyı ve hakkında bu ta'rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*mül, ,*]

CEVÂB-I **MÜL-İ** ḤAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8*). [*mül-i, -i*]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldu. / Ve cihet-i ceng-i **Mül-i** gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*mül-i, -i*]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldu. / Ve cihet-i ceng-i **Mül-i** gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*mül-i, -i*]

HIṬÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ **MÜL-İ** ḤAMRÂ / Ey Mül: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

HIṬÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ / Ey **Mül**: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*mül:, ,*]

Ey **Mül**, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*mül:, ,*]

henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revânüm. / Ey **Mül**, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve ḥarâb-ı bî-şu'ûr u medhûş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*mül:, ,*]

Ey **Mül**, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u ikrârûñ degül / midür, ki ben, miyâne-i 'âşık-ı zâr u ma'sûk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*mül:, ,*]

[...] / Ey **Mül**, ma'kül eyledüñ ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüñe dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*mül:, ,*]

huzûr-ı kâğiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / **Mül** çün bu mâ-cerâ-yı tâkat-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı gam-ı gayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*mül, ,*]

CEVÂB-I **MÜL-İ** ḤAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne gûne hâlet vâkı' oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

Mül çün bu nazm-ı ğarrâ ile nağme-serâ oldu ve [...] / [...] zebân-ı şîrîn-beyânla edâ idüp, ra'nâ-'arûsân-ı nâzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*mül, ,*]

Gül bildi ve yakîn ḥâsıl itdi ki **Mül**, ḥarîf-i hîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-ḥvân u muşâḥib-i meclis-ârâdur, der-ḥâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*mül:, ,*]

Ey **Mül**, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / ḥâl-i cemâl-i şâhid-i ḥelâlûñ tamğa-yı ḥarâm olmuş ve ḥarîṭa-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*mül:, ,*]

u âmîhte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / HIṬÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ **MÜL-İ** ḤAMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*mül-i, -i*]

[...] / **Mül** çün bu güftâr-ı telh u sâmi‘a-figârı güş ve bu sāgar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*).
[mül,]

Ey **Mül**, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz‘ân u te‘emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsü‘l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [mül,,]

Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma‘nâya, ser-âgâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I **MÜL-İ** HÂMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [mül-i, -i]

Mül ki bu muqaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı makâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı güftâr eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [mül,]

CEVÂB-I **MÜL-İ** HÂMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ / **Mül** de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [mül,]

didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ **MÜL-İ** HÂMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5*). [mül-i, -i]

CEVÂB-I **MÜL-İ** HÂMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ / Mül de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [mül-i, -i]

Mül çün bu faşlı tamâm itdi, meclis bir perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [mül,]

vü endîşe; **Mül** de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istihlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muhâvereden fâriğü‘l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [mül,]

Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ânda, cây-gîr ve bi‘l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [mül,,]

mül-: Şarap.

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki **Mülûn** dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı muka‘‘ar-ı dimâğ ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [mülûn, -(ü)n]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki **Mülûn** dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı muka‘‘ar-ı dimâğ ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [mülûn, -(ü)n]

mülâhaza: Dikkatle bakma, ayn-ı basiretle bir işin hakikatine nazar etme, sarf-ı zihin ile tefekkür etme.

bir şâhib-devlet **mülâhaza** kılmaduğımdan, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı hayret ve dil-i âşüfte-i bî-tâb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [mülâhaza,]

âzârdur, yâd eyle ki [...] / Ve nîm-lahza bed-siriştî-i celîsüni **mülâhaza** kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [mülâhaza,]

Ve sen hüd, pâyân-ı kârdan **mülâhaza** ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydürüña, çeşm-i rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [mülâhaza,]

Ve hiç **mülâhaza** vü endîşe itmedün ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [mülâhaza,]

Ve bu kıt‘a-i matbû‘adan ki âb-ı tılâ ile tahrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, **mülâhaza** ve endîşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [mülâhaza,]

görüp, redd-i cevâba, bir kâ‘ide-i bâ-fâ‘ide **mülâhaza** vü hâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i hakîkat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [mülâhaza,]

mülakkab: *Lakaplanmış, lakaplı; adlandırılan.*

Ve lakab-ı [...] **mülakḳab** kılınup suḥre-i / dehr ve şöhre-i şehri, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*mülakḳab,*]

mülk: *Memleket, ülke.*

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün ḥārā-yı pür mevci / Şabā şahenşeh-i **mülk-i** bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*mülk-i, -i*]

mülk: *Mal, mülk.*

Naḳl iderler ki tārik-i tañtana-i **mülk** ü ḥadem ve fāriğ-i dīḥim ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāḥīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-‘azizü'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*mülk,*]

mülkü'l-ğafūr: *Gafur'un mülkü.*

rahmet-i **mülkü'l-ğafūr**, ehl-i ma‘şiyet-i ümmetde, ‘ale'l-vechi'l-kemāl, / nümāyān u āşkār ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*mülkü'l-ğafūr,,*]

mülüm: *Şarap.*

Ben egerçi **Mülüm**, ammā beni, her baḥlī ü le‘īm ü denī ki nūş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*mülüm,,*]

mümāsıl: *Benzeyen, andıran.*

mezellet ü ḥāksārīyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i ḥālüm aña mu‘ādil ü **mümāsıldür** ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*mümāsıldür, -dür*]

mümessek: *Misk ile terbiye edilmiş, kokulu.*

eylemezsın ki zer-i **mümessek** ü mükerrer ḥalifeti, benüm dāmen-i / bī gerd küdütümdeḍür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*mümessek,*]

mümsik: *Cimri.*

Ey Mül, da‘vī eyledüñ, ki her **mümsik** ü baḥlī, cüvān-merd ya‘nī, / ‘ilm-i kerem ü baḥşışi, ta‘līm ve reviş-i dād u dihişi, tefḥīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*mümsik,*]

mümtāz: *Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.*

Mümtāzı olur bu kā'inātuñ / Gülzār-ı ümīd qaldı bī-āb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*mümtāzı, -ı*]

münākaşa: *Ağız kavgası, çekişme.*

kavlince, farkı, pādan farkā iktidārī kalmayup, bī-ihtiyār, medhūs u bī-hūs oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü **münākaşayı** daği, rübüde-i dest-i istiţā‘at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*münākaşayı, -yı*]

münāsibü'l-mahalle: Uygun yer.

u dem-i 'ālem-i āb ve dem-be-dem, bu neş'îd-i dil-pesend-i **münāsibü'l-maḥalle** / ki; (*Gül ü Mül, Diğer* 294, *Beyit* 2). [*münāsibü'l-maḥalle,*]

münāsibü'l-makāmi: *Güzel ve uygun makam.*

i ruhsārūmda, hıyre vü hayrān kalup bu nazm-ı lülū-nizām-ı münāsibü'l- / maḳāmı, vird-i zebān ider. (*Gül ü Mül*, *Diğer* 296, *Beyit* 6). [*münāsibü'l-maḳāmı,*]

münāza‘a: *Ağız kavgası, çekişme, münakaşa.*

şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp **münâza'a** vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yî ferâh-fezâ-yî helâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*münâza'a*,]

münāzara: *Tartışma, karşılıklı dialog.*

olduğu **Münāzara-i** Gül ü Mül-nām eseri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkīyāne ve zebān-ı Rūmīyānede terāne olunup, pīş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer* 287, *Bevīt* 13). [*münāzara-i,*]

[...] / miyâne-i Gül ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i **münâzara** vü muhâvere iştî'âl (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*).
[münâzara,]

cidâle, çeşmini mâ' u'l-ineb, hışm u ğazab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücadele
vü **münâzarada**, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*münâzarada*., -da]

cidäle, çeşmini mā' u 'l- 'ineb, hışm u ğazab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücadele vü **münāzarada**, da 'vī-i şüh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*münāzarada*., -da]

olup, piyāle-i niza' u mücadeleye, dārū-yı bī-ḥaṣāne-i diğ̃er, ta' b'rye vü / rih̃te ve der-sā' at, sāğar-ı muḥāvere vü **münāzaraya** efyūn-ı efsūn-ı āher, vaz' (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 7*). [*münāzaraya*, -ya]

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istihlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger
ve **münâzara** vü muhâvereden fâriğü'l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*münâzara,*]

mündefi': Def etmek, savuşturmak.

kesād-ı tārī olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārūmdan, rağabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u **mündefi'** olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*mündefi'*,]

münkatı: Ayrılmış, bölünlenmiş.

Ammâ benden, şayf u şitâda, belki fûşûl-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü **münkaṭı** ve germi-
i bâzâruma gezend ü ḥalel ve bâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [münkaṭı,]

münşerihü's-sadr: Kalbi, yüreği ferahlamak. Kaygıdan kurtulmak.

nüş itdürüp **münşerihü's-sadr-ı** dîn-i mübîn ve raṭbu'l-lisân-ı îmân-ı bâ-emân / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7). [münşerihü's-sadr-ı, -ı]

münşiyâne: İyi kâtiplere yaraşır şekilde.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eseri, be-uşûl-i **münşiyâne**, şikeste- / beste perde-i Türkiyâne ve zebân-ı
Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [münşiyâne,,]

müntehî: Bir yere, bir şeye varıp ulaşan, son bulan.

Ve senüñ 'ömr-i kütâhuñ ḥod yek mâha **müntehî** olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bâdla hebâ vü tebâh olur. (Gül ü
Mül, Diğer 308, Beyit 5). [müntehî,]

mürâ'ât: Saygı ile koruyup gözetme, saygı, riâyet.

Ve **mürâ'ât-i** [...] ser- / mestân-ı medhûşa, şifte vü firîfte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [mürâ'ât-i, -
i]

murâd: Maksat, meram, niyet.

Eglendi **murâd-ı** cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv u luṭf u iḥsân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [murâd-ı, --ı]

eyleye. / Bunı baş u îrâddan ḥâşıl u **murâd** oldur ki benüm daḥı bir cem'un ḥarâbı (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2). [murâd,]

murâkabe: Bakıp gözetme. II Allah'ın huzûrunda bulunduğunun idrâki içinde olup kendini denetlemek.

Benefşe, hırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i ḥâşu'l-ḥâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-
i **murâkabe** vü endîşedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [murâkabe,]

mürd: Far. Ölmüş, ölü.

Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâli, ne güne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bâmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfâm ola ve
ben dil-şikesteyi ḥurd u **mürd** (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [mürd,]

mürde-dil: *Gönlü ölü olan, hissiz, duygusuz (kimse).*

Bir nutkuñ ile mişāl-i 'İsā / Biñ **mürde-dili** idersin ihyā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*mürde-dili,]*

murğ: *Kuş, I Gönül, II Aşık. III. Arayışta olan. IV Rızkının peşinde koşan.*

'ayāndur. / Ve **murğ-ı** 'ālī-pervāz-ı dil-i laṭīfān, bi'l-cümle ol şekl-i ma'kūla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*).
[*murğ-ı, --ı]*

mürğān: *Kuşlar, bülbüller.*

Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i **mürğān-ı** bülend-āvāz u hoş- / elhān ve gūlgūle-i fāḥitegān-ı tiz-
āheng ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*mürğān-ı, -ı]*

[...] / Ve hezār-destān-ı gülistān ki vā'iz-i hoş-nefes-i **mürğān-ı** mürğzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*).
[*mürğān-ı, -ı]*

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı **mürğān-ı** hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bī-şabr u
ihtiyār, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*mürğān-ı, -ı]*

mürğzār: *Far. Çayırılık, çemen-zār II Kuş bahçesi.*

[...] / Ve hezār-destān-ı gülistān ki vā'iz-i hoş-nefes-i mürğān-ı **mürğzār-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*).
[*mürğzār-ı,]*

mürīd: *Öğrenci, talebe || Tarikata girip bir mürşide bağlanan kimse, kendi irâdesini Hakk'ın irâdesine terkedebilmek için bir mürşidin terbiyesine giren derviş.*

Benefşe, hırka-i kebūd-püş u küleh-keş-i **mürīd-i** ḥāşu'l-ḥāşumdur ki / hemişe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i
murākabe vü endişedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*mürīd-i,]*

mürīdan: *Müritler; tarikata girip bir mürşide bağlanan kimseler, dervişler.*

riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ḥalvet ü erba'īn ve **mürīdān-ı** tevḥīd- / sencān u ḥücre-nişīn, ber-mışdāk-ı kerīme-i
[...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*mürīdān-ı,]*

mürüvvet: *İnsanîyet, mertlik, yiğitlik.*

Yok ağzımı açmağa mecālüm / Luṭf u kerem it **mürüvvet** eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*mürüvvet,]*

zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i **mürüvvet** ve / çäre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām
itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*mürüvvet,]*

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü **mürüvvet** ve rüyānende-i
ḥamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*mürüvvet,]*

müşābehēt: Benzeyiş, benzeme.

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i **müşābehēt** eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-hürde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*müşābehēt,]*

müşābehēt-i: Benzeyiş, benzeme.

(Müşābehēt-i ruhsâr-ı hûbân u 'izâr-ı mahbûbânla müfâheret ve küleh- / güşce-i iftîhârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*müşābehēt-i,]*

muşaddık: Tasdik eden.

Bu nazm-ı belâgat-nizâm daḥî, **muşaddık-ı** kelâm-ı şadâkat-ı encâmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*muşaddık-ı,]*

muşaffâ: Tasfiye edilmiş, pak ve saf kılınmış.

[...] / gül-âb-ı **muşaffâdur**, def' ü ref'-i şudâ' iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5*). [*muşaffâdur, -dur,]*

muşaffây: Tasfiye edilmiş, pak ve saf kılınmış.

Ben reng ü rûy-ı âteşde bir âb-ı **muşaffâyum**, belki bir âteş-i feyz-baḥşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*muşaffâyum,,]*

müsâfir: Konuk, misafir, yolcu.

müsâfir-i şâm-ı kâkül-i 'anberfâm-ı meh-rûyân olmağla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*müsâfir-i,]*

Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânımda sürh-rûy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve âğâh-dil ol ki; ben bir **müsâfirüm** (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*müsâfirüm,]*

müşāhede: Seyrederek anlama, gözün gördüklerine dair tefekkür etme, gözleyerek aslını kavrama.

[...] / berây-ı temâşâ-yı şun'-ı lâ-yezâlî ve **müşāhede-i** âyât-ı beyyinât-ı zü'l-celâlî, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*müşāhede-i, --i]*

dîde-i 'ibret-bînle nazar-sâz-ı **müşāhede** ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*müşāhede,]*

âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / **Müşāhede** itdün mi ki şöḥbet-i ḥâr-ı bed-kirdâr, saña tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*müşāhede,]*

Gül çün **müşāhede** vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buḥâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muḳa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*müşāhede,]*

Gül çün **müşāhede** vü temāšā eyledi ki Mülûn dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muķa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [müşāhede,]

Ve hîç **müşāhede** itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bağ-ı hazān- / pezîr-i 'ālem-i bî-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduķda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [müşāhede,]

Ve nîk u bed-i eyyāmı ve serd ü germ ve saht u nerm-i 'ālemi daħı / **müşāhede** itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [müşāhede,]

müşāhede kılduñ, hem-nişînân-ı nâ-ehl ü bed-āmûzdan gürîz ü hāzer / eyle: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [müşāhede,]

musāhib: Samimi arkadaşı, sohbet arkadaşı.

benüm muħibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bî-hüş u kallaş ve mest-i medhüş u / evbāş, senüñ **muşāhib** ü hem-rāhlaruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [muşāhib,]

Gül bildi ve yakîn hāşıl itdi ki Mül, harîf-i hîle vü degā ve nedîm-i / bezle-hvān u **muşāhib-i** meclis-ārādur, der-hāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [muşāhib-i, -i]

müsellem: Verilmiş, teslim edilmiş, tevdi olunmuş.

Sensin sebeb-i nizām-ı 'ālem / Tedbîr-i cihān saña **müsellem** (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7). [müsellem,]

müsemmir-sāz-ı: Bilgili, düzenleyici.

ihtimām ve **müsemmir-sāz-ı** sā'id-i sa'y u ikdām olduğum, vādî-i dil-güşā- / yı inşāda daħı edhem-i müşgîn-perçem-i qalem-i çāpük-kādeme, berāy-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10). [müsemmir-sāz-ı,]

müşg: Hâlis misk kokusu.

müşākān-ı melāl-iştimaldur, benüm gedā-yı bî-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cüyumdur. / Ve **müşg-i** nāfiçe-i Tatar ki hūy-ı nîkū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şîr-şîkār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [müşg-i, --i]

müşg-bār: Misk, koku saçan; ihsan, iyilik.

'abîr-efşān u **müşg-bār**, [...]: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 11). [müşg-bār,,]

Keşret-i istişmāmuñ, bādî-i renc-i şudā' ve bā'îş-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemîm-i **müşg-bāruñla** iftiḥār kılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [müşg-bāruñla, -uñla]

müşg-efsānuma: Misk kokulu, misk kokusu saçan.

efşānuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma'nîde her kaṭre-i feyz-nişāri, bir gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [müşg-efşānuma, -uma]

müşgîn-mû: *Misk kokulu saç.*

Çeşm-i siyâh ğazâlâne nigâh-ı **müşgîn-mûdur**, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şîrân-ı
ecemm ve şehlâ-nergis-i hûmâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*müşgîn-mûdur*,,]

Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhû-yı **müşgîn-mûdur**, ki fitrâk- / beste-i şaydı, ğarrende şîrân-ı
ecemm şehlâ-nergis-i ve hûmâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*müşgîn-mûdur*,,]

müşgîn-perçem-i: *Sfıyah kâkül.*

ihitmâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, vâdî-i dil-güşâ- / yı inşâda daħi edhem-i **müşgîn-
perçem-i** kalem-i çâpük-çademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*müşgîn-perçem-i*,]

mû-şikâfân: *Kılı kırk yaranlar, inceden inceye araştıranlar.*

vücûda gele, **mû-şikâfân** u dakîka-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemyân olan 'uķalâ
'indinde saħâ vü 'atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*mû-şikâfân*,]

müşîrân-ı: *Mareşaller.*

Müşîrân-ı zamânuñ hûsn-i tedbîr ile meşhûr / Şeh-i Cem-câh-ı devrânüñ güzîde sadr-ı dîvânı (*Gül ü Mül, Diğer
285, Beyit 10*). [*müşîrân-ı*,]

müşîr: *Devletin sadrazamı ve yöneticisi.*

Oldur o vezîr-i bî-mu'âdil / Oldur o **müşîr-i** bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*müşîr-i*,]

müslîmîn: *Müslümanlar.*

zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insânu'l-'ayn-ı dîde-i **müslîmîn**, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / pûş ka'betü'llâhı [...] tavâf
ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*müslîmîn*,]

müstağrak: *Batmış, gark olmuş, kendinden geçmiş.*

müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i hâzık-ı nabz-
şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*müstağrak-ı*, --ı]

müstaḥsen: *Beğenilen, güzel ve herkesin beğendiği.*

Ey Gül, hîç pes ü pîşûne nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret ü âġâhî / olmayup, ḡod-şinâslığı hüy-ı **müstaḥsen** zann
itmişsin. Belî, ber-ma'nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*müstaḥsen*,]

müştakân: *Sevenler, şevkle isteyenler.*

müştakân-ı melâl-iştimaldür, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki
hüy-ı nîkû-yı hûbân-ı âhü-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*müştakân-ı,]*

müstaķīm: *Doğru, düz, gerçek.*

ve rāst-revî-i şāh-rāh-ı **müstaķīm-i** dîn-i kavîme, bādî vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıklîm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*müstaķīm-i,]*

müsteħakk: *Hak eden, layık.*

Bir ħabbe virür mi **müsteħakkā** / Bir kerre eger iderse ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*müsteħakkā, -a]*

müstemi'ân: *İşitenler, duyanlar (Hanyalı Nûrî Osmân'ın şiirinin zevkine erişenler bağlamında).*

Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengüş, güş-ı **müstemi'ānda**, cāy-gîr ve
bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*müstemi'ānda,]*

müstetir: *Gizlenmiş.*

İzîd-i Müte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda **müstetir** şad- / hezâr ħikmeti ve perde-i hikmetinde nihân
hezârân şuver-i letâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*müstetir,]*

mütâba'at: *Birine uyup arkasından, izinden gitme, ona tâbi olma.*

Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata nîgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i **mütâba'ata** nazar-endâz ol, ki kâdem-
zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*mütâba'ata,]*

mutâbık: *Uygun, münasip, muvâfık.*

menkıbetleri, 'ale'l-vechi'l etemm **mutâbık-ı** kavı-ı i'câz-ı tev'emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*mutâbık-ı, -ı]*

mütâla: *Etraflıca düşünme ve inceleme sonucu ortaya çıkan görüş, fikir, kanâat.*

mazmûn-ı belâgat-meşhûnı üzere **mütâla'a-** fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr
oldıklarınca kimi âl-i tûti-i lisânın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*mütâla'a-, -a]*

mütâla'a: *Etraflıca düşünme ve inceleme sonucu ortaya çıkan görüş, fikir, kanâat.*

Pes merd-i pāk-bīn ü hāk-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı **mütāla'a** vü dıkkat ve nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*mütāla'a, -ıp*]

mütāla'a-fermā: *I. Mütala'a veren II. Olaylar hakkında bilgi veren.*

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, **mütāla'a-fermā-yı** şahīfe-i hāl-i perīşān-me'al ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*mütāla'a-fermā-yı,*]

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başīret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şüh-meşreb ü şür-efğenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*mütāla'a-fermā-yı,*]

mutallā-kenār: *Kenarı yaldızlı, süslü.*

(Müşābeh-ı ruhsār-ı hūbān u 'izār-ı maḥbūbānla müfāheret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i gurre-i ğarrā ve destār-ı **mutallā-kenār-ı** i'tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*mutallā-kenār-ı,*]

mutarrā: *Koku sürülmüş, hoş kokulu.*

Ve **mutarrā** gül-berg-i selām u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dūrūd u ṭahıyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*mutarrā,*]

müte'al-ı: *Yüce / yükseltilmiş.*

İzid-i **Müte'al-ı** Celle Celālunun her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*müte'al-ı,*]

mu'teber: *İnanılır, güvenilir.*

ṭutarum, saña yegān yegān izḥār u 'ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadıṣ-ı **mu'teber-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*mu'teber-i,*]

mütebessim: *Gülümseyen, tebessüm eden.*

fırākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derūn-ı ğonçe, ḥūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk iken **mütebessim** ü şükūfte-rūyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*mütebessim,*]

Ve berķ-ı raḥşende, ḥānde-i güzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / **mütebessim** ü ḥāndān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*mütebessim,*]

Her kim ki bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoḳķa-i dehān olup **mütebessim** ü ḥāndān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*mütebessim,*]

mu'tekif: *Bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olan.*

i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve **mu'tekifân-ı** cevâmi'-i 'ibâdet ü peygüle-güzinân-ı şavâmi'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*mu'tekifân-ı, -an*]

mütemekkin: Yerleşmiş, yerleşik, mukim.

perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhtegân ve ğuriv ü enîn-i / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i **mütemekkinân-ı** 'illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*mütemekkinân-ı,*]

mütenâkıs: Gittikçe eksilen, azalıp küçülen.

Ve eşnâ-yı kıl ü kâlda, kemâl-i hiffetden her sâ'at kendüni, şâh'dan şâha / pertâb idüp, kaţ'ân, kelâm-ı **mütenâkıs** u perişânûnda devâm u nizâm (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*mütenâkıs,*]

mu'terif: Ar. İtirâf eden, ikrar eden.

mışdağına mâ-şadağ olan mekkâre-pîre-zenân gibi, kavvâdî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige **mu'terif** ü mağarr olup, süst-ka-dem-i bî-hamiyyetligi kendüne (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*mu'terif,*]

mütevakkı': Sakınan, çekinen.

Mütevakkı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyunlup, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşîd-i hâver buyunla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*mütevakkı'dur, -dur*]

mütevârî'-i: Ar. Bir şeyin arkasına veya altına geçip saklanan, saklı, gizli.

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân **mütevârî'-i** hücre-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*mütevârî'-i,*]

mutlaku'l-'inân: Dizgininden kurtulmak.

[...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcîh-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâţıkasın, **mutlaku'l-'inân**, ve her bâr, mîzmâr-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*mutlaku'l-'inân,,*]

mutrıbân: Çalgıcılar, sazendeler; bir musikî âleti çalan veya söyleyen kimseler, mutripler.

[...] / Ve **mutrıbân-ı** nağme-serâyân-ı gülistân, (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 13*). [*mutrıbân-ı, -ı*]

muttaşıl: Sürekli, aralıksız.

Muttaşıl ol iki çeşm-i şebbâz / Sâha-i 'arşa iderdi pervâz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*muttaşıl,*]

muttefekun 'alevh: Aynı görüşte.

'arîf ü âgâh olmaklık, bir kâr-ı nîkû vü pesendide idüğü muttefekun / 'aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2).
[muttefekun 'aleyh, -dür]

müttehem: Suçlanan, suçlu olduğu iddia edilen, töhmet altında bulunan.

Hezâr 'aşık-ı dil-figârele, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, **müttehem** iken, kendüñi perde-nişîn-i 'işmet
kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (Gül ü Mül, Diğer 315,
Beyit 5). [müttehem,]

muvâfakat: Uygun görme, uyma, onama.

Ve âgâh olmaduñ ki ben **muvâfakat-ı** şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hüma-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-
keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [muvâfakat-ı,]

Sen meymenet ü bereket-i **muvâfakata** nîgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki kâdem-
zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [muvâfakata,]

müzâb: Erimiş, eritilmiş.

[...] / Ben yâkût-ı seyyâle-i cân ve la'l-i **müzâb-ı** rûh-ı revânüm. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [müzâb-ı, -ı]

Ey la'l-i **müzâb** u pâk-gevher / Pîrûze-şerâr u turfe-cevher (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6). [müzâb,]

muzaffer: Galip gelen, üstün.

Manşûr kılsun **muzaffer** itsün / Hem-vâre ola cenâbı manşûr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [muzaffer,]

muẓtarib: Sıkıntılı, ızdıraplı .

Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldı ki saht **muẓtarib** tapîde- ü / cenân (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7). [muẓtarib,]

muẓtarib-hâl: İztirâb çeken bir vaziyette || ayrılık acısıyla kıvranan bir halde (ayırma ve cüda bağlamında).

gâh dest-âvîz-i büy-ı dil-âvîz-i gîsü-yı bütân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perişânla, râhat-res-i
'uşşâk-ı **muẓtarib-hâl** ve ferah-bağş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [muẓtarib-hâl,]

N

nā-: Genellikle Farsça, bâzan da Arapça sıfatların başına gelerek dilimizdeki “olmayan, değil” kelimelerinin anlamını karşılar .

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hıreddin ‘inân-ı / ihtiyâr u edebî, rübûde-i dest-i tehevür ü gâzab eyleyüp ba’zî **nā-** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*nā-,*]

nā- şādī: Gamlılık.

Ba’ d-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şādî, bir şebângâh, mütâla’a-fermâ-yı şâhîfe-i hâl-i perişân-me’âl ve nazâr- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*nā- şādî,,*]

nâb: Far. Halis, saf: mey-nâb, dürr-i nâb.

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-tarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i **nâb** / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*nâb,*]

Güyâ leb-i cüy u bâde-i **nâb** / Kâat kâat dem-i ‘ayş u ‘âlem-i âb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*nâb,*]

gulgüle-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû her câm-ı şarâb-ı **nâb**, bir / gül-i sîr-âb olduğı eyyâm-ı şafâ, encâmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*nâb,,*]

Câm-ı şarâb-ı **nâb** mı vardur görölmedük (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*nâb,*]

nâ-bâlig: Ergenliğe ulaşmamış.

henüz pîr-i **nâ-bâlig** ve mişâl-ı eţfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-bahş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*nâ-bâlig,*]

nabz-şinâs: Karşısındakinin düşüncelerini, meylini anlayan, ruh hâlini ölçebilen doktor (aşk bağlamında).

müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i hâzık-ı **nabz-şinâs** u devâ-sâza ‘arz u i’lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*nabz-şinâs,*]

nâ-çâr: Far. Çaresiz.

Âşârûñi görse Mânî **nâ-çâr** / Hayretle olurdu naķş-ı dîvâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [*nâ-çâr,*]

nâ-cins: Aynı cinsten olmayan, yabancı, başka.

Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u ruhsâr-ı ‘âle’l-‘âlûñe, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersüñ. Bir sâ’at ziştî-i refîk-i **nâ-cinsüñi** ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*nâ-cinsüñi,*]

[...] / Çünkü şöhbet-i enīs-i **nā-cins** ve hem-dem-i nā-hemvārdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*).
[nā-cins,]

nā-çiz: Önemsiz, değersiz. *II Aşığın gönlü.*

Mütevaqqı‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bī-dirīğ buyurılıp, bu / zerre-i **nā-çiz** ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşīd-i
hāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [nā-çiz,]

Ya‘nī vücūd-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i **nā-çiz**, şu‘ūr u temyīz / kalmayup fark-ı nīk u bedden berī vü
‘atılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [nā-çiz,,]

bir çiz-i **nā-çiz**, bī-hikmet ü bī-ma‘nā degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [nā-çiz,,]

nādān: Cahil, bilmez, bilgisiz, akılsız (kimse).

Ve bedān u nīkān-ı her millet ve **nādānān** u ‘ākīlān-ı her ümmet / baña bī-hadd u ğayet i‘tibār u rağbet
itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [nādānān, -ān]

nādire-gū: Benzeri görülmemiş söz söyleyen.

[...] mānī‘-i idāre-i zebān-ı **nādire-gū** ve belāgat-eşerdür. / Saña hiç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde yok mı idi
ki kendü ef‘āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [nādire-gū,]

nā-ehl: Ehil olmayan.

müşāhede kılduñ, hem-nişinān-ı **nā-ehl** ü bed-āmüzdan gürīz ü hāzer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*).
[nā-ehl,]

nāfiçe: Mis göbeği.

müşākān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i **nāfiçe-i** Tatar ki
hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şīr-şikār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [nāfiçe-i,]

nā-gāh: Ansızın, birdenbire.

ü zindegānī oldı. / **Nā-gāh** maħall-i ma‘rekeden bir gürūh-ı enbūh, güzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*).
[nā-gāh,]

nağam: Nağmeler, ezgiler.

Eyler **nağam-ı** şarīrūñ icrā / Giryeñ sebeb-i sürūr u şādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [nağam-ı, -ı]

nağamāt: Nağmeler.

ergavān ve guşūn-ı pūr-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı dirāhtānda, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, kimi bu **nağamāt-ı** hoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [nağamāt-ı, -ı]

bulup, ta'rif-i fazīlet-i gevh̄er-i zāt ve tavşif-i h̄üsn-i şifāta ser-āğāz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan **nağamāt-ı** laṭife-engīz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [nağamāt-ı, -ı]

nağam-ı: Nağmeler, ezgiler.

Olduñ **nağam-ı** nazımla dem-sāz / Kıl nağme-i neşre de ser-āğāz (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14). [nağam-ı,]

nağamuñ: Ses ve ezgi.

Olduḳça ḳata' zebānuñ eyler / Şavt u **nağamuñ** laṭif u hoş-ter (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11). [nağamuñ,]

nā-gehān: Ansızın, birdendire.

[...] / **nā-gehānī** ve bām-üftāde ferih ü fahūr, hırāmān-ı semt-i selāmet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12). [nā-gehānī, -ī]

nağme: Nağme.

Olduñ nağam-ı nazımla dem-sāz / Kıl **nağme-i** neşre de ser-āğāz (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14). [nağme-i,]

nağme: Etkileyici söz II nağme.

Ya'nī irişdi vaḳt-ı tarab bāde-nüş oluñ / Ve kimi bu **nağme-i** neşāṭ-āmīz ü inbisāṭ-engīz ile ki; (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6). [nağme-i, -i]

nağme-perdāz: Nağme düzenleyen.

da'vā-yı ḥamiyyet ü ḡayretle **nağme-perdāz-ı** maḳām-ı ser- / bülendī, ve bī-ma'nā, iddi'ā-yı şecā'at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [nağme-perdāz-ı, -ı]

nağme-serā: Türkü söyleyen, şarkı okuyan.

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murḡān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı **nağme-serādan** bī-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [nağme-serādan,]

Mül çün bu nazm-ı ḡarrā ile **nağme-serā** oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı nāzenīn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [nağme-serā,]

nağme-serāyān: *Türkü söyleyen, şarkı okuyan.*

[...] / Ve muṭrībān-ı **nağme-serāyān-ı** gülüstān, (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 13*). [*nağme-serāyān-ı, -ı*]

nağme-serā-yı: *Türkü söyleyen, şarkı okuyan.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde **nağme-serā-yı** icād ve nevā-pirā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*nağme-serā-yı,]*

naḥcīr: *Av hayvanı.*

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər **naḥcīr** aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*naḥcīr,]*

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər **naḥcīr** aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*naḥcīr,]*

nā-hemvār: *Düzgün olmayan; uygun olmayan II çirkin.*

[...] / Çünkü şöḥbet-i enīš-i nā-cins ve hem-dem-i **nā-hemvārdan** gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*nā-hemvārdan, -dan*]

nahl: *Fidan.*

Ammā yine **nahl-ı** kām-ı bī-bār / Açılmadı gönçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*nahl-ı, --ı*]

nā-huffāzsın: *Hafızası olmayan.*

Ve sen ol **nā-huffāzsın** ki her kim senüñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*nā-huffāzsın,]*

nākūs: *Eksiklik, kusur, noksan.*

pişmiş zann u ḥayāl idersin; ammā henüz tamām **nākūs** u ḥāmsın. / Ve egerçi, mālīk-i kiber-i sinn ve sāl-ḥürde vü rüzgār-dīdesin; lakīn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*nākūs,]*

nakusu’l-‘ayyār: *Ayarı eksik, ayarı düşük.*

Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dūrüşť ü / nerm mu‘āyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i **nakısu’l-‘ayyār** vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nakısu’l-‘ayyār,]*

nakl: *İşittiği haberi başkalarına anlatan nakleden, rivâyet eden kimse veya şey.*

Nakl iderler ki târik-i tañtana-i mülk ü ħadem ve fâriğ-i dîhîm ü haşem, / ħazret-i İbrâhîm Edhem, ħuddise sırrehü'l-'azîzü'l ekrem, şebāngâhî, ħâl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [nakl,]

nakş: *Güzellik || nakış.*

endâz-ı **nakş-ı** ser-levĥa-i baĥt-ı bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-ṭınâb u sûtunda ve bu sâĥa-i faşîĥü'l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [nakş-ı, --ı]

Şaĥn-ı zemîni sünbül beñzetdi âsmâna / Bir **nakş-ı** dil-keş oldu uydı zemîn zamâna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6). [nakş-ı, --ı]

nakş: *Resim.*

Âşâruñı görse Mânî nâ-çâr / Ħayretle olurdu **nakş-ı** dîvâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [nakş-ı, --ı]

nakş: *Akis, görüntü.*

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlerdür, sâlikî-i tarîk-i / düşvâr-ı zehâb-ı faqr u fenâya hezâr cânla ṭâlib ü râġıb olup, **nakş-ı** ber-âb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [nakş-ı, --ı]

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâġat-rehîm, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîġü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ĥasb, ĥamriyyelerinde **nakş-ı** ser-levĥa-i vuġû' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [nakş-ı, --ı]

nâlân: *Inleyen, feryat eden II aşık.*

Virdi peygâm-ı güli bülbül-i **nâlâne** şabâ / Nesîm-i hoş-şemîm-i şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maĥdem-i şâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [nâlâne, -e]

fîrâĥla, dāmānum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı ġonçe, ĥûn-ı iftirâĥla dil-i / **nâlānum** la'lnâk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [nālānum, -um]

nâle: *Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.*

perdâz-ı sipîhr-i berîn ve **nâle** vü âh-ı ĥazîn-i dil-suĥtegân ve ġırîv ü enîn-i / derdmendân, ṭanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [nâle,]

nâle: *İnilti, feryat.*

Nâleñ feraĥ u neşâta bādî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9). [nâleñ, -ñ]

nāle-kār: *İnleyen, ağlayan, feryât eden.*

Hezâr 'âşık-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı **nāle-kārdan** 'ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişin-i 'işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderün Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*nāle-kārdan,*]

nām: *Ad II Şan,şöhret.*

Bih-zâd senüñle kām buldı / Erjeng senüñle **nām** buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*nām,*]

firâz-ı menâbir-i serv-i bālâda hutbe-i belâgat- 'unvânın benüm **nām-ı** / bülend-rûtbe-i nîkû-encâmuma kıra' at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*nām-ı, -ı*]

'Unvân-ı dîbâce-i **nām** u şānuñ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6*). [*nām,*]

nā-ma'dū: *Sınırsız, hesapsız.*

şad güne şerr ü şūr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı **nā-ma'dûde** vü maşşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*nā-ma'dûde, -de*]

nām-nihād: *Meşhur, yaratılıştā yüce.*

Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü **nām-nihād** olmışsın, ammā hürşîd-i / 'aklı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*nām-nihād,*]

Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve bezm-i ferağ u şādîye bādî olmağ / üzere, **nām-nihād** olmışsın; ammā hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*nām-nihād,*]

nā-mübârek: *Uğursuz, meşûm.*

Bağtım meger itdi Hâk Tebârek / Bu güne siyâh u **nā-mübârek** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*nā-mübârek,*]

nā-murād: *Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.*

Bir bî-kes-i **nā-murād** u zârum / Mağdûr-ı 'adû-yı hîlekârum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*nā-murād,*]

Redd itme bu 'abd-ı **nā-murādı** / Allâh u Resûlidür güvâhum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [*nā-murādı, -ı*]

Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i **nā-murādî** ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şādî, bir şebāngâh, mûtâla'a-fermâ-yı şaḥîfe-i hâl-i perişân-me'âl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*nā-murādî, -ı*]

nā-pāk: *Far. Pak değil, kirli, murdar, mülevves. nâ-pâkî: Nâ-pâklık.*

Senûñ âsîb ü gezendûñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîzeye çekîde
ola **nâ-pāk** u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*nâ-pāk,*]

nâ-pâvdâr: *Gelip geçici.*

Ve sen hōd, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, 'ömr-i kütâh-ı **nâ-pâydaruña**, çeşm-i
rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*nâ-pâydaruña,, -uña*]

'Ömr-i dirâz-ı **nâ-pâydarla** bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u
güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*nâ-pâydarla,*]

nâ-pesend: *Beğenilmemiş.*

[...] / vü hîre-rüyî, kâr-ı **nâ-pesend** ü bed-kirdârûndan hacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*nâ-pesend,*
]

nâ-pesendüñ: *Hoş olmayan.*

bed ve akvâl-i **nâ-pesendüñle** fahr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü büngi, bî-nâmûs u nengi ki senden hārâb u
vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*nâ-pesendüñle,*]

nâr: *Ateş; bkz. 'dâne-i nâr' md.*

[...] / Baña **nâr-ı** sūzân-ı küllâbgerân ile seng-endâz-ı mancınık-ı ta'n olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*).
[*nâr-ı, --ı*]

na'ra: *Duyguların coşması veya sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle bağırma.*

na'ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve gül-bāng-ı cûş u hūrûşı peyveste-i / muḳa'ar-ı çarḫ-ı vâlâṭārem eyleyüp, (*Gül ü
Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*na'ra-i, --ı*]

Belki peyveste gül-bāng-ı nûş-â-nûş ve hem-vāre, bülend- / **na'ra-i** hoş-bād-ı ser-ḫoşān-ı bî-hūşı, gūş
idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*na'ra-i, --ı*]

nâr-ı: *Ateş; bkz. 'dâne-i nâr' md.*

ḡam-efrūḫte-i teḡālîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, **nâr-ı** sitem-i havâdiş-i / rûzgār ile suḫte idüp, iḫrâz-ı rûtbe-i kemâl
ve tamām-ı mertebe, puḫte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*nâr-ı,*]

idüm. bu dem ki **nâr-ı** pür-nâ'ire vü şerâre bârdan taşra vâz'-ı / ḳadem itdüm, girân-bâr-ı cismānîyetden ḫalâş u
berî olup ser-â-pâ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*nâr-ı,*]

nâs: *İnsan, beniâdem, halk.*

kesād-ı tārī olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, raġabāt-ı **nās** / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündefi' olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*nās*,]

[...] beni endahte-i gird-āb-ı harām kılup, kulüb u bātın-ı / **nāsa** bişter ü bî-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*nāsa*, -a]

nā-sād: Mutsuz, üzüntülü.

Eglendi murād-ı cān-ı **nā-şād** / Bākī anuñ 'afv u luṭf u ihsān (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*nā-şād*,]

nā-sāz: Uyumsuz, ters, muhalif.

cidâlde türk ü tāz-ı bî-endāze vü **nā-sāz** ve Güle cevāb-ı pür-'itāba, bu / perdeden ser-āġāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*nā-sāz*,]

nā-sekīb: Sabırsız, sabrı kalmamış.

Şü'leden olsa nıgeh āteş-i ruḥsāresine / Fi'l-ḥakīka nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i 'uşşāk-ı **nā-şekībādur**, benüm 'arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*nā-şekībādur*, -dur]

nā-sezā: Münasib olmayan, layık olmayan.

i dil-pezirin 'ayān u takrīr eylesem, bu bî-şümār güftār-ı **nā-sezā** vü / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*nā-sezā*,]

şāyeste evzā' u etvār ve **nā-sezā** ef'āl ihtiyār idüp münāza'a vü mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālüme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*nā-sezā*,]

nāşī: Yetişmiş oğlan veya kız.

[...] kelāmlarınun ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden **nāşī**, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vazī' ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*nāşī*,]

nāsūr-geşte-i: Nasırlaşmış.

zaḥm-ı **nāsūr-geşte-i** vücūd-ı şikestemi, ne gūne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*nāsūr-geşte-i*,]

nātık: Nutk edici, eden, söyleyen.

[...] kelām-ı lülü-nizāmına tevciḥ-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / **nātıkasın**, muṭlaqu'l-'inān, ve her bār, mizmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*nātıkasın*, -asın,]

nā-tüvân: Zayıf, güçsüz çaresiz.

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş u istifsâr itdiler. / **Nā-tüvân** u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*nā-tüvân,]*

nā-vâb: 1. Bulunmaz, yok. 2. Benzeri olmayan, ender, eşsiz.

pây-der-gil-i hayret ü ıztırârî, mażîk-i çâh-ı ka'r-ı **nā-yâb-ı** ğamdan halâşa, / bir merd-i 'âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istiğlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*nā-yâb-ı,]*

nâz: İşve, cilve.

Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u ruhsâr-ı 'âle'l-'âlûne, şîve vü **nâz** / ve ğunc u delâl iderstün. Bir sâ'at zıştî-i refîk-i nâ-cinsünü ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*nâz,]*

mâni'-i **nâz** u niyâz olan niķâb-ı hicâb ve izâr-ı 'ârî, def' ü ref' iderüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*nâz,]*

nazar: Bakmak, nazar eyle-.

Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şādî, bir şebângâh, müţâla'a-fermâ-yı şâhîfe-i hâl-i perişân-me'âl ve **nazar-** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*nazar-,]*

Mâsiva'llâha **nazar** kılmadı hem / Hîç 'aynında degüldi 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*nazar,]*

nazar-endâz: Bakış atmak, bakmak.

Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata nîgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata **nazar-endâz** ol, ki kâdem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*nazar-endâz,]*

nazar-endâz-ı: Bakış atmak, bakmak.

mażmûn-ı belâġat-meşhûnı üzere müţâla'a-fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve **nazar-endâz-ı** te'emmül ü i'tibâr oldıklarınca kimi âl-i tûṭî-i lisânın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*nazar-endâz-ı,]*

şûret-i sürh ü sebzûne **nazar-endâz-ı** i'tibâr olup ħod-bîn ü ğırra olursun. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*nazar-endâz-ı,]*

Pes merd-i pāk-bîn ü ħak-ġüzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nîgeh-sâz-ı müţâla'a vü diķkat ve **nazar-endâz-ı** çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*nazar-endâz-ı,]*

nazar-ı: Bakış.

nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, mekhûl-ı kuḫlû'l-cevâhir-i [...] / [...] olan **nazar-ı** çeşm-i melekût peymâlarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*nazar-ı,]*

nazar-sāz: *Nazar edici, bakan.*

dīde-i 'ibret-bīnle **nazar-sāz-ı** müşāhede ol, ki cümleden ne gūne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*nazar-sāz-ı,]*

nāzenīn: *İnce, lâtif, hoş.*

Mül çün bu nazm-ı ğarrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı **nāzenīn-i** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*nāzenīn-i, -i]*

budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafā «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» hazretlerinüñ müddet-i 'ömr-i **nāzenīn-i** ümmet-i 'ālī- (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9*). [*nāzenīn-i, -i]*

nazife: *Temiz, pak.*

Senüñ āsīb ü gezendüñ, bir şeyb-i **nazīfe**, resīde ola, ya'nī senden / birkaç kaṭre ki bir libās-ı pākīzeye çekīde ola nā-pāk u mühmelāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*nazīfe,,]*

nāzil: *Ar. 1. Nüzul eden, yukarıdan aşağı inen: Nāzil olan baran. 2. Menzile inen, konan: Filān misāfirhāneye nāzil olduk.*

merd, bir bām-ı bülendden, bir āḫer merd-i derdmend üzere mānend-i / kaṣā-yı āsmānī, **nāzil** ü fütāde ve miyānını ḫurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*nāzil,]*

nazım: *(a.s. nazm'dan) 1.tanzim eden, nizama koyan, düzenleyen. 2.(ed.) nazım haline koyan, manzume yazan.*

Olduñ nağam-ı **nazımla** dem-sāz / Kıl nağme-i neşre de ser-āğāz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*nazımla,]*

nazm: *Şiir, nazım.*

Oldı çü le'āl-i **nazm** manzūr / Kıl pāyına dürr-i neşri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*nazm,]*

ḫāṭıra, cılve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peżīr-i ḫāṭır-ı 'abd-ı ḫaḳīr oldı ki; mızmār-ı / **nazm** u eş'ārda olıñduğı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşış ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*nazm,]*

i ruḫsārumda, ḫıyre vü ḫayrān ḳalup bu **nazm-ı** lülü-nizām-ı münāsibü'l- / maḳāmı, vird-i zebān ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*nazm-ı,]*

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i **nazm** u suḫanveri ve Ḥusrev-i ḳalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*nazm,]*

[...] / Hem müctehid-i be-nāmı **nazmuñ** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15*). [*nazmuñ, -uñ]*

Hem kıdvesi hem imāmı **nazmuñ** / Ḥvāce Nizāmü'd-dīn Gencevī, 'aleyhi raḫmetü'llāhi'l-mülki'l-ḳavī, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*nazmuñ, -uñ]*

Mül çün bu **naẓm-ı** ğarrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*naẓm-ı,*]

Bu **naẓm-ı** belāğat-nizām daħi, muşaddık-ı kelām-ı şadākat-ı encāmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*naẓm-ı,*]

nāzük: 1. ince || narin 2. tatlı.

Ve laṭīf-tab'ān u **nāzük** meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekiyyü'l-hışālı, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*nāzük,*]

nāzük-şadā: Zarīf ve nazik ses.

[...] / Haṭīb-i cāmi'-i gülzār ki 'andelīb-i **nāzük-şadā** vü pākīze-edādur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*nāzük-şadā,*]

nāzükter: Far. Pek nazik.

rengīn-i bī-hem-tā ve 'izār-ı **nāzükterīn-i** 'ālem-ārāma teşbīh ü tanzīr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*nāzükterīn-i,*]

ne: Far. Edāt-ı sebeb ve inkār, değil, yok.

mesāha-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün **ne** bir gūşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / **ne** bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*ne,*]

Pes ān-gāh, tekāver-i çapūk-rev-i endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / **ne** kadar irhā-yı 'inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*ne,*]

mesāha-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün **ne** bir gūşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / **ne** bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*ne,*]

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / hastemi, **ne** maķūle ṭabīb-i hāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza 'arz u i'lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*ne,*]

zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, **ne** güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*ne,*]

[...] / **Ne** ṭurursın Faşīh-i bī-çāre (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*ne,*]

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daħi **ne** vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve **ne** yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*ne,*]

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daħi **ne** vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve **ne** yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*ne,*]

dīde-i 'ibret-bīnle nāzar-sāz-ı müşāhede ol, ki cümleden **ne** güne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*ne,*]

haķķumda **ne** mertebe kīl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zīştī-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ne,*]

Sen baña **ne** beñzersin ve **ne** vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her **ne** kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ne,]

Sen baña **ne** beñzersin ve **ne** vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her **ne** kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ne,]

Sen baña **ne** beñzersin ve **ne** vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her **ne** kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ne,]

Saňa ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / **ne** vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [ne,]

Saňa **ne** keyfiyyet dest-dâde oldı ki saht muştarib tapîde- ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [ne,]

gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüh. / Saňa **ne** diyeyüm ve **ne** güne nuş u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ne,]

gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüh. / Saňa **ne** diyeyüm ve **ne** güne nuş u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ne,]

CEVÂB-I MÛL-İ HAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saňa **ne** güne hâlet vâkı' oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [ne,]

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ **ne** fâ'ide, seri'ân mütevârî-i hûcre-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [ne,]

selâma, kisvet-i cür'ada, **ne** güne, ser-fürü vü hâk-bûsî eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [ne,]

zemîne, anlaruñ şadağa-i seri, dîde-i teri, **ne** güne âb-rîzân iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahñ-ı çemeni ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [ne,]

ve **ne** vechle kuvvet-i muķâvemetüh vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16*). [ne,]

Bir kimsenüh hâl-i bed-melâli, **ne** güne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i hâk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi hürd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [ne,]

nebâtât: *Nebâtlar, bitkiler.*

nebâtât u ezhâra ki şanâyi'-i bedâyi' ü l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, bir ter-zebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [nebâtât,]

yek-dâne-i bî-bahâdur, ve [...] / [...] kerîmesince, huşk mände-i nihân-hâne-i lahd-i zemîn olan **nebâtât** u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [nebâtât,]

Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i **nebâtât** u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bārū-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [nebâtât,]

necm: *Yıldız.*

Olsa çü 'idâd-ı **necm** bisyâr / Bir elden ider mihrveş îşâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [necm,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

fenā olurken **neden** bu kadar lāf-hāy u bī-hūde-güftār olursın. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5). [neden,]

nedīm: Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimseye yakışır şekilde.

Keşretde **nedīm-i** bezle h̄vānsın / Sensin dil-i bī-enīse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [nedīm-i, -i]

Gül bildi ve yakīn h̄şıl itdi ki Mül, harīf-i h̄ile vü degā ve **nedīm-i** / bezle-h̄vān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-hāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [nedīm-i, -i]

Nice müddet, maḥrem-i harīm-i ḥelāl ve **nedīm-i** meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [nedīm-i, -i]

nefes: Soluk.

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek **nefes**, cām-ı ḡam encāmūndan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7). [nefes,,]

nefes: Soluk, an.

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir **nefes** senden dem urdı, ya ‘nī senūñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [nefes,]

nefrīn: Lânet okuma, bedduâ etme, ilenme, bedduâ, lânet.

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la ‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı zūll-i la ‘net ü **nefrīn** ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [nefrīn,]

nefsü'l-emr: Aslında, haddizatında.

Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, mengūş-ı ḡūş-ı iz‘ān u te‘emmül eyle ki / bir kelām-ı **nefsü'l-emrīdür:** (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3). [nefsü'l-emrīdür:, -īdür]

nehār: Gün, gündüz.

[...] kerīmesince leyl ü **nehār**, / elsine-i ḥāliyye vü kāliyyeleriyle ḥāmid ü şenā-gūyān-ı Ḥazret-i İzīd-i Kirdgār (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [nehār,,]

nehy: Birini bir şeyden alıkoyma, yasak etme, engelleme.

pür-şūr-ı **nehy** ü ḥarām, vaż‘ u ilkā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥakāret ü ḥvārī ve fütāde-i ḥāk-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7). [nehy,]

ve siyeh-mestligi ve evzā‘-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hūde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i **nehy** ü ḥarāma giriftār oldı. (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3). [nehy,]

nehy-i: *Birini bir şeyden alıkoyma, yasak etme, engelleme.*

ḥaṭṭ-ı **nehy-i** ḳat'ıyyü'n-nefād-ı [...] / [...] keşide kılınmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 10*). [*nehy-i,*]

nekbet: *Talihsizlik, bahtsızlık; musibet, bela.*

ḥayrân iken, ma'ḳül u nîkûdur dırsın. / Ve ḥaşış-i pür teşvîş ciger-ḥvârı ḥarîṭa-i ü ki **nekbet** ü idbâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*nekbet,*]

nemâ: *Gelişme, büyüme.*

ezhâra, feyz-baḥş-ı ḥayât ve eṣcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü **nemâdur**, benüm dâye-i mihrbânımdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*nemâdur,, -dur*]

nemek: *Lezzet, tat.*

şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücadeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı ḥelâlûme, **nemek-i** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*nemek-i,*]

nemrûd: *İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Divan şiiir ve nesrinde Hz. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır.*

Ve âgâh olmadun ki ben muvâfâkat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / ḥullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem **Nemrûd-** (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*nemrûd-,*]

ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı **Nemrûd-ı** le'im, Ḥalîl-i / İzid-i Celîl ü 'Azîm, Ḥazret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*nemrûd-ı, --ı*]

neng: *Şan, şöhret, ün.*

bed ve aḳvâl-i nâ-pesendüñle fahr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü bünghi, bî-nâmûs u **nengi** ki senden ḥarâb u vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*nengi, -i*]

nergis: *İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.*

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve **nergis** ü reyâḥîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*nergis,*]

nergis-i mest, zerrîn-ḳadeḥin ve lâle-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzârdâ def'-i derd-i ser-i ḥumârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*nergis-i, --i*]

Ve sipeh-sâlâr-ı ḥayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i **nergis-i** şehlä, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*nergis-i,*]

Eger seni rüy-ı gülğün ve ruhsâr-ı lālegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i **nergis**- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*nergis*-,]

nerm: Yumuşak.

Bâzâr-ı vefâyı germ idersin / Âhende olursa **nerm** idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*nerm*,]

Bu hām-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürtüşt ü / **nerm** mu ‘âyene eylemiş ve zu ‘muñca mis-i nakısu ‘l- ‘ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nerm*,]

Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saht u **nerm-i** ‘âlemi dañı / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*nerm-i*, -i]

neşât: Sevinçli, şen ve şad olma, keyif; yiyip içip eğlenme yoluyla hoş vakit geçirme.

Nâleñ ferañ u **neşâta** bādî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9*). [*neşâta*, -a]

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş u tarab, **neşât** u şâdmânî ve inbisât u / hândânîye bādî vü sebep olduğımın hezâr cânla râğıb u tâlibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*neşât*,]

[...] / Ben hōd mañşûs-ı lehv ü **neşât** ve sebep-i lu ‘b u inbisâtım. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*neşât*,]

neşât-âmîz: Sevinç ve mutluluk veren.

Ya ‘nî irişdi vakt-ı tarab bāde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i **neşât-âmîz** ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*neşât-âmîz*,]

neşât-efzâ: Neşeyi artıran.

iderler. / Bisât-ı inbisât-pîrâ vü **neşât-efzâ-yı** sebzâr, benüm tahtgâhum; gūşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*neşât-efzâ-yı*,]

nesin: Nesin, kimsin, ne haddine anlamında.

Âbsın ma ‘nîde ammâ âb-ı âteş-pâresin / La ‘lsın şüretde reng ü rüyla ammâ **nesin** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*nesin*, -sin]

nesir: Düzyazı.

Ey eblağ-ı hāme-i sebük-rev / İt şahñ-ı **nesirde** de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*nesirde*, -de]

neşîd: I Manzume, şiir II. Atasözü derecesinde kullanılan meşhur beyit veya mısra III. Eski Arap müziğinde, usullü olmak şartıyla, irticalen veya hazırlanarak söylenen güfteli müzik eseri.

neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezâ vü dil-keş edâ sâmi'a-pîrâ gûş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*neşîd-i,]*

u dem-i 'âlem-i âb ve dem-be-dem, bu **neşîd-i** dil-pesend-i münâsibü'l-maḥalle / ki; (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [*neşîd-i,]*

Ve berḳ-ı raḥşende, ḥande-i güzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ḥandân ve her ân bu **neşîdle** leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*neşîdle,]*

nesîm: *Hafif hafif esen, hoş ve latif rûzgâr.*

Virdi peygâm-ı gülî bülbül-i nâlâne şabâ / **Nesîm-i** hoş-şemîm-i şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maḳdem-i şâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*nesîm-i, --i]*

mânend-i dem-i i'câz-tev'em-i Mesîḥ ibn Meryem, ḥayât-baḥş u feyz- / nişâr ve **nesîm-i** 'anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-'izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*nesîm-i, --i]*

bahârdur, hem-vâre du 'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebûk-pây-ı **nesîm-i** şabâ ki, seyyâḥ-ı çîn-i zülf-i maḥbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*nesîm-i, --i]*

gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i **nesîm-i** tebessüm ü ḥande ide, ber- / mışdâḳ-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*nesîm-i, --i]*

gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i **nesîm-i** tebessüm ü ḥande ide, ber- / mışdâḳ-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*nesîm-i, --i]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, bir hâlet-i 'arîzî ola. / O maḳûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda **nesne** ḥâşıl u zâhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*nesne,]*

nesr: *Belli bir ölçü ve ahenge bağılı olmaksızın söz dizimi kurallarına uygun anlatım şekli, manzum olmayan yazı, düz yazı.*

Olduñ nağam-ı nazımla dem-sâz / Kıl nağme-i **nesre** de ser-âgâz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*nesre, -e]*

Oldı çü le'âl-i nazm manzûr / Kıl pâyına dürr-i **nesri** menşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*nesri, -i]*

nesrîn: *Yaban gülü, ağustos gülü, Mısır gülü, Van gülü gibi isimler alan bir cins gül.*

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü **nesrîn** ve nergis ü reyâḥîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*nesrîn,]*

neşv: *Gelişip büyüme, üreme, yetişme.*

ezhâra, feyz-baḥş-ı ḥayât ve eşcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebeb-i / taḳviyyet-i **neşv** ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*neşv,]*

neşve: *Sevinç, keyif.*

[...] / Ey **neşvesi** māye-baḥş-ı idrāk (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12*). [*neşvesi, -si*]

neşve-zāv: *Sevinç, neşe doğuran.*

iken, cām-ı şahbā-yı **neşve-zāy-ı** şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pūr-feyz ü bī-keder-i taşdıķ-i risāleti ki;
Muḥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*neşve-zāy-ı, ,*]

nev': *Çeşit, türlü.*

[...] / bir güzīde-i **nev'-i** benī-Ādem, engüşt-nümā-yı cümle-i 'ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*nev'-i, ,*]

nevā: *Ezgi, ses, sada.*

[...] / Bülbülān-ı hoş-elḥān-ı gülistān ḥod, berg ü **nevāyı** benden aḥz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*).
[*nevāyı, -y, -ı*]

hāl bu **nevā-yı** şevķ-fezāya ser-āgāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*nevā-yı, --yı*]

nevā: *Çeşit, cins, tür.*

hāl bu **nevā-yı** şevķ-fezāya ser-āgāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*nevā-yı, --yı*]

nevā-hvān: *Şarkı söyleyen.*

Ve cüybār-ı pūr-envāc-ı gülzār, velvele-i murġān-ı bülend-āvāz u hoş- / elḥān ve ğulgüle-i fāḥitegān-ı tīz-āheng
ü **nevā-hvāndan**, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*nevā-hvāndan,,*]

nevāle: *Yiyecek, yiyinti.*

[...] ki nūr- / ı zulmet-süz-ı mişkāt-ı zāt-ı şamedānīdür, 'amm-i **nevāle**, peder-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3*).
[*nevāle,,*]

nev-āmede: *Yeni gelmiş, yeni yetme.*

Ey bī-ma'nā, da'vī-i ḥod-fürüşī ve hvīş-bīnīden ictināb u perhīz eyle. / Ve ey **nev-āmede** vü taze-resīde-i bağçe-
i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*nev-āmede, ,*]

nevā-pīrā: *Türkü ve şarkıyı güzel söyleyen.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı
īcād ve **nevā-pīrā-yı** inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*nevā-pīrā-yı,]*

nevā-pīrā: *Türkü ve şarkıyı güzel söyleyen.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı
īcād ve **nevā-pīrā-yı** inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*nevā-pīrā-yı,]*

nevāzende: *Gönül okşayıcı.*

Mül, çün bu terāne ile **nevāzende-i** sâz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ānda, cāy-gīr ve
bi‘l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*nevāzende-i,]*

nevāzis: *Far. Okuyuş, taltif ediş, lütuf, inayet.*

Andan göremez ruḥ-ı **nevāzış** / Ey merhem-i zaḥm-ı sīne-rīşān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*nevāzış,]*

nev-bahār: *Nevbahār: Far. İlkbahar. (Mart, Nisan. Mayıs ayları).*

Geldi niçe feyz-i **nev-bahārī** / Kim gülşen iderdi ḥāzārı (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13*). [*nev-bahārī, -ı]*

nevrüzīdür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i **nev-bahārī** ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı
zībā-yı reng-ā-reng-i būḳalemūn ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*nev-bahārī, -ı]*

zemīnüm. / ‘Atṭār-ı dükkānçe-i bāzār-ı **nev-bahārūm**. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*nev-bahārūm.,]*

Senūñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetūñ ve vaqt-i i‘tibār u rağbetūñ her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-
ı **nev-bahārdan** ‘ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*nev-bahārdan, -dan]*

Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u ‘ahd-i leṭāfet-āşārumda, ki mevsim-i / rabī‘ ü faşl-ı **nev-bahārdur**, saña
rağbet ü i‘tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*nev-bahārdur., -dur,]*

nev-bahārān: *İlk baharlar, yeni baharlar.*

‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı **nev-bahārān** ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü
ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*nev-bahārān,]*

nev-bāve: *Yeni yetişmiş, taze.*

Rengīn-gül-i çemenistān-ı ḥamd u sipās ve bihīn-i / **nev-bāve-i** büstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ü‘l-
bārgāh-ı ‘avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*nev-bāve-i,]*

nevbet: *Sarayda, seferde ve padişahın otağında günün belirli zamanlarında çalınan askeri mızıka.*

göl-bāng-ı kelīme-i tevḥīd ile māl-ā-māl ve **nevbet-i** pençgāhe-i İslām, ṭanīn- / endāz-ı heftümīn-kıbāb-ı çarḥ- ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*nevbet-i, --i*]

nev-resīde: *Nev-resīde 1. Yeni yetişmiş. 2. Genç.*

Şemm eyleyince tāze gül-i **nev-resīdeyi** / Gülşen pür oldı bāng-ı şalāt-ı hezārdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*nev-resīdeyi, -yi*]

nevrüz: *Baharın ilk günü.*

[...] / İrdi **nevrüz** yine geldi gülistāna şabā (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7*). [*nevrüz,]*

nevrüzīdür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*nevrüzīdür, -īdür*]

nevvāb: *Nâiplik yapan, vekâlet eden (kimse).*

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı **nevvāb-ı** kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*nevvāb-ı, -ı*]

neyvir: *Ar. Yüce nur.*

Mütevaḳḳı‘dur ki, pertev-i **neyyir-i** kerem, bī-dırīg buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i ḥürşīd-i ḥāver buyurla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*neyyir-i,]*

nezzāre: *Bakma, bakış, seyretme.*

[...] / Tāb yok dāde-i ‘uşşākda **nezzāresine** (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*nezzāresine, -sine*]

nice: *T. Öyle bir, nasıl.*

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūn sipeh-sālār-ı manşūrı / **Niçe** sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*niçe,]*

Niçe hayretde ḳomaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestāne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*niçe,]*

[...] / Zülfi bir ejderdür itmiş **nice** Rüstemler zebün (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*nice,]*

Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*nice,]*

nice: *Çok, bir çok, hayli.*

Geldi **niçe** feyż-i nev-bahārī / Kim gülşen iderdı hārzārı (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [niçe,]

Gördüm **nice** miñnet-i sipihri / Çekdü **nice** cām-ı zehr-i dehri (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1). [nice,]

Gördüm **nice** miñnet-i sipihri / Çekdü **nice** cām-ı zehr-i dehri (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1). [nice,]

Hālūñ ‘arz it o şadr-ı muhtereme / **Niçe** şadr-ı muhterem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [niçe,]

hātıra, cılve-ger-i Mir’āt-ı zeng-peżir-i hātır-ı ‘abd-ı hākīr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş’arda olıduğı gibi, **nice** zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşış ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [nice,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hazān-peżir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldı, ki **nice** mäh u sāl giryān u pür-gam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [nice,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hazān-peżir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldı, ki **nice** mäh u sāl giryān u pür-gam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [nice,]

[...] / Zülfı bir ejderdür itmiş **nice** Rüstemler zebün (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [nice,]

Bu ham-ı heftüm nılğūnda, egerçi kim **nice** nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu‘āyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i naķışu’l-‘ayyār vüçüduñı, püte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [nice,]

Bu ham-ı heftüm nılğūnda, egerçi kim **nice** nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu‘āyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i naķışu’l-‘ayyār vüçüduñı, püte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [nice,]

[...] / **Nice** zamān, ser-gerdān-ı bādiye-i cehl ü hüsran olup, delālet-i cehālet ü (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8). [nice,]

Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i āle / Odur bir düdsuz od hārsuz gül dāgsuz lāle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [niçe,]

Rüzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes hāl, bu minvāl üzere ola, senüñ benümle **niçe** cür‘et-i muhāşametüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [niçe,]

Ve **nice** ceng ü cidāl u gāvğā / [...] (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3). [nice,]

Ve şahābe-i ‘ālī-maķāmdan rıdvānu’l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘in / **nice** devletmend, beni dāhil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şöhet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [nice,]

niçün: Neden.

Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i renc-i şudā‘ ve bā‘is-i ālām-ı zükām / iken **niçün** yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [niçün,]

Eger bu mākāl-ı kizb-iḥtimālde, şādıķu’l-bāl ve bu da‘vā-yı dürüg- / iḥtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥaķķ iseñ pes **niçün** şad-hezār yüz (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9). [niçün,]

Baña **niçün** havāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma‘lumuñ degül midür ki bu ma‘nā, ya‘nī aḥkām-ı ḥillüm, nüzül-ı (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [niçün,]

nigāh: Bakış, nazar.

Reşk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i keremünle bir **nigāh** it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [nigāh,]

Gör ey yem-i cüd u ‘ayn-ı iḥsān / Tevciḥ-i **nigāh-ı** lutfā şāyān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16). [nigāh-ı, --ı]

[...] / Bir mîkdâr tâvusvâr, pâ-yı zîşt ü siyâhuña **nigâh** eyle: (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11). [nigâh,]

Çeşm-i siyâh gâzâlâne **nigâh-ı** müşgîn-mûdur, fitrâk- hûbân, bir âhü-yı ki / beste-i şaydı, gârrende-şîrân-ı
ecemm ve şehlä-nergîs-i humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [nigâh-ı, --ı]

dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nîşest eylersin. / Ve bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-
i **nigâh** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [nigâh,]

[...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcih-i **nigâh-ı** i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâttıkasın, muṭṭaku'l-'inân, ve her bâr,
mîzmâr-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [nigâh-ı,]

Ben rû-siyâhı, ma'şîyyet ü günâhdan, hıfz u **nigâh** eyle. / Bir âvâz-ı hîred-güdâz, tanîn-endâz, şimâh-ı sâmi'ası
olur, ki: (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4). [nigâh,]

nigâhbân: Far. Bekçi, gözcü.

Devrinde o dâver-i cihânun / Âsâyiş idüp **nigâhbânlar** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13). [nigâhbânlar,]

nigâhdâr: Korumucu, muhafaza eden, saklayıcı.

dergâhuma, **nigâhdâr-ı** ma'şîyyet ü günâh olursam, rahmet-i bî-ğâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir
ü 'ayân olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [nigâhdâr-ı, -ı]

nigâh-endâz: Bakan, bakıveren.

Ey Gül, hîç pes ü pîşûne **nigâh-endâz-ı** 'ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hûy-ı müstahsen zann
itmişsin. Belî, ber-ma'nâ- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [nigâh-endâz-ı,]

nigâh-ı: Bakış, bakma, nazar; [tas.] şeyhlerin ve ermişlerin müritlere ve süluk ehline bakışı. Bu bakış, onların
ruhlarına tesir ederek onlara yeni bir şekil verir.

Şû'leden olsa nîgeh âteş-i ruhsâresine / Fi'l-hakîka **nigâh-ı** germ-süz-ı dîde-i 'uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'arîz-
ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [nigâh-ı,]

nigâr: Far. 1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.

Mânî-i şuver **nigâr-ı** ma'nâ / Yokdur bu hünerde saña hem-reng (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4). [nigâr-ı,]

nîgeh: Bakış, nazar II göz.

Şû'leden olsa **nîgeh** âteş-i ruhsâresine / Fi'l-hakîka nigâh-ı germ-süz-ı dîde-i 'uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'arîz-
ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [nîgeh,]

Bir güft ü güdayuz **nîgeh-i** çeşm-i yârile / 'Aşk olsun ol mu'âmelenün âşnâsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit
12). [nîgeh-i,]

nigeh-endāz: Bakış atan.

Yek-bāre, gürūh-ı hūbān-ı ‘işve-perdāza **nigeh-endāz** ol, tā ma‘lūm / idinesin ki cemī‘isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*nigeh-endāz,]*

nigeh-sāz: Gözleyen.

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra‘nāyī-i cāme-i ālūñe **nigeh-sāz-ı** pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*nigeh-sāz-ı,]*

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra‘nāyī-i cāme-i ālūñe **nigeh-sāz-ı** pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*nigeh-sāz-ı,]*

Sen meymenet ü bereket-i muvāfaqata **nigeh-sāz** ve sa‘ādet ü kerāmet- / i mütāba‘ata nazar-endāz ol, ki qādemzen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*nigeh-sāz,]*

Pes merd-i pāk-bīn ü hāk-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / **nigeh-sāz-ı** mütāla‘a vü dikkat ve nazar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*nigeh-sāz-ı,]*

niger: Bakış.

rūhları, hemişe evc-ı hevā-yı kurb-ı İlāhīyi cüyān ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla **nigerān** idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*nigerān, -ān]*

nigerān: Bakıcı, bakakalan, seyreden.

firifte vü hayrān ve ol hey‘et-i maqbūla, şifte vü **nigerān** olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*nigerān,]*

nihāde: Hazır olmak.

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta‘zīm ve cebīn-i i‘zāz u tekrīmi, / huzūr-ı Hāzret-i Ādem, şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellemde, **nihāde-i** (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*nihāde-i,]*

nihād-ı: Tabiat, huy yaradılış.

nihād-ı hālīfetu‘llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āvihtenīsi, şāyeste-i / selāsil ü ağıl-ı la‘n oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*nihād-ı,]*

idüp, tab‘-ı selīm-i laṭīf-tab‘ānı ve **nihād-ı** pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma‘ānīdür, eşer-pezir ü rikāt-engiz ve çeşme-güşā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*nihād-ı,]*

nihāl: 1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.

[...] / Ve her **niḥāl-ı** nuḳre-püş-ı gülşen, berây-ı müjdegâne ve gönçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [*niḥāl-ı, --ı*]

reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her **niḥāl-i** şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*niḥāl-i, --ı*]

[...] / ya 'nî bülbülân-ı hezâr-destân-ı büstân, şâhsâr-ı **niḥāl-ı** gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*niḥāl-ı, --ı*]

niḥân: Saklı, gizli, kimse tarafından bilinmeyen.

maḥfî vü **niḥândur.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 10*). [*niḥândur., -dur*]

[...] / Bu keyfiyyetüñ daḥi verâsında maḥfî ḥâlet ve **niḥânî** ḥikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*niḥânî, -ı*]

İzid-i Müte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i müda müstetir şad- / hezâr ḥikmeti ve perde-i hikmetinde **niḥân** hezârân şuver-i leṭâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*niḥân,]*

niḥân-hâne: Gizli oda.

yek-dâne-i bî-bahâdur, ve [...] / [...] kerîmesince, ḥuşk mände-i **niḥân-hâne-i** laḥd-i zemîn olan nebâtât u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*niḥân-hâne-i,]*

niḥâyet: Ar. Evc, son, gayet.

Ve sipeh-sâlâr-ı ḥayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i nergis-i şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve **niḥâyet** tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*niḥâyet,]*

nîk: Güzelce, iyice.

Ya 'nî vücûd-ı ḡaflet-âluduñda miḳdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu 'ür u temyîz / ḳalmayup farḳ-ı **nîk** u bedden berî vü 'âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*nîk,]*

[...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gû ve belâgat-eşerdür. / Saña hîç bir kâr-ı **nîk** u güftâr-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*nîk,]*

Ve **nîk** u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saḥt u nerm-i 'âlemi daḥi / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*nîk,]*

Ve hezârân merdümân-ı bed ü **nîk** ve 'âlimân-ı rûşen-zâmîr ü câhilân-ı / dil-i târîk ile ihtilâṭ u şoḥbet ve imtizâc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*nîk,]*

niḳâb: Yüz örtüsü, peçe, yaşımak.

mâni'-i nâz u niyâz olan **niḳâb-ı** ḥicâb ve izâr-ı 'ârı, def' ü ref' iderüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*niḳâb-ı,]*

nikāt: *İnce mânâlı zarîf sözler, herkesin kavrayamadığı ince anlamlar, nükteler. Kubbealtı Lugatı.*

ü **nikāt-ı** reng-âmîz suhanı, şu 'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i maķâm-ı kıl u
kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [nikāt-ı,]

nîkû: *Hoş, iyi.*

Egerçi şüretde hûb-rû vü **nîkû** ve-lîk ma'nîde bed-sîret ü zîşt-hûsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6).
[nikû,]

nîkû-kâr: *İyi işli, işleri iyi ve doğru olan.*

güzâr ve ebrâr-ı **nîkû-kâr** bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-sıfatumda
olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [nikû-kâr,]

nîm-piyâle: *Yarı, yarım kadeh. II tam olmayan, eksilteli şarap kadehi.*

Merhemleri zaķm-ı cân-gezâdur / Bir **nîm-piyâle** şunsalar ger (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10). [nîm-piyâle,]

nişân: *İz, işaret, belirti.*

ķudsiyyeden zuhûr itmiş bir ģadîs-i meşhûrdur, **nişân-ı** faķr u mübâhât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (Gül ü Mül, Diğer
310, Beyit 5). [nişân-ı,]

nişâr: *Saçma, serpmeye, dağıtma.*

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-tarîķ-i şükrâne, (4) dâmen dâmen **nişâr-ı** sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar.
[...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [nişâr-ı,]

mânend-i dem-i i'câz-tev'em-i Mesîķ ibn Meryem, ģayât-baķş u feyż- / **nişâr** ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimâl;
mişâl-ı ģîsû-yı sünbül-büy-ı gül-izârân, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [nişâr,]

nisbet: *1.Bağlılık,ilgi 2.Kıyaslama,ölçü.*

Eger seni rûy-ı gülģün ve ruķsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı,
baña **nisbet** itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [nisbet,]

[...] / Ey Mül, ma'ķûl eyledün ki **nisbet-i** İblîş, telbîsi, kendüñe dürüst ü râst (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4).
[nisbet-i,]

nişîmen: *Oturacak yer II durak.*

Ya 'kūb mıyım ki itdi zū'l-menn / Beytū'l-hazeni baña **nişīmen** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [nişīmen,]

[...] hadiṣ-i lūlū-bārıdır. / Bu teng-nāy-ı fānī vü muḥaqqar **nişīmen-i** virānī ve bu saḳf-ı mīnā- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11). [nişīmen-i, -i]

niyāz: Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Ol ṣadr-ı güzīne keṣf-i rāz it / Düş pāyına girye-i **niyāz** it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8). [niyāz,]

Ġarḳ olup baḥr-ı ızırāb u ḡama / Sür cebīn-i **niyāzı** dergehüne (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5). [niyāzı, -ı]

yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı ṣadākat-kīṣ ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endiṣ olup cebīn-i sāṭı' u 'n-nūr-ı ihlāṣı daḡi ziyāde mālīde-i zemīn-i **niyāz** (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [niyāz,]

mānī'-i nāz u **niyāz** olan niḳāb-ı ḥicāb ve izār-ı 'ārı, def' ü ref' idertim. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [niyāz,]

Yā İbrāhīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm bunı temennā / vü **niyāz** iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [niyāz,]

Ve dest-i temennā vü **niyāzı** dergāh-ı Ḥudā-yı çāre-sāz u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [niyāzı, -ı]

niyāz-ālūd: Yalvaran, dua eden, dilekte bulunan.

her dāstān-ı dil-keṣ beyānında inṣād itdüğü, ebyāt-ı **niyāz-ālūd** u taleb- / nümūdından saña yek ṣemme, izḥār ve fī'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [niyāz-ālūd,]

niyāzmendi: İhtiyacı olmak, muhtaç.

Ammā bu mecmū'-ı **niyāzmendi** vü ṣenā-geri, ki niẓāmū'l-mülk-i / memālik-i naẓm u suḡanveri ve Ḥusrev-i ḳalem-rev-i ma'ānī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [niyāzmendi,]

nizā': Çekişme, kavga II Mücadele, çaba.

belki bürde-i perde-i **nizā'** u cidāl idüp; / Gül-i ḡamrā (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [nizā',]

olup, piyāle-i **nizā'** u mücādeleye, dārū-yı bī-ḡaṣne-i diğeri, ta'biye vü / riḡte ve der-sā'at, sāğar-ı muḡāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḡer, vaẓ' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [nizā',]

nizām: Dirlik, tertip, düzen.

Sensin sebeb-i **nizām-ı** 'ālem / Tedbīr-i cihān saña müselleme (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7). [nizām-ı, --ı]

Ve eṣnā-yı ḳıl ü ḳālda, kemāl-i ḡiffetden her sā'at kendüni, ṣāḡdan ṣāḡa / pertāb idüp, ḳaṭ'ān, kelām-ı mütēnāḳıṣ u perīṣānuḡda devām u **nizām** (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [nizām,]

nizāmū'l-mülk: Ebu Alī Kivāmüddīn (Gıyāsüddeve, Şemsülmille) Hasen b. Alī b. İshāk et-Tūsī (ö. 485/1092). Büyüyük

Selçuklu Devleti'nin ünlü veziri; ülkenin düzeni.

ümür-ı cumhür, deryâ-yı fazl u kân-ı dâniş, **nizâmü'l-mülk-i** âferîniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*).
[*nizâmü'l-mülk-i,]*

Ammâ bu mecmû'-ı niyâzmendi vü senâ-geri, ki **nizâmü'l-mülk-i** / memâlik-i nazm u suhanveri ve Husrev-i
kalem-rev-i ma'ânî-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*nizâmü'l-mülk-i,]*

nîkân: *İyiler, hoşlar, iyi kimseler.*

Ve bedân u **nîkân-ı** her millet ve nâdânân u 'âkilân-ı her ümmet / baña bî-hadd u ğayet i 'tibâr u raġbet
itmîşlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*nîkân-ı,]*

nîkû: *Güzelce, iyice.*

Hezâr muhasenât u **nîküyî**, benüm cevâhir-i âbdâr-ı ğüftârumdadur ki / senün ħabâyih u bed-ĥulûġuñda hîç söz
ve aşlâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*nîküyî,, -yi]*

ĥayrân iken, ma'kül u **nîkûdur** dîrsin. / Ve ĥaşış-i pür teşvîş ciger-ĥvârı ĥarîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (*Gül ü
Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*nîkûdur, -dur]*

'ârif ü âġâh olmaġlık, bir kâr-ı **nîkû** vü pesendîde idüġi muttefeġun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*).
[*nîkû,]*

nîkû-encâmuma: *Akibeti iyi.*

fîrâz-ı menâbir-i serv-i bâlâda ĥuṭbe-i belâġat-'unvânın benüm nâm-ı / bülend-rûtbe-i **nîkû-encâmuma** kırâ'at
eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*nîkû-encâmuma,]*

nîkû-şîfât: *İyi sıfatlar.*

yegân yegân mevzû'-ı ṭabaġçe-i beyân itdüm, henüz zât-ı **nîkû-şîfâtumda** / mevcûd u meknûzdur. Zinhâr: (*Gül
ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*nîkû-şîfâtumda,]*

nîküter: *Hoş, güzel.*

ĥaberdâr degûlsin ve taḥşîl-i yakîn itmemişsin ki sitâyîş-i bihîn ve / maĥâmid-i **nîküterîn** oldur ki zebân-ı bî-
zebân-ı aĥyâr-ı pesendîde eṭvârdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*nîküterîn, -in]*

nîkû-yı: *İyi.*

müşṭakân-ı melâl-iştîmâldur, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşġ-i nâfiçe-i Tatar ki
ĥüy-ı **nîkû-yı** ĥübân-ı âhû-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*nîkû-yı,]*

nîlgün: Lacivert renkli gök yüzü.

Bu hām-ı heftüm **nîlgünda**, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürtüş ü / nerm mu‘âyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i naķışu‘l-‘ayyār vüçüduñı, püte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nîlgünda*,,]

nîm-hecme: I. Yarım korku II. Az korku III. Korku hissi.

Ve senüñ ‘ömr-i kütāhuñ hoş yek māha müntehî olmayup, **nîm-hecme-i** / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*nîm-hecme-i*,]

nîm-lahza: Az bir süre.

āzārdur, yād eyle ki [...] / Ve **nîm-lahza** bed-siriştî-i celîsüñi mülāhaza kııl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*nîm-lahza*,]

nîm-nefes: Yarım nefes.

Her kim ki bu mātem-hāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraşşān, **nîm-nefes**, / mühr-güşā-yı hoşķa-i dehān olup mütebessim ü hāndān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*nîm-nefes*,,]

nîm-nigāh: Yarım(eksik) bakış.

Ey şadr-nişīn-i kām-rānī / Bir **nîm-nigāh-ı** iltifātuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*nîm-nigāh-ı*,]

ālāmdan āzād, belki bir **nîm-nigāh-ı** lutfā şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāk-ı seb‘a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*nîm-nigāh-ı*,]

nîm-nigāh: Yarım(eksik) bakış.

Ey şadr-nişīn-i kām-rānī / Bir **nîm-nigāh-ı** iltifātuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*nîm-nigāh-ı*,]

nîrū: Zor, kuvvet, güç.

cemālān, bir dilīr-i pür-dildür, ki zār u zebün-ı **nîrū-yı** bāzūsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*nîrū-yı, -yı*]

nîş: Zehir.

olmağla havāle-i **nîş-i** tevbiñ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u haberdār olmaduñ, ki defīne vü genc, künc-i harābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*nîş-i, -i*]

n'ola: Nolsa, nolsa gerek.

Haclet-zedeñ olsa **n'ola** Erjeng / İtmiş seni Fāṭıru's-semāvāt (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5). [n'ola,]

Saṇa **n'ola** ey Mesîḥ güftār / Ey feyz-nişār u mu'ciz-āsār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2). [n'ola,]

Çıkardı erba'ın tek ye-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle **n'ola** nūr-ı siyehle olsa nūrānī (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3). [n'ola,]

nübüvvet: Nebilik, peygamberlik.

aḥadiyyet ve şadr-ārā-yı serîr-i **nübüvvet**. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3). [nübüvvet.,]

Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfakat-ı şebbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve ḥümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i **nübüvvet**, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [nübüvvet.,]

nüh: Far. Dokuz adedi.

me'ābına sezāvār u elyaḳ u aḥrādur ki meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḫte vü ārāste ve **nüh** mīnā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [nüh,]

nükhet: Güzel koku.

ve maḥbübān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aḥz-ı **nükhet** ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı qadīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [nükhet,]

nukre-püş: I. Gümüş elbise giyen II. Gümüş renkli olan.

[...] / Ve her nihāl-ı **nukre-püş-ı** gülşen, berāy-ı müjdegāne ve gönçe-i (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12). [nukre-püş-ı,]

nükte-pīrā: Güzel nükte söyleyen, nükte yapan.

Kaṭ' olsa zebān-ı **nükte-pīrā** / Kalmaz suḫana mecāl ašlā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9). [nükte-pīrā,]

nu' māt: Ar. kan.

nergis-i mest, zerrīn-kadeḥin ve lāle-i **nu' māt** piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda def'-i derd-i ser-i ḥumārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [nu' māt,]

Ve lāle-i **nu' māt-ı** çemen, sūziş-i reşk-i āteşīn-i cemāl-ı bī-mişālümnden / dāğ-ber-derün u dil-sūḫtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9). [nu' māt-ı,]

nümāyān: Görünen, meydana gelen, ayan, âşikâr.

humdan tâli‘ u **nümāyānum.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10). [nümāyānum.,]

rahmet-i mülkü’l-ğafūr, ehl-i ma‘şiyet-i ümmetde, ‘ale’l-vechi’l-kemāl, / **nümāyān** u âşkâr ola. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7). [nümāyān,]

nümāyiş: Gösteriş, görünüş.

olan dü-rûze zîb ü **nümāyiş-i** ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîh / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3). [nümāyiş-i, -i]

nümüdâr-ı: Örnek, nümune.

[...] / ve katarât-ı şebnem-i terle rûy-ı Gül-i ra‘nâ, **nümüdâr-ı** ‘izâr-ı lâle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8). [nümüdâr-ı,]

numüne-nümâ: Bir şeyin bir örneğini gösteren.

[...] / **Nümüne-nümâ-yı** sipihr-i berîn ve hevâ-yı feraḥ-fezâ-yı subḥ-dem; (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9). [nümüne-nümâ-yı, --yı]

nūr: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

nūr-ı dîde-i âferîniş, ḥvâce-i kâ‘înât u faḥr-ı l-‘âlemîn ya‘nî / Ḥazret-i Muḥammedü’l-Emîn (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9). [nūr-ı,]

Kâmeti kim oldu bağ-ı lâ-mekân pîrâyesi / **Nürdan** bir servdür düşmez zemîne sâyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [nürdan, -dan]

Zehrûne fedâ hezâr tiryâk / Ey gözleri **nûrî** bâde-ḥvâruñ (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13). [nûrî, -ı]

nūr- ı: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

[...] ki nūr- / ı zulmet-süz-ı mişkât-ı zât-ı şamedânîdür, ‘amm-i nevâle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [nūr- ı, -ı]

nūrānî: Pırıl pırıl, ışıklı. II Nurlu, temiz.

Çıkardı erba‘înin tekye-gâh-ı gülsitân içre / Dil-i lâle n’ola nūr-ı siyehle olsa **nūrānî** (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3). [nūrānî,]

nūr-ı: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı hāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı **nūr-**
ı siyāhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*nūr-ı,*]

Çıkardı erba'ın tekve-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle n'ola **nūr-ı** siyehle olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*nūr-ı,*]

Ben bir **nūr-ı** sürürüm, ki çün piyāle-i billūr ile āmīzīş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*nūr-ı,*]

nüş: İçme, içmek.

nüş itdürüp münşerihü's-şadr-ı dīn-i mübīn ve raṭbu'l-lisān-ı ĩmān-ı bā-emān / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [*nüş,*]

Ammā ol kimse ki senden bir cür'a **nüş** ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücür ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*nüş,*]

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le'īm ü denī ki **nüş** eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşişde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*nüş,*]

güvārī **nüş** eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu'ūr u temyīz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*nüş,*]

[...] hāzerātından bir şāhib- / sa'ādetüñ ümmet-i ḥālīşü'n-nebī, kem ü bīş, beni tenāvül ü **nüş** itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*nüş,*]

nüş-ā-nüş: Sürekli içilen, içtikçe içilen.

na'ra-i bülend-i **nüş-ā-nüş** ve gül-bāng-ı cüş u ḥurūşı peyveste-i / muḳa'ar-ı çarḥ-ı vālātārem eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*nüş-ā-nüş,*]

Belki peyveste gül-bāng-ı **nüş-ā-nüş** ve hem-vāre, bülend- / na'ra-i ḥoş-bād-ı ser-ḥoşān-ı bī-hüşı, güş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*nüş-ā-nüş,*]

nuşh: Ar. nasihat, öğüt.

gürbe ve bī-hüde peygār u 'arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne güne **nuşh** u pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*nuşh,*]

nutk: Söz, kelām.

Bir **nutkuñ** ile mişāl-i 'İsā / Biñ mürde-dili idersin iḥyā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*nutkuñ, -uñ*]

nüzhet-fezā: Gönül açan, neşeli, eğlenceli.

Bir vakt-i **nüzhet-fezâ** vü behcet-pîrâda, ya 'nî mevsim-i bahâr-ı dîl- / güşâda ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3). [nüzhet-fezâ,]

nüzhetgâh: Mesire, gezme ve eğlence yeri.

haclegâh-ı meclisde, her sāgar, bir fânûs-ı 'arûsa ve şahn-ı **nüzhetgâh-ı** / bezmde, her piyâle-i zer, bir tāvusa dōnūp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [nüzhetgâh-ı, --ı]

nüzhet-zemîn-i: Huzur ve ferahlık mekanı.

Ben pâdşâh-ı fermân-fermâ-yı **nüzhet-zemîn-i** reyâhînüm. / Ve revnak-ı çâr-sû-yı şeş-cihet-i zamân ve zîver-i cemâl-ı heft-i İklim-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [nüzhet-zemîn-i,]

nüzûl: Bir yerde konaklama, sabit durma.

Baňa niçün havâle-i nîze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma 'lûmuñ degül midür ki bu ma 'nâ, ya 'nî aḥkâm-ı ḥillüm, **nüzûl-ı** (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [nüzûl-ı, -ı]

O

o: T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.

İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / Var var **o** Hıdîv-i Cem-cenâba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [o,]

Kaṭ' eyledi fitne vü sitizi / Hıfzı **o** kadar ki tâ kıyâmet (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11). [o,]

Fitne ola mest-i ḥâb-ı rāḥat / 'Aşrında **o** server-i zamānuñ (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12). [o,]

Devrinde **o** dâver-i cihānuñ / Āsāyiş idüp nigāhbānlar (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13). [o,]

Oldur **o** vezîr-i bî-mu'âdil / Oldur **o** müşîr-i bî-mümâşil (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1). [o,]

Şimden girü devlete du'â it / Olsun **o** Hıdîv-i kâmkârî (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8). [o,]

Hâlûñ 'arz it **o** şadr-ı muḥtereme / Niçe şadr-ı muḥterem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [o,]

o: T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / **Odur** bir düdsuz od ḥârsuz gül dāgsuz lâle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [odur, -dur]

o: O, işaret sıfatı.

Aḥvâlûmi 'arza tâb u tāḳat / Ğamla **o** kadar za'îf ḥâlüm (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3). [o,]

Oldur **o** vezîr-i bî-mu'âdil / Oldur **o** müşîr-i bî-mümâşil (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1). [o,]

Sākî şun **o** zevrağ-ı şarâbı / Cây eyleyelüm kenâr-ı âbı (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4). [o,]

Ser-firâz olur **o** 'ârif ki ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmûş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [o,]

vesâfet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, bir hâlet-i 'ârîzî ola. / **O** makûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda nesne ḥâşıl u zâhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [o,]

ı ebû'l-beşer ile meşgûl olup **o** kârı ḳabûl u ihtiyâr eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [o,]

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi **o** ta'rifle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâḥat-ḳarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [o,]

od: T. Ateş.

Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz **od** ḥârsuz gül dâğsuz lâle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [od,]

ol: Olmak.

olmuşumdur. / Lâkin ben ki, mehekk-i ḳalb ve mi'yâr-ı derûnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [olmuşumdur., -mişumdur.]

ol: "Ol-" yardımcı fiil.

Ḥaclet-zedeñ **olsa** n'ola Erjeng / İtmiş seni Fâtıru's-semâvât (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5). [olsa, -sa]

Ḳaṭ' **olsa** zebân-ı nûkte-pîrâ / Ḳalmaz suḥana mecâl aşlâ (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9). [olsa, -sa]

Âşâruñı görse Mânî nâ-çâr / Ḥayretle **olurdı** naḳş-ı dîvâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [olurdı, -ur, -dı]

Minnetle seni tamâm iderler / Ğamgînligünde şâd **olurlar** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11). [olurlar, -ur, -lar]

Ol şadr-ı güzîne keşf-i râz it / Düş pâyına girye-i niyâz it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8). [ol,]

[...] / **Ol** şadr-ı güzîn k'olurdı der-bân (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9). [ol,]

Dergâhına ruḥşat olsa Keyvân / **Ol** şadr-ı güzîn ki tiğ-ı tîzi (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10). [ol,]

Âmîziş ider çü sükker ü şîr / **Ol** şadr-ı güzîn vezîr-i a'zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [ol,]

Dergâhına ruḥşat **olsa** Keyvân / Ol şadr-ı güzîn ki tiğ-ı tîzi (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10). [olsa, -sa]

Senden **olur** olur ise dermân / 'Azm-ı der-i şadr-ı kām-yâb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [olur, -ur]

Senden **olur** olur ise dermân / 'Azm-ı der-i şadr-ı kām-yâb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [olur, -ur]

Hengâm-ı keremde **ol** seḥâ-kîş / Sîm ü zeri bezl ider kem ü bîş (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [ol,]

Cüduñdan idüp ḥicâb derler / **Ol** zerreye kim ḥitâb idersin (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7). [ol,]

- Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / Bir elden ider mihrveş işār (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4). [olsa, -sa]
- Ahṡāl-ı dilüm **olur** mükedder / Dergāhuña itdüm istinādı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9). [olur, -ur]
- Oldı çü le'āl-i nazm manzūr / Kıl pâyına dürr-i neşri menşūr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13). [oldı, -dı]
- Olduñ nağam-ı nazımla dem-sāz / Kıl nağme-i neşre de ser-āğāz (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14). [olduñ, -duñ]
- Rengīn-gül-i çemenistān-ı ḥamd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı şenā-yı bī-kıyās **ol** pādşāh-ı refī'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [ol,]
- Ve muṡarrā gül-berg-i selām u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dürüd u ṡaḥıyyāt, / **ol** ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı kurbıyyet (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1). [ol,]
- [...] / Oldur **ol** ser-meclis-i peygamberān kim cümlesi (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3). [ol,]
- [...] / **Oldur** ol ser-meclis-i peygamberān kim cümlesi (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3). [oldur, -dur]
- neşīd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş edā sāmi'a-pīrā gūş-zed ü **oldı** / ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3). [oldı, -dı]
- Ġarḳ **olup** baḥr-ı ıztırāb u ġama / Sür cebīn-i niyāzı dergehüne (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5). [olup, -up]
- ḥātıra, cilve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peżīr-i ḥātır-ı 'abd-ı ḥakīr **oldı** ki; mızmār-ı / nazm u eş'ārda olunduğı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşış ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [oldı, -dı]
- olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkīyāne ve zebān-ı Rūmiyānede terāne olunup, piş-nihād-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [olduğı, -du, -ğ, -ı]
- ḥātıra, cilve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peżīr-i ḥātır-ı 'abd-ı ḥakīr oldı ki; mızmār-ı / nazm u eş'ārda **olunduğı** gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşış ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [olunduğı,]
- [...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥakīre, dest-gīr **olup**, bu dām-ı ġam u (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4). [olup,, -up]
- nevrüzīdūr, mūjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile ṡarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār **olup** dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükalemün ve atlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [olup,]
- şüküfe-i semen ü yāsemen ve sūnbül ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pūr- / zīver ü tezyīn **olup** (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [olup, -up]
- ārām u qarār **olup**, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ġam-dīde 'āşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr'a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [olup,, -up]
- ergāvān ve ġuşūn-ı pūr-şüküfe-i ġün-ā-ġün-ı dirāḥtānda, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz **olup**, kimi bu nağamāt-ı ḥoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [olup,, -up]
- [...] / Gül sāğarın pūr itdi gelüñ pūr-ḥurūş **oluñ** (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5). [oluñ, -uñ]
- Ya'nī irişdi vaḳt-ı ṡarab bāde-nūş **oluñ** / Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki; (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6). [oluñ, -uñ]
- [...] / terāne-senc ü velvele-sāz **olup** teşvīk-i yārān-ı şahbā-keşān ve terġīb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9). [olup, -up]
- nebātāt u ezhāra ki şanāyi'-i bedāyi'ü'l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i gülistān, bir ter-zebān-ı 'aḫbu'l-beyān **olup** [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [olup, -up]

mişdākına mā-sadaḳ vāḳı' **olmuşdur**, meşşāta-i 'arūs-ı duḡter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*olmuşdur,, -muş, -dur,*]

mişdākına mā-sadaḳ vāḳı' olmuşdur, meşşāta-i 'arūs-ı duḡter-i / rez **olup** berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*olup, -up*]

giriḥ-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā **olarak** Mül-i āle, bu / gūne ḡonçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i maḳāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*olarak, -arak*]

giriḥ-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / gūne ḡonçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i maḳāl **oldı** ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*oldı, -dı*]

ḡulgule-pīrā bir bülḡül ve bāde-i ḡülgünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / ḡül-i sīr-āb **olduḡı** eyyām-ı şafā, encāmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*olduḡı, -du, -ğ, -ı*]

lāl **olup**, bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḡāl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*olup,, -up*]

müsāfir-i şām-ı kākül-i 'anberfām-ı meh-rüyān **olmaḡla** [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*olmaḡla, -maḡ, -la*]

Şū'leden **olsa** nigh āteş-i ruḡsāresine / Fi'l-ḡakīka nigāḡ-ı germ-süz-ı dīde-i 'uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm 'arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*olsa, -sa*]

Bil ki **ol** Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derün-ı ḡalvet-ḡāne-i ḡonçede, / dest-i ḡüstāḡ-ı Züleyḡayr-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmışdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*ol,*]

[...] / Ve ḡasb-ı ḡālümde bu zemzeme ḡüş-ḡüzāruñ **olmadı** mı ki suḡan-sencān-ı maḡām-ı 'Acemden şudūr idüp mengüş-ı ḡüş-ı cihāniyān olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*olmadı, -ma, -dı*]

Çıḡardı erba'ınin tekye-ḡāḡ-ı ḡülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nūr-ı siyehle **olsa** nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*olsa, -sa*]

Ammā **ol** kimse ki senden bir cūr'a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışḡ u fücūr ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*ol,*]

Şemm eyleyince tāze ḡül-i nev-resīdeyi / ḡülşen pūr **oldı** bāḡ-ı şalāt-ı hezārdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*oldı, -dı*]

Ve sen **ol** nā-ḡuffāzın ki her kim senünle hem-bezm ü hem-demlūk / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*ol,*]

ü maḡrem **oldı**, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 12*). [*oldı,, -dı*]

ḡedā-yı bī-nevā **oldı**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 13*). [*oldı,, -dı.*]

Ser-firāz **olur** o 'arīf ki ola eḡgende / Ve kendünı yād u ferāmüş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*olur, -ur*]

Yek-bāre, ḡürūḡ-ı ḡübān-ı 'işve-perdāza nigh-endāz **ol**, tā ma'lūm / idinesin ki cemī'isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*ol,,*]

Senün āsīb ü gezendün, bir sevb-i naẓife, resīde ola, ya'nī senden / birkaç ḡatre ki bir libās-ı pākīzeeye çekīde ola nā-pāk u müḡmelāt **olup**, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*olup,, -up*]

dīde-i 'ibret-bīnle naẓar-sāz-ı müşāhede **ol**, ki cümleden ne gūne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*ol,,*]

rübūde-i ḡayret ü 'ār **olup** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5*). [*olup, -up*]

âteş-zen-i fenâ **olmamışdur.** / Müşâhede itdün mi ki şöhet-i hâr-ı bed-kirdâr, saña tamâm (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13). [olmamışdur., -ma, -mış, -dur]

şüret-i sürh ü sebzüñe nazar-endâz-ı i'tibâr **olup** hod-bîn ü gırıra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7). [olup, -up]

belîğü'l-lehçe, Hazret-i 'Alî kerreme'llâhu vecchüden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhûr olup pîrâye-i mesâmi'-i cemî'-i cihâniyân **olmuşdur.** (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [olmuşdur., -mışdur.]

belîğü'l-lehçe, Hazret-i 'Alî kerreme'llâhu vecchüden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhûr **olup** pîrâye-i mesâmi'-i cemî'-i cihâniyân olmuşdur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [olup, -up]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-hurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde **olam** bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [olam, -am]

yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı mahabbet- / endîş **olup** cebîn-i sâti' u'n-nûr-ı ihlâş-ı dañi ziyâde mâlîde-i zemîn-i niyâz (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [olup, -up]

fenâ **olurken** neden bu kadar lâf-hây u bî-hüde-güftâr olursın. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5). [olurken, -u, -r, -ken]

fenâ olurken neden bu kadar lâf-hây u bî-hüde-güftâr **olursın.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5). [olursın., -ursın.]

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet **olursın.** (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [olursın., -ursın.]

[...] / Benüm sâkiyâ **ol** mey-i mihr-tâb (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11). [ol,]

Ki her zerrem **olmakda** bir âftâb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [olmakda, -mak, -da]

Benüm sâkiyâ **ol** güvârende âb / Ki âb-ı hayât benden eyler hiçâb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [ol,]

Ve ben **ol** Felâṭün-ı ḥum-nişnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-ı âyine-i âftâb, meclâ-yı ḥired ve mir'ât-ı idrâküñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ol,]

kerem-i Ḥâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân **olur,** (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [olur., -ur]

[...] / Tekellüfle olan meclisde **olmazmış** şafâ hergiz (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9). [olmazmış, -mazmış]

Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berķ-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hokķa-i dehân **olup** mütebessim ü ḥandân olur, mânend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [olup, -up]

Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berķ-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hokķa-i dehân olup mütebessim ü ḥandân **olur,** mânend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [olur., -ur]

Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-peziñ-i 'âlemde, kim ḥandân u ḥurrem / **oldı,** ki nice mâh u sâl giryân u pür-gam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [oldı., -dı]

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ üzere ser-püş endâz-ı ṭabaķçe-i kaḥķaha **olup** (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [olup, -up]

[...] / Ve kendü zibâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i âlüñe nigeh-sâz-ı pesend **olup** (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [olup, -up]

Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-peziñ-i 'âlemde, kim ḥandân u ḥurrem / **oldı,** ki nice mâh u sâl giryân u pür-gam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [oldı., -dı]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i 'ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pūr-
gam **olmadı**. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [olmadı., -ma, -dı]

olmağla havāle-i niş-i tevbīh ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u haberdār olmaduñ, ki defne vü genc, künc-i
hārābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [olmağla, -mağ, -la]

[...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı tabakçe-i kahkaha **olup** (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [olup, -up]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra'nāyī-i cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend **olup** (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [olup, -up]

meşhūrından gāfil ü berī **olup**, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, bī-ma'nā, / da'vī-i şeyhī idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [olup., -up]

'ayāndur. / Ve murğ-ı 'ālī-pervāz-ı dil-i laṭifān, bi'l-cümle **ol** şekl-i ma'kūla, (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15). [ol,]

firīfte vü hayrān ve **ol** hey'et-i maḳbūla, şīfte vü nigerān olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16). [ol,]

Ve gūş-güzāruñ **olmadı**, ki ben cem'iyet-sāz-ı aşhāb-ı şohbet ü 'ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem'iyet-i bī-gāne
vü hvişüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [olmadı., -ma, -dı]

Bu deñlü meclisi **olmazdı** germ-ā-germ rindānuñ / Miyān-ı çarḫ-ı bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [olmazdı, -maz, -dı]

[...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-i tarīḳ-i / düşvār-ı zehāb-ı faḳr u fenāya hezār cānla tālib ü
rāğib **olup**, naḳş-ı ber-āb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [olup., -up]

Niçe hayretde ḳomaz (ādemi **ol** gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestāne (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [ol,]

Bir güft ü gūdayuz nigh-i çeşm-i yāri / 'Aşḳ olsun **ol** mu'āmelenüñ āšnāsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [ol,]

Bir güft ü gūdayuz nigh-i çeşm-i yāri / 'Aşḳ **olsun** ol mu'āmelenüñ āšnāsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [olsun, -sun]

siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruḥsār-ı tābdār u raḥşānları / üzere bī-şümār berteri vü meziyyet ve bisyār
bīşteri vü faẓiletleri **olup**, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [olup., -up]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u ḡāzab **oldı**. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng, bī-bāk u
direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [oldı., -dı.]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u ḡāzab **oldı**. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng, bī-bāk u
direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [oldı., -dı.]

ḡadeng-i ḡonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīḡ-i bī-dırīḡ-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten
siper **olup** söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [olup, -up]

ḡadeng-i ḡonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīḡ-i bī-dırīḡ-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten
siper **olup** söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [olup, -up]

Saṇa ne keyfiyyet dest-dāde **oldı** ki saht muṭtarib tapīde- ü / cenān (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7). [oldı, -dı]

[...] / ve şütür-i kīnedār vār, keḳ ber-āvürde-i dehān **olup** evzā'-ı şütür- (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8). [olup, -up]

iderüm. / Ve haberdār degülsin ki **ol** şecā'at u cür'et, ki zātī vü taḳī'ī olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [ol,]

vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zühûr ider, bir hâlet-i 'ârîzî **ola**. / O makûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda nesne ḥâşîl u zâhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ola*., -a]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jā-j-hây u lâf-perdâz **olduñ**. Ve āgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma' nâ güft u gûya ser-āgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*olduñ*., -du, -ñ]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jā-j-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve āgâh / **olmaduñ** ki güzâf u bî-ma' nâ güft u gûya ser-āgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*olmaduñ*., -maduñ]

'ömr ve zamân-ı hayâtlarından ḳalîl ü kütâhter vâkı' **olmuşdur**. / Kendü güftâr-ı mu'ciz-âşârları mışdâḳınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*olmuşdur*., -mışdur.]

Muttâşıl **ol** iki çeşm-i şebbâz / Sâḫa-i 'arşa iderdi pervâz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*ol*.,]

[...] / teng ü târ ve köhne bir ḫarâbezâr **olup**, hümâ-yı sidre-pervâz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*olup*., -up]

[...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü ḫüsrân **olup**, delâlet-i cehâlet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*olup*., -up]

ve râst-revî-i şâh-râh-ı müstakîm-i dîn-i ḳavîme, bâdî vü sâ'î **olup**, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iḳlîm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*olup*., -up]

[...] / Baña nâr-ı süzân-ı küllâbgerân ile seng-endâz-ı mancınık-ı ta'n **olduñ**. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [*olduñ*., -du, -ñ]

zindegânî-i bî-şümâr ile i'tinâ vü iftiḫâr, 'inde'l-'uḳalâ şâyeste vü sezâvâr / **olmaduğı** [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*olmaduğı*., -ma, -duğ, -ı]

Ve āgâh **olmaduñ** ki ben muvâfaḳat-ı şebbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / ḫullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*olmaduñ*., -ma, -du, -n]

Sen meymenet ü bereket-i muvâfaḳata niḡeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nâzar-endâz **ol**, ki ḳademzen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*ol*.,]

Ve bu kıt'a-i maṭbû'adan ki âb-ı tılâ ile taḫrîr ü imlâ **olmak** şâyân u / sezâdur, mülâḫaza ve endîşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*olmak*., -mak]

refîtaruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u ḡavḡâda senüñle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ **olmadı**, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*olmadı*., -ma, -dı]

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḫ u şādîye bâdî **olmak** / üzere, nâm-nihâd olmışsın; ammâ herḡiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*olmak*., -mak]

[...] / Dāmân-ı keyfi **olmaya** âlüde-i ḫumâr (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15*). [*olmaya*., -ma, -y, -a]

Ve hîç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bâḡ-ı ḫazân- / pezîr-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerden-firâz **olduḡda** dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*olduḡda*., -duḡda]

tebeh-i bî-gerân-ı [...] / [...] **olmuşdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 2*). [*olmuşdur*., -mışdur.]

Ve [...] ile leb-cünbân-ı ḡurûr u istikbâr / **olup**, la'în-i bî-dîn, giriftâr-ı ḡull-ı züll-i la'net ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*olup*., -up]

olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfî, talattuf u inbisâta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü ḫânman-ḫarâb, fi'l-ḫaḳîḳa râst-cevâbsın, zîrâ ḫicâb u hayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*olup*., -up]

görmüş pîş-ḫvân-cüste mekkâregân-ı bî-'âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-ḡüsârân ve ârâyiş-i âḡuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân **olursın**. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*olursın*., -ursın.]

nihād-ı ḥalīfetü'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenisi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la'n **oldı**. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [oldı., -dı.]

ve terāne-senc-i ğurūr u kibr **olup** rütbeñi, muḥāfaẓa itdün. / Zīrā şeytān-ı la'in-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, 'aleyhi's-selām ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [olup, -up]

ı ebü'l-beşer ile meşğul **olup** o kārı qabul u ihtiyār eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [olup, -up]

ğuşun-ı dāniyetü'l-eṭrāf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād **olup**, perde-der-i şerm ü hicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [olup., -up]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum **oldı**. / Ve āḥirü'l-emr, ḥalāb-ı şerr ü qabāyiḥ u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [oldı., -dı.]

pesendī **olduñ**. Velīkin; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 7). [olduñ., -du, -ñ]

mişdaḡına mā-şadaḡ olan mekkāre-pīre-zenān gibi, qavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīlige mu'terif ü maḡarr **olup**, süst-ḡadem-i bī-ḡamiyyetligi kendüñe (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10). [olup., -up]

CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA'NĀ / Ey kūtāḥ-'ömr u zebān-dırāz, saña ne gūne ḡalet vāḡı' **oldı**, ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [oldı., -dı]

[...] kelāmlarınuañ ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḡāk-i pāy-ı vāzī' ü refī' ve pīr ü bernā **oldısa** (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [oldısa, -dı, -sa]

yokdur. / Ve hemīşe, kem-fehm ü kec-endīşe **olup**, semt-i ḡılāfa imāle-i ligām-ı (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4). [olup., -up]

[...] kelāmlarınuañ ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil **olup**, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḡāk-i pāy-ı vāzī' ü refī' ve pīr ü bernā **oldısa** (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [olup., -up]

Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā'ide, seri'ān mütevārī' i ḡücre-i ḡamūşī **olursın**. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [olursın., -ursın.]

kesād-ı tāri **olup**, metā'-ı ḡoş-qumāş-ı girān-miḡdārumdan, raḡabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṡaraf u mündeḡi' olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [olup., -up]

ḡaberdār degülsin ve taḡşīl-i yaḡīn itmemişsin ki sitāyiş-i biḡīn ve / maḡāmid-i nīküterīn **oldur** ki zebān-ı bī-zebān-ı aḡyār-ı pesendīde eṡvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [oldur, -dur]

ḡaclet ü ḡicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı ḡonçe **olmaḡda** bī-ṡāḡat / u tāb ḡalurduñ. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11). [olmaḡda, -maḡ, -da]

olmuşdur, senüñ 'indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve medāyiḡ ü elḡāb-ı leṡāfet-nişābdan ki benüm ḡaḡqumda lisāna gelmişdür, eḡer saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [olmuşdur., -miş, -dur,]

bend ü zīver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan **ol** mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü iḡdā kıldı, ki şandūḡça-i ḡuş-ı ḡuş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'al (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [ol,]

Mül çün bu nazm-ı ḡarrā ile naḡme-serā **oldı** ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı nāzenīn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [oldı, -dı]

bend ü zīver-efzā **oldı** ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü iḡdā kıldı, ki şandūḡça-i ḡuş-ı ḡuş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'al (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [oldı, -dı]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḡaşāne-i dīḡer, ta'bīye vü / rīḡte ve der-sā'at, sāḡar-ı muḡāvere vü münāzaraya eḡyūn-ı eḡsūn-ı āḡer, vāz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [olup., -up]

Ve mürā'āt-i [...] ser- / mestān-ı medḡuşa, şīfte vü firīfte **olursın**. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [olursın., -ursın.]

kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-iẖtiyār, medhūş u bī-hūş **oldı**. / Ve ser-rişte-i mūbāheşe vū mūnākaşayı daḡı, rūbūde-i dest-i istiṭā'at (Gül ü Mül, Diğ̱er 338, Beyit 3). [oldı., -dı.]

görü̱p, redd-i cevāba, bir kâ'ide-i bā-fā'ide mūlāḡaḡa vū ḡāṭıra idemeyüp, biz- / zārūre, dest-der-dāmen-i ḡaḡıḡat **oldı**. (Gül ü Mül, Diğ̱er 338, Beyit 4). [oldı., -dı.]

olup, nīm-ḡaṭve, ḡadem-zen-i bīrūn-ı der-i ḡāne olmamışsın. / Ve semm-i helāḡil-i metā'ib-i ṭāḡat-kesel-i ṭarīḡi ve ḡāşnī-i miḡen-i tāb- (Gül ü Mül, Diğ̱er 338, Beyit 9). [olup., -up]

Eğ̱er 'illet-i ḡürmet bende bi'z-zāt **olaydı**, bunı iḡṭıza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḡarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevi'l-iḡṭirām, (Gül ü Mül, Diğ̱er 339, Beyit 9). [olaydı., -aydı.]

āyet-i ḡürmet-i ḡaṭ'ıyyü'l-ḡükmle mensūḡ **olmaklıḡ** benden şādır u peydā / olmamışdur. (Gül ü Mül, Diğ̱er 339, Beyit 8). [olmaklıḡ, -maḡ, -lıḡ]

āyet-i ḡürmet-i ḡaṭ'ıyyü'l-ḡükmle mensūḡ olmaklıḡ benden şādır u peydā / **olmamışdur**. (Gül ü Mül, Diğ̱er 339, Beyit 8). [olmamışdur., -ma, -mış, -dur]

Eğ̱er 'illet-i ḡürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iḡṭıza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḡarām **olup**, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevi'l-iḡṭirām, (Gül ü Mül, Diğ̱er 339, Beyit 9). [olup., -up]

ü zindeḡānī **oldı**. / Nā-ḡāḡ maḡall-i ma'rekeden bir ḡürūḡ-ı enbūḡ, ḡüzār idüp (Gül ü Mül, Diğ̱er 340, Beyit 13). [oldı., -dı]

pür-şür-ı neḡ ü ḡarām, vaż' u ilḡā **olındı**. / [...] ki pā-māl-ı ḡaḡāret ü ḡvārī ve fütāde-i ḡāk-i (Gül ü Mül, Diğ̱er 340, Beyit 7). [olındı., -ın, -dı]

ve kirāren ḡarb u ḡıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver **olup** / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i ḡudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğ̱er 340, Beyit 3). [olup, -up]

künān, cevāba ḡüşāde-deḡān **olup** dir ki: (Gül ü Mül, Diğ̱er 340, Beyit 15). [olup, -up]

Mül ki bu muḡaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı maḡām-ı encām itdi, / Gül dehen-ḡüşā-yı ḡaḡḡaḡa-i istihzā **olarak** ser-āḡāz-ı ḡüftār eyledi ve (Gül ü Mül, Diğ̱er 341, Beyit 4). [olarak, -arak]

ve siyeh-mestliḡi ve evzā'-ı « Şütür ḡurbe » ve bī-hūde 'arbedeleri / cihetinden ġerden-i ḡelālüm selāsil-i neḡ ü ḡarāma ġiriftār **oldı**. (Gül ü Mül, Diğ̱er 341, Beyit 3). [oldı., -dı.]

eyleye. / Bunı başt u īrāddan ḡāşıl u murād **oldur** ki benüm daḡı bir cem'ün ḡarābı (Gül ü Mül, Diğ̱er 341, Beyit 2). [oldur, -dur]

[...] / ġāḡ **ol** ki fütāde-i varṭa-i ḡürmet olmamañ ḡikmetlerinden evvelā biri (Gül ü Mül, Diğ̱er 342, Beyit 8). [ol,]

raḡmet-i mülkü'l-ḡafūr, ehl-i ma'şıyyet-i ümmetde, 'ale'l-veḡi'l-kemāl, / nümāyān u āşḡār **ola**. (Gül ü Mül, Diğ̱er 343, Beyit 7). [ola., -a]

tamām zāḡir ü hüveydā ve ser-ā-ser 'ālem ü 'ālemyān, feyz ü raḡmet-i / 'āmm-i Ġzid-i 'azīzü'l-'allāmdan ḡişşe-ḡir ü behremend **olup** zūḡūr-ı (Gül ü Mül, Diğ̱er 343, Beyit 6). [olup, -up]

Ben rū-siyāḡı, ma'şıyyet ü ḡünāḡdan, ḡıfz u niḡāḡ eyle. / Bir āvāz-ı ḡıred-ḡüdāz, ṭānīn-endāz, şımāḡ-ı sāmi'ası **olur**, ki: (Gül ü Mül, Diğ̱er 344, Beyit 4). [olur., -ur]

ü ḡüşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-süz, fütāde **oldı**, ki feryād u āvāz-ı 'āşıyān, velvele-endāz u ḡulḡüle- (Gül ü Mül, Diğ̱er 345, Beyit 12). [oldı., -dı]

perdāz-ı sipiḡr-i berīn ve nāle vū āḡ-ı ḡazīn-i dil-suḡteḡān ve ḡırv ü enīn-i / derdmendān, ṭānīn efḡen-i mesāmi'-ı mütemekkinān-ı 'illıyyīn **olup**, der- (Gül ü Mül, Diğ̱er 345, Beyit 13). [olup., -up]

oldılar. / Gül daḡı ifrāt-ı şerm ü hacāletden ser-fürü-bürde-i girībān-ı peşimānī (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5).
[oldılar., -dı, -lar.]

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diğer ve münāzara vü muḡāvereden fāriğü'l-bāl **oldılar**. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [oldılar., -dı, -lar.]

Pes merd-i pāk-bīn ü ḡak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı müṡāla'a vü dıḡḡat ve naẓar-endāz-ı çeşm-i başîret **olup** (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7). [olup, -up]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr **olup**, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemî'ānda, cāy-gîr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamîr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [olup., -up]

ol-: "Ol-"yardımcı fiil.

Fitne **ola** mest-i ḡāb-ı rāḡat / 'Aşrında o server-i zamānuñ (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12). [ola, -a]

Luṡfuñla **ola** meger ki bihbūd / Luṡfuñdur ey Āşaf-ı cihān-bān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [ola, -a]

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızır / Elṡāfuña **olmaz** ise maẓhar (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [olmaz, -maz]

Kim yok bu cihānda bir penāhum / **Olsun** bu ḡakîr-i kem-liyāḡat (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11). [olsun, -sun]

Manşūr kılsun muẓaffer itsün / Hem-vāre **ola** cenābı manşūr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [ola, -a]

Şimden girü devlete du'ā it / **Olsun** o Hıdīv-i kāmkarî (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8). [olsun, -sun]

berr-i pūr ḡarr-i cehālet **olan** güm-reḡanı ki dil-teşnegî-i ḡarāret-i / ḡalāletden sîne-i bî-sekîneleri pūr süz u tābnāk ve leb-i pūr-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [olan, -an]

reng ü ḡüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dil-ber-i sîmîn-endām u ḡoş-eṡvār **olur**. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [olur., -(u)r]

[...] / bu sāhire-i ḡāmile-i ḡabrādan ser-zede vü āşḡar **olan** eşcār-ı pūr-berg ü bār ve (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1). [olan, -an]

bulup, ta'rif-i faẓîlet-i gevher-i zāt ve tavşîf-i ḡüsn-i şıfāta ser-āḡāz ve / ṡarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr **olan** naḡamāt-ı laṡife-engîz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [olan, -an]

ḤİṡĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd **olan** (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [olan, -an]

lāl olup, bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḡāl **olur**. [...] (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10). [olur., -(u)r]

Ve laṡîf-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı ḡoş-bütān-ı perîveşān-ı zamāne, ḡüy-ı / melekıyyü'l-ḡışālı, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān **olan** şemîm-i müşḡ- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [olan, -an]

yek-dāne-i bî-bahādur, ve [...] / [...] kerîmesince, ḡuşḡ mānde-i nihān-ḡāne-i laḡd-i zemîn **olan** nebātāt u (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3). [olan, -an]

Ve pākîze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḡ-rüy u ḡüşāde-cebînüm. / Ve eger ḡîç ḡaberdār degülseñ bil ve āḡāḡ-dil **ol** ki; ben bir müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [ol,]

Kāmeti kim **oldı** bağ-ı lā-mekān pîrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez zemîne sāyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [oldı, -dı]

Ser-firâz olur o 'ârif ki **ola** efgende / Ve kendüni yâd u ferâmüş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6).
[ola, -a]

Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senünle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü
sâmân **olur**. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [olur., -(u)r]

Senün âsîb ü gezendün, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya 'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîze
çekîde **ola** nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [ola, -a]

Senün âsîb ü gezendün, bir sevb-i nazîfe, resîde **ola**, ya 'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîze
çekîde ola nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [ola., -a]

[...] / mâni'-i ikâmet-i şalât **olur**. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9). [olur., -(u)r]

şüret-i sürh ü sebzûne nazar-endâz-ı i 'tibâr olup hod-bîn ü ğırra **olursuñ**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[olursuñ., -ur, -sun]

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ħired daĥi gûş-zedün **olsun** ki; leb- / i belâgat-senc-i şu 'arâ-yı 'Arabdan şâdır
olmuşdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [olsun, -sun]

Ve her çend sâgar-ı zerrîn ü cām-ı billürîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya 'nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûh-
fezâmla, ser-şâr u memlû **ola** ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [ola, -a]

vücüd-ı bihbûdimuñ bozorgterîñ **olmasından** kinâyedür. / [...] kelâm-ı mu 'ciz-nizâmın (Gül ü Mül, Diğer 308,
Beyit 7). [olmasından, -ma, -sı, -n, -dan]

Ve senün 'ömr-i kütâhuñ hod yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bâdla hebâ vü tebâh **olur**. (Gül ü
Mül, Diğer 308, Beyit 5). [olur., -(u)r]

[...] / mazmûniyla 'âmil **olan** gûşe-güzîñân-ı şavma 'a-i tecrîdün giyâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7). [olan, -
an]

Bâzâr-ı vefâyı germ idersin / Âhende **olursa** nerm idersin (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2). [olursa, -sa, -ur]

Ve ben ol Felâtûn-ı ĥum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm **ola**, mişâl-ı âyîne-i âftâb,
meclâ-yı ĥired ve mir 'ât-ı idrâküñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ola., -a]

mâni'-i nâz u niyâz **olan** niķâb-ı ĥicâb ve izâr-ı 'ârı, def' ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5).
[olan, -an]

[...] / Tekellüfle **olan** meclisde olmazmış şafâ hergiz (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9). [olan, -an]

Bir dem bu gülşen-sarây-ı ĥazân-pezîr-i 'âlemde, kim ĥandân u ĥurrem / oldı, ki nice mâh u sâl giryân u pür-
gam **olmadı**. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [olmadı., -ma, -dı]

Ve îklîl-i celîl-i velâyetle, ser-firâz u ser-bülend **olan** devletmendân-ı 'âlî- / şân, ki sâyeñân-ı ĥümâyûn-ı
[...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1). [olan, -an]

olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferîñşe, yüz vechle tereñh / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316,
Beyit 3). [olan, -an]

Niçe ĥayretde ķomaz (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz **ola** siyeh meysüz **ola** mestâne (Gül ü Mül, Diğer 317,
Beyit 4). [ola, -a]

Niçe ĥayretde ķomaz (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz **ola** siyeh meysüz **ola** mestâne (Gül ü Mül, Diğer 317,
Beyit 4). [ola, -a]

Çeşmi bir âhûdur **olmuş** şîrler naĥçîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü ĥoşterîndür ki çeşm-
ı (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [olmuş, -mış]

Çeşmi bir āhūdūr **olmuş** şīrlər nəhçīr āña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [olmuş, -mış]

vücūda gele, mū-şikāfān u dakīka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şīnāsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemyān **olan** ‘uqālā ‘indeinde şahā vü ‘atādan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [olan, -an]

[...] / dur, şeçā‘at u cūr‘ete mālīk ü kādīr **olmaz**. (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13). [olmaz., -maz]

nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuhlū‘l-cevāhir-i [...] / [...] **olan** nazar-ı çeşm-i melekūt peymālarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [olan, -an]

olmayayduñ ve āgāhī vü hūşyārīden, fi‘l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı hīkmet-‘unvān ki ehādiş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [olmayayduñ, -ma, -(y)a, -(y)du, -ñ]

idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vaż‘-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden hālāş u berī **olup** ser-ā-pā (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [olup, -up]

mişdakına mā-şadak **olan** mekkāre-pīre-zenān gibi, kavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīlige mu‘terif ü maḳarr olup, süst-kadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10). [olan, -an]

[...] / Muḳaddimen bālā-pervāz-ı evc-i ğurūr **olup** zemzeme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2). [olup, -up]

Ve ḥaberdār degül misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü‘l-kavl **olan** / hezārān şahş-ı bī-teşhīş, [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6). [olan, -an]

kesād-ı tāri olup, metā‘-ı hoş-kumāş-ı girān-miḳdārumdan, raġabāt-ı nās / ve kesret-i revāc, ber-taraf u mündeḳi **olmaz**. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [olmaz., -maz]

güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta‘rīfle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-şīfatumda **olan** eş‘ār-ı ma‘nīdār-ı feşāḥat-karīn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [olan, -an]

i dil-pezirin ‘ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār ğüftār-ı nā-sezā vü / ḥātīr-āzārdan, ḥacil ü şermsār **olurduñ** ve kemāl-ı mertebe, ser-girānī-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [olurduñ, -(u)r, -du, -ñ]

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çi-süd, / ḥāl-i cemāl-i şāhid-i ḥelālūñ tamġa-yı ḥarām **olmuş** ve ḥarīṭa-i raḳamuña (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [olmuş, -mış]

Rüzġarūñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes ḥāl, bu minvāl üzere **ola**, senūñ benümle niçe cūr‘et-i muḥāşametūñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [ola., -a]

Bir kimsenūñ ḥāl-i bed-melālī, ne ğüne **ola** ki bir merd-i diġer, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām **ola** ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ola, -a]

Bir kimsenūñ ḥāl-i bed-melālī, ne ğüne **ola** ki bir merd-i diġer, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām **ola** ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ola, -a]

derġāhuma, nigāhdār-ı ma‘şīyyet ü ğünāḥ olursam, raḥmet-i bī-ġāyet ve / maġfīret-i bī-nihāyetüm kimde zāḥir ü ‘ayān **olur**. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [olur., -(u)r]

ola: "Ol-" yardımcı fiil.

gül-bāng-ı kelīme-i tevḥīd ile māl-ā-māl ve nevbet-i pençġāhe-i İslām, tanīn- / endāz-ı heftümīn-kıybāb-ı çarḡ-ı muḥtāl **ola**; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [ola.,]

olam: "Ol-" yardımcı fiil.

Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / **olam**, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūh-
fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*olam*., -in]

oldı: "Ol-" yardımcı fiil.

Şahn-ı zemīni sünbül beñzetti āsmāna / Bir naķş-ı dil-keş **oldı** uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*oldı*,]

oldıgum: "Ol-" yardımcı fiil.

ihitimām ve müşemmir-sāz-ı sā'id-i sa'y u ikdām **oldıgum**, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda daħi edhem-i müşgīn-
perçem-i kalem-i çāpük-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*oldıgum*.,]

oldık: "Ol-" yardımcı fiil.

maẓmūn-ı belāgat-meşhūnı üzere müṭāla'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmül ü
i'tibār **oldıklarınca** kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*oldıklarınca*,]

oldım: "Ol-" yardımcı fiil.

endāz-ı naķş-ı ser-levḫa-i baḫt-ı bed-fi'āl **oldım**. / Bu 'ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-tınāb u sūtūnda ve bu sāḫa-
i faşīḫü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*oldım*.,]

Nice müddet, maḫrem-i ḫarīm-i ḫelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḫ **oldım**. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*oldım*.,]

oldu: "Ol-" yardımcı fiil.

heft-caḫīmden **olduğumuz**, ma'lūm-ı sākinān-ı şeş-cihet ü heft-iklīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*olduğumuz*., -ğumuz]

olduğ: "Ol-" yardımcı fiil.

Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḫandānīye bādī vü sebep **olduğımdan** hezār
cānla rāğīb u ṭalībüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*olduğımdan*,]

oldukça: "Ol-" yardımcı fiil.

Oldukça ḫata' zebānuñ eyler / Şavt u nağamuñ laṭīf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*oldukça*,]

Senūñ buḫār-ı mağz-ḫırāş-ı ḫumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ayş u 'işret **oldukça** benüm āb-ı pür-şafāmla,
ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*oldukça*,]

oldur: "Ol-" yardımcı fiil.

Oldur o vezîr-i bî-mu'âdil / **Oldur** o müşîr-i bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*oldur,]*

Oldur o vezîr-i bî-mu'âdil / **Oldur** o müşîr-i bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*oldur,]*

olın: "Ol-" yardımcı fiil.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rümîyânede terâne **olunup**, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*olunup,,]*

olma: "Ol-" yardımcı fiil.

bahâne-i lûtf u merhâmet, lâ-li-garazi izhârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kâderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân **olma**. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*olma,,]*

olunmaz: "Ol-" yardımcı fiil.

hîsâb u ihşâ **olunmaz**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [*olunmaz,,]*

olma: Olmamak.

olup, nîm-haṭve, ḳadem-zen-i bîrûn-ı der-i hâne **olmamışsın**. / Ve semm-i helâhil-i metâ'ib-i ṭâḳat-kesel-i ṭarîḳi ve ḳaşnî-i miḥen-i tâb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*olmamışsın,, -mışsın.]*

olma: "Ol-" yardımcı fiil.

Ve senüñ 'ömr-i kütâhuñ ḥod yek mâha müntehî **olmayup**, nîm-hecme-i / tünd-bādla hebâ vü tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*olmayup,, -yup]*

iderüm. / Ve ḥaberdâr degülsin ki ol şecâ'at u cür'et, ki zâtî vü ṭabî'î **olmayup**, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [*olmayup,, -yup]*

[...] / Âgâh ol ki fütâde-i varṭa-i ḥürmet **olmamañ** ḥikmetlerinden evvelâ biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*olmamañ, -mañ]*

olmadın: "Ol-" yardımcı fiil.

meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i rûtbe-i pîrî **olmadın**, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyḫî idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*olmadın,,]*

olmaduñ: "Ol-" yardımcı fiil.

olmağla havāle-i niş-i tevbîh ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u haberdār **olmaduñ**, ki defîne vü genc, künc-i harābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*olmaduñ*,,]

Mütāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başiret **olmaduñ**, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şüh-meşreb ü şür-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*olmaduñ*,,]

olmaklık: "Ol-" yardımcı fiil.

‘ārif ü āgāh **olmaklık**, bir kār-ı nîkū vü pesendide idügi muttefeķun / ‘aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*olmaklık*,,]

olmamış: "Ol-" yardımcı fiil.

küllābgerān **olmamışiken** cümleten cism ü ten / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*olmamışiken*, -iken]

olmayup: "Ol-" yardımcı fiil.

Ey Gül, hiç pes ü pîşüñe nigāh-endāz-ı ‘ayn-ı başiret ü āgāhî / **olmayup**, ħod-şināslıǵı ħüy-ı müstaħsen zann itmişsin. Belî, ber-ma‘nā- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*olmayup*,,]

olmuşdur: "Ol-" yardımcı fiil.

[...] / Ve ħasb-ı ħālümde bu zemzeme güş-güzāruñ olmadı mı ki suĥan-sencān-ı maķām-ı ‘Acemden şudür idüp mengüş-ı güş-ı cihāniyān **olmuşdur:** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*olmuşdur*:,]

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ħired daĥi güş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāġat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır **olmuşdur:** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*olmuşdur*:,]

olmuşsin: "Ol-" yardımcı fiil.

Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād **olmuşsin**, ammā ħürşîd-i / ‘aklı, ki ziyā-baĥş u pertev-resān-ı iķlîm-i beden-i insānîdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*olmuşsin*,,]

Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraĥ u şādîye bādî olmak / üzere, nām-nihād **olmuşsin**; ammā hergiz peyk-i endîşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*olmuşsin*:,]

olsamdir: Olmak.

idüp mazhar-ı merĥamet ü ‘ātfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pîrā-yı serîr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*olsamdir*,]

olup: "Ol-" yardımcı fiil.

güvārî nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engîz-i ceng ü sitîz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu‘ūr u temyîz **olup**; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*olup*:,]

olur: "Ol-" yardımcı fiil.

İtdükçe hıram-ı 'işve-pîrâ / Pâ-mâluñ **olur** bütân-ı ma'nâ (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4). [olur,]

Biñ kerre **olur** aña peşimân / Eyler seni lutfi ile memnûn (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15). [olur,]

Mümtâzı **olur** bu kâ'inâtuñ / Güلزâr-ı ümîd qaldı bî-âb (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11). [olur,]

firîfte vü hayrân ve ol hey'et-i maqbûla, şîfte vü nigerân **olurlar.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16).
[olurlar., -ar.]

olurlar: "Ol-" yardımcı fiil.

medîha-hvân-ı zât-ı pür-hüner-i bî ma'âyibüm **olurlar:** / Ez- Sâkînâme-i Riyâzî (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11). [olurlar:,]

olursam: "Ol-" yardımcı fiil.

dergâhuma, nigâhdâr-ı ma'siyyet ü günâh **olursam,** rahmet-i bî-gâyet ve / mağfiret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir ü
'ayân olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [olursam.,]

Ö

ömr: Ömür, hayat.

bahârdur, hem-vâre du 'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebük-pây-ı nesîm-i şabâ ki, seyyâh-ı çîn-
i zülf-i maqbûbân ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). ['ömr,]

derîde kılmamışdur. / Ve küllâbger-i güzâf u bî-ma'nâ, hırmen-i hâşıl-ı 'ömr-i deh-rûzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). ['ömr-i,]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-
dîde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). ['ömr-i,]

Ve senüñ 'ömr-i kütâhuñ hüd yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bâdla hebâ vü tebâh olur. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5). ['ömr-i,]

Ve sen hüd, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, 'ömr-i kütâh-ı nâ-pâydürüña, çeşm-i
rahmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). ['ömr-i,]

'ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı' olmışdur. / Kendü güftâr-ı mu'ciz-âşârları mışdâkıncı, ki
[...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). ['ömr,]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u
güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). ['ömr-i,]

Cenâb-ı İzzid-i 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı harâm eyledi, tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-refteârları, bi'l-cümle,
güşe-i seccâde-i ta'at u 'ibâdetde güzâr (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). ['ömr-i,]

‘ömr: Ömür.

budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafâ «şallâ'l-lâhu te'âlâ 'aleyhi / ve sellem» hazretlerinin müddet-i **‘ömr-i** nâzenîn-i ümmet-i 'âlî- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [‘ömr-i, --i]

öyle: Öyle, o şekilde.

İnkâr itme şüfî şarâbuñ menâfi'in / Üstâd-ı hikmet **öyle** buyurmuş kitâbda (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [öyle,]

P

pā: Far. Ayak.

kavlince, farkı, **pādan** farka iktidârı kalmayup, bî-ihtiyâr, medhûş u bî-hûş oldu. / Ve ser-rîşte-i mübâheße vü münâkaşayı dahî, rübûde-i dest-i istiṭâ'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [pādan, -dan]

pā-beste-i: Hareketsiz, kımıldanamaz durumda; kayıtlı esir, giriftar.

Cenâb-ı İzîd-i 'alîm ü 'allâm, beni **pā-beste-i** dām-ı haram eyledi, tā ki / 'ömr-i kütâh u tîz-reftârları, bi'l-cümle, güşe-i seccâde-i ṭa'at u 'ibâdetde güzâr (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [pā-beste-i,]

pādās: Ayaktaş, yoldaş, arkadaş, refik.

İtdükleri cāna hep cefâdur / **Pādās-ı** hezâr cām-ı âlām (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8). [pādās-ı, -ı]

pādşāh: Padişah, hükümdar. II Sevgili.

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hâmd u sipās ve bihîn-i / nev-bāve-i büstân-ı şenā-yı bî-kıyās ol **pādşāh-ı** refî'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [pādşāh-ı, --ı]

Ben **pādşāh-ı** fermân-fermā-yı nüzhet-zemîn-i reyāḥînüm. / Ve revnâk-ı çār-sû-yı şeş-cihet-i zamân ve zîver-i cemâl-ı heft-iḳlîm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [pādşāh-ı, --ı]

[...] / **Pādşāh-ı** çemen ü şāh-ı reyāḥînüm ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [pādşāh-ı, --ı]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jāj-hāy u lâf-perdâz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nā güft u gûya ser-āgāz itdüñ. Zîrâ **pādşāh-ı** (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [pādşāh-ı, --ı]

'âlî-makām ve teşrîfât-ı şerîfe ki **pādşāh-ı** 'âlî-'ilm, hazret-i ḥvâce-i 'âlem, / şalavātu'l-llâhi 'alâ-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selâmdan, der-hâtır u yâd (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [pādşāh-ı, --ı]

pādşeh: Padişah, sultan.

Yokdur keremünde büy-ı minnet / Ey **pādşeh-i** serîr-i ‘izzet (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16). [pādşeh-i,]

pāk: Far. Temiz, saf.

Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derün-ı h̄alvet-h̄âne-i ḡonçede, / dest-i ḡüstāh-ı Züleyhāyî-bād, dāmen-i **pākūmi** çāk çāk itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [pākūmi, -ūmi]

mücellā vü şāf u **pāk** ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11). [pāk,]

pākān: Temiz kimseler; arınmış kişiler (Müslümanlar, Hz. Muhammed'e inananlar bağlamında).

harābāt-ı teng ü tār, senūn cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kibār u şıgār-ı ‘ālem ve **pākān-ı** h̄aş u ‘ām-ı benî-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [pākān-ı,]

Pākān-ı merdümān-ı zamāne h̄od, benüm āb-ı dil-cüyumi ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pirāhen-i t̄āhir ü h̄ıla‘-ı fāhirelerinden mā‘adā şaf̄ha-i cemāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [pākān-ı,]

pāk-bāzān: Temiz yaratılışlı kimse.

idüp, tab‘-ı selīm-i laṭīf-tab‘ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı **pāk-bāzānı**, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma‘ānīdūr, eşer-peṣīr ü rik̄kat-engīz ve çeşme-güşā-yı (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4). [pāk-bāzānı, -ı]

pāk-bīn: Temiz gören.

Pes merd-i **pāk-bīn** ü h̄ak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütālā‘a vü dıkk̄at ve nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7). [pāk-bīn,]

pāk-dāmen: Eteği temiz II Namuslu, masum.

ve şavma‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve h̄alka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i **pāk-dāmenāndan**, mişāl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [pāk-dāmenāndan, -āndan,]

pāk-dil: Gönlü temiz.

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i s̄az-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ānda, cāy-gīr ve bi‘l-cümle, **pāk-dil** ü şāf-żamīr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [pāk-dil,]

pāk-gevher: Temiz cevherli.

Ey la‘l-i müzāb u **pāk-gevher** / Pīrūze-şerār u turfe-cevher (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6). [pāk-gevher,]

pakize: Temiz, pak.

Senûñ âsib ü gezendûñ, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaṭre ki bir libâs-ı **pākîze** çekide ola
nâ-pāk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*pākîze*,]

pākîze-dâmen: *I.Eteği temiz II. namuslu, iffetli.*

Ve **pākîze-dâmenüm** ki miyâne-i aḳrânında sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve
âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*pākîze-dâmenüm*,]

ḥarâbât-ı teng ü târ, senûñ cāygāhuñdur. / **Pākîze-dâmenân-ı** kîbâr u şığâr-ı 'âlem ve pākân-ı ḥâş u 'âm-ı benî-
Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*pākîze-dâmenân-ı*,]

Hezâr 'âşık-ı dil-fiğâriyle, ki bülbulân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nişîn-i 'işmet kıyâs
idüp, **pākîze-dâmen** zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i ḥîrî bâ-vücüd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*pākîze-dâmen*,]

pākîze-edâdur: *Temiz söyleyiş.*

[...] / Ḥaṭîb-i câmi'-i gülzâr ki 'andelîb-i nâzûk-şadâ vü **pākîze-edâdur**, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*).
[*pākîze-edâdur*,]

pākîze-lehce: *Temiz dil, temiz söyleyiş.*

[...] / Ve kimi **pākîze-lehce-i** taḥammül-güdâzla bu terennümât-ı tarab-efzâya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*).
[*pākîze-lehce-i*, -i]

pākîze-ma'ânî: *Temiz manalar.*

dur, şeker-ḥvâr ve kiminüñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i ḥoş-ta 'bîr ü **pākîze-ma'ânî** ile
ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*pākîze-ma'ânî*,]

pāk-nijâd: *Soyu, nesli temiz.*

ve şavma'a-i 'âbidân-ı **pāk-nijâddan** mânend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve ḥalka-i meclis-i 'ârifân ü
dâ'ire-i bezm-i pāk-dâmenândan, mişâl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*pāk-nijâddan*, -dan]

pā-māl: *Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, muhakkar.*

İtdükçe ḥırâm-ı 'işve-pîrâ / **Pā-māluñ** olur bütân-ı ma'nâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*pā-māluñ*, -üñ]

Pā-māl u zelîl ü ḥvâr ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18*). [*pā-māl*,]

Ben bî-kes ü ḡam-güsâr u yârı / **Pā-māl** u ḥaḳîr ü ḥâksârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*pā-māl*,]

[...] / Tâ ki sen, **pā-māl** u ḥâksâr u ḥaḳîre, dest-gîr olup, bu dām-ı ḡam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*pā-māl*,]

pā-māl: *Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş l hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.*

pür-şür-ı nehy ü harām, vaż' u ilkā olındı. / [...] ki **pā-māl-ı** hakāret ü hvarī ve fütāde-i hāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*pā-māl-ı,*]

pāre: *Far. Parça, kıt'a, cüz.*

gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk u **pāre** pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*pāre,*]

gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk u **pāre** pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*pāre,*]

pāşā: (*Fa.*) *Paşa.*

Düstür-ı mükerrrem ü mu'azzam / Ahmed **Paşa** edāmeḥü'llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*paşa,*]

pāsbān: *Gece bekçisi.*

Uyḥu yüzi gördi **pāsbānlar** / Tedbiri ile hemīşe taḡdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*pāsbānlar, -lar*]

paşide: *Serpilmiş.*

[...] / dür, **pāşide** kılup mu'atṭar iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*pāşide,*]

pāv: *1. ayak 2. hisse, nasip.*

Ol şadr-ı güzīne keşf-i rāz it / Düş **pāyına** girye-i niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*pāyına, -ına*]

Pāyüm ser-i çarḥ-ı kīne-hvāh it / Ben güm-şode-nām u bī-niṣānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*pāyüm, -üm*]

Oldı çü le'āl-i naẓm manẓūr / Kıl **pāyına** dürr-i nesri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

müşṭakān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü **pāy-ı** pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şīr-şikār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*pāy-ı, --ı*]

[...] / Bir mīḡdār ṭāvusvār, **pāy-ı** zişt ü siyāhuña nigāh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*pāy-ı,*]

yād idüp fütāde-i hāk-ı **pāy-ı** dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḡabbet- / endiş olup cebīn-i sātı'u'n-nūr-ı iḡlāşı daḡı ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*pāy-ı, -ı*]

[...] kelāmlarınūn ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i hāk-ı **pāy-ı** vażī' ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*pāy-ı,*]

vü endişe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istiḡlāl, fütāde-i / **pāy-ı** yek-diger ve münāzara vü muḡāvereden fāriḡü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*pāy-ı,*]

pāvān: Son, nihayet.

Ve sen h d, **pāvān-ı** k rdan m l h za ve end   e k lmazsın. / Ebr-i bah r , ‘ mr-i k t h-ı n -p yd ru na,    m-i ra m la (*G l   M l, Diğer 308, Beyit 12*). [*p v n-ı, -ı*]

 a   umda  c d idüp, Sikender-n me-i miskiyyü ‘l- t ma seng, **p v n-ı** (*Gül   M l, Diğer 334, Beyit 17*). [*p v n-ı, -ı*]

p v-der-gil: Aya ı  amurda II Dertli.

p v-der-gil-i hayret      r r , maz   -i   h-ı ka ‘r-ı n -y b-ı  amdan  al   a, / bir merd-i ‘ l -himmet ve gird- b-ı yemm-i    r b u elem en isti  l   a (*G l   M l, Diğer 284, Beyit 15*). [*p v-der-gil-i, -i*]

me- ar ve be-g siste-‘in n, **p v-der-gil-i**     ret       n kıldı. [...] / [...] (*G l   M l, Diğer 330, Beyit 4*). [*p v-der-gil-i, -i*]

p ve: Makam, r    e, derece.

   mdan  z d, belki bir n  m-nig  h-ı l    a     n görüp, **p ve-i** s   e-i hem-s    n / ber- -ber-i t   -ı seb ‘a-    d ideler. (*G l   M l, Diğer 287, Beyit 5*). [*p ve-i, --i*]

p v-end  z: Bir h       n, b    k bir kimsenin ge e e i yere serilen halı veya  uha, kad  e gibi değerli kumaş.

 emen    n eyleme  bir sebz  n   r -y  p r mevci /  ab     en   h-i m   k-i bah ra itdi **p v-end  z** (*G l   M l, Diğer 288, Beyit 11*). [*p v-end  z,]*

 o - um   -ı sebz  n-ı  em ni, be-resm-i ‘ -z  -ı **p v-end  z**, [...] / [...] (*G l   M l, Diğer 288, Beyit 10*). [*p v-end  z,,]*

peder: Baba.

    fa    et-i **peder** ve  eref-i bir  derden l  f-perd  z ve     kend   ni fa r-ı /  aned  n ve  b-ı r  y-ı d     n      s u     ‘  n idüp b   -ma    m-ı       r u (*G l   M l, Diğer 327, Beyit 2*). [*peder,]*

kel  m idersin. Eger **peder-i** ‘    -i bozorgv  rum, ki [...] / [...] (*G l   M l, Diğer 331, Beyit 5*). [*peder-i, -i*]

  d   -ı **peder**, bir puser-i kihtersin. / Ve  o - i    n-i er   e-i        t-ı va   n u ser-nih   e-i b    -i      r-ı     r (*G l   M l, Diğer 338, Beyit 8*). [*peder,,]*

peder-i bozorgv  r.: B    k b    k dede.

Ve     m      e itmezsin, ki **peder-i bozorgv  r**, bu b   -ı      n- / pe   r-ı ‘    m-i b  -med   da, ser-ber-     de v  gerden-fir  z oldu  da dest-i (*Gül   M l, Diğer 327, Beyit 9*). [*peder-i bozorgv  r,,]*

peder-i bozorgv  r    .: B    k b    k dede.

bozorgvārimuñ, tuğra-yı ğarrā-yı menşūr-ı pūr-nūridur. / [...] ki leb-i hikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*peder-i bozorgvārimuñ,,*]

pehnā: Geniş, enli.

‘Arşagāh-ı **pehnā-yı** gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā’-ı şükūfe vü ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*pehnā-yı,*]

ve sitem-i hamiyyet-engizden tekāver-i saht-ser-i şabr u karār, ‘inān-ı ‘aql u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup **pehnā-yı** bī-intihā-yı kıl u kāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*pehnā-yı,*]

penāh: Sığınacak yer, melce.

Kim yok bu cihānda bir **penāhum** / Olsun bu haķır-i kem-liyāķat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*penāhum, - (u)m*]

penāhıdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 2*). [*penāhıdur,,*]

pençgāh: Beş yer, mec. beş vakit namaz ve Klasik Türk Musikisi’nde rast ve beyâtî dizilerinden meydana gelen birleşik makam.

gül-bāng-ı kelīme-i tevḥīd ile māl-ā-māl ve nevbet-i **pençgāhe-i** İslām, tanīn- / endāz-ı heftümīn-kıbāb-ı çarḥ- ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*pençgāhe-i, -i*]

pençümīn-āsmān: Beşinci gök.

piyāleden lāmī’ u tābānum. / ve **pençümīn-āsmān-ı** eyādīye, bir āftāb-ı cihān-tābum, ki ufķ-ı maşrıķ-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*pençümīn-āsmān-ı,*]

pend: Nasihat, öğüt.

gürbe ve bī-hüde peygār u ‘arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u **pende** ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*pende, -e*]

perdahte: Cilalanmış, temizlenmiş, düzenlenmiş.

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, **perdahte** vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve sīmīn-kāse-i māl-ı tābānı, dā’ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*perdahte,*]

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, **perdahte** vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve sīmīn-kāse-i māl-ı tābānı, dā’ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*perdahte,*]

perdāz-ı: Tertip eden, düzenleyen.

perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhteğân ve ğiriv ü enîn-i / derdmendân, tanîn efgan-i mesâmi'-
i mütemekkinân-ı 'illiyî olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [perdâz-ı,]

perde: Hicap, örtü, Hak ile kul arasındaki engel.

İzid-i Müte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i müda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve **perde-i** hikmetinde nihân
hezârân şuver-i leţâyif (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1). [perde-i,]

perde: Aşama, belli bir gayret sonucunda ulaşılmış makam.

Mül çün bu faşlı tamâm itdi, meclis bir **perdede** germ-â-germ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11). [perdede,
-de]

perde: Hicap, örtü.

belki bürde-i **perde-i** nizâ' u cidâl idüp; / Gül-i hamrâ (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [perde-i, -i]

Benefşe, hırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i hâşu'l-hâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i **perde-i** ehl-i
murâkabe vü endîşedir. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [perde-i, -i]

medlûlınca, **perde-i** şakîlü'z-zıll-ı tekellûf ü inkiyâdı, telaţţuf u inbisâta / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer
313, Beyit 10). [perde-i, -i]

olup, **perde-i** girân-sâye-i tekellûfi, talatţuf u inbisâta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü hân mân-harâb, fi'l-hakîka
râst-cevâbsın, zîrâ hicâb u hayâ, (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12). [perde-i, -i]

perde: Perde, örtü, gizlenme.

cidâlde türk ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve Güle cevâb-ı pür-'itâba, bu / **perdeden** ser-âğâz itdi, ki: (Gül ü Mül,
Diğer 330, Beyit 14). [perdeden, -den]

perde: Ses, makam.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste **perde-i** Türkiyâne ve zebân-ı
Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [perde-i,]

perde-der: Perdeyi yırtan, gizli bir şeyi açığa çıkaran (kimse). II Arsız, yüzüstü, hayâsız kişi.

ğuşûn-ı dâniyetü'l-eţrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan bir şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bâdî-i irtikâb-ı fışk u
fesâd olup, **perde-der-i** şerm ü hicâbsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [perde-der-i, -i]

perde-niş: Kendisini gizlemek, perdelemek.

Hezār ‘aşıq-ı dil-figāre, ki bülbulān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüni **perde-nişn-i** ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zānn eylersin. / Birāderütñ Gül-i hīr bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*perde-nişn-i,*]

perhiz: Kaçınmak, sakınmak, uzak durmak.

Ey bī-ma ‘nā, da ‘vī-i hod-fürüşī ve hviş-bīnīden ictināb u **perhiz** eyle. / Ve ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bağçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*perhiz,*]

perişan: Acınacak durumda, zavallı, kederli II Aşık.

gāh dest-āvīz-i būy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / hāl-i dil-i **perişanla**, rāhat-res-i ‘uşşāk-ı muţtarib-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*perişanla,*]

şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i ḡazab u kīnī, **perişan** iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī ve Güle dürüştāne hitāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*perişan,*]

Ve eşnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i hiffetden her sâ‘at kendüni, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış u **perişānuḡda** devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*perişānuḡda, -uḡda*]

perişan-suhan: Değersiz ve perişan söz.

[...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i saḡtla, bī-hūde dehen-i **perişan-suḡhanuḡı**, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*perişan-suḡhanuḡı,*]

perives: Peri gibi, çok güzel.

Ve laṭīf-tab ‘ān u nāzūk meşrebān-ı ḡoş-bütān-ı **perivesān-ı** zamāne, ḡūy-ı / melekiyyü‘l-hışālī, mu‘attar-sāz-ı meşām-ı ‘ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*perivesān-ı, -an*]

perr: Kanat.

Ey Gül-i la‘līn kabā, egerçi zāhiren tūṭī-i şekker-hā gibi, **perr** ü bālūñ / sebzā-reng ü ḡoş-nümādur, ammā çi sūd, senūñçün bir suḡan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*perr,*]

pertāb: Sıçrama, kendini atma, atlama..

Ve eşnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i hiffetden her sâ‘at kendüni, şāḥdan şāḥa / **pertāb** idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış u perişānuḡda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*pertāb,*]

pertev: Far. 1. Ziya, aks-i ziya. 2. Parlaklık, revnak.

Mütevaḡḡı‘dur ki, **pertev-i** neyyir-i kerem, bī-dirīḡ buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i ḡürşīd-i ḡāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*pertev-i, -i*]

pertev-figen-i: *Parlak.*

gün-ı çemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürûzumdur. / Şem'-i **pertev-figen-i** cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*pertev-figen-i,*]

pertev-resân: *Alevleri yükselen II alev çıkaran.*

Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aklı, ki ziyâ-bağş u **pertev-resân-**
ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*pertev-resân-ı,*]

pervâz: . *Uçma, tayeran, havaya ağma.*

Muttaşıl ol iki çeşm-i şehbâz / Sâha-i 'arşa iderdi **pervâz** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*pervâz,*]

perverdigâr: *Allah (c.c.).*

nebâtât u ezhâra ki şanâyî'-i bedâyi' ü 'l-âsâr-ı cenâb-ı **Perverdigâr** ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir ter-zebân-ı
'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*perverdigâr,*]

pes: *Şu halde, öyleyse, bunun için.*

Pes ân-gâh, tekâver-i çapûk-rev-i endîseye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı cevalân
itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*pes,*]

Eger bu mâkâl-ı kızb-ihtimâlde, şâdıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı dürûğ- / ihtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı hâkğ
iseñ **pes** niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*pes,*]

Rûzgârûñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / **Pes** hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i
muḥâşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*pes,*]

Pes merd-i pâk-bîn ü hâk-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nigh-sâz-ı müṭâla'a vü dikkat ve nazar-
endâz-ı çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*pes,*]

pesend: *Aferin!, bravo!, ne güzel!. Beğenme, takdir, tahsin ifade eder.*

[...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i âlüñe nigh-sâz-ı **pesend** olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*pesend,*]

[...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i âlüñe nigh-sâz-ı **pesend** olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*pesend,*]

pesendîde: *Gözde, makbul.*

Ve bu iddi'âdasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân
ve **pesendîde-i** Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*pesendîde-i,*]

[...] mānī'-i idāre-i zebān-ı nādīre-gū ve belāğat-eşerdür. / Saña hîç bir kār-ı nîk u güftār-ı **pesendīde** yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*pesendīde,]*

'arīf ü āgāh olmaqlık, bir kār-ı nîkū vü **pesendīde** idügi muttefeķun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*pesendīde,]*

haberdār degülsin ve taḥṣīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maḥāmid-i nîküterīn oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı aḥyār-ı **pesendīde** eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*pesendīde,]*

peşimān: Yaptığı şeyin yanlış sonuç verdiğini görerek üzülmek, yaptığına hayıflanmak, esef etmek.

Biñ kerre olur aña **peşimān** / Eyler seni lutfi ile memnūn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*peşimān,]*

Tevakkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukda / ki āvān-ı der-māndegī vü **peşimānīdür**, kırā'at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*peşimānīdür,]*

oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı şerm ü hacāletden ser-fürü-bürde-i girībān-ı **peşimānī** (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*peşimānī,]*

pest: Alçak, aşağı, hor görülmek, gözden düşmek.

[...] / **Pest** ider ḳadrini āḥir kişinūn ser-keşlūk (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*pest,]*

taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḥāḳāret ü ḥvārī ile **pest** idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vaḳārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü ḥāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*pest,]*

peyamberān: Haber veren, peygamber(Hz. Muhammed).

eyyām-ı sinn ü sālları, sā'ir enbiyā-yı 'izām ve **peyamberān-ı** kirām, / şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām ḥāzerātınūn müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*peyamberān-ı,]*

pevdā: 1. Aşikâr: peyda ve nihân. 2. Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başīret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şūr-efgenāndan **peydā** vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*peydā,]*

āyet-i ḥürmet-i ḳaṭ'ıyyü'l-ḥükme mensūḥ olmaqlık benden şādır u **peydā** / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*peydā,]*

pey-ender-pey: Arka arkaya, ardısıra, durmadan.

mażmūnınca gül-bāng-ı **pey-ender-pey-i** şalāt u selāmı, tañīn-endāz-ı / heftümīn-ḳıbāb-ı sipihr-i berīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*pey-ender-pey-i, -i]*

pevgām: Haber, bilgi.

Virdi **peygām-ı** güli bülbül-i nālâne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maqdem-i şāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [peygām-ı, --ı]

peygamberān: Peygamberler.

[...] / Oldur ol ser-meclis-i **peygamberān** kim cümlesi (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3). [peygamberān,]

olmayayduñ ve āgāhī vü hüşyārīden, fi'l-cümle, eser ü haber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı hikmet-unvān ki ehādis-i laṭīfe-i **peygamberān-ı** (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [peygamberān-ı,]

Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda haram olup, **peygamberān-ı** 'izām ve enbiyā-yı ze'vī'l-ihtirām, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [peygamberān-ı,]

peygamberimiz muhammedü'l-mustafā «sallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem»: Allah ona (Hz. Muhammed Mustafa'ya) salat ve selam eylesin.

budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muṣṭafā «sallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḥazretlerinin müddet-i 'ömr-i nāzenīn-i ümmet-i 'ālī- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [peygamberimiz muhammedü'l-muṣṭafā «sallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem», -+imiz]

peygām-res: Sevindirici haber ulaştırın, müjdeci.

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālâne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i **peygām-res-i** maqdem-i şāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [peygām-res-i, -i]

peygār: Savaş.

gürbe ve bī-hüde **peygār** u 'arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdüñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-āgāz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [peygār,]

ve kirāren ḥarb u kıtāl u **peygār** ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü secā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [peygār,]

peygüle-güzin: Bir köşeye çekilip oturmak.

i rindān-ı mey-güsārān eylerler. / Ve mu'tekifān-ı cevāmī'-i 'ibādet ü **peygüle-güzinān-ı** şavāmī'-i (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10). [peygüle-güzinān-ı,]

peygüle-niş: Bir köşeye çekilip oturan, yalnızlığı seçip dünya ile ilgisini kesen.

'āciz ü bī-zārdur. / Baña **peygüle-nişin-i** maḳāmāt-ı ḥarābāt ve gūşe-güzin-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [peygüle-nişin-i,]

peyk: Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyāre etrafında dolaşan cirm.

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālâne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki **peyk-i** peygām-res-i maḳdem-i şāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [peyk-i, --i]

bahārdur, hem-vāre du ‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / **Peyk-i** sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çin-ı zülf-i maḥbūbān ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [peyk-i, --i]

Kendūne ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz **peyk-i** endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [peyk-i, --i]

peyker-: Yüz, surat, çehre.

‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i **peykerāna** ki; envā‘-ı şükūfe vü ezḥār-ı gün-a-gündan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [peykerāna, -an]

peymā: Ölçen, ölçücü.

nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuḥlū‘l-cevāhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt **peymālarında** bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [peymālarında, -larında]

Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfākat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve ḥümā-yı lā-mekān **peymā-yı** āteş-keş-i bürc-i nübūvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [peymā-yı,]

peyveste: (Fa.) Bitişik, birbirine ulaşmış.

na‘ra-i bülend-i nüş-ā-nüş ve gül-bāng-ı cüş u ḥurūşı **peyveste-i** / muḳa‘‘ar-ı çarḥ-ı vālātārem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [peyveste-i, -i]

Belki **peyveste** gül-bāng-ı nüş-ā-nüş ve hem-vāre, bülend- / na‘ra-i hoş-bād-ı ser-ḥoşān-ı bī-hūşı, güş idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [peyveste,]

pinhānī-taḥammül: Gizlice taḥammül eden, gizlice sabır gösteren.

Çıkdı andan dāmen-i cākiyle Yūsufvār gül / Ya‘kūb-ı **pinhānī-taḥammülüm** ki miyān-ı ḥas u ḥāşākdā ḥār-ı dil-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [pinhānī-taḥammülüm,]

pirāhen: Gömlek.

Pākān-ı merdümān-ı zamāne ḥod, benüm āb-ı dil-cüyümü ki gül-āb-ı hoş- / būdur, **pirāhen-i** tāhir ü ḥıla‘-ı fāḥirelerinden mā‘adā şafḥa-i cemāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [pirāhen-i, --i]

pirāhen-püş: Gömlek giyinen.

[...] / gül-i terden cām-ı pür-tāb-ı şarābı, **pirāhen-püş-ı** āl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [pirāhen-püş-ı,]

pîrân: Yaşlı, ihtiyarlık zamanı.

riyâzet, **pîrân-ı** çille-keşân-ı halvet ü erba'în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u ḥücre-nişîn, ber-mışdâḳ-ı kerîme-i
[...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [pîrân-ı,]

pîrâve-i: Bayındırlık süsü.

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i **pîrâve-i** ḥadîḳa-i
[...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [pîrâve-i,]

pîrî: Yaşlı, ihtiyar II görmüş geçirmiş.

meşhûrından ḡâfil ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i **pîrî** olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyḫî idersin. (Gül ü Mül,
Diğer 315, Beyit 4). [pîrî,]

pis: Olgunlaşmak, kıvama gelmek.

pişmiş zann u ḥayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u ḥâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-ḥürde vü
rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [pişmiş, -miş]

pis-: Sinmek, ürkmek.

[...] ile tîrâz-yâfte iken ber-mışdâḳ-ı kerîme-i [...] / [...] ser-i tevâzu' u teslîmi, **pîş-** (Gül ü Mül, Diğer 329,
Beyit 7). [pîş-,]

pister: Yatak, döşek II Gam.

zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i **pister-i** helâk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314,
Beyit 6). [pister-i, --i]

zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i **pister-i** helâk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 315,
Beyit 6). [pister-i, -i]

pivâle: İçki kadehi, şarap kadehi.

nergis-i mest, zerrîn-kadeḫin ve lâle-i nu'mân **piyâlesin**, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def'-i derd-i
ser-i ḥumârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [piyâlesin,, -sin]

ḥaclegâh-ı meclisde, her sāḡar, bir fânûs-ı 'arûsa ve şahn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, her **piyâle-i** zer, bir tāvusa
dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [piyâle-i, --i]

piyâleden lâmi' u tâbânım. / ve pencümîn-âsmân-ı eyâdiye, bir âftâb-ı cihân-tâbum, ki ufḳ-ı maşrîḳ-ı (Gül ü
Mül, Diğer 311, Beyit 9). [piyâleden, -den]

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün **piyāle-i** billūr ile âmīzīş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*piyāle-i, --i*]

olup, **piyāle-i** nizā‘ u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i diğer, ta‘bīye vü / rīḥte ve der-sā‘at, sāğar-ı muḥāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḥer, vaż‘ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*piyāle-i, --i*]

piyālevi: *İçki kadehi, şarap kadehi.*

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billūr ile âmīzīş idüm, **piyāleyi**, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*piyāleyi, .*]

pīr: *İhtiyar, ak saçlı, tecrübeli kimse.*

henüz **pīr-i** nā-bālig ve mişāl-ı etfāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḥş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*pīr-i, --i*]

[...] kelāmlarınūn ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürü ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-i pāy-ı vażī‘ ü refī‘ ve **pīr** ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*pīr, .*]

pīrāmen: *Pīrāmen, pīrāmūn: Far. Etraf, taraf, yan. Mû-yı gîsû-yı melektir târ u pûd câmesi Pâre-i pīrāmen hûr-ı cinândır mi‘ceri - Neft.*

[...] / diyü, **pīrāmen-i** dāmen-i suḥan-ı bī-ḥılāfūmı, ālûde-i ālāyiş-ı dūrûğ-ı bī- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*pīrāmen-i, --i*]

pīrāste: *Süslenmiş, donatılmış.*

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāḥte vü **pīrāste** kılup rûzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*pīrāste, .*]

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāḥte vü **pīrāste** kılup rûzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*pīrāste, .*]

pīrāve: (*Fars.*) *Süs, ziynet.*

gün-ı cemendür, şabbāğ-ı **pīrāve-i** cemāl-ı gītī-fürūzumdur. / Şem‘-i pertev-figen-i cem‘-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*pīrāve-i, -i*]

Kāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān **pīrāyesi** / Nürdan bir servdür düşmez zemīne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*pīrāyesi, -si*]

belīğü‘l-lehçe, Ḥazret-i ‘Alī kerreme‘llāhu vecchēhūden, cilve-ger-i ḥayyiz-i / zuhūr olup **pīrāve-i** mesāmi‘-i cemī‘-i cihāniyān olmışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*pīrāve-i, -i*]

pīrūze-şerār: *Yüce, kıymetli alev.*

Ey la‘l-i müzāb u pāk-gevher / **Pīrūze-şerār** u ṭurfe-cevher (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*pīrūze-şerār, .*]

pîş-: Ön, önünde II Huzur III İleri.

kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve **pîş-i** himmetinde, ‘adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma’n, ber-â-ber ü yeksân olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [pîş-i, -i]

pîş-ez-în: Her şeyden önce, bundan önce anlamında bir deyim.

[...] / **Pîş-ez-în**, üstâda ber-pâ, bir dıraht-ı bî-hareket idüm, lâkin (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6). [pîş-ez-în,,]

pîş-nihād: I. Temel II. Usul,Kanun.

olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eseri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rümîyânede terâne olunup, **pîş-nihād-ı** (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [pîş-nihād-ı,]

pû: Araştırma, arama, koşma.

müştākân-ı melâl-iştimaldür, benüm gedā-yı bî-ser ü pây-ı **pûy-ı** dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki hûy-ı nîkû-yı hûbân-ı âhû-çeşm-i şîr-şîkâr (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [pûy-ı, -y-ı]

puhte: Pişkin, olgun, gün görmüş olan.

ğam-efrûhte-i tekālîbât-ı kâ’inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, ihrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, **puhte** ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [puhte,]

pür: Çok, dolu, pek çok.

berr-i **pür** harr-i cehâlet olan güm-rehâm ki dil-teşnegî-i harâret-i / dalâletden sîne-i bî-sekîneleri **pür** süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [pür,]

berr-i **pür** harr-i cehâlet olan güm-rehâm ki dil-teşnegî-i harâret-i / dalâletden sîne-i bî-sekîneleri **pür** süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [pür,]

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hârâ-yı **pür** mevci / Şabâ şahenşeh-i mülk-i bahâra itdi pây-endâz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [pür,]

Şemm eyleyince tâze gül-i nev-resîdeyi / Gülşen **pür** oldı bâng-ı şalât-ı hezârdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [pür,]

hayrân iken, ma’kul u nîkûdur dirsın. / Ve haşîş-i **pür** teşvîş ciger-hvârı harîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [pür,]

pür-: Çok, dolu, pek çok.

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle **pür-** / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [pür-,]

refîaruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i 'âlem-i **pür-** / şûr u ğavġâda sentünle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*pür-,*]

pür itdi: Doldurmak.

[...] / Gül sāġarın **pür itdi** gelün pür-ĥurüş oluñ (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5*). [*pür itdi,*]

pür-âh: Ah ile dolu.

Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı ĥazîn ve devâ-yı ĥaste-dilân-ı **pür-âh** u / enîndür, bezm-i ĥandân-ı rāsîhü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*pür-âh,*]

pür-berg: Yapraklarla dolu.

[...] / bu sāhire-i ġāhire-i ġabrādan ser-zede vü âşkār olan eşcār-ı **pür-berg** ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*pür-berg,*]

pür-dil: Yürekli, cesur.

cemālân, bir dilîr-i **pür-dildür**, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bāzûsı, Bürzûy-ı pür-zûr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*pür-dildür,, -dür*]

cemālân, bir dilîr-i **pür-dildür**, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bāzûsı, Bürzûy-ı pür-zûr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*pür-dildür,, -dür*]

pür-emvâc: Dalgalarla dolu.

Ve cüybâr-ı **pür-emvâc-ı** gülzâr, velvele-i murġân-ı bülend-âvâz u hoş- / elĥân ve ġulgûle-i fâĥiteġân-ı tîz-âheng ü nevâ-ĥvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*pür-emvâc-ı, -ı*]

pür-fevz: Çok bol, bolluk dolu.

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sāġar-ı / **pür-feyz** ü bî-keder-i taşdıĥ-ı risâleti ki; Muĥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*pür-feyz,*]

pür-füsûn: Sihir dolu.

Eger seni rûy-ı ġulgûn ve ruĥsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü **pür-füsûnı**, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*pür-füsûnı,, -ı*]

pür-ġam: Çok dertli.

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i 'ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u **pür-ğam** olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*pür-ğam,*]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i 'ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u **pür-ğam** olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*pür-ğam,*]

pür-hūn: Kanlı, kan dolu.

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hısm u gāzab, **pür-hūn** u sürh-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*pür-hūn,*]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hısm u gāzab, **pür-hūn** u sürh-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*pür-hūn,*]

pür-hūner: Hünerli, becerikli, sanatkâr.

Merhem diyü cāna zahm ururlar / Bir **pür-hūneri** idince itlāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*pür-hūneri, -i*]

medīha-hvān-ı zāt-ı **pür-hūner-i** bī ma'āyibüm olurlar: / Ez- Sākināme-i Riyāzī (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11*). [*pür-hūner-i,*]

pür-hurūş: Coşup eğlenmek.

[...] / Gül sāgarın pür itdi gelūn **pür-hurūş** oluñ (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5*). [*pür-hurūş,*]

pür-iltihāb: Alevle dolu II ateşli, hararetti.

mübāhāt bildüñ. / İdrāk itmedüñ ki hilkāt-ı şeytān-ı la'īn ü racīm, āteş-i **pür-iltihāb-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*pür-iltihāb-ı,*]

pür-'itāba: Sürekli azarlayan.

şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i gāzab u kīni, perīşān iderek, cevāb-ı / **pür-'itāba** taşaddī ve Güle dürtüştāne hıtb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*pür-'itāba,*]

cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı **pür-'itāba**, bu / perdeden ser-āgāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*pür-'itāba,,*]

pür-jāle: Su damlacıklarıyla dolu.

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki cūn piyāle-i billūr ile āmīzīş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i **pür-jāle**, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*pür-jāle,,*]

pür-jeng: Paslı.

lîkin âyîne-i şu'lenâk-ı idrâki, dem-be-dem **pür-jeng** ü ğubâr idersin. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5).
[pür-jeng,]

pür-lem: Çok parlak.

Şem'-i **pür-lem'-i** encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / mehveşümden rüşen ü efrûhtedir. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [pür-lem'-i,]

pür-nâ'ire: Dolu ateş.

idüm. bu dem ki nâr-ı **pür-nâ'ire** vü şerâre bârdan taşra vaz'-ı / kadem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden ħalâş u berî olup ser-â-pâ (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [pür-nâ'ire,]

pür-nâle: İnilti, inilti dolu.

[...] dur, **pür-nâle** vü zârî idüp / [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2). [pür-nâle,]

pür-nikât: İnceliklerle dolu.

ve ebyât-ı **pür-nikât-ı** belâgat-rehîm, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ħasb, ħamrîyyelerinde naķş-ı ser-levħa-i vuķû' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [pür-nikât-ı, -ı]

Pes merd-i pāk-bîn ü ħak-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı **pür-nikâta**, / nigeħ-sâz-ı mütâla'a vü dıķķat ve nażar-endâz-ı çeşm-i başiret olup (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7). [pür-nikâta,,]

pür-nür: Nurla dolu, nurlanmış.

bozorgvârimuñ, tuğra-yı ğarrâ-yı menşûr-ı **pür-nürdür**. / [...] ki leb-i ħikem-senc-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4). [pür-nürdür., -ıdur.]

pür-nürum: Nurla dolu, nurlanmış.

esrârıdur, ħâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî'ü's-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şādî vü sūrûra, kevkeb-i sa'd-ı **pür-nürum**, ki evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [pür-nürum,,]

pür-renc: Çpk dertli, çok sıkıntılı.

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-beķâ ve cihân-ı **pür-renc** ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dūr, bisyâr meķş_ü karâr ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [pür-renc,]

pür-sükûfe: Çiçek dolu.

ergavân ve guşûn-ı **pür-şükûfe-i** gûn-â-gûn-ı dırahtânda, her biri bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [pür-şükûfe-i, -i]

pür-tâb: Işık ile dolu.

berr-i pür harr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i harâret-i / dalâletden sîne-i bî-sekineleri pür süz u tâbnâk ve leb-i **pür-tâb** u tebleri, çâk çâk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [pür-tâb,]

[...] / gül-i terden câm-ı **pür-tâb-ı** şarâbı, pirâhen-püş-ı âl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [pür-tâb-ı,]

pür-tarab: (Fa.) Eğlence dolu, neşeli.

Ve bâde-nüşân-ı aşhâb-ı şöhet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı telâtüm-zen- / i çemen ve leb-i **pür-tarab-**ı cüybârda, zevrak-ı şahbâyla cihân cihân ‘ays (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [pür-tarab-ı, -ı]

pür-zür: Çok güçlü/kuvvetli.

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı **pür-zür** / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [pür-zür,]

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı **pür-zür** / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [pür-zür,]

puserân-ı: Oğullar.

ı ebû'l-beşer ile meşgûl olup o kârı kabûl u ihtiyâr eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [puserân-ı, -ı]

püte: Pota (kuyumcuların içinde maden erittikleri kap);.

Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu‘âyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i nakışu’l-‘ayyâr vücûduñı, **püte-i** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [püte-i, --i]

R

rabb: Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

[...] / Ve anlar dañi ber-mışdâk-ı fermûde-i Resûl-ı **rabb-ı** şekûr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11). [rabb-ı, --ı]

racîm: Taşlanmış, taşlanarak cezâlandırılmış.

mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki hîlkat-ı şeytân-ı la‘în ü **racîm**, âteş-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [racîm,,]

ra'd: Yıldırım.

giryān ve zebān-ı **ra'dla** bu beyti gūyāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [*ra'dla, -la*]

raġbet: İstek, ilgi, talep.

cilvegāhuñdur, ārzūyī vü **raġbet**, benümle 'ays u 'işret ve germī-i ülfet ü şöhet / içündür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*raġbet,,*]

Senūñ müddet-i tarāvet ü letāfetūñ ve vakt-i i'tibār u **raġbetūñ** her sāl-ı / ferhunde-fālde, se mähdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*raġbetūñ, -ūñ*]

Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u 'ahd-i letāfet-āsārūmda, ki mevsim-i / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña **raġbet** ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*raġbet,*]

Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u 'āqilān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u ğayet i'tibār u **raġbet** itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*raġbet,*]

rāġib: Raġbet edici, eden, istekli.

Bilmez misün ki erbāb-ı 'ays u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğumdan hezār cānla **rāġib** u tālibüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*rāġib,*]

[...] sāye-i sa'adetinde āsūde-nişinlerdür, sālīkī-i tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı fakr u fenāya hezār cānla tālib ü **rāġib** olup, nakş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*rāġib,*]

rāh: Yol, tarik.

Biñ sīm ü zeri iderler işrāf / Ammā ki gelince **rāh-ı** Ḥakka (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*rāh-ı,*]

güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / **rāh-ı** şu'ūr u temyīz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*rāh-ı, --ı*]

rāhat: Üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu, huzur; kolay.

Fitne ola mest-i ḥāb-ı **rāhat** / 'Aşrında o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*rāhat,*]

mesāḥa-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirahat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü **rāhat** buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*rāhat,*]

Reng-i ruḥ u **rāhat-ı** revānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16*). [*rāhat-ı,*]

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü mihnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ğam encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i **rāhat-** (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*rāhat-,*]

rāhat-res: Huzur veren.

gâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i gîsû-yı bûtân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, **râhat-res-i** 'uşşâk-ı muţtarib-hâl ve feraḥ-baḥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [râhat-res-i,]

rahm: Ar. Merhamet.

Bir yañasa zaḥm-ı **rahm-i** a' dâ / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-âlûd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [rahm-i, -ı]

Ve sen ḥod, pâyan-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, 'ömr-i kûtâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i **rahmla** (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [rahmla, -la]

rahmet: Bağışlama, lutfetme, esirgeme, merhamet, acımak, şefkat etmek, ihsan etmek.

[...] dur, **rahmet** ü gufrâna / muhtâc u sezâvâr ve şâyânlardur. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12). [rahmet,]

Muhammedü'l-Emîn [...] / [...] şüret-i **rahmet-i** İlâhî ve güneḥkârân-ı ümmetüñ şefî' ü (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1). [rahmet-i, --i]

[...] / Ya'nî **rahmet-i** Ḥakk 'azze ve 'âlâ, ümmet-i Muhammed üzere bi't- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [rahmet-i, --i]

tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü **rahmet-i** / 'âmm-i İzid-i 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [rahmet-i, --i]

rahmet-i mülkü'l-gâfûr, ehl-i ma'siyyet-i ümmetde, 'ale'l-vechi'l-kemâl, / nümâyân u âşkâr ola. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7). [rahmet-i, --i]

dergâhuma, nigâhdâr-ı ma'siyyet ü günâh olursam, **rahmet-i** bî-gâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir ü 'ayân olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [rahmet-i, --i]

kerem ü 'âtîfet ve **rahmet** ü mağfîretini âşkâr u izhâr eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [rahmet,]

rahşân: Parlak l güzel.

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı **rahşânı** ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [rahşânı,]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânun ruḥsâr-ı tâbdâr u **rahşânları** / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [rahşânları, -ları]

rahşen: Parlak, parlayan.

Ve berç-ı **rahşende**, ḥande-i güzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ḥandân ve her ân bu neşîdle leb-cünbândur. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1). [rahşende,, -de]

rakam: Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i cemâl-i şâhid-i ḥelâlün tamğa-yı ḥarâm olmış ve ḥarîṭa-i **raḳamuña** (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [raḳamuña, -uña]

ra' nā: Hoş, güzel, parlak.

[...] / ve kaṭarāt-ı şebnem-i terle rūy-ı Gül-i **ra' nā**, nümūdār-ı 'izār-ı lāle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8).
[ra' nā,,]

ḤİṬĀB-I GÜL-İ **RA' NĀ** BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya' nī vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd
olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [ra' nā,]

CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ **RA' NĀ** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8). [ra' nā,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve **ra' nāyī-i** cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [ra' nāyī-i,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve **ra' nāyī-i** cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [ra' nāyī-i,]

CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ **RA' NĀ** / Ey kütāh-'ōmr u zebān-dırāz, saña ne gūne ḥālet vākı' oldı,
ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [ra' nā,]

u āmīḥte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / ḤİṬĀB-I GÜL-İ **RA' NĀ** BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (Gül ü Mül,
Diğer 336, Beyit 8). [ra' nā,]

Ve kelimāt-ı bātın-āšnā vü taşavvufī-ma' nāya, ser-āğāz eyledi. ve didi: / CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-
İ **RA' NĀ** (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5). [ra' nā,]

didi: / ḤİṬĀB-I GÜL-İ **RA' NĀ** BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5). [ra' nā,]

CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ **RA' NĀ** / Mül de didi: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12). [ra' nā,]

ra' nā-ğonçe: Açılmamış gül.

Ve muṭarrā gül-berg-i selām u şalāt ve **ra' nā-ğonçe-i** dūrūd u ṭaḥiyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı
kurbıyyet (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1). [ra' nā-ğonçe-i, -i]

ra' na-nergis: Güzel;latif, hoş görünen nergis.

tūtī-i mu' ciz-suḥan-ı çemen-i belāğ, **ra' na-nergis-i** bāğ-ı mā-zāğ / ğonçe-i rengin-tebessüm-i bülbül-i şīrīn-
terennüm-i « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [ra' na-nergis-i,]

rāsihü'l: Temeli sağlam.Sağlam delil, dayanak.

Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı ḥazīn ve devā-yı ḥaste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i ḥandān-ı **rāsihü'l-**
erkānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [rāsihü'l-erkānımızdandır.,]

rāst: Doğru, eğri olmayan, müstakim.

[...] / Ey Mül, ma'kül eyledüñ ki nisbet-i İblīs, telbīsı, kendüñe dūrüst ü **rāst** (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4).
[rāst,]

râst-güy: Doğru söyleyen.

[...] / Ve bu maḥalde şādıku'l-kavl u **râst-güysun**, zîrâ ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*).
[râst-güysun,, -sun]

râst-rev: Doğru (yolda) giden (kimse).

ve **râst-revî-i** şâh-râh-ı müstakîm-i dîn-i kavîme, bādî vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıklîm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [râst-revî-i,]

Eger bu mâkâl-ı kizb-ihtimâlde, şādıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı dürûğ- / ihtivâda **râst-rev-i** şâh-râh-ı ḥaḳḳ iseñ pes niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [rast-rev-i,]

rasûlullâh: Allah'ın elçisi, Peygamber, Hz. Muhammed.

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sāğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdîk-i risâleti ki; Muhammed **rasûlu'llâhdur**, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [rasûlu'llâhdur,, -dur]

ratbu'l-lisân: Yeni, güzel, yumuşak dil.

nüş itdürtüp münşerihü's-şadr-ı dîn-i mübîn ve **ratbu'l-lisân-ı** îmân-ı bâ-emân / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [ratbu'l-lisân-ı, -ı]

râv: Fikir, düşünce.

[...] / Mâlik-i **rây-ı** zerrîn ü ḥüsn-i tedbîr, ya'nî vezîr ibn vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [rây-ı, -ı]

Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler naḥçîr aña / Bî-'umâle-i **rây-ı** zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [rây-ı,]

Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler naḥçîr aña / Bî-'umâle-i **rây-ı** zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [rây-ı, -ı]

râz: Sır.

[...] / Ey vâkıf-ı **râz-ı** cân-ı şeydâ (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1*). [râz-ı, --ı]

Ol şadr-ı güzîne keşf-i **râz** it / Düş pâyına girye-i niyâz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [râz,]

recâ: Ümit, umut, yakarış.

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü **recâ** idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [recâ,]

redd: Reddetmek. Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.

Redd itme bu ‘abd-ı nā-murādı / Allāh u Resūlidür güvāhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [redd,]

redd-i: Ar. Geri döndürmek, döndürülmek, kabul etmemek, edilmemek.

görüp, **redd-i** cevāba, bir kâ‘ide-i bā-fā‘ide mülāhaza vü hātıra idemeyüp, biz- / zārüre, dest-der-dāmen-i hākīkat oldu. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4). [redd-i,]

ref’: Ar. kaldırma, yükseltme, yukarıya çıkarma.

Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü fażl u ‘adli / **Ref’** eyledi cevı ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [ref’,]

māni‘-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hicāb ve izār-ı ‘ārı, def‘ ü **ref’** iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [ref’,]

[...] / gül-āb-ı muşaffādur, def‘ ü **ref’-i** şudā‘ iderler. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5). [ref’-i, --i]

refi’: Yüce.

[...] kelāmlarınun ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī ve / ser-efrāzīden nāşī, fütāde-i hāk-i pāy-ı vazī‘ ü **refi’** ve pīr ü bernā oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [refi’,]

refik: Dost, eş.

Ve tā-key, kendü hüsn-i cemāl u ruhsār-ı ‘āle‘l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir sā‘at ziştī- i **refik-i** nā-cinsünı ki hār-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [refik-i, -i]

dalāletle cādde-i hākdan inhīrāf ve telķīn-i şeyātīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i hilāf iden güm-rehānı, tarīķ-i tevfiķ-i **refik-i** İslāma hādī vü dā‘ī (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [refik-i, -i]

refi’ ü l-bārgāh: Yüce kapı.

Rengün-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādşāh-ı **refi’ ü l-bārgāh-ı** ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [refi’ ü l-bārgāh-ı, -ı]

refi’ ü ş-şān: I. Yüce şan, yüce makam II. Makamı ve şanı yüce.

esrāridur, hāk-būsān-ı bārgāh-ı **refi’ ü ş-şānumdandur**. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nūrum, ki evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [refi’ ü ş-şānumdandur., -umdandur]

refi’ ü ş-şān: I. Yüce şan, yüce makam II. Makamı ve şanı yüce.

esrārıdur, hāk-būsān-ı bārgāh-ı **refi' ü ş-şānumdandur.** / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nürüm, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*refi' ü ş-şānumdandur., -umdandur*]

reftār: *Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.*

reftāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hıç-kes bu bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ğavġāda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*reftāruñ, -uñ*]

reh-rev: *Yola giden, yolcu.*

dalāletle cādde-i hākdan inhirāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā'in ile **reh-revī-i** / küreyve-i hilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevfiķ-i refīķ-i İslāma hādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*reh-revī-i,*]

remz: *Gizli işaret, sembol; ima.*

[...] fehvā-yı şerīf ve / ma'nā-yı laţīfından, teşhīş ü temyīz ideler, ki hıç bir **remz-i** dil-pezi ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*remz-i,*]

renc: *Eziyet, ağırlık.*

Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i **renc-i** şudā' ve bā'ış-ı ālām-ı zükām / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kıııırsın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*renc-i, --i*]

rencis: *Sızlanış.*

rencis-i ḥumār-ı maġz-hırāş-ı ālāmla bī-ķarār u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*rencis-i,*]

reng: *Renk.*

reng ü ḥüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şüküfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dil-ber-i sīmīn-endām u ḥoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*reng,*]

Ve māhtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya nī ğāliye-baḥş-ı / **reng** ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülgüne-sāy-ı çehre-i şüküfe-i gün-ā- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*reng,*]

Ey Gül-i ḥod-rüy u bī-hüde-güy, v'ey mişāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāh u / ārāyiş-cüy, ser-ā-pā **reng** ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*reng,*]

Saḥa ki āteş-i zebāne-ķeş-i küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle **reng** ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*reng,*]

Reng-i ruḥ u rāḥat-ı revānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16*). [*reng-i, --i*]

Ben **reng** ü rüy-ı āteşte bir āb-ı muşaffāyum, belki bir āteş-i feyż-baḥşum / ki çün āb-ı ḥayāt-ı rüḥ-fezāyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*reng,*]

Âbsın ma'nide ammā āb-ı âteş-pâresin / La'lsın şüretde **reng** ü rüyla ammā nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*reng,*]

reng-āmiz: *Rengârenk, renk renk.*

ü nikât-ı **reng-āmiz** suhanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i makâm-ı kıl u kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*reng-āmiz,*]

reng-â-reng: *Renkli renkli, çeşit çeşit.*

nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı **reng-â-reng-i** bûkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*reng-â-reng-i, -i*]

ma'nâya ve zîbâ-yı dūşîzegân-ı mazâmîn-i ğarrâya, hıla'-ı **reng-â-reng-i** / fâhîrû't-tırâz-ı feşâhat ve 'ıkd-ı le'âlî-i mütelâlî-i belâgatla bir gûne huliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*reng-â-reng-i, -i*]

rengîn: *Parlak renkli,güzel,hoş,latif.*

[...] / Ve başî't-ı rûy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı **rengîn** ile ya'nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*rengîn, -e*]

rengîn-i br-hem-tâ ve 'izâr-ı nâzûkterîn-i 'âlem-ârâma teşbîh ü tanzîr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*rengîn-i,*]

rengîn: *Parlak renkli,güzel,hoş,latif gülümseme.*

tûti-i mu'ciz-suhan-ı çemen-i belâğ, ra'na-nergis-i bâğ-ı mâ-zâğ / gonçe-i **rengîn-tebessüm-i** bülbül-i şîrîn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*rengîn-tebessüm-i,*]

rengîn-gül: *Rengârenk gül.*

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hâmd u sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*rengîn-gül-i,*]

rengîn-ma'nâ: *Renkli manalar taşıyan, süslü manalar.*

mu'ayyen ve **rengîn-ma'nâ** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 2*). [*rengîn-ma'nâ,*]

resîd: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak.*

Senûn âsîb ü gezendûn, bir sevb-i nazîfe, **resîde** ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîzeyeye çekîde ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*resîde, -e*]

reside: Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

ü nikât-ı reng-âmîz suhanı, şu 'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden **reside-i** makâm-ı kıl u
kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [reside-i,]

meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz **reside-i** rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül,
Diğer 315, Beyit 4). [reside-i,]

[...] / bî-çâre **reside-i** rütbe-i merg-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11). [reside-i,]

reşk: Kıskançlık, haset.

Ve lâle-i nu'mân-ı çemen, süziş-i **reşk-i** âteşin-i cemâl-ı bî-mişâlûmden / dâğ-ber-derûn u dil-sûhtedir. (Gül ü
Mül, Diğer 299, Beyit 9). [reşk-i, --i]

reşk-âver: Haset getiren, hasede düşüren, kıskançlık uyandıran.

Reşk-âver-i âftâb idersin / Çeşm-i keremünle bir nigâh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [reşk-âver-i,]

reşk-efgen-i: Kıskançlık, kıskanmak.

Mütevakkı 'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyunlup, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, **reşk-efgen-i** hürşîd-i
hâver buyunla. (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1). [reşk-efgen-i,]

Ben egerçi Mülüm, amma beni, her baḥl ü le'im ü denî ki nûş eyleye, / 'âkıbet cüz'i küll ider, ya'nî dâd u dihiş
ve saḥâvet ü baḥşîşde **reşk-efgen-i** (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [reşk-efgen-i,]

Ve bu iddi'adasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, **reşk-efgen-**
i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8). [reşk-efgen-i,]

resûl: Hz. Muhammed.

Redd itme bu 'abd-ı nâ-murâdı / Allâh u **Resûlidür** güvâhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [resûlidür, -idür
]

[...] / Ve anlar daḥi ber-mışdâk-ı fermûde-i **Resûl-ı** rabb-ı şekûr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11).
[resûl-ı, --ı]

revâ: Far. Caiz, lâyık, beca.

Ben bendelige **revâ** degülsem / Bir ḥıdmetüne sezâ degülsem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [revâ,]

revâc: İtibar, değer, kıymet.

kesād-ı tārī olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, raġabāt-ı nās / ve keşret-i **revāc**, ber-ṭaraf u mündefi' olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*revāc*,,]

revān: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

Reng-i ruḥ u rāḥat-ı **revānsın** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16*). [*revānsın, -+sın*]

rūḥ-ı **revān** ve ser-tābe-ḳadem cānum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4*). [*revān,]*

keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā'-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı **revān** eşnāsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*revān,]*

revānum: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

[...] / Ben yāḳūt-ı seyyāle-i cān ve la'-l-i müzāb-ı rūḥ-ı **revānum**. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14*). [*revānum*,,]

henüz gül-āb -ı hoş-büy-ı **revānum**. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-huş ve ḥarāb-ı bî-su'ūr u medhūş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*revānum*,,]

revis: *Gidiş, tarz, tavır, üslup.*

Ey Mül, da'vī eyledūn, ki her mümsik ü baḥlī, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü baḥşışi, ta'līm ve **revis-i** dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*revis-i,]*

revnak: *Ar. Parlaklık, letafet, âb ü tâb.*

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḥīnüm. / Ve **revnak-ı** çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iḳlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*revnak-ı,]*

Bir birāderüm dūş-ābdur ki şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyḥ ü şābb-ı cihān ve / **revnak** u ārāyiş-baḥş-ı dükkānçe-i ḥelvägerāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*revnak,]*

revāḥīn: *Reyhanın çoğul şekli. II Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*

şüküfe-i semen ü yāsemen ve sūnbül ü nesrīn ve nergis ü **reyāḥīn** birle pūr- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*reyāḥīn,]*

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i **reyāḥīnüm**. / Ve revnak-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iḳlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*reyāḥīnüm*,,]

[...] / Pādşāh-ı çemen ü şāh-ı **reyāḥīnüm** ben (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3*). [*reyāḥīnüm, -üm*]

rez: *Üzüm ağacı, asma.*

mışdāḳına mā-sadaḳ vāḳı' olmışdur, meşşāṭa-i 'arūs-ı duḡter-i / **rez** olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*rez,]*

duhter-i **rez** iken, 'acîbe vü ğarîbedür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve şevket ü ferzānegî zann idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [rez,]

rezm: Cenk, muharebe.

Ve vaqt-i **rezm** ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü ğirūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et ü şecā'atle meded ü yāverî eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [rezm,]

rıdvānu'l-lāhi: Allah'ın rızası.

Ve şaḥābe-i 'ālî-makāmdan **rıdvānu'l-lāhi** te'ālā 'aleyhim ecma'în / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmî idüp müdāmî, germ-ülfet ü şöḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [rıdvānu'l-lāhi,]

rif'at-i: Makam ve mertebe yüksekliği.

Bā-devlet ü 'izz ü **rif'at-i** cāh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17). [rif'at-i,]

rind: Gönül adamı, ârif olan.

benüm muḥibb ü hevā-hvāhlarum; **rind-i** bî-hüş u kallāş ve mest-i medhüş u / evbāş, senüñ muşāḥib ü hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [rind-i,]

rind: Rind olma durumu.

Ey Mül-i bî-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / **rindlük** ile bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bî-ḥaber ü ğāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [rindlük,]

rindān: Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.

i **rindān-ı** mey-güsārān eylerler. / Ve mu'tekifān-ı cevāmî'-i 'ibādet ü peygüle-güzînān-ı şavāmî'-i (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10). [rindān-ı, --ı]

ḥaclegāh-ı meclisde, her sāġar, bir fānūs-ı 'arūsa ve şaḥn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i **rindān-ı** mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [rindān-ı, --ı]

Bu deñlü meclisi olmazdı germ-ā-germ **rindānuñ** / Miyān-ı çarḥ-ı bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [rindānuñ, -uñ]

görmüş piş-hvān-cüste mekkāregān-ı bî-'ār u ḥayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-güsārān ve ārāyiş-i āġuş-ı **rindān-ı** şaḥbā-keşān olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [rindān-ı, --ı]

risālet: Resullük, peygamberlik.

iken, cām-ı şaḥbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāġar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdıķ-i **risāleti** ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [risāleti, -i]

[...] ẖvāce-i **risālet**, (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 14). [risālet,,]

rivāzet: Nefsi karmak, az yemek, az içmek, az uyumak ve daima ibâdet etmekle nefsi terbiye etmek.

riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ẖalvet ü erba'īn ve mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u ẖücre-niṣīn, ber-mısdāḳ-ı kerīme-i
[...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [riyāzet,,]

rīhte: Dökülmüş, parçalanmış.

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i diğer, ta'biye vü / **rīhte** ve der-sā'at, sāḡar-ı muḥāvere vü
münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḡer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [rīhte,]

rīzān: Akıp dökülücü, dökülen.

taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḡakāret ü ḡvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u
vaḡārını **rīzān-ı** ḡāk-ı mezellet ü ḡaksārī iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [rīzān-ı,]

rübūde: Kapılan, kapılmış olan.

rübūde-i ḡayret ü 'ār olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [rübūde-i, --i]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, **rübūde-i** saḡt-pençe-i ḡısm u ḡazāb oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk
u direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [rübūde-i, --i]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, **rübūde-i** saḡt-pençe-i ḡısm u ḡazāb oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk
u direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [rübūde-i, --i]

kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-iḡtiyār, medḡūş u bī-hūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāḡeşe vü
münāḡaşayı daḡı, **rübūde-i** dest-i istiḡā'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [rübūde-i, --i]

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḡālet-i keyfiyyetde dest-i ḡıredden 'inān-ı / iḡtiyār u edebi, **rübūde-i** dest-i
teḡevvür ü ḡazāb eyleyüp ba'zı nā- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [rübūde-i, --i]

ruh: 1. Yanak 2. Yüz.

Andan göremez **ruh-ı** nevāziş / Ey merhem-i zaḡm-ı sīne-rīşān (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4). [ruh-ı,]

Reng-i **ruh** u rāḡat-ı revānsın (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16). [ruh,]

[...] / Ben yāḡūt-ı seyyāle-i cān ve la'l-i müzāb-ı **ruh-ı** revānum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [ruh-ı, -i]

rūḡları, hemişe evc-i hevā-yı kurb-ı İläḡiye cüyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān idiler. (Gül ü
Mül, Diğer 323, Beyit 2). [rūḡları,, -ları]

rūḡ-ı revān ve ser-tābe-ḡadem cānum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4). [rūḡ-ı, -i]

keyfiyyet-i ḡālī mecrūḡ-ı dil-figārdan tefāḡḡuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā'-ı cān ve teslīm-i **rūḡ-**
ı revān eṣnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [ruh-ı, -i]

rüh-fezâ: *Ruha canlılık veren, cana can katan.*

Ve her çend sāgar-ı zerrîn ü cām-ı billūrîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya'nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i **rüh-fezâmla**, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*rüh-fezâmla*, -mla]

Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki çün âb-ı hayât-ı **rüh-fezâyum**. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*rüh-fezâyum*,]

ruhsâr: *Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.*

i **ruhsârumda**, hıyre vü hayrân kalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maqâmı, vird-i zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*ruhsârumda*, -umda]

Ve mâhtâb ki meşşâta-i **ruhsâre-i** 'arûsân-ı bağdur, ya'nî gâliye-bağş-ı / reng ü rüy-ı evrâk-ı gülşen ve gülgüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*ruhsâre-i*,]

Şem'-i pür-lem'-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i **ruhsâr-ı** / mehveşümden rûşen ü efrûhtedir. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u **ruhsâr-ı** 'âle'l-'âlûne, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersün. Bir sâ'at zîşt-i refîk-i nâ-cinsünî ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

(Müşâbehât-i **ruhsâr-ı** hûbân u 'izâr-ı mahbûbânla müfâheret ve küleh- / gûşe-i iftihârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muţallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

Eger seni rüy-ı gülgün ve **ruhsâr-ı** lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânuñ **ruhsâr-ı** tâbdâr u rahşânları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

meşşâta-i gâzab u kîn, **ruhsârûñ** gâh gâliye-i la'lîn ve gâh gâze-i zerrîn ile / ârâyış ü tezyîn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [*ruhsârûñ*, -u, -ñ, -ı]

ruhsâre: *Yanak.*

Şû'leden olsa nîgeh âteş-i **ruhsâresine** / Fi'l-hakîka nigâh-ı germ-süz-ı dîde-i 'uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*ruhsâresine*, -si, -n, -e, -]

ruhsat: *Ar. İzin, icazet, cevaz.*

Dergâhına **ruhsat** olsa Keyvân / Ol şadr-ı güzîn ki tîğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*ruhsat*,]

rûm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

Şu'arâ-yı rûşen-rây-ı **Rûm**, bu güne menkıbe-pîrâ-yı şîfât-ı şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*rûm*,]

rûmîyânede: Anadolu coğrafyası.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eseri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı **Rûmîyânede** terâne olunup, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*rûmîyânede,*]

rûşen: Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.

Şem‘-i pür-lem‘-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / mehveşümden **rûşen** ü efrûhtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8*). [*rûşen,*]

Ey **rûşen** iden cihânı tâbı / Her rûz-ı siyâhuñ âftâbı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*rûşen,*]

rûşen-rây: Parlak fikirli.

Şu‘arâ-yı **rûşen-rây-ı** Rûm, bu güne menkıbe-pîrâ-yı şîfât-ı şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*rûşen-rây-ı,*]

rûşen-zâmîr: Gönlü aydınlık, hakikatleri bilen.

Ve hezârân merdümân-ı bed ü nîk ve ‘âlimân-ı **rûşen-zâmîr** ü câhilân-ı / dil-i târık ile ihtilâf u şoḥbet ve imtizâc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*rûşen-zâmîr,*]

rû-siyâh: Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse; günahkar.

Ben **rû-siyâhı**, ma‘şîyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı ḥired-güdâz, ṭanîn-endâz, şîmâḥ-ı sâmi‘ ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*rû-siyâhı,*]

rüstâyı: Far. Köylü.

dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz‘ân, dürüst ta‘bîr eylemişler, ki çün **rüstâyî** (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*rüstâyî,*]

rüstem: Şehname’de adı geçen İran’ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Neriman’ın torunu Zal’in oğludur. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça kullanılmaktadır.

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u **Rüstemdür**. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*rüstemdür,* -,dür.]

[...] / Zülfî bir ejderdür itmiş nice **Rüstemler** zebûn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*rüstemler,* -ler]

[...] / Zülfî bir ejderdür itmiş nice **Rüstemler** zebûn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*rüstemler,* -ler]

Ve bu iddi‘âdasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i **Rüstem** ü Ḳahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*rüstem,*]

rütbe: *Makam, mevki, pâyе.*

meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i **rütbe-i** pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*rütbe-i, --i*]

ğam-efrûhte-i tekâlibât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, ihrâz-ı **rütbe-i** kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*rütbe-i, --i*]

ve terâne-senc-i gurûr u kibr olup **rütbeñi**, muhâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la'în-i hod-bîn, Hâzret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*rütbeñi, -ñi*]

[...] / bî-çâre resîde-i **rütbe-i** merg-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11*). [*rütbe-i, --i*]

rüy: *Yüz.*

Göstermedi **rüy-ı** mihr bir ân / Cevr eylemede 'adû-yı bî-dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*rüy-ı, --ı*]

[...] / ve kaşarât-ı şebnem-i terle **rüy-ı** Gül-i ra'nâ, nümüdâr-ı 'izâr-ı lâle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [*rüy-ı, --ı*]

Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i 'arûsân-ı bâğdur, ya'nî gâliye-bağş-ı / reng ü **rüy-ı** evrâk-ı gülşen ve gülğüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*rüy-ı, --ı*]

Saňa ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü **rüy-ı** âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*rüy-ı, --ı*]

Ben reng ü **rüy-ı** âteşte bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki çün âb-ı hayât-ı rûh-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*rüy-ı, --ı*]

Âbsın ma'nide ammâ âb-ı âteş-pâresin / La'lsın şüretde reng ü **rüyla** ammâ nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*rüyla, -la*]

Eger seni **rüy-ı** gülğün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*rüy-ı, --ı*]

gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi fahr-ı / hanedân ve âb-ı **rüy-ı** düdmân kıyâs u iz'ân idüp balâ-makâm-ı iftihâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*rüy-ı, --ı*]

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı **rüy-ı** 'ırz u vakârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*rüy-ı, --ı*]

şafha-i **rüy-ı** zemîn ve fûrû-güzâste-i hâk-ı tevâzû' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*rüy-ı, --ı*]

zîver-efzâ-yı **rüy-ı** zemîn, insânü'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / pûş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*rüy-ı, --ı*]

rüyânende: *Gösterge.*

Mâye-i heybet ü şavlet ve mädde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i himmet ü mürüvvat ve **rüyânende-i** hamîyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*rüyânende-i,]*

rüyānende: Gösterge.

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve **rüyānende-i** hamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*rüyānende-i,*]

rüy-ı zemīn: Yeryüzü.

[...] / Ve basīṭ-i rüy-ı zemīn, bisāṭ-ı inbisāṭ -efzā-yı rengīn ile ya'nī çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*rüy-ı zemīn,*]

rüy-ı zemīne: Zeminin yüzü.

zemīne, anlaruñ sadaқа-i seri, dīde-i teri, ne gūne āb-rīzān iderüm. / Gül-geṣṭ-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*rüy-ı zemīne,, -e*]

rūzān: Günler.

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup **rūzān** u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve şīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*rūzān,*]

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup **rūzān** u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve şīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*rūzān,*]

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā gibi, **rūzān** u şebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve ārāyiş-i āğuş-ı rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*rūzān,*]

rūz-efzūn: Uzun ömürlü.

ḥaşā'il-i laṭīfe-i gūn-ā-gūn ve fezā'il-i şerīfe-i **rūz-efzūndan** bī-ḥaber ü āgāh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*rūz-efzūndan,*]

bahārdur, hem-vāre du'ā-yı 'ömr ü devlet-i **rūz-efzūnum** ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çīn-i zūlf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*rūz-efzūnum,*]

rūzgār: Devir, zaman; esinti,yel.

Zaḥm-ı ğam-ı **rūzgāra** merhem / Dil-ḥastelere şifā-resānsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*rūzgāra, -a*]

Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irḥā-yı 'inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i **rūzgārī** ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*rūzgārī, -ı*]

Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i **rūzgārile** da'vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitīzi, germ ü tīz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*rūzgārile, -ile*]

[...] / Sen ki bir ṭabānçe-i dest-bürd-i **rūzgāra**, tāb getürmeyüp fütāde-i ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*rūzgāra,,*]

ğam-efrūhte-i tekalībāt-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / **rûzgâr** ile suhte idüp, ihrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*rûzgâr,]*

taşarruf-ı **rûzgârımı**, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rûy-ı 'ırz u vaķârımı rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*rûzgârımı,, -ımı]*

Rûzgârūñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senūñ benümle niçe cür'et-i muhâşametūñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*rûzgârūñ, -uñ]*

ve âşî vü şulh u mâ-cerâda bulunup şad-hezâr cevîr ü cefâ ve / vefâ vü şafâ-yı **rûzgâr** geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*rûzgâr,]*

rûzgâr-dîde: I. Gün görmüş II. yaşı ilermemiş III. Uzun ömürlü.

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâķış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü **rûzgâr-dîdesin**; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*rûzgâr-dîdesin;;, -sin]*

rûz-ı: Gün, gündüz.

Ey rûşen iden cihânı tâbı / Her **rûz-ı** siyâhuñ âftâbı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*rûz-ı, -ı]*

Rûz-ı firûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu'âşirân-ı şafâ-ķişâna, şıfat-ı / 'atâ vü saķâ, baķş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*rûz-ı, -ı]*

S

sa'âdet: Mutluluk.

Cârüb-keş-i der-i **sa'âdet** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 12*). [*sa'âdet,]*

idüp mazhar-ı merhamet ü 'âtıfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı **sa'âdet** / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*sa'âdet,]*

Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata niğeh-sâz ve **sa'âdet** ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki kâdem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*sa'âdet,]*

[...] hâzerâtından bir şâhib- / **sa'âdetüñ** ümmet-i hâlişü'n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nüş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*sa'âdetüñ, -üñ]*

sa'âdet: Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

[...] sâye-i **sa'âdetinde** âsûde-nişînlerdür, sâlikî-i tarîķ-i / düşvâr-ı zehâb-ı fakr u fenâya hezâr cânla tâlib ü râķıb olup, naķş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*sa'âdetinde, -i, -n, -de]*

sâ'at: Vakit, zaman, an.

Ve tā-key, kendü hüsn-i cemāl u ruhsār-ı 'āle'l-'ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir **sā'at** zıştī-i refīk-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*sā'at*,]

Ve esnā-yı kıl ü kâlâ, kemāl-i hıffetden her **sā'at** kendüni, şāhdan şāha / pertāb idüp, kaç'ân, kelām-ı mütenākış u perîşānunda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*sā'at*,]

sabā: *Ar. Poyrazdan esen lâtîf rûzgâr. sabâ-reftâr: Bâd-peymâ: esb-i sabâ-reftâr.*

[...] / İrdi nevrûz yine geldi gülîstāna **şabā** (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7*). [*şabā*,]

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne **şabā** / Nesīm-i hoş-şemīm-i **şabā** ki peyk-i peygām-res-i maqdem-i şāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*şabā*,]

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne **şabā** / Nesīm-i hoş-şemīm-i **şabā** ki peyk-i peygām-res-i maqdem-i şāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*şabā*,]

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hārā-yı pür mevci / **Şabā** şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*şabā*,]

bahārdur, hem-vāre du 'ā-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzūnum ider. / Peyk-i sebk-pāy-ı nesīm-i **şabā** ki, seyyāh-ı çîn-i zulf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*şabā*,]

sabbāğ: *Boyacı, boyayan.*

gün-ı cemendür, **sabbāğ-ı** pīrāye-i cemāl-ı gītī-fürūzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*sabbāğ-ı*,]

sabr: *Üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.*

Tevakkuf u **sabr** eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukdā / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kırā'at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*sabr*,]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü **sabr**, rübūde-i saḥt-pençe-i hışm u ğāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tır-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*sabr*,]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü **sabr**, rübūde-i saḥt-pençe-i hışm u ğāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tır-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*sabr*,]

ve sitem-i ḥamiyyet-engīzden tekāver-i saḥt-ser-i **sabr** u karar, 'inān-ı 'akl u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kıl ü kāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*sabr*,]

sad-: *Yüz, 100 sayısı, pek çok.*

İzid-i Müte'āl-ı Celle Celālühunuñ her bir ser-i mūda müstetir **sad-** / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān suver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*sad-*,]

sa'd: *Uğur, uğur getiren şey, iyilik, mübareklik.*

esrārıdır, hāk-būsān-ı bārgāh-ı refī'ü'ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nûrum,
ki evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [sa'd-ı,]

sadākat: Doğruluk. II. Bağlılık.

Bu nazm-ı belāğat-nizām daḥi, muşaddık-ı kelām-ı **şadākat-ı** encāmumdur: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7). [şadākat-ı,]

sadākat-kış: I.Davranış ve tavırları doğruluktan yana olan II. Sadık insan.

yād idüp fütāde-i hāk-ı pāy-ı dōstān-ı **şadākat-kış** ü āšnāyān-ı mahabbet- / endiş olup cebīn-i sātī' u'n-nūr-ı
ihlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [şadākat-kış,]

sad-hezār: Yüz bin, yüz bin kere.

Eger bu mākāl-ı kızb-ihtimālde, şādıku'l-bāl ve bu da'vā-yı dūrūğ- / ihtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı hākk iseñ pes
niçün **şad-hezār** yüz (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9). [şad-hezār,]

ve āştī vü şulḥ u mā-cerāda bulınup **şad-hezār** cevır ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmüşüm. (Gül ü Mül,
Diğer 339, Beyit 4). [şad-hezār,]

şādıku'l-kavl: Doğru sözlü, güvenilir.

[...] / Ve bu maḥalde **şādıku'l-kavl** u rāst-güysun, zīrā ben heşt-behişt ve sen (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3).
[şādıku'l-kavl,]

şadır: Çıkan, meydana gelen.

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedūñ olsun ki; leb- / i belāğat-senc-i şu'arā-yı
'Arabdan **şadır** olmuşdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [şadır,]

āyet-i ḥürmet-i kaṭ'ıyyü'l-ḥükme mensūḥ olmaqlık benden **şadır** u peydā / olmamışdur. (Gül ü Mül, Diğer 339,
Beyit 8). [şadır,]

sad-nevbet: Belirli saatlerde veya zaman dilimlerinde yapılan müzik veya edebi performansları idade eden terim.

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ğam
encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7). [şad-nevbet,,]

sadr-ārā: Gönlü süsleyen.

aḥadiyyet ve **şadr-ārā-yı** serīr-i nübüvvet. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3). [şadr-ārā-yı, --yı]

sadr-a'zam: Osmanlı devlet teşkilâtında pâdişâhın vekîli olarak yönetimi elinde tutan, vezirler, vekiller heyetine

başkanlık eden zat, başbakan, başvekil, vezîriâzam.

Der-Midḥat-i **Şadr-a'zam** Ahmed Paşa Mesnevî-i Kalemîyye Li-Muharririhi / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 2*). [*şadr-a'zam,*]

sadr-ı: 1. makam 2. baş köşe.

Senden olur olur ise dermân / 'Azm-ı der-i **sadr-ı** kām-yâb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*şadr-ı,*]

Ol **sadr-ı** güzîne keşf-i râz it / Düş pâyına girye-i niyâz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*şadr-ı,*]

[...] / Ol **sadr-ı** güzîn k'olurdu der-bân (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9*). [*şadr-ı,*]

Dergâhına ruḥşat olsa Keyvân / Ol **sadr-ı** güzîn ki tîğ-i tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*şadr-ı,*]

Âmîziş ider çü sükker ü şîr / Ol **sadr-ı** güzîn vezîr-i a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*şadr-ı,*]

Ey **sadr-ı** güzîn Hıdv-i zî-şân / Sen zâtuña lâyıḳ eyle iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*şadr-ı,*]

Hâlûñ 'arz it o **sadr-ı** muḥtereme / Niçe **sadr-ı** muḥterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*şadr-ı,*]

Hâlûñ 'arz it o **sadr-ı** muḥtereme / Niçe **sadr-ı** muḥterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*şadr-ı,*]

Müşîrân-ı zamânûñ ḥüsn-i tedbîr ile meşhûr / Şeh-i Cem-câh-ı devrânûñ güzîde **sadr-ı** dîvânı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*şadr-ı,*]

Ben dil-fiğâr-ı ḥayret ü efkâr daḥî ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kām-yâb-ı **sadr-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*şadr-ı,*]

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'âṭîfet, mesned-ârâ-yı **sadr-ı** sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*şadr-ı,*]

Âşaf-ı Cem-cenâb ve 'arza-dâşt-ı **sadr-ı** kām-bîn ü kām-yâb kılına. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [*şadr-ı,*]

sadr-nişîn-i: Sadarette oturan II başkanlıkta oturan.

Ey **sadr-nişîn-i** kām-rânî / Bir nîm-nigâh-ı iltifâtûñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*şadr-nişîn-i,*]

sadr-pîrâ-yı: Makamını süsleyen.

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'âṭîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve **sadr-pîrâ-yı** serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*şadr-pîrâ-yı,*]

sa'dü'd-dîn: Dilimizde 'sadettin' şeklinde erkek adı olarak kullanılan bu kelime: dinin mübarekliği, dini uğurlu, kutlu kılan demektir.

[...] / Eş-şeyḥ **Sa'dü'd-dîn** ü'l Ḥamavî buyururlar ki: «bâtın-ı ma'siyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*sa'dü'd-dîn,*]

saf: *Saf, halis | temiz.*

mücellâ vü şâf u pâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11*). [*şâf, -ına*]

safâ: *Gönül huzuru/şenliği.*

gulgule-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû her câm-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sîr-âb olduğı eyyâm-ı şafâ, encâmde; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*şafâ,,*]

Şu ‘arâ-yı rûşen-rây-ı Rûm, bu güne menkıbe-pîrâ-yı şıfât-ı şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*şafâ-,*]

[...] / Tekellüfle olan meclisde olmazmış şafâ hergiz (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9*). [*şafâ,*]

reftârûn bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / şûr u gavğâda senûñle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*şafâ,*]

ve âştî vü şulh u mâ-cerâda bulınup şad-hezâr cevîr ü cefâ ve / vefâ vü şafâ-yı rûzgâr geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*şafâ-yı,*]

safa-bahş-ı: *Huzur veren.*

henüz pîr-i nâ-bâlig ve mişâl-ı etfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-bahş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*şafâ-bahş-ı,*]

safâ-kis: *Safa çeken.*

Rûz-ı firûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu‘âşirân-ı şafâ-kışâna, sıfat-ı / ‘atâ vü saḥâ, bahş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*şafâ-kışâna,, -âna*]

safâ-şifat: *Gönül şenliği.*

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta‘rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş‘âr-ı ma‘nîdâr-ı feşâḥat-ḡarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*şafâ-şifatumda, -umda*]

safha: *Sayfa, levha.*

Pākân-ı merdümân-ı zamâne ḡod, benüm âb-ı dil-cüyumı ki gül-âb-ı ḡoş- / būdur, pirâhen-i ṭâhir ü ḡıla‘-ı fâḡirelerinden mâ‘adâ safḡa-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*şafḡa-i, --i*]

şafḡa-i rûy-ı zemîn ve fûrû-güzâşte-i ḡâk-ı tevâzû‘ u teslîm itmediyse, beni gör, / ki ‘alâ-raḡm-ı İblîs-i bed-zu‘m u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem ‘aleyhi‘s- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*şafḡa-i, --i*]

sâfi-nihâd: *Saf yaradılışlı, temiz huylu.*

Ve lakab-ı [...] mülakkaḳ kılınup suḥre-i / dehr ve ṣōhre-i ṣehr, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı **ṣāfī-nihād** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*ṣāfī-nihād,*]

ṣafvet-i: *Saflık.*

Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārūm. / Çeşm-i nergis-i ṣehlā, kemāl-i **ṣafvet-i** āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*ṣafvet-i,*]

ṣāf-zamīr: *Saf, temiz kalpli.*

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i ṣarīr olup, / mişāl-ı mengūş, gūş-ı müstemī'ānda, cāy-gīr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü **ṣāf-zamīr** (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*ṣāf-zamīr,*]

sāğar: *Kadeh, cam, piyale.*

[...] / Gül **sāğarın** pūr itdi gelūñ pūr-ḥurūş oluñ (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5*). [*sāğarın, -ın*]

ḥaclegāh-ı meclisde, her **sāğar**, bir fānūs-ı 'arūsa ve ṣaḥn-ı nūzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir ṭāvusa dōñp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*sāğar,,*]

Ve her çend **sāğar-ı** zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmīla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*sāğar-ı, --ı*]

[...] / Mül çün bu güftār-ı telḥ u sāmī'a-figārı gūş ve bu **sāğar-ı** zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*sāğar-ı, --ı*]

sāğar-ı: *Kadeh, cam, piyale.*

iken, cām-ı ṣaḥbā-yı neşve-zāy-ı ṣehādeti ki; [...] dur; ve **sāğar-ı** / pūr-feyz ü bī-keder-i taşdıḳ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*sāğar-ı,*]

olup, piyāle-i nizā' ü mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaṣāne-i diğer, ta'bīye vü / rīḥte ve der-sā'at, **sāğar-ı** muḥāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḥer, vāz' (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*sāğar-ı, --ı*]

sāha: *Ey ṣāh, ey gönül sultanı (Sevgili yerine).*

Rüz-ı firūz-ı bezm-i dil-firūzda, mu'āşirān-ı ṣafā-kīṣāna, şıfat-ı / 'atā vü **sāhā**, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*sāhā,,*]

Ve kendūñi kerem ü **sāhā** ve baḥşış ü 'atāya, mensūb tūatarsın, ammā / hezārān ṣāḥib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*sāhā,*]

Muttāşıl ol iki çeşm-i ṣehbāz / **Sāha-i** 'arşa iderdi pervāz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*sāha-i,*]

sāha: *Meydan, avlu, arsa: sāha-i harem, sāha-i harb.*

endāz-ı nakş-ı ser-levha-i baht-ı bed-fi'āl oldım. / Bu 'ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-ṭnāb u sūtūnda ve bu **sāha-i** faṣīḥū'l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [sāha-i,]

sahābe: Hz. Peygamberi (a.s.m.) dünya gözüyle gören ve onun yolundan giden müslümanlar.

Ve **şahābe-i** 'ālī-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şoḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [şahābe-i, -i]

sahāvet: Cömertlik.

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nī dād u dihiş ve **saḥāvet** ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [saḥāvet,]

sahbā: Bāde, hamr, şarāb.

iken, cām-ı **şahbā-yı** neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pür-feyz ü bī-keder-i taşdıḳ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [şahbā-yı, -(y)ı]

Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı cüybārda, zevraḳ-ı **şahbāyla** cihān cihān 'ays (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [şahbāyla, -yla]

vesāṭet-i keyfiyyet-i **şahbā** ile zuḥūr ider, bir ḥālet-i 'arızī ola. / O maḳūle kuvvet ü ḳudretten maḥall-i iḳtizāda nesne ḥāşıl u zāhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [şahbā,]

şāyeste evzā' u etvār ve nā-sezā ef'āl ihtiyār idüp münāza'a vü mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle **şahbā-yı** feraḥ-fezā-yı ḥelālümce, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [şahbā-yı, -(y)ı]

sahbā-keşān: Şarap içen kimseler.

[...] / terāne-senc ü velvele-sāz olup teşvīḳ-i yārān-ı **şahbā-keşān** ve tergīb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9). [şahbā-keşān,]

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-güsārān ve ārayiş-i āḡuş-ı rindān-ı **şahbā-keşān** olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [şahbā-keşān,]

şāhib: Bir şeyi ḥükmü altına alıp gerektiği gibi kullanan, ona tasarruf eden kimse.

Āşaf-ı Bermekī kerem, **şāhibü** 's-seyfi ve'l-ḳalem; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [şāhibü,]

Çeşm-i siyāḥ ḡazālāne nigāh-ı müşḡn-müdur, fitrāk- ḥübān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ḡarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i ḥumār-ālūde-i **şāhib-** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [şāhib-,]

Çeşm-i siyāḥ-ḡazālāne-nigāh-ı ḥübān, bir āhū-yı müşḡn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ḡarrende şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i **şāhib-** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [şāhib-,]

Ve **şāhibi** sā'ir şüc'ān-ı zī-şān gibi, ki maşduḳa-i şıfat-ı şecā'atleri, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11). [şāhibi, -i]

[...] hażerātından bir **şāhib-** / sa'ādetūñ ümmet-i ḥālīşü'n-nebī, kem ü bīş, benī tenāvül ü nūş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*şāhib-*,]

şāhib-devlet: *Yüksek mevki sahibi (kimse); talihli (kimse) II sadrazam.*

bir **şāhib-devlet** mülāḥaza kılmadıgımdan, ser-i şūrīde-i bī-baḥt u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı ḥayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*şāhib-devlet*,]

şāhib-ser-māye: *Sermaye sahibi.*

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü 'atāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān **şāhib-ser-māye** vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*şāhib-ser-māye*,]

şāhire: *Sihir yapan, büyücü, sihirbazabüyüleyici sözler sözleyen (şair).*

mesāḥa-i **şāhire-i** kīr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyış ü istirāḥat ve / ne bir cāy-ı ārāmīş ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*şāhire-i*,]

[...] / bu **şāhire-i** ḡāmire-i ḡabrādan ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı pūr-berg ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*şāhire-i*,]

şāḥife: *Üzerine yazı yazılan veya basılan bir kağıt yaprağının iki yüzünden her biri; kağıt yaprağı.*

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāḥ, mütālā'a-fermā-yı **şāḥife-i** ḥāl-i perīşān-me'āl ve naẓar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*şāḥife-i*, --i]

sahn: *Ar. 1. Mekânın ortası, orta yer: sahn-ı sofa. 2. Zil. -tesniye bünyesiyle- sahneyn: Çifte zil. 3. Büyük kâse. (Bu münasebetle lisanımızda -fethateyn ile- maruf yemek kabına utlak olunur).*

Şaḥn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna / Bir naḳş-ı dil-keş oldu uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*şāḥn-ı*, --ı]

sahn-ı: *Ar. 1. Mekânın ortası, orta yer: sahn-ı sofa. 2. Zil. -tesniye bünyesiyle- sahneyn: Çifte zil. 3. Büyük kâse. (Bu münasebetle lisanımızda -fethateyn ile- maruf yemek kabına utlak olunur).*

Ey eblaḳ-ı ḥāme-i sebük-rev / İt **şāḥn-ı** neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*şāḥn-ı*,]

ḥaclegāḥ-ı meclisde, her sāḡar, bir fānūs-ı 'arūsa ve **şāḥn-ı** nūzhetgāḥ-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*şāḥn-ı*,]

zemīne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rizān iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i **şāḥn-ı** çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*şāḥn-ı*,]

sahrā: *Kır, ova, çöl.*

Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endişeye, **şahrā-yı** bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı 'inān-ı cevalān
itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [şahrā-yı, --yı]

gürüh-ā-gürüh, seyr-i **şahrā** vü çemenzāra ve geşt-i deşt ü kühsāra çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13).
[şahrā,]

saht: (Fa.) Katı, sert. Kuvvetli, güçlü. Güç, zor.

[...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i **sahtla**, bī-hüde dehen-i perīşān-suhanuñı, çāk u (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11).
[sahtla, -la]

Saňa ne keyfiyyet dest-dāde oldı ki **saht** muţtarib tapīde- ü / cenān (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7). [saht,]

Ve nīk u bed-i eyyāmı ve serd ü germ ve **saht** u nerm-i 'ālemi daħı / müşāhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [saht,]

sahte: Yapmacık, düzmece.

me'ābına sezāvār u elyağ u ahrādur ki meclis-i hoş-tarh-ı cihānı, dest-i / şun' u hikmeti, **sahte** vü ārāste ve nüh
minā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [sahte,]

saht-pence: Pençesi güçlü ve kuvvetli olan II Güçlü ve kuvvetli.

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübüde-i **saht-pence-i** hışm u ğazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk
u direng, tır-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [saht-pence-i,]

sā'id: Kutlu, uğurlu.

ihitimām ve müşemmir-sāz-ı **sā'id-i** sa'y u ikdām oldıgum, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda daħı edhem-i müşgīn-
perçem-i kalem-i çāpük-kademe, berāy-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10). [sā'id-i,]

sā'ir: Başka, öteki, diğer.

Ve şāhibi **sā'ir** şüc'ān-ı zī-şān gibi, ki maşdüka-i şıfat-ı şecā'atleri, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11).
[sā'ir,]

eyyām-ı sinn ü sälları, **sā'ir** enbiyā-yı 'izām ve peyamberān-ı kirām, / şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve
'aleyhimü's-selām hażerātınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [sā'ir,]

sā'ī: I. Çalışan II. Hızlı yürüyen III. Haberci, haber götüren; koğuculuk eden.

ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstaķīm-i dīn-i kavīme, bādī vü **sā'ī** olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iķlīm, (Gül ü Mül,
Diğer 323, Beyit 10). [sā'ī,]

sāk: Baldır, incik. II Ayak.

İt **sāk-ı** du 'āyı tırma teşmīr / Tā-key tā-key bu şekve vü dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*sāk-ı,]*

sakf: Tavan.

[...] hadīş-i lülü-bāridur. / Bu teng-nāy-ı fānī vü muḥaqqar nişīmen-i virānī ve bu **sakf-ı** mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*sakf-ı,]*

sākı: İçki meclisinde şarap, içki sunan kimse. II Sevgili, dost. III Kamil mürşit, tarikat piri.

Sākī şun o zevrağ-ı şarābı / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*sākī,]*

sākinān: Bir yerde oturanlar, ikāmet edenler, o yerin ahālisinden olanlar II Sidretül münteha ahalisi.

heft-caḥīmden olduğumuz, ma'lūm-ı **sākinān-ı** şeş-cihet ü heft-ıklīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*sākinān-ı, -ı]*

sākivā: Ey saki, içki dağıtan.

[...] / Benüm **sākīyā** ol mey-i mihr-tāb (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11*). [*sākīyā,]*

Benüm **sākīyā** ol güvārende āb / Ki āb-ı ḥayāt benden eyler ḥicāb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*sākīyā,]*

Benüm **sākīyā** āteş-i āb-süz / Benüm **sākīyā** āb-ı āteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*sākīyā,]*

Benüm **sākīyā** āteş-i āb-süz / Benüm **sākīyā** āb-ı āteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*sākīyā,]*

sākī: İçki meclisinde şarap, içki sunan kimse. II Sevgili, dost. III Kamil mürşit, tarikat piri.

Sākī-yi şīrīn-kārlar daḥi, ki her birinūn evşāf-ı ḥüsn-i dil-peziir ve leṭāfet-i / cemāl-ı 'ālem-gīrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*sākī-yi, -yi]*

sākīnāme-i riyāzī: Riyazi'nin Sakinamesi.

medīḥa-ḥvān-ı zāt-ı pūr-hüner-i bī ma'āyibüm olurlar: / Ez- **Sākīnāme-i Riyāzī** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11*). [*sākīnāme-i riyāzī, -ı]*

sal: Koyvermek, salıvermek.

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u **sāl** giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*sāl,]*

sal: Far. Yıl, sene: sāl-i cedīd.

Bir dem bu gülşen-sarây-ı hazân-pezîr-i 'âlemde, kim hândân u hürrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-gam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [sâl,]

Senüñ müddet-i tarâvet ü letâfetüñ ve vaqt-i i 'tibâr u rağbetüñ her sâl-ı / ferhunde-fâlda, se mâhdur, ki eyyâm-ı nev-bahârdan 'ibâretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [sâl-ı,]

salât: *Namaz.*

[...] / mâni'-i ikâmet-i **şalât** olur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9). [şalât,]

salât: *Dua, Hz. Peygamber'e edilen dua.*

Ve mutarrâ gül-berg-i selâm u **şalât** ve ra 'nâ-ğonçe-i dürüd u taḥiyyât, / ol ser-meclis-i hâşşu'l-hâşş-ı kurbîyyet (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1). [şalât,]

salât: *Hakk'ın, Allah'ın rahmeti, namaz, duâ.*

Şemm eyleyince tâze gül-i nev-resîdeyi / Gülşen pür oldu bâng-ı **şalât-ı** hezârdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [şalât-ı, --ı]

salât u selâmı: *Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.*

maẓmûnınca gül-bâng-ı pey-ender-pey-i şalât u selâmı, tanîn-endâz-ı / heftümîn-kıbâb-ı sipîhr-i berîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5). [şalât u selâmı,]

salavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ: *Allah'ın selamı peygamberlerin üzerine olsun.*

eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm ve peyamberân-ı kirâm, / **şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ** ve 'aleyhimü's-selâm haẓerâtınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ,]

salavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâm: *Allah'ın selam ve salatları üzerine.*

eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm ve peyamberân-ı kirâm, / **şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ** ve **'aleyhimü's-selâm** haẓerâtınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâm,]

salavātu'l-llâhi'alâ-nebiyyinâ: *Allah'ın selamı peygamberlerinin üzerine olsun.*

'âlî-makâm ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı 'âlî-'ilm, haẓret-i hıvâce-i 'âlem, / **şalavātu'l-llâhi 'alâ-nebiyyinâ** ve 'aleyhimü's-selâmdan, der-hâtır u yâd (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [şalavātu'l-llâhi'alâ-nebiyyinâ,]

sâl-hurde: *Çok yaşlı, pek ihtiyar.*

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar **sâl-hürde** ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*sâl-hürde,*]

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâķış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve **sâl-hürde** vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*sâl-hürde,*]

sâlik: I. Bir yola giren, bir yolda giden II. Tarikata girmiş bulunan.

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlere, **sâlikî-i** tarîķ-i / düşvâr-ı zehâb-ı fakr u fenâya hezâr cânla tâlîb ü râķîb olup, naķş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*sâlikî-i, -î-i*]

sallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde.: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun.

Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve cebîn-i i'zâz u tekrîmi, / huzûr-ı Hâzret-i Âdem, **sallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde**, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*sallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde,, -de*]

saman: Tahl taneleri alındıktan sonra kalan sapları.

Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senûñle hem-bezm ü hem-demlûk / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü **sâmân** olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*sâmân,*]

sâmânı: Servet, zenginlik; rahat, huzur.

Ve kendüñi kerem ü saķâ ve baķşış ü 'atâya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâhib-ser-mâye vü hân mânî ve bî-pâyân mâlik-i ser ü **sâmânı**, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*sâmânı,,*]

samedânı: Allah'ın yardımıyla.

[...] ki nûr- / ı zulmet-süz-ı mişkât-ı zât-ı **samedânîdür**, 'amm-i nevâle, peder-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3*). [*samedânîdür,, -dür*]

sâmi'a: İşitme gücü, duyma melekesi.

Ben rû-siyâhı, ma'siyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hîred-güdâz, tanîñ-endâz, şimâh-ı **sâmi'ası** olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*sâmi'ası, -sı*]

sâmi'a-pîrâ: Kulaķa hoş gelen.

neşîd-i dil-pesend-i feraķ-fezâ vü dil-keş edâ **sâmi'a-pîrâ** gûş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*sâmi'a-pîrâ,*]

saña: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

her dāstān-ı dil-keş beyânında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından **saña** yek şemme, izhār ve fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*saña,*]

sañayî: Sanatlar.

nebātāt u ezhāra ki **şanāyî**-i bedāyî'ü'l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i gülüstān, bir ter-zebān-ı 'azbu'l-beyān olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*şanāyî* '-i, --i]

sandūkça: Küçük sandık.

bend ü zīver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki **şandūkça**-i gūş-ı hūş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le'āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*şandūkça*-i, -i]

sarîr: Gıcırtı, cızırtı.

Eyler nağam-ı **şarîrūn** icrā / Giryen sebep-i sürür u şādî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*şarîrūn, -ün*]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sâz-ı dil-keş-i **şarîr** olup, / mişāl-ı mengüş, gūş-ı müstemi'ānda, cāy-gîr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-żamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*şarîr,*]

sātî'u'n-nūr: Yüksek ve yücelerdeki nur, ı ışık.

yād idüp fütāde-i hāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kîş ü āşnāyān-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i **sātî'u'n-nūr**-ı ihlāşı daḥi ziyāde mālîde-i zemîn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*sātî'u'n-nūr-ı,*]

savāmi: Tapınaklar, İbadet yerleri.

i rindān-ı mey-güsārān eylerler. / Ve mu'tekifān-ı cevāmi'-i 'ibādet ü peygüle-güzinān-ı **şavāmi**-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*şavāmi* '-i, --i]

savlecân: Çevgân, cirit oynanılan eğri sopa.

ser-i 'azîzin, kūy-ı **şavlecân**-ı fenā ve ğaltān tūb-ı hāk-ı ḥasār / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*şavlecân-ı, --ı*]

savlet: İhtişam; güç, kudret.

Māye-i heybet ü **şavlet** ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i ḥamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*şavlet,*]

savma'a: İbadet yeri, zaviye, dervişlerin ibadet yeri.

[...] / maẓmūnıyla ‘āmil olan güşce-güzīnān-ı **şavma‘a-i** tecrīdūn giyāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7*). [*şavma‘a-i,]*

ve **şavma‘a-i** ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*şavma‘a-i,]*

şavt: Ses, şarki, civıltı, ötüşme.

Oldukça kıta‘ zebānuñ eyler / **Şavt** u nağamuñ laṭīf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*şavt,]*

sa‘v: 1. Çalışmak, çabalamak, gayret etmek. 2. Safa ve Merve arasında gidip gelme durumu.

ihitmām ve müşemmir-sāz-ı sā‘id-i sa‘y u ikdām oldıgım, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda daḥi edhem-i müşgīn-perçem-i kalem-i çāpük-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*sa‘y,]*

şavdı: Avlamak.

Çeşm-i siyāh-gazālāne-nigāh-ı hūbān, bir āhū-yı müşgīn-mūdūr, ki fitrāk- / beste-i **şavdı**, ğarrende şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve hūmār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*şavdı,]*

sāve: Gölge.

Kāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nürdan bir servdūr düşmez zemīne **sāyesi** (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*sāyesi, -si]*

sāve: Gölge || himaye, gözetme.

ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı lūṭfa sāyān görüp, pāye-i **sāye-i** hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāḳ-ı seb‘a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*sāye-i, --i]*

[...] **sāye-i** sa‘ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālikī-i tarīḳ-i / düşvār-ı zehāb-ı faḳr u fenāya hezār cānla tālib ü rāğīb olup, naḳş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*sāye-i, --i]*

sāve: Gölgesiz, gölges olmayan.

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] **bī-sāye** serv-i pīrāye-i ḥadīḳa-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*bī-sāye,]*

sāvebān: Gölgecik, otağ.

Ve īklīl-i celīl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan devletmendān-ı ‘ālī- / şān, ki **sāvebān-ı** hūmāyūn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*sāvebān-ı,]*

savf: Yaz mevsimi.

Ammā benden, **şayf** u şitāda, belki fūşūl-ı erba‘ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı‘ ve germi-i bāzāruma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [şayf,]

sāz: Musiki ‖ çalıp söyleme.

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i **sāz-ı** dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ānda, cāy-gīr ve bi’l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [sāz-ı, --ı]

sāz: Kamış, kamışlık.

Ve sen ol nā-ḥuffāzsın ki her kim senūnle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü **sāz**, belki bī-ser ü sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [sāz,,]

se: Üç.

Senūn müddet-i tarāvet ü leṭāfetūn ve vaḳt-i i‘tibār u rağbetūn her sāl-ı / ferḥunde-fālda, **se** māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan ‘ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [se,]

seb‘a-şidād: Hz. Yusuf zamanında Mısır’da geçirilen yedi kurak yıl.

ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı luṭfa şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i ṭāḳ-ı **seb‘a-şidād** ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [seb‘a-şidād,]

sebeb: Neden, gerekçe.

Eyler nağam-ı şarīrūn icrā / Giryen **sebeb-i** sürür u şādī (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8). [sebeb-i, -i]

ezhāra, feyz-baḥş-ı ḥayāt ve eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, **sebeb-i** / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [sebeb-i, -i]

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandānīye bādī vü **sebeb** olduğımdan hezār cānla rāğıb u ṭalībüm ve bu güne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [sebeb,]

[...] / Beni **sebeb-i** bī-nevāyī ve bādī-i gedāyī zu‘m u kıyās itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [sebeb-i, -i]

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve bu ma‘nāyı, **sebeb-i** faḥr ve bādī-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13). [sebeb-i, -i]

ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā‘at ve **sebeb-i** füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [sebeb-i, -i]

şāyeste evzā‘ u etvār ve nā-sezā ef‘āl ihtiyār idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri **sebebiyle** şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [sebebiyle, -i, -yle]

sebzā-reng: (f.b.s.): 1. yeşil rengi. 2. esmer, karasarı. (Develioğlu, 2015:1082).

gelüp cāme-i **sebzā-rengümi** şad çāk u pāre pāre kılmışum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [sebzā-rengümi, -ümi]

Ey Gül-i la 'lîn kabā, egerçi zāhiren tūti-i şekker-hā gibi, perr ü bālūn / **sebzā-reng** ü hoş-nümādur, ammā çi sūd, senüñçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [sebzā-reng,]

sebbezār: (Fa.) Yeşillik, çayırılık, çimenlik yer.

nergis-i mest, zerrīn-kadehin ve lāle-i nu' mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı **sebbezārda** def'-i derd-i ser-i hūmārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [sebbezārda, -da]

iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı **sebbezār**, benüm tahtgāhum; gūşe-i (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3). [sebbezār,,]

sebzgün: Yeşil renkli.

hoş-kumāş-ı **sebzgün-i** çemeni, be-resm-i i' zāz-ı pāy-endāz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [sebzgün-i, -ı]

sebzgün: Yeşil renkli.

Çemen zann eylemeñ bir **sebzgün** hārā-yı pūr mevci / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [sebzgün,]

sebz-per: Yeşil yapraklı, yeşil renkli, yeşil kanatlı.

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i **sebz-per** ve la 'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [sebz-per,]

seccāde: Yere serilip üzerinde namaz kılmaya yarayan eşya.

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı hārām eyledi, tā ki / 'ömr-i kūtāh u tīz-reftārları, bi'l-cümle, gūşe-i **seccāde-i** ta'at u 'ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [seccāde-i, -i]

seccāde-nişīn: Seccadede oturan, ibadet eden.

Ben şeyh-i **seccāde-nişīn-i** hānkāh-ı Gülşenīyüm ki tekml-i erba'īn / idüp hālvat-hāne-i gönçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [seccāde-nişīn-i,]

secde-i: Şükür secdesi.

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i **secde-i** ta'zīm ve cebn-i i'zāz u tekrīmi, / hūzūr-ı Hāzret-i Ādem, şallallāhu te'ālā aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*secde-i,*]

sec'-i: *Yiğit, cesur.*

dur, şeker-hvār ve kiminūn 'andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu **sec'-i** hoş-ta 'bīr ü pākīze-ma'ānī ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*sec'-i,*]

sehā-kīş: *Cömertliği kendine yol edinmiş olan kimse.*

Hengām-ı keremde ol **sehā-kīş** / Sīm ü zeri bezl ider kem ü bīş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*sehā-kīş,*]

selām: *Esenlik dileme sözü.*

Ve mutarrā gül-berg-i **selām** u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dūrūd u taḥiyyāt, / ol ser-meclis-i hāşşu'l-hāşş-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*selām,*]

selāmet: *Esenliğe kavuşma, huzura erme.*

[...] / nā-gehānī ve bām-üftāde ferih ü faḥūr, hūrāmān-ı semt-i **selāmet** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*selāmet,*]

selāsil: *Zincirler halinde, zincirleme.*

nihād-ı ḥalīfetu'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āvīḥtenīsi, şāyeste-i / **selāsil** ü aḡlāl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*selāsil,*]

selāsil: *Zincir(ler).*

ve siyeh-mestligi ve evzā'-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm **selāsil-i** nehy ü harāma giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*selāsil-i, --i*]

selisü'l-kavl: *Sözün güzelliği, akıcılığı II sesin güzelliği.*

Ve ḥaberdār degül misün ki mübtelā-yı belā-yı **selisü'l-kavl** olan / hezārān şaḥş-ı bī-teşḥīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*selisü'l-kavl,*]

selīm: *Yumuşak huylu.*

idüp, ṭab'-ı **selīm-i** laṭīf-ṭab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma'ānīdür, eğer-pezīr ü rıkkat-engīz ve çeşme-güşā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*selīm-i, -i*]

semen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.*

şükûfe-i **semen** ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*semen, j*]

semt: *Taraf, yön, yol.*

rûhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlähîyi cüyân ve **semt-i** 'âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*semt-i, -i j*]

yoğdur. / Ve hemîşe, kem-fehm ü kec-endîşe olup, **semt-i** hılâfa imâle-i ligâm-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*semt-i, -i j*]

[...] / nâ-gehânî ve bâm-üftâde ferih ü faḥûr, hırâmân-ı **semt-i** selâmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*semt-i, -i j*]

semt: *Taraf, yön; şehir, memleket.*

reftâruñ bu **semti**, geşt ü güzâr itmemiş ki, hiç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u ğavğâda senüñle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*semti,, j*]

sen: *T. İkinci teklik şahıs zamiri.*

Mânî-i şuver nigâr-ı ma'nâ / Yokdur bu hünerde **saña** hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*saña, -a j*]

Saña n'ola ey Mesîḥ güftâr / Ey feyz-nişâr u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*saña, -a j*]

Sensin sebeb-i nizâm-ı 'âlem / Tedbîr-i cihân **saña** müselle (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7*). [*saña, -a j*]

Bih-zâd **senüñle** kâm buldı / Erjeng **senüñle** nâm buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*senüñle, -üñ, -le j*]

Bih-zâd **senüñle** kâm buldı / Erjeng **senüñle** nâm buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*senüñle, -üñ, -le j*]

şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma'düde vü maḥşûra ki **saña** (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*saña, -a j*]

Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nî **senüñle** germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*senüñle, -üñ, -le j*]

Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim **senüñle** hem-bezm ü hem-demlûk / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâmân olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*senüñle, -üñ, -le j*]

âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdûñ mi ki şöḥbet-i ḥâr-ı bed-kirdâr, **saña** tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*saña, -e j*]

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü rûy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*saña, -a j*]

Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldı ki saḥt muṭtarib tapîde- ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*saña, -e j*]

gürbe ve bî-hüde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / **Saňa** ne diyeyüm ve ne güne nuş u pende ser-
âgâz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [saňa, -e]

tutarum, **saňa** yegân yegân izhâr u 'ayân ve âşkâr u beyân eyler idüm, / ammâ hadîs-i mu'teber-i [...] (Gül ü
Mül, Diğer 325, Beyit 10). [saňa, -e]

[...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gü ve belâgat-eşerdür. / **Saňa** hiç bir kâr-ı nık u güftâr-ı pesendide yok mı idi
ki kendü ef'âl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [saňa, -a]

reftârûn bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hiç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u gavgâda **senûnle** bir dem, dem-
zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [senûnle, -ün, -le]

CEVÂB-I MÛL-İ HAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, **saňa** ne güne hâlet vâkı' oldı,
ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [saňa, -a]

olmuşdur, senûn 'indünde zebân-âvürde-i beyân u ta'bîr ve medâyiḥ ü elḳâb-ı / letâfet-nişâbdan ki benüm
hâḳḳumda lisâna gelmişdür, eger **saňa** bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [saňa, -e]

Ve fûşûl-ı çehârda benüm zamân u 'ahd-i letâfet-âşârumda, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-
bahârdur, **saňa** rağbet ü i'tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [saňa, -a]

yokdur ki baňa tağallüb ü taḥakküm idesin. / Zîrâ **sen** henüz cân u ciger-güşe-i mâder ü pîrâye-i âğûş-ı dâye ve
cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [sen,]

sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Ammâ **senûn** ey ḥuceste-güftâr / Ey siḥr-beyân u mu'ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [senûn, -ün]

Senden bunı iderüz temennâ / Koymadı dilümde derd ü miḥnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [senden, -den]

Senden olur olur ise dermân / 'Azm-ı der-i şadr-ı kâm-yâb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [senden, -den]

Ammâ ol kimse ki **senden** bir cür'a nûş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fîşḳ u fücûr ve iktisâb-ı (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 6). [senden, -den]

Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim bir nefes **senden** dem urdı, ya'nî senûnle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer
302, Beyit 11). [senden, -den]

Senûn âsîb ü gezendün, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî **senden** / birkaç kaṭre ki bir libâs-ı pākîzeyeye çekide ola
nâ-pâk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [senden, -den]

ḥarâbât-ı teng ü târ, **senûn** câygâhuñdur. / Pākîze-dâmenân-ı kîbâr u şîğâr-ı 'âlem ve pākân-ı ḥâş u 'âm-ı benî-
Âdem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [senûn, -ün]

benüm muḥibb ü hevâ-hvâhlarum; rind-i bî-hûş u kallâş ve mest-i medhûş u / evbâş, **senûn** muşâḥib ü hem-
râhlârûndur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [senûn, -ün]

Senûn âsîb ü gezendün, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaṭre ki bir libâs-ı pākîzeyeye çekide ola
nâ-pâk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [senûn, -ün]

bed ve akvâl-i nâ-pesendünle fâḥr u mübâḥât eylersin. / Ve beng ü bûngi, bî-nâmûs u nengi ki **senden** ḥarâb u
vîrân ve vâlih ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [senden, -den]

Senûn müddet-i tarâvet ü letâfetün ve vâkt-i i'tibâr u rağbetün her sâl-ı / ferḥunde-fâlda, se mâhdur, ki eyyâm-ı
nev-bahârdan 'ibâretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [senûn, -ün]

olmuşdur, **senûn** 'indünde zebân-âvürde-i beyân u ta'bîr ve medâyiḥ ü elḳâb-ı / letâfet-nişâbdan ki benüm
hâḳḳumda lisâna gelmişdür, eger saňa bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [senûn, -ün]

Senûn buhâr-ı mağz-hırâş-ı humâruñ, derd-i ser-âver-i erbâb-ı / ‘ayş u ‘işret oldukça benüm âb-ı pür-şafâmla,
ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [senûñ, -üñ]

sen: İkinci tekil şahıs.

Haclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng / İtmiş **seni** Fâtıru’s-semâvât (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5). [seni, -i]

Sensin sebeb-i nizâm-ı ‘âlem / Tedbîr-i cihân saña müsellemler (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7). [sensin, -sin]

Keşretde nedîm-i bezle hvânsın / **Sensin** dil-i bî-enîse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [sensin, -sin]

Sen hâlûmî şerhe himmet eyle / **Sen** var iken ey celîlû’l-evşâf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [sen,]

Sen hâlûmî şerhe himmet eyle / **Sen** var iken ey celîlû’l-evşâf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [sen,]

Kimden ideyin ümîd-i elţâf / **Sen** var iken ey hüceste-ta’bîr (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [sen,]

Biñ kerre olur aña peşîmân / Eyler **seni** luţfî ile memnûn (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15). [seni, -i]

Minnetle **seni** tamâm iderler / Ğamgîñligüñde şâd olurlar (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11). [seni, -i]

Ey şadr-ı güzîñ Hıdvî-i zî-şân / **Sen** zâtuña lâyıķ eyle ihsân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14). [sen,]

[...] / Tâ ki **sen**, pâ-mâl u haksâr u hâķîre, dest-gîr olup, bu dâm-ı ğam u (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4). [sen,,]

Ve **sen** ol nâ-huffâzsın ki her kim senûñle hem-bezm ü hem-demlûk / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sāmân
olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [sen,]

Ey Mül-i bî-te’emmül, **sen** mükîrr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlûk ile bülend ü firâz idüp encâm-ı
kârdan bî-haber ü ğâfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [sen,]

Ve **sen** hüd, pâyan-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i
rahımla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [sen,]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da’vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-hürde ve ‘ömr-i bisyâr-
dâde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [sen,]

[...] / **Sen** ki bir tabânçe-i dest-bürd-i rûzgâra, tâb getürmeyüp fütâde-i hâķ-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4).
[sen,]

Eger **seni** rüy-ı gülğün ve ruhsâr-ı lâlegüña, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña
nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [seni, -i]

Sen meymenet ü bereket-i muvâfâkâta nıgeh-sâz ve sa’âdet ü kerâmet- / i mütâba’ata nazar-endâz ol, ki kâdem-
zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [sen,]

[...] / Ve bu maħalde şâdıķu’l-kavl u râst-ġüysun, zîrâ ben heşt-behişt ve **sen** (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3).
[sen,]

Sen daħi bî-hüde / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 5). [sen,]

[...] / Ammâ belâ budur ki **sen**, kâr-ı bed-terûñden, vechen mine’l-vücûhi, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5).
[sen,,]

Ve laķab-ı [...] mülâķķab kılınup suhre-i / dehr ve şöhre-i şehir, adlanmañ hüd, **seni** âķir ħalvet-hâne-i zâhidân-ı
şâfî-nihâd (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11). [seni, -i]

Ey Gül, egerçi **sen**, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve hayl u haşem-i nebātāt u / ezhāra, ġālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-gır (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [sen,,]

Rüzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes hāl, bu minvāl üzere ola, **senüñ** benümle niçe cür‘et-i muhāşametüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [senüñ, -üñ]

Yā İbrāhīm, cenāb-ı ‘izzet-me‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz **sen** ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [sen,]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri.

Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve hayl u haşem-i nebātāt u / ezhāra, ġālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā **sende** o bārū-gır (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [sende, -de]

senā: Ar. Medih, övme.

Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı **senā-yı** bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [senā-yı,]

sena-güyan: Övgüde bulunanlar, övücüler.

[...] kerīmesince leyl ü nehār, / elsine-i hāliyye vü kālīyeleriyle hāmid ü **senā-güyan-ı** Hāzret-i İzid-i Kirdgār (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [senā-güyan-ı,]

seng: Katı, sert.

hākķumda ĩcād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü’l-hıtāma **seng**, pāyān-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17). [seng,,]

seng-endāz: Mancınık.

[...] / Baña nār-ı sūzān-ı küllābgerān ile **seng-endāz-ı** mancınıķ-ı ta‘n olduñ. (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11). [seng-endāz-ı, --ı]

senüñ: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Hezār muhassenāt u nīküyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / **senüñ** kabāyiñ u bed-hūlığında hīç söz ve aślā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [senüñ,]

Ve **senüñ** ‘ömr-i kūtāhuñ hōd yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5). [senüñ,]

senüñçün: Senin için.

Ey Gül-i la‘lîn kabā, egerçi zāhiren tūṭī-i şekker-ḥā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā çi sūd, **senüñçün** bir suḥan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [senüñçün,]

ser: Far. Baş uç nihayet, zirve, tepe.

Pâyüm **ser-i** çarḥ-ı kîne-ḥvāh it / Ben güm-şode-nām u bî-nişānî (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9). [ser-i,]

nergis-i mest, zerrîn-kadeḥin ve lāle-i nu‘mān piyālesin, leb-rîz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda def‘-i derd-i **ser-i** ḥumārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [ser-i,]

Ey Mül-i bî-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki **ser-i** bî-hūşuñ / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kardan bî-ḥaber ü ğāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ser-i, --i]

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü ‘aṭāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāḥib-ser-māye vü ḥānmānı ve bî-pāyān mālîk-i **ser** ü sāmānı, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [ser,]

[...] ile tırāz-yāfte iken ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] / [...] **ser-i** tevāzu‘ u teslîmi, pîş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [ser-i,]

ser-i ‘azîzin, küy-ı şavlecān-ı fenā ve ğaltān tûb-ı ḥāk-ı ḥasār / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [ser-i,]

ser: Yanı başında, Gözünün önünde, Yanında.

Eger İblîs-i merdūd-ı zemīm, **ser-i** secde-i ta‘zīm ve cebîn-i i‘zāz u tekrîmi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [ser-i,]

İzîd-i Mûte‘āl-ı Celle Celāluḥunuñ her bir **ser-i** mûda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1). [ser-i,]

ser: Uç.

bir şāḥib-devlet mülāḥaza kılmađuımdan, **ser-i** şürîde-i bî-baḥt u / devletüm, fūrū-bürde-i girîbān-ı ḥayret ve dil-i āşüfte-i bî-tāb u tākatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [ser-i, --i]

ser-: Far. Baş, kafa.

Ve mürā‘āt-i [...] **ser-** / mestān-ı medhūşa, şîfte vü firîfte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [ser-,]

ser- bâzum.: Korkusuz, cesur, yiğit, serdengeçti II aşık.

dîde-i ‘ibret-bînle nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bâzum. [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2). [ser- bâzum.,]

ser-âğâz: Baş, başlangıç, ilk söz.

gürbe ve bî-hüde peygār u ‘arbedeyi, bî-ḥadd u bî-pāyān itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende **ser-âğâz** eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [ser-âğâz,]

Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, **ser-âğâz** eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÛL-İ HAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5). [ser-âğâz,]

ser-âğâz: Far. 1. Başlangıç. 2. Dibaçe.

Olduñ nağam-ı nazımla dem-sâz / Kıl nağme-i neşre de **ser-âğâz** (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14). [ser-âğâz,]

ser-âğâz itmekle ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 4). [ser-âğâz,]

bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i şifâta **ser-âğâz** ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı latîfe-engîz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [ser-âğâz,]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u gûya **ser-âğâz** itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [ser-âğâz,]

i'tinâyâ **ser-âğâz** eyledüñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 3). [ser-âğâz,]

cidâlde türk ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve Güle cevâb-ı pür-'itâba, bu / perdeden **ser-âğâz** itdi, ki: (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14). [ser-âğâz,]

Mül ki bu muqaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı makâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak **ser-âğâz-ı** güftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [ser-âğâz-ı, -+-ı]

hâl bu nevâ-yı şevk-fezâyâ **ser-âğâz** eylediler. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14). [ser-âğâz,]

ser-â-pâ: Baştan ayağa, tamamen.

Ve ben **ser-â-pâ** bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nî senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [ser-â-pâ,]

Ey Gül-i hod-rüy u bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyiş-cüy, **ser-â-pâ** reng ü büy! (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11). [ser-â-pâ,]

idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ'ire vü şerâre bârdan taşra vaz'-ı / kâdem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden hâlâş u berî olup **ser-â-pâ** (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [ser-â-pâ,]

güvârı nûş eyledi, **ser-â-pâ**, âteş-i şerâre-engîz-i ceng ü sitîz ve güm-kerde-i / râh-ı şu'ûr u temyîz olup; (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13). [ser-â-pâ,,]

Ben ki **ser-â-pâ** 'âlem-i hilli, seyâhat u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / hürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [ser-â-pâ,]

ser-â-ser: Baştan başa, tamamıyla.

Ben ki ser-â-pâ 'âlem-i hilli, seyâhat u temâşâ ve **ser-â-ser** iklîm-i / hürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [ser-â-ser,]

tamâm zâhir ü hüveydâ ve **ser-â-ser** 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzid-i 'azîz ü 'allâmdan hisse-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [ser-â-ser,]

ser-â-ver: Başa getiren.

Senûn buḥār-ı mağz-ı hırâş-ı ḥumârûn, derd-i **ser-âver-i** erbâb-ı / 'ayş u 'işret olduḡça benûm âb-ı pür-şafâmla,
ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*ser-âver-i, -i*]

serâv: Saray.

İmdi bu **serây-ı** sipenc ü bî-beḡā ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dūr, bisyâr meḡs ü ḡarâr
ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*serây-ı, --ı*]

ser-be-ceyb: Başını önüne indirmiş olan.

Benefşe, hırka-i kebûd-puş u küleh-keş-i mürîd-i ḡaşû'l-ḡaşumdur ki / hemîşe **ser-be-ceyb-** bürde-i perde-i ehl-i
murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*ser-be-ceyb-,*]

ser-ber-âverde: Başa getirilmiş.

Ve ḡiç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bâḡ-ı ḡazân- / peziir-i 'âlem-i bî-medârda, **ser-ber-âverde** vü gerden-firâz olduḡda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*ser-ber-âverde,*]

ser-bülend: Uzun l yüksek, yüce.

Ve îklîl-i celîl-i velâyetle, ser-firâz u **ser-bülend** olan devletmendân-ı 'âlî- / şân, ki sâyeḡbân-ı ḡümâyûn-ı
[...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*ser-bülend,*]

ḡuşûn-ı dāniyetü'l-eṡrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan bir şâḡ-ı **ser-bülend** ü / mevzûn iken bâdî-i irtikâb-ı fışḡ u
fesâd olup, perde-der-i şerm ü ḡicâbsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*ser-bülend,*]

dîḡîm-i ta'zîm, [...] ile / **ser-bülend** ve teşrîf-i şerîf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*ser-bülend,*]

ser-bülendî: Başı yüksek.

da'vâ-yı ḡamiyyet ü ḡayretle naḡme-perdâz-ı makâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, iddi'â-yı şecâ'at u mübârezet
ile zaḡm-zen-sâz-ı ḡod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*ser-bülendî, -i*]

serd: Soḡuk II Sert, haşin.

Bu ḡam-ı heftûm nîlgûnda, egerçi kim nice nice **serd** ü germ ve dūrûşt ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muḡca
mis-i naḡışu'l-'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*serd,*]

Ve nîk u bed-i eyyâmı ve **serd** ü germ ve saḡt u nerm-i 'âlemi daḡı / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*serd,*]

serd: Soḡuk, sert.

Rûzgârûn germ ü **serdin** görmeyen âdem midür / Pes ḡâl, bu minvâl üzere ola, senûn benûmle niçe cür'et-i
muḡâşametûn (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*serdin, -in*]

serd-dide: Soğuk rüzgar yemiş.

Kedüyî, köhnegân-ı germ ü **serd-dide-i** rüzgârile da'vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*serd-dide-i,]*

ser-efrâz: Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.

Serv-i ser-keş ü âzâde-i bâğ, mişâl-i kumrî, ğulâm-ı tavk-ber-gerden-i / kâdd-i **ser-efrâzumdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*ser-efrâzumdur., -umdur.]*

[...] kelâmlarınun ma'nâ-yı kâmilîyle 'âmil olup, sürürî ve / **ser-efrâziden** nâşî, fütâde-i hâk-i pâ-yı vażî' ü refî' ve pîr ü bernâ oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*ser-efrâziden, -iden]*

ser-efrâz: Başkalarından kolay ayırt edilen, başta gelen, seçkin, mümtaz.

ide. / Şâniyen, Seyyidü'l-mürselîn, **ser-efrâz-ı** İklîl-i celîl, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*ser-efrâz-ı,]*

ser-efrâz: Başını yukarı kaldıran, benzerinden üstün olan. || Önder.

[...] / Vezîrân-ı cihânun şân u şevketle **ser-efrâzı** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [*ser-efrâzı, -ı]*

ser-efser: Baş tacı.

ser-efser-i mihr-i 'âlem-ârâ itdün. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldun. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*ser-efser-i, -ândan]*

ser-firâz: Benzerlerinden üstün olan.

Ser-firâz olur o 'ârif ki ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmüş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*ser-firâz,]*

Ve İklîl-i celîl-i velâyetle, **ser-firâz** u ser-bülend olan devletmendân-ı 'âlî / şân, ki sâye-bân-ı hümâyün-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*ser-firâz,]*

ser-firâz: 1. Başını kaldıran, yücelere, yükseklerle uzanan. 2. mec. Benzerlerinden üstün olan (kimse), seçkin, mümtaz.

Yek-bâre, gürûh-ı hübân-ı 'işve-perdâza nîgeh-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin ki cemî'isinden bâlâter ü **ser-firâzum**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*ser-firâzum.,]*

ser-fürû: Baş eğmek, itaat etmek l minnet etmek.

selāma, kisvet-i cür'ada, ne gūne, **ser-fürü** vü hāk-büsī eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*ser-fürü,]*

ser-fürü-bürde: Baş eğmiş, söz dinlemiş; başı koparılmış.

oldılar. / Gül daği ifrāt-ı şerm ü hacāletden **ser-fürü-bürde-i** giribān-ı peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*ser-fürü-bürde-i, --i]*

ser-gerdān: Şaşkın, perişan l aşık.

[...] / Nice zamān, **ser-gerdān-ı** bādiye-i cehl ü hüsran olup, delālet-i cehālet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*ser-gerdān-ı,]*

ser-gerdān: Şaşkın, perişan.

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ğurūr u istikbār / olup, la'īn-i bī-dīn, giriftār-ı ğull-ı zūll-i la'net ü nefrīn ve **ser-gerdān-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*ser-gerdān-ı,]*

ser-geşte: Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.

Ba'd-ez-īn, bu **ser-geşte-i** deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütālā'a-fermā-yı şāhife-i hāl-i perişān-me'āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*ser-geşte-i, --i]*

ser-girān: Far. 1. Geçkince sarhoş. 2. Mahmur. sergirānī: Sergirānlık.

i dil-pezirin 'ayān u taqrīr eylesem, bu bī-şümār ğuftār-ı nā-sezā vü / hātır-āzārdan, hacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, **ser-girānī-i** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*ser-girānī-i, -i]*

serhengān: Bekçiler.

Ve beng, ki ğüşāyış-bağş-ı dil-i bī-tāb u tengdür, **serhengān-ı** dergāh-ı / bülend-eyvānumdandur. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*serhengān-ı,]*

ser-hošān: Sarhoşlar.

Belki peyveste gül-bāng-ı nüş-ā-nüş ve hem-vāre, bülend- / na'ra-i hoş-bād-ı **ser-hošān-ı** bī-hüş, ğüş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*ser-hošān-ı,]*

seri: Çabuk, hızlı.

vü endişe; Mül de **seri**, keşide-i ceyb-i şişe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muhāvereden fāriġü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*seri,,]*

serî'an: *Çabuk, hemen, sür'atle.*

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, **serî'an** müteväri-i
hücre-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*serî'an,]*

serîr: *Taht.*

idüp mazhar-ı merhamet ü 'âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı **serîr-i** devlet-i vezâret olsam dir
iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*serîr-i, --i]*

aḥadiyyet ve şadr-ârâ-yı **serîr-i** nübüvvet. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3*). [*serîr-i, --i]*

serîr: *Taht II Makam.*

Yokdur keremünde büy-ı minnet / Ey pādşeh-i **serîr-i** 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*serîr-i, -i]*

serî'ü'z-zevâl-ı: (*Ar.*) *Yok olmaya gidici, yok olma yolunda olan.*

Ve ey mişâl-ı dem-i **serî'ü'z-zevâl-ı** şubḥ, kem-beḳā vü bî-vücūd. / Ve ey mânend-i şafâḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-
âlūd, tā-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*serî'ü'z-zevâl-ı,]*

ser-keş: *Far. İnatçı, dik başlı.*

Serv-i **ser-keş** ü âzâde-i bâḡ, mişâl-i kumrî, ḡlām-ı tavḳ-ber-gerden-i / ḳadd-i ser-efrâzumdur. (*Gül ü Mül,*
Diğer 296, Beyit 13). [*ser-keş,]*

ser-keş: *Inatçı; kafa tutan; asi.*

Sen meymenet ü bereket-i muvâfâkata nigeḥ-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki ḳadem-
zen-i miyân-ı âteş-i **ser-keş-i** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*ser-keş-i,]*

ser-keş: *Haşinlik; sersemlik.*

[...] / Pest ider ḳadrini âḫîr kişinüñ **ser-keşlük** (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*ser-keşlük, -lük]*

ser-levḥa: *El yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlık.*

endâz-ı naḳş-ı **ser-levḥa-i** baḥt-ı bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-tınâb u sütûnda ve bu sâḥa-
ı faşîḥü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*ser-levḥa-i, -i]*

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâḡat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîḡü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ḥasb,
ḥamrîyyelerinde naḳş-ı **ser-levḥa-i** vukû' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*ser-levḥa-i, -i]*

ser-māye: *Sermaye.*

Kendüñe **ser-māye-i** meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*ser-māye-i,*]

duḡter-i rez iken, ‘acībe vü ġarībedür ki kendüñi **ser-māye-i** / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zānn idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*ser-māye-i,*]

ser-meclis: *Topluluğun başı.*

Ve muṭarrā gül-berg-i selām u şalāt ve ra‘nā-ġonçe-i dūrūd u ṭaḡiyyāt, / ol **ser-meclis-i** ḡaṣṣu‘l-ḡaṣṣ-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*ser-meclis-i,*]

[...] / Oldur ol **ser-meclis-i** peygamberān kim cümlesi (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*ser-meclis-i,*]

ser-mest: *Sarhoş, kendinden geçme.*

şütür-i **ser-mest** gibi cūş idüp keḡ-i ġazab u kīñi, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taṣaddī ve Güle dūrūştāne ḡıṭāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*ser-mest,*]

henüz gül-āb -ı ḡoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle **ser-mest** ü bī-ḡuṣ ve ḡarāb-ı bī-ṣu‘ūr u medḡuṣ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*ser-mest,*]

ser-pūs: *Far. Başa giyilen her türlü kisve.*

[...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere **ser-pūş** endāz-ı ṭabaḡçe-i ḡahḡaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*ser-pūş,*]

ser-rişte: *Far. 1. İp ucu, manevî tutamak.*

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūṣūl-ı erba‘ada, **ser-rişte-i** meyl ü / maḡabbet, ġüsiste vü münḡaṭı‘ ve germī-i bāzārūma gezend ü ḡalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*ser-rişte-i,*]

ḡavlince, farkı, pādan farka iḡtidārı ḡalmayup, bī-iḡtiyār, medḡuṣ u bī-ḡuṣ oldu. / Ve **ser-rişte-i** mübāḡeṣe vü münāḡaşayı daḡı, rübūde-i dest-i istiṭā‘at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*ser-rişte-i,*]

ser-şār: *Ağzına kadar dolu.*

nergis-i mest, zerrīn-ḡadeḡin ve lāle-i nu‘mān piyālesin, leb-rīz ü **ser-şār** idüp, / miyān-ı sebzezārda def‘-i derd-i ser-i ḡumārda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*ser-şār,*]

Ve her çend sāġar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḡ-fezāmıla, **ser-şār** u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*ser-şār,*]

ser-tābe-kadem: *Baştan ayağa kadar.*

rūḥ-ı revān ve **ser-tābe-ḳadem** cānum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4). [ser-tābe-ḳadem,]

ser-tiz: Ucu keskin II Keskin pençe.

ḥadeng-i ḡonçeyi, **ser-tiz** ü bürrān ve tīg-i bī-dirīg-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [ser-tiz,]

ḥadeng-i ḡonçeyi, **ser-tiz** ü bürrān ve tīg-i bī-dirīg-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [ser-tiz,]

serv: Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç; uzun boylu sevgili.

Ḳāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nürdan bir **servdür** düşmez zemīne sāyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [servdür, -dür]

server: Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.

Fitne ola mest-i ḥāb-ı rāḥat / ‘Aşırında o **server-i** zamānuñ (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12). [server-i,]

Ve ḡüftār-ı lülü-bār-ı **server-i** kā’inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istiḥyā itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [server-i,]

serv-i: Servi || servi boylu güzel.

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bağ, mişāl-i ḡumrī, ḡulām-ı ṭavḳ-ber-gerden-i / ḳadd-i ser-efrāzumdur. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13). [serv-i,]

fīrāz-ı menābir-i **serv-i** bālāda ḥuṭbe-i belāgat-‘unvānın benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma ḳırā’at eyler: (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2). [serv-i,]

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-ḡül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye **serv-i** pīrāye-i ḥadīḳa-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [serv-i,]

ser-zede: Baş göstermek, uç vermek.

[...] / bu sāhire-i ḡāmile-i ḡabrādan **ser-zede** vü āşkār olan eṣcār-ı pür-berg ü bār ve (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1). [ser-zede,]

serzeniş: Başa kakma, sitem.

olmaḡla ḥavāle-i nīş-i tevbiḥ ü **serzeniş** eyledüñ. / Ve āḡāḥ u ḥāberdār olmadüñ, ki defīne vü genc, künc-i ḥarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [serzeniş,]

Baḥa niçün ḥavāle-i nīze-i **serzeniş** ü sitiz idersin? / Ma’lūmuñ degül midür ki bu ma’nā, ya’nī aḥḳām-ı ḥillüm, nüzül-ı (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [serzeniş,]

serzenîs: *Başa kakma, takaza.*

haqqümde ne mertebe kıl u kâl ve **serzenîş-i** bed-karî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvâl u ḥasb-ı ḥâlünü ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*serzenîş-i,]*

sevb: *Elbise.*

Senün âsib ü gezendün, bir **sevb-i** nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaṭre ki bir libâs-ı pākîzeye çekîde ola nâ-pāk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*sevb-i, --i]*

seyâhat: *Şhirden şhire, ülkeden ülkeye yapılan yolculuk, uzak yerlere yapılan gezi.*

Ben ki ser-â-pâ 'âlem-i ḥilli, **seyâhat** u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / ḥürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*seyâhat,]*

seyfi: *Ar. Kılıç.*

Âşaf-ı Bermekî kerem, şāhibü 's-**seyfi** ve'l-kālem; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8*). [*'s-seyfi,]*

seyl-âb: *Sel.*

ārām u qarār olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişāl-i **seyl-âb-ı** eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'āşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cür'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*seyl-âb-ı, --ı]*

seylî: *Sel, tufan.*

[...] / Bād-ı şabâ, **seylî-i** dest-i saḥtla, bî-hûde dehen-i perişān-suḥānuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*seylî-i,]*

seyr: *Gezinti, gezme l temaşa, manzara.*

gürüh-â-gürüh, **seyr-i** şahrâ vü çemenzâra ve geşt-i deşt ü kühsâra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*seyr-i, --i]*

zemîne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dîde-i teri, ne güne âb-rîzân iderüm. / Gül-geşt-i ṭarf-ı gülşene ve **seyr-i** şāḥn-ı çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*seyr-i, --i]*

sevvâh: *Gezen, gezgin.*

bahârdur, hem-vâre du 'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebûk-pây-ı nesîm-i şabâ ki, **seyyâh-ı** çîn-i zülf-i maḥbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*seyyâh-ı, -ı]*

sevvāle: Akıcı olma.

[...] / Ben yākūt-ı **seyyāle-i** cān ve la'l-i müzāb-ı rūh-ı revānum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14*). [*seyyāle-i,*]

seyyidü'l-mürselin: Peygamberlerin efendisi, başı(Hz. Muhammed).

ide. / Sāniyen, **Seyyidü'l-mürselin**, ser-efrāz-ı İklīl-i celīl, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*seyyidü'l-mürselin,,*]

seyyidü's-sakaleyn: İns ve cinnin Peygamberi (Hz. Muhammed).

[...] / **Seyyidü's-sakaleyn** ü mefhar-i 'ālem, ya'nī ḥazret-i Muḥammedü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5*). [*seyyidü's-sakaleyn,*]

sezā: Far. Lâyık.

Ben bendelige revā degülsem / Bir ḥıdmetüne **sezā** degülsem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13*). [*sezā,*]

sezā: 1. hak. doğru. gerçek, 2. layık, müstahak, hak etme. 3. daha iyi. daha hayır|ı..

Saḥa ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü **sezānı** virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*sezānı, -nı*]

sezādur: Yaraşır, uygun, münasip, layık.

Ve bu kıt'a-i maṭbū'adan ki āb-ı tılā ile taḥrīr ü imlā olmak şāyān u / **sezādur**, mülāḥaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*sezādur,,*]

sezāvār: Münasib, uygun, layık, şayan.

me'ābına **sezāvār** u elyak u aḥrādur ki meclis-i ḥoş-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*sezāvār,*]

zindegānī-i bī-şümār ile i'tinā vü iftiḥār, 'inde'l-'uḳalā şāyeste vü **sezāvār** / olmaduğı [...] 'ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*sezāvār,*]

[...] dur, raḥmet ü ḡufrāna / muḥtāc u **sezāvār** ve şāyānlardur. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*sezāvār,*]

sidre-pervāz: Son uçta uçan.

[...] / teng ü tār ve köhne bir ḥarābezār olup, hümā-yı **sidre-pervāz-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*sidre-pervāz-ı,*]

sıfât: Vasıf, özellik.

Mu'cizâtı câminuñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet **sıfâtlarına**, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [*şifâtlarına*, -larına]

bulup, ta'rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i **şifâta** ser-âğâz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı latîfe-engîz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [*şifâta*, -a]

sıfât: Bir kimse veya şeyin sahip olduğu nitelik; şekil, biçim.

Şu'arâ-yı rûşen-rây-ı Rûm, bu güne menkıbe-pîrâ-yı **sıfât-ı** şafâ- / mevsûmumdur: (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4). [*şifât-ı*, -ı]

Rûz-ı firûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu'âşirân-ı şafâ-kîşâna, **sıfat-ı** / 'atâ vü saḥâ, baḥş iderüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1). [*şifât-ı*, -ı]

Ve şâhibi sâ'ir şüc'ân-ı zî-şân gibi, ki maşdüka-i **sıfat-ı** şecâ'atleri, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11). [*şifât-ı*, -ı]

şığâr: Küçük II Sıgmak.

ḥarâbât-ı teng ü târ, senûñ câygâhuñdur. / Pākîze-dâmenân-ı kîbâr u **şığâr-ı** 'âlem ve pākân-ı ḥâş u 'âm-ı benî-Âdem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [*şığâr-ı*,]

sihr-bevân: Sihir açıklayan.

Ammâ senûñ ey ḥuceste-güftâr / Ey **sihr-bevân** u mu'ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [*sihr-bevân*,]

sikencübîn: Sirke ve balla yapılan bir tür tıbbi macun, çeşitli türleri bulunur.

Şofrâ-yı ğamuñ **sikencübîni** / Âb-ı ciger ü ḥayât-ı cânsın (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15). [*sikencübîni*, -i]

sikender: Büyük İskender.

Güftâr-ı Mesîḥ ile hem-dem / Luṭfuñ durur ey **Sikender-i** 'aşr (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7). [*sikender-i*, -i]

sikender-nâme: Ahmedî'nin meşhur eseri olan İskendername.

ḥakḳumda icâd idüp, **Sikender-nâme-i** miskiyyü'l-ḥitâma seng, pâyân-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17). [*sikender-nâme-i*, -i]

sımâh: Delik. II Bir şeyin, gökyüzünün bilinmeyen en uç noktası.

Ben rû-siyâhı, ma'şiyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hûred-güdâz, tanîn-endâz, **şimâh-ı** sâmi' ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*şimâh-ı,*]

sinn: Yaş.

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsin. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i **sinn** ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*sinn,*]

sinn ü sâlları: Doğumdan itibaren yaşanan süre, ömür.

eyyâm-ı **sinn ü sâlları**, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm ve peyamberân-ı kirâm, / şalavâtu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâm hażerâtınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*sinn ü sâlları,, -ları*]

sipâh: Far. Asker.

'Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı **sipâh-ı** nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ'-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*sipâh-ı, --ı*]

Ey Gül, egerçi sen, **sipâh-ı** şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*sipâh-ı, --ı*]

sipâs: Far. Hamd, şükür, sena, mahmidet.

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hamd u **sipâs** ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*sipâs,*]

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hamd u **sipâs** ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*sipâs,*]

sipehbüd: Başkomutan.

Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp **sipehbüd** ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*sipehbüd,*]

sipeh-sâlâr: Başkomutan, serasker.

Şehen-şâh-ı cihân-gîrûñ **sipeh-sâlâr-ı** manşûrî / Niçe **sipeh-sâlâr-ı** manşûr, ber-ţaraf-sâz-ı fitne vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*sipeh-sâlâr-ı, -ı*]

Şehen-şâh-ı cihân-gîrûñ **sipeh-sâlâr-ı** manşûrî / Niçe **sipeh-sâlâr-ı** manşûr, ber-ţaraf-sâz-ı fitne vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*sipeh-sâlâr-ı, -ı*]

Ve **sipeh-sâlâr-ı** hayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i nergis-i şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyine-i didâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*sipeh-sâlâr-ı, -ı*]

sipenc: Konaklama yeri, konuk evi, misafirhane II. Dünya III. Konuk, misafir.

İmdi bu serây-ı **sipenc** ü bî-bekâ ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dūr, bisyâr meks ü qarâr ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [sipenc,]

siper: Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey: kale siperi, gemi siperi. siper-i sâika: Paratöner denilen yıldırım aleti.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dirîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten **siper** olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [siper,]

siper: Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dirîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten **siper** olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [siper,]

sipihri: Felek || gök || talih.

Gördüm nice miñnet-i **sipihri** / Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1). [sipihri, -i]

sipihri-i: Felek || gök || talih.

[...] / Nümüne-nümā-yı **sipihri-i** berîn ve hevā-yı feraḥ-fezā-yı subḥ-dem; (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9). [sipihri-i,]

mazmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalāt u selāmı, ṭanīn-endāz-ı / heftümīn-kıybāb-ı **sipihri-i** berîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5). [sipihri-i,]

perdāz-ı **sipihri-i** berîn ve nāle vū āh-ı ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ğırīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn efgen-i mesāmi'-i mütemekkinān-ı 'illiyyīn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [sipihri-i,]

sirkencüb: Sirke, bal ve suyla yapılan bir içecek.

Sirkencübīn, ki şifā-yı bî-mārān-ı ḥazīn ve devā-yı ḥaste-dilān-ı pür-āh u / enīndūr, bezm-i ḥandān-ı rāsīḥü'l-erkānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [sirkencübīn,,]

sitāviş: Far. Methediş, öğüş.

[...] / yolından medḥ ü **sitāviş** kılduñ ve bu ma'nāyı, sebep-i faḥr ve bādī-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13). [sitāviş,]

sitāviş-i: Övme veya övgü.

haberdār degülsin ve taḥṣīl-i yakīn itmemişsin ki **sitāyiş-i** bihīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḥyār-ı pesendīde eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*sitāyiş-i,]*

sitem: Zulüm, eza, cefa.

ḡam-efrūḡte-i teḡālībāt-ı kâ inâtda hezār-bār, nār-ı **sitem-i** ḡavādiş-i / rûzgār ile suḡte idüp, iḡrāz-ı rûtbe-i kemāl
ve tamām-ı mertebe, puḡte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*sitem-i,]*

ve **sitem-i** ḡamiyyet-engīzden tekāver-i saḡt-ser-i şabr u qarār, inān-ı aḡl u ḡuşı, (dest-i taşarruf u iḡtiyārdan
alup pehnā-yı bī-intihā-yı ḡīl u ḡāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*sitem-i,]*

sitem-fezā: Zulüm, eziyet artıran (yapan).

Bir cür'a-i luḡf iderler in'ām / Luḡf eyleseler **sitem-fezādur** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [*sitem-fezādur, -dur*
]

sitem-keş: Eziyet, sitem çekenler.

Pes ān-gāḡ, tekāver-i çapūk-rev-i endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne ḡadar irḡā-yı inān-ı cevalān
itdüm; ben bī-kes ü **sitem-keş-i** rûzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*sitem-keş-i, -i]*

sitiz: Kavga II çekişme.

Ḳaṭ' eyledi fitne vü **sitizi** / Hıfzı o ḡadar ki tā ḡıyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*sitizi, -i]*

Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buḡār-ı **sitiz** ü ma'reke-şu'ūd-ı
muḡa'ar-ı dimāḡ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*sitiz,]*

Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buḡār-ı **sitiz** ü ma'reke-şu'ūd-ı
muḡa'ar-ı dimāḡ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*sitiz,]*

güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü **sitiz** ve güm-kerde-i / rāḡ-ı şu'ūr u temyīz olup; (*Gül ü*
Mül, Diğer 337, Beyit 13). [*sitiz,]*

Baḡa niçün ḡavāle-i nīze-i serzeniş ü **sitiz** idersin? / Ma'lūmuñ degül midür ki bu ma'nā, ya'nī aḡkām-ı ḡillüm,
nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*sitiz,]*

sitizi: Kavga II çekişme.

Kedüyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rûzgārile da'vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i **sitizi**, germ ü
tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*sitizi,,]*

sivāh: Kara, esved.

Baḡtım meḡer itdi Ḥaḡ Tebārek / Bu güne **sivāh** u nā-mübārek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*sivāh,]*

Ve lāle-i la‘l-fām, çerāğ-ı hāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı **siyāhdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*siyāhdur*., -dur]

siyāh: *Kötü, iyi olmayan.*

[...] / Bir miqdār tāvusvār, pāy-ı zışt ü **siyāhuña** nigāh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*siyāhuña*, -uña]

siyāh: *Siyah, kara renk.*

Çeşm-i **siyāh** gāzālāne nigāh-ı müşgīn-müdur, fitrāk- hūbān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ġarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlä-nergīs-i humār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*siyāh*,]

siyāh: *Siyah, kara.*

Ey rüşen iden cihānı tābı / Her rüz-ı **siyāhuñ** āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*siyāhuñ*, -uñ]

siyāh-: *Kararmış (günahkar bağlamında).*

siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruhsār-ı tābdār u raşşānları / üzere bī-şümār berterī vü meziyyet ve bisyār bīşterī vü fażiletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*siyāh-*,]

siyāh-mest: *Çok esrik, çok sarhoş.*

Mütālā‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başīret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i **siyāh-mest-i** dil-berān-ı şūh-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*siyāh-mest-i*,]

siyeh: *Siyah.*

Niçe hayretde kımaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz ola **siyeh** meysüz ola mestāne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*siyeh*,]

siyeh: *Siyah, kara.*

Çıkardı erba‘īnin tekye-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle n’ola nūr-ı **siyehle** olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*siyehle*, -le]

siyehfām: *Siyah renkli.*

Bir kimsenüñ hāl-i bed-melālī, ne güne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı **siyehfām** ola ve ben dil-şikesteyi hürd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*siyehfām*,]

siyeh-mest: *Körkütük sarhoş.*

ve **siyeh-mestligi** ve evzâ'-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i helâlüm selâsil-i nehy ü harama giriftâr oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*siyeh-mestligi, -ligi*]

siyeh-püş: *Siyah örtü II Sevgilin saçları.*

zîver-efzâ-yı rüy-ı zemîn, insânu'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / püş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*siyeh-püş,*]

sîm: *Gümüüş.*

Biñ **sîm** ü zeri iderler işrâf / Ammâ ki gelince râh-ı Hâkka (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*sîm,*]

Hengâm-ı keremde ol şehâ-kîş / **Sîm** ü zeri bezl ider kem ü biş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*sîm,*]

sîm-i: *Gümüüş renkli.*

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-çarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı **sîm-i** nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kırlurlar. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*sîm-i,*]

sîmîn-endâm: *Gümüüş boylu.*

reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i **sîmîn-endâm** u hoş-eşvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*sîmîn-endâm,*]

sîmîn-kâse: *Gümüüşten kase.*

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâğar-ı âftâb-ı rahşânı ve **sîmîn-kâse-i** mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*sîmîn-kâse-i,*]

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâğar-ı âftâb-ı rahşânı ve **sîmîn-kâse-i** mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*sîmîn-kâse-i,*]

sîne: *Sine, göğüs, yürek.*

berr-i pür harr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i harâret-i / dalâletden **sîne-i** bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*sîne-i, --i*]

sîne-rîş: *Göğsü yanmış(lar).*

Andan göremez ruğ-ı nevâziş / Ey merhem-i zağm-ı **sîne-rîşân** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*sîne-rîşân,*]

s̱rāb: *Suya doymuş, suya kanmış.*

Ebr-i keremüñle eyle **s̱r-āb** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12*). [*s̱r-āb,]*

gulgüle-pīrā bir bülbül ve bāde-i gülgünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i **s̱r-āb** olduğı eyyām-ı şafā,
encāmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*s̱r-āb,]*

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billūr ile āmīzīş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, **s̱r-āb** u şād-āb
eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*s̱r-āb,]*

sofrā: *Sofra.*

Şofrā-yı ğamuñ sikencübīni / Āb-ı ciĝer ü ħayāt-ı cānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*şofrā-yı, -yı]*

sohbet: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

Ve bāde-nūsān-ı aşhāb-ı **sohbet**, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pūr-şarab-ı
cūybārda, zevrağ-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*sohbet,]*

Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem ‘iyyet-sāz-ı aşhāb-ı **sohbet** ü ‘ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem ‘iyyet-i bī-gāne
vü ħvīşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*sohbet,]*

cilvegāhuñdur, ārzūyī vü raĝbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germī-i ülfet ü **sohbet** / içündür. [...] (*Gül ü Mül,
Diğer 333, Beyit 6*). [*sohbet,]*

Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālimān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārīk ile ihtilāt u **sohbet** ve imtizāc
u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*sohbet,]*

Ve şahābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu ‘l-lāhi te ‘ālā ‘aleyhim ecma ‘īn / nice devletmend, beni dāhil-i meclis-i
kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü **sohbet** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*sohbet,]*

sohbet-i: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdūñ mi ki **sohbet-i** ħār-ı bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer
305, Beyit 13*). [*sohbet-i,]*

[...] / Çünkü **sohbet-i** enīs-i nā-cins ve hem-dem-i nā-hemvārdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*).
[*sohbet-i,]*

söyledi: *Söylemek, demek.*

ĥadeng-i ĝonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tiĝ-i bī-dırīĝ-i zebānı, keşīde-i ĝılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper
olup **söyledi:** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*söyledi:,]*

ĥadeng-i ĝonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tiĝ-i bī-dırīĝ-i zebānı, keşīde-i ĝılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper
olup **söyledi:** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*söyledi:,]*

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavl.

Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir **söz** mi çıkar hilāf-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [söz,]

Hezār muhassenāt u nîküyî, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senüñ kabāyih u bed-hūlūguñda
hiç **söz** ve aślā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [söz,]

sū-be-sū: Taraf taraf, her taraf, her yan.

ārām u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşide kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'āşık-ı zār, **sū-be-sū** geşt ü güzārda ve cür'a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [sū-be-sū,]

subh: Sabah.

Ve ey mişāl-ı dem-i serî ü 'z-zevāl-ı **subh**, kem-bekā vü bî-vücüd. / Ve ey mānend-i şafağ-ı zūd-fenā vü hün-
ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [subh., -ı]

subhānî: Her türlü noksandan uzak, yumuşak huylu.

Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki hikmet-nizām-ı **subhānîdür**, celāluhu, kelām-ı celle benüm
şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [subhānîdür,, -dür]

subh-dem: Sabah vaktinde, sabahleyin.

[...] / Nümüne-nümā-yı sipihr-i berîn ve hevā-yı ferağ-fezā-yı **subh-dem**; (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9).
[subh-dem;,]

sūd: (Fa.) Kazanç, yarar.

Ey Gül-i la'lîn kabā, egerçi zāhiren tūfî-i şekker-hā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā
çi **sūd**, senüñçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [sūd,,]

sudā': Baş ağrımak, rahatsızlanmak.

[...] / gül-āb-ı muşaffādur, def' ü ref'-i **sudā'** iderler. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5). [sudā',]

sudā': Baş ağrısı II Rahatsızlık.

Keşret-i istismāmuñ, bādî-i renc-i **sudā'** ve bā'ış-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemîm-i müşg-bāruñla iftiḥār
kılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [sudā',]

sūdāyī: *Kazançlı, kârlı.*

[...] / Ey çün Kārūn, bî-şümār zerdār u **sūdāyī**. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*sūdāyī*,]

sudūr: *Ortaya çıkma.*

bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i sıfâta ser-âgâz ve / tarafeynden cilve-ger-i minâşşa-
i **şudūr** olan nağamât-ı laîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*şudūr*,]

[...] / Ve hasb-ı hâlümde bu zemzeme gûş-güzâruñ olmadı mı ki suhan-sencân-ı maķâm-ı ‘Acemden **şudūr** idüp
mengûş-ı gûş-ı cihāniyân olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*şudūr*,]

sūfî: *A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.*

İnkâr itme **sūfî** şarābuñ menāfi‘in / Üstād-ı hîkmet öyle buyurmuş kitâbda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*sūfî*,]

sufûf: *Saflar, sıralar, diziler gibi.*

‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda **şufûf-ı** sipâh-ı nev-bahārân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ‘-ı şükûfe vü
ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*şufûf-ı*,]

sühan: *Far. Söz, kelâm.*

[...] / diyü, pîrâmen-i dâmen-i **suhan-ı** bî-hılâfımı, âlûde-i âlâyiş-i dürûğ-ı bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*).
[*suhan-ı*, -ı]

Ey Gül-i la‘lîn kabâ, egerçi zâhiren tûtî-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd,
senûñçün bir **suhan-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*suhan-ı*, -ı]

sühan: *Söz, kelam II Şiir.*

Kaţ‘ olsa zebân-ı nûkte-pîrâ / Kalmaz **suhana** mecâl aslâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*suhana*, -a]

suhan-: *Söz, kelam II Şiir.*

Binâ-ber-în, erbâb-ı tab‘-ı Fârs zemînden bir **suhan-** âşnâ vü / hoş-edānuñ, maķâm-ı ‘Acemde nağme-serâ-yı
icâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*suhan-*,]

suhanı: *Söz, kelam.*

ü nikât-ı reng-âmîz **suhanı**, şu 'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i makâm-ı kıl u
kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*suhanı*,,]

suhan-sencân-ı: Âlemin sözü tartarak söyleyenleri.

[...] / Ve hasb-ı hâlümde bu zemzeme güş-güzârûñ olmadı mı ki **suhan-sencân-ı** makâm-ı 'Acemden şudür idüp
mengüş-ı güş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*suhan-sencân-ı*, --ı]

suhanver: Güzel söz söyleyen, güzel söz söyleyici.

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i nazm u **suhanveri** ve Husrev-i
kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*suhanveri*,]

suhre: Maskara.

Ve laḳab-ı [...] mülakḳab kılınup **suhre-i** / dehr ve şöhre-i şehri, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı
şāfī-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*suhre-i*, -i]

sühte: Yanmış, yamık.

ḡam-efrūḥte-i teḳālībāt-ı kâ'inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rûzgār ile **sühte** idüp, iḥrāz-ı rûtbe-i kemāl
ve tamām-ı merṭebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*sühte*,]

sükker: Ar. Şeker.

Âmîziş ider çü **sükker** ü şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*sükker*,]

Ve birāder-i digerüm ḥall-i ḥelāldur, ki hem-kāse-i **sükker-i** mükerreri / lezzet-resāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*sükker-i*, --i, -]

süleymân: 1. Hz. Süleyman.

Hem-ḥāşşa-i merhem-i **Süleymân** / Luṭfuñ durur ey şefîḳ-i 'ālem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*süleymân*,]

sulh: Barış.

ve āşî vü **sulh** u mā-cerāda bulınup şad-hezār cevri ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rûzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*sulh*,]

sultân: Padişah.

Sultân-ı kalem-rev-i kemālāt / İcād ideli cihānî Bārî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*sultân-ı*, --ı]

hijde-hezār ve **sulṭān-ı** bülend-āstān-ı kalem-rev-i [...] / [...] cenāb-ı celālet- (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3).
[sulṭān-ı, -ı]

sun: Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Sākī **şun** o zevraḳ-ı şarābı / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4). [şun,]

sun: Sunmak II İkrām etmek.

Şunduḡı şarāb-ı bed-güvārı / Dil-teşne-i hūn-ı cānumuzdur (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2). [şunduḡı, -duḡ, -ı]

sun: Sunmak, vermek, takdim etmek.

Merhemleri zaḥm-ı cān-gezādur / Bir nīm-piyāle **şunsalar** ger (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10). [şunsalar, -sa, -lar]

sun': Yaratılış, yapılaş.

me'ābına sezāvār u elyāḳ u aḫrādur ki meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / **şun'** u ḥikmeti, sāḡte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [şun',]

sünbül: Far. Maruf çiçek, sünbül.

şükufe-i semen ü yāsemen ve **sünbül** ü nesrīn ve nergis ü reyāḡīn birle pūr- / zīver ü tezyīn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [sünbül,]

Şaḡn-ı zemīni **sünbül** beñzetdi āsmāna / Bir naḳş-ı dil-keş oldı uydı zemīn zamāna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6). [sünbül,]

sünbül-büy-ı: Sünbül kokulu.

mānend-i dem-i i'cāz-tev'em-i Mesīḡ ibn Meryem, ḡayāt-baḡş u feyż- / nişār ve nesīm-i 'anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı **sünbül-büy-ı** gül-'izārān, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [sünbül-büy-ı, -ı]

sun'-ı: Yapma, yaratma.

[...] / berāy-ı temāşā-yı **şun'-ı** lā-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyinat-ı zü'l-celālī, (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12). [şun'-ı,]

sunūf-ı: "Sınıflar". Bundan kinaye ile "çeşitli" manasına kullanılmış bir ifade.

‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve **şunûf-ı** / leşker-i peykerâna ki; envâ‘-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*şunûf-i,]*

sür: *Şamata, tantana.*

Şehen-şâh-ı cihân-gîrûn sipeh-sâlâr-ı manşûrî / Niçe sipeh-sâlâr-ı manşûr, ber-ţaraf-sâz-ı fitne vü şerr ü **şür**, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*şür,,]*

sür: *Kargaşalık, karışıklık.*

şad güne şerr ü **şür** eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma‘dûde vü maşşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*şür,]*

refîârûn bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / **şür** u gavgâda senûnle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*şür,]*

sür: (*Ar.*) *Kıyamette, Hz. İsrâfil'in üfleyeceği boru.*

‘Âlemlere hükümün itdi cârî / Feyz-i dem-i **sûrî** bî-muhabâ (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7*). [*sûrî, -ı]*

sür-: *Sürmek.*

Garğ olup bahr-ı ızırâb u gama / **Sür** cebîn-i niyâzî dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*sür,]*

sûret: *Şekil, biçim.*

şûret-i sürh ü sebzûne nazar-endâz-ı i‘tibâr olup hûd-bîn ü gırra olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*şûret-i,]*

Muhammedü‘l-Emîn [...] / [...] **şûret-i** rahmet-i İlâhî ve günehkârân-ı ümmetûn şefî‘ ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*şûret-i,]*

sûret: *Resim, tasvir l hayal.*

idüp mazhar-ı merhamet ü ‘âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa‘âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu **şûret-i** (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*şûret-i, --i]*

sûret: *Yol.*

hakkumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef‘âl eyledünse ma‘nen kendi **şûret-i** ahlvâl u hasb-ı hâlûnî ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*şûret-i, --i]*

süret: Görünüş.

Egerçi **şüretde** hûb-rû vü nikû ve-lîk ma'nide bed-sîret ü zîst-hûsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6).
[şüretde, -de]

süret: Dış görünüş.

Âbsın ma'nide ammâ âb-ı âteş-pâresin / La'lsın **şüretde** reng ü rûyla ammâ nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [şüretde, -de]

süret-i: Şekil, biçim.

mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı **şüret-i** hâlüm aña mu'âdil ü mümâşıldür ki, bir zamânda bir (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8). [şüret-i,]

sürh: Kırmızı, kızıl.

şüret-i **sürh** ü sebzüñe nazar-endâz-ı i'tibâr olup hod-bîn ü gırra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[sürh,]

sürh-gün: Kırmızı renk.

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u **sürh-gün** eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [sürh-gün,]

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u **sürh-gün** eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [sürh-gün,]

surh-rüy: Yüzü kızarmış olmak.

Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânumda **sürh-rüy** u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [sürh-rüy,]

sürme: Far. Göze çekilen maruf siyah madde, kûhl. sürme-çûb sürme mili, hilâlî. sürme-dân sürme muhafazası.

Niçe hayretde komaz (âdemi ol gözler kim / **Sürmesüz** ola siyeh meysüz ola mestâne (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [sürmesüz, -süz]

sürme-reng: Sürme renkli, parlak siyah.

nümâyî vü **sürme-reng-i** âsmânî, mekhûl-ı kuhlü'l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [sürme-reng-i, -i]

sürūd-ı: Şarkı, türkü, nağme.

Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb
idüp gāh u bī-gāh, bu **sürūd-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*sürūd-ı,]*

sürūr: Sevinç, mutluluk.

Eyler nağam-ı şarīrūn icrā / Giryen sebeb-i **sürūr** u şādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*sürūr,]*

Ve’y göñli **sürūri** mey-güsāruñ / Ey şād kılan dil-i ḥazīni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*sürūri, -ı]*

Ben bir nūr-ı **sürūrum**, ki çün piyāle-i billūr ile āmīziş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb
eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*sürūrum,, -um]*

[...] kelāmlarınūn ma’nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, **sürūrī** ve / ser-efrāzīden nāşī, fütāde-i ḥāk-i pāy-ı vazī’ ü refī’
ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*sürūrī, -ı]*

sürūra: Sevinç, mutluluk .

esrārıdır, ḥāk-būsān-ı bārgāh-ı refī’ ü ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü **sürūra**, kevkeb-i sa’d-ı pūr-
nūrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*sürūra,,]*

sūsen: Susen çiçeği, susam || Sevgili.

[...] / ve **sūsen-i** zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*).
[*sūsen-i,]*

şermsārdur. / Ve **sūsen-i** gülşen, bā-cümle-i dırāz -zebānī, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*sūsen-i,]*

sütün: Direk.

endāz-ı naqş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi’āl oldım. / Bu ‘ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-ḥnāb u **sütünda** ve bu
sāḥa-i faşīḥü’l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*sütünda, -da]*

süvār-ı: Süvari, atlı asker.

Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kān-ı lisān-ı lülü-bār-ı düldül- / **süvār-ı** mızmār-ı şeca’at ve yeke-tāz-ı meydān-ı
velāyet, bedī’ü’l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*süvār-ı,]*

şuver: Suretler.

Mānī-i **şuver** nigār-ı ma’nā / Yokdur bu hünlerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*şuver,]*

idüp, tab'-ı selīm-i laṭīf-tab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı **şuver-i** ma'anīdūr, eşer-pezīr
ü rıkkat-engīz ve çeşme-güşā-yı (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4). [şuver-i, -i]

İzid-i Müte'āl-ı Celle Celāluhunuñ her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār hıkmēti ve perde-i hikmetinde nihān
hezārān **şuver-i** leṭāyif (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1). [şuver-i, -i]

süz: Yanma, yanık, ateş. mec. İztırap, acı.

berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür **süz** u
tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [süz,]

süzān: Yakıcı, yakan.

[...] / Baña nār-ı **süzān-ı** küllābgerān ile seng-endāz-ı mancımık-ı ta'n olduñ. (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11).
[süzān-ı, -ı]

keyfiyyet-i hālī mecrūh-ı dil-figārdan tefahhuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u **süzān** vedā'-ı cān ve teslīm-i rūh-ı
revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [süzān,]

süzis: Yanış, yanma, yakma II yürek yanması, tesir, hüzn.

Ve lāle-i nu'mān-ı çemen, **süzis-i** reşk-i āteşin-i cemāl-ı bī-mişālūmden / dāğ-ber-derūn u dil-sūhtedür. (Gül ü
Mül, Diğer 299, Beyit 9). [süzis-i,]

şakīlū'z-zıll: Ağır gölge.

medlūlınca, perde-i **şakīlū'z-zıll-ı** tekellūf ü inkıyādı, telaṭṭuf u inbisāta / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer
313, Beyit 10). [şakīlū'z-zıll-ı,]

şāniven: İkinci derecede, ikinci olarak.

ide. / **Şāniyen**, Seyyidü'l-mürselīn, ser-efrāz-ı İklīl-i celīl, [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13). [şāniyen.,]

senā-ger: Övme, methetme.

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü **senā-geri**, ki niżāmü'l-mülk-i / memālik-i naẓm u suḥanveri ve Hüsrev-i
kalem-rev-i ma'anī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [senā-geri., -i]

Ş

şābb: Genç.

Bir birāderüm dūş-ābdur ki şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyh ü **şābb-ı** cihān ve / revnāk u ārāyiş-baḥş-ı dükkānçe-i
helvāgerāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [şābb-ı,]

şād: *Yüz, 100 sayısı, pek çok.*

şad güne şerr ü şür eyler. / Ve bu âsâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma'düde vü maşşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*şad,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

Eyler nağam-ı şarîrûñ icrâ / Giryenñ sebeb-i sürûr u **şādî** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*şādî, -ı]*

Minnetle seni tamâm iderler / Ğamgînligünde **şād** olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*şād,]*

gelüp câme-i sebzâ-rengümi **şad** çâk u pâre pâre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*şad,]*

Ve'y göñli sürûrı mey-güsârûñ / Ey **şād** kılan dil-i hâzîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*şād,]*

esrârîdur, hâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî' ü' ş-şânumdandır. / Bürc-i felek-i **şādî** vü sürûra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nûrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*şādî, -ı]*

şād-âb: *Suya doymuş.*

Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u **şād-âb** eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*şād-âb,]*

şādî: *Mutluluk, saadet.*

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i **şādî** ve bezm-i feraḥ u şādîye bādî olmak / üzere, nâm-nihâd olmuşsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*şādî, -ı]*

şādî: *Şair mahlası II ŞÂDÎ, Süleymân (d. 1246/1830 - ö. 1318/1900) divan şairi (Divan/Yazılı Edebiyat / 19. Yüzyıl / Anadolu-Osmanlı-Türkiye).*

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḥ u **şādîye** bādî olmak / üzere, nâm-nihâd olmuşsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*şādîye, -ye]*

şādmân: *Sevinçli, memnun.*

Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş u tarab, neşât u **şādmânî** ve inbisât u / ḥandānîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğîb u tâlîbüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*şādmânî,]*

şafak: *Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.*

Ve ey mişâl-ı dem-i serî' ü' z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā vü bî-vücüd. / Ve ey mânend-i **şafak-ı** zûd-fenâ vü hûn-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*şafak-ı, -ı]*

şāh: *Padişah, hükümdar l sevgili.*

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i **şāh-**
ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [*şāh-ı,]*

vücūda gele, mū-şikāfān u daḳıka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemyān olan ‘uḳalā
‘indeinde **şahā** vü ‘aṭādan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [*şahā, -ā]*

Ve eşnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i ḥiffetden her sâ‘at kendüni, şāḥdan **şāḥa** / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış
u perişānuḡda devām u nizām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [*şāḥa, -a]*

şāh: *Güzel, sevgili.*

Ve eşnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i ḥiffetden her sâ‘at kendüni, **şāḥdan** şāḥa / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış
u perişānuḡda devām u nizām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [*şāḥdan, -dan]*

şāhenşeh: *En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahı.*

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün ḥārā-yı pür mevcı / Şabā **şāhenşeh-i** mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (Gül ü Mül,
Diğer 288, Beyit 11). [*şāhenşeh-i, --i]*

şāh-ı: *Şah, sultan, sevgili.*

[...] / Pādşāh-ı çemen ü **şāh-ı** reyāḥīnüm ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [*şāh-ı,]*

guşūn-ı dāniyetü‘l-eṭrāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir **şāḥ-ı** ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u
fesād olup, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [*şāḥ-ı,]*

şāhid: *Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.*

[...] / Ve bir **şāhid-i** zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7).
[*şāhid-i,]*

Ey Gül, da‘vī-i **şāhidī** eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü bī-ma‘nāyı, ḥadd u / ‘adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (Gül ü
Mül, Diğer 313, Beyit 11). [*şāhidī,]*

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuḡda mevcūd, ammā çi-sūd, / ḥāl-i cemāl-i **şāhid-i** ḥelālūñ tamğa-yı
ḥarām olmuş ve ḥarīṭa-i raḳamuḡna (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [*şāhid-i,]*

şāhidān: *Güzeller.*

Ve‘y çün **şāhidān-ı** bāzār ve ḳahbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āşnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit
5). [*şāhidān-ı, --ı]*

şah-rāḥ: *Sultan yolu, yüce yolu.*

ve rāst-revī-i **ṣāh-rāh-ı** müstakīm-i dīn-i kavīme, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıklīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*ṣāh-rāh-ı, -ı*]

Eger bu mākāl-ı kizb-ihtimālde, şadıku'l-bāl ve bu da'vā-yı dürüg- / ihtivāda rast-rev-i **ṣāh-rāh-ı** haqq iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*ṣāh-rāh-ı, -ı*]

ṣahs: Kimse, kişi.

Ve haberdār degül misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü'l-kavl olan / hezārān **ṣahş-ı** bī-teşhīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*ṣahş-ı, -ı*]

ṣāhsār: Far. Dallık, ağaçlık, koruluk.

[...] / ya'nī bülbulān-ı hezār-destān-ı büstān, **ṣāhsār-ı** nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*ṣāhsār-ı, -ı*]

ṣām: Akşam.

müsāfir-i **ṣām-ı** kākül-i 'anberfām-ı meh-rüyān olmağla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*ṣām-ı, --ı*]

ṣan: Sanki, güya.

Şan Züleyhā halvetidür gönçe-i der-beste kim / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*ṣan, -ı*]

ṣan: Büyüklük, ululuk, azamet.

[...] / Vezīrān-ı cihānuñ **ṣān** u şevketle ser-efrāzı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [*ṣān, -ı*]

Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki hikmet-nizām-ı subhānīdür, celāluhu, kelām-ı celle benüm **ṣān-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*ṣān-ı, -ı*]

'Unvān-ı dībāce-i nām u **ṣānuñ** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6*). [*ṣānuñ, -uñ*]

ṣānuhū: Onun şanı.

fürüg-ı hod-fürüşī zann idüp, istib'ād u istikşār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / hallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle **ṣānuhu** ba'īd degüldür ki havāşş-ı cemī' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*ṣānuhu, -ı*]

sarāb: 1. İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Şunduğı **sarāb-ı** bed-güvārı / Dil-teşne-i hūn-ı cānumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*sarāb-ı, --ı*]

Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı 'işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i **sarāb** idüp gāh u bī-gāh, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*sarāb, -ı*]

Sākī şun o zevrağ-ı **şarābı** / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4). [şarābı, -ı]

gulgüle-pīrā bir bülbul ve bāde-i gülgünla memlū her cām-ı **şarāb-ı** nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā,
encāmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [şarāb-ı, --ı]

İnkār itme şūfī **şarābuñ** menāfi'in / Üstād-ı hikmet öyle buyurmuş kitābda (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2).
[şarābuñ, -uñ]

şarābda / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 3). [şarābda, -da]

Cām-ı **şarāb-ı** nāb mı vardır görülmedük (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16). [şarāb-ı,]

şarābı: 1. İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

[...] / gül-i terden cām-ı pür-tāb-ı **şarābı**, pirāhen-püş-ı āl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [şarābı,,]

şāyān: Far. Lâyık, yaraşır.

[...] dur, rahmet ü ğufrāna / muhtāc u sezāvār ve **şāyānlardur**. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12). [şāyānlardur.,
-lardur.]

şāyān: Layık, yaraşır, uygun.

Gör ey yem-i cūd u 'ayn-ı ihsān / Tevcih-i nigāh-ı lutfā **şāyān** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16). [şāyān,]

ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı lutfā **şāyān** görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāk-ı seb'a-şidād
ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [şāyān,]

Ve bu kıt'a-i maṭbū'adan ki āb-ı tılā ile taḥrīr ü imlā olmak **şāyān** u / sezādur, mülāhaza ve endīşe itmezsın. (Gül
ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [şāyān,]

şāveste: Lâyık.

Mu'cizātu cāmınuñ bir cūr'asına teşne-leb / Zāt-ı mekremet şıfātlarına, herze-gerdān-ı **şāveste** vü enseb ü
evlādur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [şāveste,]

şāveste: Yaraşık, layık, uygun (bkz. seza, reva, şayan).

nihād-ı ḥalīfetü'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsi, **şāveste-i** / selāsil ü aġlāl-ı la'n oldı. (Gül ü
Mül, Diğer 329, Beyit 8). [şāveste-i,]

şāveste: Layık, yaraşır, uygun, şayan.

zindegānī-i bī-şümār ile i'tinā vü iftiḥār, 'inde'-l-ūkalā **şāveste** vü sezāvār / olmaduğı [...] 'ayān u (Gül ü Mül,
Diğer 324, Beyit 2). [şāveste,]

şāyeste evzā' u eṭvār ve nā-sezā ef'āl iḥtiyār idüp münāza'a vü mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle
şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [şāyeste,]

sebān: *Geceler.*

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u **sebān** / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve
sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [sebān,]

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u **sebān** / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve
sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [sebān,]

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-ār u ḥayā gibi, rüzān u **sebān**, leb-ber- / leb-i mey-güsārān ve ārāyiş-i
āğuş-ı rindān-ı şahbā-keşān olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [sebān,,]

sebāngāh: *Gece vakti, geceleyin.*

Naḳl iderler ki tārik-i taṭāna-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise
sırrehü'l-'azīzü'l ekrem, **sebāngāhī**, ḥāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [sebāngāhī,, -i]

sebāngāh: *Gece vakti, geceleyin.*

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir **sebāngāh**, müṭāla'a-fermā-yı
şāḥīfe-i ḥāl-i perişān-me'āl ve nazar- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11). [sebāngāh,,]

sebnem: *Far. Gece yağın rutubet, çiy -âşığının gözyaşı-.*

[...] / ve ḳatarāt-ı **sebnem-i** terle rüy-ı Gül-i ra'nā, nümūdār-ı 'izār-ı lāle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8).
[sebnem-i, -i]

secā'at: *Yiğitlik, yüreklilik.*

Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kār-ı lisān-ı lülū-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı **secā'at** ve yeke-tāz-ı meydān-ı
velāyet, bedī'ü'l-beyān u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [secā'at,]

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et
ü **secā'atle** meded ü yāverī eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [secā'atle, -le]

iderüm. / Ve ḥaberdār degülsin ki ol **secā'at** u cür'et, ki zātī vü ṭabī'ī olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9).
[secā'at,]

[...] / dur, **secā'at** u cür'ete mālīk ü ḳādir olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13). [secā'at,]

secā'at: *Yiğitlik, yüreklilik, cesāret.*

Ve şāḥibi sār'ir şüc'ān-ı zī-şān gibi, ki maşdüḳa-i şıfat-ı **secā'atleri**, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11).
[secā'atleri,,]

da'vā-yı hamiyyet ü ğayretle nağme-perdāz-ı makām-ı ser- / bülendī, ve bī-ma'nā, iddi'ā-yı **şecā'at** u mübārezet
ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [*şecā'at*,]

ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü **şecā'at** ve
sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [*şecā'at*,]

şefī': Şefa'at eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.

Muhammedü'l-Emīn [...] / [...] şüret-i rahmet-i İlāhī ve günehkārān-ı ümmetün **şefī'** ü (Gül ü Mül, Diğer 343,
Beyit 1). [*şefī'*,]

şefik: Şefik sıf. ve i. (Ar. şefekat "şefkat etmek"ten şefik) Şefkatli, merhamet ve sevgisi bol (kimse), müşfik: Yâ Rab
bana tevfikini sen eyle refik / Kıl ismet ü fazl ü keremin yâr-i şefik (Nahifî'den). Elbette şefik bir gönülsün / Vasfın bu,
rakik bir gönülsün (Abdülhak Hâmit).

Hem-ḥāşşa-i merhem-i Süleymān / Luṭfuñ durur ey **şefik-i** 'ālem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6). [*şefik-i*, -i]

seh: Sultan, padişah II Sevgili.

Dād ey **seh-i** kişver-i kerem dād / Tā-key yeter ey Faşih teksir (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [*seh-i*, -i]

Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / **Şeh-i** Cem-cāh-ı devrānuñ güzide şadr-ı dīvānı (Gül ü Mül, Diğer
285, Beyit 10). [*seh-i*,]

sehādet: Tanıklık, bir şeyin var olduğuna inanma.

iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı **sehādeti** ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pür-feyz ü bī-keder-i taşdik-i risāleti ki;
Muḥammed rasūlu'llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [*sehādeti*, -+i]

sehbāz: Doğan kuşu. II Avcı.

Muttāşıl ol iki çeşm-i **sehbāz** / Sāḥa-i 'arşa iderdi pervāz (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4). [*sehbāz*,]

sehbāz: Doğan kuşu // Avcı.

Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı **sehbāz-ı** bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-
keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [*sehbāz-ı*,]

sehen-sāh-ı: En büyük padişah, padişahlar padişahı.

Şehen-sāh-ı cihān-girūñ sipeh-sālār-ı manşūr / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr,
müdebbir-i (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [*sehen-sāh-ı*,]

sehlâ: *Hafif şaşı göz, ela göz.*

Ve sipeh-sālār-ı hayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i nergis-i **sehlâ**, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*sehlâ*,,]

sehr: *Kent || İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. ‘dil şehri’, ‘göñül şehri’ md.*

Ve lakab-ı [...] mülakkaḥ kılınup suhre-i / dehr ve şöhre-i **sehr**, adlanmañ ḥod, seni âḥir ḥalvet-ḥâne-i zâhidân-ı şâfi-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*sehr*,,]

seker-hvâr: *Tatlı dilli.*

dur, **seker-hvâr** ve kiminüñ ‘andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec‘-i hoş-ta ‘bîr ü pâkîze-ma‘ânî ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*seker-hvâr*,]

sekîb: *Sabır, tahammül.*

‘inân-ı eşheb-i **sekîb** ü şabr, rübûde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ḡazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*sekîb*,]

‘inân-ı eşheb-i **sekîb** ü şabr, rübûde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ḡazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*sekîb*,]

sekker-hâ: *Şeker çiğneyen.*

Ey Gül-i la‘lîn kabâ, egerçi zâhîren tûṭî-i **sekker-hâ** gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senûñçün bir suḡan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*sekker-hâ*,]

sekl: *Ar. 1. Biçim, kılık.*

‘ayândur. / Ve murğ-ı ‘âlî-pervâz-ı dil-i laṭîfân, bi‘l-cümle ol **sekl-i** ma‘kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*sekl-i*, --i]

sekûr: *Şükürleri kabul eden (Allah).*

[...] / Ve anlar daḥi ber-mışdâḡ-ı fermûde-i Resûl-ı rabb-ı **sekûr**, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [*sekûr*,,]

sekve: *Ar. Şikâyet.*

İt sâḡ-ı du ‘âyî ṭurma teşmîr / Tâ-key tâ-key bu **sekve** vü dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*sekve*,]

sem': Mum | çerağ, meşale.

gün-ı çemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürûzumdur. / **Şem'-i** pertev-figen-i cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*sem'-i, --i*]

Şem'-i pür-lem'-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / mehveşümden rüşen ü efrûhtedir. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8*). [*sem'-i, --i*]

semîm: Şemîm: i. (Ar. şemm “koklamak”tan şemim) Güzel koku: Şemîm-i zülf-i cânânı güzel vasfeyledin Fıtnat / Meğer taktîr olunmuştur midâdın bûy-ı sünbûlden (Fıtnat Hanım). Ey bî-vefâ Kemâl'e şemîm-i vefâ yeter / Bir hayli mısraında kalan bûy-i kâkülün (Yahyâ Kemal).

ve maḥbûbân-ı cādu-nigāh-ı füsûnkārdan aḥz-ı nûkhet ü **şemîm** ider, benüm / āšnâ-yı kadîmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*şemîm,]*

semîm: Güzel koku II Sevgilinin saçı.

Ve laṭîf-tab'ân u nâzûk meşrebân-ı ḥoş-bütân-ı perîveşân-ı zamâne, ḥüy-ı / melekiyyü'l-ḥışâlî, mu'attar-sâz-ı meşâm-ı 'âlemiyân olan **şemîm-i** müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*şemîm-i, -i*]

Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ' ve bā'îş-i âlâm-ı zûkâm / iken niçün yine **şemîm-i** müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*şemîm-i, -i*]

semîm: Güzel koku.

Virdi peygâm-ı gülî bülbül-i nālâne şabâ / Nesîm-i **hoş-şemîm-i** şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maḥdem-i şāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*hoş-şemîm-i,]*

semm: Koku alma, koku duyma.

Şemm eyleyince tâze gül-i nev-resîdeyi / Gülşen pür oldı bâng-ı şalât-ı hezârdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*şemm,]*

semm: Koklamak, koklanmak: şemm-i sünbül, şemm-i kâkül.

Her kim ki bir dem beni **semm** eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sāye serv-i pîrâye-i ḥadîka-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*şemm,]*

semme: Koklamak.

her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek **semme**, izhâr ve fi'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*semme,,]*

serāre: *Kıvılcım.*

idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā‘ire vü **serāre** bārdan taşra vāz‘-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden hālāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*şerāre,]*

şeref: *Yüksek mertebe, ululuk, yükseklik; bir şahıs veya şeyin benzerlerinden seçilmesi, insanlar arasında muteber olması; üstünlük. .*

gāh faẓīlet-i peder ve **şeref-i** birāderden lāf-perdāz ve gāh kendüni fahr-ı / hanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftihār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*şeref-i,]*

serh: *Açıklama.*

Sen hālūmi **serhe** himmet eyle / Sen var iken ey celīlū‘l-evşāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*şerhe, -e]*

şerif: *Şerefli, kutsal, mübārek.*

dihīm-i ta‘zīm, [...] ile / ser-bülend ve teşrīf-i **şerif-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*şerif-i, -i]*

[...] fehvā-yı **şerif** ve / ma‘nā-yı latīfinden, teşhīş ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-peẓir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*şerif,]*

şerife: *Şerefli, kutlu, mübarek.*

haşā‘il-i latīfe-i gūn-ā-gūn ve feẓā‘il-i **şerife-i** rüz-efzūndan bī-haber ü āgāh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*şerife-i,]*

‘ālī-makām ve teşrīfāt-ı **şerife** ki pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, hażret-i hūvāce-i ‘ālem, / şalavātu‘l-illāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü‘s-selāmdan, der-hātır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*şerife,]*

serm: *Utanma, mahcubiyet; haya, ār.*

[...] / vü hīre-rüyī, kār-ı nā-pesend ü bed-kirdāruñdan hacil ü **serm** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*serm,]*

Efzūnī-i **serm** ü hicāb ve bu ‘itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u hitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*serm,]*

Efzūnī-i **serm** ü hicāb ve bu ‘itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u hitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*serm,]*

Ve güftār-ı lülü-bār-ı server-i kār-inātdan, ki [...] / [...] dur, **serm** ü istihyā itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*serm,]*

guşūn-ı dāniyetü‘l-eṭrāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir şāh-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād olup, perde-der-i **serm** ü hicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*serm,]*

oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı **şerm** ü hacāletden ser-fürü-bürde-i girībān-ı peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*).
[şerm,]

sermsār: *Far. Utanan, utanmış, mahcup olmuş. Şerm-sār olmak: Utanmak.*

ğayretüm. / Ben miyāne-i ma'şūk-ı **şermsār** ve 'āşık-ı dem-beste vü dil-figārdan (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [şermsār,]

Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i'tirāf u ikrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'şūk-ı **şermsārdan** bürka'-endāz-ı hicāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [şermsārdan, -dan]

sermsār: *Utanan, utanmış, mahcup olmuş.*

i dil-pezirin 'ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / hātır-āzārdan, hacil ü **şermsār** olurduñ ve kemāl-ı meretebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [şermsār,]

sermsār: *Utangaç, mahcup bir şekilde.*

şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, bā-cümle-i dırāz -zebānī, mücādele-i bī-hiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [şermsārdur.,]

serr: *Kötülük, fenalık.*

Şehen-şāh-ı cihān-girūñ sipeh-sālār-ı manşūrī / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü **serr** ü şūr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [şerr,]

şad güne **serr** ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşire vü mevfūre ve havāşş-ı nā-ma'dūde vü maḥşūra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [şerr,]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldı. / Ve āḥirü'l-emr, ḥalāb-ı **serr** ü kabāyih u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [şerr,]

şeş-cihet: *Her taraf.*

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḥinüm. / Ve revnaḳ-ı çār-sū-yı **şeş-cihet-i** zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iḳlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [şeş-cihet-i,]

ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstaḳīm-i dīn-i kavīme, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] **şeş-cihet** ü heft-iḳlīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [şeş-cihet,]

şeş-cihet: *Altı yön, her taraf.*

heft-caḥīmden olduğumuz, ma'lūm-ı sākinān-ı **şeş-cihet** ü heft-iḳlīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [şeş-cihet,]

sevket: Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.

[...] / Vezîrân-ı cihânun şân u **şevketle** ser-efrâzı (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9). [şevketle, -le]

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü **şevketüm**. / Cüyânende-i himmet ü mürüvvet ve rüyânende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [şevketüm.,]

duşter-i rez iken, ‘acîbe vü ğarîbedür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve **şevket** ü ferzānegî zann idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [şevket,]

sevk-fezâ: İstek artıran anlamında 3. Selim tarafından bulunmuş, Acem-aşiran perdesinde karar eden inici seyir özelliğine sahip bir makam.

hâl bu nevâ-yı **şevk-fezâya** ser-âgâz eylediler. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14). [şevk-fezâya,]

sey: Şey, herhangi bir şey.

i eşyâ-yı mükevvenâtı **şey’-i** vâhidde cem’ü derc eyleye: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [şey’-i, --i]

şeyâtîn: Şeytan.

dalâletle cādde-i hâkdan inhîrâf ve telkîn-i **şeyâtîn-i** melâ’in ile reh-revî-i / küreyve-i hilâf iden güm-rehâni, tarîk-i tevfiq-i refîk-i İslâma hādî vü dâ’î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [şeyâtîn-i,]

seydâ: Divane, müptelâ.

[...] / Ey vâkıf-ı râz-ı cân-ı **seydâ** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1). [seydâ,]

‘Âşıkân-ı zâr u **seydâ**, âteşîn-ruhsâr-ı ma’şūkân-ı dil-ārâyı, ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12). [seydâ,,]

seyh: Şeyh, önder.

Bir birâdertüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı **seyh** ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ārâyış-bağış-ı dükkânçe-i helvâgerândur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [seyh,]

seyh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse II zâhit.

Ben **seyh-i** seccâde-nişîn-i hânkâh-ı Gülşenîyüm ki tekmiîl-i erba’in / idüp halvet-hâne-i gonçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [seyh-i, --i]

seyh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse. || Sevgili.

meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [şeyhî, -ı]

seytân: İnsanları iğvâ ve izlâl eden, azdıran mel'ûn-ı şehîr, iblis, dîv. İsm-i aslîsi "azâzîl" imiş. "Anud ve temerrüd sahibi şahs"a da Arabîde şeytan denilir. Lisanımızda ise "ayyâr, hilekâr" makamında da istimali vardır. "Cin fikirli, kurnaz" kimseler de "şeytan" lâfzıyla vasf olunmaktadırlar. şeytânî şeytana mensup, müteallik:fikr-i şeytânî, vesâvis-i şeytânîyye.

mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki hîlkat-ı şeytân-ı la'îñ ü racîm, âteş-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [şeytân-ı, --ı]

ve terâne-senc-i gürûr u kibr olup rûtbeñi, muhâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la'îñ-i hüd-bîn, Hâzret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [şeytân-ı, --ı]

şifâ: Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı hazîn ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, bezm-i handân-ı râsihü'l-erkânımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [şifâ-yı,]

şifâ-resân: Sağlığa kavuşturan.

Zahm-ı gam-ı rûzgâra merhem / Dil-hastelere şifâ-resânsın (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14). [şifâ-resânsın, -sın]

şikest: Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı 'ırz u vaķârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [şikest,]

şikeste: Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.

merd, bir bâm-ı bülendden, bir âher merd-i derdmend üzere mânend-i / każâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını hûrd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [şikeste,]

şikeste: Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

zahm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2). [şikestemi,,]

şikeste- beste: Kırık dökük, paramparça. II Faydasız, etkisiz.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkiyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [şikeste- beste,]

şimal: Kuzey rüzgarı.

mānend-i dem-i i 'cāz-tev' em-i Mesīh ibn Meryem, hayāt-baḥş u feyz- / nişār ve nesīm-i 'anber-şemīm-
i **şimal**; mişāl-ı gışū-yı sūnbül-büy-ı gül-'izārān, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [şimāl; -i]

şimden girü: Artık, bundan sonra.

Şimden girü devlete du'ā it / Olsun o Hıdīv-i kāmkarī (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8). [şimden,]

şināsān: Taniyanlar, bilenler.

vücūda gele, mū-şikāfān u daḳīka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / **şināsān-ı** keyf ü kem-i 'ālemiyān olan 'uḳālā
'indeinde saḥā vü 'aṭādan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [şināsān-ı,]

şirin-kar: Tatlı bir biçimde II Şirin gibi.

Sākī-yi **şīrīn-kārlar** daḥi, ki her birinūñ evşāf-ı ḥüsn-i dil-peziṛ ve leṭāfet-i / cemāl-ı 'ālem-gīrleri (Gül ü Mül,
Diğer 294, Beyit 7). [şīrīn-kārlar,]

şitāb: Acele, sür'at, ivme, seğırtme.

'Arz itmege ḥālūmi **şitāb** it / [...] (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6). [şitāb,]

İrhā-yı 'inān idüp **şitāba** / Var var o Hıdīv-i Cem-cenāba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [şitāba, -a]

şitāda: Zor zaman II kış mevsimi.

Ammā benden, şayf u **şitāda**, belki fūşūl-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münḳaṭı' ve germī-
i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [şitāda,,]

şifte: Kaçık, düşkün, tutkun.

firīfte vü ḥayrān ve ol hey'et-i maḳbūla, **şifte** vü nigerān olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16). [şifte,]

Ve mürā'āt-i [...] ser- / mestān-ı medhūşa, **şifte** vü firīfte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [şifte,]

şir: Aslan.

Çeşm-i siyāh-ğazālāne-nigāh-ı ḥübān, bir āhū-yı müşgīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende **şīrān-**
ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i şāḥib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [şīrān-ı, -ān-ı]

Çeşmi bir âhûdur olmuş **şirler** naḥçîr aña / Bî-‘umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [şirler, -ler]

şîr: Süt.

Âmîzîş ider çü sükker ü **şîr** / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i a‘zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [şîr,]

şîrîn-bevân: Tatlı sözlü.

Mül çün bu nazm-ı garrâ ile nağme-serâ oldı ve [...] / [...] zebân-ı **şîrîn-bevânla** edâ idüp, ra‘nâ-‘arûsân-ı nâzenîn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [şîrîn-bevânla, -la]

şîrîn-güvârla: Tadı hoş olan.

mışrâ‘-ı ḥalâvet-baḥş u **şîrîn-güvârla** ki / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14). [şîrîn-güvârla,]

şîrîn-sâz: Tatlılık barındıran, tatlılık veren.

Bir birâderüm düş-âbdur ki **şîrîn-sâz-ı** mezâk-ı şeyḥ ü şâbb-ı cihân ve / revnâk u ârâyîş-baḥş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [şîrîn-sâz-ı,]

şîrîn-tebessüm-i: Tatlı gülüş.

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-ṭarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kıllurlar. [...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [şîrîn-tebessüm-i,]

şîrîn-terennüm-i: Hoş ve tatlı bir sesle konuşma, tatlı ve güzel ezgiler söyleme.

tûtî-i mu‘ciz-suḥan-ı çemen-i belâğ, ra‘na-nergis-i bâğ-ı mâ-zâğ / gonçe-i rengîn-tebessüm-i bülbül-i **şîrîn-terennüm-i** « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [şîrîn-terennüm-i,]

şîr-şikâr: Aslan Avcısı.

müşâkân-ı melâl-iştîmâldur, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki ḥüy-ı nîkû-yı ḥübân-ı âhû-çeşm-i **şîr-şikâr** (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [şîr-şikâr,]

şîşe: Cam, sırça.

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i **şîşe** idüp berây-ı taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muḥâvereden fâriğü‘l-bâl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [şîşe,]

şive: *İşveli, cilveli.*

Ve tā-key, kendü hüsni cemāl u ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, **şive** vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir sā‘at zıştı-i refik-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*şive,]*

şöhre: *Şöhret, her yerde herkesçe tanınma, bilinme.*

Ve lakab-ı [...] mülakḳab kılınup suhre-i / dehr ve **şöhre-i** şehir, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*şöhre-i, -i]*

su‘arā: *Şairler.*

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedün olsun ki; leb- / i belāḡat-senc-i **su‘arā-yı** ‘Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*su‘arā-yı, -yı]*

Şu‘arā-yı rüşen-rāy-ı Rüm, bu güne menkıbe-pirā-yı şıfāt-ı şafā- / mevsümumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*su‘arā-yı, -yı]*

ve ebyāt-ı pür-nikāt-ı belāḡat-rehīn, ki üdebā-yı bedī‘ü’l-beyān ve **su‘arā-yı** / belīgü’l-lisān-ı ‘Arab-ı zī-ḥasb, ḥamriyyelerinde naḳş-ı ser-levḥa-i vuḳū‘ (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*su‘arā-yı, -yı]*

su‘be: *Bölmelere ayırmak, bölüm şeklinde düzenlemek.*

ü nikāt-ı reng-āmīz suḥanı, **su‘belendirüp** ber-mışdāḳ-ı [...] / [...] dā‘ire-i i‘tidālden resīde-i maḳām-ı ḳıl u ḳāl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*su‘belendirüp, -lendirüp]*

şüc‘ān: *Yürekli ve cesur kimseler, yiğitler.*

Ve şāḥibi sā‘ir **şüc‘ān-ı** zī-şān gibi, ki maşdüḳa-i şıfat-ı şecā‘atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*şüc‘ān-ı,]*

şüh: *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

[...] eyleyesin. / Ey **şüh-ı** bī-temkīn, (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2*). [*şüh-ı, --ı]*

şüh-meşreb: *Açık meşrepli, şen ve neşeli.*

Mütāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāḥ-mest-i dil-berān-ı **şüh-meşreb** ü şür-efḡenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*şüh-meşreb,]*

sükrāne: (*Ar.*) *Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-ţarîk-i **şükranê**, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar.
[...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [şükranê,, -i]

şükûfe: Çiçek.

‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı leşker-i peykerâna ki; envâ‘-ı **şükûfe** vü
ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [şükûfe,]

şükûfe: F. tomurcuk, çiçek.

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül,
Diğer 289, Beyit 4). [şükûfe-i,]

Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i ‘arûsân-ı bağdur, ya ‘nî gâliye-bağş-ı / reng ü rûy-ı evrâk-ı gülşen ve gülğüne-
sây-ı çehre-i **şükûfe-i** gün-â- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [şükûfe-i,]

Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı **şükûfe-i** gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü
sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [şükûfe-i,]

şükûfedâr: Çiçeklenmek.

reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i **şükûfedâr-ı** gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u
hoş-eţvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [şükûfedâr-ı, -ı]

şükufte: Far. Açılmış; gül-i şükûfte. nâ-şükûfte: Açılmamış.

ğonçe-i dü-berg-i deheni, **şükufte-i** nesîm-i tebessüm ü hânde ide, ber- / mışdâk-ı [...] dil-i (Gül ü Mül, Diğer
314, Beyit 5). [şükufte-i,]

ğonçe-i dü-berg-i deheni, **şükufte-i** nesîm-i tebessüm ü hânde ide, ber- / mışdâk-ı [...] dil-i (Gül ü Mül, Diğer
315, Beyit 5). [şükufte-i,]

şükûfte-rû: Yüzü açılmış; güler yüzlü.

fîrâkla, dāmānum çāk çāk ve mişâl-ı derûn-ı ğonçe, hûn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim
ü **şükûfte-rûyum**. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [şükûfte-rûyum.,]

su‘le: Alev ‖ ıyık, parıltı.

Şû‘leden olsa nîgeh âteş-i ruhsâresine / Fi‘l-hakîka nigâh-ı germ-süz-ı dîde-i ‘uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm ‘ârız-
ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [şû‘leden, -den]

su‘le-fürüz: Alevi parlatmak. Alevin gücünü arttırmak.

ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i **şu'le-fürûz** / u dil-süz, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı
'āşiyān, velvele-endāz u gūlgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*şu'le-fürûz,]*

şu'lenāk: *Alevli.*

lîkin āyîne-i **şu'lenāk-ı** idrāki, dem-be-dem pür-jeng ü ğubār idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*).
[*şu'lenāk-ı,]*

şür-efgen: *Karmaşa çıkaran.*

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şüh-meşreb
ü **şür-efgenāndan** peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*şür-efgenāndan,]*

şürīde: *Perişan, karışık.*

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmaduğım dan, ser-i **şürīde-i** bî-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve
dil-i āşüfte-i bî-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*şürīde-i, -i]*

şütür: *Satırlar, yazı sıraları.*

ve siyeh-mestligi ve evzā'-ı « **Şütür** Gurbe » ve bî-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerdem-i helālüm selāsil-i nehy
ü harama giriftār oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*şütür,]*

şütür: *Deve; bkz. 'kîne-i şütür' md.*

şütür-i ser-mest gibi cüş idüp kef-i ğazab u kîni, perişān iderek, cevāb-ı / pür-'itāba taşaddī ve Güle dürrüştāne
hîṭāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*şütür-i, --i]*

[...] / ve **şütür-i** kînedār vār, kef ber-āvürde-i dehān olup evzā'-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*şütür-
i, --i]*

şütür: *Deve.*

[...] / ve şütür-i kînedār vār, kef ber-āvürde-i dehān olup evzā'-ı **şütür-** (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*şütür-,
]*

şu'ür: *Akıl, bilinç, anlayış, idrak.*

Ya'nî vücūd-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, **şu'ür** u temyîz / kalmayup fark-ı nîk u bedden berī vü
'ātılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*şu'ür,]*

güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engiz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı **şu'ür** u temyîz olup; (*Gül ü
Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*şu'ür,]*

T

tā: *Değın, dek, kadar.*

Tā minnet ile ide ciger-hūn / Çarh ise denī vü tünd-hüdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*tā,]*

Kaṭ' eyledi fitne vü sitizi / Hıfzı o kadar ki **tā** kıyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*tā,]*

[...] / **Tā** ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gır olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*tā,]*

Yek-bāre, gürūh-ı ḥübān-ı 'işve-perdāza nıgeh-endāz ol, **tā** ma'lūm / idinesin ki cemī'isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*tā,]*

Tevakḳuf u şabr eyle, **tā** çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda ḳalduḳda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kıra'at-ı āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*tā,]*

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, **tā** ki / 'ömr-i kūtāh u tiz-refṭārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa'at u 'ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*tā,]*

[...] beni endaḥte-i gird-āb-ı ḥarām ḳalup, ḳulüb u bātın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibār virdi, **tā** ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*tā,]*

tā'at: *Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.*

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / 'ömr-i kūtāh u tiz-refṭārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i **tā'at** u 'ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*tā'at,]*

ta'azzum: *Büyüklik taslama.*

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü **ta'azzum** oldu. / Ve āḥirü'l-emr, ḥalāb-ı şerr ü ḳabāyiḥ u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*ta'azzum,]*

tāb: *Takat, mecal, güç, kuvvet; ılık, parlaklık; kıvrım, büküm.*

Aḥvālūmi 'arza **tāb** u tāḳat / Ğamla o kadar za'if ḥālum (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*tāb,]*

[...] / **Tāb** yok dīde-i 'uşşāḳda nezzāresine (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*tāb,]*

Ey rüşen iden cihānı **tābı** / Her rüz-ı siyāhuñ āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*tābı, -ı]*

Ve bu iddi'ādasın ki her muḥanneş ü bī-dil ü cebānı, **tāb** u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*tāb,]*

ḥaclet ü ḥicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmaḳda bī-tāḳat / u **tāb** ḳalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*tāb,]*

tāb: *Güç, kuvvet, takat.*

[...] / Sen ki bir tabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, **tab** getürmeyüp fütāde-i hāk-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4).
[tāb,]

tab': Tabiat, yaratılış.

Binā-ber-in, erbāb-ı **tab'-ı** Fārs zeminden bir suhan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı 'Acemde nağme-serā-yı
īcād ve nevā-pīrā-yı inşād (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [tab '-ı,]

tab': Tabiat, yaratılış | şair tabiatlı | ince görüşlü.

idüp, **tab'-ı** selīm-i laṭīf-tab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma'ānīdür, eşer-pezīr
ü rıkkat-engīz ve çeşme-güşā-yı (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4). [tab '-ı, --ı]

tabakçe: Küçük tabak.

yegān yegān mevzū'-ı **tabakçe-i** beyān itdüm, henüz zāt-ı nīkū-şıfātumda / mevcūd u meknūzdur. Zinhār: (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 8). [tabakçe-i,]

[...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere ser-püş endāz-ı **tabakçe-i** ḳahḳaha olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4).
[tabakçe-i,]

[...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı **tabakçe-i** ḳahḳaha olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4).
[tabakçe-i,]

tābān: Parlak, ışıklı.

piyāleden lāmi' u **tābānum.** / ve pencümīn-āsmān-ı eyādīye, bir āftāb-ı cihān-tābum, ki ufḳ-ı maşrıḳ-ı (Gül ü
Mül, Diğer 311, Beyit 9). [tābānum.,]

tabānçe: AVuç içi, el ayası.

[...] / Sen ki bir **tabānçe-i** dest-bürd-i rüzgāra, tāb getürmeyüp fütāde-i hāk-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4).
[tabānçe-i,]

tābānı: Parlaklık, aydınlık.

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve
sīmīn-kāse-i māh-ı **tābānı**, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [tābānı., -yı]

tābdār: Parlak.

siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruḥsār-ı **tābdār** u raḥşānları / üzere bī-şümār berterī vü meziyyet ve bisyār
bīşterī vü fazīletleri olup, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [tābdār,]

bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i **tâbdâr**, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dŭrer ü le'âl (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 336, Beyit 3*). [*tâbdâr*,]

tâbe-key: *Ne zamana kadar.*

Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, **tâbe-key** hŭd-bîn ü hŭd-pesendlŭkler / idersin. (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 315, Beyit 9*). [*tâbe-key*,]

tâbe-key: *Ne zamana kadar, niceye dek.*

Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, **tâbe-key** hŭd-bîn ü hŭd-pesendlŭkler / idersin. (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 314, Beyit 9*). [*tâbe-key*,]

tâbis: *Parlayış.*

Şem'-i pŭr-lem'-i encŭmen-ârâ-yı gŭlşen, benŭm **tâbis-i** ruhsâr-ı / mehveşŭmden rŭşen ü efrŭhtedŭr. (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 299, Beyit 8*). [*tâbis-i*, --i]

tabi'at: *İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkların hepsi, doğa.*

Vîrân-kŭn-i hânmanumuzdur / Erbâb-ı **tabi'at** ehl-i dâniş (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 278, Beyit 3*). [*tabi'at*,]

tabîb: (Ar.) Hekim, doktor II. Sevgili.

mŭstağrak-ı deryâ-yı endîşe vŭ fikret idŭp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķŭle **tabîb-i** hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 285, Beyit 1*). [*tabîb-i*, --i]

tabi'î: *Yaradılış gereği; doğal, olağan, alışılmış.*

iderŭm. / Ve haberdâr degŭlsin ki ol şecâ'at u cŭr'et, ki zâtî vŭ **tabi'î** olmayup, (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 321, Beyit 9*). [*tabi'î*,]

ta'bîr: *Yorum.*

dŭrŭst ũ muķarrer kıldıñ. / Râst-gŭyân-ı erbâb-ı iz'ân, dŭrŭst **ta'bîr** eylemişler, ki çŭn rŭstâyî (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 330, Beyit 11*). [*ta'bîr*,]

olmışdur, senŭñ 'indŭnde zebân-âvŭrde-i beyân u **ta'bîr** ve medâyiğ ü elkâb-ı / leţâfet-nişâbdan ki benŭm haķķumda lisâna gelmişdŭr, eger saña bir remz- (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 334, Beyit 9*). [*ta'bîr*,]

tâbnâk: *Parlak, parlıtlı, ışıklı.*

berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz
u **tābnāk** ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*tābnāk,]*

tā-çend: *Ne zamana kadar.*

Ve ey mişāl-ı dem-i serī'ü'z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i şafaḥ-ı zūd-fenā vü ḥün-
ālūd, **tā-çend** tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*tā-çend,]*

tagallüb: *Galip gelmek, güç yetirmek.*

yoğdur ki baña **tagallüb** ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgūş-ı dāye ve
cılve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*tagallüb,]*

tahakküm: *Zorla hükmetme.*

yoğdur ki baña tagallüb ü **tahakküm** idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgūş-ı dāye ve
cılve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*tahakküm,]*

tahammül: *Dayanma, katlanma.*

Mül çünkü bu mā-cerāyı, ya'nı bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaḳḳında bu ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi,
'inān-ı ihtiyār, dest-i **tahammülden** (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*tahammülden, -den]*

tahammül-güdāz: *Dayanma gücünü yok eden.*

[...] / Ve kimi pākīze-lehce-i **tahammül-güdāzla** bu terennümāt-ı tarab-efzāya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*).
[*tahammül-güdāzla,]*

tahammül-rübā-vı: *Tahümmül çeken, tahammül kapan.*

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murḡān-ı ḥoş-nevā ve ezkā-ı / **tahammül-rübā-yı** bülbulān-ı nağme-serādan bī-şabr u
ihtiyār, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*tahammül-rübā-yı,]*

tāhir: *Ar. Temiz, pak, arık.*

Pākān-ı merdümān-ı zamāne ḥod, benüm āb-ı dil-cüyumı ki gül-āb-ı ḥoş- / būdur, pīrāhen-i **tāhir** ü ḥıla'-ı
fāḥirelerinden mā'adā şafḥa-i cemāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*tāhir,]*

tahivvāt: *"Selamlar, hayır dualar".*

Ve muṭarrā gül-berg-i selām u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dūrūd u **tahivvāt**, / ol ser-meclis-i ḥāşsu'l-ḥāşş-ı
kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*tahivvāt,]*

tahivve: 1. "Allah uzun ömür versin!" deme. 2. Selam ve hayır dua etme.

ı merdūd-ı zemīm, hem âteş-endāz-ı dūdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / Īzid-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i Ībrāhīm,
'aleyhi't **taḥiyyeti** ve't-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*taḥiyyeti, -ti*]

tahrir: Kaleme almak, yazmak.

Aḥvāl-i dili kim ide **taḥrīr** / Ebnā-yı zamāne bī-vefādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*taḥrīr,]*

Ve bu kıt'a-i matbū'adan ki āb-ı tılā ile **taḥrīr** ü imlā olmak şāyān u / sezādur, mülāhaza ve endīşe
itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*taḥrīr,]*

taḥsīl: Ele geçirme, kazanma.

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam
encāmından **taḥsīl-i** keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*taḥsīl-i, -i*]

ḥaberdār degülsin ve **taḥsīl-i** yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḥyār-ı pesendīde etvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*taḥsīl-i, -i*]

tahtgāh: Başkent.

iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, benüm **tahtgāhum;** gūşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*tahtgāhum;, -ye*]

takat: Kudret, kuvvet.

Aḥvālūmi 'arza tāb u **takat** / Ğamla o kadar za'īf ḥālūm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*takat,]*

takat: Gücsüz, bir şey yapabilmek için gereken gücü ve dermanı olmamak.

ḥaclet ü ḥicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmaḡda **bī-takat** u tāb ḡalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*bī-takat,]*

takat-rübā: Gücsüz bırakan.

ḥuzūr-ı kādīye gele, güvāh-ı bī-iştibāhını ma'ān götürür. / Mül çün bu mā-cerā-yı **takat-rübāy,** gūş itdi, ifrāt-ı
ḡam-ı ḡayret-āmīz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*takat-rübāy,, -yı*]

takatum: Güç, kuvvet, derman.

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmadığımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u **taḳatūm**, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [taḳatūm,,]

takdīr: Beğenilmek.

Uyḡu yüzi gördi pāsbānlar / Tedbīri ile hemīşe **taḳdīr** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14). [taḳdīr,]

tā-key: Ne zamana kadar.

Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād / **Tā-key** yeter ey Faşīh teksīr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [tā-key,]

İt sāk-ı du ‘āyī ṭurma teşmīr / **Tā-key** tā-key bu şekve vü dād (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5). [tā-key,]

İt sāk-ı du ‘āyī ṭurma teşmīr / Tā-key **tā-key** bu şekve vü dād (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5). [tā-key,]

Ve **tā-key**, kendü hüsn-i cemāl u ruḡsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ḡunc u delāl idersūñ. Bir sā’at zīştī-i refīḡ-i nā-cinsūñi ki ḡār-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [tā-key,,]

takrīr: Sözle anlatmak, ifāde ve beyan etme, anlatış.

i dil-pezirin ‘ayān u **takrīr** eylesem, bu bī-şümār ḡüftār-ı nā-sezā vü / ḡāṭır-āzārdan, ḡacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girāñ-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [takrīr,]

takviyyet: Takviye, kuvvetlendirme.

ezhāra, feyż-baḡş-ı hayāt ve eṣcār-ı bī-berg ü bār-ı ḡülzāra, sebeb-i / **takviyyet-i** neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [takviyyet-i, --i]

talattuf: Lütuf ve nezaket ile davranma.

olup, perde-i girān-sāye-i tekellūfi, **talattuf** u inbisāṭa tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü ḡānmān-ḡarāb, fi’l-ḡaḡīḡa rāst-cevābsın, zīrā ḡicāb u ḡayā, (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12). [talattuf,]

taleb: İstemek, istenilmek, raḡbet etmek, edilmek.

ser-efser-i mihr-i ‘ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da‘vī-i / faẓīlet ve **taleb-i** meziyyet kılduñ. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [taleb-i, -i]

vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı **taleb-i** istiḡlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḡāvereden fāriḡü’l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [taleb-i, -i]

taleb-nümūdından: İsteḡini gösteren.

her dāstān-ı dil-keş beyânında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [taleb-nümūdından, -dından-ūdından]

ṭālī: Kısmet, kader.

humdan **ṭālī** u nümāyānum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10). [ṭālī,]

ṭalīb: Talep eden, bekleyen, isteyen.

Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğumdan hezār cānla rāğīb u **ṭalībūm** ve bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [ṭalībūm, -üm]

ṭalīb: Talep eden, isteyen, derviş.

[...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālikī-i ṭarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı fakr u fenāya hezār cānla **ṭalīb** ü rāğīb olup, nakş-ı ber-āb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [ṭalīb,]

ta'līm: Ders verme, okutma, öğretim, tedris.

Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlī, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü baḥşīşi, **ta'līm** ve revīş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1). [ta'līm,]

tamām: Tam olarak, noksansız olarak.

āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdüñ mi ki şoḥbet-i ḥār-ı bed-kirdār, saña **tamām** (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13). [tamām,]

pişmiş zann u ḥayāl idersin; ammā henüz **tamām** nākış u ḥāmsın. / Ve egerçi, mālik-i kiber-i sinn ve sāl-ḥürde vü rüzgār-didesin; lakīn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [tamām,]

gam-efrūhte-i teḳālībāt-ı kā'inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādis-i / rüzgār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl ve **tamām-ı** mertebe, puḥte ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [tamām-ı, --ı]

Mül ki bu muḳaddimeyi **tamām** ve bu faşlı vāşıl-ı maḳām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı ḳahḳaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [tamām,]

Mül çün bu faşlı **tamām** itdi, meclis bir perdede germ-ā-germ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11). [tamām,]

tamām: Tamamlanmış, bitmiş, tamam olmuş.

Minnetle seni **tamām** iderler / Ğamgīnligüñde şād olurlar (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11). [tamām,]

taḡā: A. Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür.

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i cemâl-i şâhid-i helâlûñ **tamğa-yı** hâram olmış ve harîṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*tamğa-yı, -yı*]

ta'n: Sövmе, yеrme, ayıplama.

[...] / Baña nâr-ı sūzân-ı küllâbgerân ile seng-endâz-ı mancınık-ı **ta'n** olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [*ta'n,*]

tanîn: Tınlamalar.

gül-bāng-ı kelîme-i tevḥîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, **tanîn-** / endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı çarḥ- ı muḥtâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*tanîn-,*]

perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı ḥazîn-i dil-suḥtegān ve ğiriv ü enîn-i / derdmendân, **tanîn** efgен-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*tanîn,*]

tanîn-endâz: Tınlayan, çınlayan.

Ben rû-siyâhı, ma'siyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı ḥired-güdâz, **tanîn-endâz**, şımâḥ-ı sâmi'ası olur, ki; (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*tanîn-endâz,,*]

tanîn-endâz-ı: Tınlayan, çınlayan.

maзмünınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalât u selâmı, **tanîn-endâz-ı** / heftümîn-kıbâb-ı sipihr-i berîn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*tanîn-endâz-ı,*]

tantana: Gösteriş, gürültü patırtı.

Naḳl iderler ki târik-i **tanṭana-i** mülk ü ḥadem ve fâriğ-i dîhîm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrâhîm Edhem, ḳuddise sirrehü'l-'azîzü'l ekrem, şebāngāhî, hâl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*tanṭana-i, --i*]

tanzîr: Benzemeye çalışma, örnek alma II edeb. Bir şiirin şekil ve mânâ bakımından benzerini söyleme, benzerini yazma.

rengîn-i bî-hem-tâ ve 'izâr-ı nâzûkterîn-i 'âlem-ârâma teşbîh ü **tanzîr** / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*tanzîr,*]

Eger seni rûy-ı gülğün ve ruḥsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü **tanzîr** eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*tanzîr,*]

tapîde: Çırpınan, çabalayan, muzdarip.

Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldu ki saḫt muḫtarib **tapîde-** ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*tapîde-,*]

tār: *Far. 1. Karanlık: şeb-tār. 2. Tel: tār-ı zülf, tār-ı tanbur. 3. Arış, argaç mukabili. tār u pūd. tār tār: Tel tel. tār-ı ankebût: Örümcek ağı.*

tîre-ebr-i buhârûndan târik ü **tār** eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*tār,]*

tār: *Karanlık.*

harâbât-ı teng ü **tār**, senûñ cāygāhuñdur. / Pākîze-dāmenān-ı kībār u şığār-ı ‘ālem ve pākān-ı hāş u ‘ām-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*tār,]*

[...] / teng ü **tār** ve köhne bir harābezār olup, hümā-yı sidre-pervāz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*tār,]*

tār: *Tel, saç teli.*

kesād-ı **tārî** olup, metā‘-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārûmdan, rağabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ţaraf u mündeñi‘ olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*tārî, -ı]*

tarab: *Şenlik, sevinçlilik, ferah.*

Ya‘nî irişdi vaqt-ı **tarab** bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmîz ü inbisāt-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*tarab,]*

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ays u **tarab**, neşāt u şādmānî ve inbisāt u / ḥandānîye bādî vü sebep olduğımndan hezār cānla rāğîb u tālîbüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*tarab,]*

tarab-efzā: *Neşe ve ferahlık artıran.*

[...] / Ve kimi pākîze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı **tarab-efzāya** (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [*tarab-efzāya, -ya]*

tarafevn: *İki taraf, iki yan.*

bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zāt ve tavşîf-i ḥüsn-i şîfāta ser-āgāz ve / **tarafeynden** cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan nağamāt-ı laṭîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*tarafeynden, -den]*

tarāvet: *Tazelik.*

nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārî ile **tarāvet-** / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dîbā-yı zîbā-yı reng-ā-reng-i bûkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*tarāvet-,]*

tarāvet: *Tazelik, körpelik.*

Senûn müddet-i **tarâvet** ü leâfetüñ ve vakt-i i'tibâr u ragbetüñ her sâl-ı / ferhunde-fâlda, se mâhdur, ki eyyâm-ı nev-bahârdan 'ibâretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*tarâvet,]*

tarâvet-i: *Tazelik, canlılık.*

i ruhşârunda, hıyre vü hayrân kalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maķâmı, vird-i zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*tarâvet-i,]*

tarek: *Far. Tepe, baş tepesi.*

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i **târek-i** [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîķa-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*târek-i,]*

tarf: *Kenar.*

zemîne, anlaruñ şadaķa-i seri, dîde-i teri, ne gûne âb-rîzân iderüm. / Gül-geşt-i **tarf-ı** gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*tarf-ı,]*

tarh-ı: *İnce anlamlar tanzim etme.*

Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / **tarh-ı** meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*tarh-ı,]*

târik: *1. Yol. 2. Usûl. 3. Meslek. 4.vasıta, sebep. 5. Tasavvuf. Bir velinin Tanrı'ya ulaşmak için tuttuğu yol.*

Naķl iderler ki **târik-i** tañtana-i mülk ü hadem ve fâriğ-i dîhîm ü haşem, / hażret-i İbrâhîm Edhem, kıddise sırrehü'l-'azîzü'l ekrem, şebângâhî, hâl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*târik-i, -i]*

târik: *Gece çok ıstık saçan yıldız, sabah yıldızı.*

tîre-ebr-i buķârûndan **târik** ü târ eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*târik,]*

ta'rif: *Bir kavramı, bir sözcüğü, eksiksiz bir biçimde, başlıca öğelerini belirterek açıklamak, anlaşılır duruma getirmek.*

bulup, **ta'rif-i** fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hûsn-i şîfâta ser-âğâz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı laţife-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*ta'rif-i, -i]*

ta'rif: *Tarif, açıklama, tanımlama.*

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o **ta'rif**le yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şîfatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*ta'rifle, -le]*

tārīk: Yol, Tâkip edilen yol, usûl.

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlere, sâlikî-i **ṭarīḳ-i** / düşvâr-ı zehâb-ı fakr u fenâya hezâr cânla ṭâlib ü râgıb olup, naḳş-ı ber-âb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [ṭarīḳ-i, --i]

dalâletle câdde-i ḥaḳdan inḥirâf ve telḳîn-i şeyâṭîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i ḥilâf iden güm-rehânı, **ṭarīḳ-i** tevfiḳ-i refiḳ-i İslâma hâdî vü dâ'î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [ṭarīḳ-i, --i]

olup, nîm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bîrûn-ı der-i ḥâne olmamışsın. / Ve semm-i helâhil-i metâ'ib-i ṭâḳat-kesel-i **ṭarīḳ-i** ve çâşnî-i miḥen-i tâb- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9). [ṭarīḳ-i, --i]

ta'riẓât: Dokundurmalar, dokunaklı söz söyleme, taş atma taşlama, taş.

Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı ḥod-sitâyı ve ḥaḳḳında bu **ta'riẓât** u / tevbiḥât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammûlden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [ta'riẓât,]

taşaddî: Bir işe girişme, başlama.

şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i ḡazab u kîni, perişân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba **taşaddî** ve Güle dürüşâne ḥiṭâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [taşaddî,]

tasarruf: Ar. 1. Dilediğini yapmak sûretiyle bi'l-iktidar idare ve istimâl: mevcudâtta tasarruf-i ilâhî. 2. Fâil-i muhtar olmak üzere zapt ve temellük etmek, edilmek: tasarruf-ı emlak. 3. İsrafsız idare, iktisat. 4. İktisada riayetle artırmak, artırılmak. bi't-tasarruf: Tasarruf suretiyle. Cem'i: tasarrufât.

tasarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı ḥaḳâret ü ḥvârî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı 'ırz u vaḳârını rîzân-ı ḥâk-ı mezellet ü ḥâksârî iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [taşarruf-ı,]

tasarruf: Dilediği biçimde kullanma yetkisi, kullanım.

ve sitem-i ḥamiyyet-engîzden tekâver-i saḥt-ser-i sabr u ḳarâr, 'inân-ı 'aḳl u / hûşı, (dest-i **tasarruf** u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı ḳîl u ḳâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [taşarruf,]

taşdîk: Doğrulamak, onaylamak.

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sāḡar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i **taşdîk-i** risâleti ki; Muḥammed rasûlu'llâhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [taşdîk-i, --i]

taşra: Dışarı.

idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ'ire vü şerâre bârdan **taşra** vaz'-ı / ḳadem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden ḥalâş u berî olup ser-â-pâ (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [taşra,]

tātār: *Tatar.*

müşākān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i **Tatar** ki
hüy-ı nîkû-yı hûbân-ı ahû-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*tatar,]*

tavâf: *Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak: tavâf-ı Kâ'be, Beytullahın tavâfi.*

zîver-efzâ-yı rüy-ı zemîn, insānu'l-‘ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / pûş ka'betü'llāhı
[...] **tavâf** ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*tavâf,]*

tavk-ber-gerden: *Boynunda halka. II tutsak.*

Serv-i ser-keş ü âzâde-i bâğ, mişāl-i kumrî, gulām-ı **tavk-ber-gerden-i** / kıadd-i ser-efrâzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*tavk-ber-gerden-i, --i]*

tavşîf: *Vasıflarını, niteliklerini sayma.*

bulup, ta'rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve **tavşîf-i** hüsni-şîfâta ser-âğâz ve / tarafeynden cîlve-ger-i mînaşsa-i şudûr
olan nağamât-ı latîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*tavşîf-i, -i]*

tāvūs: *Tavus kuşu.*

haclegâh-ı meclisde, her sâgar, bir fânûs-ı 'arûsa ve şahn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer,
bir **tāvusa** dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*tāvusa, -a]*

tāvusvâr: *Tavus kuşu gibi.*

[...] / Bir mikdâr **tāvusvâr**, pây-ı zîşt ü siyâhuña nigâh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*tāvusvâr,,]*

tâz-: *Koşma, koşuş.*

bahâne-i lutf u merhamet, lâ-li-garazi izhârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü **tâz-**
ı cevelân olına. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*tâz-ı, -ı]*

cidâlde türk ü **tâz-ı** bî-endâze vü nâ-sâz ve Güle cevâb-ı pür-'itâba, bu / perdeden ser-âğâz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*tâz-ı, -ı]*

tâze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

Şemm eyleyince **tâze** gül-i nev-resîdeyi / Gülşen pür oldı bâng-ı şalât-ı hezârdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*tâze,]*

taze-reside: *Yeni olgunlaşmış (genç).*

Ey bî-ma'nâ, da'vî-i hüd-fürüşî ve hviş-bîniden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü **tāze-reside-i** bağçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*tāze-reside-i,*]

ta'zîm: *Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.*

dihîm-i **ta'zîm**, [...] ile / ser-bülend ve teşrîf-i şerîf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*ta'zîm,,*]

Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i **ta'zîm** ve cebîn-i i'zâz u tekrîmi, / huzûr-ı Hâzret-i Âdem, şallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*ta'zîm,*]

te'âlâ: *"yüksek olsun!" manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır: Allahü-teala ve tekaddes.*

Ve şahâbe-i 'âlî-makâmdan rıdvânu'l-lâhi **te'âlâ** 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni dâhil-i meclis-i kirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü şohbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*te'âlâ,*]

teb: *Ateş, hararet, sıcaklık.*

berr-i pür harr-i cehâlet olan güm-rehânî ki dil-teşnegî-i harâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u **tebleri**, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*tebleri,, -ler-i*]

tebâh: *Bozuk, mahvolmuş.*

Ve senüñ 'ömr-i kütâhuñ hüd yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bâdla hebâ vü **tebâh** olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*tebâh,*]

tebdîl: *Değiştirme, değiştirilme, başka şekle sokma.*

olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfî, talattuf u inbisâta **tebdîl** iderüm. / Ey bî-şerm ü hân mân-harâb, fi'l-hakîka râst-cevâbsın, zîrâ hicâb u hayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*tebdîl,*]

tebeh: *Mahvolmak, harap olmak.*

tebeh-i bî-gerân-ı [...] / [...] olmuştur. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 2*). [*tebeh-i,-i*]

tebessüm: *Ar. Gülümsemek; sessiz gülmek.*

ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesîm-i **tebessüm** ü hânde ide, ber- / mışdâk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*tebessüm,*]

ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesim-i **tebessüm** ü hānde ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*tebessüm,]*

tecrīd: Soyutlama, yalnız kalma.

[...] / mazmūnıyla ‘āmil olan gūşe-güzīnān-ı şavma‘a-i **tecrīdūn** giyāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7*). [*tecrīdūn,]*

tedārük: Hazırlık.

Gül bildi ve yakīn hāşıl itdi ki Mül, harīf-i hīle vü degā ve nedīm-i / bezle-hvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-hāl, dāmen-der-miyān-ı **tedārük** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*tedārük,]*

tedbīr: Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çāre, önlem.

Uyhu yūzi gördi pāsbanlar / **Tedbīri** ile hemīşe taqdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*tedbīri, -i]*

Müşīrān-ı zamānuñ hūsn-i **tedbīr** ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*tedbīr,]*

tedbīr: Önlem.

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrīn ü hūsn-i **tedbīr**, ya ‘nī vezīr ibn vezīr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*tedbīr,,]*

tedbīr-: Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çāre, önlem.

Sensin sebeb-i nīzām-ı ‘ālem / **Tedbīr-i** cihān saña müselleme (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7*). [*tedbīr-i, -i]*

te‘emmül: İyice ve etraflıca düşünmek.

mazmūn-ı belāgat-meşhūnı üzere mütāla‘a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı **te‘emmül** ü i‘tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*te‘emmül,]*

Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, mengūş-ı gūş-ı iz‘ān u **te‘emmül** eyle ki / bir kelām-ı nefsü‘l-emrīdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*te‘emmül,]*

te‘emmül: İyice ve etraflıca düşünmeden.

Ey Mül-i **bī-te‘emmül**, sen mükīr bir kimse misün ki ser-i bī-hūşuñ / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kardan bī-haber ü gāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*bī-te‘emmül,,]*

tefahhus: İyice, etraflıca araştırmak.

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan **tefaḥḥuş** u istifşâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [tefaḥḥuş,]

tefekür: Ar. Düşünmek, düşünölmek. Cem'i: tefekkürât.

Pes ân-gâh, tekâver-i çaptük-rev-i endişeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı **tefekürde** / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı cvelân itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [tefekürde, -de]

tefhîm: Bildirmek, anlatmak.

Ey Mül, da'vî eyledün, ki her mümsik ü baḥlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, **tefhîm** idüp, ḥased- (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1). [tefhîm,]

tehemten: İri yan, boylu boslu yiğit II Eski İran kahramanı Zaloğlu Rüstem'in lakabı.

Ve vakt-i rezm ü kârzâr, ki maḥall-i zed ü bürd ü gîrüdârdur, / mübârizân-ı **Tehemten** menişâna cür'et ü şecâ'atle meded ü yâverî eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [tehemten,]

tehemten: İri yarı, boylu boslu yiğit. II Eski İran kahramanı Zaloğlu Rüstem'in lakabı.

Ve bu iddi'âdasın ki her muḥannes ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i **Tehemtenân** ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8). [tehemtenân, -ân]

tehevvür: Çok kızma, öfkelenme, hiddetlenme, köpürme.

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥâlet-i keyfiyyetde dest-i ḥıreddin 'inân-ı / ihtiyâr u edebî, rübûde-i dest-i **tehevvür** ü gâzab eyleyüp ba'zî nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [tehevvür,]

tek: Yeter ki, yalnız.

Ey eblağ-ı ḥâme-i sebük-rev / İt şahn-ı neşirde de **tek** ü dev (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12). [tek,]

bahâne-i lutf u merḥamet, lâ-li-garazi izḥârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderî'l-imkân, izḥâr-ı **tek** ü tâz-ı cvelân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [tek,]

tekalîbât: Dönme, dönüş.

gam-efrûhte-i **tekalîbât-ı** kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdiş-i / rûzgâr ile suhte idüp, iḥrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [tekalîbât-ı,]

tekâver: Çok hızlı koşan ve binicisini sarsmayan at.

Pes ān-gāh, **tekāver-i** çapük-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı 'inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [tekāver-i,]

ve sitem-i hamiyyet-engizden **tekāver-i** saht-ser-i sabr u karar, 'inān-ı 'aql u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kıl u kāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [tekāver-i,]

tekellüf: Külfetli, zahmetli iş görme.

[...] / **Tekellüfle** olan meclisde olmazmış şafā hergiz (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9). [tekellüfle, -le, -]

tekellüf: Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.

olup, perde-i girān-sāye-i **tekellüfi**, talattuf u inbisāta tebdil iderüm. / Ey bī-şerm ü hānmān-harāb, fi'l-haķīka rāst-cevābsın, zīrā hicāb u hayā, (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12). [tekellüfi,]

tekellüf: Güçlüğe katlanma, zahmetli bir iş görme.

medlülınca, perde-i şakīlū 'z-zıll-ı **tekellüf** ü inkiyādı, telattuf u inbisāta / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10). [tekellüf,]

tekmil: Tamamlama, bitirme.

Ben şeyh-i seccāde-nişīn-i hānķāh-ı Gülşenīyüm ki **tekmil-i** erba'īn / idüp halvet-hāne-i gonçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [tekmil-i, -i]

tekrim: Saygı gösterme, yüceltme, ululama.

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u **tekrimi**, / huzūr-ı Hāzret-i Ādem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [tekrimi, -i]

teksir: Çok kırma(bir şeyi), kırılma.

Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād / Tā-key yeter ey Faşih **teksir** (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [teksir,]

tekye-gāh: Tekke yeri.

Çıkardı erba'īnin **tekye-gāh-ı** gülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3). [tekye-gāh-ı, -ı]

telattuf: Nazik davranma, lütuf ve incelikle muamele etme.

medlûlınca, perde-i şakîlû 'z-zıll-ı tekellûf ü inkiyâdı, **telaţţuf** u inbisâta / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*telaţţuf,]*

telâtüm: *Ar. 1. Dalgalar vuruşmak, çarpışmak: telâtum-ı emvâc. 2. Ziyade oynayıp dalgalanmak. telâtum-ı derya.*

Ve bâde-nüşân-ı aşhâb-ı şoĥbet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı **telâţüm-zen-** / i çemen ve leb-i pür-ţarab-ı cûybârda, zevraĥ-ı şahbâyla cihân cihân 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*telâţüm-zen-, -zen]*

telbîs: *Aldatma, hile.*

[...] / Ey Mül, ma'kül eyledün ki nisbet-i İblîs, **telbîsi**, kendüñe dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*telbîsi,, -i]*

telh: *Acı.*

[...] / **Telh** itmede kâm-ı cân-ı zârı (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1*). [*telh,]*

[...] / Mül çün bu güftâr-ı **telh** u sâmi'a-figârı güş ve bu sāġar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*telh,]*

telh-kâm: *Damaġı acı; tuzlu.*

şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miĥnetle **telh-kâm** ve bu meykede-i ĥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı ġam encâmûndan taĥşîl-i keyfiyyet-i râĥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*telh-kâm,]*

telkîn: *Ar. Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılıyıp zihnine sokma, öğretme.*

dalâletle câdde-i ĥakdan inĥirâf ve **telkîn-i** şeyâtîn-i melâ'in ile reh-revî-i / küreyve-i ĥilâf iden güm-reĥânı, tarîk-i tevfiĥ-i refîĥ-i İslâma ĥadî vü dâ'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*telkîn-i,]*

temaşâ: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Gül çün müşâhede vü **temaşâ** eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buĥâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muĥa'ar-ı dimâġ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*temaşâ,]*

Gül çün müşâhede vü **temaşâ** eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buĥâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muĥa'ar-ı dimâġ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*temaşâ,]*

Ben ki ser-â-pâ 'âlem-i ĥilli, seyâĥat u **temaşâ** ve ser-â-ser iĥlîm-i / ĥürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*temaşâ,]*

temaşâ: *Bakıp seyretme, hayranlıkla izleme || Maddî ve mânevî âlemlerdeki ilâhî güzellikleri seyretme .*

[...] / berây-ı **temaşâ-yı** şun'-ı lâ-yezâlî ve müşâhede-i âyât-ı beyyinât-ı zü'l-celâlî, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*temaşâ-yı, -(y)ı]*

temennā: *Far. Temenni.*

Senden bunu iderüz **temennā** / Koymadı dilümde derd ü miñnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*temennā,*]

temennā: *Arzu, istek, temennî.*

Ve dest-i **temennā** vü niyâzı dergâh-ı Hüdâ-yı çâre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*temennā,*]

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbundan cemî bendelerüm bunu **temennā** / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*temennā,*]

temyîz: *Ayırma, ayrılma, seçme, seçilme.*

Ya 'nî vücûd-ı ğâflet-âluduñda mikdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu 'ür u **temyîz** / kalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü 'âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*temyîz,*]

güvârî nûş eyledi, ser-â-pâ, âteş-i şerâre-engîz-i ceng ü sitîz ve güm-kerde-i / râh-ı şu 'ür u **temyîz** olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*temyîz,*]

[...] fehvâ-yı şerîf ve / ma' nâ-yı laîfîfinden, teşhîş ü **temyîz** ideler, ki hîç bir remz-i dil-pezîr ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*temyîz,*]

ten: *Far. Beden, cisim, gövde, vücut.*

küllâbgerân olmamışiken cümleten cism ü **ten** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*ten,*]

tenâvül: *Bir şeyi alma. II. Yemek yeme. III. Bahşış ve ihsanda bulunma.*

[...] hâzerâtından bir şâhib- / sa'âdetün ümmet-i hâliş' n-nebî, kem ü bîş, beni **tenâvül** ü nûş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*tenâvül,*]

teng: *Far. 1. Dar 2. Küçük.*

harâbât-ı **teng** ü târ, senün câygâhuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı kîbâr u şıgâr-ı 'âlem ve pâkân-ı hâş u 'âm-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*teng,*]

teng: *Dar II sıkıntılı.*

[...] / **teng** ü târ ve köhne bir harâbezâr olup, hümâ-yı sidre-pervâz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*teng,*]

teng-dest: *Eli dar, parasız, fakir.*

dervîş-i **teng-dest** ve müflis-i harābe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nā da'vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i nigāh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*teng-dest,]*

tengdür: *Dar, küçük.*

Ve beng, ki güşāyîş-bağş-ı dil-i bî-tāb u **tengdür**, serhengān-ı dergāh-ı / bülend-eyvānumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*tengdür,,]*

teng-nāy: *F. dar yer, sıkıntılı yer.*

[...] hadîş-i lûlû-bâridur. / Bu **teng-nāy-ı** fânî vü muhakkâr nişîmen-i virānî ve bu sakf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*teng-nāy-ı, --ı]*

teng-zarf: *Dar kılıf.*

Bir kaç **teng-zarf** u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîredde 'inān-ı / ihtiyār u edebi, rübûde-i dest-i tehevvr ü gâzab eyleyüp ba'zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*teng-zarf,]*

ter: *Deriden sızan, kendine has kokulu, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı.*

[...] / gül-i **terden** cām-ı pür-tāb-ı şarābı, pirāhen-püş-ı âl idüp (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1*). [*terden, -den]*

ter: *Yeni, taze.*

[...] / ve kaţarāt-ı şebnem-i **terle** rûy-ı Gül-i ra'nā, nümüdār-ı 'izār-ı lāle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [*terle, -le]*

terâne: *Nağme, ahenk.*

olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede **terâne** olunup, pîş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*terâne,]*

Mül, çün bu **terâne** ile nevāzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi'ānda, cāy-gîr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*terâne,]*

terâne-senc: *Ahengi tartmak, özel, vurgulu söz söylemek.*

[...] / **terâne-senc** ü velvele-sâz olup teşvîk-i yārān-ı şahbâ-keşān ve terğîb- (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9*). [*terâne-senc,]*

ve **terâne-senc-i** gurûr u kibr olup rütbeñi, muhāfaẓa itdün. / Zîrā şeytān-ı la'în-i hod-bîn, Hâzret-i Âdem, 'aleyhi's-selām ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*terâne-senc-i,]*

tercih: Seçmek.

olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle **tercih** / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*tercih,]*

terennümât: Nameler.

[...] / Ve kimi pâkîze-lehce-i taḥammül-güdâzla bu **terennümât-ı** ṭarab-efzâya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [*terennümât-ı, -ı]*

terennüm-senc: Nağme ve ezgi ölçen.

[...] ile **terennüm-senc-i** kibr ü ta‘azzum oldı. / Ve âḫirü’l-emr, ḥalâb-ı şerr ü ḳabâyiḥ u fesâdda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*terennüm-senc-i,]*

tergîb-i: İsteklendirme, arzu ettirme, istek verme.

i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve mu‘tekifân-ı cevâmî‘-i ‘ibâdet ü peygûle-güzînân-ı şavâmî‘-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*tergîb-i, -i]*

tertîb: Sıraya koyma, sıralama.

Ve mey-ḥvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / ṭarḥ-ı meclis-i mey ve **tertîb-i** bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*tertîb-i, -i]*

ter-zebân: Yeni şeyler söyleyen, tatlı dilli.

nebâtât u ezḥâra ki şanâyi‘-i bedâyi‘ü’l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir **ter-zebân-ı** ‘azbu’l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*ter-zebân-ı, -ı]*

teşbîh: Benzetmek.

rengîn-i bî-hem-tâ ve ‘izâr-ı nâzûkterîn-i ‘âlem-ârâma **teşbîh** ü tanzîr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*teşbîh,]*

Eger seni rûy-ı gülgün ve ruḥsâr-ı lâlegûna, **teşbîh** ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*teşbîh,]*

tesbîh-ḥvân: Zikir ve tesbih çeken(ler).

ve zâkir ü **tesbîh-ḥvânân-ı** Ḥudâ-yı Âmürzgârdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4*). [*tesbîh-ḥvânân-ı,]*

teshis: Teşhis etmek, ayırmak.

[...] fehvā-yı şerîf ve / ma'nā-yı laîfinden, **teşhîş** ü temyîz ideler, ki hîç bir remz-i dil-pezîr ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*teşhîş,]*

teslîm: Bir şey veya birini bir makam veya kimseye verme, götürüp verme.

[...] ile tîrâz-yâfte iken ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] / [...] ser-i tevâzu' u **teslîmi**, pîş- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7*). [*teslîmi,,]*

şafha-i rûy-ı zemîn ve fûrû-güzâşte-i hâk-ı tevâzû' u **teslîm** itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*teslîm,]*

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve **teslîm-i** rûh-ı revân eşnâsında giry- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*teslîm-i,]*

teşmîr: Sıvamak.

İt sâk-ı du'âyı tırma **teşmîr** / Tâ-key tâ-key bu şekve vü dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*teşmîr,]*

teşnegân-ı: Susuzlar, susamışlar. || Aşıklar.

[...] / ma'nâsınca zemîn-i dil-teşne ve **teşnegân-ı** tefsîde-lebân-ı rûy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*teşnegân-ı,]*

teşne-leb: (Fa.) Dudağı kurumuş, çok susamış.

Mu'cizâtı câminuñ bir cür'asına **teşne-leb** / Zât-ı mekremet şîfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*teşne-leb,]*

teşrifat: (Ar.) Resmî gün ve toplantılarda uyulması gereken âdet ve usûller, resmî gelenekler, protokol.

'âlî-makâm ve **teşrifât-ı** şerîfe ki pādşāh-ı 'ālî-'ilm, hâzret-i hvâce-i 'âlem, / şalavātu'l-İllāhî 'alâ-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selâmdan, der-hâtır u yâd (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*teşrifât-ı,]*

teşrîf: Şeref verme, şereflendirme.

nevrüzîdür, müjde-i **teşrîf-i** husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*teşrîf-i, -i]*

dîhîm-i ta'zîm, [...] ile / ser-bülend ve **teşrîf-i** şerîf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*teşrîf-i, -i]*

teşvik: İsteklendirme, özendirme.

[...] / terāne-senc ü velvele-sāz olup **teşvīk-i** yārān-ı şahbā-keşān ve terġīb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9).
[teşvīk-i, --i]

teşvīs: Karıştırma. Karma karışık etme. Bulandırma.

hayrān iken, ma'kül u nīkūdur dirsın. / Ve haşış-i pūr **teşvīs** ciger-hvārī ħarīta-i ü ki nekbet ü idbār ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [teşvīs,]

tevakḳuf: Durma, eğlenme, bekleme.

Tevakḳuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kalduḳda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşīmānīdūr, kırā'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [tevakḳuf,]

tevāzū': Alçak gönüllülük.

saḫa-i rüy-ı zemīn ve fūrū-güzāşte-i ḫāk-ı **tevāzū'** u teslīm itmediyse, beni gör, / ki 'alā-rağm-ı İblīs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [tevāzū',]

tevāzū': Tevazu gösterme, mütevazilik.

[...] ile tırāz-yāfte iken ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] / [...] ser-i **tevāzū'** u teslīmi, pīş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [tevāzū',]

tevbe: Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.

tevbe vü istiğfār ve bātın-ı tevbe, maḥabbet-i Īzid-i celīl ü ġaffār»dur. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [tevbe,]

tevbe vü istiğfār ve bātın-ı **tevbe**, maḥabbet-i Īzid-i celīl ü ġaffār»dur. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [tevbe,,]

tevbih: Azarlamak, serzeniş etmek.

olmağla ḫavāle-i nīş-i **tevbih** ü serzeniş eyledüñ. / Ve āğāh u ḫaberdār olmaduñ, ki defīne vü genc, künc-i ḫarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [tevbih,]

tevbihāt: Azarlamalar, Paylamalar.

Mül çünki bu mā-cerāyı, ya'nī bu lāf-ı ḫod-sitāyı ve ḫaḳkında bu ta'rīzāt u / **tevbihāt-ı** cān-gezāyı, gūş eyledi, 'inān-ı ihtiyār, dest-i taḫammülden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [tevbihāt-ı,]

tevcih: Ayıplamanın manası.

Gör ey yem-i cüd u 'ayn-ı ihsân / **Tevcih-i** nigâh-ı luṭṭa şâyân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16). [tevcih-i,]

dervîş-i teng-dest ve müflis-i ḥarâbe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. **Tevcih-i** nigâh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [tevcih-i,]

[...] kelâm-ı lûlû-nizâmına **tevcih-i** nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâṭıqasın, muṭlaku'l-'inân, ve her bâr, mizmâr-ı güft ü gûda cevalân itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [tevcih-i,]

tev'em: İkiz, eş.

menkıbetleri, 'ale'l-vechi'l etemm muṭâbık-ı kavlı-ı i'câz-ı **tev'emleridür.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10). [tev'emleridür., -leridür.]

tevfik: Allah'ın yardımı.

dalâletle câdde-i ḥaḳdan inḥirâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i ḥilâf iden güm-rehânı, tarîk-i **tevfik-i** refîk-i İslâma hâdî vü dâ'î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [tevfik-i,]

tevhid- sencân: I.Tevhid zikrini yapanlar II. Zikir sayanlar, hesaplayanlar.

riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı ḥalvet ü erba'în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [tevḥîd- sencân, -anı]

teyakkun: Şüpheye yer bırakmayacak şekilde bilme.

Lâkin bir merde aña ittılâ' ve âferîdeden bir ferde aña sebîl-i **teyakkun** / u âgâhî, bîrûn-ı ḥadd-i imkândur. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5). [teyakkun,]

tezerv-mânend: Sülûn gibi.

Ve ey misâl-i dem-i serî'ü'z-zevâl-ı şubḥ, kem-beḳâ vü bî-vücûd. / Ve ey mânend-i şafaḳ-ı zûd-fenâ vü ḥün-âlûd, tâ-çend **tezerv-mânend** (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [tezerv-mânend,]

tezkâr: Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek. Emvât hayır ile tezkâr olunmalı.

ḥaḳḳumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i aḥvâl u ḥasb-ı ḥâlûnî ikrâr u **tezkâr** (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [tezkâr,]

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u **tezkâr** eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şıfatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâḥat-ḳarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [tezkâr,]

tezyîn: Süsleme, süslenme.

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü **tezyîn** olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [tezyîn,]

meşşâta-i gâzab u kîn, ruhsârûnî gâh gâliye-i la'lin ve gâh gâze-i zerrîn ile / ârâyîş ü **tezyîn** ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [tezyîn,]

tlâ: Parlaklık, sarılık II merhem, ilaç.

Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki âb-ı **tlâ** ile tahrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe itmezsın. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [tlâ,]

tiryāk: Panzehir || afyonlu macun.

Zehrûne fedâ hezâr **tiryāk** / Ey gözleri nûrî bâde-hvâruñ (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13). [tiryāk,]

tîğ: Kılıç II Nefsin kötü etkisini kırmak için yapılan riyazet.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve **tîğ-i** bî-dırîğ-i zebânî, keşîde-i gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [tîğ-i, -i]

tîğ: Kılıç. II cefa ve eziyet.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve **tîğ-i** bî-dırîğ-i zebânî, keşîde-i gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [tîğ-i, -i]

tîğ-i: Kılıç II güç, kudret.

Dergâhına ruhsat olsa Keyvân / Ol şadr-ı güzîn ki **tîğ-i** tîzi (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10). [tîğ-i,]

tîr: Ok II. hâme(kalem).

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, **tîr-i** sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [tîr-i,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, **tîr-i** sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [tîr-i,]

tîre-dil: Kalbi kara, fena kalbli.

Ey hîre-çeşm ü **tîre-dil**, tâbe-key hüd-bîn ü hüd-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*tîre-dil,,*]

tîre-ebr: Koyu renkli siyah ve karanlık bulut.

tîre-ebr-i buhârûndan târik ü târ eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*tîre-ebr-i,*]

tîre-râvî: Kötü düşünceli, tedbirsiz.

Hezâr ‘aşık-ı dil-figârele, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücüd-ı **tîre-râyî** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*tîre-râyî,*]

tîz: Hemen, çabucak, en kısa zamanda.

Kedüyî, köhneğân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgârile da ‘vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ ü **tîz** itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*tîz,*]

tîz-âheng: Ahengi, sesi sert ve tiz olan.

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gulğüle-i fâhitegân-ı **tîz-âheng** ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*tîz-âheng,*]

tîzi: SERTÎZ: (□□□□) sıf. (Fars. ser “baş” ve tiz “keskin” ile ser-tiz) Sivri uçlu, keskin: Gamze-i dilberim aman bilmem / Tîr-i sertîzim üstühan bilmem (Nâbî).

Dergâhına ruḥşat olsa Keyvân / Ol şadr-ı güzîn ki tîğ-ı **tîzi** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*tîzi,*]

tîz-reftâr: Hızlı giden.

Cenâb-ı İzîd-i ‘alîm ü ‘allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı ḥarâm eyledi, tâ ki / ‘ömr-i kütâh u **tîz-reftârları**, bi’l-cümle, gûşe-i seccâde-i ʿat u ‘ibâdetde güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*tîz-reftârları,, -ları,*]

tûb: Akıbet.

ser-i ‘azîzin, küy-ı şavlecân-ı fenâ ve gâltân **tûb-ı** ḥâk-ı ḥasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*tûb-ı,-ı*]

tuğrâ: Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.

bozorgvârimuñ, **tuğra-yı** garrâ-yı menşûr-ı pür-nûridur. / [...] ki leb-i ḥikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*tuğra-yı, -yı*]

tünd-bād: *Sert esen rüzgâr, kasırğa. II Vesvese.*

Ve senüñ 'ömr-i kütāhuñ ħod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / **tünd-bādla** hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*tünd-bādla, -me*]

tünd-hū: *Far. Sert huylu, titiz.*

Tā minnet ile ide ciger-ĥūn / Çarĥ ise denī vü **tünd-ĥūdur** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*tünd-ĥūdur, -dur*]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

[...] / Ne **turursın** Faşih-i bī-çāre (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*turursın, -ur, -sın*]

turfe-cevher: *I.Oluşumu yeni II. Taze cevher.*

Ey la'l-i müzāb u pāk-gevher / Pīrūze-şerār u **turfe-cevher** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*turfe-cevher,*

türk: *Türk.*

cidālde **türk** ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pūr-'itāba, bu / perdeden ser-āğāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*türk,*

türkiyāne: *Türkçe.*

olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i **Türkiyāne** ve zebān-ı Rūmiyānede terāne olunup, pīş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*türkiyāne,*

turma: *Durmadan, devamlı.*

İt sāk-ı du'āy **turma** teşmīr / Tā-key tā-key bu şekve vü dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*turma,*

tutar: *Tutmak; elde bulundurmak, ele almak.*

tutarum, saña yegān yegān izhār u 'ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ĥadīs-i mu'teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*tutarum,, -um*]

tutarlar: *Tutmak.*

efşānuma mensūb **tutarlar.** / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma'nide her kıatre-i feyż-nişāri, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*tutarlar.,*

tutarsın: Tutmak, durdurmak.

Ve kendüñi kerem ü saḡā ve baḡış ü 'aṭāya, mensüb **tutarsın**, ammā / hezārān şāḡīb-ser-māye vü ḡānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*tutarsın,,*]

tutav: Ele geçirmek, yakalamak, alıkoymak.

olmayayduñ ve āḡāḡ vü ḡüşyārīden, fī'l-cümle, eṣer ü ḡaber **tutayduñ**, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḡikmet-unvān ki eḡādiş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*tutayduñ,, -duñ*]

tütü: Papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu. II Gönül kuşu.

mażmūn-ı belāḡat-meşḡūnı üzere müṭāla'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve naḡar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār oldıklarınca kimi āl-i **tütü-i** lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*tütü-i,*]

tütü-i mu'ciz-suḡan-ı çemen-i belāḡ, ra'na-nergis-i bāḡ-ı mā-zāḡ / ḡonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbül-i şīrīn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*tütü-i,*]

Ey Gül-i la'līn kabā, eḡerçi zāḡiren **tütü-i** şekker-ḡā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü ḡoş-nümādur, ammā çi sūd, senūñçün bir suḡan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*tütü-i,*]

tüvān: Güç, kuvvet.

Ve bu iddi'adasın ki her muḡanneş ü bī-dil ü cebānı, tāb u **tüvān** ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-eḡgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*tüvān,*]

U

uflk: Ar. Gök kenarı, göḡün göze görünen kenarı, uzaktan yer ile gök birleşmiş gibi görünen daire-i mevḡūme.

piyāleden lāmi' u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādiye, bir āftāb-ı cihān-tābum, ki **uflk-ı** maşrıḡ-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*uflk-ı,*]

ukalā: Akıllılar.

vücūda geḡe, mū-şikāfān u daḡīka-bīnān-ı cihān ve keyfīyyet- / şīnāsān-ı keyf ü kem-i 'ālemiyan olan **ukalā** 'inde saḡā vü 'aṭādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*ukalā,*]

ümür-ı: İşler.

ümür-ı cumḡūr, deryā-yı faẓl u kān-ı dāniş, nizāmü'l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*ümür-ı,*]

‘unvān-ı: Şöhret, vasıf.

‘Unvān-ı dībāce-i nām u şānuñ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6). [‘unvān-ı,]

ur: Vurmak.

Merhem diyü cāna zaḥm **ururlar** / Bir pür-hüneri idince iṭlāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [ururlar, -urlar]

urdi: T. Vurmak.

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem **urdi**, ya‘nī senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [urdi,,]

urursin: Vurmak, dağlamak; nakşetmek, işlemek.

[...] / Ve dem-be-dem gayret ü ḥamiyyetden lāf u güzāf **urursin**. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [urursin.,]

ustād: Öğretici, üstat, hoca.

İnkār itme şūfī şarābuñ menāfi‘in / **Üstād-ı** ḥikmet öyle buyurmuş kitābda (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [üstād-ı, --ı]

[...] / Piş-ez-in, **üstāda** ber-pā, bir dıraḥt-ı bī-ḥareket idüm, lākin (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6). [üstāda, -a]

uy-: Tâbi olmak, ayak uydurmak.

Şaḥn-ı zemīni sünbül beñzetti āsmāna / Bir naqş-ı dil-keş oldı **uydı** zemīn zamāna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6). [uydı, -dı]

uyhu: Uyku.

Uyḥu yūzi gördi pāsbanlar / Tedbīri ile hemīşe taqdīr (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14). [uyḥu,]

Ü

ü: Vü: ve.

[GÜL Ü MÜL] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 1). [ü,]

Eyler nağam-ı şarîrûn icrâ / Giryen sebeb-i sürûr **u** şadî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8). [u,]

Nâleñ feraḥ **u** neşâta bâdî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9). [u,]

Saḥa n'ola ey Mesîḥ güftâr / Ey feyz-nişâr **u** mu'ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2). [u,]

Ammâ senûñ ey ḥuceste-güftâr / Ey sihr-beyân **u** mu'ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [u,]

Oldukça kaṭa' zebânûñ eyler / Şavt **u** nağamuñ laṭîf **u** hoş-ter (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11). [u,]

[...] / Vaḥdetde enîs **ü** hem-zebânsın (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12). [ü,]

Senden bunı iderüz temennâ / Koymadı dilümde derd **ü** miḥnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [ü,]

Aḥvâlümü 'arza tâb **u** tâḳat / Ğamla o kadar za'îf ḥâlüm (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3). [u,]

Yok ağzımı açmağa mecâlum / Luṭf **u** kerem it mürüvvet eyle (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4). [u,]

Biñ sîm **ü** zeri iderler işrâf / Ammâ ki gelince râh-ı Hâḳḳa (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13). [ü,]

Pâ-mâl **u** zelîl **ü** ḥvâr ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18). [u,]

Pâ-mâl **u** zelîl **ü** ḥvâr ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18). [ü,]

Âmîziş ider çü sükker **ü** şîr / Ol şadr-ı güzîñ vezîr-i a'zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [ü,]

Düstür-ı mükerrerem **ü** mu'azzam / Aḥmed Paşa edâmeḥü'llâh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16). [ü,]

Bâ-devlet **ü** 'izz **ü** rif'at-i câh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17). [ü,]

Bâ-devlet **ü** 'izz **ü** rif'at-i câh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17). [ü,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [ü,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [u,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [ü,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [u,]

Hengâm-ı keremde ol seḥâ-kîş / Sîm **ü** zeri beẓl ider kem **ü** bîş (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [ü,]

Hengâm-ı keremde ol seḥâ-kîş / Sîm **ü** zeri beẓl ider kem **ü** bîş (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [ü,]

Pâyüm ser-i çarḥ-ı kîne-ḥvâh it / Ben güm-şode-nâm **u** bî-nişânî (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9). [u,]

Baḥtüm meger itdi Hâḳ Tebarek / Bu güne siyâh **u** nâ-mübârek (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15). [u,]

Redd itme bu 'abd-ı nâ-murâdı / Allâh **u** Resûlidür güvâhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [u,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [ü,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [u,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [u,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [ü,]

Gör ey yem-i cūd **u** 'ayn-ı ihsân / Tevcîh-i nigâh-ı lutfâ şâyân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16). [u,]

Bir bî-kes-i nâ-murâd **u** zârum / Mağdûr-ı 'adû-yı hilekârum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17). [u,]

Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv **u** lutf **u** ihsân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [u,]

Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv **u** lutf **u** ihsân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [u,]

Bâkî anuñ emr **ü** hükm **ü** fermân / Dergâh-ı Hudâya ilticâ it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [ü,]

Bâkî anuñ emr **ü** hükm **ü** fermân / Dergâh-ı Hudâya ilticâ it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [ü,]

Maḥfûz **u** maşûn-ı 'avn-ı Bârî / Devletle Hudâ mu'ammer itsün (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9). [u,]

Bed-hvâhları zelîl **ü** maḥhûr / [...] (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11). [ü,]

Ey eblaḡ-ı ḥâme-i sebûk-rev / İt şaḥn-ı neşirde de tek **ü** dev (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12). [ü,]

Rengîn-gül-i çemenistân-ı ḥamd **u** sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pâdşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [u,]

me'âbına sezâvâr **u** elyâḡ **u** aḥrâdur ki meclis-i hoş-tarḡ-ı cihânı, dest-i / şun' **u** ḥikmeti, sâḡte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [u,]

me'âbına sezâvâr **u** elyâḡ **u** aḥrâdur ki meclis-i hoş-tarḡ-ı cihânı, dest-i / şun' **u** ḥikmeti, sâḡte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [u,]

me'âbına sezâvâr **u** elyâḡ **u** aḥrâdur ki meclis-i hoş-tarḡ-ı cihânı, dest-i / şun' **u** ḥikmeti, sâḡte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [u,]

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâḡte vü pîrâste kılup rûzân **u** şebân / zerrîn-sâḡar-ı âftâb-ı raḡşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir **ü** (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [u,]

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâḡte vü pîrâste kılup rûzân **u** şebân / zerrîn-sâḡar-ı âftâb-ı raḡşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir **ü** (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [ü,]

Ve muṡarrâ gül-berg-i selâm **u** şalât ve ra'nâ-ḡonçe-i dürüd **u** ṡaḡiyyât, / ol ser-meclis-i ḡaṡṡu'l-ḡaṡṡ-ı kurbîyyet (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1). [u,]

Ve muṡarrâ gül-berg-i selâm **u** şalât ve ra'nâ-ḡonçe-i dürüd **u** ṡaḡiyyât, / ol ser-meclis-i ḡaṡṡu'l-ḡaṡṡ-ı kurbîyyet (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1). [u,]

Mu'cizâtı câmınuñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb **ü** evlâdur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [ü,]

berr-i pür ḡarr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i ḡarâret-i / ḡalâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz **u** tâbnâk ve leb-i pür-tâb **u** tebleri, çâk çâk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [u,]

berr-i pür ḡarr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i ḡarâret-i / ḡalâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz **u** tâbnâk ve leb-i pür-tâb **u** tebleri, çâk çâk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [u,]

iken, câm-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sâḡar-ı / pür-feyz **ü** bî-keder-i taşḡîk-i risâleti ki; Muḡammed rasûlu'llâhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [ü,]

endâz-ı naḡş-ı ser-levḡa-i baḡt-ı bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-ṡınâb **u** sûtunda ve bu sâḡa-i faşîḡü'l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [u,]

mesâḡa-i sâḡhire-i kır-i kevnde, benümçün ne bir ḡuşe-i âsâyiş **ü** istirâḡat ve / ne bir cây-ı ârâmiş **ü** râḡat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [ü,]

mesāha-i sāhire-i kı̄r-i kevnde, benümçün ne bir güşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [ü,]

Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endīseye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [ü,]

pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażik-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [ü,]

pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażik-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [u,]

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmaduğımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [u,]

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmaduğımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [u,]

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [u,]

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [u,]

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [u,]

neşid-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş edā sāmi‘a-pīrā güş-zed ü oldu / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [ü,]

Ġarḳ olup baḥr-ı ıztırāb u ğama / Sür cebīn-i niyāzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [u,]

[...] / Vezīrān-ı cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [u,]

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbr-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [ü,]

ümür-ı cumhūr, deryā-yı fażl u kân-ı dāniş, nizāmü‘l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [u,]

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrīn ü ḥüsn-i tedbīr, ya‘nī vezīr ibn vezīr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [ü,]

[...] / Düstūr-ı mükerrrem ü mufahḥam (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1*). [ü,]

[...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [u,]

[...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [u,]

[...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [u,]

Ben dil-fiğār-ı hayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [ü,]

idüp mazhar-ı merḥamet ü ‘atıfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [ü,]

ḥātıra, cılve-ger-i Mir‘āt-ı zeng-peżīr-i ḥātır-ı ‘abd-ı ḥaḳīr oldu ki; mızmār-ı / nazm u eş‘ārda olınuğı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı güşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [u,]

hâtıra, cılve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezi-i hâtır-ı 'abd-ı hakîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş'ârda olındığı gibi, nice zaman, dâmen-der-miyân-ı güşîş ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [ü,]

bahâne-i lutf u merhamet, lâ-li-garazi izhâri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevalân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [u,]

bahâne-i lutf u merhamet, lâ-li-garazi izhâri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevalân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [ü,]

olduğu Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eseri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [ü,]

Âşaf-ı Cem-cenâb ve 'arza-dâst-ı şadr-ı kâm-bîn ü kâm-yâb kılma. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [ü,]

Mütevaqqı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyurılıp, bu / zerre-i nâ-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşid-i hâver buyurıla. (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

mânend-i dem-i i 'câz-tev'em-i Mesîh ibn Meryem, hayât-bahş u feyz- / nişâr ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-'izârân, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [u,]

'abîr-efşân u müşg-bâr, [...]: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 11). [u,]

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gülğüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [u,]

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gülğüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [ü,]

ârâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i gam-dîde 'aşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [u,]

ârâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i gam-dîde 'aşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [ü,]

nergis-i mest, zerrîn-kadehin ve lâle-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzârda def'-i derd-i ser-i humârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [ü,]

reng ü hü-y-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şükûfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-çtvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [ü,]

reng ü hü-y-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şükûfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-çtvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [u,]

[...] / ya'nî bülbulân-ı hezâr-destân-ı büstân, şahsâr-ı nihâl-ı gül ü (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14). [ü,]

Ya'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6). [ü,]

[...] / terâne-senc **ü** velvele-sâz olup teşvîk-i yârân-ı şahbâ-keşân ve tergîb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9). [ü,]

i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve mu'tekifân-ı cevâmî'-i 'ibâdet **ü** peygüle-güzînân-ı şavâmî'-i (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10). [ü,]

riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı halvet **ü** erba'în ve mürîdân-ı tevhîd- / sencân u hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [ü,]

riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı halvet **ü** erba'în ve mürîdân-ı tevhîd- / sencân **u** hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [u,]

gürüh-â-gürüh, seyr-i şahrâ vü çemenzâra ve geşt-i deşt **ü** kühsâra çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13). [ü,]

[...] / bu sâhire-i ğâmile-i ğabrâdan ser-zede vü âşkâr olan eşcâr-ı pür-berg **ü** bâr ve (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1). [ü,]

nebâtât **u** ezhâra ki şanâyî'-i bedâyî'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, bir ter-zebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [u,]

[...] kerîmesince leyl **ü** nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid **ü** senâ-güyân-ı Hâzret-i İzîd-i Kirdgâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [ü,]

[...] kerîmesince leyl **ü** nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid **ü** senâ-güyân-ı Hâzret-i İzîd-i Kirdgâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [ü,]

ve zâkir **ü** tesbîh-hvânân-ı Hudâ-yı Âmürzgârdur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4). [ü,]

mısrâ'-ı halâvet-bahş **u** şîrîn-güvârla ki / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14). [u,]

dur, şeker-hvâr ve kiminûn 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn **ü** âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta'bir **ü** pâkîze-ma'anî ile ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [ü,]

Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her güş-e-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh **u** bî-gâh, bu sürûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [u,]

ferah-âlûd **u** hâtır-hvâh ile ki; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10). [u,]

u dem-i 'âlem-i âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü'l-maħalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [u,]

Güyâ leb-i cüy **u** bâde-i nâb / Kât kât dem-i 'ayş **u** 'âlem-i âb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [u,]

Güyâ leb-i cüy **u** bâde-i nâb / Kât kât dem-i 'ayş **u** 'âlem-i âb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [u,]

na'ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve gül-bâng-ı cûş **u** hürûşî peyveste-i / muķa'ar-ı çarh-ı vâlâtârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [u,]

cevelân ve etrâf-ı dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül **ü** Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [ü,]

[...] / miyâne-i Gül **ü** Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muħâvere işti'âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [ü,]

ü nikât-ı reng-âmîz suħanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i maķâm-ı kıl **u** kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [ü,]

ü nikât-ı reng-âmîz suħanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i maķâm-ı kıl **u** kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [u,]

belki bürde-i perde-i nizā' u cidāl idüp; / Gül-i hamrā (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [u,]

HIṬĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [u,]

haşā'il-i laṭīfe-i gūn-ā-gūn ve fezā'il-i şerīfe-i rüz-efzūndan bî-ḥaber ü āgāh / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [ü,]

Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gūlzārum. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [u,]

[...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [u,]

[...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [ü,]

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāğ, mişāl-i kumrī, gūlām-ı tavk-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrāzumdur. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13). [ü,]

bahārdur, hem-vāre du'ā-yı 'ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çīn-i zūlf-i maḥbūbān ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [ü,]

müşākān-ı melāl-i iştimaldur, benüm gedā-yı bî-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki ḥūy-ı nīkū-yı ḥūbān-ı āhū-çeşm-i şīr-şikār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [ü,]

ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsūnkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı kādīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [ü,]

Ve laṭīf-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı ḥoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, ḥūy-ı / melekiyyü'l-ḥışālı, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [u,]

yek-dāne-i bî-bahādur, ve [...] / [...] kerīmesince, ḥuşk mānde-i nihān-ḥāne-i laḥd-i zemīn olan nebātāt u (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3). [u,]

ezhāra, feyz-baḥş-ı ḥayāt ve eşcār-ı bî-berg ü bār-ı gūlzāra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [ü,]

Ve māhtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya'nî ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gūlgüne-sāy-ı çehre-i şükūfe-i gūn-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ü,]

Çıkdı andan dāmen-i çakiyle Yūsufvār gül / Ya'kūb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşākda ḥār-ı dil-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [u,]

fīrākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derūn-ı ḡonçe, ḥūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rūyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [ü,]

ki bu gülşen-sarāy-ı dehr-i ḥazān-pezi're 'ālem-i ḡayb u iklīm-i lā-reybdan / irmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [u,]

[...] / Ve bir şāhid-i zibāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmışüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [u,]

Şem'-i pūr-lem'-i encūmen-ārā-yı gülşen, benüm tābiş-i ruḥsār-ı / mehveşümden rüşen ü efrūhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [ü,]

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murḡān-ı ḥoş-nevā ve ezkā-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı nağme-serādan bî-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [u,]

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murḡān-ı ḥoş-nevā ve ezkā-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı nağme-serādan bî-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [ü,]

gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk **u** pāre pāre kılmışum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [u,]

Benefşe, hırka-i kebūd-püş **u** küleh-keş-i mürīd-i hāşu'l-hāşumdur ki / hemīşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endīşedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [u,]

Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı hāş **u** micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [u,]

şad gūne şerr **ü** şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşire vü mevfüre ve havāşş-ı nā-ma'düde vü mahşūra ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [ü,]

yegān yegān mevzū'-ı tabakçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nīkū-şıfātumda / mevcüd **u** meknūzdur. Zinhār: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [u,]

fürüg-ı hōd-fürüşī zānn idüp, istib'ād **u** istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / hallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle şānuhu ba'id degüldür ki havāşş-ı cemī'- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [u,]

Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend **ü** firāz idüp encām-ı kārden bī-haber **ü** gāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ü,]

Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend **ü** firāz idüp encām-ı kārden bī-haber **ü** gāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ü,]

Ser-firāz olur o 'ārif ki ola efgende / Ve kendüñi yād **u** ferāmūş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [u,]

Ya'nī vücūd-ı gāflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr **u** temyiz / kalmayup fark-ı nīk **u** bedden berī vü 'atılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [u,]

Ya'nī vücūd-ı gāflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr **u** temyiz / kalmayup fark-ı nīk **u** bedden berī vü 'atılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [u,]

Ve sen ol nā-huffāzsın ki her kim senünle hem-bezm **ü** hem-demlük / eyleye, bī-berg **ü** sāz, belki bī-ser **ü** sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [ü,]

Ve sen ol nā-huffāzsın ki her kim senünle hem-bezm **ü** hem-demlük / eyleye, bī-berg **ü** sāz, belki bī-ser **ü** sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [ü,]

ü mahrem oldı, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 12). [ü,]

[...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı gülistān hōd, berg **ü** nevāyı benden aḥz **u** celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [ü,]

[...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı gülistān hōd, berg **ü** nevāyı benden aḥz **u** celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [u,]

ḥarābāt-ı teng **ü** tār, senün cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kībār **u** şığār-ı 'ālem ve pākān-ı hāş **u** 'ām-ı benī-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [u,]

benüm muḥibb **ü** hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hüş **u** kallāş ve mest-i medhüş **u** / evbāş, senün muşāḥib **ü** hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [ü,]

benüm muḥibb **ü** hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hüş **u** kallāş ve mest-i medhüş **u** / evbāş, senün muşāḥib **ü** hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [u,]

benüm muḥibb **ü** hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hüş **u** kallāş ve mest-i medhüş **u** / evbāş, senün muşāḥib **ü** hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [ü,]

Hezār muḥassenāt **u** nīküyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senün ḳabāyih **u** bed-hūlūguñda ḥiç söz ve aṣlā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [u,]

Senûñ âsîb ü gezendûñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaatre ki bir libâs-ı pākîze ye çekîde ola
nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [ü,]

Senûñ âsîb ü gezendûñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaatre ki bir libâs-ı pākîze ye çekîde ola
nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [u,]

'adîmü'l-mişâllerine ki zîb-kerde vü zînet-dâde-i kil-k-i bî-'ayb u 'ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11).
[u,]

Yek-bâre, gürûh-ı hûbân-ı 'işve-perdâza nîgeh-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin ki cemî'isinden bālâter ü ser-
fîrâzum. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14). [ü,]

dîde-i 'ibret-bînle nazâr-sâz-ı müşâhede ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bâzum. [...] (Gül ü Mül, Diğer
304, Beyit 2). [ü,]

[...] / Pâdşâh-ı çemen ü şâh-ı reyâhînüm ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [ü,]

Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı hod-sitâyı ve hakkında bu ta'rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, güş eyledi,
'inân-ı ihtiyâr, dest-i tahammûlden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [u,]

rübûde-i gayret ü 'âr olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [ü,]

şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i gâzab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürtüşâne
hîtâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [u,]

Ey Gül-i hod-rüy u bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyış-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (Gül ü Mül,
Diğer 304, Beyit 11). [u,]

Ey Gül-i hod-rüy u bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyış-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (Gül ü Mül,
Diğer 304, Beyit 11). [ü,]

hakqumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [u,]

hakqumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [u,]

hakqumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [u,]

Egerçi şüretde hûb-rû vü nikû ve-lîk ma'nîde bed-sîret ü zîşt-hûsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6). [ü,]

[...] / Bâd-ı şabâ, seylî-i dest-i sahtla, bî-hüde dehen-i perîşân-suhanuñı, çâk u (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11).
[u,]

derîde kılmamışdur. / Ve küllâbger-i güzâf u bî-ma'nâ, hırmen-i hâşıl-ı 'ömr-i deh-rûzeñe, (Gül ü Mül, Diğer
305, Beyit 12). [u,]

eşer ü kâr eylemişdür. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14). [ü,]

[...] / Ey çün Kârûn, bî-şûmâr zerdâr u sūdâyî. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4). [u,]

şüret-i sürh ü sebzûñe nazâr-endâz-ı i'tibâr olup hod-bîn ü gırra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[ü,]

şüret-i sürh ü sebzûñe nazâr-endâz-ı i'tibâr olup hod-bîn ü gırra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[ü,]

[...] / Bir mîqdâr tâvusvâr, pây-ı zîşt ü siyâhuña nigâh eyle: (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11). [ü,]

Ve tā-key, kendü hüsni cemāl **u** ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc **u** delāl idersün. Bir sā‘at ziştī-i refīk-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [u,]

Ve tā-key, kendü hüsni cemāl **u** ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc **u** delāl idersün. Bir sā‘at ziştī-i refīk-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [u,]

Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisân-ı lülû-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı şeca‘at ve yeke-tāz-ı meydân-ı velâyet, bedī‘ü’l-beyân **u** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [u,]

Ey bî-ma‘nâ, da‘vî-i hüd-fürüşî ve hviş-bîniden ictinâb **u** perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [u,]

Kedüyî, köhnegân-ı germ **ü** serd-dîde-i rûzgârile da‘vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ **ü** tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [ü,]

Kedüyî, köhnegân-ı germ **ü** serd-dîde-i rûzgârile da‘vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ **ü** tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [ü,]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ğurde ve ‘ömr-i bisyâr-dîde olam bihter **ü** mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ü,]

Ve her çend sāğar-ı zerrîn **ü** cām-ı billürîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya‘nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr **u** memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [ü,]

Ve her çend sāğar-ı zerrîn **ü** cām-ı billürîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya‘nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr **u** memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [u,]

yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş **ü** âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i sâtî‘u‘n-nûr-ı ihlâşî dahî ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [ü,]

Ve berk-ı rahşende, ḥande-i güzâf **u** bî-câyûña, leb **ü** dehân-ı hezlle / mütebessim **ü** ḥandân ve her ân bu neşîdle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [ü,]

Ve berk-ı rahşende, ḥande-i güzâf **u** bî-câyûña, leb **ü** dehân-ı hezlle / mütebessim **ü** ḥandân ve her ân bu neşîdle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [ü,]

fenâ olurken neden bu kadar lâf-ḥây **u** bî-hüde-ğüftâr olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [u,]

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng **ü** rüy-ı âteşle i‘tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [ü,]

ḳudsiyyeden zuhûr itmîş bir ḥadîş-i meşhûrdur, nişân-ı fâḥr **u** mübâḥât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [u,]

Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyḥ **ü** şâbb-ı cihân ve / revnaḳ **u** ârâyîş-baḥş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [ü,]

Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyḥ **ü** şâbb-ı cihân ve / revnaḳ **u** ârâyîş-baḥş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [u,]

Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı ḥazîn ve devâ-yı ḥaste-dilân-ı pür-âḥ **u** / enîndür, bezm-i ḥandân-ı rāsîḥü’l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [u,]

Ve ḥelvâ-yı bî-dûd-ı ḥalâvet-fezâ, ki döst-enbân **u** âşnâ-yı hemyândur, / dūdmân-ı merşûşu’l-bünyânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [u,]

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / ḥandânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğîb **u** tâlîbüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [u,]

Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / hândânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğıb **u** ṯalibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*u,]*

Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / hândânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğıb **u** ṯalibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*u,]*

Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / hândânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğıb **u** ṯalibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*u,]*

Sofrâ-yı gamuñ sikencübîni / Âb-ı ciger **ü** hayât-ı cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*ü,]*

Reng-i ruh **u** rāhat-ı revānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16*). [*u,]*

Ve beng, ki güşâyiş-bağş-ı dil-i bî-tāb **u** tengdür, serhengān-ı dergāh-ı / bülend-eyvānumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*u,]*

piyâleden lâmi' **u** ṯabānum. / ve pencümîn-âsmān-ı eyādîye, bir âftāb-ı cihān-tābım, ki ufq-ı maşrıq-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*u,]*

humdan ṯali' **u** nümāyānum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10*). [*u,]*

Ben reng **ü** rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffāyum, belki bir âteş-i feyz-bağşım / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezāyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*ü,]*

Âbsın ma'nide ammā âb-ı âteş-pâresin / La'lsın şüretde reng **ü** rüyla ammā nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*ü,]*

Ve ben ol Felâṭün-ı hum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis **ü** / hem-bezm ola, mişāl-ı âyîne-i âftāb, meclâ-yı ḥired ve mir'ât-ı idrāküñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*ü,]*

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥḻ **ü** le'im **ü** denî ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'î küll ider, ya'nî dād u dihiş ve saḥāvet **ü** baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ü,]*

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥḻ **ü** le'im **ü** denî ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'î küll ider, ya'nî dād u dihiş ve saḥāvet **ü** baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ü,]*

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥḻ **ü** le'im **ü** denî ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'î küll ider, ya'nî dād u dihiş ve saḥāvet **ü** baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ü,]*

kerem-i Hâtem **ü** Bermekîyān ve pîş-i himmetinde, 'adem **ü** vücūd-ı cūd-ı / Ma'n, ber-â-ber **ü** yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ü,]*

kerem-i Hâtem **ü** Bermekîyān ve pîş-i himmetinde, 'adem **ü** vücūd-ı cūd-ı / Ma'n, ber-â-ber **ü** yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ü,]*

kerem-i Hâtem **ü** Bermekîyān ve pîş-i himmetinde, 'adem **ü** vücūd-ı cūd-ı / Ma'n, ber-â-ber **ü** yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kârzâr, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gîrüdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişāna cür'et **ü** şecā'atle meded **ü** yāverî eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kârzâr, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gîrüdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişāna cür'et **ü** şecā'atle meded **ü** yāverî eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kârzâr, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gîrüdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişāna cür'et **ü** şecā'atle meded **ü** yāverî eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kârzâr, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gîrüdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişāna cür'et **ü** şecā'atle meded **ü** yāverî eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ü,]

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ü,]

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ü,]

māni'-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hicāb ve izār-ı 'ārı, def ü ref iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [u,]

māni'-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hicāb ve izār-ı 'ārı, def ü ref iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [ü,]

Ve her maḥāfil ü encümende / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8). [ü,]

medlülınca, perde-i şakīlū'z-zıll-ı tekellüf ü inkıyādı, telaṭṭuf u inbisāṭa / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10). [ü,]

medlülınca, perde-i şakīlū'z-zıll-ı tekellüf ü inkıyādı, telaṭṭuf u inbisāṭa / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10). [u,]

Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [u,]

Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [u,]

Her kim ki bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoķķa-i deḥān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [ü,]

bārān, çok zamānlar girye-künān u eşķ- efşān kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [u,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9). [ü,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9). [ü,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [u,]

ḡonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdāk-ı [...] dil-i (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [ü,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [ü,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [ü,]

Tevakkuf **u** şabr eyle, tã çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kalduğda / ki âvân-ı der-mândeğî vü peşimânîdür, kıra'at-i âyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [u,]

meşhûrından ğâfil **ü** berî olup, henüz resîde-i rûtbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [ü,]

[...] / vü hîre-rüyî, kâr-ı nâ-pesend **ü** bed-kirdârûndan hacil **ü** şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [ü,]

[...] / vü hîre-rüyî, kâr-ı nâ-pesend **ü** bed-kirdârûndan hacil **ü** şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [ü,]

'âciz **ü** bî-zârdur. / Baña peygüle-nişîn-i maķâmât-ı harâbât ve gûşe-güzîn-i cây-ı fenâ (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [ü,]

olmağla havâle-i niş-i tevbîh **ü** serzeniş eyledüñ. / Ve âgâh u haberdâr olmaduñ, ki defîne vü genc, künc-i harâbezârda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [ü,]

Ve îklîl-i celîl-i velâyetle, ser-fîrâz **u** ser-bülend olan devletmendân-ı 'âlî- / şân, ki sâye-bân-ı hümayûn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [u,]

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlerdür, sâlikî-i tarîk-i / düşvâr-ı zehâb-ı fakr **u** fenâya hezâr cânla tâlib ü râğib olup, nakş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [u,]

olan dü-rûze zîb **ü** nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîh / cylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [ü,]

[...] / Beni sebeb-i bî-nevâyî ve bādî-i gedâyî zu'm **u** kıyâs itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [u,]

Ve gûş-güzârûñ olmadı, ki ben cem'îyyet-sâz-ı aşhâb-ı şöhet **ü** 'ayş / ve germiyyet-endâz-ı cem'îyyet-i bî-gâne vü hvîşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [ü,]

(Müşâbehât-i ruhsâr-ı hûbân **u** 'izâr-ı mahbûbânla müfâheret ve küleh- / gûşe-i iftihârı, ber-â-ber-i gurre-i ğarrâ ve destâr-ı muţallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [u,]

Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten âşûb **u** fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şûh-meşreb ü şûr-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [u,]

Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten âşûb u fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şûh-meşreb **ü** şûr-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [ü,]

Eger seni rûy-ı gülgün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh **ü** tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb **ü** pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [ü,]

Eger seni rûy-ı gülgün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh **ü** tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb **ü** pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [ü,]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânûñ ruhsâr-ı tâbdâr **u** raḥşânları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [u,]

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr **u** zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / **u** Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [u,]

merdümdârdur ve bedîhîyü'l-medlûldur, ki merdüm **ü** merdümîde, hüsn **ü** / letâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ü,]

merdümdârdur ve bedîhîyü'l-medlûldur, ki merdüm **ü** merdümîde, hüsn **ü** / letâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ü,]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buḥâr-ı sitîz **ü** ma'reke-şu'ud-ı muḳa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm **u** ğaḏab, pür-hün **u** sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [u,]

Efzünī-i şerm **ü** hicāb ve bu 'itāb-āmīz **ü** sitīz-engīz cevāb u hīṭābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [ü,]

Efzünī-i şerm **ü** hicāb ve bu 'itāb-āmīz **ü** sitīz-engīz cevāb u hīṭābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [ü,]

'inān-ı eşheb-i şekīb **ü** şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm **u** ğaḏab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk **u** direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [u,]

hadeng-i gönçeyi, ser-tīz **ü** bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [ü,]

cemālān, bir dīlir-i pür-dildür, ki zār **u** zebün-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pür-zür / **u** Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [u,]

merdümdārdur ve bedīhiyü'l-medlūldur, ki merdüm **ü** merdümīde, hüsñ **ü** / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ü,]

merdümdārdur ve bedīhiyü'l-medlūldur, ki merdüm **ü** merdümīde, hüsñ **ü** / leṭāfet bisyār **u** bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [u,]

Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḥār-ı sitīz **ü** ma'reke-şu'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm **u** ğaḏab, pür-hün **u** sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [u,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm **u** ğaḏab, pür-hün **u** sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [u,]

Efzünī-i şerm **ü** hicāb ve bu 'itāb-āmīz **ü** sitīz-engīz cevāb u hīṭābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [ü,]

Efzünī-i şerm **ü** hicāb ve bu 'itāb-āmīz **ü** sitīz-engīz cevāb **u** hīṭābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [u,]

Efzünī-i şerm **ü** hicāb ve bu 'itāb-āmīz **ü** sitīz-engīz cevāb u hīṭābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [ü,]

'inān-ı eşheb-i şekīb **ü** şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm **u** ğaḏab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk **u** direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [u,]

'inān-ı eşheb-i şekīb **ü** şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm **u** ğaḏab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk **u** direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [ü,]

'inān-ı eşheb-i şekīb **ü** şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm **u** ğaḏab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk **u** direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [u,]

gürbe ve bī-hüde peygār **u** 'arbedeyi, bī-hadd **u** bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh **u** pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [u,]

gürbe ve bī-hüde peygār **u** 'arbedeyi, bī-hadd **u** bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh **u** pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [u,]

gürbe ve bī-hüde peygār **u** 'arbedeyi, bī-hadd **u** bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh **u** pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [u,]

Saňa ne keyfiyyet dest-dāde oldı ki saht mużtarib tapīde- **ü** / cenān (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [ü,]

Ve kendüñi kerem **ü** saħā ve baħşış **ü** ‘atāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü hānmāni ve bī-pāyān mālīk-i ser **ü** sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [ü,]

Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā hürşid-i / ‘aklı, ki ziyā-baħş **u** pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [u,]

līkin āyīne-i şu ‘lenāk-ı idrāki, dem-be-dem pür-jeng **ü** ğubār idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [ü,]

pişmiş zann **u** hayāl idersin; ammā henüz tamām nākış **u** hāmsın. / Ve egerçi, mālīk-i kiber-i sinn ve sāl-hürde vü rüzgār-dīdesin; lakīn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [u,]

Bu hām-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd **ü** germ ve dürüş **ü** / nerm mu‘āyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i naķışu’l-‘ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [ü,]

Bu hām-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd **ü** germ ve dürüş **ü** / nerm mu‘āyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i naķışu’l-‘ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [ü,]

Ey Mül, da‘vī eyledüñ, ki her mümsik **ü** baħlīli, cūvān-merd ya‘nī, / ‘ilm-i kerem **ü** baħşışı, ta‘līm ve reviş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ħased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [ü,]

vücūda gele, mū-şikāfān **u** dakīka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf **ü** kem-i ‘ālemiyān olan ‘uķalā ‘inde saħā vü ‘atādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [u,]

ħisāb **u** iħşā olunmaz. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [u,]

Ve bu iddi‘ādasın ki her muħanneş **ü** bī-dil **ü** cebāni, tāb u tüvān ve dilīr / **ü** dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem **ü** Qahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ü,]

Ve bu iddi‘ādasın ki her muħanneş **ü** bī-dil **ü** cebāni, tāb u tüvān ve dilīr / **ü** dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem **ü** Qahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ü,]

vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir hālet-i ‘arızī ola. / O maķūle kuvvet **ü** kudretten maħall-i iktizāda nesne ħāşıl u zāhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [ü,]

[...] / dur, şecā‘at **u** cūr‘ete mālīk **ü** kādir olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [u,]

[...] / Seyyidü’s-şakāleyn **ü** mefħar-i ‘ālem, ya‘nī ħazret-i Muħammedü’l- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5*). [ü,]

‘Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hūde jāj-ħāy **u** lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki güzāf **u** bī-ma‘nā ğüft **u** ğuya ser-āğāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [u,]

İmdi bu serāy-ı sipenc **ü** bī-bekā ve cihān-ı pür-renc **ü** bī-vefāda ki / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meks **ü** qarār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [ü,]

zindegānī-i bī-şümār ile i‘tinā vü iftiħār, ‘inde’l-‘uķalā şāyeste vü sezāvār / olmaduğı [...] ‘ayān **u** (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [u,]

tutarum, saňa yegān yegān izhār **u** ‘ayān ve āşkār **u** beyān eyler idüm, / ammā ħadīs-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [u,]

ħayrān iken, ma‘kūl u nīkūdur dırsın. / Ve ħaşış-i pür teşvīş ciger-ħvārī ħarīta-i **ü** ki nekbet **ü** idbār ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [ü,]

hemyānçe-i evhām **u** enbānçe-i buħār-ı dimāğ-ı āzārdur, kimyā vü iksīrta‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [u,]

Ve bu kıt‘a-i maṭbū‘adan ki āb-ı tılā ile taḥrīr **ü** imlā olmak şāyān **u** / sezādur, mülāħaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [ü,]

- rençiş-i humâr-ı mağz-ı hırâş-ı âlâmla bî-karâr **u** ârâm eylemedüñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9). [u,]
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi fâhr-ı / hanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân
kıyâs **u** iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı iftihâr **u** (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [u,]
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi fâhr-ı / hanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân
kıyâs **u** iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı iftihâr **u** (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [u,]
- Ve güftâr-ı lûlû-bâr-ı server-i kâ'inâtdan, ki [...] / [...] dur, şerm **ü** istihyâ itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [ü,]
- Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr **u** istikbâr / olup, la'in-i bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı zûll-i la'net ü nefrîn ve ser-gerdân-
ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [u,]
- Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf **u** ikrârûñ degül / midür, ki ben, miyâne-i 'âşık-ı
zâr **u** ma'şûk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [u,]
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfi, talaftuf **u** inbisâta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü hân mân-harâb, fi'l-hakîka
râst-cevâbsın, zîrâ hicâb **u** hayâ, (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12). [u,]
- [...] ile tırâz-yâfte iken ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] / [...] ser-i tevâzu' **u** teslîmi, pîş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [u,]
- nihâd-ı hâlîfetu'llâh itmeden, ebâ ve istikbâr idüp gerden-i âvîhtenîsi, şâyeste-i / selâsil **ü** ağıl-ı la'n oldı. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [ü,]
- ı ebu'l-beşer ile meşgûl olup o kârı kabûl **u** ihtiyâr eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [u,]
- [...] ile terennüm-senc-i kibr **ü** ta'azzum oldı. / Ve âhîrû'l-emr, hâlâb-ı şerr **ü** kabâyiğ **u** fesâdda mişl-i har-ı
kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [ü,]
- ve sitem-i hamîyyet-engîzden tekâver-i saht-ser-i sabr **u** karâr, 'inân-ı 'aql **u** / hûşı, (dest-i taşarruf **u** ihtiyârdan
alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl **u** kâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [u,]
- anuñ 'ayn-ı kerâmât **u** kemâl-ı fezâ'il-i zâtındandır. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9). [u,]
- [...] kelâmlarınûñ ma'nâ-yı kâmilîyle 'âmil olup, sürürî ve / ser-efrâziden nâşî, fütâde-i hâk-i pâ-yı vazî' **ü** refî'
ve pîr **ü** bernâ oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [ü,]
- Ey Gül, hiç pes **ü** pîşüñe nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret **ü** âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hûy-ı müstahsen zann
itmişsin. Belî, ber-ma'nâ- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [ü,]
- cilvegâhuñdur, ârzüyî vü rağbet, benümle 'ayş **u** 'işret ve germî-i ülfet **ü** şohbet / içündür. [...] (Gül ü Mül,
Diğer 333, Beyit 6). [u,]
- 'ârif **ü** âgâh olmaklık, bir kâr-ı nîkû vü pesendide idügi muttefekun / 'aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2).
[ü,]
- olmuşdur, senüñ 'indüñde zebân-âvürde-i beyân **u** ta'bîr ve medâyiğ **ü** elqâb-ı / letâfet-nişâbdan ki benüm
haqqumda lisâna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [u,]
- olmuşdur, senüñ 'indüñde zebân-âvürde-i beyân **u** ta'bîr ve medâyiğ **ü** elqâb-ı / letâfet-nişâbdan ki benüm
haqqumda lisâna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [ü,]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd **u** taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve
fi'l-cümle, 'ayân **u** iş'âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [u,]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd **u** taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve
fi'l-cümle, 'ayân **u** iş'âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [u,]

bend ü zîver-efzâ oldu ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dürer ü le'âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [ü,]

u âmîhte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [u,]

Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân u 'ahd-i letâfet-âsârümde, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahârdur, saña rağbet ü i'tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [u,]

Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân u 'ahd-i letâfet-âsârümde, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahârdur, saña rağbet ü i'tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [ü,]

Senün buhâr-ı mağz-hırâş-ı humâruñ, derd-i ser-âver-i erbâb-ı / 'ayş u 'işret oldukça benüm âb-ı pür-şafâmla, ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [u,]

Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-sevâbı, mengüş-ı gûş-ı iz'ân u te'emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsü'l-emrîdür: (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3). [u,]

yoğdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrâ sen henüz cân u ciger-güşe-i mâder ü pîrâye-i âgûş-ı dâye ve cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [ü,]

i dûş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâhat-ı vağan u ser-nihâde-i bâliş-ı huzûr-ı hażar (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [u,]

Ve hezârân merdümân-ı bed ü nîk ve 'âlimân-ı rûşen-zâmîr ü câhilân-ı / dil-i târîk ile ihtilâf u şöhet ve imtizâc u ülfet itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [u,]

[...] hażerâtından bir şâhib- / sa'âdetün ümmet-i hâliş' n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nûş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [ü,]

Bi't-taḥşîş, 'ahd-i meymenet karîn, şadıku'l-va'dü'l-emîn, 'illet-i / hilkat-i âsmân u zemîn, Ḥazret-i Muhammedü'l-Muṣṭafâda şallâ'l-lâhu (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13). [u,]

şâyeste evzâ' u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [ü,]

keyfiyyet-i hâli mecrûḥ-ı dil-figârdan tefahḥuş u istifâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûḥ-ı revân eşnâsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [u,]

keyfiyyet-i hâli mecrûḥ-ı dil-figârdan tefahḥuş u istifâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûḥ-ı revân eşnâsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [u,]

ü zindegânî oldu. / Nâ-gâḥ maḥall-i ma'rekeden bir gürûḥ-ı enbûḥ, güzâr idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13). [ü,]

pür-şûr-ı nehy ü ḥarâm, vaz' u ilkā olındı. / [...] ki pâ-mâl-ı hakâret ü ḥvârî ve fütâde-i ḥâk-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7). [u,]

pür-şûr-ı nehy ü ḥarâm, vaz' u ilkā olındı. / [...] ki pâ-mâl-ı hakâret ü ḥvârî ve fütâde-i ḥâk-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7). [ü,]

şâyeste evzâ' u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [u,]

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥâlet-i keyfiyyetde dest-i ḥireden 'inân-ı / ihtiyâr u edebî, rübûde-i dest-i tehevvr ü ḡazab eyleyüp ba'zî nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [u,]

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥâlet-i keyfiyyetde dest-i ḥireden 'inân-ı / ihtiyâr u edebî, rübûde-i dest-i tehevvr ü ḡazab eyleyüp ba'zî nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [u,]

ve kirären harb **u** kıtāl **u** peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār **u** yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve
sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [u,]

eyleye. / Bunı baş **u** irāddan hāşıl **u** murād oldur ki benüm daḥi bir cem'ün ḥarābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [u,]

müşāhede kılduñ, hem-nişñnān-ı nā-ehl **ü** bed-āmüzdan güriz **ü** hāzer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [ü,]

müşāhede kılduñ, hem-nişñnān-ı nā-ehl **ü** bed-āmüzdan güriz **ü** hāzer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [ü,]

Cenāb-ı İzid-i 'alīm **ü** 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh **u** tiz-refťārları, bi'l-cümle,
güşe-i seccāde-i ta'at **u** 'ibādetde güzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [u,]

Cenāb-ı İzid-i 'alīm **ü** 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh **u** tiz-refťārları, bi'l-cümle,
güşe-i seccāde-i ta'at **u** 'ibādetde güzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [u,]

Cenāb-ı İzid-i 'alīm **ü** 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh **u** tiz-refťārları, bi'l-cümle,
güşe-i seccāde-i ta'at **u** 'ibādetde güzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [ü,]

[...] / Ben ḥod maḥşūs-ı lehv ü neşāt ve sebeb-i lu'b **u** inbisāṭum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [u,]

Lākin bir merde aña ittılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḥun / **u** āgāhī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [u,]

tamām zāhir **ü** hüveydā ve ser-ā-ser 'ālem **ü** 'ālemiyān, feyz **ü** rahmet-i / 'āmm-i İzid-i 'azizü'l-'allāmdan ḥişşe-
gīr **ü** behremend olup zuhūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [ü,]

rahmet-i mülkü'l-ğafūr, ehl-i ma'siyyet-i ümmetde, 'ale'l-vechi'l-kemāl, / nümāyān **u** āşkār ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [u,]

[...] dur, rahmet **ü** ğufrāna / muḥtāc **u** sezāvār ve şāyānlardur. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [ü,]

Naḳl iderler ki tārik-i tañtana-i mülk **ü** ḥadem ve fāriğ-i dīhīm **ü** ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise
sırrehü'l-'azizü'l'ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [ü,]

Ben rū-siyāhı, ma'siyyet **ü** günāhdan, ḥıfz **u** nigāh eyle. / Bir āvāz-ı ḥired-güdāz, tañin-endāz, şimāḥ-ı sāmī'ası
olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [u,]

dergāhuma, nigāhdār-ı ma'siyyet **ü** günāh olursam, rahmet-i bī-ğāyet ve / mağfıret-i bī-nihāyetüm kimde
zāhir **ü** 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [ü,]

[...] beni endaḥte-i gird-āb-ı ḥarām kılup, ḳulüb **u** bāṭın-ı / nāsa bīşter **ü** bī-şümār, baña meyl **ü** maḥabbet **ü**
i'tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [u,]

ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / **u** dil-süz, fütāde oldı, ki feryād **u** āvāz-ı
'āşiyān, velvele-endāz **u** ğulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [u,]

perdāz-ı sipihr-i berīn ve nāle vü āh-ı ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ğıriv **ü** enīn-i / derdmendān, tañin efgēn-i mesāmi'-
i mütemekkinān-ı 'illiyiyn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [ü,]

Pes merd-i pāk-bīn **ü** ḥak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nıgeh-sāz-ı müṭāla'a vü dıḳkat ve nazar-
endāz-ı çeşm-i başıret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [ü,]

oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı şerm **ü** hacāletden ser-fürü-bürde-i giribān-ı peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*).
[ü,]

ü: *Vü:* ve.

ihitimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y **u** ikdâm oldığum, vâdî-i dil-güşâ- / yı inşâda dağı edhem-i müşğîn-
perçem-i kalem-i çâpûk-kademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*u,]*

Ve lâle-i nu'mân-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşîn-i cemâl-ı bî-mişâlûmden / dâğ-ber-derûn **u** dil-sûhtedir. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*u,]*

Ey Gül-i hod-rüy **u** bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh **u** / ârâyış-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*u,]*

'Ömr-i dırâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây **u** lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf **u** bî-ma'nâ
güft **u** güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*u,]*

ü: *Ve.*

nûr-ı dîde-i âferîniş, hvâce-i kâ'inât **u** fahrû'l-'âlemîn ya'nî / Hâzret-i Muhammedü'l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*u,]*

ü: *Ve.*

Hezâr muhassenât **u** nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur ki / senüñ kabâyiğ **u** bed-hülüğünde hiç söz
ve aslâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*u,]*

ü: *Ve.*

benüm muhibb ü hevâ-hvâhlarum; rind-i bî-hüş **u** kallâş ve mest-i medhüş **u** / evbâş, senüñ muşâhib ü hem-
râhlârundu. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*u,]*

ü: *Ve.*

zağm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvat ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr **u** ifhâm
itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*u,]*

harâbât-ı teng ü târ, senüñ câygâhuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı kıbâr **u** şığâr-ı 'âlem ve pâkân-ı hâş **u** 'âm-ı benî-
Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*u,]*

üdebâ: *Ar. Edib'ler, şiir ve inşâya müteallik ulûma vâkıf olanlar.*

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki **üdebâ-yı** bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-hasb,
hamriyyelerinde nağş-ı ser-levha-i vukû' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*üdebâ-yı, -yı]*

ülfet: *Alışkanlık II Yakın ilişki.*

cilvegāhuñdur, ārzūyī vü rağbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germi-i **ülfet** ü şoğbet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [ülfet,]

Ve hezārān merdümān-ı bed ü nık ve ‘ālimān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārīk ile ihtilāt u şoğbet ve imtizāc u **ülfet** itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [ülfet,]

ülfetün: Dostluk.

henüz pīr-i nā-bāliğ ve mişāl-ı etfāl-ı hürd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i **ülfetüñi**, şafā-bağş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [ülfetüñi,,]

ümid: Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Mümtāzı olur bu kā’inātuñ / Güلزār-ı **ümid** kaldı bī-āb (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11). [ümid,]

Yā İbrāhīm, cenāb-ı ‘izzet-me‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen **ümid** ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [ümid,]

ümid: ÜMİT – ÜMİD: i. (Fars. umid) 1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Kimden ideyin **ümid-i** eltāf / Sen var iken ey huceste-ta‘bīr (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [ümid-i,]

ümme: Hz. Muhammed’e inanan topluluk.

Ve bedān u nıkān-ı her millet ve nādānān u ‘ākılān-ı her **ümme** / baña bī-hadd u ğayet i‘tibār u rağbet itmişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12). [ümme,]

Muhammedü’l-Emīn [...] / [...] şüret-i rahmet-i İlähī ve günehkārān-ı **ümme-tüñ** şeff‘ ü (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1). [ümme-tüñ, -üñ]

ümme: Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.

[...] hażerātından bir şāhib- / sa‘ādetüñ **ümme-i** hālişü’n-nebī, kem ü bīş, beni tenāvül ü nüş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [ümme-i,]

budur ki, peygamberimiz Muhammedü’l-Muştafā «şallā’l-lāhu te‘ālā ‘aleyhi / ve sellem» hażretlerinüñ müddet-i ‘ömr-i nāzenīn-i **ümme-i** ‘ālī- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [ümme-i,]

[...] / Ya’nī rahmet-i Hakk ‘azze ve ‘ālā, **ümme-i** Muhammed üzere bi’t- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [ümme-i,]

ümme: Kavim, topluluk.

rahmet-i mülkü'l-gafûr, ehl-i ma'siyet-i **ümmedde**, 'ale'l-vechi'l-kemâl, / nümâyân u âşkâr ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*ümmedde,, -de*]

uşşâk: Aşıklar.

gâh dest-âvîz-i büy-ı dil-âvîz-i gîsü-yı bütân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i 'uşşâk-ı muẓtarib-hâl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*'uşşâk-ı, --ı*]

Şü'leden olsa nîgeh âteş-i ruḥsâresine / Fi'l-ḥakîka nigâh-ı germ-süz-ı dîde-i 'uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'ârîz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*'uşşâk-ı, --ı*]

[...] / Tâb yok dîde-i 'uşşâkda nezzâresine (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*'uşşâkda, -da*]

üzere: Üstüne.

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ **üzere** ser-puş-endâz-ı ṭabaḳçe-i kaḫkaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*üzere,]*

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânuñ ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşânları / **üzere** bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü faẓîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*üzere,]*

Rûzgâruñ germ ü serdin görmeyen âdem midûr / Pes hâl, bu minvâl **üzere** ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muḫâşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*üzere,]*

üzere: Üzerine.

[...] / Ya 'nî rahmet-i Ḥaḳḳ 'azze ve 'âlâ, ümmet-i Muḫammed **üzere** bi't- (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5*). [*üzere,]*

üzere: Gibi.

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ **üzere** ser-puş endâz-ı ṭabaḳçe-i kaḫkaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*üzere,]*

merd, bir bâm-ı bülendden, bir âḫer merd-i derdmend **üzere** mânend-i / kaẓâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını ḫurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*üzere,]*

üzere: Üzerine.

maẓmûn-ı belâğat-meşḫûmî **üzere** müṭâla'a- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr oldıḳlarınca kimi âl-i ṭuṭî-i lisânın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*üzere,]*

üzere: Üzerine, üzerinde.

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḥ u şādîye bādî olmaḳ / **üzere**, nâm-nihâd olmuşsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*üzere,,]*

üzeri: Üzeri, üstü.

ser-efser-i mihr-i 'âlem-ārâ itdüh. Ve bu vechle bizüm **üzerimüze** da'vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet
kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*üzerimüze, -müz, -e*]

üzre: Üzere.

[...] / Bañr **üzre** degül habâb yer yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*üzre,*]

V

vādî-i: Vadi.

ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, **vādî-i** dil-güşâ- / yı inşâda dañi edhem-i müşgîn-
perçem-i qalem-i çâpük-kademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*vādî-i,*]

vahdet: Birlik, bir olma.

[...] / **Vahdetde** enîs ü hem-zebânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12*). [*vahdetde, -de*]

vâhid: Ar. Yalnız ve tek olan Allah.

i eşyâ-yı mükevvenâtı şey'-i **vâhidde** cem'ü derc eyleye: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12*). [*vâhidde, -de*]

vâ'iz: Ar. Vaaz eden, nâsih.

[...] / Ve hezâr-destân-ı gülistân ki **vâ'iz-i** hoş-nefes-i murğân-ı murğzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*).
[*vâ'iz-i,*]

vakar: Haysiyetini, benliğini yüksek tutma, muhafaza etme, || azamet, büyüklük ADİL.

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı 'ırz
u **vakârını** rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*vakârını, -ı, -n, -ı*]

vâkı: Bulunan, mevcut.

CEVÂB-I MÜL-İ HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne güne hâlet **vâkı** oldı,
ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*vâkı,*]

vākı': Gerçek.

mişdākına mā-sadaḳ **vākı'** olmışdur, meşşāta-i 'arūs-ı duḡter-i / rez olup berg-i (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15). [vākı',]

vākı': Vuku bulan, olan.

'ömr ve zamān-ı ḡayātlarından kalīl ü kütāhter **vākı'** olmışdur. / Kendü güftār-ı mu' ciz-āşārları mişdāḳınca, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [vākı',]

vākıf-ı: Sırlara vakıf olan.

[...] / Ey **vākıf-ı** rāz-ı cān-ı şeydā (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1). [vākıf-ı,]

vakt: Çağ, zaman, devir.

Bir **vakt-i** nüzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya'nī mevsim-i bahār-ı dil- / güşāda ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3). [vakt-i,]

Ya'nī irişdi **vakt-ı** tarab bāde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki; (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6). [vakt-ı, --ı]

Ve **vakt-i** rezm ü kārzār, ki maḡall-i zed ü bürd ü ḡrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et ü şecā'atle meded ü yāverī eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [vakt-i,]

Senün müddet-i tarāvet ü leṡāfetün ve **vakt-i** i'tibār u rağbetün her sāl-ı / ferḡunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [vakt-i,]

vālāṡārem: Yüksek kubbe.

na'ra-i bülend-i nüş-ā-nüş ve gül-bāng-ı cüş u ḡurüşı peyveste-i / muḳa''ar-ı çarḡ-ı **vālāṡārem** eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [vālāṡārem,]

vālih: Keder ve hüznle aklı gitmiş, şaşırılmış.

bed ve aḳvāl-i nā-pesendünle faḡr u mübāḡāt eylersin. / Ve beng ü būngi, bī-nāmūs u nengi ki senden ḡarāb u vīrān ve **vālih** ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [vālih,]

var: Var: Var, yokun karşıtı.

Sen ḡālūmi şerḡe himmet eyle / Sen **var** iken ey celīlü'l-evşāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [var,]

Kimden ideyin ümīd-i elṡāf / Sen **var** iken ey ḡuceste-ta'bīr (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [var,]

İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / **Var** var o Hîdîv-i Cem-cenâba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [var,]

İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / Var **var** o Hîdîv-i Cem-cenâba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [var,]

Hazzuñ **var** ise eger fenâdan / Yegdür bu bahâr-ı dil-güşâdan (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5). [var,]

Câm-ı şarâb-ı nâb mı **vardur** görölmedük (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16). [vardur, -dur]

var: Bulunmakta, mevcut.

bî gıll-ı 'aşîkân-ı belâ-keşânun çeşm-i bî-rahm-ı ma'sûkân-ı cefâ-kîşânla / bî-şümâr mu'âmele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü güftârları **vardur**. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [vardur., -dur.]

ve ne vechle kuvvet-i muķâvemetün **vardur**. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16). [vardur., -dur.]

vâr.: Farsça gibi, benzer anlamında edat.

[...] / ve şütür-i kînedâr **vâr**, kef ber-âvürde-i dehân olup evzâ'-ı şütür- (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8). [vâr.,]

vardur: Olma, bulunma.

[...] / Bu keyfiyyetün daḥî verâsında maḥfî ḥâlet ve nihânî ḥikmet **vardur**: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14). [vardur.,]

varta: Uçurum.

[...] / Âgâh ol ki fütâde-i **varṭa-i** ḥürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelâ biri (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8). [varṭa-i, -i]

vasf: Nitelik, özellik.

[...] / ve süsen-i zebân-dirâz, **vaşf-ı** kemâl u midḥat-i cemâlümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [vaşf-ı,]

vâsıl: Kavuşmak. (Vâsıl : Erişen kavuşan demektir. Tasavvufta Hakk'a ermektir. Sâlikin bu makama ulaşabilmesi için İllâhî aşk ateşinde yanması ve "mevt- i iradi"nin (ölmeden evvel ölümün) hasıl olması gerekir.).

Mül ki bu muķaddimeyi tamâm ve bu faşlı **vâşıl-ı** maķâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı güftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [vâşıl-ı, -ı]

vaṭan: Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

i dūş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâḥat-ı **vaṭan** u ser-nihâde-i bâliş-i ḥuzûr-ı hażar (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [vaṭan,]

vaz': Anlatım, konuşma, bahsetme.

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i diğēr, ta'biye vü / riḥte ve der-sā'at, sāğar-ı muḥāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḡer, **vaz'** (*Gül ü Mül, Diğēr 336, Beyit 7*). [*vaz',*]

pür-şūr-ı nehy ü ḥarām, **vaz'** u ilḡā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥaḡāret ü ḡvārī ve fütāde-i ḡāk-i (*Gül ü Mül, Diğēr 340, Beyit 7*). [*vaz',*]

vaz': Vaziyet, durum.

idüm. bu dem ki nār-ı pür-nā'ire vü şerāre bārdan taşra **vaz'-ı** / ḡadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḡalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğēr 325, Beyit 3*). [*vaz'-ı, --ı*]

vazī': Koyan.

[...] kelāmlarınūn ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāzīden nāşī, fütāde-i ḡāk-i pāy-ı **vazī'** ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğēr 331, Beyit 6*). [*vazī',*]

ve: Ar. Far. 1. Dahi. 2. İle. 3. Hem.

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fıkret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḡastemi, ne maḡūle ṡabīb-i ḡāzıḡ-ı nabz-şinās u devā-sāza 'arż u i'lām **ve** (*Gül ü Mül, Diğēr 285, Beyit 1*). [*ve,*]

[...] / **Ve** muṡrībān-ı nağme-serāyān-ı ḡülistān, (*Gül ü Mül, Diğēr 290, Beyit 13*). [*ve,*]

[...] / **Ve** kimi pākīze-lehce-i ṡaḡammül-ğüdāzla bu terennümāt-ı ṡarab-efzāya (*Gül ü Mül, Diğēr 291, Beyit 3*). [*ve,*]

Ya'nī irişdi vaḡt-ı ṡarab bāde-nüş oluñ / **Ve** kimi bu nağme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğēr 291, Beyit 6*). [*ve,*]

[...] / bu sāhire-i ḡāmiye-i ḡabrādan ser-zede vü āşḡār olan eşḡār-ı pür-berg ü bār **ve** (*Gül ü Mül, Diğēr 292, Beyit 1*). [*ve,*]

Ve mey-ḡvāregān-ı erbāb-ı 'işret, fevc fevc her ḡüşe-i ḡüلزārda, / ṡarḡ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb idüp ḡāḡ u bī-ḡāḡ, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğēr 293, Beyit 9*). [*ve,*]

Ve bāde-nüşān-ı aşḡāb-ı şoḡbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telāṡüm-zen- / i ḡemen ve leb-i pür-ṡarab-ı cūybārda, zevraḡ-ı şāḡbāyla cihān cihān 'ayş (*Gül ü Mül, Diğēr 294, Beyit 1*). [*ve,*]

Sāḡī-yi şīrīn-kārlar daḡı, ki her birinūñ evşāf-ı ḡüsn-i dil-peżīr **ve** leṡāfet-i / cemāl-ı 'ālem-ḡīrleri (*Gül ü Mül, Diğēr 294, Beyit 7*). [*ve,*]

cevelān **ve** eṡṡāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḡāşıl, ḡīn-i ictimā'-ı Mül ü Gül **ve** her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğēr 295, Beyit 3*). [*ve,*]

Ben pādşāḡ-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḡīnüm. / **Ve** revnaḡ-ı ḡār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iḡlīm-i (*Gül ü Mül, Diğēr 296, Beyit 3*). [*ve,*]

müşṡāḡān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / **Ve** müşḡ-i nāfiḡe-i Tatar ki ḡūy-ı nīkū-yı ḡübān-ı āḡū-ḡeşm-i şīr-şīkār (*Gül ü Mül, Diğēr 297, Beyit 10*). [*ve,*]

- Ve laṭīf-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekiyyü'l-hışālī, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [ve,]
- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya'nī ġāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülğüne-sāy-ı çehre-i şükūfe-i gün-ā- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [ve,]
- [...] / **Ve** ḥasb-ı ḥālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencān-ı maḳām-ı 'Acemden şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [ve,]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u gūşāde-cebīnüm. / **Ve** eger ḥiç ḥaberdār degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ve,]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u gūşāde-cebīnüm. / **Ve** eger ḥiç ḥaberdār degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ve,]
- [...] / **Ve** bir şāhid-i zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [ve,]
- Ve lāle-i nu'mān-ı çemen, süziş-i reşk-i āteşīn-i cemāl-ı bī-mişālümde / dāğ-ber-derün u dil-sūḥtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [ve,]
- Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı ḥāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāḥ ḳalb-i / āgāḥı cilvegāḥ-ı nūr-ı siyāhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [ve,]
- şad gūne şerr ü şūr eyler. / **Ve** bu āşār-ı keşīre vü mevfüre ve ḥavāşş-ı nā-ma'dūde vü maḥşūra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [ve,]
- Ve sen ol nā-huffāzın ki her kim senūñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [ve,]
- derīde kılmamışdur. / **Ve** küllābger-i güzāf u bī-ma'nā, ḥırmən-i ḥāşıl-ı 'ömr-i deh-rūzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [ve,]
- Ve ey mişāl-ı dem-i serī'ü 'z-zevāl-ı şubḥ, kem-beḳā vü bī-vücūd. / **Ve** ey mānend-i şafaḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [ve,]
- Ve tā-key, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı 'āle'l-'ālūñe, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersüñ. Bir sā'at ziştī-i refīḳ-i nā-cinsüñi ki ḥār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [ve,]
- Ve tā-key, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı 'āle'l-'ālūñe, şīve vü nāz / **ve** ğunc u delāl idersüñ. Bir sā'at ziştī-i refīḳ-i nā-cinsüñi ki ḥār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [ve,]
- āzārdur, yād eyle ki [...] / **Ve** nīm-lahza bed-siriştī-i celīsüñi mülāḥaza ḳıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [ve,]
- [...] / **Ve** bir dem ḳarīn-i bed-āyinüñi ḥātıra it ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [ve,]
- Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kār-ı lisān-ı lülū-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydān-ı velāyet, bedī'ü'l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [ve,]
- Ey bī-ma'nā, da'vī-i ḥod-fürüşī ve ḥviş-bīnīden ictināb u perhīz eyle. / **Ve** ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bağçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [ve,]
- Ve senūñ 'ömr-i kütāhuñ ḥod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [ve,]
- Ve her çend sāğar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i laṭīf-i rūḥ-fezāmle, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [ve,]

- Ve sen h d, p y n-ı k rdan m l h za ve end   e k lmazs n. / Ebr-i bah r , ‘ mr-i k t h-ı n -p yd ru na,    m-i ra mla (*G l   M l, Diğer 308, Beyit 12*). [ve,]
- Ve ber -ı ra  ende,  ande-i g z f u b -c yu na, leb   de  n-ı hezlle / mütebessim    and n ve her  n bu ne  idle leb-c n bandur. (*G l   M l, Diğer 309, Beyit 1*). [ve,]
- Ve bir der-i digert m  all-i  el ldur, ki hem-k se-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-res ndur. (*G l   M l, Diğer 310, Beyit 7*). [ve,]
- Ve  elv -y  b -d d-ı  al vet-fez , ki d st-enb n u   n -y  hemy ndur, / d dm n-ı mer    ’l-b ny n muzdandur. (*G l   M l, Diğer 310, Beyit 9*). [ve,]
- Ve beng, ki g   y   -ba  -ı dil-i b -t b u tengd r, serheng n-ı derg h-ı / bülend-eyv numdandur. (*G l   M l, Diğer 311, Beyit 3*). [ve,]
- Ve  a    , ki: / [...] (*G l   M l, Diğer 311, Beyit 4*). [ve,]
- piy leden l mi’ u t b num. / **ve** penc m n- sm n-ı ey diye, bir  ft b-ı cih n-t bum, ki uf -ı ma r  -ı (*Gül   M l, Diğer 311, Beyit 9*). [ve,]
- Ve ben ol Fel t n-ı  um-ni  n m, ki her kim benümle hem-meclis   / hem-bezm ola, mi  l-ı  y ne-i  ft b, mecl -y   ired ve mir’ t-ı idr k  n  (*G l   M l, Diğer 312, Beyit 10*). [ve,]
- Ve v kt-i rez m   k rz r, ki ma  all-i zed   bürd   g r d rdur, / m b riz n-ı Tehemten meni  ana cür’et    ec   t le meded   y ver  eylerüm. (*G l   M l, Diğer 313, Beyit 2*). [ve,]
- Ve her ma   f l   encümende / [...] (*G l   M l, Diğer 313, Beyit 8*). [ve,]
- [...] / **Ve** her kimse ki ifr t üzere ser-p   end z-ı t bak e-i k h kaha olup (*G l   M l, Diğer 314, Beyit 4*). [ve,]
- [...] / **Ve** kendü z b y -i cem l ve ra’  y -i c me-i  l  ne nigh-s z-ı pesend olup (*G l   M l, Diğer 314, Beyit 11*). [ve,]
- [...] / **Ve** her kimse ki ifr t üzere ser-p  -end z-ı t bak e-i k h kaha olup (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 4*). [ve,]
- [...] / **Ve** kendü z b y -i cem l ve ra’  y -i c me-i  l  ne nigh-s z-ı pesend olup (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 11*). [ve,]
-  erms rdur. / **Ve** s sen-i g    n, b -c m le-i d r z -zeb n , m c dele-i b - ired nu ndan (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 7*). [ve,]
- olma la  av le-i n  -i tevbi    serzeniş eyled  n. / **Ve**  g h u  berd r olmad  n, ki def ne v  genc, künc-i  ar bez rda (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 9*). [ve,]
- Ve  kl l-i cel l-i vel yetle, ser-fir z u ser-bülend olan devletmend n-ı ‘ l - /   n, ki s yeb n-ı h m y n-ı [...] (*Gül   M l, Diğer 316, Beyit 1*). [ve,]
- Ve g  -g z ru n olmadı, ki ben cem’iyyet-s z-ı a   b-ı    bet   ‘ay  / ve germiyyet-end z-ı cem’iyyet-i b -g ne v   vi  m. (*G l   M l, Diğer 316, Beyit 9*). [ve,]
- ‘ay ndur. / **Ve** mur -ı ‘ l -perv z-ı dil-i la  f n, bi’l-c m le ol  ekl-i ma’  la, (*G l   M l, Diğer 316, Beyit 15*). [ve,]
- Ve hiç m l h za v  end   e itmed  n ki    m-i / [...] (*Gül   M l, Diğer 317, Beyit 6*). [ve,]
- cid le,    mini m ’u’l-‘ neb,    m u    zab, p r-  n u s r -gün eyled . / **Ve** y   nen bild  ki m c dele v  m n zarada, da’v -i    -   m  ider. (*G l   M l, Diğer 318, Beyit 11*). [ve,]
- ‘in n-ı e  eb-i  ek b   şabr, r b de-i sa t-pençe-i    m u    zab oldu. / **Ve** cihet-i ceng-i M l-i gül-reng , b -b k u direng, t r-i seb -per ve la’l- (*G l   M l, Diğer 318, Beyit 14*). [ve,]

[...] / **ve** şütür-i kinedār vār, kef ber-āvürde-i dehān olup evzā'-ı şütür- (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8). [ve,]

pişmiş zann u hayāl idersin; ammā henüz tamām nākış u hāmsın. / **Ve** egerçi, mālīk-i kiber-i sinn ve sāl-hürde vü rüzgār-didesin; lakīn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [ve,]

Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā hürşīd-i / 'aqlı, ki ziyā-bağş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [ve,]

Ve kendüñi kerem ü saḡā ve baḡış ü 'atāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü hānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [ve,]

dervīş-i teng-dest ve müflis-i ḡarābe-nişest eylersin. / **Ve** bī-ma'nā da'vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [ve,]

Ve bu iddi'ādasın ki her muḡanneş ü bī-dil ü cebānı, tāb u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8). [ve,]

iderüm. / **Ve** ḡaberdār degülsin ki ol şecā'at u cür'et, ki zātī vü ṭabī'ī olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [ve,]

Ve şāhibi sā'ir şüc'ān-ı zī-şān gibi, ki maşdüka-i şıfat-ı şecā'atleri, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11). [ve,]

'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hüde jā-j-hāy u lāf-perdāz olduñ. **Ve** āgāh / olmaduñ ki güzāf u bī-ma'nā güft u gūya ser-āgāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [ve,]

Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḡullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [ve,]

bed ve akvāl-i nā-pesendüñle faḡr u mübāhāt eylersin. / **Ve** beng ü büñgi, bī-nāmūs u nengi ki senden ḡarāb u vīrān ve vālīh ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [ve,]

ḡayrān iken, ma'kūl u nīkūdūr dırsın. / **Ve** ḡaşış-i pūr teşvīş ciger-ḡvārı ḡarīṭa-i ü ki nekbet ü idbār ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [ve,]

Ve bu kıt'a-i maṭbū'adan ki āb-ı tılā ile taḡrīr ü imlā olmaḡ şāyān u / sezādūr, mülāḡaza ve endīşe itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [ve,]

Ve güftār-ı lülū-bār-ı server-i kā'inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istiḡyā itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [ve,]

Ve ḡiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bağ-ı ḡazān- / pezīr-i 'ālem-i bī-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḡda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [ve,]

Ve kendüñi, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 11). [ve,]

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la'īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı züll-i la'net ü nefrīn ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [ve,]

[...] / **Ve** bu maḡalde şādīḡu'l-ḡavl u rāst-ḡüysun, zīrā ben heşt-beḡişt ve sen (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3). [ve,]

[...] / **Ve** dem-be-dem ḡayret ü ḡamiyyetden lāf u güzāf urursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [ve,]

[...] / **Ve** 'ākībetü'l-kār ḡıdmet-i ḡavvādı ve sebū-keşī-i puserān- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 11). [ve,]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldu. / **Ve** āḡırü'l-emr, ḡalāb-ı şerr ü ḡabāyīḡ u fesādıda mişl-i ḡar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [ve,]

Ve eḡnā-yı ḡīl ü ḡālda, kemāl-i ḡıffetden her sā'at kendüñi, şāḡdan şāḡa / pertāb idüp, ḡat'ān, kelām-ı mütēnākış u perīşānuñda devām u nīzām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [ve,]

yokdur. / **Ve** hemîşe, kem-fehm ü kec-endîşe olup, semt-i hılâfâ imâle-i ligâm-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [ve,]

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân mütevârî-i hücre-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [ve,]

Ve haberdâr degül misün ki mübtelâ-yı belâ-yı selisü'l-kavl olan / hezârân şahş-ı bî-teşhîş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [ve,]

u âmîhte itdi. **Ve** cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [ve,]

Ve laķab-ı [...] mülakķab kılınup suhre-i / dehr ve şöhre-i şehri, adlanmañ hod, seni âhîr hâlvet-hâne-i zâhidân-ı şâfi-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [ve,]

Ve mürâ'ât-ı [...] ser- / mestân-ı medhûşa, şîfte vü firîfte olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2*). [ve,]

Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân u 'ahd-i leţâfet-âşârımda, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahârdur, saña rağbet ü i'tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [ve,]

kavlince, farkı, pâdan farka iktidârı kalmayup, bî-ihtiyâr, medhûş u bî-hûş oldu. / **Ve** ser-rişte-i mübâheşce vü münâķaşayı dañi, rübûde-i dest-i istiţâ'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [ve,]

Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, ser-âğâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [ve,]

i düş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / **Ve** hoş-nişîn-i erike-i istirâhat-ı vaţan u ser-nihâde-i bâliş-i huzûr-ı hâzar (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [ve,]

olup, nîm-hatve, kadem-zen-i bîrûn-ı der-i hâne olmamışsın. / **Ve** semm-i helâhil-i metâ'ib-i tākāt-kesel-i tārîķi ve çâşnî-i mihen-i tâb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [ve,]

Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saht u nerm-i 'âlemi dañi / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [ve,]

Ve hezârân merdümân-ı bed ü nîk ve 'âlimân-ı rûşen-zâmir ü câhilân-ı / dil-i tārîķ ile ihtilât u şöhet ve imtizâc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [ve,]

Ve nice ceng ü cidâl u ğavġâ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3*). [ve,]

Ve bedân u nîkân-ı her millet ve nâdânân u 'âķilân-ı her ümmet / baña bî-hadd u ğayet i'tibâr u rağbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [ve,]

Ve şahâbe-i 'âlî-makâmdan rıdvânı'l-lâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'în / nice devletmend, beni dâñil-i meclis-i kirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü şöhet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [ve,]

[...] / **Ve** anlar dañi ber-mışdāk-ı fermûde-i Resûl-ı rabb-ı şekûr, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [ve,]

Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Hudâ-yı çäre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [ve,]

ve: İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hamd u sipâs **ve** bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı şenâ-yı bî-ķıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [ve,]

hijde-hezâr **ve** sultân-ı bülend-âstân-ı kalem-rev-i [...] / [...] cenâb-ı celâlet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [ve,]

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı
rahşânı **ve** sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [ve,]

Ve mutarrâ gül-berg-i selâm u şalât **ve** ra'nâ-ğonçe-i dürüd u taḥiyyât, / ol ser-meclis-i ḥaşşu'l-ḥaşş-ı
kurbîyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [ve,]

[...] / **ve** mahrem-i bâlâ-nişîn-i ḥarîm-i aḥadiyyet, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2*). [ve,]

berr-i pür ḥarr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i ḥarâret-i / ḍalâletden sîne-i bî-sekineleri pür süz u
tâbnâk **ve** leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [ve,]

iken, câm-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; **ve** sâgar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdıḳ-i risâleti ki;
Muḥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [ve,]

nüş itdürüp münşerihü's-şadr-ı dîn-i mübîn **ve** raṭbu'l-lisân-ı îmân-ı bâ-emân / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [ve,]

Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî **ve** âvâre-i beriyye-i nâ- / şadî, bir şebângâh, mütâla'a-fermâ-yı
şahîfe-i hâl-i perîşân-me'âl **ve** nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [ve,]

endâz-ı nakş-ı ser-levḫa-i baḫt-ı bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-ṭnâb u sûtunda **ve** bu sâḫa-
ı faşîḫü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [ve,]

mesâḫa-i sâhire-i kîr-i kevnde, benümçün ne bir gûşe-i âsâyiş ü istirâhat **ve** / ne bir cây-ı ârâmiş ü râḫat
buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [ve,]

Pes ân-gâh, tekâver-i çâpûk-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irḫâ-yı 'inân-ı cevalân
itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [ve,]

pây-der-gil-i ḫayret ü ıztırârî, mazîk-i çâh-ı ka'r-ı nâ-yâb-ı ğamdan ḫalâşa, / bir merd-i 'âlî-himmet **ve** gird-âb-ı
yemm-i ıztırâb u elemden istiḫlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [ve,]

bir şâḫib-devlet mülâḫaza kılmaḍıḡımdan, ser-i şürîde-i bî-baḫt u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı
ḫayret **ve** dil-i âşûfte-i bî-tâb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [ve,]

Ben dil-figâr-ı ḫayret ü efkâr daḫi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr **ve** ne yüzden intisâb-ı nevvâb-
ı kâm-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [ve,]

idüp mazḫar-ı merḫamet ü 'âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / **ve** şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir
iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [ve,]

ihtimâm **ve** müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıḡım, vâdî-i dil-güşâ- / yı inşâda daḫi edhem-i müşgîn-
perçem-i kalem-i çâpûk-kademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [ve,]

bahâne-i luṭf u merḫamet, lâ-li-garaẓi ızḫârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân **ve** 'alâ- / ḫaderi'l-imkân, ızḫâr-ı tek ü tâz-ı
cevelân olına. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [ve,]

Binâ-ber-în, erbâb-ı tab'-ı Fârs zemînden bir suḫan- âşnâ vü / ḫoş-edânun, maḫâm-ı 'Acemde nağme-serâ-yı
îcâd **ve** nevâ-pîrâ-yı inşâd (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [ve,]

olduḡı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne **ve** zebân-ı
Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [ve,]

Âşaf-ı Cem-cenâb **ve** 'arza-dâşt-ı şadr-ı kâm-bîn ü kâm-yâb kılına. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [ve,]

nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i ḫusrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-
yı reng-â-reng-i bûkalemün **ve** aṭlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [ve,]

[...] / **Ve** her nihâl-ı nukre-pûş-ı gülşen, berây-ı müjdegâne ve ğonçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [ve,]

- [...] / Ve her nihāl-ı nukre-püş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne **ve** gonçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [ve,]
- şīrīn-tebessüm-i çemen, be-ṭarīk-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / **ve** iṣār-ı zer-i kem-yāb kırlurlar.
[...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [ve,]
- [...] / **Ve** basīṭ-i rüy-ı zemīn, bisāṭ-ı inbisāṭ -efzā-yı rengīn ile ya'nī çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [ve,]
- şüküfe-i semen ü yāsemen **ve** sünbül ü nesrīn **ve** nergis ü reyāḥīn birle pür- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [ve,]
- şüküfe-i semen ü yāsemen **ve** sünbül ü nesrīn **ve** nergis ü reyāḥīn birle pür- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [ve,]
- [...] / Nümüne-nümā-yı sipihr-i berīn **ve** hevā-yı feraḥ-fezā-yı subḥ-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [ve,]
- mānend-i dem-i i'cāz-tev'em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyz- / nişār **ve** nesīm-i 'anber-şemīm-i şimāl;
mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı gül-'izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [ve,]
- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murgān-ı bülend-āvāz u hoş- / elḥān ve gūlgūle-i fāḥitegān-ı tīz-āheng
ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [ve,]
- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murgān-ı bülend-āvāz u hoş- / elḥān **ve** gūlgūle-i fāḥitegān-ı tīz-āheng
ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [ve,]
- ārām u karār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i gam-dīde 'āşık-ı zār, sū-be-
sū geşt ü güzārda **ve** cūr'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [ve,]
- nergis-i mest, zerrīn-kadeḥin **ve** lāle-i nu'mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzēzārda def'-i derd-i
ser-i ḥumārda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [ve,]
- [...] / **ve** kaṭarāt-ı şebnem-i terle rüy-ı Gül-i ra'nā, nümūdār-ı 'izār-ı lāle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [ve,]
- reng ü hüy-gerde-i dildār **ve** her nihāl-i şüküfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dil-ber-i sīmīn-endām u
hoş-çvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [ve,]
- ergavān **ve** gūşūn-ı pür-şüküfe-i gūn-ā-gūn-ı dirāhtānda, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz **ve** demdeme-
perdāz olup, kimi bu naḡamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [ve,]
- ergavān **ve** gūşūn-ı pür-şüküfe-i gūn-ā-gūn-ı dirāhtānda, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz **ve** demdeme-
perdāz olup, kimi bu naḡamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [ve,]
- [...] / terāne-senc ü velvele-sāz olup teşvīk-i yārān-ı şahbā-keşān **ve** terḡīb- (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9*). [ve,]
- i rindān-ı mey-gūsārān eylerler. / **Ve** mu'tekifān-ı cevāmī'-i 'ibādet ü peygūle-güzīnān-ı şavāmī'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [ve,]
- riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ḥalvet ü erba'īn **ve** mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u ḥücre-nişīn, ber-mışdāk-ı kerīme-i
[...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [ve,]
- [...] / berāy-ı temāşā-yı şun'-ı lā-yezālī **ve** müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zū'l-celālī, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [ve,]
- gürüh-ā-gürüh, seyr-i şahrā vü çemenzāra **ve** geşt-i deşt ü kühsāra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*).
[ve,]
- nebatāt u ezhāra ki şanāyi'-i bedāyi'ü'l-āsār-ı cenāb-ı Perverdigār **ve** her / berg-i sebz-i gülistān, bir ter-zebān-ı
'azbu'l-beyān olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [ve,]

ve zâkir ü tesbîh-ıhvânân-ı Hudâ-yı Âmürzgârdur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4). [ve,]

mazmûn-ı belâgat-meşhûnı üzere mütlâ'a- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / **ve** nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr
oldıklarınca kimi âl-i tûti-i lisânın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [ve,]

dur, şeker-ıhvâr **ve** kiminûn 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta 'bîr ü pâkîze-ma'ânî ile
ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [ve,]

Ve mey-ıhvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey **ve** tertîb-i bezm-i şarâb
idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [ve,]

Ve bâde-nûşân-ı aşhâb-ı şohbet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı telââtüm-zen- / i çemen **ve** leb-i pür-tarab-ı
cûybârda, zevrak-ı şahbâyla cihân cihân 'ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [ve,]

u dem-i 'âlem-i âb **ve** dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü'l-maħalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294,
Beyit 2). [ve,]

na'ra-i bülend-i nûş-â-nûş **ve** gül-bâng-ı cûş u ħurûşı peyveste-i / muķa'ar-ı çarh-ı vâlâtareme eyleyüp, (Gül ü
Mül, Diğer 294, Beyit 6). [ve,]

ħaclegâh-ı meclisde, her sâgar, bir fânûs-ı 'arûsa **ve** şahn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer, bir tāvusa
dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [ve,]

cevelân **ve** eṭrâf-ı dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-ħâşıl, ħîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül **ve** her bülbüle-i
Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [ve,]

gulgüle-pîrâ bir bülbül **ve** bâde-i gülgünla memlû her câm-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sır-âb olduğı eyyâm-ı şafâ,
encâmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [ve,]

bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zât **ve** tavsîf-i ħüsn-i şifâta ser-âgâz **ve** / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr
olan nağamât-ı laṭife-engîz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [ve,]

bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zât **ve** tavsîf-i ħüsn-i şifâta ser-âgâz **ve** / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr
olan nağamât-ı laṭife-engîz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [ve,]

giriş-pîrâ-yı cebîn **ve** ħande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / gûne ğonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i
makâl oldu ki; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13). [ve,]

ħaşâ'il-i laṭife-i gün-â-gün **ve** feẓâ'il-i şerîfe-i rûz-efzûndan bî-ħaber ü âgâh / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit
2). [ve,]

Ben pâdşâh-ı fermân-fermâ-yı nûzhet-zemîn-i reyâĥînüm. / Ve revnaķ-ı çâr-sû-yı şeş-cihet-i zamân **ve** zîver-i
cemâl-ı heft-iķlîm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [ve,]

Ve sipeh-sâlâr-ı ħayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i nergis-i şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr **ve** nihâyet
tarâvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [ve,]

Ve sipeh-sâlâr-ı ħayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i nergis-i şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr **ve** nihâyet
tarâvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [ve,]

[...] / **ve** süsen-i zebân-dırâz, vaşf-ı kemâl u midħat-i cemâlümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [ve,
]

[...] / **Ve** hezâr-destân-ı gülîstân ki vâ'iz-i hoş-nefes-i murġân-ı murġzâr-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5). [ve,]

bahârdur, hem-vâre du'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebûk-pây-ı nesîm-i şabâ ki, seyyâh-ı çîn-
ı zülf-i maĥbûbân **ve** (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [ve,]

gâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i ğisû-yı bütân **ve** gâh ħaber-resîden-i çigünegî-i / ħâl-i dil-i perîşânla, râħat-res-i
'uşşâķ-ı muẓtarib-ħâl **ve** feraĥ-baĥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ve,]

ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aḥz-ı nükhet ü şemīm ider, benüm / āşnā-yı ḳadīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [ve,]

Ammā ol kimse ki senden bir cür‘a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışḳ u fücür **ve** iktisāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [ve,]

şad gūne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşīre vü mevfüre **ve** ḥavāşş-ı nā-ma‘dūde vü maḥşūra ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [ve,]

‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān **ve** şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezḥār-ı gūn-a-gūndan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [ve,]

Mül çünki bu mā-cerāyı, ya‘nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı **ve** ḥaḳḳında bu ta‘rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, ‘inān-ı ihtiyār, dest-i taḥammülünden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [ve,]

şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i ḡazab u kīni, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī **ve** Güle dürtüştāne ḥitāb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [ve,]

ḥaḳḳumda ne mertebe kīl u kāl **ve** serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef‘āl eyledüñse ma‘nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [ve,]

Ve‘y çün şāhidān-ı bāzār **ve** ḳaḥbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āşnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5). [ve,]

Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü bī-vücūd. / **Ve** ey mānend-i şafaḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [ve,]

Ve berḳ-ı raḥşende, ḥande-i güzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü ḥandān **ve** her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1). [ve,]

Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı ḥazīn **ve** devā-yı ḥaste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i ḥandān-ı rāsiḥü‘l-erkānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [ve,]

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī **ve** inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğımın hezār cānla rāḡıb u tālībüm **ve** bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [ve,]

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī **ve** inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğımın hezār cānla rāḡıb u tālībüm **ve** bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [ve,]

Ve ben ol Felātūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired **ve** mir‘āt-ı idrākūñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ve,]

kerem-i Ḥātem ü Bermekīyān **ve** pīş-i himmetinde, ‘adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma‘n, ber-ā-ber ü yeksān olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [ve,]

Māye-i heybet ü şavlet **ve** mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet **ve** rüyānende-i ḥamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ve,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl **ve** ra‘nāyī-i cāme-i ālūñe nıgeh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [ve,]

‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişīn-i maḳāmāt-ı ḥarābāt **ve** gūşe-güzīn-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [ve,]

Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem‘iyyet-sāz-ı aşḥāb-ı şoḥbet ü ‘ayş / **ve** germiyyet-endāz-ı cem‘iyyet-i bī-gāne vü ḥvişüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [ve,]

(Müşābehēt-i ruḥsār-ı ḥubān u ‘izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret **ve** küleh- / gūşe-i iftiḥārī, ber-ā-ber-i ḡurre-i ḡarrā **ve** destār-ı muṭallā-kenār-ı i‘tibārī, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [ve,]

ser-efser-i mihr-i 'âlem-ârâ itdüh. **Ve** bu vechle bizüm üzerimüze da'vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldüh. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [ve,]

Eger seni rüy-ı gülgün **ve** ruhsâr-ı lâlegüna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsünü, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [ve,]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânuñ ruhsâr-ı tâbdâr u raşşânları / üzere bî-şümâr berteri vü meziyyet **ve** bisyâr bîşteri vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [ve,]

bî gıll-ı 'aşîkân-ı belâ-keşânuñ çeşm-i bî-rahm-ı ma'sûkân-ı cefâ-kîşânla / bî-şümâr mu'âmele vü esrâr **ve** hezâr mükâleme vü güftârları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [ve,]

merdümdârdur **ve** bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsn ü / letâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ve,]

Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhü-yı müşgîn-müdur, ki fitrâk- / beste-i saydı, ğarrende şîrân-ı ecemm şehla-nergis-i **ve** humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [ve,]

merdümdârdur **ve** bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsn ü / letâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ve,]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muķa'ar-ı dimâğ **ve** 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ve,]

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u ğazab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / **Ve** yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [ve,]

Efzûnî-i şerm ü hicâb **ve** bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz cevâb u hitâbdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [ve,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldu. / **Ve** cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [ve,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldu. / **Ve** cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per **ve** la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [ve,]

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân **ve** tîg-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [ve,]

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân **ve** tîg-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [ve,]

gürbe **ve** bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüh. / Saña ne diyeyüm **ve** ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ve,]

gürbe **ve** bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüh. / Saña ne diyeyüm **ve** ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ve,]

ğam-efrûhte-i teķâlîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, ihrâz-ı rûtbe-i kemâl **ve** tamâm-ı mertebe, puhte **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [ve,]

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nakış u hâmsın. / **Ve** egerçi, mâlik-i kiber-i sinn **ve** sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [ve,]

Ve kendüñi kerem ü saķā **ve** baķşış ü 'atāya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâhib-ser-māye vü hânmanı **ve** bî-pâyân mâlik-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [ve,]

Ve bu iddi'âdasın ki her muħannes ü bî-dil ü cebânı, tâb u tûvân **ve** dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehenenân **ve** pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ve,]

mesned-nişîn-i [...] **ve** yeke-süvâr-ı / mızmar-ı [...] mahrem-i harîm-i celâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [ve,]

aḥadiyyet **ve** şadr-ārâ-yı serîr-i nübüvvet. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3). [ve,]

eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm **ve** peyamberân-ı kirâm, / şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ **ve** 'aleyhimü's-selâm ḥazerâtınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [ve,]

'ömr **ve** zamân-ı ḥayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı' olmuştur. / Kendü güftâr-ı mu'ciz-âşârları mışdâkıncâ, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [ve,]

[...] ḥadîs-i lûlû-bârdur. / Bu teng-nây-ı fânî vü muḥakkâr nişîmen-i virânî **ve** bu saḳf-ı mînâ- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11). [ve,]

[...] / teng ü târ **ve** köhne bir ḥarâbezâr olup, hümâ-yı sidre-pervâz-ı (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1). [ve,]

rûhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlâhîyi cüyân **ve** semt-i 'âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [ve,]

ve râst-revî-i şâh-râh-ı müstaḳîm-i dîn-i kavîme, bâdî vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıklîm, (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10). [ve,]

gül-bâng-ı kelîme-i tevḥîd ile mâl-â-mâl **ve** nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı çarḥ-ı muḥtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [ve,]

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekā **ve** cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfî [...] dür, bisyâr meḳs ü karâr **ve** (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [ve,]

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekā **ve** cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfî [...] dür, bisyâr meḳs ü karâr **ve** (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [ve,]

rûḥ-ı revân **ve** ser-tâbe-ḳadem cânım. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4). [ve,]

olmayayduñ **ve** âgâhî vü hüşyârîden, fi'l-cümle, eşer ü ḥaber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl **ve** fermân-ı ḥikmet-unvân ki eḥâdis-i laṭîfe-i peygamberân-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [ve,]

'âlî-maḳâm **ve** teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı 'âlî-'ilm, ḥazret-i ḥvâce-i 'âlem, / şalavātu'l-llâhi 'alâ-nebiyyinâ **ve** 'aleyhimü's-selâmdan, der-ḥâtır u yâd (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [ve,]

tutarım, saña yegân yegân izḥâr u 'ayân **ve** âşkâr u beyân eyler idüm, / ammâ ḥadîs-i mu'teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [ve,]

[...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gû **ve** belâgat-eserdür. / Saña hiç bir kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendîde yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [ve,]

bed **ve** aḳvâl-i nâ-pesendüñle fâḥr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü bûngi, bî-nâmûs u nengi ki senden ḥarâb u vîrân **ve** vâlih ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [ve,]

bed **ve** aḳvâl-i nâ-pesendüñle fâḥr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü bûngi, bî-nâmûs u nengi ki senden ḥarâb u vîrân **ve** vâlih ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [ve,]

Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki âb-ı tîlâ ile taḥrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâḥaza **ve** endîşe itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [ve,]

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şādî **ve** bezm-i feraḥ u şādîye bādî olmak / üzere, nâm-nihâd olmuştın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [ve,]

şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miḥnetle telḥ-kâm **ve** bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı ḡam encâmıñdan taḥşîl-i keyfiyyet-i râḥat- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7). [ve,]

gāh fazīlet-i peder **ve** şeref-i birāderden lāf-perdāz **ve** gāh kendüni fahr-ı / hanedān **ve** āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [ve,]

gāh fazīlet-i peder **ve** şeref-i birāderden lāf-perdāz **ve** gāh kendüni fahr-ı / hanedān **ve** āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [ve,]

gāh fazīlet-i peder **ve** şeref-i birāderden lāf-perdāz **ve** gāh kendüni fahr-ı / hanedān **ve** āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [ve,]

taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest **ve** leged-küb-ı ḥakāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaḳārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü ḥāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [ve,]

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ **ve** bu ma‘nāyı, sebeb-i fahr **ve** bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [ve,]

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ **ve** bu ma‘nāyı, sebeb-i fahr **ve** bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [ve,]

[...] / Ve bu maḥalde şādıku‘l-ḳavl u rāst-gūysun, zīrā ben heşt-behişt **ve** sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [ve,]

duḥter-i rez iken, ‘acībe vü ḡarībedür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī **ve** şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [ve,]

Eger bu mākāl-ı kızb-iḥtimālde, şādıku‘l-bāl **ve** bu da‘vā-yı dürüg- / iḥtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥaḳḳ isen pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [ve,]

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-‘ār u ḥayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān **ve** ārāyiş-i āḡuş-ı rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [ve,]

ve terāne-senc-i ḡurūr u kibr olup rütbeñi, muḥāfaza itdüñ. / Zīrā şeyṭān-ı la‘īn-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, ‘aleyhi‘ s-selām ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [ve,]

dīlḥīm-i ta‘zīm, [...] ile / ser-bülend **ve** teşrīf-i şerīf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [ve,]

nihād-ı ḥalīfetu‘llāh itmeden, ebā **ve** istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la‘n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [ve,]

[...] / Ve ‘ākıbetü‘l-kār ḥıdmet-i ḳavvādı **ve** sebū-keşī-i puserān- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 11*). [ve,]

me-ḥar **ve** be-güsiste-‘inān, pāy-der-gil-i ḥakāret ü hızlān kaldı. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4*). [ve,]

da‘vā-yı ḥamiyyet ü ḡayretle naḡme-perdāz-ı makām-ı ser- / bülendī, **ve** bī-ma‘nā, iddi‘ā-yı şecā‘at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [ve,]

ve sitem-i ḥamiyyet-engīzden tekāver-i saḥt-ser-i sabr u ḳarār, ‘inān-ı ‘aḳl u / ḥūşı, (dest-i taşarruf u iḥtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı ḳıl u ḳāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [ve,]

cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz **ve** Güle cevāb-ı pūr-‘itāba, bu / perdeden ser-āḡāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [ve,]

meşşāta-i ḡāzab u kīn, ruḥsārūñi gāh ḡāliye-i la‘līn **ve** gāh ḡāze-i zerrīn ile / ārāyiş ü tezyīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [ve,]

[...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī **ve** / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vażī‘ ü refī‘ **ve** pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [ve,]

[...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī **ve** / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vażī‘ ü refī‘ **ve** pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [ve,]

mu'ayyen **ve** rengin-ma'nā / [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 2). [ve,]

[...] kelām-ı lülü-nizāmına tevcih-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / nātıkasın, mutlakı'l-'inān, **ve** her bār,
mizmār-ı güft ü gūda cevalān itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [ve,]

ser-i 'azizin, küy-ı şavlecān-ı fenā **ve** ğaltān tūb-ı hāk-ı hasār / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [ve,]

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta'zīm **ve** cebin-i i'zāz u tekrimi, / huzūr-ı Hāzret-i Ādem, şallallāhu
te'ālā 'aleyhi **ve** sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [ve,]

şafha-ı rüy-ı zemīn **ve** fūrū-güzāşte-i hāk-ı tevāzū' u teslīm itmediyse, beni gör, / ki 'alā-rağm-ı İblīs-i bed-zu'm
u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [ve,]

zemīne, anlaruñ şadaķa-i seri, dīde-i teri, ne gūne āb-rizān iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene **ve** seyr-i şahn-ı
çemene ki 'arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [ve,]

cilvegāhuñdur, ārzüyī vü rağbet, benümle 'ayş u 'işret **ve** germi-i ülfet ü şohbet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer
333, Beyit 6). [ve,]

Senüñ müddet-i tarāvet ü leţāfetüñ **ve** vakt-i i'tibār u rağbetüñ her sāl-ı / ferhunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı
nev-bahārdan 'ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [ve,]

Ammā benden, şayf u şitāda, belki füşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü münkaṭı' **ve** germi-i
bāzāruma gezend ü ḥalel **ve** bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [ve,]

Ammā benden, şayf u şitāda, belki füşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü münkaṭı' **ve** germi-i
bāzāruma gezend ü ḥalel **ve** bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [ve,]

kesād-ı tārī olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, rağabāt-ı nās / **ve** keşret-i revāc, ber-taraf u mündeḫi'
olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [ve,]

haberdār degülsin **ve** taḥşil-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn **ve** / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḫyār-ı pesendide eṭvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [ve,]

haberdār degülsin **ve** taḥşil-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn **ve** / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḫyār-ı pesendide eṭvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [ve,]

güzār **ve** ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta'rīfle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-sıfatumda olan
eş'ār-ı ma'nidār-ı feşāḫat-ķarīn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [ve,]

ve ebyāt-ı pūr-nikāt-ı belāğat-rehīn, ki üdebā-yı bedi'ü'l-beyān **ve** şu'arā-yı / belīgü'l-lisān-ı 'Arab-ı zī-ḥasb,
ḥamriyyelerinde naķş-ı ser-levḫa-i vuķū' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [ve,]

ve ebyāt-ı pūr-nikāt-ı belāğat-rehīn, ki üdebā-yı bedi'ü'l-beyān **ve** şu'arā-yı / belīgü'l-lisān-ı 'Arab-ı zī-ḥasb,
ḥamriyyelerinde naķş-ı ser-levḫa-i vuķū' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [ve,]

olmuşdur, senüñ 'indünde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr **ve** medāyih ü elķāb-ı / leţāfet-nişābdan ki benüm
ḥaķķumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [ve,]

i dil-pezirin 'ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār
olurduñ **ve** kemāl-ı mertebe, ser-girān-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [ve,]

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i nazm u suḥanveri **ve** Ḥusrev-i
ķalem-rev-i ma'ānī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [ve,]

her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme,
izhār **ve** fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [ve,]

Mül çün bu nazm-ı ğarrā ile nağme-serā oldı **ve** [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı
nāzenīn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [ve,]

ma'nāya **ve** zībā-yı dūṣīzegān-ı mazāmīn-i ġarrāya, ḥıla'-ı reng-ā-reng-i / fāḥirü't-tırāz-ı feṣāḥat **ve** 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāğatla bir gūne ḥıliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [ve,]

Gül bildi **ve** yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥile vü degā **ve** nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [ve,]

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çı-sūd, / ḥāl-i cemāl-i şāhid-i ḥelālūñ tamğa-yı ḥarām olmış **ve** ḥarīṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [ve,]

Ve laḳab-ı [...] mülakḳab kılınup suḥre-i / dehr **ve** şöre-i şehr, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfī-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [ve,]

ve şavma'a-i 'ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, **ve** ḥalka-i meclis-i 'ārifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [ve,]

ve şavma'a-i 'ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, **ve** ḥalka-i meclis-i 'ārifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [ve,]

Ve nīk u bed-i eyyāmı **ve** serd ü germ **ve** saḥt u nerm-i 'ālemi daḥi / müşāhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [ve,]

ve siyeh-mestligi **ve** evzā'-ı « Şütür Gurbe » **ve** bī-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i nehy ü ḥarāma giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [ve,]

Mül ki bu muḳaddimeyi tamām **ve** bu faşlı vāşıl-ı maḳām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı ḳahḳaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [ve,]

[...] / Çünki şöḥbet-i enīs-i nā-cins **ve** hem-dem-i nā-hemvārdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [ve,]

Muḥammedü'l-Emin [...] / [...] şüret-i raḥmet-i İlähī **ve** güneḥkārān-ı ümmetün şefī' ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [ve,]

dergāhuma, nigāhdār-ı ma'şiyet ü günāḥ olursam, raḥmet-i bī-gāyet **ve** / mağfiret-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [ve,]

tevbe vü istiğfār **ve** bātın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü ġaffār»dur. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [ve,]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi'ānda, cāy-gır **ve** bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [ve,]

vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger **ve** münāzara vü muḥāvereden fāriğü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [ve,]

Pes merd-i pāk-bīn ü ḥak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nigeḥ-sāz-ı müṭāla'a vü diḳḳat **ve** nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [ve,]

[...] feḥvā-yı şerīf **ve** / ma'nā-yı laṭīfinden, teşḥīş ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-peziir **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [ve,]

ve: Bağlaç, ile.

me'ābına sezāvār u elyak u aḥrādur ki meclis-i ḥoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste **ve** nüh minā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [ve,]

zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne gūne merhem-zen-i mürüvvet **ve** / çāre-res-i dil-nüvāza izḥār u ifḥām itsem dimeḳlik eṣnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [ve,]

gâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i gîsû-yı bûtân **ve** gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i
'uşşâk-ı muẓtarib-hâl **ve** feraḥ-baḥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ve,]

rengîn-i bî-hem-tâ **ve** 'izâr-ı nâzûkterîn-i 'âlem-ârâma teşbîh ü tanzîr / iderler. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15).
[ve,]

yek-dâne-i bî-bahâdur, **ve** [...] / [...] kerîmesince, ḥuşk mânde-i nihân-hâne-i laḥd-i zemîn olan nebâtât u (Gül ü
Mül, Diğer 298, Beyit 3). [ve,]

ezhâra, feyz-baḥş-ı hayât **ve** eşcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemâdur, benüm dâye-i
mihrbânumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [ve,]

Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruḥsâre-i 'arûsân-ı bağdur, ya'nî ğâliye-baḥş-ı / reng ü rûy-ı evrâk-ı gülşen **ve** gülğünc-
sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ve,]

fîrâkla, dâmânum çâk çâk **ve** mişâl-ı derûn-ı ğonçe, ḥûn-ı iftirâkla dil-i / nâlânum la'lnâk iken mütebessim ü
şükûfte-rûyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [ve,]

Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânımda sürḥ-rûy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ
bil **ve** âġâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [ve,]

Eşvât-ı hâlet-fezâ-yı murġân-ı hoş-nevâ **ve** ezkâr-ı / taḥammül-rübâ-yı bûlbûlân-ı naġme-serâdan bî-şabr u
ihtiyâr, vecd ü cûşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [ve,]

Ser-firâz olur o 'ârif ki ola efgende / **Ve** kendüñi yâd u ferâmûş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [ve,
]

ḥarâbât-ı teng ü târ, senüñ câyġahuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı kîbâr u şîġâr-ı 'âlem **ve** pâkân-ı ḥâş u 'âm-ı benî-
Âdem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [ve,]

benüm muḥibb ü hevâ-hvâhlarum; rind-i bî-hûş u ḳallâş **ve** mest-i medhûş u / evbâş, senüñ muşâhib ü hem-
râhlârıñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [ve,]

Hezâr muḥassenât u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı ğüftârımdadır ki / senüñ ḳabâyih u bed-ḥûlġuñda hîç
söz **ve** aşlâ kelâm yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [ve,]

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mîzmâr-ı şeca'at **ve** yeke-tâz-ı meydân-ı
velâyet, bedî'ü'l-beyân u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [ve,]

Ey bî-ma'nâ, da'vî-i ḥod-fürûşî **ve** ḥvîş-bînîden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâġçe-i
cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10). [ve,]

Sen baña ne beñzersin **ve** ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne ḳadar sâl-ḥurde **ve** 'ömr-i bisyâr-
dîde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ve,]

Sen baña ne beñzersin **ve** ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne ḳadar sâl-ḥurde **ve** 'ömr-i bisyâr-
dîde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ve,]

Ve sen ḥod, pâyân-ı kârdan mülâḥaza **ve** endîşe ḳılmazsın. / Ebr-i bahârî, 'ömr-i kûtâh-ı nâ-pâydarıña, çeşm-i
raḥmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [ve,]

giryân **ve** zebân-ı ra'dla bu beyti ġüyândur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13). [ve,]

Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ' **ve** bâ'îş-i âlâm-ı zûkâm / iken niçün yine şemîm-i müşġ-bârıñla iftîḥâr
ḳılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [ve,]

Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyḥ ü şâbb-ı cihân **ve** / revnaḳ u ârâyîş-baḥş-ı dükkânçe-i
ḥelvâgerândur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [ve,]

[...] / Ben yâḳût-ı seyyâle-i cân **ve** la'l-i müzâb-ı rûḥ-ı revânum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [ve,]

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl̄l ü le'īm ü denī ki nūş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nī dād u dihiş **ve** şahāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ve,]

Māye-i heybet ü şavlet **ve** mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvat **ve** rüyānende-i hamīyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ve,]

gayretüm. / Ben miyāne-i ma'sūk-ı şermsār **ve** 'āşık-ı dem-beste vü dil-figārdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ve,]

mānī'-i nāz u niyāz olan niḳāb-ı ḥicāb **ve** izār-ı 'ārı, def ü ref iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [ve,]

Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ **ve** ḥande-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [ve,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl **ve** ra'nāyī-i cāme-i ālūne nigeḥ-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [ve,]

[...] / Beni sebeb-i bī-nevāyī **ve** bādī-i gedāyī zu'm u kıyās itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [ve,]

(Müşābeh-i ruḥsār-ı ḥübān u 'izār-ı maḥbūbānla müfāheret **ve** küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ḡurre-i ḡarrā **ve** destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [ve,]

ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdüñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vī-i / faẓilet **ve** taleb-i meziyyet kıldüñ. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [ve,]

firīfte vü ḥayrān **ve** ol hey'et-i maḳbūla, şifte vü nigerān olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16). [ve,]

Çeşm-i siyāḥ ḡazālāne nigāḥ-ı müşḡīn-müdur, fitrāk- ḥübān, bir āḥū-yı ki / beste-i şaydı, ḡarrende-şīrān-ı ecemm **ve** şchlā-nergis-i ḥumār-ālūde-i şāḥib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [ve,]

Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḥār-ı sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāḡ **ve** 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [ve,]

Efzūnī-i şerm ü ḥicāb **ve** bu 'itāb-āmiz ü sitiz-engiz cevāb u ḥitābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [ve,]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ḡazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per **ve** la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [ve,]

ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān **ve** tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşide-i ḡılāf-ı / dehān eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [ve,]

ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān **ve** tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşide-i ḡılāf-ı / dehān eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [ve,]

Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ **ve** dürtüşt ü / nerm mu'āyene eylemiş **ve** zu'muḥa mis-i nakışu'l-'ayyār vücdüñı, pūte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [ve,]

Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ **ve** dürtüşt ü / nerm mu'āyene eylemiş **ve** zu'muḥa mis-i nakışu'l-'ayyār vücdüñı, pūte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [ve,]

ḡam-efrūḥte-i teḡālībāt-ı kā'inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rüzḡār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl **ve** tamām-ı mertebe, puḥte **ve** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [ve,]

henüz pīr-ı nā-bālīg **ve** mişāl-ı etḡāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḥş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, **ve** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [ve,]

henüz pīr-ı nā-bālīg **ve** mişāl-ı etḡāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḥş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, **ve** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [ve,]

Ve kendüni kerem ü saḡā **ve** baḡşıṣ ü 'aṡāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāḡib-ser-māye vü ḡānmāni **ve** bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğەر 320, Beyit 12*). [ve,]

dervīṣ-i teng-dest **ve** müflis-i ḡarābe-nişest eylersin. / Ve bī-ma'nā da'vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīḡ-i nigāḡ (*Gül ü Mül, Diğەر 320, Beyit 13*). [ve,]

Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik ü baḡlī, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü baḡşıṣı, ta'līm **ve** revīṣ-i dād u diḡıṣı, tefḡīm idüp, ḡased- (*Gül ü Mül, Diğەر 321, Beyit 1*). [ve,]

kerde-i Bermekīyyü'l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cüd u kerem, ki 'ālem-i āb **ve** dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğەر 321, Beyit 2*). [ve,]

vücūda gele, mū-şikāfān u daḡīka-bīnān-ı cihān **ve** keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i 'ālemiyān olan 'uḡalā 'inde saḡā vü 'aṡādan (*Gül ü Mül, Diğەر 321, Beyit 4*). [ve,]

Ve bu iddi'ādasın ki her muḡanneṣ ü bī-dil ü cebāni, tāb u tüvān **ve** dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān **ve** pesendīde-i Rüstēm ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğەر 321, Beyit 8*). [ve,]

dalāletle cādde-i ḡakdan inḡirāf **ve** telkīn-i şeyāṡīn-i melā'in ile reh-revī-i / küreyve-i ḡilāf iden güm-reḡāni, ṡarīḡ-i tevḡīḡ-i refīḡ-i İslāma ḡādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğەر 323, Beyit 9*). [ve,]

Ve āḡāḡ olmaduñ ki ben muvāḡakat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḡullet **ve** ḡümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğەر 324, Beyit 12*). [ve,]

Sen meymenet ü bereket-i muvāḡakata niğeh-sāz **ve** sa'ādet ü kerāmet- / i mütāba'ata naḡar-endāz ol, ki ḡademzen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 1*). [ve,]

henüz gül-āb -ı ḡoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eğer böyle ser-mest ü bī-ḡuṣ **ve** ḡarāb-ı bī-şu'ūr u medḡuṣ (*Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 7*). [ve,]

olmayayduñ **ve** āḡāḡ vü ḡuṣyārīden, fi'l-cümle, eṣer ü ḡaber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl **ve** fermān-ı ḡikmet-unvān ki ḡādīṣ-i laṡīfe-i peyḡamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 8*). [ve,]

'ālī-maḡām **ve** teṣrīṡāt-ı şerīfe ki pādşāḡ-ı 'ālī- 'ilm, ḡazret-i ḡvāce-i 'ālem, / şalavātu'l-llāḡi 'alā-nebiyyinā **ve** 'aleyḡimü's-selāmdan, der-ḡatır u yād (*Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 9*). [ve,]

ḡayrān iken, ma'ḡul u nīkūdūr dirsın. / Ve ḡaşıṣ-ı pūr teṣvīṣ ciğer-ḡvārı ḡarīṡa-i ü ki nekbet ü idbār **ve** (*Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 13*). [ve,]

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la'in-ı bī-dīn, ḡiriftār-ı ḡull-ı zūll-i la'net ü nefrīn **ve** ser-gerdān-ı (*Gül ü Mül, Diğەر 328, Beyit 1*). [ve,]

[...] / ma'nāsınca zemīn-i dil-teşne **ve** teşnegān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğەر 333, Beyit 4*). [ve,]

ma'nāya **ve** zībā-yı dūşīzegān-ı mazāmīn-i ḡarrāya, ḡıla'-ı reng-ā-reng-i / fāḡirü't-tırāz-ı feşāḡat **ve** 'ıḡd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāḡatla bir ḡüne ḡuliy- (*Gül ü Mül, Diğەر 336, Beyit 2*). [ve,]

bend ü zīver-efzā oldı **ve** bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāḡir-i tābdār, bezl / ü iḡdā kıldı, ki şandūḡça-i ḡuṣ-ı ḡuṣ-ı meclisiyāni, māl-ā-māl-ı dūrēr ü le'āl (*Gül ü Mül, Diğەر 336, Beyit 3*). [ve,]

idüp, ṡab'-ı selīm-i laṡīf-ṡab'āni **ve** nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzāni, / ki cilvegāḡ-ı şuver-i ma'ānīdūr, eṣer-peżīr ü rīḡkat-engīz **ve** çeşme-ḡuṣā-yı (*Gül ü Mül, Diğەر 336, Beyit 4*). [ve,]

idüp, ṡab'-ı selīm-i laṡīf-ṡab'āni **ve** nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzāni, / ki cilvegāḡ-ı şuver-i ma'ānīdūr, eṣer-peżīr ü rīḡkat-engīz **ve** çeşme-ḡuṣā-yı (*Gül ü Mül, Diğەر 336, Beyit 4*). [ve,]

Gül bildi **ve** yakīn ḡaṣıl itdi ki Mül, ḡarīf-i ḡile vü deḡā **ve** nedīm-i / bezle-ḡvān u muşāḡib-i meclis-ārādūr, der-ḡāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğەر 336, Beyit 6*). [ve,]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bî-haşāne-i diğ̃er, ta'biye vü / rihte **ve** der-sā'at, sāğ̃ar-ı muhāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āğ̃er, vaż' (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 7*). [ve,]

Belki peyveste gül-bāng-ı nüş-ā-nüş **ve** hem-vāre, bülend- / na'ra-i hoş-bād-ı ser-ğ̃oşān-ı bî-hüşı, güş idersin. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 337, Beyit 1*). [ve,]

[...] / Mül çün bu güftār-ı telh u sāmī'a-figārı güş **ve** bu sāğ̃ar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğ̃er 337, Beyit 12*). [ve,]

güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz **ve** güm-kerde-i / rāh-ı şu'ūr u temyiz olup; (*Gül ü Mül, Diğ̃er 337, Beyit 13*). [ve,]

Ve kelimāt-ı bāṭın-āšnā vü taşavvufi-ma'nāya, ser-āğ̃āz eyledi. **ve** didi: / CEVĀB-I MŪL-İ ḤAMRĀ BĀ-GŪL-İ RA NĀ (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 5*). [ve,]

Ey Gül, eğerci sen, sipāh-ı şükūfe-i gülzāra **ve** ḥayl u ḥaşem-i nebātāt u / ezhāra, gālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-gīr (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 6*). [ve,]

yoğ̃dur ki baña tağ̃allüb ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āğ̃üş-ı dāye **ve** cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 7*). [ve,]

olup, nūm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā'ib-i ṭāḳat-kesel-i ṭarīḳi **ve** çāşnī-i miḥen-i tāb- (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 9*). [ve,]

Ve nīk u bed-i eyyāmı **ve** serd ü germ **ve** saḥt u nerm-i 'ālemi daḥi / müşāhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 13*). [ve,]

ve ne vechle kuvvet-i muḳāvemettūn vardır. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 16*). [ve,]

Ben ki ser-ā-pā 'ālem-i ḥillī, seyāḥat u temāşā **ve** ser-ā-ser iḳlīm-i / ḥürmeti geşt ü güzār ḳılmışum. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 1*). [ve,]

Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk **ve** 'ālimān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārik ile iḥtilāt u şoḥbet **ve** imtizāc u ülfet itmışüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 2*). [ve,]

Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk **ve** 'ālimān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārik ile iḥtilāt u şoḥbet **ve** imtizāc u ülfet itmışüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 2*). [ve,]

ve āşī vü şulḥ u mā-cerāda bulinup şad-hezār ceṽr ü cefā **ve** / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 4*). [ve,]

ve āşī vü şulḥ u mā-cerāda bulinup şad-hezār ceṽr ü cefā **ve** / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 4*). [ve,]

Eğer illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iḳtiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām **ve** enbiyā-yı zeṣi'l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 9*). [ve,]

Ben ḥod, belki cümle-i edyān **ve** cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ **ve** ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 11*). [ve,]

Ben ḥod, belki cümle-i edyān **ve** cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ **ve** ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 11*). [ve,]

Ve bedān u nīkān-ı her millet **ve** nādānān u 'āḳilān-ı her ümmet / baña bî-ḥadd u ḡayet i'tibār u rağ̃bet itmışlerdür. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 12*). [ve,]

Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl **ve** nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 340, Beyit 1*). [ve,]

ve kirāren hārb u kıtāl u peygār **ve** ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü
şecā‘at **ve** sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ve,]

ve kirāren hārb u kıtāl u peygār **ve** ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü
şecā‘at **ve** sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ve,]

ve kirāren hārb u kıtāl u peygār **ve** ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü
şecā‘at **ve** sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ve,]

olmuşumdur. / Lākin ben ki, mehekk-i kalb **ve** mi‘yār-ı derūnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [ve,]

şāyeste evzā‘ u etvār **ve** nā-sezā ef‘āl ihtiyār idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri sebebiyle
şahbā-yı ferah-fezā-yı helālūme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [ve,]

pür-şūr-ı nehy ü haram, vaz‘ ü ilkā olındı. / [...] ki pā-māl-ı hakāret ü hvārī **ve** fütāde-i hāk-i (Gül ü Mül, Diğer
340, Beyit 7). [ve,]

merd, bir bām-ı bülendden, bir āher merd-i derdmend üzere mānend-i / kazā-yı āsmānī, nāzil ü
fütāde **ve** miyānını hūrd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [ve,]

[...] / nā-gehānī **ve** bām-üftāde ferih ü fahūr, hıramān-ı semt-i selāmet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12). [ve,]

keyfiyyet-i hālī mecrūh-ı dil-figārdan tefahhuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı cān **ve** teslīm-i rūh-ı
revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [ve,]

Bir kimsenüñ hāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i diğer, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı siyehfām
ola **ve** ben dil-şikesteyi hūrd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ve,]

ve siyeh-mestligi **ve** evzā‘-ı « Şütür Gurbe » **ve** bī-hūde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i helālüm selāsil-i nehy ü
harāma giriftār oldı. (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3). [ve,]

ve siyeh-mestligi **ve** evzā‘-ı « Şütür Gurbe » **ve** bī-hūde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i helālüm selāsil-i nehy ü
harāma giriftār oldı. (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3). [ve,]

Mül ki bu muqaddimeyi tamām **ve** bu faşlı vāşıl-ı maķām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı kākħaka-i istihzā
olarak ser-āğāz-ı gūftār eyledi **ve** (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [ve,]

[...] / Bu keyfiyyetüñ daḡı verāsında maḡfī hālet **ve** nihānī hikmet vardur: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14). [ve,
]

İzid-i Müte‘āl-ı Celle Celālununñ her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār hikmeti **ve** perde-i hikmetinde nihān
hezārān şuver-i leṭāyif (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1). [ve,]

Lākin bir merde aña ittılā‘ **ve** āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḡun / u āgāhī, bīrūn-ı hadd-i imkāndur. (Gül ü
Mül, Diğer 342, Beyit 5). [ve,]

[...] / Ben ḡod maḡşūs-ı lehv ü neşāt **ve** sebeb-i lu‘b u inbisāṭum. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11). [ve,]

[...] / Ya‘nī rahmet-i Hākḡ ‘azze **ve** ‘ālā, ümmet-i Muḡammed üzere bi‘t- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [ve,]

tamām zāhir ü hüveydā **ve** ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemiyān, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i İzid-i ‘azīzū‘l-‘allāmdan ḡişse-
ḡīr ü behremend olup zuhūr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [ve,]

[...] dur, rahmet ü ḡufrāna / muḡtāc u sezāvār **ve** şāyānlardur. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12). [ve,]

Naḡl iderler ki tārik-i taṭtana-i mülk ü ḡadem **ve** fāriḡ-i diḡīm ü ḡaşem, / ḡazret-i İbrāḡīm Edhem, ḡuddise
sırrehū‘l-‘azīzū‘l ekrem, şebāḡāhī, ḡāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [ve,]

kerem ü ‘āṭifet **ve** rahmet ü maḡḡiretini āşḡār u izḡār eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [ve,]

ü güşāde **ve** derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-sūz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı
'āşiyān, velvele-endāz u gulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [ve,]

perdāz-ı sipihr-i berīn **ve** nāle vü āh-ı hāzīn-i dil-suhteğān **ve** ğirīv ü enīn-i / derdmendān, tañīn efgen-i mesāmi'-
i mütemekkinān-ı 'illiyiyn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [ve,]

perdāz-ı sipihr-i berīn **ve** nāle vü āh-ı hāzīn-i dil-suhteğān **ve** ğirīv ü enīn-i / derdmendān, tañīn efgen-i mesāmi'-
i mütemekkinān-ı 'illiyiyn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [ve,]

[...] fehvā-yı şerīf **ve** / ma'nā-yı lañifinden, teşhīş ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-peziir **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [ve,]

ve: Ve.

Ve mutarrā gül-berg-i selām u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dūrūd u tañiyyāt, / ol ser-meclis-i hāşşu'l-hāşş-ı
kurbiiyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [ve,]

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī **ve** āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütālā'a-fermā-yı
şahīfe-i hāl-i perişān-me'āl **ve** nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [ve,]

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / **Ve** her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nī senūñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [ve,]

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / **Ve** her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nī senūñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [ve,]

vecd: İlahi aşkla kendinden geçme.

Eşvāt-ı hālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taħammül-rübā-yı bülbulān-ı nağme-serādan bī-şabr u
ihtiyār, **vecd** ü cūşā (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [vecd,]

vech: Çehre, yüz.

olan dü-rūze zīb ü nümāyiş-i ebleh-firīb-i āferīñşe, yüz **vechle** tercīh / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [vechle, -le]

vech: Tarz, biçim, yol, sebep.

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār dañi ne **vechle** cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-
ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [vechle, -le]

ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdūñ. Ve bu **vechle** bizüm üzerimūze da'vī-i / fañilet ve taleb-i meziyyet
kılduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [vechle, -le]

ve ne **vechle** kuvvet-i muķāvemetūñ vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16*). [vechle, -le]

vechen mine'l-vüçühi.: Hiçbir yönden, asla!.

[...] / Ammā belā budur ki sen, kār-ı bed-terüñden, **vechen mine'l-vücühi**, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5).
[vechen mine'l-vücühi,, -i]

vechle: Yüz, surat, çehre.

Sen baña ne beñzersin ve ne **vechle** da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ı hurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [vechle, -+le]

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne **vechle** reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [vechle, -+le]

vedâ': Ayrılma, gitme.

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân **vedâ'**-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında giryê- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [vedâ'-ı,]

vefâ: Söztünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

Bâzâr-ı **vefâyı** germ idersin / Âhende olursa nerm idersin (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2). [vefâyı, -y, -ı]

ve âştî vü şulh u mâ-cerâda bulinup şad-hezâr cevır ü cefâ ve / **vefâ** vü şafâ-yı rûzgâr geçürmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [vefâ,]

velâyet: Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / sühâr-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı **velâyet**, bedî'ü'l-beyân u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [velâyet,,]

Ve îklîl-i celîl-i **velâyetle**, ser-firâz u ser-bülend olan devletmendân-ı 'âlf- / şân, ki sâye-bân-ı hümâyûn-ı [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1). [velâyetle,, -le]

ve-lîk: Amma, lâkin, fakat.

Egerçi şüretde hübr-ü vü nikû **ve-lîk** ma'nide bed-sîret ü zîşt-hüsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6). [ve-lîk,]

ve'l-kalem: Kalem ve kılıç sahibi.

Âşaf-ı Bermekî kerem, şâhibü's-seyfi **ve'l-kalem**; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [ve'l-kalem,,]

velvele: Gürültü || Türk musikisinde usul'ün parçacıklarına ayrılarak vurma şekli; bkz. ÖZTUNA, s. 550.

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, **velvele-i** murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gulgüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [velvele-i, --i]

velvele-ārā: Velvele veren.

cevelān ve eṭṭrāf-ı dā'ire-i bezm-i mūdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, **velvele-ārā** vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [velvele-ārā,]

velvele-endāz: Gürültü patırtı çıkaran.

ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-süz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı 'āşiyān, **velvele-endāz** u gūlgūle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [velvele-endāz,]

velvele-sāz: Mûsikîmizde usûllerin zamanlarını daha küçük parçalara ayırarak vurma.

[...] / terāne-senc ü **velvele-sāz** olup teşvīk-i yārān-ı şahbā-keşān ve terġīb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9). [velvele-sāz,]

verā: Arka taraf, görünmeyen, bir yerin arka tarafı.

[...] / Bu keyfiyyetüñ daḥi **verāsında** maḥfī ḥālet ve nihānī ḥikmet vardur: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14). [verāsında, -sı, -n, -da]

vesātet: Aracılık.

vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir ḥālet-i 'ārizī ola. / O maḳūle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizāda nesne ḥāşıl u zāhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [vesātet-i, -i]

ve't-teslīm: Allah'ın hükmüne itirazsız râzı olma, boyun eğme, mukadderâtı kabullenme.

ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı düdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / İzid-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, 'aleyhi't taḥiyyeti **ve't-teslīm** (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [ve't-teslīm,]

ve't-teslīm: Allah'ın hükmüne itirazsız râzı olma, boyun eğme, mukadderâtı kabullenme.

ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı düdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / İzid-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, 'aleyhi't taḥiyyeti **ve't-teslīm** (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [ve't-teslīm,]

v'ey: Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey kân-ı kerem yem-i 'ināyet / V'ey Āşaf-ı Bermekî-şahāvet (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5). [v'ey,]

Ey Gül-i ḥod-rüy u bî-ḥüde-güy, v'ey mişāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāh u / ārāyış-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11). [v'ey,]

ve'y: *Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.*

Ve'y gönli sürürü mey-güsârûn / Ey şād kılan dil-i hazîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [ve'y,]

ve'y: *Ve ey.*

Ve'y çün şāhidān-ı bāzār ve kaḥbegān-ı bī-ḥayā vü 'ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*).
[ve'y,]

vezāret: *Vezirlik makamı.*

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'āṭıfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'ādet / ve şadr-pīrā-yı serir-i devlet-i **vezāret** olsam dir
iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [vezāret,]

vezīr: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa sanını taşıyan kimselere verilen ad.*

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrin ü ḥüsn-i tedbīr, ya'nī **vezīr** ibn vezīr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [vezīr,]

[...] / **Vezīrān-ı** cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [vezīrān-ı, -an]

vezīr: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa sanını taşıyan kimselere verilen ad.*

Āmīzış ider çü sükker ü şīr / Ol şadr-ı güzīn **vezīr-i** a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [vezīr-i, -i]

Oldur o **vezīr-i** bī-mu'ādil / Oldur o müşīr-i bī-mümāşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [vezīr-i, -i]

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrin ü ḥüsn-i tedbīr, ya'nī vezīr ibn **vezīr**, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [vezīr,,]

vezīr-i a'zam: *Sadrizam.*

Aḥmed Paşa **vezīr-i a'zam** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 2*). [vezīr-i a'zam,]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maḥdem-i şāh-
ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [virdi,]

vir: *Vermek.*

[...] beni endahte-i gird-âb-ı harâm kılup, kulüb u bâtin-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibâr **vir̄di**, tã ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*vir̄di*, -di,]

vir̄-: Vermek.

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı **vir̄ürken** / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*vir̄ürken*, -ür, -ken]

vir̄ân: Harap, harap olmuş.

[...] hadîs-i lûlû-bâridur. / Bu teng-nây-ı fânî vü muḥaqqar nişîmen-i **vir̄ânî** ve bu saḳf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*vir̄ânî*, -ı]

vir̄d: Sık sık ve devamlı okunan dua.

i ruḥsârında, hıyre vü ḥayrân ḳalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maḳâmı, **vir̄d-i** zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*vir̄d-i*, -i]

vir̄üp: Vermek.

ḥaclet ü ḥicâb el **vir̄üp**, ser-ber-kün-i girih-i girîbân-ı gönçe olmaḳda bî-tâḳat / u tâb ḳalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*vir̄üp*,]

vir̄ür: 1. Vermek.

Bir ḥabbe **vir̄ür** mi müsteḥaḳḳa / Bir kerre eger iderse iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*vir̄ür*,]

vir̄ân: Yıkık, yıkılmış, harap.

bed ve aḳvâl-i nâ-pesendüñle faḥr u mübâḥât eylersin. / Ve beng ü büngi, bî-nâmûs u nengi ki senden ḥarâb u **vir̄ân** ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*vir̄ân*,]

vir̄ân-kün: Viran eden II daḡıtan, yaḡmalayan.

Vir̄ân-kün-i ḥânmanumuzdur / Erbâb-ı ṭabî'at ehl-i dâniş (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*vir̄ân-kün-i*,]

vü: Vü: ve.

Tã minnet ile ide ciger-ḥûn / Çarḥ ise denî **vü** tünd-ḥûdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*vü*,]

Ḳaṭ' eyledi fitne **vü** sitizi / Hıfzı o ḳadar ki tã ḳıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*vü*,]

İt sâķ-ı du'âyı ıurma teşmîr / Tâ-key tâ-key bu şekve **vü** dâd (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5). [vü,]

me'âbına sezâvâr u elyaķ u ahrâdur ki meclis-i hoş-tarĥ-ı cihânı, dest-i / şun' u ĥikmeti, sâĥte **vü** ârâste ve nüh
mînâ-yı zıbâ-nümâ-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [vü,]

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâĥte **vü** pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâĥar-ı âftâb-ı raĥşânı ve
sîmîn-kâse-i mâĥ-ı tâbânı, dâ'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [vü,]

Mu'cizâtı câmının bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet sîfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste **vü** enseb ü evlâdur
ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [vü,]

müstaĥrak-ı deryâ-yı endîşe **vü** fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / ĥastemi, ne maķûle tabîb-i ĥâzık-ı nabz-
şînâs u devâ-sâza 'arż u i'lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [vü,]

neşîd-i dil-pesend-i feraĥ-fezâ **vü** dil-keş edâ sâmi'a-pîrâ güş-zed ü oldı / ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit
3). [vü,]

Şehen-şâĥ-ı cihân-gîrûn sipeh-sâlâr-ı manşûrî / Niçe sipeh-sâlâr-ı manşûr, ber-taraf-sâz-ı fitne **vü** şerr ü şûr,
müdebbir-i (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [vü,]

Binâ-ber-în, erbâb-ı tab'-ı Fârs zemînden bir suĥan- âşnâ **vü** / hoş-edânun, maķâm-ı 'Acemde naĥme-serâ-yı
îcâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [vü,]

Bir vaķt-i nüzhet-fezâ **vü** behcet-pîrâda, ya'nî mevsim-i bahâr-ı dil- / güşâda ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3).
[vü,]

gürûĥ-â-gürûĥ, seyr-i şahrâ **vü** çemenzâra ve geşt-i deşt ü kühsâra çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13).
[vü,]

[...] / bu sâĥire-i ĥâmir-i ĥabrâdan ser-zede **vü** âşkâr olan eşcâr-ı pür-berg ü bâr ve (Gül ü Mül, Diğer 292,
Beyit 1). [vü,]

[...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i ĥâliyye **vü** kâliyyeleriyle ĥâmid ü şenâ-güyan-ı Ĥâzret-i İzîd-i
Kirdĥâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [vü,]

[...] dur, pür-nâle **vü** zârî idüp / [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2). [vü,]

cevelân ve etrâf-ı dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-ĥâşıl, ĥîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i
Mül, velvele-ârâ **vü** (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [vü,]

[...] / miyâne-i Gül ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara **vü** muĥâvere işti'âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7).
[vü,]

i ruĥsârımda, ĥıyre **vü** ĥayrân ĥalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maķâmı, vird-i zebân ider. (Gül ü
Mül, Diğer 296, Beyit 6). [vü,]

[...] / Ĥaĥîb-i câmi'-i gülzâr ki 'andelîb-i nâzûk-şadâ **vü** pâkîze-edâdur, (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1). [vü,]

Benefşe, ĥırķa-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i ĥâşu'l-ĥâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb-ürde-i perde-i ehl-i
murâķabe **vü** endîşedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [vü,]

şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre **vü** mevfûre ve ĥavâşş-ı nâ-ma'dûde **vü** maĥşûra ki saña (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 7). [vü,]

şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre **vü** mevfûre ve ĥavâşş-ı nâ-ma'dûde **vü** maĥşûra ki saña (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 7). [vü,]

Ya'nî vücûd-ı ĥaflet-âluduĥda miķdâr-ı zerre-i nâ-ĥîz, şu'ûr u temyîz / ĥalmayup fark-ı nîķ u bedden
berî **vü** âĥılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [vü,]

iderler. / Bisât-ı inbisât-pîrâ **vü** neşât-efzâ-yı sebzezâr, benüm tahtgâhum; gûşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [vü,]

‘adîmü’l-mişâllerine ki zîb-kerde **vü** zînet-dâde-i kilk-i bî-‘ayb u ‘ilel / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [vü,]

‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ’-ı şükûfe **vü** ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [vü,]

hakûmda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî **vü** isnâd-ı zîştî-i / ef’âl eyledüñse ma’nen kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [vü,]

Egerçi şüretde hûb-rû **vü** nikû ve-lîk ma’nîde bed-sîret ü zîşt-hûsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [vü,]

Ve’y çün şâhidân-ı bâzâr ve kaḥbegân-ı bî-ḥayâ **vü** ‘âr, hezâr âşnâ **vü** / her-câyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [vü,]

Ve’y çün şâhidân-ı bâzâr ve kaḥbegân-ı bî-ḥayâ **vü** ‘âr, hezâr âşnâ **vü** / her-câyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [vü,]

Ve ey mişâl-ı dem-i serî’ü’z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā **vü** bî-vücûd. / Ve ey mânend-i şafaḳ-ı zûd-fenâ **vü** hûn-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [vü,]

Ve ey mişâl-ı dem-i serî’ü’z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā **vü** bî-vücûd. / Ve ey mânend-i şafaḳ-ı zûd-fenâ **vü** hûn-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [vü,]

Ve tâ-key, kendü hûsn-i cemâl u ruḥsâr-ı ‘âle’l-‘âlûñe, şîve **vü** nâz / ve ğunc u delâl idersüñ. Bir sâ’at zîştî-i refîḳ-i nâ-cinsüñi ki ḥâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [vü,]

Kedüyî, köhnegân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgâriye da’vî-i hem-serî **vü** / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [vü,]

Ve senüñ ‘ömr-i kûtâhuñ ḥod yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bâdla hebâ **vü** tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [vü,]

Saḥa ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ **vü** sezâñı virürken / ne vechle reng ü rûy-ı âteşle i’tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [vü,]

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş u tarab, neşât u şâdmânî ve inbisât u / ḥandânîye bâdî **vü** sebeb olduğımndan hezâr cânla râġıb u tâlîbüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [vü,]

esrârıdur, ḥâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî’ü’ş-şanumdandır. / Bürc-i felek-i şâdî **vü** sürûra, kevkeb-i sa’d-ı pür-nûrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [vü,]

mücellâ **vü** şâf u pâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11*). [vü,]

Rûz-ı firûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu’âşirân-ı şafâ-kîşâna, şîfat-ı / ‘atâ **vü** saḥâ, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [vü,]

ġayretüm. / Ben miyâne-i ma’şûḳ-ı şermsâr ve ‘âşîḳ-ı dem-beste **vü** dil-figârdan (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [vü,]

Ey Gül, da’vî-i şâhidî eyledüñ ve ḥande-i bî-câ **vü** bî-ma’nâyı, ḥadd u / ‘adedden bîrûn u efzûn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [vü,]

Tevakkuf u şabr eyle, tâ çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / ki âvân-ı der-mândeġî **vü** peşîmânîdür, kırâ’at-i âyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [vü,]

[...] / **vü** ḥîre-rûyî, kâr-ı nâ-pesend ü bed-kirdârûñdan ḥacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [vü,]

olmağla havāle-i niş-i tevbîl ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u haberdār olmaduñ, ki defîne **vü** genc, künc-i harābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [vü,]

maḥfî **vü** nihāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 10*). [vü,]

Ve güş-güzāruñ olmadı, ki ben cem'iyet-sāz-ı aşḥāb-ı şoḥbet ü 'ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem'iyet-i bî-gāne **vü** ḥvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [vü,]

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şür-eḡnenāndan peydā **vü** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [vü,]

firîfte **vü** ḥayrān ve ol hey'et-i maḡbūla, şifte **vü** nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [vü,]

firîfte **vü** ḥayrān ve ol hey'et-i maḡbūla, şifte **vü** nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [vü,]

Ve ḥiç mülāḥaza **vü** endîşe itmedüñ ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [vü,]

siyāh- mestāne-nigāḥ-ı dil-berānuñ ruḡsār-ı tābdār u raḡşānları / üzere bî-şümār berterî **vü** meziyyet ve bisyār bîşterî **vü** faẓiletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [vü,]

siyāh- mestāne-nigāḥ-ı dil-berānuñ ruḡsār-ı tābdār u raḡşānları / üzere bî-şümār berterî **vü** meziyyet ve bisyār bîşterî **vü** faẓiletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [vü,]

bî ḡıll-ı 'āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bî-raḡm-ı ma'şūkān-ı cefā-kîşānla / bî-şümār mu'āmele **vü** esrār ve hezār mükāleme **vü** ḡüftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [vü,]

bî ḡıll-ı 'āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bî-raḡm-ı ma'şūkān-ı cefā-kîşānla / bî-şümār mu'āmele **vü** esrār ve hezār mükāleme **vü** ḡüftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [vü,]

Çeşmi bir āḥūdūr olmış şîrler naḡçîr āña / Bî-'umāle-i rāy-ı zerrîn, bu cümleden zîbā **vü** ḥoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdān-ı kînesi, / cüş idüp buḡār-ı sitîz ü ma'reke-su'üd-ı muḡa'ar-ı dimāḡ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdān-ı kînesi, / cüş idüp buḡār-ı sitîz ü ma'reke-su'üd-ı muḡa'ar-ı dimāḡ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [vü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, ḥışm u ḡāzab, pür-ḥün u sürḡ-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücādele **vü** münāzarada, da'vî-i şūḥ-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [vü,]

Çeşmi bir āḥūdūr olmış şîrler naḡçîr āña / Bî-'umāle-i rāy-ı zerrîn, bu cümleden zîbā **vü** ḥoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdān-ı kînesi, / cüş idüp buḡār-ı sitîz ü ma'reke-su'üd-ı muḡa'ar-ı dimāḡ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdān-ı kînesi, / cüş idüp buḡār-ı sitîz ü ma'reke-su'üd-ı muḡa'ar-ı dimāḡ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [vü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, ḥışm u ḡāzab, pür-ḥün u sürḡ-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücādele **vü** münāzarada, da'vî-i şūḥ-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [vü,]

pişmiş zann u ḥayāl idersin; ammā henüz tamām nākış u ḥāmsın. / Ve egerçi, mālîk-i kiber-i sinn ve sāl-ḡürde **vü** rüzḡār-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [vü,]

henüz pîr-i nā-bāliḡ ve mişāl-ı etḡāl-ı ḡurd-sāl, dîvāne **vü** bî-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḡş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [vü,]

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü ‘aṭāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāḥib-ser-māye **vü** ḥānmāni ve bī-
pāyān mālīk-i ser ü sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [vü,]

vücūda gele, mū-şikāfān u dakīka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemiyyān olan ‘uḳalā
‘indeinde saḥā **vü** ‘aṭādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [vü,]

iderüm. / Ve ḥaberdār degülsin ki ol şecā‘at u cür‘et, ki zātī **vü** ṭabī‘ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*).
[vü,]

[...] ḥadīş-i lülū-bārdur. / Bu teng-nāy-ı fānī **vü** muḥakḳar nişīmen-i virānī ve bu saḳf-ı mīnā- (*Gül ü Mül,
Diğer 322, Beyit 11*). [vü,]

nümāyī **vü** sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuḥlū‘l-cevāḥir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt
peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [vü,]

dalāletle cādde-i ḥakdan inḥirāf ve telkīn-i şeyāṭīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf iden güm-rehāni,
tarīk-i tevḥīk-i refīk-i İslāma ḥadī **vü** dā‘ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [vü,]

ve rāst-revī-i şāḥ-rāḥ-ı müstakīm-i dīn-i ḳavīme, bādī **vü** sā‘ī olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iḳlīm, (*Gül ü Mül,
Diğer 323, Beyit 10*). [vü,]

zindegānī-i bī-şümār ile i‘tinā **vü** iftiḥār, ‘inde’l-‘uḳalā şāyeste **vü** sezāvār / olmaduḡı [...] ‘ayān u (*Gül ü Mül,
Diğer 324, Beyit 2*). [vü,]

idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā‘ire **vü** şerāre bārdan taşra vaż‘-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u
berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [vü,]

olmayayduñ ve āḡāḥī **vü** ḥüşyārīden, fi‘l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḥikmet-
‘unvān ki eḥādīş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [vü,]

hemyānçe-i evḥām u enbānçe-i buḥār-ı dimāḡ-ı āzārdur, kimyā **vü** iksīrtā ‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325,
Beyit 14*). [vü,]

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā **vü** miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam
encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [vü,]

Ve ḥiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bāḡ-ı ḥazān- / pezīr-i ‘ālem-i bī-medārda, ser-ber-
āverde **vü** gerden-firāz olduḡda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [vü,]

taşarruf-ı rüzḡarını, bürīde **vü** şikest ve leged-küb-ı ḥakāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaḳarını rīzān-
ı ḥāk-ı mezellet ü ḥaksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [vü,]

duḡter-i rez iken, ‘acībe **vü** ḡarībedür ki kendüñi ser-māye-i / ḳuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann
idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [vü,]

mişdaḳına mā-şadaḳ olan mekkāre-pīre-zenān gibi, ḳavvādī **vü** sebū-keşī **vü** / nābe-kārīlige mu‘terif ü maḳarr
olup, süst-ḳadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [vü,]

mişdaḳına mā-şadaḳ olan mekkāre-pīre-zenān gibi, ḳavvādī **vü** sebū-keşī **vü** / nābe-kārīlige mu‘terif ü maḳarr
olup, süst-ḳadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [vü,]

cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze **vü** nā-sāz ve Güle cevāb-ı pūr-‘itāba, bu / perdeden ser-āḡāz itdi, ki: (*Gül ü Mül,
Diğer 330, Beyit 14*). [vü,]

selāma, kisvet-i cür‘ada, ne güne, ser-fürü **vü** ḥāk-büsī eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [vü,]

cilvegāhuñdur, ārzüyī **vü** raḡbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germī-i ülfet ü şoḡbet / içündür. [...] (*Gül ü Mül,
Diğer 333, Beyit 6*). [vü,]

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşūl-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste **vü** münkaṭı' ve germi-i bāzāruma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [vü,]

'arīf ü āgāh olmaḥlıḳ, bir kār-ı nīkū **vü** pesendide idügi muttefeḳun / 'aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2). [vü,]

i dil-pezirin 'ayān u taḳrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā **vü** / ḥatır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girānī-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [vü,]

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi **vü** şenā-geri, ki nizāmū'l-mülk-i / memālik-i nazm u suḥanveri ve Ḥusrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [vü,]

'ayn-ı girye **vü** bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5). [vü,]

Gül bildi ve yakīn ḥaşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥile **vü** degā ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [vü,]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i dīger, ta'bīye **vü** / rīḥte ve der-sā'at, sāgar-ı muḥāvere **vü** münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḥer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [vü,]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i dīger, ta'bīye **vü** / rīḥte ve der-sā'at, sāgar-ı muḥāvere **vü** münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḥer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [vü,]

Ve mürā'āt-i [...] ser- / mestān-ı medhūşa, şifte **vü** firīfte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [vü,]

kavlince, farkı, pādan farka iktidārı ḳalmayup, bī-iḥtiyār, medhūş u bī-hūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāḥese **vü** münāḳaşayı daḥi, rübūde-i dest-i istiṭā'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [vü,]

görüp, redd-i cevāba, bir ḳā'ide-i bā-fā'ide mülāḥaza **vü** ḥātıra idemeyüp, biz- / zārūre, dest-der-dāmen-i ḥaḳīḳat oldı. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4). [vü,]

Ve kelimāt-ı bātın-āšnā **vü** taşavvufī-ma'nāya, ser-āgāz eyledi. ve didi: / CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA'NĀ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5). [vü,]

ve āştī **vü** şulḥ u mā-cerāda bulınup şad-hezār cevır ü cefā ve / vefā **vü** şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [vü,]

ve āştī **vü** şulḥ u mā-cerāda bulınup şad-hezār cevır ü cefā ve / vefā **vü** şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [vü,]

şāyeste evzā' u etvār ve nā-sezā ef'āl iḥtiyār idüp münāza'a **vü** mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [vü,]

Ve dest-i temennā **vü** niyāzı dergāh-ı Ḥudā-yı çäre-sāz u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [vü,]

Yā İbrāḥīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm bunı temennā / **vü** niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [vü,]

tevbe **vü** istiğfār ve bātın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü ḡaffār»dur. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [vü,]

perdāz-ı sipīhr-i berīn ve nāle **vü** āḥ-ı ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ḡırīv ü enīn-i / derdmendān, taṇīn efgen-i mesāmi'-i mütetekkinān-ı illiyyīn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [vü,]

vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara **vü** muḥāvereden fāriḡü'l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [vü,]

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istihlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara **vü** muhâvereden fâriğü'l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [vü,]

Pes merd-i pâk-bîn ü hak-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nigh-sâz-ı müfâla'a **vü** diğkat ve nazar-endâz-ı çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [vü,]

vü: *Ve bağlacının sesliyle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonraki okunuşu [Sessizle biten kelimelerden sonra u veya ü şeklinde okunur].*

Ey bî-ma'nâ, da'vî-i hüd-fürüşî ve hviş-bîniden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede **vü** tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî **vü** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [vü,]

vü: " *Ve* " bağlacı.

zindegânî-i bî-şümâr ile i'tinâ **vü** iftihâr, 'inde'l-'uçalâ şâyeste **vü** sezâvâr / olmaduğı [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [vü,]

vücüd: *Beden, cisim, varlık.*

zağm-ı nâsür-geşte-i **vücüd-ı** şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çäre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem demeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [vücüd-i,]

HIȚĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ĤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya nî **vücüd-ı** bihbüdümda merküz u mevcüd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [vücüd-i, --ı]

Ya nî **vücüd-ı** ğaflet-âluduñda miqdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu'ur u temyîz / kılmayup fark-ı nîk u bedden berî vü 'atılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [vücüd-i,]

vücüd-ı bihbüdümüñ bozortgerîn olmasından kinâyedür. / [...] kelâm-ı mu'ciz-nizâmın (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7*). [vücüd-i, --ı]

kerem-i Ĥâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü **vücüd-ı** cüd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [vücüd-i,]

Bu ĥam-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürtüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i nakışu'l-'ayyâr **vücüduñı**, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [vücüduñı, -uñı,]

vücüd: *Varlık, mevcudiyet.*

vücûda gele, mü-şikâfân u dakîka-bînân-ı cihân ve keyfîyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemiyân olan 'uçalâ 'indeinde sağâ vü 'atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [vücûda, -a]

vukû: *Olma, meydana gelme.*

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâğat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ğasb, ĥamrîyyelerinde nakş-ı ser-levha-i **vukû** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [vukû,]

vuşlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*

rūhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlâhîyi cüyân ve semt-i 'âlem-i **vuşlata**, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*vuşlata*,,]

Y

yâ: *Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılır.*

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*yâ*,]

yâd: *Hatırlama, anma.*

Ser-firâz olur o 'ârif ki ola efgende / Ve kendüni **yâd** u ferâmûş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*yâd*,]

âzârdur, **yâd** eyle ki [...] / Ve nîm-lahza bed-sirişî-i celîsüni mülâhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*yâd*,]

yâd idüp fütâde-i hâk-ı pâ-yı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i satı' u 'n-nûr-ı ihlâşı daḥî ziyâde mâlîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*yâd*,]

'âlî-makâm ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı 'âlî-'ilm, ḥazret-i ḥvâce-i 'âlem, / şalavâtu'l-İlâhî 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâmdan, der-ḥatır u **yâd** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*yâd*,]

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rifle **yâd** u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâḥat-ḳarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*yâd*,]

yakın: *Yaklaşmak.*

Gül bildi ve **yakîn** ḥâsıl itdi ki Mül, ḥarîf-i hîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-ḥvân u muşâḥib-i meclis-ârâdur, der-ḥâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*yakîn*,]

yakın: *Yakın olmak. Uzak olmayan yer.*

haberdâr degülsin ve taḥşîl-i **yakîn** itmemişsin ki sitâyîş-i bihîn ve / maḥâmid-i nikûterîn oldur ki zebân-ı bî-zebân-ı aḥyâr-ı pesendîde eṭvârdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*yakîn*,]

yakîn: *Sağlam ve kat'i olarak bilmek.*

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u ḡazab, pür-ḥün u sürḥ-gün eyledi. / Ve **yakînen** bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*yakînen*, -en]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ğazab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve **yaķinen** bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şüh-çeşmī ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [yaķinen, -en]

ya'kūb: Hz. Yakup peygamber.

Ya'kūb mıyım ki itdi zü'l-menn / Beytū'l-hazeni baña nişimen (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [ya'kūb,]

ya'kūb-ı: Hz. Ya'kūb, çile çeken, hasret duyan, ağlayan.

Çıkdı andan dāmen-i cākiyle Yūsufvār gül / **Ya'kūb-ı** pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşākdā ḥār-ı dil-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [ya'kūb-ı,]

yākūt: En meşhuru kırmızı renkli olan, sadece elmasın çizebildiği çok değerli bir taş.

[...] / Ben **yākūt-ı** seyyāle-i cān ve la'l-i müzāb-ı rūḥ-ı revānum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [yākūt-ı, -ı]

yalvar: Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

[...] / Yāre **yalvaramasa** kalsa hicāb altında (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6). [yalvaramasa, -amasa]

yaña: Yan: Taraf, yön.

[...] / Bir **yaña** ğam-ı diyār-ı ğurbet (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2). [yaña,]

Bir **yaña** meşakḳat-i ma'īšet / Bir **yaña** melāmet-i eḥibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [yaña,]

Bir **yaña** meşakḳat-i ma'īšet / Bir **yaña** melāmet-i eḥibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [yaña,]

Bir **yañasa** zaḥm-ı raḥm-ı a'dā / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-ālūd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [yañasa, -sa]

ya'nı: Yani, sözün kıyası.

Ve māhtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i 'arūsān-ı bāğdur, **ya'nı** ğāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülğüne-sāy-ı çehre-i şüküfe-i gün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ya'nı,]

Mül çünkü bu mā-cerāyı, **ya'nı** bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaḳḳında bu ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi, 'inān-ı ihtiyār, dest-i taḥammüliden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [ya'nı,]

Ve her çend sāğar-ı zerrīn ü cām-ı billürīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, **ya'nı** kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmıla, ser-şār u memlū ola ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [ya'nı,]

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl̄ ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, **ya'nı** dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşişde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ya'nı,]

[...] / **Ya'nı** rahmet-i Ḥaḳḳ 'azze ve 'ālā, ümmet-i Muḥammed üzere bi't- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [ya'nı,]

zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insânu'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, **ya'nî** hâtûn-ı siyeh- / pûş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*ya'nî,*]

ya'nî: 'Demek oluyor ki' anlamlarında bağlaç.

Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, **ya'nî** senüñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*ya'nî,*]

[...] / Seyyidü's-saḳaleyn ü mefḥar-i 'âlem, **ya'nî** hâzret-i Muḥammedü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5*). [*ya'nî,*]

ya'nî: Demek şudur ki.

[...] / Mâlik-i rây-ı zerrîn ü hüsn-i tedbîr, **ya'nî** vezîr ibn vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*ya'nî,*]

Bir vakt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, **ya'nî** mevsim-i bahâr-ı dil- / güşâda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*ya'nî,*]

[...] / Ve basîṭ-i rûy-ı zemîn, bisâṭ-ı inbisâṭ -efzâ-yı rengîn ile **ya'nî** çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*ya'nî,*]

[...] / **ya'nî** bûlbûlân-ı hezâr-destân-ı büstân, şâḥsâr-ı nihâl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*ya'nî,*]

Ya'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu naḡme-i neşât-âmîz ü inbisâṭ-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*ya'nî,*]

ḤİṬÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ / Ey Mül eger beni, **ya'nî** vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*ya'nî,*]

nûr-ı dîde-i âferîniş, ḥvâce-i kâ'inât u fâḥrû'l-'âlemîn **ya'nî** / Ḥâzret-i Muḥammedü'l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*ya'nî,*]

Ya'nî vücûd-ı ḡaflet-âluduñda miḳdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu'ûr u temyîz / ḳalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü 'âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*ya'nî,*]

Senüñ âsîb ü gezendüñ, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, **ya'nî** senden / birkaç ḳatre ki bir libâs-ı pākîzeeye çekîde ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*ya'nî,*]

Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḡlî, cüvân-merd **ya'nî**, / 'ilm-i kerem ü baḡşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*ya'nî,,*]

Baḡa niçün havâle-i nîze-i serzenîş ü sitîz idersin? / Ma'lûmuñ degül midür ki bu ma'nâ, **ya'nî** aḥkâm-ı ḥillüm, nüzûl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*ya'nî,*]

yâr: Sevgili || dost.

Ben bî-kes ü ḡam-güsâr u **yârı** / Pâ-mâl u ḥâḳîr ü ḥâḳsârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*yârı, -ı*]

[...] / **Yâre** yalvaramasa ḳalsa ḥicâb altında (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6*). [*yâre, -e*]

Bir ḡüft ü ḡudayuz nîgeh-i çeşm-i **yârile** / 'Aşk olsun ol mu 'âmelenüñ âşnâsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*yârile, -ile*]

yār: *Sevgili l dost.*

ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda **yār** u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā‘at ve
sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*yār,]*

yārān: *Dostlar.*

[...] / terāne-senc ü velvele-sāz olup teşvīk-i **yārān-ı** şahbā-keşān ve terğīb- (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9*).
[*yārān-ı,]*

yāsemen: *Yasemin.*

şükūfe-i semen ü **yāsemen** ve sünbül ü nesrīn ve nergis ü reyāhīn birle pūr- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül,*
Diğer 289, Beyit 4). [*yāsemen,]*

yāver: *Yardımcı.*

ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u **yāver** olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā‘at ve
sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*yāver,]*

yāver: *Yardımcı.*

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cūr‘et ü
şecā‘atle meded ü **yāverī** eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*yāverī,]*

yaz: *Yaz mevsimi.*

Niçe meyl itmesünler **yaz** u kış cām-ı mey-i āle / Odur bir düdsuz od hārsuz gül dāğsuz lāle (*Gül ü Mül, Diğer*
333, Beyit 13). [*yaz,]*

yed-i: *Yedi sayısı.*

āsmānı, **yed-i** mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rahşānı ve
sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*yed-i,]*

yegān: *Birer birer, ayrı ayrı, tek tek.*

tutarum, saña **yegān** yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīs-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü*
Mül, Diğer 325, Beyit 10). [*yegān,]*

tutarum, saña **yegān** yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīs-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü*
Mül, Diğer 325, Beyit 10). [*yegān,]*

vegān vegān: *Birer birer, ayrı ayrı.*

yegān yegān mevzū'-ı ıabaqçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nıkū-şıfātumda / mevcüd u meknüzdur. Zinhār: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*yegān yegān,]*

vegdür: *Daha iyi olmak.*

Hazzuñ var ise eger fenādan / **Yegdür** bu bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*yegdür,]*

yek: *Bir, tek, vahit.*

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miñnetle telh-kām ve bu meykede-i harāb- / ābād-ı fenāda **yek** nefes, cām-ı ğam encāmuñdan taşıl-i keyfiyyet-i rāhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*yek,]*

her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdüğü, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña **yek** şemme, izhār ve fi'l-cümle, 'ayān u iş 'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*yek,]*

yek: *Bir, tek.*

Ve senüñ 'ömr-i kütāhuñ hōd **yek** māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*yek,]*

yek-bāre: *Tek parça, bütün; tamamen.*

Yek-bāre, gürüh-ı hūbān-ı 'işve-perdāza nıgeh-endāz ol, tā ma'lūm / idinesin ki cemī'isinden bālāter ü ser-fırāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*yek-bāre,,]*

yek-dane: *Bir tane, eşi benzeri olmayan, eşsiz.*

yek-dāne-i bī-bahādur, ve [...] / [...] kerīmesince, huşk mānde-i nihān-hāne-i lahd-i zemīn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*yek-dāne-i,]*

yek-diger: *Bir başkası.*

vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı **yek-diger** ve münāzara vü muhāvereden fāriğü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*yek-diger,]*

yeke-süvār: *Usta at binici.*

mesned-nişīn-i [...] ve **yeke-süvār-ı** / mızmār-ı [...] mahrem-i harīm-i celāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2*). [*yeke-süvār-ı,]*

yeke-tâz: *Düşmana yalnız başına saldıran yiğit, bahadır.*

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmar-ı şeca'at ve **yeke-tâz-ı** meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*yeke-tâz-ı, -ı*]

yeksân: *Yerle bir etmek amacıyla; rakibi ortadan kaldırmak için.*

kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü **yeksân** olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*yeksân,]*

yem: *Deniz.*

Ey kân-ı kerem **yem-i** 'inâyet / V'ey Âşaf-ı Bermekî-saḥâvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*yem-i, --i*]

Gör ey **yem-i** cûd u 'ayn-ı iḥsân / Tevcih-i nigâh-ı lûṭfa şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*yem-i, --i*]

yemm-i: *Deniz.*

pây-der-gil-i hayret ü ıztırârî, maẓîk-i çâh-ı ka'r-ı nâ-yâb-ı ḡamdan ḡalâşa, / bir merd-i 'âlî-himmet ve gird-âb-ı **yemm-i** ıztırâb u elemden istiḡlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*yemm-i,]*

yer: *Yer, Mekan.*

[...] / Baḡr üzre degül ḡabâb **yer** yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*yer,]*

[...] / Baḡr üzre degül ḡabâb **yer** yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*yer,]*

yeter: *Yeter.*

Dâd ey şeh-i kişver-i kerem dâd / Tâ-key **yeter** ey Faşîḡ teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*yeter,]*

yı: *Sahip olmak.*

yı [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 15*). [*yı,]*

yine: *Tekrar.*

Ammâ **yine** naḡl-ı kâ-m-ı bî-bâr / Açılmadı ḡonçe-i dil-i zâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*yine,]*

[...] / İrdi nevrüz **yine** geldi ḡülistâna şabâ (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7*). [*yine,]*

Kesret-i istiṣmāmuñ, bādī-i renc-i şudā' ve bā'is-i ālām-ı zükām / iken niçün **yine** şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*yine,]*

yok: Yok.

Mānī-i şuver nigār-ı ma' nā / **Yokdur** bu hünerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*yoğdur, -dur]*

Yokdur keremünde büy-ı minnet / Ey pādşeh-i serīr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*yoğdur, -dur]*

Yok ağzımı açmağa mecālüm / Luṭf u kerem it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*yoğ,]*

Kim **yoğ** bu cihānda bir penāhum / Olsun bu ḥaḳīr-i kem-liyāḳat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*yoğ,]*

[...] / Tāb **yoğ** dīde-i 'uşşāğda nezzāresine (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*yoğ,]*

[...] mānī'-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāğat-eşerdür. / Saña ḥiç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde **yoğ** mı idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*yoğ,]*

yoğdur ki baña tağallüb ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āğüş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*yoğdur, -dur]*

yok: Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Hezār muhasseñāt u nīkūyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senüñ ḳabāyih u bed-ḥulūğunda ḥiç söz ve aślā kelām **yoğdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*yoğdur., -dur]*

yoğdur. / Ve hemīşe, kem-fehm ü kec-endīşe olup, semt-i ḥulāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*yoğdur., -dur]*

yoğdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 3*). [*yoğdur., -dur]*

yol: Uğruna,uğrunda l amaç, maksat.

[...] / **yolından** medḥ ü sitāyiş kıldıñ ve bu ma'nāyı, sebep-i faḥr ve bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*yolından, -ı, -n, -dan]*

yūsuf: Hz. Yusuf peygamber.

Bil ki ol **Yūsuf-ı** Mısrī-çemenüm ki derün-ı ḥalvet-ḥāne-i ḡonçede, / dest-i güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmīşdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*yūsuf-ı, -ı]*

yūsufvār: Hz. Yusuf gibi.

Çıkdı andan dāmen-i çakiyle **Yūsufvār** gül / Ya'kūb-ı pinḥānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşāğda ḥār-ı dil-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*yūsufvār,]*

yüz: Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).

olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, **yüz** vechle tercîh / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3). [yüz,]

yüz: Yüz, sayı sıfatı.

Eger bu mâkâl-ı kızb-ihtimâlde, şadıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı dürûğ- / ihtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı hâkķ iseñ pes niçün şad-hezâr **yüz** (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9). [yüz,]

yüzden: 1.sebepe 2) yüz, çehre.

Ben dil-figâr-ı hayret ü efkâr daħi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne **yüzden** intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [yüzden,]

yüzi: Yüzey, sath; sima, çehre.

Uyħu **yüzi** gördi päsânlar / Tedbîri ile hemîşe taķdîr (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14). [yüzi,]

Z

zâhidân: Zâhidler, aşırı sofular.

Ve laķab-ı [...] mülakķab kılınup suħre-i / dehr ve şöħre-i şehr, adlanmañ ħod, seni âħir ħalvet-ħâne-i **zâhidân**-ı şâfi-nihâd (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11). [zâhidân-ı, -ı]

zâhir: Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.

vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, bir hâlet-i 'arîzî ola. / O maķûle kuvvet ü kudretten maħall-i iķtizâda nesne hâşıl u **zâhir** (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [zâhir,]

zâhir: Açık, aşına.

tamâm **zâhir** ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzid-i 'azîzû'l-'allâmdan ħişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [zâhir,]

dergâhuma, nigâhdâr-ı ma'şîyyet ü günâh olursam, rahmet-i bî-gâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde **zâhir** ü 'ayân olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [zâhir,]

zâhîren: Açık, belli bir şekilde, açıkça, açıktan açığa, görünür bir şekilde.

Ey Gül-i la'lin kabā, egerçi **zāhiren** tūti-i şekker-hā gibi, perr ü bālūn / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā çi sūd, senūñçün bir suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*zāhiren,*]

zahm: Far. Yara, ceriha.

Merhem diyü cāna **zahm** ururlar / Bir pür-hünéri idince itlāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*zahm,*]

zahm: Yara.

Zahm-ı ğam-ı rüzgāra merhem / Dil-ħastelere şifā-resānsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*zahm-ı,*]

Merhem-zen-i **zahm-ı** bī-kesānsın / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 15*). [*zahm-ı, --ı*]

Merhemleri **zahm-ı** cān-gezādur / Bir nīm-piyāle şunsalar ger (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10*). [*zahm-ı,*]

Andan göremez ruħ-ı nevāziş / Ey merhem-i **zahm-ı** sīne-rīşān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*zahm-ı,*]

Bir yañasa **zahm-ı** rahm-ı a'dā / Bu **zahm-ı** ĥadeng-i zehr-ālūd (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [*zahm-ı, --ı*]

Bir yañasa **zahm-ı** rahm-ı a'dā / Bu **zahm-ı** ĥadeng-i zehr-ālūd (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [*zahm-ı, --ı*]

zahm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*zahm-ı, --ı*]

za'if: Zayıflık, güçsüzlük II bir şeye karşı duyulan aşırı istek.

Ahvalūmi 'arza tāb u tākat / Ğamla o kadar **za'if** ĥālum (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*za'if,*]

zākir: A. zikreden, zikredici, anan.

ve **zākir** ü tesbīh-ħvānān-ı Ĥudā-yı Āmürzgārdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4*). [*zākir,*]

zamān: Zaman.

Fitne ola mest-i ĥāb-ı rāħat / 'Aşrında o server-i **zamānuñ** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*zamānuñ, -uñ*]

Müşirān-ı **zamānuñ** ĥüsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*zamānuñ, -uñ*]

Şahn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna / Bir naqş-ı dil-keş oldı uydı zemīn **zamāna** (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*zamāna, -a*]

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nūzhet-zemīn-i reyāħīnüm. / Ve revnağ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i **zamān** ve zīver-i cemāl-ı heft-iķlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*zamān,*]

Ve laţif-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı **zamāne**, ĥūy-ı / melekiyyü'l-ħışālı, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*zamāne,, -e*]

‘ömr ve **zamân-ı** hayâtlarından ƙalîl ü kütâhter vâkı’ olmışdur. / Kendü güftâr-ı mu‘ciz-âşârları mışdâkıncâ, ki
[...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [zamân-ı,]

Ve fûşûl-ı çehârda benüm **zamân** u ‘ahd-ı letâfet-âşârumda, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña
ragbet ü i‘tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [zamân,]

mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şüret-i hâlüm aña mu‘âdil ü mümâşildür ki, bir **zamânda** bir (Gül ü Mül,
Diğer 340, Beyit 8). [zamânda, -da]

zamân: Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

bârân, çok **zamânlar** girye-künân u eşk- efsân kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [zamânlar, -lar]

zamân: Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu sürenin belirli bir parçası, vakit.

hâtıra, cilve-ger-i Mir‘ât-ı zeng-pezîr-i hâtır-ı ‘abd-ı hâkîr oldı ki; mızmâr-ı / nazm u eş‘ârda olındığı gibi,
nice **zamân**, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [zamân,,]

[...] / Nice **zamân**, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü hüsrân olup, delâlet-i cehâlet ü (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8).
[zamân,,]

zamâne: Yaşanılan zaman, devir.

Ahvâl-i dili kim ide tahrîr / Ebnâ-yı **zamâne** bî-vefâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7). [zamâne,]

Pâkân-ı merdümân-ı **zamâne** hod, benüm âb-ı dil-cüyumı ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü hıla‘-ı
fâhirelerinden mâ‘adâ şafâ-i cemâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [zamâne,]

zann: Sanmak.

Çemen **zann** eylemeñ bir sebzgün hârâ-yı pür mevci / Şabâ şâhenşeh-i mülk-i bahâra itdi pây-endâz (Gül ü Mül,
Diğer 288, Beyit 11). [zann,]

fürûğ-ı hod-fürüşî **zann** idüp, istib‘âd u istiksâr itme ki kudret-i bâliğa-i cenâb-ı / hallâk-ı ‘aliyyü’l-ıtlâkdan,
celle şânuhu ba‘îd degüldür ki havâşş-ı cemî‘- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [zann,]

pişmiş **zann** u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde
vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [zann,]

duhter-i rez iken, ‘acîbe vü ğarîbedür ki kendüñi ser-mâye-i / kuvvet ü merdânegî ve şevket ü
ferzâneğî **zann** idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [zann,]

Ey Gül, hîç pes ü pîşüne nigâh-endâz-ı ‘ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hü-y-ı
müstahsen **zann** itmişsin. Belî, ber-ma‘nâ- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [zann,]

zann: Zannetmek , sanmak.

Hezār ‘āşık-ı dil-figâre, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen **zann** eylesin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücüd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*zann,*]

zar: 1. Ağlama, gırye. 2. Hazin hazin ağlayan.

Ammâ yine naḥl-ı kām-ı bî-bâr / Açılmadı gonçe-i dil-i **zâr** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*zâr,*]

‘Āşıkân-ı **zâr** u şeydâ, âteşîn-ruḥsâr-ı ma‘şûkân-ı dil-ārâyı, ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12*). [*zâr,*]

cemālân, bir dilîr-i pür-dildür, ki **zâr** u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zâr,*]

cemālân, bir dilîr-i pür-dildür, ki **zâr** u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zâr,*]

Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i‘tirâf u ikrârûñ degül / midür, ki ben, miyâne-i ‘âşık-ı **zâr** u ma‘şûk-ı şermsârdan bürka‘-endâz-ı hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*zâr,*]

zar: Ağlamak.

[...] / Telḥ itmede kām-ı cân-ı **zârı** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1*). [*zârı, -ı*]

[...] dur, pür-nâle vü **zârî** idüp / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2*). [*zârî, -ı*]

zar: Zayıf, dermansız.

ārâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i gam-dîde ‘âşık-ı **zâr**, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür‘a-i jâleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*zâr,,*]

zar: Ağlama, sızlanma.

Bir bî-kes-i nâ-murâd u **zârum** / Mağdûr-ı ‘adû-yı ḥilekârum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*zârum, -um*]

zarar: Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.

[...] / Çünkü şoḥbet-i enîs-i nâ-cins ve hem-dem-i nâ-hemvârdan gezend ü **zarar** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*zarar,*]

zât: Kendi, bizzat kendi.

Ey şadr-ı güzîñ Hıdîv-i zî-şân / Sen **zâtuña** lâyıḳ eyle iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*zâtuña, -u, -ñ, -a*]

bulup, ta‘rîf-i fażîlet-i gevher-i **zât** ve tavşîf-i ḥüsn-i sıfâta ser-âgâz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınâşsa-i şudûr olan naḡamât-ı laṭîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*zât,*]

yegān yegān mevzū'-ı ıtabakçe-i beyān itdüm, henüz **zāt-ı** nikū-şıfātumda / mevcūd u meknūzdu. Zinhār: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [zāt-ı,]

[...] ki nūr- / ı zūlmet-süz-ı mişkāt-ı **zāt-ı** şamedānīdūr, 'amm-i nevāle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [zāt-ı,]

medīha-ıhvān-ı **zāt-ı** pūr-hüner-i bī ma'āyibüm olurlar: / Ez- Sākīnāme-i Riyāzī (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11). [zāt-ı,]

iderüm. / Ve haberdār degülsin ki ol şecā'at u cür'et, ki **zāt-ı** vü tabī'ī olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [zāt-ı, -ı]

güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta'rīfle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı **zāt-ı** şafā-şıfātumda olan eş'ār-ı ma'nīdār-ı feşāhat-kārīn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [zāt-ı,]

zāt: 1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. 2. Bir şeyin ta kendisi, maddi varlığı, maddi varlığının özü, öz varlık. 3. Bir varlığın hakikati, hüviyeti, mâhiyeti.

Mu'cizātī cāmınuñ bir cür'asına teşne-leb / **Zāt-ı** mekremet şıfātlarına, herze-gerdān-ı şāyeste vü enseb ü evlādur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [zāt-ı, --ı]

zāt: Kişinin öz varlığı, şahsı.

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, **zātuñda** mevcūd, ammā çī-sūd, / hāl-i cemāl-i şahid-i helālūñ tamğa-yı harām olmış ve harīta-i raķamuña (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [zātuñda, -uñ, -da]

zātın: Kendi, öz.

anuñ 'ayn-ı kerāmāt u kemāl-ı fezā'il-i **zātındandur.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9). [zātındandur.,]

zebān: Dil || güzel konuşma.

Kaṭ' olsa **zebān-ı** nükte-pīrā / Kalmaz suḥana mecāl ašlā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9). [zebān-ı, -ı]

ı ruḥsārūmda, ḥıyre vü ḥayrān ḳalup bu nazm-ı lülū-nizām-ı münāsibü'l- / maḳāmı, vird-i **zebān** ider. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6). [zebān,]

giryān ve **zebān-ı** ra'dla bu beyti gūyāndur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13). [zebān-ı, --ı]

ḥadeng-i gonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i **zebānı**, keşide-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [zebānı, -ı]

ḥadeng-i gonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i **zebānı**, keşide-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [zebānı, -ı]

[...] mānī'-i idāre-i **zebān-ı** nādire-gū ve belāġat-eşerdür. / Saña hiç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [zebān-ı, -ı]

haberdār degülsin ve taḥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki **zebān-ı** bī-zebān-ı aḥyār-ı pesendide eṭvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [zebān-ı, -ı]

Mül çün bu nazm-ı garrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] **zebān-ı** şirîn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*zebān-ı, -ı*]

zebān: Dil.

Gerçi ikidür **zebānuñ** ammā / Bir söz mi çıkar hilāf-ı ma'nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*zebānuñ, -uñ*]

şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, bā-cümle-i dırāz -**zebānī**, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*-zebānī,,*]

zebān: Dil. || Konuşan dil.

Oldukça қата' **zebānuñ** eyler / Şavt u nağamuñ laṭīf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*zebānuñ, -uñ*]

zebān-dırāz: Dili uzun, atıp tutan.

[...] / ve süsen-i **zebān-dırāz**, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*zebān-dırāz,,*]

CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA'NĀ / Ey kütāh-'ömr u **zebān-dırāz**, saña ne gūne ḥālet vāķı' oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*zebān-dırāz,,*]

Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, **zebān-dırāz** u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā'ide, seri'ān mütevārī'-i ḥücre-i ḥamūşī olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*zebān-dırāz,,*]

zebāne-keş: Dil uzatmak.

[...] / miyāne-i Gül ü Mülde āteş-i **zebāne-keş-i** münāzara vü muḥāvere iştī'āl (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*zebāne-keş-i, -i*]

Saña ki āteş-i **zebāne-keş-i** küllābger, her dem cezā vü sezānı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*zebāne-keş-i, -i*]

zebān-ı: Dil II Konuşma, söylem.

olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkiyāne ve **zebān-ı** Rümīyānede terāne olunup, pīş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*zebān-ı,,*]

zebûn: Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.

[...] / Zulfı bir ejderdür itmiş nice Rüstemler **zebûn** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*zebûn,,*]

zebûn: Zayıf, güçsüz, aciz.

[...] / Zülfi bir ejderdür itmiş nice Rüstemler **zebün** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*zebün,]*

cemālān, bir dilīr-i pūr-dildür, ki zār u **zebün-ı** nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zebün-ı, --ı]*

cemālān, bir dilīr-i pūr-dildür, ki zār u **zebün-ı** nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zebün-ı, --ı]*

zed: *Vurulmuş, vurgun.*

Ve vakt-i rezmi ü kārzār, ki maḥall-i **zed** ü bürd ü gīrūdārdur, / mübārizān-ı Teḥemten meniṣāna cūr‘et ü ṣecā‘atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*zed,]*

zehāb: 1-Gitme, gidiş. 2-Gitmek, harcanmak.

[...] sāye-i sa‘ādetinde āsūde-niṣīnlerdür, sālikī-i ṭarīk-i / düṣvār-ı **zehāb-ı** fakr u fenāya hezār cānla ṭālib ü rāğīb olup, naḫş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*zehāb-ı, -ı]*

zehr: İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.

Gördüm nice miḥnet-i sipihri / Çekdüm nice cām-ı **zehr-i** dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*zehr-i, --ı]*

zehr: Zehir.

[...] / Mül çün bu güftār-ı telḥ u sāmi‘a-figārı gūş ve bu sāğar-ı **zehr-i** bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*zehr-i, --ı]*

zehr-āb: Zehirli su, acı su. II Elem, acı.

şad-nevbet, **zehr-āb-ı** cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmuñdan taḫşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*zehr-āb-ı, -ı]*

zehr-ālūd: Zehire bulaşmış, zehirli.

Bir yañasa zaḥm-ı raḥm-ı a‘dā / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i **zehr-ālūd** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [*zehr-ālūd,]*

zehrūn: Zehir || Kötülük.

Zehrūne fedā hezār tiryāk / Ey gözleri nūrī bāde-ḥvāruñ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*zehrūne, -e]*

zelīl: Hor görülen, aşağı tutulan, aşağılanan.

Pā-māl u **zelīl** ü hvār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18*). [*zelīl*,]

Bed-hvāhları **zelīl** ü maḵhūr / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11*). [*zelīl*,]

zemīm: *Kötü, beğenilmeyecek (durum, davranış).*

ı merdūd-ı **zemīm**, hem âteş-endāz-ı düdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / Īzīd-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i Ībrāhīm,
'aleyhi't taḥiyyeti ve 't-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*zemīm*,,]

Eger İblīs-i merdūd-ı **zemīm**, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu
te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*zemīm*,,]

zemīn: *Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam.*

Ḳāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nūrdan bir servdür düşmez **zemīne** sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*zemīne*, --e]

zemīn: *Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam.*

Şahn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna / Bir naḵş-ı dil-keş oldı uydı **zemīn** zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*zemīn*,]

şafḥa-i rüy-ı **zemīn** ve fūrū-güzāşte-i ḥāk-ı tevāzū' u teslīm itmediyse, beni gör, / ki 'alā-rağm-ı İblīs-i bed-zu'm
u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*zemīn*,]

zemīn: *Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam. II Yeryüzü, dünya.*

dur, şeker-hvār ve kiminūñ 'andelīb-zebānı, miyāne-i **zemīn** ü āsmānı, / bu sec'-i ḥoş-ta'būr ü pākīze-ma'ānī ile
ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*zemīn*,]

yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endīş olup cebīn-i sātı'u'n-nūr-ı ihlāşı
daḥi ziyāde mālīde-i **zemīn-i** niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*zemīn-i*,]

[...] / ma'nāsınca **zemīn-i** dil-teşne ve teşnegān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*zemīn-i*,
]

zemīn: *Yeryüzü.*

zemīnüm. / 'Atṭār-ı dükkānçe-i bāzār-ı nev-bahārum. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*zemīnüm*,, -üm]

Bi't-taḥşīş, 'ahd-i meymenet ḳarīn, şādıku'l-va'dü'l-emīn, 'illet-i / ḥilḳat-i āsmān u **zemīn**, Ḥazret-i
Muḥammedü'l-Muştafāda şallā'l-lāhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*zemīn*,,]

zīver-efzā-yı rüy-ı **zemīn**, insānu'l-'ayn-ı dīde-i müslīmīn, ya'nī ḥātūn-ı siyeh- / pūş ka'betü'llāhı [...] tavāf
ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*zemīn*,,]

zemīn: *Yer, yeryüzü.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs **zeminden** bir suhan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maķām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı
īcād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*zeminden,]*

Şahn-ı **zemini** sünbül beñzetdi āsmāna / Bir naķş-ı dil-keş oldı uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*zemini, -i]*

zemzeme: Ezgi, şarki, terennüm.

[...] / Ve hasb-ı hālümde bu **zemzeme** gūş-güzāruñ olmadı mı ki suhan-sencān-ı maķām-ı ‘Acemden şudūr idüp
mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*zemzeme,]*

[...] / Muķaddimen bālā-pervāz-ı evc-i ğurūr olup **zemzeme-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2*). [*zemzeme-i, -i]*

zemzeme-sāz: Ezgili/nağmeli ses çıkaran/yapan.

ergavān ve ğuşūn-ı pūr-şükūfe-i ğūn-ā-ğūn-ı dırahtānda, her biri bir / maķāmdan **zemzeme-sāz** ve demdeme-
perdāz olup, kimi bu nağamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*zemzeme-sāz,]*

zenān: Kadınlar.

Ey Gül-i ğod-rüy u bī-hüde-ğüy, v’ey mişāl-ı **zenān-ı** zīnet-hvāh u / ārayiş-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*zenān-ı, -ı]*

zencir: Zincir, eskiden suçluların, delilerin eline, ayağına vurulan demirden bağ.

ārām u karār olup, **zencir-i** ğirih-ğirin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde ‘āşık-ı zār, sū-be-
sū ğeşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*zencir-i, -i]*

zeng-pezir: Paslı.

hātıra, cilve-ger-i Mir‘āt-ı **zeng-pezir-i** hātır-ı ‘abd-ı hākīr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ārda olıñduğı gibi, nice
zamān, dāmen-der-miyān-ı ğūşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*zeng-pezir-i,]*

zer: Altın.

şīrīn-tebessüm-i çemen, be-tarīķ-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve īşār-ı **zer-i** kem-yāb kılurlar.
[...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*zer-i,]*

haclegāh-ı meclisde, her sāġar, bir fānūs-ı ‘arūsa ve şahn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i **zer**, bir tāvusa
dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*zer.,]*

eylemezsin ki **zer-i** mümessek ü mükerrer hālīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd küdretümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*zer-i,]*

zerdār: *Altın sahibi, zengin.*

[...] / Ey çün Kārūn, bî-şümār **zerdār** u sūdāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*zerdār,]*

zeri: *Altın.*

Biñ sīm ü **zeri** iderler işrāf / Ammā ki gelince rāh-ı Hākka (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*zeri, --i]*

Hengām-ı keremde ol seḥā-kīş / Sīm ü **zeri** bezl ider kem ü bīş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*zeri, --i]*

zerre: *Pek ufak şey, yüz tanesi ancak bir arpa sıkletini teşkil edecek küçük olan şey: her zerrede bir mihr-i hakikat göreceksin / Dikkatle bu zerrāt-ı vücûda nazar eyle."*

Mütevaḳḳı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyurılıp, bu / **zerre-i** nâ-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşid-i ḥāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*zerre-i,]*

zerre: *Çok küçük parça.*

Cüduñdan idüp hicāb derler / Ol **zerreye** kim ḥitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*zerreye, -ye]*

zerre: *Zerre, çok küçük.*

Ya'nî vücûd-ı ḡaflet-āluduñda miḳdār-ı **zerre-i** nâ-çiz, şu'ūr u temyîz / ḳalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü 'âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*zerre-i, -i]*

zerre: *Çok küçük parçacık, zerre.*

Ki her **zerrem** olmaḳda bir āftāb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12*). [*zerrem, -m]*

zerrin-kadeh: *Altın kadeh.*

nergis-i mest, **zerrin-kadehin** ve lāle-i nu'mān piyālesin, leb-rîz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda def-i derd-i ser-i ḥumārda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*zerrin-kadehin, --in]*

zerrin: *Altın rengi, sarı.*

[...] / Mālik-i rāy-ı **zerrin** ü ḥüsn-i tedbîr, ya'nî vezîr ibn vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*zerrin,]*

Ve her çend sāğar-ı **zerrin** ü cām-ı billürine, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nî kāse-i mīnā, cism-i latîf-i rūḥ-fezāmıla, ser-şār u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*zerrin,]*

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər nəhçīr āña / Bī-‘umāle-i rāy-ı **zerrīn**, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [zerrīn,,]

meşşāta-i gāzab u kīn, ruhsāruñı gāh gāliye-i la‘līn ve gāh gāze-i **zerrīn** ile / ārāyış ü tezyīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [zerrīn,]

zerrīn-sāğar: Altın kadeh.

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / **zerrīn-sāğar**-ı āftāb-ı rahşānı ve sīmīn-kāse-i māh-ı tābānı, dā‘ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [zerrīn-sāğar-ı, -ı]

zevī‘l-ihtirām: Saygı sahipleri, saygıdeğer kişiler.

Eger ‘illet-i hürmet bende bi‘z-zāt olaydı, bunı iktīza iderdi, ki mecmū‘-ı / edyānda hārām olup, peygamberān-ı ‘izām ve enbiyā-yı **zevī‘l-ihtirām**, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [zevī‘l-ihtirām,,]

zevrağ: Kayık.

Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şöhet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pūr-ţarab-ı cūybārda, **zevrağ**-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [zevrağ-ı, -ı]

Sākī şun o **zevrağ**-ı şarābı / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4). [zevrağ-ı, -ı]

zinde: Canlı, diri.

zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdūr, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [zindesini,, -sini]

zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdūr, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6). [zindesini,, -sini]

zindegān: Dirilik, hayat, yaşayış.

ü **zindegānī** oldı. / Nā-gāh maħall-i ma‘rekeden bir gürūh-ı enbūh, güzār idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13). [zindegānī, -ı]

zindegānī: I. Dirilik, canlılık, hayatiyet II. Yaşayış, geçim.

zindegānī-i bī-şümār ile i‘tinā vü iftiħār, ‘inde‘l-‘uķalā şāyeste vü sezāvār / olmaduğı [...] ‘ayān u (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2). [zindegānī-i,]

zinhār: Far. Sakın, sakın ha.

yegān yegān mevzū‘-ı ṭabağçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nīkū-şifātumda / mevcūd u meknūzdur. **Zinhār**: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [zinhār:,]

zişt: *Far. Çirkin. ziştî çirkinlik: ziştî-yi çehre.*

[...] / Bir mîqdâr tâvusvâr, pâ-yı **zişt** ü siyâhuña nigâh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*zişt,*]

zişt-hüsuñ: *I. Kötü huylu, kötü karakterli II. Çirkin ve olumsuz ahlaklı.*

Egerçi şüretde hûb-rû vü nikû ve-lîk ma'nîde bed-sîret ü **zişt-hüsuñ**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [*zişt-hüsuñ,*]

ziştî-i: *Çirkinlik.*

hakqumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı **ziştî-i** / ef'âl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlünü ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ziştî-i,*]

Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u ruhsâr-ı 'âle'l-'âlüne, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersüñ. Bir sâ'at **ziştî-i** refîk-i nâ-cinsünü ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*ziştî-i,*]

ziver-efza: *Süs artturan, süsü çoğaltan.*

zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insânu'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / pûş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*zîver-efzâ-yı, -yı*]

ziyâ-bahş: *Işık saçan.*

Ve kendüne âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aklı, ki **ziyâ-bahş** u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*ziyâ-bahş,*]

zivâde: *Çok, daha çok, daha fazla.*

yâd idüp fütâde-i hâk-ı pâ-yı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i sâtı'u'n-nûr-ı ihlâşı daḥi **zivâde** mālîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*zivâde,*]

zîb: *Süslülük, güzellik, yakışıklılık.*

olan dü-rûze **zîb** ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîḥ / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*zîb,*]

zîb-: (*Fars. zib*) *Süs, bezek.*

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i **zîb-i** târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i ḥadîka-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*zîb-i, -i*]

zībā: Süslülük, güzellik, yakışıklılık.

Çeşmi bir āhūd olmış şîrler naḥçîr aña / Bî-‘umāle-i rāy-ı zerrîn, bu cümleden **zībā** vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [zībā,]

Çeşmi bir āhūd olmış şîrler naḥçîr aña / Bî-‘umāle-i rāy-ı zerrîn, bu cümleden **zībā** vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [zībā,]

zībā: (Fars) Süslü II Güzel.

[...] / Ve bir şâhid-i **zībāyūm** ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [zībāyūm,]

zībā: Süslü II Güzel III Kanaat.

nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārî ile tarāvet- / efzā-yı feżā-yı gülzār olup dībā-yı **zībā-yı** reng-ā-reng-i būkalemün ve atlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [zībā-yı,]

[...] / Ve kendü **zībāyî-i** cemāl ve ra’nāyî-i cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [zībāyî-i, -yî-i]

ma’nāya ve **zībā-yı** düşîzegān-ı mazāmîn-i ġarrāya, ḥıla’-ı reng-ā-reng-i / fāḥirü’-t-tırāz-ı feşāḥat ve ‘ıkd-ı le’ālî-i mütelālî-i belāġatla bir güne ḥuliy- (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2). [zībā-yı,]

zība-gül: Süslü gül.

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, **zība-gül-i** zīb-i tārek-i [...] / [...] bî-sāye serv-i pirāye-i ḥadîka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [zība-gül-i,]

zība-nümā: Süslü, güzel gösteren.

me’ābına sezāvār u elyak u aḥrādur ki meclis-i hoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun’ u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nūh mīnā-yı **zība-nümā-yı** (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [zība-nümā-yı, --yı]

zīb-kerde: Güzelleştiren, güzellik veren.

‘adīmü’l-mişāllerine ki **zīb-kerde** vü zīnet-dāde-i kilik-i bî-‘ayb u ‘ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). [zīb-kerde,]

zīnet-dāde: Süs veren.

‘adīmü’l-mişāllerine ki zīb-kerde vü **zīnet-dāde-i** kilik-i bî-‘ayb u ‘ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). [zīnet-dāde-i,]

zīnet-hvāh: Sūslü, sūsü barındırmak isteyen.

Ey Gül-i ḥod-rüy u bī-hüde-güy, v'ey mişāl-ı zenān-ı **zīnet-hvāh** u / āräyiş-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*zīnet-hvāh,]*

zīrā: F. Çünkü, şundan dolayı ki.

‘Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hüde jā-j-hāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki gūzāf u bī-ma‘nā güft u gūya ser-āgāz itdüñ. **Zīrā** pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*zīrā,]*

[...] / Ve bu maḥalde şādıku‘l-kavl u rāst-gūysun, **zīrā** ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [*zīrā,]*

olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfī, talattuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü ḥānmān-ḥarāb, fi‘l-hakīka rāst-cevābsın, **zīrā** ḥicāb u ḥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*zīrā,]*

ve terāne-senc-i ğurūr u kibr olup rütbeñi, muḥāfaza itdüñ. / **Zīrā** şeytān-ı la‘īn-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, ‘aleyhi‘s-selām ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*zīrā,]*

yokdur ki baña tağallüb ü taḥakküm idesin. / **Zīrā** sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgūş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*zīrā,]*

zīşān: Şanlı.

ḳudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadış-ı meşhūrdur, nişān-ı faḥr u mübāhāt-ı / fermān-ı **zīşānīdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*zīşānīdür., -īdür]*

zī-şān: Şanlı.

Ey şadr-ı güzīn Ḥıdīv-i **zī-şān** / Sen zātuña lāyık eyle iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*zī-şān,]*

Ve şāḥibi sā‘ir şüc‘ān-ı **zī-şān** gibi, ki maşdüka-i şıfat-ı şecā‘atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*zī-şān,]*

zīver: Sūs. II Zinet.

şüküfe-i semen ü yāsemen ve sünbül ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pūr- / **zīver** ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*zīver,]*

zīver-: Sūs. II Zinet.

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nūzhet-zemīn-i reyāḥīnüm. / Ve revnaḳ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve **zīver**-i cemāl-ı heft-ıklīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*zīver-i,]*

zīver-efzā: Sūs arttıran, sūsü çoğaltan.

bend ü **zīver-efzā** oldu ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūkça-i gūş-ı hūş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le‘āl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [zīver-efzā,]

zūd-fenā: Yok olmaya gidici, yok olma yolunda olan.

Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü‘z-zevāl-ı şubh, kem-bekā vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i şafağ-ı **zūd-fenā** vü hūn-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [zūd-fenā,]

zuhūr: Ar. Zāhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.

[...] / Ve bir şāhid-i zībāyum ki hānuvāde-i cemāl u kemālden **zuhūr** itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [zuhūr,]

belīgü‘l-lehçe, Hāzret-i ‘Alī kerreme‘llāhu vechehūden, cilve-ger-i hayyiz-i / **zuhūr** olup pīrāye-i mesāmi‘-i cemī‘-i cihāniyān olmuşdur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [zuhūr,]

kuđsiyyeden **zuhūr** itmiş bir hādīs-i meşhūrdur, nişān-ı fāhr u mübāhāt-ı / fermān-ı zīşānīdūr. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [zuhūr,]

vesātet-i keyfiyyet-i şāhbā ile **zuhūr** ider, bir hālet-i ‘ārīzī ola. / O maķūle kuvvet ü kudretten maķall-i iktizāda nesne hāşıl u zāhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [zuhūr,]

tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemyān, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i Īzid-i ‘azīzū‘l-‘allāmdan hişşe-gīr ü behremend olup **zuhūr-ı** (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [zuhūr-ı,]

zūkām: Nezle.

Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i renc-i şudā‘ ve bā‘iş-i ālām-ı **zūkām** / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılırsın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [zūkām,]

zülāl: Safi, hafif, soğuk, güzel su.

Ben ḥod, belki cümle-i edyān ve cemī‘-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u **zülāl**, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11). [zülāl,]

zü‘l-celāl: Celal sahibi, azamet, izzet ve heybet sahibi Allah.

[...] / berāy-ı temāşā-yı şun‘-ı lā-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı **zü‘l-celālī**, (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12). [zü‘l-celālī, --i]

züleyhā: Yusuf peygamber ile aralarında çeşitli olaylar geçen ve sonunda onun eşi olan kadın.

Şan **Züleyhā** ḥalvetidür gonçe-i der-beste kim / [...] (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9). [züleyhā,]

züleyhāvi-bād: I. Züleyha'nın karakteristik özelliği II. Züleyha karakterli rüzgar III. Züleyha gibi esen rüzgar.

Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derün-ı h̄alvet-h̄âne-i ḡonçede, / dest-i ḡüstāh-ı **Züleyhāyî-bād**, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [zūleyhāyî-bād,,]

zülfi: 1. yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi 2. Saç 3. ‘Osmanlı Sarayının ‘Zülüflü Ağalar’ denilen iç oğlanları ile ‘Zülüflü Baltacılar’ denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takip taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saç taklidi iki kolan takma saçın adıdır. ‘Ağa’ unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, ‘Baltacı’ denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saç taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden göğüslerine sarkıtırlardı.

bahārdur, hem-vāre du‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çīn-i **zūlf-i** maḥbūbān ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [zūlf-i, --i]

zūlf: Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç).

[...] / **Zūlf**i bir ejderdür itmiş nice Rüstemler zebūn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [zūlf-i,]

[...] / **Zūlf**i bir ejderdür itmiş nice Rüstemler zebūn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [zūlf-i,]

züll: Hakir olma, alçalma. Zillette oluş. Horluk.

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı **züll-i** la‘net ü nefrīn ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [züll-i, --i]

zulm: Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü faẓl u ‘adli / Ref‘ eyledi cev̄r ü **zulm** u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [zulm,]

zü’l-menn: Allah, tanrı.

Ya‘kūb mıyum ki itdi **zü’l-menn** / Beytü’l-hāzeni baña nişīmen (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [zü’l-menn,]

zulmet-süz: Karanlığı yakan.

[...] ki nūr- / ı **zulmet-süz-i** mişkāt-ı zāt-ı şamedānīdür, ‘amm-i nevāle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [zulmet-süz-i,]

zu‘m: Batıl zan, şüphe, yanlış zan.

Bu ḥam-ı heftūm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dūrūşt ü / nerm mu‘āyene eylemiş ve **zu‘muṇca** mis-i naḫīşu’l-‘ayyār vüçüduñı, pūte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [zu‘muṇca, -un, -ca]

zu‘m: Asılsız iddia, boş inanç.

[...] / Beni sebeb-i bî-nevâyi ve bādî-i gedâyi **zu'm** u kıyâs itdün. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 316, Beyit 8*). [*zu'm,*]

4. SONUÇLAR

Ahmet Fasîh Gül ü Mül Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü önceki yapılan çalışmalar dikkate alınarak oluşturulmuş bir bağlamlı sözlük ve dizin çalışmasıdır. İşlevsel sözlük olarak nitelenen bölümde ise kelimelerin bağlama göre kazandıkları anlamlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın bağlamlı dizin bölümünde abecesel olarak dizilmiş sözlük, kelimelerin anlamlarını verirken kelimelerin geçtiği beyitleri de içermektedir.

Bağlamlı dizin sözlüklerinin amacı standart sözlükler gibi söz varlığını oluşturan dil öğelerinin kökenini, türünü vb. ortaya koymak olmadığı için örnek alınan bağlamlı dizin sözlükleri gibi bu sözlükte de aynı uygulamaya gidilmiş; kelime kökeni, türü vb. bilgileri gösteren kısaltmalar kullanılmamıştır.

TEBDİZ sistemi aracılığıyla sözlük çalışması hazırlarken araştırmacı tarafından anlamlandırılmadık tek bir kelime bırakılmamıştır. Herhangi bir sözlükte anlamına rastlanılmayan sözcükler söz konusu olduğunda bunları, geçtiği beytin anlamı dikkate alınarak anlamlandırılmıştır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları klasik Türk şiirini daha iyi anlamak için başvurulan yöntemlerden biridir. Ahmet Fasîh'in Münazara-i Gül ü Mül adlı eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü ismini taşıyan bu çalışma ile söz konusu eserin söz varlığını, cümlede ait oldukları bağlamından hareketle ortaya koyarak işlevsel sözlük oluşturulmaya çalışılmıştır.

Ahmet Fasîh'in Münazara-i Gül ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü isimli çalışmada giriş kısmında çalışmanın amacı ve yöntemi ortaya konulmuştur. Birinci bölümde Ahmet Fâsîh'in hayatı, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde öncelikle bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük hakkında bilgi verilip sonrasında Ahmet Fasîh Gül ü Mül'nde bağlamlı dizin ile ilgili araştırmacının tespitlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde Ahmet İÇLİ'nin Gül ü Mül tenkitli metni esas alınarak oluşturulan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmasına yer verilmiştir.

17. yüzyıl şairlerinden olan Ahmet Fasîh üzerine oldukça fazla çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Ahmet İÇLİ tarafından hazırlanan Gül ü Mül tenkitli metni esas alınarak hazırlanan bu çalışmayla Fasîh'in tanınmasına ve anlaşılmasına katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Ayrıca Fasîh'in eserlerine bütüncül bakışa kapı aralayarak şahıs ve eseri hakkında bundan sonra yapılacak çalışmalara kaynak olması hedeflenmiştir.

Sisteme yüklenen kelimeler bağlam merkezli bir yaklaşımla ele alınıp tek tek anlamlandırılmıştır. Sözlük çalışması olan bu tez; daha önce bu alanda yapılmış tespite dayalı veya sadece dil çalışmalarına katkı sağlayan bir çalışma olmaktan öte her iki konuyu da kapsamaktadır.

Ahmet Fasîh'in Münazara-i Gül ü Mül Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü'nün düzenlenmesi aşamasında daha önce hazırlanmış olan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları esas alınmıştır. Her kelimenin sözlük anlamı da beraberinde verilmiş, kullanım şekli de örnek beyitlerde gösterilmiştir. İlave olarak eserde tespit edilen ses olaylarına da değinilmiştir. Tek tek ayrıştırılan kelime ve terkipler üzerinden Ahmet Fasîh'in anlam, hayal, duygu ve düşünce dünyası ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışma sayesinde özelden eserin söz varlığının belirlenmesiyle metinler üzerine detaylı analizler yapılabilmektedir.

Ünlem, ikileme ve dua sözleri ve tamlamaların; çeşitleri, dilleri, metin içinde ne şekilde kullanıldıkları gösterilmiş ve değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Türkçe-Farsça-Arapça tamlamalardan yararlanılmıştır. Arapça tamlamalar kendi içinde Türkçe tamlama usulü Farsça tamlama içine alınmış. Divan içinde kullanılan tamlamaların çoğunluğunun Arapça-Farsça tamlamalardan oluştuğu, çok sayıda Türkçe tamlamanın da bulunduğu tespit edilmiştir.

Eser içinde deyimlere yer verilmiştir. Eserdeki isimler özel ve sevgiliye ait isimler olarak gruplandırılmıştır. Özel isim başlığı altında divanda şairin düşünce, duygu ve sanat dünyasına katkı sağlayan isimlere yer verilmiştir. Eserde bu isimlerin yer aldığı beyitler incelenerek, dünyasında nasıl yer bulduklarına, hangi benzetme unsurları etrafında tasvir edildiklerine dair örnek beyit üzerinden tespitler yapılmıştır.

Fiiller kısmında eserde yer alan fiiller ve fiil oluşumları gözden geçirilmiş, fiiller kendi içinde sınıflama ve gruplandırmaya tabi tutulmuştur. Sınıflandırmada Zeynep Korkmaz'ın "Türkiye Türkçesi Grameri" adlı kitaptan faydalanılmıştır.

Fasîh Ahmet Dede'nin Gül ü Mül adlı eseri, onun hayatı, sanatı ve edebiyat dünyasındaki derin izlerini takip eden tüm araştırmaların ışığında, âdeta bir başyapıt olarak öne çıkmaktadır. Bu eşsiz eser, süslü anlatım (sanatlı nesir) türünün en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilmekte ve dilin incelikleriyle örülmüş bir edebiyat hazinesi olarak değer bulmaktadır. Eserin içinde Türkçe, Arapça ve Farsça tamlamalarla oluşturulmuş anlam kümeleri, âdeta birer incelikli dokuma gibi işlenmiş, kelimeler bir araya gelirken bir uyum oluşturmuştur. Gül ü Mül; hadislerden ayetlere, manzum alıntılardan derin metaforlara kadar geniş bir yelpazede örülmüş anlatı sunmaktadır.

Gül ü Mül, mensur bir eser olarak nitelense de bu eserin özünü oluşturan birçok manzum parça, metnin derinlikli yapısını ve şairane ruhunu gözler önüne sermektedir. Fâsih Ahmet Dede; Türkçe, Farsça ve Arapça tamlamaları ustalıkla harmanlamakla kalmamış, aynı zamanda bu dillerin tüm zarafetini, şiirsel alıntılarla uzun ve dikkatlice kurgulanmış cümleler içinde işleyerek dilin en ince oyunlarını sergilemiştir.

Divan edebiyatının karakteristik özelliklerinden biri olan seci, Gül ü Mül'deki dilsel zenginliği daha da belirginleştirmiştir. Bu eser, sadece kelimelerin ötesine geçerek, seslerin ve anlamların arasındaki ince bağı da gözler önüne sermiştir. Gül ü Mül'deki manzum parçalar, Fasîh Ahmet Dede'nin diline olan hâkimiyetini, edebiyatına kattığı derinliği ve çok yönlülüğünü gösteren parıltılı izlerdir. Türk, İran ve Arap edebiyatlarının farklı dönemlerinden yapılan şiir alıntıları, eserde zengin bir kültürel çeşitlilik sunar. Bu kullanımlar, Fasîh Ahmet Dede'nin derin bilgi birikimini yansıtır.

Gül ü Mül, yalnızca bir münazara olarak değil aynı zamanda sembolizm, mazmun ve mecazlarla bezenmiş alegorik bir yapıt olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tez çalışmasında, Gül ü Mül'de kullanılan dil bilgisel unsurlar üzerinde titizlikle durulmuş, eserin dilsel yapısındaki ses olayları, fiiller, ünlemler, bağlaçlar, edatlar, ikilemeler, isimler ve tamlamalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, ayetler, hadisler ve kelâm-ı kibarlar metnin dokusunu şekillendirirken her biri birer anlam katmanı ekleyerek eserin derinliğini artırmıştır.

Sonuç itibarıyla Fasîh Ahmet Dede ile ilgili olarak kaleminin son derece güçlü, ifadelerinin kuvvetli olduğu yapılan eser incelemelerinden tespit edilmiştir. Tez çalışmasında Fâsih Ahmet Dede'nin Gül ü Mül adlı eseri, dil bilgisi açısından derinlemesine bir incelemeye tabi tutulmuştur. Eser yalnızca dil bilgisi açısından değil, edebiyatın estetik değerleri açısından da derinlemesine bir incelemeyi hak eden bir eser olduğu sonucuna varılmıştır. Eser, kelimelerin ahenkle dans ettiği, anlamın çok katmanlı bir şekilde çözülüp yeniden şekillendiği, her bir satırının sanatla yoğrulduğu bir başyapıttır.

KAYNAKLAR

- Çıpan, M. (1991). *Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi] Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çıpan, M. (2003). *Fasih Divanı* Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Dağlar, A. (2008). Mevlevî Edebiyatı Kaynaklarından Tezkire-İ Şu'arâ-Yı Mevleviyye İle Semâ'-Hâne-İ Edeb'in Mukâyesesi. *Electronic Turkish Studies*, 3(2).
- Dede, E. (2000). *Tezkire-i Şuarâ-i Mevleviyye*. Mevlâna Müzesi İhtisas Kütüphanesi, 1502.
- Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. haz. ve yay. Aydın Sami Güneçyal. Aydın Kitabevi Yayınları.
- Erdem, S. (2013). *Ali Enver Semâ-hâne-i Edeb*. TTK Yayınları.
- Esat Efendi, M. (1999). *Lehçetü'l-Lugat*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İçli, A. (2014a). Fasîh'in Rûz U Şeb Münâzarası. *Ekev Akademi Dergisi*, (60), 513-537.
- İçli, A. (2014b). *Fasîh-i Mevlevî Gül ü Mül*. Karadeniz Dergi Yayınları.
- İçli, A. (2014c). Fasîh'in Tenbâkû-Nâmesi. *Journal Of International Social Research*, 7(31).
- İçli, A. (2016). Fasîh'in Yeni Türkçe Şiirleri. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 189-204.
- İçli, A. (2022). *Risâle-i Enbiyâ (Fasîh, Ahmed Dede)*. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü.
- İçli, A. (2023a). Ah Fasih Vah Fasih: Behiştabad'ı Kim Yazdı?. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 31(31), 296-322.
- İçli, A. (2023b). Fasîh'in Kalem Makalesi Veya Peygamberler Kıssası Adlı Eseri. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7(3), 1847-1877.
- Kanar, M. (1998). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. Birim Yayınları
- Karaağaç, G. (2015). *Dil bilgisi ve anlam bilgisi çözümlemeleri*. Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri, Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. Baskı.
- Korkmaz, Z. (2019). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mutçalı, S. (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*. Dağarcık Yayınları.
- Öz, Y. (1996). *Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler*. Ankara Üniversitesi.
- Öztürk, F. (2007). *Baki Divanı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük)*. Ankara Üniversitesi.
- Sevindik, H. (2011). *Fasîh Ahmed Dede'nin Behîşt-Âbâd Adlı Mesnevisi, (İnceleme-Metin-Dizin)*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tahir, B. M (2009) *Osmanlı Müellifleri, C. II*, Bizim Büro Basımevi.
- Ünsal Topçu, G. (2021) *Fasîh Ahmed Dede Dîvânı bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğü*. İnönü Üniversitesi.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Zavotçu, G. (2006). *Divan Edebiyatı, Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*. Kocaeli Üniversitesi.
- Zavotçu, G. (2013). *Klâsik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, Kesit Yayınları.
- Ahmet Yesevi Üniversitesi. (2024, 14 Ağustos). *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/>
- Ayverdi İ, (2024, 10 Ocak-01 Ekim). *Kubbealtı Lugatı*. <https://www.lugatim.com/s/>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Ahzâb Suresi 33/45* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Ahz%C3%A2b-suresi/3578/45-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Bakara 2/119* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/126/119-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Bakara 2/219* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/226/219-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Enbiyâ Suresi 21/30* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Enbiy%C3%A2-suresi/2513/30-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Mü'min Suresi 40/16* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/M%C3%BC'min-suresi/4149/16-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Rûm Suresi 30/50* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Rum-suresi/3455/50-ayet-meali>

Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Tevbe Suresi* 9/120
<https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Tevbe-suresi/1355/120-ayet-meali>

Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Yusuf Suresi* 12/90
<https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Yusuf-suresi/1685/90-ayet-meali>

Kültür ve Turizm Bakanlığı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. (2024, 30 Temmuz). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <http://www.tdk.gov.tr/>

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2024, 04 Eylül). <https://sozluk.gov.tr/>

